

**ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА НА
УСТАВНИОТ СУД НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

**ЗБИРКА I - II
(1.01. - 31.12.2003 година)**

Скопје, 2004 година

**Одлуки и решенија на
Уставниот суд на Република
Македонија**

**Издавач:
Уставен суд на Република Македонија**

**Збирка I - II
(1.01. - 31.12.2003 година)**

Скопје, 2004 година

РЕДАКЦИСКИ ОДБОР:

Лилјана Ингилизова-Ристова, претседател на Уставниот суд на Република Македонија,

Вера Маркова, судија на Уставниот суд на Република Македонија,

д-р Бајрам Положани, судија на Уставниот суд на Република Македонија,

д-р Стојмен Михајловски, генерален секретар на Уставниот суд на Република Македонија,

Бранислава Бојчин, државен советник во Уставниот суд на Република Македонија

М-р Симеон Петровски, државен советник во Уставниот суд на Република Македонија

Главен и одговорен уредник:

М-р Симеон Петровски, државен советник во Уставниот суд на Република Македонија

Превод на сентенците на англиски јазик:

Валентин Стојановски, тсг.консалтинг д.о.о.

Компјутерска обработка:

Соња Димитрова, виш референт во Уставниот суд на Република Македонија

СОДРЖИНА

I. ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА СО КОИ СЕ УКИНУВААТ - ПОНИШТУВААТ ОСПОРЕНИТЕ АКТИ, ОДНОСНО СЕ УТВРДУВА ДЕКА НЕМА ОСНОВ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ ПОСТАПКА

1. Одбрана и безбедност

- Закон за служба во Армијата на Република Македонија
- Закон за одбрана (намена и специјалност на родовите и службите во Армијата)
- Закон за одбрана (право на штрајк)
- Закон за служба во Армијата на Република Македонија (остварување на правото за доделување службен стан)
- Закон за Агенцијата за разузнавање (мерка на безбедност како основ за престанок на работен однос)
- Упатство за минимумот средства за лична и колективна заштита од воени дејства и други опасности и Правилник за пронаоѓање и уништување на неексплодирани убојни средства
- Закон за служба во Армијата на Република Македонија (додаток на плата за офицери со генералски чинови)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за одбрана
- Закон за службата во Армијата на Република Македонија (армиски додаток)
- Закон за служба во Армијата на Република Македонија
- Правилник за начинот на извршување на дисциплинската мерка војничка изолација
- Закон за одбрана (општ повик)
- Закон за внатрешни работи (услови за засновање работен однос)

2. Финансии, јавни давачки и надоместоци

- Закон за изменување и дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет
- Правилник за постапката и начинот за обезбедување на плаќање на даночен долг, односно даночна обврска
- Закон за дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет

- Закон за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид (употреба на конвертабилни сертификати)
- Закон за банките (акционер на банка и забрана на финансиски трансакции со средства од сомнително потекло)
- Закон за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид
- Задолжително осигурување на сопствениците, односно корисниците на моторни возила, на воздухоплови, на бродови, односно чамци на моторен погон и на шински возила
- Закон за финансиска полиција (услови за стекнување статус финансиски полицаец)
- Закон за акцизите
- Закон за банките (услови за стекнување статус акционер или член на управен одбор на банка)
- Тарифа за висината на надоместокот за користење на услугите на Централниот регистар на Република Македонија
- Закон за изменување и дополнување на Законот за девизното работење
- Закон за чек (застареност на рокот за неосновано збогатување)
- Закон за државната ревизија (стекување својство овластен државен ревизор)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија
- Закон за исплата на плати
- Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за издавање документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираниот автоматски систем на управување
- Закон за сметководство за непрофитни организации
- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година
- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година
- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година (службен стан или надоместок за закупнина на стан)

3. Стопанство

- Закон за вршење на земјоделска дејност (паушално утврдување на даночните обврски на индивидуалниот земјоделец)
- Закон за трговските друштва (сметководител-ревизор)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал
- Закон за стопанските комори
- Закон за надворешно - трговското работење (надоместок за увоз и извоз)
- Закон за стечај (стекнување својство овластен стечаен управник)

4. Јавни услуги

- Ценовници на Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" – Скопје
- Законот за телекомуникации (надоместок за користење доделени броеви)
- Законот за телекомуникации (надоместок за користење доделени броеви)
- Одлука за утврдување на услугите на ЈП "Пазари", донесена од Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола

5. Судство, адвокатура и нотаријат

- Закон за адвокатурата
- Закон за вршење на нотарските работи
- Статут на Адвокатската комора и Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија
- Статут на Адвокатската комора и Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија
- Статут на Адвокатската комора и Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија
- Закон за адвокатурата (видови правна помош и право на жалба во рамки на Адвокатската комора)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет

6. Кривично право

- Закон за амнестија
- Закон за спречување на корупцијата (забрана за вршење функции и должност)
- Закон за кривичната постапка (вонредни правни лекови во кривичната постапка)
- Закон за кривичната постапка (одложување и откажување од кривичното гонење)

7. Урбанизам

- Одлука за донесување на измени и дополнување на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населбата "Ложионица" - Општина Кичево, Совет на Општина Кичево
- Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за урбанистичка единица за населба Влае (МЗ "Влае 1" - Дел Б) – Скопје, Совет на Општина Карпош
- Одлука за условите и начинот на изградба во населено место село Балиндол кое нема урбанистичка документација, Совет на Општина Гостивар
- Одлука за измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница-Тетово, Совет на општина Тетово
- Одлука за изменување и дополнување на одлуката за донесување на Детален урбанистички план на урбанистичката единица населба Влае (МЗ Влае 1 – н. Маврово и Водовод), Совет на општина Карпош
- Одлука за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за населба Козле, дел од МЗ "Кузман Јосифовски - Питу" (урбан модул 40) – Општина Карпош – Скопје, Совет на Општината Карпош (должина на рокот за јавна анкета)
- Одлука за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II", Совет на општина Кисела Вода
- Одлука за укинување на Одлуката за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на ДУП за М.З "Вардар", Совет на општина Кисела Вода.
- Одлука за донесување на измени и дополнувања на Деталниот

- урбанистички план на град Кичево, за Населба "Бала Маало" општина Кичево, Совет на општина Кичево
- Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за населба Козле, дел од Месната заедница " Пецо Божиновски - Кочо", Совет на општина Карпош
  - Одлука за донесување Детален урбанистички план за Градска четврт "Буњаковец I " – Скопје, Совет на општина Центар
  - Детален урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел), Совет на општина Центар – Скопје

8. Локална самоуправа

- Програма за изменување и дополнување на Програмата за одржување, изградба и реконструкција на сервисните и станбени улици и на локалните патишта на подрачјето на општината Шуто Оризари донесена од Советот на општината Шуто Оризари
- Одлука за промена на имињата на улиците (населбите), плоштадите и мостовите во Општина Дебар, Совет на Општина Дебар
- Акти на Совет на општина Ново Село
- Одлука за утврдување на висината на надоместокот на советниците за присуство на седница на Советот на општина Босилово, Совет на општина Босилово
- Програма за уредување на градежното земјиште на подрачјето на општина Штип за 2003 год

9. Имотно-правни работи (правна заштита на сопственоста)

- Закон за денационализација (враќање на имот кој постои и за кој е даден надомест)
- Закон за сопственост и други стварни права (доградба и надградба на зграда)
- Ништовност на договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач купува спорно право
- Ништовност на договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач купува спорно право
- Закон за денационализација (незаконски услов за враќање на

- денационализиран имот во сопственост)
- Закон за облигационите односи (одземање на предметот на престапија во корист на некој трет/ недопуштена реституција)

10. Градежно земјиште

- Закон за градежното земјиште (трошоци за експропријација)
- Закон за градежно земјиште
- Закон за детективска дејност (услови за издавање лиценца за вршење детективска дејност)
- Уредба за начинот и постапката за отуѓување на градежно изградено земјиште сопственост на Република Македонија
- Уредба за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија
- Уредба за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија

11. Образование и култура

- Закон за високото образование (овластувања и постапка за одлучување за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство)
- Закон за основното образование (жалба против решение за нострификација и еквиваленција)
- Закон за дополнување на Законот за основното образование (степен на образование како услов за автор на учебник)
- Закон за основното образование и Закон за средно образование
- Закон за средното образование (жалба против решение за одбивање на нострификација)
- Решение на министерот за образование и наука за донесување наставна програма во основното образование по веронаука за III одделение како факултативен предмет.
- Статут на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје
- Закон за основното образование (престанок со работа на основно училиште)

12. Работни односи

- Закон за работните односи
- Закон за изменување и дополнување на Законот за државните службеници и Правилник за критериумите и стандардите како и за постапката за вработување и селекција на државните службеници
- Закон за работни односи (престанок на работен однос со отказ)
- Закон за работни односи (заштита на правата од работен однос)
- Закон за вработување и осигурување во случај на невработеност (паричен надоместок во случај на невработеност за лица кои имаат 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување)
- Вработување без јавен оглас на државни службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија
- Вработување без јавен оглас на државни службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија

13. Пензиско и инвалидско осигурување

- Закон за пензиското и инвалидското осигурување
- Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (остварување на пасивното избирачко право за функционери во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување)
- Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (остварување на пасивното избирачко право за функционери во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување)
- Закон за пензиско и инвалидско осигурување (користење права од пензиско и инвалидско осигурување)

14. Социјално-здравствени односи

- Закон за социјална заштита (право на парична помош)
- Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за условите,

критериумите, висината, начинот и постапката за утврдување и остварување на правото на социјална помош, донесена од Владата на Република

- Закон за здравствена заштита и Правилник за поблиските просторни услови, опремата и кадрите за основање и работење на здравствените организации
- Закон за социјалната заштита

15. Колективни договори

- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана
- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана
- Општ Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност
- Колективен договор на Министерството за внатрешни работи (пружање правна помош на работник)
- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Јавното претпријатие "Службен весник на Република Македонија" ц.о. Скопје (критериуми за престанок на работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени)
- Колективен договор на Министерството за внатрешни работи (засновање работен однос во синдикатот на МВР)
- Колективен договор на ЈП за производство, пренесување и дистрибуција на електрична енергија " Електростопанство на Македонија" Скопје (критериуми за престанок на работниот однос)

16. Останато

- Заклучок на Владата на Република Македонија за објавување на Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска
- Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата (овластено

- правно лице за вршење на технички преглед)
- Закон за заштита на лични податоци
  - Закон за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија"
  - Закон за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија
  - Закон за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија" (службени јазици на кои се објавуваат законите)
  - Уредба за изменување и дополнување на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија
  - Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата
  - Докажување на промената на сопственоста на возило (Правилник за регистрација на моторни и приклучни возила и за водењето на евиденцијата за регистрираните моторни и приклучни возила)
  - Закон за решавање на судирот на надлежности, за изземањето на службените лица и органите надлежни за решавање по жалба во управната постапка

II. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА НА ЧОВЕКОТ И ГРАЃАНИНОТ

- Барање за заштита на слободи и права на човекот и граѓанинот (Пеце Ристевски, Стефан Ристевски, Зоран Ристевски, сите од Битола и ПП "Ротекс"-Битола)
- Барање за заштита на слободи и права што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на јавното изразување на мислата
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)
- Барање за заштита на слободи и права (наводно повредени со преземање на дејствие на службеното и одговорно лице за обезбедување на Уставниот суд на Република Македонија)
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста и мислата и забрана на дискриминација по основ на верска припадност
- Именување на заменик на основен јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Гостивар (дискриминација по национална основа)
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверување, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност
- Барање за заштита на слободи и права-забрана на дискриминација по основ на социјална и друга припадност и поништување на конечни поединечни акти на работодавец
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забраната од дискриминација по основ на социјална припадност
- Барање за заштита на слободи и права утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот (Пеце Ристевски од Битола и ПП "Ротекс" од Битола)
- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност на (ПП Ротекс од Битола)

III. РЕШЕНИЈА ЗА ЗАПИРАЊЕ НА ПОСТАПКАТА

- Тарифа на телефонските услуги која е составен дел од Одлуката за одобрување на промена на тарифите на ТФ услуги донесена од Менанџмент колегиумот на АД "Македонски телекомуникации"

- Закон за ревизија (стекнување звање овластен ревизор)
- Одлука за усвојување на измени и дополнувања на ДУП за дел од III станбена заедница на град Тетово, Совет на Општина Тетово
- Уредба за организирање, подготвување и извршување на активностите и задачите на цивилната заштита во воена состојба и за формирање и подготвување на единиците и штабовите на цивилната заштита
- Закон за стопанските комори
- Програма за дополнување на Програмата за изградба, продажба и одржување на становите во сопственост на Република Македонија за 2002 година, донесена од Владата на Република Македонија

IV. РЕШЕНИЈА ЗА ОТФРЛАЊЕ НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ

1. Акти кои немаат карактер на пропис или општ акт во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија

- Одлука за основање Јавно претпријатие за комунален развој и патишта и за именување вд. директор на јавното претпријатие, донесени од Советот на Општина Делчево
- Упатство за обрасците во управната постапка
- Решенија за именување на претседатели и членови на работните тела на Советот на Општина Демир Хисар
- Одлука за исплата на паричен надомест по основ на структурни реформи, донесена од Владата на Република Македонија
- Одлука за усвојување на проектот на Т.П. "Сицилија" од с.Мокрино, Совет на Општина Ново Село
- Акти кои се однесуваат на Фондот за локални патишта на општина Гази Баба – Скопје
  - Правилник за систематизација на работни места на Управата за јавни приходи, донесен од Министерот за финансии
  - Правилник за организација и систематизација на работите и задачите на управните и административните органи на општина Кавадарци, донесен од градоначалникот на општина Кавадарци
  - Одлука за поништување на објавените огласи за распределување на станови изградени по "Проектот за изградба на станови кои се издаваат на лицата со ниски приходи", донесена од Владата на Република Македонија

- Акти за исплата на паричен надоместок, донесени од Владата на Република Македонија
- Одлука за помилување-ослободување од гонење, донесена од претседателот на Република Македонија
- Одлука за давање на концесија за вршење на комунална дејност, стопанисување и тековно одржување со стара водоводна и канализациона мрежа во Кратово, Совет на општина Кратово
- Одлука за давање на концесија за вршење на комунална дејност, стопанисување со градскиот пазар во Кратово, Совет на општина Кратово
- Заклучок на Владата на Република Македонија со кој се задолжува Министерството за образование и наука да ги преземе сите активности во насока на престанување со финансирање на центрите за детско творештво
- Решение за старателство, донесено од Центарот за социјални работи на Собрание на град Скопје
- Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписан влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија
- Поединечни акти на Советот на Општина Блатец
- Правилник за дополнување на Правилникот за организација на работата и систематизацијата на работните места во Фондот за здравствено осигурување на Македонија
- Телекс – укажување на Министерството за образование и наука
- Процедури за организирање на јавна берзанска аукција на акции и удели, донесени од Одборот на директори на Македонската берза АД-Скопје
- Програма за утврдување на потребата од воведување на економски, структурални и слични промени, АД. "Електростопанство на Македонија"
- Решение за престанок на финансирањето на центрите за детско творештво (пионерски домови) во Република Македонија, донесено од Министерството за образование и наука.

2. Акти кои еднаш биле предмет на оценка на Судот (res judicata)

- Закон за трансформација на Заводот за платен промет
- Закон за пензиското и инвалидското осигурување (запирање на исплатата на пензија)
- Одлука за поделба на Претпријатието на повеќе посебни јавни

- претпријатија, донесена од Работничкиот совет на поранешното ЈКП "Комуналец" Скопје
- Закон за денационализација (странки во постапката за денационализација)
  - Одлука за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населба "Бала Маало", совет на општина Кичево
  - Утврдување на висината на коморскиот уписен влог и на коморската членарина (Закон за адвокатурата)
  - Одлука за утврдување на критериуми за стопанисување со шумите на кои постои право на сопственост, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство и Ценовник за ознака и други услуги за шумите, меѓите и осамени дрва во приватна сопственост, Јавно претпријатие "Македонски шуми" Скопје
  - Закон за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување
  - Закон за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија
  - Закон за детективска дејност

3. Ненадлежност

- Одлука за верификација на мандатите на членовите на Советот на Општина Желино, Совет на Општина Желино
- Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование и Закон за основното образование
- Закон за премерот и катастарот на земјиштето
- Закон за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија (плата и надоместоци за воените и цивилните лица кои засновале работен однос со Министерството за одбрана)
- Статут на Сојузот на филателистите на Македонија
- Закон за служба во Армијата на Република Македонија (воено лице)
- Закон за даноците на имот (даночни ослободувања од данокот на промет на недвижности и права)
- Закон за трансформација на Заводот за платен промет и Тарифата за надоместоците за вршење на услугите на Агенцијата за работа со блокирани сметки
- Дејствија на Педагошкиот факултет во Битола при

одлучувањето, распишувањето и спроведувањето на Конкурсот за избор на наставници на Педагошкиот факултет во Битола

4. Меѓусебна согласност на општи акти

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за градската четврт " Буњаковец" II Скопје донесена од Советот на Општина Центар Скопје
- Колективен договор за изменување и дополнување на Колективниот договор на МВР
- Закон за сопственост и други стварни права (доградба и надградба на зграда)

5. Оспорениот акт (одредба) престанал да важи

- Правилник за определување работници во органите на управата надлежни за внатрешни работи што имаат својство на овластени службени лица, Републички секретар за внатрешни работи
- Одлука за пренесување на акциите во сопственост на државните институции на сметка на Агенцијата на Република Македонија за приватизација, донесена од Владата на Република Македонија
- Закон за домување (прекршок сторен од правно лице)
- Закон за договорна хипотека
- Одлука од Националното биро за осигурување
- Закон за адвокатурата
- Правилник за работите што се во спротивност со службената должност на работник на орган за внатрешни работи од 1975 година
- Уредби на Владата на Република Македонија во сферата на одбраната
- Исправка на Законот за изменување и дополнување на Законот за данок на финансиски трансакции
- Програма за продажба на деловните згради и деловните простории, донесена од Управниот одбор на ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор
- Конвенција помеѓу ФНР Југославија и Швајцарската конфедерација за социјално осигурување
- Постапка за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство

- Одлука за евидентирање на станови како државна сопственост
- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана

6. Отсуство на акт предмет на уставносудска оценка

- Одлука на Собранието на Република Македонија за укинување на правото на признавање право на ревалоризиран допринос за станбена изградба
- Буџет на општина Делчево за 2003 година
Одлука за извршување на тој Буџет

C O N T E N T S

I. DECISIONS AND NOTICES THAT ABOLISH/DECLARE ANNULLED ACTS, OR CONFIRMING THAT NO GROUND EXIST FOR THE INITIATION OF A PROCEDURE

1. Defense and Security

- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia*
- *Defense Law (Purposes and specialties of army corps and services)*
- *Defense Law (Strikes)*
- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia (Entitlement to housing remunerations)*
- *Law and Intelligence Agency (Security measures as a reason for the termination of employment contracts)*
- *Instructions regarding the minimum amounts for personal and collective protection from military actions and other dangers and Guidelines for the detection and destruction of unexploded armament*
- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia (Allowances next to the salary for officers having general ranks)*
- *Law on Amendments to the Defense Law*
- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia (Army Supplemental Act)*
- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia*
- *Instructions regulating the enforcement procedure of security measures of military isolation*
- *Defense Law (general appeal)*
- *Internal Affairs Law (Employment Requirements)*

2. Finances, Public Taxes and Duties

- *Law on Amendments to the Law for the Transformation of the Payment Offices*
- *Guidelines Regarding the Procedure of Securing Payments of Tax Debts*
- *Law Amending the Law on the Transformation of the Public Payments Agency*

- *Law on the regulation of claims of depositors in the Deposit Banks TAT from Bitola, ALPHA-S from Skopje and Lavci from Ohrid (Terms of use of Convertible Certificates)*
- *Bank Law (Shareholders and prohibition of financial transactions with funds of disputable origin)*
- *Law on the regulation of claims of depositors in the Deposit Banks TAT from Bitola, ALPHA-S from Skopje and Lavci from Ohrid*
- *Obligatory insurance for owners of cars or users of motor vehicles, aircrafts, ships or motorboats and railway vehicles*
- *Law on the Financial Police (Prerequisites for the acquisition of the status of a financial police officer)*
- *Excise Law*
- *Bank Law (Legal grounds for the acquisition of the status of a shareholder or management board member of a bank)*
- *Tariff Act regarding the remuneration for the delivery of services by the Central Registry Agency of the Republic of Macedonia*
- *Law amending the Law on Dealing with Foreign Currency*
- *Law on Bank Checks (Limitation of the period for unlawful acquisition of benefits)*
- *Law on State Audit (Acquiring the status of an accredited state auditor)*
- *Law amending the Law on Salary Payments in the Republic of Macedonia*
- *Law on Salary Payments*
- *The Instruction for the amendment of the Guidelines for issuing cash receipt documents in cases of cancellation of transactions as well for the definition of functional and technical requirements that have to be met when ordering fiscal cash registers and integrative automatic management systems*
- *Law on Accountancy at Non-Profit Organizations*
- *Law on the Implementation of the Budget of the Republic of Macedonia for 2003*
- *Law on the Implementation of the Budget of the Republic of Macedonia for 2003*
- *Law on the Implementation of the Budget of the Republic of Macedonia for 2003 ((Official housing premises or remuneration for rentals of premises)*

3. Economy

- *Law on the performance of agricultural businesses (Tax lump-sums for individual farmers)*

- *Law on Trading Companies (Bookkeepers and Auditors)*
- *Law on the Amendment of the Law on the Transformation of Enterprises with Social Capital*
- *Foreign Trade Law (Export and import duty)*
- *Bankruptcy Law (Acquisition of the status of a designated bankruptcy manager)*

4. Public Services

- *Price Lists of the Public Enterprise for Airport Services "Macedonia"-Skopje*
- *Telecommunications Law (Remunerations for the usage of given telephone numbers)*
- *Decision defining the prices for communal services, issued by the Management Board of the Public Enterprise 'Cistota & Zelenilo' from Kumanovo*
- *Decision for the redefinition of Services of the Public Enterprise "Pazari" from Bitola issued by the Management Board of this company*

5. Judicial System, Bar and Notary

- *Advocacy Law*
- *Law on notary offices*
- *Statute of the Bar Association and Decision for the Definition of the amount of Membership Registry Fee issued by the Bar Association of the Republic of Macedonia*
- *Statute of the Bar Association and Decision for the Definition of the amount of Membership Registry Fee issued by the Bar Association of the Republic of Macedonia*
- *Statute of the Bar Association and Decision for the Definition of the amount of Membership Registry Fee issued by the Bar Association of the Republic of Macedonia*
- *Advocacy Law*
(Requirements to perform activities by foreign advocates and immunity of advocates)
- *Advocacy Law (Types of legal aid and entitlement to an appeal within the Bar Association)*
- *Law on Amendments to the Law on the Judicial Council of the Republic*

6. Criminal Law

- *Amnesty Law*
- *Law on the Prevention of Corruption (Prohibitions to perform public functions and duties)*
- *Law on Criminal Procedures (Extraordinary legal remedy within the criminal procedure)*
- *Law on Criminal Procedures (Prolonging and terminating actions of criminal prosecutions)*

7. Urban Affairs

- *Decision amending the Detailed Urban Plan of the City of Kicevo in the City District Area of 'Lozionica', issued by the Municipal Council of Kicevo*
- *Decision amending the Decision on the Detailed Urban Plan for the Skopje District of Vlae, issued by the Municipal Council of District Karpos*
- *Decision on the requirements and the building procedure in the village of Balindol, where no urban documentation exists, issued by the City Council of Gostivar*
- *Decision amending parts of the Detailed Urban Plan for a second housing unit in Tetovo, issued by the City Council of Tetovo*
- *Decision amending the Decision on the Detailed Urban Plan for the Skopje City District of Vlae (District Areas "Vlae 1" – "Mavrovo" and "Vodovod"), issued by the Municipal Council of District Karpos*
- *Decision amending the Detailed Urban Plan for the Skopje City District Area of Kozle, parts of District Area "Kuzman Josifovski Pitu" (Urban Module 40), Municipality of District Karpos-Skopje, issued by the Municipal Council of District Karpos (Period of public discussion)*
- *Decision amending the Regulations for the Implementation of the Detailed Urban Plan for the District Area "Cvetan Dimov II", issued by the Municipal Council of the City District of Kisela Voda*
- *Decision terminating the Decision on amendments to the Detailed Urban Plan of District Area "Vardar", Municipal Council of District Kisela Voda*
- *Decision amending the Detailed Urban Plan of the City of Kicevo, District "Bela Maalo", issued by the City Council of Kicevo*
- *Decision amending the Decision on the Detailed Urban Plan for the District Area of Kozle, District Area Part "Peco Bozinovski – Koco", issued by the Municipal Council of the Skopje District of Karpos*

- *Decision on the Detailed Urban Plan of the District Area "Bunjakovec I", issued by the Municipal Council of the District of Skopje City Center*
- *Detailed Urban Plan for the downtown area of the City of Skopje (Big Ring-South Part), issued by the Municipal Council of Skopje Center*

8. Local Self-Government

- *Program amending the Program for the building, maintenance and reconstruction of service and housing roads, as well of local roads on the territory of the District of Suto Orizari, issued by the Municipal Council of the Skopje City District Suto Orizari*
- *Decision on the substitution of names of streets, blocks, squares and bridges in the City of Debar, issued by the City Council of Debar*
- *Legal Acts of the Municipal Council of Novo Selo*
- *Decision for the stipulation of the remuneration for the presence of council members at sessions of the Municipal Council of Bosilovo, issued by the Municipal Council of Bosilovo*
- *Program designating the purpose of building land on the territory of the City of Stip for the year of 2003*

9. Legal Property Issues (Legal protection of property)

- *Denationalization Law (Return of existing property, for which compensation was provided)*
- *Law on property and other material rights (Enlargement of buildings)*
- *Voidances of a contract by which an advocate or another mandatory purchases questionable rights*
- *Law amending the Obligation Law (Entitlement to a fair compensation)*
- *Obligation Law (Taking away subjects of prestatio to the favor of a third party / illegal restitution)*

10. Building Land

- *Law on Building Land (Expropriation costs)*
- *Law on Building Land*

- *Law on Detective Activities (Requirements for issuing a Detective License)*
- *Regulation Act on the disposal procedure of building land belonging to the Republic of Macedonia*
- *Regulation Act on the procedures for the disposal and rental and the amounts of special costs for the disposal or rental of building land belonging to the Republic of Macedonia*
- *Regulation Act on the procedures for the disposal and rental and the amount of special costs for procedures of disposal or rental of building land belonging to the Republic of Macedonia*

11. Education and Culture

- *High Education Law (Authority and procedures for the decisions on the recognition of foreign university qualifications)*
- *Basic Education Law (Appeal against Nostrification and Equivalence Notices)*
- *Law amending the Basic Education Law (Education level qualifications, as a requirement to act as a schoolbook author)*
- *Basic Education Law and High-School Education Law*
- *Law on High-School Education (Appeal against notices about nostrification denials)*
- *Decision of the Minister of Education and Sciences for the Stipulation of the Education Program for Religion in the Area of Basic Education, Third Grade, as an Optional Subject*
- *Statue of the Veterinary Medicine Faculty-Skopje*
- *Law on Basic Education (Termination of the Activities of an Elementary School)*

12. Employment Relationships

- *Law on Employment Relationships*
- *Law amending the Law on Public Officers and the Regulations on the Criteria, Standards and Procedures for the Employment and Recruitment of Public Officers*
- *Law on Employment Relationships (Termination of employment by notice)*
- *Law on Employment Relationships (Protection of the Entitlement to Employment)*

- *Law on Employment and Insurance in Cases of Unemployment (Remuneration in cases of unemployment for persons of at least 55 years of age and being at least 15 years insured)*
- *Employment of public officers at the Cabinet of the President of the Republic, the State Office of the Prime Minister and the Cabinet of the President of the Parliament of the Republic of Macedonia without public notice of vacant jobs*
- *Employment of public officers at the Cabinet of the President of the Republic, the State Office of the Prime Minister and the Cabinet of the President of the Parliament of the Republic of Macedonia without public notice of vacant jobs*

13. Pension and Invalidity Insurance

- *Law on Pension and Invalidity Insurance*
- *Law on Mandatory Capital Pension Insurance (Acquisition of the passive voting right for chief officers of the Agency for Supervision of Capital Pension Insurance)*
- *Law on Mandatory Capital Pension Insurance (Acquisition of the passive voting right for chief officers of the Agency for Supervision of Capital Pension Insurance)*
- *Law on Pension and Invalidity Insurance (Entitlement to pension and invalidity insurance)*

14. Social and Health Relations

- *Law on Social Security (Entitlement to financial aid)*
- *Decision amending the Decision on the requirements, criteria, amount and procedure for the acquisition and use of the right to a social aid, brought by the Government of the Republic of Macedonia*
- *Law on Health Protection and Regulations on the requirements in relation to premises, equipment and personnel needed for the establishment and operating of health institutions*
- *Health Insurance Law*

15. Collective Agreements

- *Collective Agreement on the Definition or further definition of rights, obligations and responsibilities in cases of employment in the Ministry of Defense*
- *Collective Agreement on the Definition or further definition of rights, obligations and responsibilities in cases of employment in the Ministry of Defense*
- *General Collective Agreement for public services, public enterprises, authorities, local government institutions and other legal entities performing non-commercial activities*
- *Collective Agreement for the Ministry of Internal Affairs (Mol) (Legal Aid to a co-worker)*
- *Collective Agreement on the Definition of rights, obligations and responsibilities for employees in the Public Enterprise 'Official Gazette of the Republic of Macedonia'*
(Criteria for the termination of employment due to economic, technological, structural or other similar changes)
- *Collective Agreement for the Ministry of Internal Affairs (Mol) (Employment at trade unions of the Mol)*
- *Collective Agreement for the Public Enterprise for production, transfer and distribution of electric energy 'Elektrostopanstvo Makedonija' from Skopje (Criteria for employment termination)*

16. Miscellaneous

- *Decision of the Government of the Republic of Macedonia for the publication of the Agreement amending the Free Trade Agreement between the Republic of Macedonia and the Republic of Croatia*
- *Law on Traffic Security on the Roads (Authorized legal entities for the performance of technical inspections)*
- *Law on the Protection of Personal Data*
- *Law on announcing laws and other regulations and acts in the 'Official Gazette of the Republic of Macedonia'*
- *Law on the Election of Members of the Parliament of the Republic of Macedonia*
- *Law on the announcement of laws and other regulations and legal acts in the 'Official Gazette of the Republic of Macedonia' (Official languages, on which laws are being published)*

- Secondary Regulation amending the Regulation on the requirements and the procedure for the use of services provided by the General and Joint Affairs Authority within the Government of the Republic of Macedonia

- Law on Traffic Security on the Roads

- Proving property transfers over vehicles (Regulations for the registration of motor vehicles and trailers as well on the registration of data in relation to registered motor vehicles and their trailers)

Law on disputes regarding the tasks, as well on the Exclusion of Officials and Authorities that are in Charge in Cases of Appeals Submitted within the Framework of the Administrative Procedure

II. REQUESTS FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOM OF THE CITIZEN

- Request for the protection of human rights and freedoms of the citizen (Submitted by Mr. Pece Ristevski, Stefan Ristevski, Zoran Ristevski, all of them from Bitola and the private company Rotex from Bitola)

-Request for the protection of freedoms and rights in relation to the prohibition of discriminations of the freedom of conviction, thought, conscience, and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

-Request for the protection of freedoms and rights regarding the freedom of conviction

-Request for the protection of freedoms and rights regarding the freedom of conviction, as well the right to public expression and the prohibition to discrimination on a social basis

-Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on the basis of the freedom of conviction, consciousness, thought and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

-Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on the basis of the freedom of conviction, consciousness, thought and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

-Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on the basis of the freedom of conviction,

consciousness, thought and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

- Request for the protection of rights and freedoms (Allegedly violated when performing public actions by a person in charge for the security in the Constitutional Court of the Republic of Macedonia)

- Request for the protection of freedoms and rights in relation to the freedom of conviction, consciousness and thought and the discrimination prohibition on the basis of religious confession

- Designation of Deputy Public Prosecutor in Gostivar (Discrimination on the grounds of nationality)

- Request for the protection of freedoms and rights in relation to the freedom of conviction, public expression of thought and the discrimination prohibition on a social basis

- Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social basis

- Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social or other basis and for the proclamation of null and void of final acts issued by the employer

- Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social basis

- Request for the protection of freedoms and rights defined in article 110 subparagraph 3 of the Constitution (Submitted by Mr. Petre Ristevski from Bitola, private company Rotex-Bitola)

- Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social basis (Private company Rotex-Bitola)

III. DECISIONS STOPPING PROCEDURES

- Pricing Tariff for telephone services, as a part of the Decision for the approval of tariff changes for telephone services brought by the Management Board of 'Macedonian Telecom'

- Auditing Law (Entitlement to the profession of an authorized auditor)

- Decision for the adoption of amendments to the Detailed City Plan, Part III, Housing Block of the city of Tetovo, issued by the City Council of Tetovo

- Secondary Regulation on the organization, preparation and implementation of activities and tasks of civil protection in a situation

of war and establishment and preparation of civil protection units and chief of staffs

- Law and Trade Chambers

- Program amending the Program for building, selling and maintenance of housing premises belonging to the Republic of Macedonia for 2002, issued by the Government of the Republic of Macedonia

IV. DECISIONS DENYING THE RIGHT TO AN INITIATIVE

1. Acts that do not have the character of a legal act or general regulation in the sense of article 110 of the Constitution of the Republic of Macedonia

- Decision for the establishment of a Public Enterprise for Communal Development and Roads and designating the temporary manager of the public enterprise, issued by the Council of Delcevo

- Regulations regarding the forms used in the administrative procedure

- Notices for the designation of presidents and members of working groups of the Municipal Council of Demir Hisar

- Decision on the remuneration for structural reforms, brought by the Government of the Republic of Macedonia

- Decision for the Adoption of the Project of the private company 'Sicilija' from the Village of Mokrino, issued by the Municipal Council of Novo Selo

- Acts in relation to the Local Roads Fund of the Municipality of Gazi Baba – Skopje

- Regulations on Job Descriptions of the Public Revenue Office, brought by the Minister of Finance

- Regulations on the organization and the description of tasks and duties of administrative bodies of the Municipality of Kavadarci, brought by the Mayor of the City of Kavadarci

- Decision declaring for null and void any published public notices for the distribution of housing units build within the framework of the 'Project for building housing units subject to leasing to persons with

low incomes' brought by the Government of the Republic of Macedonia

- Remuneration Acts brought by the Government of the Republic of Macedonia

- Decision pardoning or releasing from further prosecution, brought by the President of the Republic of Macedonia

- Decision granting a concession for the performance of communal businesses and for operating and maintenance of amortized water-supply and waste-water pipeline networks in Kratovo, City Council of Kratovo

- Decision granting a concession for the performance of communal businesses and for operating the city market of Kratovo, issued by the City Council of Kratovo

- Decision of the Government of the Republic of Macedonia demanding from the Ministry of Education and Sciences to undertake all necessary actions to stop further financing of Children's Creations Centers

- Custody Notice, issued by the Social Works Center of the City Council of Skopje

- Decision defining the Membership entry Fee for the Bar Association of the Republic of Macedonia

- Various Acts issued by the Municipality Council of Blatec

- Regulations amending the Regulations on the Work Flow and Job Descriptions in the Health Insurance Fund of Macedonia

- Telex-information of the Ministry of Education and Sciences

- Procedures Manual on the Organization of Stock Exchange Transactions, issued by the Board of directors of the Macedonian Stock Exchange in Skopje

- Program assessing the need of economic, structural and other similar changes, issued by the Public Company 'Elektrostopanstvo na Makedonija'

- Notice on the Termination of Children's Creations Centers (Pioneer Clubs) in the Republic of Macedonia, issued by the Ministry of Education and Science

2. Acts that have already been subject to assessment by the Court (Res Judicata)

- *Law on the Transformation of the Public Payments Office*
- *Law on Pension and Invalidity Insurance (Withdrawal of pensions)*
- *Decision for the division of the former Public Communal Services Company 'Komunalec' into several independent public companies, issued by the Employee Board of that enterprise*
- *De-nationalization Law (Parties in the de-nationalization procedure)*
- *Decision amending the Detailed City Plan of Kicevo in the city district of 'Bela Maalo', brought by the city Council of Kicevo*
- *Definition of the Membership Entrance Fee of the Bar Association*
- *Decision defining the criteria for the management of forests providing property rights, issued by the Ministry of Agriculture, Forestry and Water-Management and Price-List for marking and other services in relation to private forests and trees, issued by the Public Company 'Macedonian Forests'-Skopje*
- *Law amending the Law on Pension and Health Insurance*
- *Law amending the Law on Salary Payments in the Republic of Macedonia*
- *Law on Detective Activities*

3. Lack of Jurisdiction

- *Decision verifying the mandates of the members of the Municipal Council of Zelino, issued by the Municipal Council of Zelino*
- *Basic Education Law and Law amending the Law on Basic Education*
- *Law on Stereometry and Land Registry*
- *Law amending the Law on Army Service (Salary and remuneration for military and civil personnel employed in the Ministry of Defense)*
- *Statute of the Philatelists' Association of Macedonia*
- *Law on Army Service (Military person)*

- *Law on Property Taxes (Exemptions from the tax on transfer of immovables and rights in relations to immovables)*
- *Law on the transformation of the Payment Agency and Tariff on the fees for the delivery of services by the Blocked Accounts Agency*
- *Actions of the Pedagogical Faculty in Bitola when bringing and implementing the decision to public notification of vacant jobs at this faculty*

4. Mutual approval of general legal acts

- *Decision for the Detailed Urban Plan for the City district 'Bunjakovec II' in Skopje, issued by the District Council of Skopje-Center*
- *Collective Agreement amending the Collective Agreement for the Ministry of Interior*
- *Law on Property and other rights from the area of the Law of Things*

5. Termination of Validity of acts (or provisions) subject to cases of the Constitutional Court

- *Regulations for the stipulation of employees in administrative bodies in charge for internal affairs, having the status of authorized official; Republic Secretary for Internal Affairs*
- *Decision for the transfer of shares belonging to state institutions to the Privatization Agency of the Republic of Macedonia, brought by the Government of the Republic of Macedonia*
- *Housing Law (Offences made by legal entities)*
- *Mortgage Law*
- *Decision of the National Insurance Office*
- *Advocacy Law*
- *Regulations from 1975 regarding issues that do not comply with the tasks of an employee of an authority in charge for internal affairs*

- *Acts of the Government of the Republic of Macedonia in the defense area*
- *Corrections of the Law amending the Law on Financial Transactions*
- *Selling Program for Business Buildings and Premises, issued by the Management Board of the Public Company for Housing and Business Premises Management*
- *Convention between the FNR Yugoslavia and the Swiss Confederation on Social Insurance*
- *Procedures for the recognition of foreign academic qualifications*
- *Decisions regarding the tracking of records in relation to housing units' property of the state*
- *Collective Agreement on the definition of rights, obligations and responsibilities for employees of the Ministry of Defense*

6. Absence of legal acts subject to assessment of the Constitutional Court

- *Decision of the Parliament of the Republic of Macedonia abolishing the entitlement to revalorized contributions for building housing units*
- *Budget of the Municipality of Delcevo for 2003; Decision for the implementation of that budget*

**I. ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА СО КОИ СЕ УКИНУВААТ -
ПОНИШТУВААТ ОСПОРЕНИТЕ АКТИ, ОДНОСНО СЕ
УТВРДУВА ДЕКА НЕМА ОСНОВ ЗА ПОВЕДУВАЊЕ
ПОСТАПКА**

*I. DECISIONS AND NOTICES THAT ABOLISH/DECLARE
ANNULLED ACTS, OR CONFIRMING THAT NO
GROUND EXIST FOR THE INITIATION OF
A PROCEDURE*

1. Одбрана и безбедност
1. Defense and Security

1.

- **Закон за служба во Армијата на Република Македонија**
- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia*

- Министерот за одбрана на Република Македонија има законска надлежност со свој акт поблиску да ги доуреди прашањата кои се однесуваат на службеното оценување, унапредувањето на воените лица, кадровскиот совет во воените единици и установи, дисциплинската одговорност на воените лица, посебните специјалности од особено значење за Армијата и паричните награди, начинот на унапредување на офицери во генералски чин, да формира воено дисциплинска комисија. Ова се прашања кои спаѓаат во надлежност на министерот за одбрана и не се акт на командување со Армијата на Република Македонија за што е надлежен Претседателот на Републиката.

- The Minister of Defense of the Republic of Macedonia is obliged by Law to stipulate regulations regarding issues in relation to official evaluation and promotion of military servants, Human Resources Councils within military units and institutions, disciplinary responsibilities of military personnel, special issues of interest of the Army and rewarding on special occasions, procedures of promoting officers into general ranks, and the establishment of military disciplinary commission. Such questions remain in charge of the Minister of Defense and the issued acts are not considered as acts for purposes of commanding the Army of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седниците одржани на 15 и 29 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 53 став 2, член 55 став 7, член 65, член 86 став 3, член 122, член 132 став 1 и 4 во делот: "а министерот за одбрана за офицерите со чин мајор до полковник", член 137, член 155 во делот: "со правилник ги уредува министерот за одбрана", член 176 став 3 и член 227 став 1 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.62/2002).

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите од законот означен во точката 1 од ова решение. Иницијаторот наведува дека одредбите на членовите 53 став 2, 55 став 7, 65, 86 став 3, 132 став 1 и 4, во делот: "а министерот за одбрана за офицерите со чин мајор до полковник", 137, 155, во делот: "со правилник ги утврдува министерот

за одбрана" и 176 став 3 од Законот за служба во АРМ се неодржливи од уставно правен аспект, затоа што службеното оценување, унапредувањето на воените лица, кадровскиот совет во воените единици и установи, дисциплинската одговорност на воените лица, посебните специјалности од особено значење за Армијата и паричните награди, се од сверата на командувањето со Армијата и во Армијата, за која област е надлежен Претседателот на Републиката како врховен командант на вооружените сили на Македонија, а не министерот за одбрана, како што е тоа предвидено во оспорените одредби. Според член 18 став 1 точка 11 од Законот за одбрана, Претседателот на Република Македонија унапредува генерали. Според тоа, поблиски прописи за начинот на унапредување на офицери во генералски чин не би можел да донесува министерот за одбрана, а според кои прописи ќе постапува Претседателот на Републиката. Воената дисциплина, исто така, спаѓа во командувањето со Армијата и во Армијата, а што може да се заклучи од членовите 18 став 1 точка 9 и 28 од Законот за одбрана и членот 12 од Законот за служба во АРМ, поради што, министерот за одбрана не би требало да формира воено дисциплинска комисија ниту, пак, тој да ги изрекува дисциплинските мерки од став 1 на член 132 од Законот за служба во АРМ. Според тоа, со оспорените одредби, смета дека се повредуваат членовите 8 став 1 алинеја 3, 32 став 5, 51, 79 став 2 и 3, 84 алинеја 8, 91 алинеи 1 и 5 и 122 став 1 од Уставот на Република Македонија.

Понатаму, иницијаторот наведува дека членот 122 од Законот не може да егзистира во правниот поредок поради тоа што: 1) за повреда на воената дисциплина може да се смета единствено постапувањето на военото лице што е спротивно на прописите за вршење на воената служба, наредбите и другите акти на надлежните старешини но, не и секое друго постапување на военото лице надвор од службата, како што е тоа определено со оспорената одредба. 2) со оспорената одредба се предвидуваат правни последици по изречената судска пресуда, а кои последици конкретно не се утврдени во таа пресуда, со што се повредуваат темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска. 3) со оспорената одредба на военото лице повторно му се суди, и тоа не од суд, туку од друг ненадлежен орган за тоа, и тоа за дело за кое веќе бил суден од надлежен суд и за кое е донесена правосилна судска одлука. Според тоа, со оспорената одредба, смета дека се повредуваат членовите 8 став 1 алинеи 3 и 4, 9, 13 став 1, 14

став 2, 51, 54 став 1 и 98 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија.

Иницијаторот смета дека и членот 227 став 1 од Законот за служба во АРМ, според кој, решение за престанок на работниот однос на професионален војник и воен старешина донесува министерот за одбрана или од него овластено лице, не бил во согласност со Уставот. Иницијаторот наведува дека според член 18 став 1 точка 11 од Законот за одбрана, претседателот на Република Македонија разрешува генерали, а според член 26 точка 18 од истиот закон, Генерал - штабот на Армијата разрешува професионални војници и воени старешини заклучно со чин капетан. Според тоа, министерот за одбрана или од него овластено лице не може да донесува решение за престанок на работниот однос на професионалните војници и воени старешини заклучно со чин капетан и генерали.

3. Судот на седницата утврди дека според член 53 став 2 од Законот, поблиски прописи за оценување на воените лица донесува министерот за одбрана. Членот 55 став 7 од Законот утврдува дека поблиски прописи за оценување на воените лица во резервниот состав на Армијата донесува министерот за одбрана. Според член 65 од Законот поблиски прописи за начинот на унапредување на офицери и подофицери во непосредно повисок чин донесува министерот за одбрана. Согласно членот 86 став 3 од Законот начинот на работа и составот на кадровскиот совет го пропишува со посебен акт министерот за одбрана. Според членот 122 од Законот како повреда на воената дисциплина, во смисла на овој закон, се смета и секое постапување на воено лице надвор од службата кое е неспоиво со вршење должност воено лице, за што му е изречена правосилна судска пресуда, а особено: 1) извршување кривично дело за кое е предвидена казна затвор од најмалку шест месеца; 2) предизвикување национална, расна или верска нетрпеливост и постапување против уставното уредување на Република Македонија или против мерките за одбрана и безбедност на Републиката; 3) потешка повреда на јавниот ред и мир и 4) друго постапување спротивно на прописите со кое се нанесува штета на угледот на Армијата. Според член 132 став 1 од Законот за спроведување на постапката за утврдување дисциплинска одговорност на професионални војници, подофицери и офицери за повреди на воената дисциплина за кои може да се изречат дисциплинските мерки: забрана за унапредување во повисок чин за една година за подофицери и офицери, враќање на должност со непосредно понизок чин до две години, одземање на чинот за

подофицери и офицери и враќање во претходниот чин, престанок на работниот однос и губење на чин, министерот за одбрана формира воена дисциплинска комисија, а според став 4 на овој член врз основа на предлог на воената дисциплинска комисија, началникот на Генералштабот на Армијата ги изрекува дисциплинските мреки од став 1 на овој член на професионалните војници, подофицери и офицери до чин капетан, а министерот за одбрана за офицерите со чин мајор до полковник. Членот 137 од Законот утврдува поблиски прописи за дисциплинската одговорност на воените лица донесува министерот за одбрана. Според член 155 од Законот посебните специјалности од особено значење за Армијата, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на плата од членовите 150, 151 и 152 на овој закон во зависност од условите под кои се вршат должностите, на предлог на началникот на Генералштабот на Армијата, со правилник ги утврдува министерот за одбрана. Според член 176 став 3 од Законот поблиски критериуми за доделување на парична награда од ставовите 1 и 2 на овој член утврдува министерот за одбрана. Според членот 227 став 1 од Законот, решение за престанок на работниот однос на професионален војник и воен старешина донесува министерот за одбрана или од него овластено лице.

4. Според член 122 став 2 од Уставот, одбраната на Републиката се уредува со закон.

Членот 1 од Законот за одбрана утврдува дека, одбраната на Република Македонија се организира како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката. Одбраната ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили како Армија на Република Македонија.

Со овој Закон се утврдуваат надлежностите во остварувањето на одбраната на претседателот на Републиката и врховен командант на Армијата, како и надлежностите на Министерството за одбрана.

Со Законот за служба во Армијата на Република Македонија се уредуваат статусот, правата, должностите и одговорностите на лицата во служба на Армијата, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Законот го уредува службеното оценување на воените лица во постојаниот и во резервниот состав на Армијата, и тоа целта

на оценувањето, периодот на оценување, податоците врз чија основа се врши оценувањето, степените со кои се врши оценувањето, како и се определуваат лицата кои се надлежни да го вршат оценувањето. Со оспорените член 53 став 2 и член 55 став 7 од Законот се определува дека министерот за одбрана ќе донесе поблиски прописи за оценувањето на воените лица. Со тоа се дава можност министерот за одбрана поблиску да го пропише начинот на постапување при спроведувањето на постапката пропишана во Законот за оценување на воените лица, кој акт по својата содржина не би можел да претставува надлежност на претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата, со ингеренции во одбраната утврдени со Законот за одбрана.

На ист начин во Законот се уредува и унапредувањето на воените лица во Армијата (членови 56-72), со тоа што се утврдуваат условите кои треба да се исполнат за унапредување во повисок чин, како и се утврдува постапката за унапредување-постоење на комисија која ќе предлага ранг-листата на кандидати за унапредување во повисок чин (заклучно со чин полковник). Оваа комисија не е надлежна за предлагање ранг-листа на кандидати за унапредување во генералски чинови. Унапредувањето во генералски чинови е во законска надлежност на претседателот на Републиката, што е утврдено со член 18 од Законот за одбрана. Согласно член 65 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, поблиски прописи за начинот на унапредување на офицери и подофицери во непосредно повисок чин донесува министерот за одбрана. Тоа е материја која по својата природа има карактер на акт со кој би се пропишал начинот на работење на комисијата за унапредување на воените лица, а кој акт по својата содржина не би можел да биде во надлежност на претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата, со ингеренции во одбраната утврдени со Законот за одбрана.

Со членот 86 од Законот се утврдува постоење на кадровски совет како советодавно тело на воениот старешина – командант на баталјон, нему рамен или повисок воен старешина, каде се разгледуваат кадровски прашања за професионалните војници и воени старешини и се дава мислење на надлежниот старешина за тие прашања. Согласно став 3 на овој член, начинот на работа и составот на кадровскиот совет со посебен акт го пропишува министерот за одбрана. Со овој посебен акт всушност се утврдува начинот на работа на едно помошно тело кое има со закон точно определени советодавни надлежности, и по својата природа не би можело да

биде предмет на надлежност на претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата.

Со член 132 од Законот се утврдува постоење на единствена воена дисциплинска комисија која ја формира министерот за одбрана и која е надлежна за спроведување на постапка за утврдување на дисциплинска одговорност на професионални војници, подофицери и офицери заклучно со чин полковник. Врз основа на предлогот на оваа комисија, началникот на Генералштабот на Армијата ги изрекува дисциплинските мерки на професионалните војници, подофицери и офицери до чин капетан, а министерот за одбрана за офицерите со чин мајор до полковник. При тоа, треба да се има предвид определбата во Законот за одбрана, според која министерот за одбрана поставува, унапредува и разрешува воени старешини на должности за кои е предвиден чин мајор до полковник (член 20 точка 20), а началникот на Генералштабот на Армијата поставува, унапредува и разрешува професионални војници и воени старешини заклучно со чин капетан (член 26 точка 18). Оттука е неиздржано претседателот на Републиката, како врховен командант на Армијата, да ја формира оваа дисциплинска комисија, врз чиј предлог началникот на Генералштабот или министерот за одбрана ќе донесуваат соодветни решенија за дисциплинската одговорност на професионалните војници и воени старешини заклучно со чин полковник.

Во оваа смисла со член 137 од Законот се утврдува надлежност на министерот за одбрана да донесе пропис со кој ќе се разработи постапката за утврдување на дисциплинската одговорност пред надлежните воени старешини на командни должности и пред Воената дисциплинска комисија. Овој пропис по својата природа и содржина не би можело да биде предмет на надлежност на претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата.

Понатаму во Законот се утврдува систем на плати и надоместоци на плати за воените лица на служба во Армијата. Се утврдува дека платата се состои од основна плата и додатоци на основната плата. Основната плата се определува според чинот, должноста на военото лице, работното искуство и армискиот додаток, кои елементи во целост се утврдени со Законот. Додатоците на основната плата ги сочинуваат: додадок за вршење специфична воена служба, додадок за вршење служба со висок ризик, додадок за вршење трупна служба, додадок за посебен степен на образование и додадок за застапување, при што во Законот се определува

максималниот број на бодови во чија висина додатоците можат да се движат. Согласно член 155 од Законот, посебните специјалности од особено значење за Армијата, работните места (должности) и висината на износот на додатокот на основната плата, на предлог на началникот на Генералштабот на Армијата, со правилник ги утврдува министерот за одбрана. Притоа треба да се има предвид дека со овој правилник министерот ги определува посебните специјалности од особено значење за Армијата и работните места (должности) само од аспект на додатоци на основната плата, а со актот за формација на Армијата претседателот на Републиката ја пропишува формацијата на Армијата, односно ги определува сите посебни специјалности и должности кои постојат во Армијата. Поради тоа, висината на додатоците на основната плата, како право што произлегува од работниот однос, единствено може да биде во надлежност на министерот за одбрана, кој раководи со Министерството за одбрана со кое е заснован работниот однос на воените лица.

Со членот 176 од Законот е пропишано дека на професионален војник и воен старешина кој со посебно ангажирање и квалитет во извршувањето на работата ќе оствари особени резултати во службата, може да му се додели парична награда во износ до две негови плати, при што за наградата до висина на една плата одлучува началникот на Генералштабот на Армијата, а за награда до висина на две плати одлучува министерот за одбрана. Според став 3 на овој член, поблиски критериуми за доделување на паричната награда утврдува министерот за одбрана. Со оглед дека во Законот се утврдени критериумите за доделување на парична награда —посебно ангажирање и квалитет во извршувањето на работата со што се остваруваат особени резултати во службата, основано е утврдена надлежност на министерот да донесе правилник со кој ќе ги разработи поблиску наведените критериуми. При тоа треба да се прави разлика меѓу паричната награда што се пропишува со овој член и доделувањето на признанија (одликувања, плакети, значки, награди и пофалниц и) за постигнат исклучителен успех во службата, што како право се утврдува со член 23 од Законот, според кој член поблиски прописи за доделување на овие признанија донесува претседателот на Републиката.

Врз основа на наведеното, Судот оцени дека се неосновани наводите во иницијативата за тоа дека донесувањето на поблиски прописи за оценувањето, унапредувањето, дисциплинската одговорност, додатоците на основната плата или паричната награда на воените лица, во случаи кога сите овие институти се утврдени со

Законот, претставуваат елементи од сферата на командување со Армијата, за која област, согласно член 79 став 2 од Уставот на Република Македонија, е надлежен претседателот на Републиката како врховен командант на Армијата, поради што оцени дека не може да се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

Во однос на наводите во иницијативата со кои се оспорува членот 122 од Законот за служба во Армијата, Судот оцени дека наводите се неосновани од следните причини:

Со Законот се утврдува дисциплинска одговорност на воените лица за повреда на воената дисциплина. Како повреда на воената дисциплина се смета постапување на воено лице што е спротивно на прописите за вршење на воената служба, наредбите и другите акти на надлежните старешини (наведени се 18 случаи), како и секое постапување на воено лице надвор од службата кое е неспоиво со вршење на должност воено лице, а за што на военото лице му е изречена правосилна судска пресуда, а особено за: 1) извршување кривично дело за кое е предвидена казна затвор од најмалку шест месеца; 2) предизвикување национална, расна или верска нетрпеливост и постапување против уставното уредување на Република Македонија или против мерките за одбрана и безбедност на Републиката; 3) потешка повреда на јавниот ред и мир и 4) друго постапување спротивно на прописите со кое се нанесува штета на угледот на Армијата. Согласно член 121 став 3 од овој закон, одоговрноста за сторено кривично дело односно прекршок не ја исклучува дисциплинската одговорност на военото лице. При тоа треба да се има предвид дека изречената правосилна судска пресуда за казниви дела во смисла на овој член од Законот не значи по автоматизам изрекување на дисциплинска мерка на сторителот, но остава можност да се цени дали има место на сторителот да му се изрече дисциплинска мерка пропишана со овој закон, се со цел заштита на угледот на професионален војник и воен старешина, односно заштита на угледот на Армијата (на пр. да се оцени дали заслужува да остане на служба како воен старешина, или да го задржи чинот како главна одлика на воено лице, лице кое е осудувано за пуштање во промет на наркотични дроги, насилство, предизвикување национална и друга дискриминација и сл.).

Оттука Судот оцени дека со оспорениот член 122 од Законот не се предвидува правна последица по изречена судска одлука, бидејќи во овој член точно се наведуваат кривичните дела кои го прават военото лице неподобно за вршење на неговата функција.

Значи судската одлука може да биде основ и за дисциплинска одговорност на воено лице доколку се утврди дека со извршувањето на кривичното дело за кое е осудено военото лице, се доведува во прашање угледот на Армијата односно дека извршеното дело го прави военото лице неподобно (недостойно) и понатаму да биде воено лице. Тоа пак, секако не значи дека военото лице е двапати судено за едно исто сторено дело како што смета иницијаторот, бидејќи лицето е осудено сао за она дело за кое судот донесол пресуда. Дали по донесувањето на судската пресуда военото лице ќе одговара и дисциплински е предмет на оценка и целата дисциплинска постапка ќе се одвива во министерството за одбрана во согласност со закон и со прописот за дисциплинска одговорност на воените лица донесен од министерот за одбрана.

Поради тоа Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на член 122 од Законот со Уставот.

Согласно член 3 од Законот за служба во АРМ, служба во Армијата вршат воени и цивилни лица. Воени лица во смисла на овој закон, меѓу другите, се воени старешини – офицери и подофицери и професионални војници.

Според член 4 став 2 од овој закон, служба во Армијата со засновање работен однос во министерството за одбрана вршат офицери, подофицери и професионални војници.

Оспорениот член 227 став 1 е во делот од Законот кој се однесува на престанок на работниот однос на професионален војник и воен старешина.

Имајќи предвид дека воените старешини – офицери и подофицери како и професионалните војници службата во Армијата ја вршат со засновање на работен однос во Министерството за одбрана, логично произлегува дека решение за престанок на работниот однос на воен старешина односно на професионален војник донесува министерот за одбрана како старешина на органот или од него овластено лице.

Според Судот иницијаторот оспорувајќи го членот 227 став 1 не ја имал предвид содржината на законот во целина поради што неправилно заклучил дека министерот за одбрана или од него овластено лице може да носи решение за престанок на работниот однос и на лица кои не се во работен однос во Министерството за одбрана.

Поради тоа, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 227 став 1 од Законот со член 8 став 1 алинеја 3, член 79 став 2 и член 122 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.148/2002)

2.

- Закон за одбрана (намена и специјалност на родовите и службите во Армијата)

*- Defense Law
(Purposes and specialties of army corps and services)*

- Со законски утврденото овластување на министерот за одбрана тој да ја определува намената и специјалноста на родовите и службите во Армијата на Република Македонија, не се повредува ниту ограничува уставно утврденото право и позиција на Претседателот на Републиката како врховен командант на вооружените сили на Републиката.

- By giving the authority to the Minister of Defense by Law to define the purposes and specialties of the corps and services of the Macedonian Army, the constitutional rights and position of the President of the Republic as Chief Commander of the armed forces of the Republic are not being violated or restricted.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 24 став 6 во делот "а Министерството за одбрана нивната намена и специјалност" од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/2001, 5/2003).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на делот од член 24 став 6 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата Министерството за одбрана не можело да биде надлежно да ја определува намената и специјалноста на родовите и службите во Армијата, но тоа било во надлежност на претседателот на Републиката, со оглед дека претседателот, според член 79 став 2 од Уставот е врховен командант на вооружените сили на Македонија, или евентуално на Генералштабот на Армијата, како највисоко стручно тело во состав на Министерството за одбрана за прашањата кои се однесуваат на Армијата (член 25 став 1 од Законот).

Имено, подносителот смета дека со оспорениот дел на членот 24 став 6 од Законот се вршело мешање на Министерството за одбрана во функцијата, односно ингеренциите на претседателот на Републиката, како врховен командант на вооружените сили на Република Македонија што не било во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 79 став 2, член 96 и член 122 став 1 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според ставот 1 на член 24 од Законот, Армијата се организира во единици, команди, штабови и установи.

Организацијата на единиците, командите, штабовите и установите, како и нивната големина, структура, број, состав и намена се пропишуваат со организацијата и формацијата на Армијата (став 2).

Армијата се состои од видови, родови и служби (став 3).

Видовите се: копнена војска и противвоздушна одбрана и воено воздухопловство (став 4).

Видовите се состојат од родови и служби (став 5).

Претседателот на Републиката ги определува родовите и службите во Армијата, а Министерството за одбрана нивната намена и специјалност (оспорен дел на ставот 6).

4. Според член 79 став 2 од Уставот, претседателот на Републиката е врховен командант на вооружените сили на Македонија, а според ставот 3, претседателот своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Според член 122 став 1 од Уставот, вооружените сили на Република Македонија го штитат територијалниот интегритет и независноста на Републиката, а според ставот 2 на истиот овој член, одбраната на Републиката се уредува со Закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Врз основа на наведените уставни одредби, одбраната на Република Македонија, како организиран систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката е уредена со Законот за одбрана.

Според Законот за одбрана, одбраната на Републиката ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили, како Армија на Република Македонија.

Во рамките на правата и должностите, односно надлежностите на органите на државната власт во остварување на одбраната на Републиката од аспект на причините поради кои се оспорува наведениот дел на член 24 став 6 од посебно значење се одредбите на Законот за одбраната со кои меѓудругото се операционализираат напред цитираните уставни решенија за местото, улогата и функциите на претседателот на Републиката и вооружените сили на Република Македонија.

Најдиректен член во напред наведената смисла секако е членот 28 од Законот за одбрана, во кој не само што се потврдува уставната улога на претседателот на Републиката дека тој е и врховен командант на Армијата, но во овој член истовремено се утврдени начинот и принципите на кои се заснова командувањето во Армијата.

Така, според овој член од Законот, со единиците на Армијата непосредно командуваат началникот на Генералштабот на Армијата и командантите на воените единици и установи, во согласност со прописите за командување донесени од претседателот на Републиката, а командувањето во Армијата се заснова врз принципите на едностарешинство, субординација и единство во командувањето при употреба на силите и средствата.

Освен командната функција со Армијата, претседателот на Републиката во остварување на одбраната има и други функции, односно надлежности што се утврдени во самиот Закон за одбрана. Така, тој согласно член 18 од Законот ја донесува стратегијата за одбрана на Републиката, ги пропишува мерките на приправност и наредува нивно спроведување, ја пропишува организацијата и формацијата на Армијата, донесува документи за употреба на Армијата и наредува нејзина употреба, наредува мобилизација на Армијата и друго.

Од наведените уставни и законски одредби јасно произлегува дека претседателот на Републиката и според Уставот и според Законот за одбрана е врховен командант на вооружените сили на Републиката и дека оваа функција тој ја остварува на начин утврден во членот 28 од Законот, а не во членот 24 став 6 чиј дел се оспорува со оваа иницијатива.

Со оглед дека со оспорениот дел на членот 24 став 6 не се уредуваат прашања во врска со командувањето на претседателот на Републиката со Армијата, но тие прашања се уредени со други членови од Законот, Судот утврди дека овој дел на членот 24 не може да се посматра во корелација со членот 79 став 2 од Уставот, поради што и не може да се констатира дека со утврденото овластување на министерството за одбрана тоа да ја определува намената и специјалноста на родовите и службите во Армијата се повредува или ограничува уставно утврденото право и позиција на претседателот на Републиката како врховен командант на вооружените сили на Републиката.

Оваа констатација соодветно се однесува и во однос на членот 122 став 1 од Уставот, од чиј аспект исто така се оспорува уставноста на овој дел од членот 24 став 6 од Законот.

Имено, имајќи предвид дека во членот 24 од Законот се утврдува организацијата на Армијата, која според дефиницијата од членот 22 е вооружена сила на сите граѓани на Републиката, а според ставот 1 на член 24 таа се организира во единици, команди, штабови и установи, а чија, пак, организација, големина, структура, состав и намена, се пропишуваат со организацијата и формацијата на Армијата од страна на претседателот на Републиката, како нејзин врховен командант, кој што истовремено е овластен да ги определува и родовите и службите во Армијата, произлегува дека овластувањето на Министерството за одбрана да ја определува намената и специјалноста на родовите и службите во Армијата се однесува само на еден сегмент од организацијата на Армијата, кој што заедно со сите други напред наведени е во функција на организирање, подготвување и оспособување на Армијата за остварување на нејзината уставна позиција утврдена во членот 122 став 1 од Уставот.

Поради наведените причини Судот оцени дека оспорениот дел на членот 24 став 6 од Законот не е во несогласност со член 79 став2, член 122 став 1, како и со другите членови од Уставот наведени во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р ЈосифТалевски. (У.бр. 147/2002)

3.

- Закон за одбрана (право на штрајк)
- *Defense Law (Strikes)*

- Не претставува ограничување на правото на штрајк доколку со Закон се предвиди, во рамки на Армијата на Република Македонија, учесниците во штрајкот да не ги напуштаат своите работни места. Тоа не значи дека тие не можат да штрајкуваат и да го изразат својот јавен протест, туку дека тоа можат да го прават во ограничени услови со цел да не се попречи извршувањето на активностите што се неопходни за остварување на виталните функции на Армијата.

- No case of restriction of the right on strikes exist, if it is stipulated by Law, that members of the Army of the Republic of Macedonia can not leave their working places during strikes. This does not mean, that they have no right to strikes and to express in public their protest, but they can perform rights to strikes in a restricted manner, in order to prevent any hindering of the performance of the vital functions of the Army.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на членот 48 став 4 од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/01 и 5/03).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување меѓусебната согласност на одделни членови од законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата одредбите од став 3 и став 4 од Законот за одбрана биле несогласни со одредбите од членот 28 став 3, членот 26 точките 2 и 3 и членот 25 став 1 од истиот закон.

Имено, подносителот на иницијативата ја оспорува меѓусебната согласност на одредбите од овој закон од причина што смета дека министерот за одбрана не бил овластен да учествува во Генералштабот во обезбедувањето на остварувањето на виталните функции на Армијата, туку дека за тоа бил надлежен исклучиво Генералштабот, каква што надлежност предвидувале членовите: 28 став 3, 26 точка 2 и точка 3 и членот 25 став 1 од истиот закон.

4. Судот на седницата утврди дека согласно членот 48 став 4 од Законот за време на штрајкот учесниците во штрајкот се должни да останат на своите работни места и да ги извршуваат активностите неопходни за остварување на виталните функции на Армијата.

5. Согласно член 38 став 1 од Уставот, се гарантира правото на штрајк.

Ставот 2 на овој член од Уставот предвидува дека со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Од наведената уставна одредба произлегува дека Уставот, начелно, го гарантира правото на штрајк за потоа, веднаш да ги предвиди органите во кои можат да се ограничат условите за

остварување на ова право. Меѓу тие органи спаѓаат и вооружените сили (што во конкретниов случај е актуелно).

Според тоа Судот смета дека одредбата од ставот 4 на член 48 од Законот која предвидува учесниците за време на штрајкот во Армијата да не ги напуштаат своите работни места, не значи дека тие не смеат да штрајкуваат и да го изразат својот јавен протест, туку дека тоа може да го прават во ограничени услови, како што предвидува Уставот, а со цел да не се попречи извршувањето на активностите што се неопходни за остварување на виталните функции на Армијата.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на одредбата од ставот 4 на членот 48 од Законот за одбрана.

6. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ја оценува согласноста на законите со Уставот и согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Со оглед на тоа дека подносителот на иницијативата ја оспорува меѓусебната согласност на одделни членови од овој закон, согласно погоре наведената одредба од Уставот, тоа прашање излегува надвор од доменот на надлежноста на Судот, поради што Судот оцени дека иницијативата треба да биде отфрлена.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.96/2002)

4.

- Закон за служба во Армијата на Република Македонија (остварување на правото за доделување службен стан)

- Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia (Entitlement to housing remunerations)

- При регулирањето на материјата од областа на станбеното обезбедување на професионалните војници и воени старешини кои служат во Армијата, законодавецот има право да пропише права и обврски за оваа категорија на лица кои можат да се остваруваат под услови и начин утврдени со самиот закон. Законското регулирање на начинот на сметање на периодот за служење во Армијата од значење за остварување на правото за доделување службен стан, односно за остварување на правото на надоместок на трошоците за закупнина не е во несогласност со членот 32 од Уставот, според кој остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

- Subject to housing issues in relation to professional soldiers and officers serving in the Army, the Parliament has the right to stipulate special rights and obligations for such persons. The lawful definition of periods within the Army that provide the right to a person to remuneration of the costs of house rentals collides with Article 32 of the Constitution, whereby rights and status issues of employed persons can be stipulated by Law and by Collective Social Agreements.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 260 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002).

2. Самостојниот синдикат на вработените во одбраната, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на членот од Законот означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорениот член од Законот се одлагала примената на одредбите од членовите 183 и 184 од Законот со кои се пропишани правата и обврските за станбено обезбедување на професионалните војници и воени старешини кои вршат служба во Армијата на Република Македонија, па поради тоа оспорениот член од Законот не бил во согласност со Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за служба во Армијата на Република Македонија, со членот 260 предвидел периодот за служење во Армијата од значење за остварување на правото за доделување на службен стан, односно за остварување на правото на надоместок на трошоците за закупнина од членовите 183 и 184 од овој закон ќе започне да се смета по влегувањето во сила на овој закон.

Согласно членот 32 став 1 од Уставот на Република Македонија, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност.

Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.62/2002), во членот 1 пропишал дека со

овој закон се уредуваат статусот, правата, должностите и одговорностите на лицата на служба во Армијата на Република Македонија (во натамошниот текст: Армијата), како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Според членот 2 од овој закон, под служба во Армијата се смета вршење воени должности во Армијата, како и вршење други должности во Министерството за одбрана, Воената академија, други органи на државната власт, трговски друштва, јавни претпријатија, установи и служби, што ги вршат воени старешини, а исто така и вршење на должности во воени претставништва на Република Македонија во странство, како и учество во мултинационални воени сили формирани согласно со меѓународни договори кои Република Македонија ги склучила или им пристапила.

Согласно членот 3 од овој закон е предвидено дека служба во Армијата вршат воени и цивилни лица.

Во делот на одредбите од Законот кои се однесуваат на станбено обезбедување, со членот 183 е предвидено дека професионален војник и воен старешина за време на вршење служба во Армијата има право на користење на службен стан.

По исклучок од став 1 на овој член, професионален војник и воен старешина кој има стан во лична сопственост стекнат од воениот станбен фонд нема право на користење на службен стан.

За користење на службениот стан, професионален војник и воен старешина плаќа надоместок. Поблиски прописи за утврдување на критериумите, мерилата и постапката за доделување на службени станови и за определување на висината на надоместокот за користење на службен стан донесува министерот за одбрана.

Според членот 184 од овој закон, професионален војник и воен старешина на кој во период од пет години на вршење служба во Армијата не му е обезбедено користење на службен стан, има право на надоместок на трошоците на закупнина на стан.

По исклучок од став 1 на овој член, професионален војник и воен старешина кој поради потребите на службата е преместен во друго место на вршење на службата во кое нема можност да му се обезбеди користење на службен стан, има право на надоместок на трошоците за закупнина на стан од првиот месец на преместувањето.

Висината на надоместокот за закупнина на стан не може да биде поголема од висината на трошоците за одвоен живот. Поблиските прописи за определување на висината на надоместокот на трошоците за закупнина на стан донесува министерот за одбрана.

Во делот на преодните и завршните одредби од законот, предвиден е членот 260, со кој е утврдено дека периодот на служење во Армијата од значење за остварување на правото за доделување на службен стан, односно за остварување на правото на надоместок на трошоците за закупнина од членовите 183 и 184 на овој закон, ќе започне да се смета по влегувањето во сила на овој закон.

Законот е објавен во "Службен весник на РМ" бр.62/2002 на 30 јули 2002 год. и е влезен во сила на 8 август 2002 година, меѓутоа според членот 263, одредбите од "Глава XII – Станбено обезбедување" ќе се применуваат од 1 јануари 2003 година.

Од анализата на погоре изнесените одредби од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, произлегува дека правата и обврските кои се однесуваат на станбеното обезбедување, а кои се пропишани за професионалните војници и воени старешини во одредбите од членовите 183 и 184 од Законот, ќе се применуваат од 1 јануари 2003 година.

Поаѓајќи од ваквата законска определба, произлегува дека од 1 јануари 2003 година до 1 јануари 2008 година се засметува периодот од пет години вршење служба во Армијата за професионалните војници и воени старешини, и доколку во овој период тие нема да добијат на користење службен стан, по истекот на овој период истите ќе стекнат право на надомест на трошоци за закупнина на стан. Имено, независно од периодот пред 1.01.2003 година во кој професионалните војници и воени старешини немале добиено на користење службен стан, тој не се засметува и само по овој датум започнува рокот од пет години во кој лицето може да добие службен стан на користење, а доколку и по пет години не го оствари ова право, се стекнува со право на надомест на трошоците на закупнина на стан, секако до добивање службен стан во понатамошен период.

Воедно, начинот на сметањето на периодот за служење во Армијата како што е пропишано со оспорениот член во Законот, се однесува и на оние прашања од станбеното обезбедување за кои министерот за одбрана е со Законот овластен поблиску да ги пропише со свои акти.

Од изнесените законски одредби и од содржината на оспорениот член од Законот, произлегува дека законодавецот при регулирањето на материјата од областа на станбеното обезбедување на професионалните војници и воени старешини кои служат во Армијата, пропишал права и обврски за оваа категорија на лица со работен однос во Армијата, кои можат да се остваруваат под услови и начин утврдени со самиот закон.

Имено, со оспорениот член од Законот се регулира начинот на сметање на периодот за служење во Армијата од значење за остварување на правата и обврските кои се утврдени за станбеното обезбедување на определените лица во служба во Армијата, што претставува материја која се уредува со закон, а околноста што во овој период не се засметува времето на служење во Армијата од пред 1 јануари 2003 година е исклучиво законска определба за начинот на остварување на тие права и обврски и право на законодавецот да го определи начинот на кој тие ќе се остваруваат.

Со оглед на тоа оспорениот член од Законот е во согласност со членот 32 од Уставот според кој остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Исто така, по однос на наводите во иницијативата за несогласност на оспорениот член од Законот со уставното начело во членот 8 став 1 алинеја 8, според кое хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, како и со уставната определба за еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, согласно членот 9 од Уставот и со уставната определба дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, согласно членот 51 од Уставот, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за несогласност со овие уставни норми.

Ова затоа што со одредбата од оспорениот член од Законот се регулира начинот на остварување на право утврдено со законот кое еднакво се однесува на станбеното обезбедување на сите професионални војници и воени старешини во служба во Армијата, и не се попречува хуманата, социјалната и солидарна компонента афирмирани во правото за станбено обезбедување на овие лица кое со закон е востановено.

Со оглед на изнесеното, Судот утврди дека за членот 260 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија не може основано да се постави прашањето за несогласност со Уставот.

4. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.204/2002)

5.

- Закон за Агенцијата за разузнавање (мерка на безбедност како основ за престанок на работен однос)

- Law and Intelligence Agency (Security measures as a reason for the termination of employment contracts)

- На вработен на кого му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност му престанува работниот однос со денот на врачување на правосилна пресуда. Во периодот на траењето на таа мерка правно е оправдано на вработениот да му престане работниот однос, а по престанокот на временскиот период на забрана на ова лице му се достапни сите професии, дејности или должности.

- Persons employed at the Agency subject to an issued Prohibition of Performing a Profession, Business or Service, shall also be subject to termination of any employment relationship from the day of delivery of the lawful notice. While such security measures are in force, it is reasonable to terminate the employment relationship

with the respective person, and after completion of such security periods, the person shall have access to any profession, business or service.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 71 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 18 став 2 во делот "на вработен на кого му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност, му престанува работниот однос во Агенцијата со денот на врачувањето на правосилна пресуда" од Законот за Агенцијата за разузнавање ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/95).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на член 18 став 2 во делот "кој е осуден за кривично дело од став 1 точка 1 на овој член кое се гони по службена должност" од законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на член 18 став 2 од Законот за Агенцијата за разузнавање.

Според наводите во иницијативата по укинување на член 18 став 1 точка 1 и 2 од Законот за Агенцијата за разузнавање членот 18 став 2 нема своја функција односно со нејзиното опстојување во правниот поредок се повредува уставното начело на владеење на правото утврдено во член 8 став 3, член 13 став 1 и член 51 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со одлука У.бр.211/2001 година од 2 ноември 2001 година Уставниот суд на Република Македонија го укинал членот 18 став 1 точка 1 и 2 од Законот за Агенцијата за разузнавање.

Според содржината на сега укинатиот член 18 став 1 точка 1 и 2 од Законот за Агенцијата за разузнавање работен однос во Агенцијата може да заснова лице кое, покрај општите услови, ги исполнува и следните посебни услови:

1. да не е осудувано за кривично дело против уставното уредување и безбедноста на Република Македонија, слободите и правата на човекот и граѓанинот, стопанството, вооружените сили на Република Македонија, службената должност, тешки дела против животот и телото, имотот или кривично дело извршено од користољубие и нечесни побуди.

2. против него да не се води кривична постапка за кривични дела од став 1 точка 1 на овој член.

Судот понатаму утврди дека според содржината на оспорениот член 18 став 2 од Законот "на вработен кој е осуден за кривични дела од став 1 точка 1 на овој член кое се гони по службена должност или на кого му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност, му престанува работниот однос во Агенцијата со денот на вачување на правосилна пресуда.

5. Со отстранување од правниот поредок на одредбата од член 18 став 1 точка 1 и 2 од Законот, оспорената одредба на цитираниот закон која предвидува основи за престанок на работниот однос на работникот во случај кога е осуден за сторени кривични дела предвидени на сега непостоечката законска одредба, по мислењето на Судот оваа одредба нема функција и всушност е неприменлива поради што се одлучи како во точката 2 од ова решение.

6. Според член 61 став 1 точка 4 од Кривичниот законик како една од мерките на безбедност е предвидена и забраната на вршење на професија, дејност или должност, а во членот 66 од законот се определуваат условите и роковите за изрекување на ваквата мерка.

Извршувањето на оваа мерка на безбедност е уредено во членовите 254 и 255 од Законот за извршување на санкциите, од чија содржина произлегува дека за нејзиното извршување се надлежни правните лица и институциите во кои осуденото лице е вработено, органот надлежен за издавање на одобрение за вршење на професија, дејност или должност, надлежниот орган на инспекцијата на трудот во местото на живеалиштето односно престојувалиштето на

осуденото лице, надлежниот суд за регистрација на претпријатието како и министерството за внатрешни работи. При тоа инспекцијата на трудот оваа мерка за извршување со преземање на дејство со кои на осуденото лице му се оневозможува да врши определена професија, дејност или должност.

Имајќи го предвид наведеното како и содржината на член 18 став 2 од Законот во делот "на вработен на кого му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење на професија, дејност или должност му престанува работниот однос со денот на врачување на правосилна пресуда" Судот смета дека оспорената одредба во овој дел упатува на изречената мерка за безбедност како основ за престанок на работниот однос бидејќи само на тој начин може да се оствари целта на изречената мерка по правосилната судска пресуда. Тое воедно не значи повреда на принципот на презумпција на невиност со оглед да врз основа на претходно утврдена вина со правосилна пресуда, а под услови определени со закон може да дојде до изрекување на таква мерка. Во периодот на траењето на таа мерка правно е оправдано на вработениот да му престане работниот однос, а по престанокот на временскиот период на забрана на ова лице му се достапни сите професии, дејности или должности.

7. Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека оспорениот дел од одредбата не е во несогласност со Уставот и одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.92/2002)

6.

- Упатство за минимумот средства за лична и колективна заштита од воени дејства и други опасности и Правилник за пронаоѓање и уништување на неексплодирани убојни средства

- Instructions regarding the minimum amounts for personal and collective protection from military actions and other dangers and Guidelines for the detection and destruction of unexploded armament

- Не може Владата на Република Македонија со Уредба да го овласти Министерот за одбрана да донесе правилник со кој се уредува пронаоѓањето и уништувањето на неексплодирани убојни средства.

Прашањата кои ги уредува оспореното упатство на Владата на Република Македонија не може да бидат предмет на регулирање со таков акт, од причина што упатството претставува акт со кој може само да се пропише начинот на работа на министерствата и на државната управа воопшто.

- The Government of the Republic of Macedonia can not give authority by Governmental acts to the Minister of Defense to issue Guidelines for the detection and destruction of unexploded armament. Issues covered by this act cannot be subject of such acts due to the fact, that Guidelines are legal acts that can only define the operational work within the ministries and other authorities and institutions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВААТ:

1.) Упатството за минимумот средства за лична и колективна заштита од воени дејства и други опасности ("Службен весник на РМ"бр.26/93).

2.) Правилникот за пронаоѓање и уништување на неексплодирани убојни средства ("Службен весник на РМ"бр.74/92).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, поведе постапка за оценување законитоста на актите означени во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за нивната согласност со Законот за Владата на Република Македонија и Законот за организација и работа на органите на државната власт.

4. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 12 од Уредбата за организирање, подготвување и извршување на активностите и задачите на цивилната заштита во воена состојба и за формирање и подготвување на единиците и штабовите на цивилната заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/92), Владата го донела оспореното Упатство за минимумот средства за лична и колективна заштита од воени дејства и други опасности, а врз основа на член 39 од истата Уредба, министерот за одбрана го донесол оспорениот Правилник за пронаоѓање и уништување на неексплодирани убојни средства.

Согласно член 55 став1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Имајќи ја предвид наведената одредба од Законот, Судот оцени дека министерот за одбрана не може да биде овластен со уредба на Владата да донесува правилник со кој се уредува пронаоѓањето и уништувањето на неексплодираните убојни средства.

Согласно член 91 став1 алинеја 5 од Уставот, Владата на Република Македонија донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Законот за Владата на Република Македонија, во посебна глава IX АКТИ НА ВЛАДАТА поточно во членот 35 определува дека за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Понатаму во членот 36 од овој закон е определено што е предмет на уредување на секој акт на Владата посебно. Така во точката 4) од овој член е уредено дека со упатство Владата го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа.

Не е спорно дека Владата може да носи упатства, меѓутоа ако се има предвид дека согласно Законот за Владата, Владата со упатство го пропишува начинот на работата на министерствата и органите на државната управа, произлегува дека Владата со уредба не може сама себе да се овласти да донесува упатства, кои не се однесуваат на начинот на работата на министерствата и органите на државната управа.

Тргувајќи од природата на материјата што се пропишува со оспореното упатство на Владата, Судот оцени дека истата не може да биде предмет на уредување на упатство како вид на акт на Владата за кого со закон е децидно уредено дека со него Владата го пропишува начинот и работата на министерствата и органите на државната управа.

Освен тоа, Уредбата на Владата врз чија основа се донесени Правилникот и Упатството, престанала да важи, па Судот оцени дека оспорените Правилник и Упатство го изгубиле и основот за нивното донесување.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р ЈосифТалевски. (У. бр. 13 / 2001 – б)

7.

- Закон за служба во Армијата на Република Македонија (додаток на плата за офицери со генералски чинови)

- Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia (Allowances next to the salary for officers having general ranks)

- Право на законодавецот е да ги утврдува посебните права и обврски на лицата во служба во Армијата на Република Македонија, на начин и под услови кои тој ќе ги определи со закон. Посебниот додаток на плата предвиден само за офицерите со генералски чинови произлегува од диференцијацијата на воените должности и одговорности меѓу различните категории воени лица. Со тоа не се повредува уставниот принцип на владеење на правото и уставната определба дека правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон.

- The Parliament has the right to define by Law special rights and obligations to persons serving the Army of the Republic of Macedonia. Special allowances next to the salary are provided only for officers with general ranks due to the differentiation of military duties and responsibilities between different categories of military persons. Therefore, there is no violation of the principle of Rule of Law and the constitutional principle defining, that rights and status issues of employees are subject to regulation by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 25 јуни 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 157 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002 и 98/2002).

2. Стамен Филипков од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на членот 157 од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорениот член од Законот за служба во Армијата на Република Македонија била нарушена концепцијата на системот на плати и надоместоци на плати на воените старешини која е утврдена со одредбите од членовите 144 до 163 од овој закон, бидејќи се предвидувало само за офицерите со генералски чинови покрај додатоците на основната плата да можат да добиваат и посебен додаток на платата заради вршење на стручни работи за организирање, подготвување и командување со Армијата, а такви стручни работи вршеле и други офицери кои биле поставени на командни должности во Армијата. Воедно, посебниот додаток на платата со оспорениот член од Законот, само бил определен со вреднување на бодови од 50 до 800, според висина на износот кој го утврдувал министерот за одбрана, меѓутоа, со Законот не биле определени критериумите врз основа на кои министерот би го утврдувал овој додаток. Од овие причини иницијаторот смета дека со оспорениот член од Законот се повредуваат членовите 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 3 и 5 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 157 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија е предвидено офицерите со генералски чинови, покрај додатоците на основната плата од членовите 150 до 154 на овој закон, можат да

остварат право и на посебен додаток заради вршење на стручни работи за организирање, подготвување и командување со Армијата.

Додатокот од ставот 1 на овој член се вреднува во бодови во зависност од чинот и тоа од 50 до 800 бода.

Висината на износот на додатокот од став 2 на овој член го утврдува министерот за одбрана.

4. Според членот 28 од Уставот, одбраната во Република Македонија е право и должност на секој граѓанин и остварувањето на ова право и должност на граѓаните се уредува со закон.

Врз основа на членот 79 став 2 и 3 од Уставот, претседателот на Републиката е врховен командант на вооружените сили на Македонија и претседателот на Републиката своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Со членот 122 од Уставот е утврдено дека вооружените сили на Република Македонија го штитат територијалниот интегритет и независноста на Републиката.

Одбраната на Републиката се уредува со закон што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Членот 1 од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр. 42/2001 и 5/2003) утврдува дека одбраната на Република Македонија се организира како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката. Одбраната ја остваруваат граѓаните, органите на државната власт и вооружените сили како Армија на Република Македонија. Со овој Закон се утврдуваат надлежностите во остварувањето на одбраната, на претседателот на Републиката и врховен командант на Армијата, како и надлежностите на Министерството за одбрана.

Согласно членот 18 став 1 точка 11 од овој Закон, во остварувањето на одбраната, претседателот на Република Македонија и врховен командант на Армијата, поставува старешини на формациски места генерали и унапредува и разрешува генерали.

Според членот 20 став 1 точка 20 од овој Закон, Министерството за одбрана поставува, унапредува и разрешува воени старешини на должности за кои е предвиден чин од мајор до полковник.

Со овој закон е определено во членот 26 став 1 точка 18, дека Генералштабот на Армијата поставува, унапредува и разрешува професионални војници и воени старешини заклучно со чин капетан.

Законот за одбрана во системското уредување на прашањата од сферата на одбраната, поаѓајќи од изнесените уставни норми, јасно ги определил надлежностите на органите на државната власт односно на претседателот на Републиката и на Министерството за одбрана, и статусот на Армијата како вооружена сила на сите граѓани на Републиката заради остварување на уставната функција за одбраната на земјата. Во тие рамки со Законот е определено дека оперативните и стручните работи за организирање, подготвување и командување со Армијата ги врши Генералштабот на Армијата, како највисоко стручно тело во состав на Министерството за одбрана, со кое раководи началник кој го поставува и разрешува претседателот на Републиката и началникот на Генералштабот на Армијата му одговара на претседателот на Републиката и на министерот за одбрана.

Следствено на овој законски концепт, предмет на уредување со Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002 и 98/2002) е статусот, правата, должностите и одговорностите на лицата во служба во Армијата на Република Македонија, како и системот на плати и надоместоци на плати и други прашања во врска со службата во Армијата.

Системот на плати и надоместоци на плати на воените лица е уреден во главата XI од Законот, со членовите од 144 до 163.

Според овие одредби од Законот се утврдува дека платата се состои од основна плата и додатоци на основната плата. Основната плата се определува според чинот, должноста на военото лице, работното искуство и армискиот додаток, кои елементи во целост се утврдени со Законот.

Додатоците на основната плата ги сочинуваат: додаток за вршење специфична воена служба, додаток за вршење служба со висок ризик, додаток за вршење трупна служба, додаток за посебен степен на образование и додаток за застапување, при што во Законот се определува максимален број на бодови во чија висина додатоците можат да се движат. Согласно член 155 од Законот, овие посебни специјалности во вршењето на служба од особено значење за Армијата, работните места (должности) и висината на износот на

додатокот на основната плата, на предлог на началникот на Генералштабот на Армијата, со правилник ги утврдува министерот за одбрана.

Во рамките на вака нормираниот систем на плати и надоместоци на плати, со Законот за служба во Армијата на Република Македонија во членот 157 е предвидено и право офицерите со генералски чинови, покрај додатоците на основната плата од членовите 150 до 154 на овој закон, да можат да остварат право и на посебен додаток заради вршење на стручни работи за организирање, подготвување и командување со Армијата, кој се вреднува во бодови во зависност од чинот и тоа од 50 до 800 бода, а висината на износот на додатокот го утврдува министерот за одбрана.

Од анализата на оспорениот член од Законот произлегува дека само за одредената категорија на воени лица односно за офицерите со генералски чинови, кои согласно со закон ги поставува и разрешува претседателот на Републиката, се предвидува покрај правото на основната плата и додатоците на основната плата да остварат и друго право односно право на посебен додаток, но само како можност истиот да се реализира во законска рамка од 50 до 800 бода, по оцена на министерот за одбрана кој е надлежен да ги донесува сите решенија за плати и надоместоци на плати на воените и цивилните лица на служба во Армијата (согласно член 182 и член 251 став 1 точка 20 од Законот).

Според членот 158 од овој Закон, вредноста на бодот за плата на професионалните војници и воени старешини претставува количникот меѓу месечните вкупни средства наменети за плати и надоместоци на плати за професионалните војници и воени старешини обезбедени од Буџетот на Републиката и вкупниот број бодови за плата и надоместоци на плата на професионалните војници и воени старешини.

Поаѓајќи од уставната определба во членот 32 став 5 од Уставот, дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор, Судот оцени дека право на законодавецот е да ги утврдува правата и обврските и на лицата во служба во Армијата на начин и под услови кои тој ќе ги определи со законот, Па оттука и правото кое го утврдил со оспорениот член од Законот само за офицерите со генералски чинови и под определени со законот услови, е законска материја која во случајов тоа прашање го регулирала како посебно право. Воедно, ова право може да се оствари врз одредени критериуми односно во

зависност од чинот и даден лимит на бодови во износ кој со законот е овластен министерот да го определи, па со оглед на овие елементи кои се содржани во оспорениот член од Законот, не може да се постави прашањето за неговата согласност со одредбите од Уставот на Република Македонија.

Имено, оспорениот член од Законот воопшто не го нарушува системот на плати и надоместоци на плати кој е утврден со одредбите од Законот за служба во Армијата со тоа што предвидува посебно и исклучиво право на посебен додаток само за одредена категорија на воени лица, со оглед на тоа што диференцијацијата на воените должности и одговорности за различните категории на воените лица го детерминира и соодветното законско нормирање на правата, на начин и под услови кои законот ќе ги утврди. Со ваквата законска определба, според Судот, воопшто не се повредени уставните принципи на владеење на правото и еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите предвидени со член 8 став 1 алинеја 3 и член 9 од Уставот, и наполно е во согласност со определбата секој вработен да има право на соодветна заработувачка, и остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективни договори, како што е утврдено со член 32 став 3 и 5 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 60/2003)

8.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за одбрана

- Law on Amendments to the Defense Law

- Различното, односно нееднакво скратување на служењето на воениот рок на регрутите кои на денот на влегување во сила на новото законско решение се наоѓале на отслужувањето на воен рок не го повредува уставното начело на еднаквост на граѓаните, затоа што овие регрути се наоѓале во различна фактичка положба во однос на должината на дотогаш отслужениот воен рок.

Со оглед на тоа што скратувањето на служењето на воениот рок е поповолно за сите регрути на кои тоа се однесува, ваквото решение иако дејствува ретроактивно не е во спротивност со уставната забрана за повратното дејство на законите.

- Different periods for serving the Army between persons recruited before and after the given Law Amendments is not considered as a violation of the constitutional principle of equal treatment of the citizen only on the ground of the fact, that the given recruits have to deal with different recruitment periods.

Since such shortenings of military service periods are favorable to all recruits subject to such law amendments, this solution given by the law, although having retroactive effect, does not collide with the constitutional prohibition of retroactive effects of laws.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 13 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2003).

2. Регрутот војник Димков Васко, VP 29 90/1, Команда за Логистика, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата најпрво тргнува од тоа дека одбраната на Република Македонија, со Уставот и Законот за одбрана е утврдена како право и должност на секој граѓанин, но таа треба да се остварува на начин и под услови со кои нема да се повредат, според него, темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдени во член 9 став 2, член 52 став 4 и член 54 став 2 и 3 од Уставот.

Врз основа на ваквото размислување за остварувањето на одбраната на Република Македонија, тој смета дека оспорениот став 2 на член 13 од Законот не е во согласност со Уставот, односно со неговите членови 9, 28 и 54. Појдовна основа за ова му е содржината на целиот член 13 од Законот, со кој, според него, е повреден принципот на еднаквост на граѓаните, поради што и предлага Судот да поведе постапка за оценување уставноста на став 2 на член 13 од Законот, а потоа и да го укине, со што времето на служење на воениот рок на категоријата регрути од ставот 2 ќе се изедначи со времето за регрутите од став 1 на овој член.

3. Судот на седницата утврди дека според ставот 1 на член 13 од Законот, регрутите упатени на служење на воениот рок во Армијата со оружје или без оружје, односно во цивилна служба во месец јануари 2003 година кои на денот на влегувањето во сила на

овој закон се наоѓаат на отслужување на воениот рок, го служат воениот рок во траење од шест односно десет месеци, додека според оспорениот став 2 на овој член на регрутите упатени на служење на воениот рок во Армијата со оружје или без оружје, односно во цивилна служба во месец јули и месец октомври 2002 год., кои на денот на влегување во сила на овој закон се наоѓаат на служење на воениот рок, воениот рок им се скратува за 30 дена.

Од содржината на член 13 од Законот, кој е инаку и прв член од "Преодните и завршните одредби" од Законот, произлегува дека на сите регрути кои пред влегувањето во сила на овој закон се наоѓале на отслужување на воениот рок, служењето на воениот рок им е скратено, со тоа што на регрутите упатени на служење на воениот рок во месец јануари 2003 година служењето на воениот рок фактички им се скратува за 3 односно 4 месеци, за разлика од регрутите упатени во јули и октомври 2002 година – на кои служењето на воениот рок им се скратува за 30 дена.

4. Во член 9 од Уставот утврдено е дека граѓаните во Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба (став 1) и дека граѓаните се еднакви пред Уставот и законите (став 2).

Прокламираното уставно начело на еднаквост на граѓаните во суштинска смисла значи и обврска на законодавецот во законите да утврдува исти услови под кои граѓаните ќе ги остваруваат своите слободи, права и должности, без притоа да се прави разлика меѓу нив по основ на полот, националната припадност и другите основи утврдени во член 9 став 1 од Уставот. Оваа обврска на законодавецот подеднакво се однесува и при уредување на остварувањето на слободите и правата на граѓаните и во т.н преоден период, односно периодот предвиден за преминување од стариот во новиот систем на уредување на односите.

Во член 52 став 4 од Уставот, на кој подносителот се повикува, е утврдено дека законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Уставната забрана на повратното дејство на законите значи дека во законите не можат да се внесуваат измени во односите

во општеството настанати пред нивното влегување во сила, односно кои биле уредени со поранешниот закон. Отстапување од оваа забрана според член 52 е допуштено само кога повратното дејство е поповолно за граѓаните.

Во членот 54 од Уставот, меѓудругото, е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена или вонредна состојба според одредбите на Уставот (став 2) и дека ограничувањето не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба (став 3).

5. Разгледувајќи ја оспорената одредба на ставот 2, заедно со ставот 1 на член 13 од Законот, во однос на член 9 став 2 од Уставот, Судот утврди дека регрутите од ставот 1 и 2 на овој член, со оглед дека се упатени на отслужување на воениот рок во различни упатни рокови, на денот на влегувањето во сила на овој закон не се наоѓале во иста, но во различна фактичка положба независно од тоа што и едните и другите отслужувањето на воениот рок го започнале под исти услови, односно во ист правен режим, според кој воениот рок требало да го служат 9 односно 14 месеци.

Ваквата нивна различна положба, што произлегува од различното време на стапување во Армијата на Република Македонија, според мислењето на Судот, претставува основ за различното, односно нееднаквото скратување на отслужувањето на воениот рок што е направено со членот 13 од Законот, поради што во конкретниот случај и не станува збор за повреда на уставниот принцип на еднаквост на граѓаните.

Освен тоа, решението на членот 13 од Законот според Судот е прифатливо од уставен аспект и од причини што со ова преодно решение на сите регрути, кои на денот на влегување во сила на овој Закон се наоѓале на отслужување на воениот рок, им се скратува служењето на воениот рок, а должината, пак, на скратувањето е во функција на обезбедување на постојана борбена готовност на Армијата, односно на обезбедување на т.н. воена сила на која државата во секој момент може да се потпре во одбраната на земјата, што е и една од најважните нејзини функции, а и предуслов за остварување на сите други слободи и права на поединецот, односно граѓанинот.

Поради напред наведени причини пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот став 2 на членот 13 од Законот со член 9 став 2 од Уставот.

Понатаму, разгледувајќи го оспорениот став 2 на член 13 од Законот во однос на член 52 став 4 и член 54 став 2 и 3 од Уставот, од чии аспекти, исто така, се оспорува неговата уставност, Судот го утврди следното:

Одредбата на ставот 2 на член 13, како и на ставот 1 на овој член од Законот не е спорно дека има повратно дејство. Но, повратното дејство не е во спротивност со уставната забрана за тоа утврдена во член 52 став 4 од Уставот, бидејќи скратувањето на служењето на воениот рок е секако поповолно за регрутите од член 13 од Законот.

Исто така, според мислењето на Судот, не постојат основи да се смета дека со оспорената одредба од Законот се повредени и одредбите од членот 54 став 2 и 3 од Уставот, во кои се утврдени условите, времето и основите за забрана на ограничување на слободите и правата на човекот и граѓанинот, од причини што во конкретниот случај, од една страна, не станува збор за остварување на слободите и правата на граѓаните во воена или вонредна состојба, а од друга страна, со скратувањето на служењето на воениот рок за 30 дена во преодниот период не се врши ограничување на правото на одбрана во смисла на значењето на член 54 став 3 од Уставот, како што смета подносителот на иницијативата.

Поради тоа, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Законот ни со член 52 став 4 и член 54 став 2 и 3 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 39/2003)

9.

- Закон за службата во Армијата на Република Македонија (армиски додаток)

- *Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia (Army Supplemental Act)*

- Обврската во посебни услови на воените и на цивилните лица е различна, поради што за различни видови на обврски, законодавецот предвидел и различна висина на армискиот додаток, што не е во несогласност со уставното начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

- *Different obligations to military and civil personnel are stipulated because of the fact that the legislator has also provided different additional remuneration for different types of obligations, which does not collide with the constitutional principle of equal treatment of the citizen by the Constitution and the Law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 24 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 240 став 1 во делот "20%" од Законот за службата во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.60/02, 98/02 и 25/03).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот, означен во точката 1 од ова решение.

3. Според наводите во иницијативата со предвидувањето додатокот за посебни услови за цивилните лица да изнесува 20% од основната плата, а за воените лица, за истите посебни услови, да изнесува 30% од основната плата, се повредувало начелото на еднаквост, загарантирано со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 240 став 1 од Законот, армискиот додаток припаѓа заради посебните услови во служба во Армијата и се пресметува во висина од 20% од основната плата според степенот на образованието и должноста".

Во тој контекст, Судот ја имаше предвид и одредбата од член 149 од овој закон според која армискиот додаток изнесува 30% од основната плата за воените лица.

5. Согласно член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Согласно ставот 2 на овој член од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Од содржината на оваа уставна одредба произлегува правото на граѓаните на еднаквост.

Од содржината на одредбите од членот 149 и 240 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, се гледа дека со нив се предвидува армиски додаток заради посебни услови на службата во Армијата. А, тие посебни услови се однесуваат за вршење на работа во теренски услови; логорување; тревога; учество во воени вежби; командно-штабни воени вежби, инструкторско-методски, показни и слични вежби; привремена дислокација на воени единици и установи; гаѓање; дежурство; чуварска служба; стражарска служба; работа подолга од полното работно време во работна недела; ноќна работа; работа за време на неделен одмор и празници утврдени со закон; користење и прекин на годишен одмор по потреба на службата; неможност да се избира работно место и место на вршење на службата; преместување; вршење служба во сите услови,

како и други вонредени ситуации предизвикани со потребите на борбената готовност на Армијата.

Од текстот на овие одредби, навидум, како да произлегуваат исти задолженија за цивилните и воените лица, меѓутоа фактички, односно во практиката содржината на обврските е дијаметрално различна.

Имено, воените лица ја претставуваат униформираната структура поврзана со оружје и оружено дејствување, додека цивилните лица не се вооружени и всушност се во услуга на униформираните лица. Од тоа произлегува дека содржината на обврските на униформираната структура е поризична и потешка.

Со други зборови, според Судот, обврската во посебни услови на воените и на цивилните лица е различна, поради што за различни видови на обврски, законодавецот предвидел и различна награда.

Од тие причини, Судот оцени дека со оспорената одредба од Законот не се повредува начелото на еднаквоста, загарантирано со Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.150/2003)

10.

- Закон за служба во Армијата на Република Македонија

- Law on Services in the Army of the Republic of Macedonia

- Изречените мерки за безбедност не претставуваат правна последица од осудата, туку се посебни индивидуализирани мерки со чие предвидување како услов за стапување во Армијата, односно за засновање на работен однос во Министерството за одбрана, не се повредува начелото на презумција на невиноста. Со актот за спроведувањето на постапката за прием на лицата во Армијата на Република Македонија министерот уредува прашања од процедурална природа и истиот е во функција на операционализација на законот.

Согласно е со Уставот, кога воениот старешина ја загубил здравствената способност не по своја вина, ниту сама од себе, туку во вршење на службата во Армијата, законодавецот да пропише повисок степен на заштита на неговиот статус овозможувајќи му да биде поставен на формациско место според неговиот чин или на непосредно понизок чин во согласност со неговата психичка и физичка способност.

Мерката војничка изолација не претставува радикална промена на секојдневниот војнички режим односно не доведува до затворање на војникот и негово физичко спречување да ги извршува секојдневните активности заедно со другите војници, туку претставува мерка на засилена дисциплина како реакција на нејзините повреди од страна на војниците

Фактот што една санкција постои во казненото законодавство во принцип не исклучува таква санкција да постои и во дисциплинската сфера, доколку е пропорционална на тежината на дисциплинските повреди

Одложената примена на одделни одредби од законот по неговото влегување во сила не е во несогласност со член 52 од Уставот на Република Македонија.

- Security Measures issued to the respective persons are not a result of a court decision, but they must be treated as special, individualized measures foreseen when entering the Army or getting employed at the Ministry of Defense, thus not being treated as a violation of the principle of innocence presumption. The legal act providing the procedure for the recruitment of persons and personnel in the Army issued by the Minister of Defense regulates issues of procedural nature, standing therefore as an implementing tool of the Law.

When a military commander has lost health not by his will or by laps of time, but during the performance of military services, it is in accordance with the Macedonian Constitution if the legislator stipulates higher protection levels of the status of the given person, enabling him to be placed in units according to his rank or according to the next lower rank, depending on the mental and physical capability of the person.

Security measures of military isolation do not present any radical changes of the everyday military way of life and this measure does not lead to imprisonment of a soldier or his physical incapability to continue performing every-day activities together with the other soldiers, but it represents a measure of enhanced discipline as a reaction to violations of rule done by the respective soldiers.

The fact that one sanction is provided by the Criminal Law does not exclude sanctions from the disciplinary area, if they are according to the respective disciplinary breach.

Later enforcement of certain provisions after the date of entry into force of this Law does not collide with Article 52 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 и член 28 алинеја 1 и алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 29 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 25 точка 4; член 33 став 6; член 79 став 2; член 123 точка 7; член 124; член 130 став 1 точка 1 под г) точка 2 под д) и точка 3 под г); член 135 став 2 во делот: "војнички притвор"; поднасловот г) – Заштитни мерки; член 141 и 143; член 230 став 1 точка 4; член 255 во делот: "и немаат право да бидат унапредени во повисок чин; член 257 став 1 во делот: "и се поставува на формациско место за кое е предвиден чин капетан"; член 258 став 1 во делот "по истекот на две години од влегувањето во сила на овој закон" и став 2; член 263 во делот: "а одредбите од глава II – Посебни права и обврски на воените лица – поднаслов 10-Здравствена заштита" и глава XI – "Систем на плати и надоместоци на плати" и глава XII – Станбено обезбедување во делот: "ќе се применуваат од 1 април 2003 година од Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002, 98/2002 и 25/2003).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на член 16 во делот "најмногу еднаш во текот на годината", член 64 и член 225 став 1 точка 5 од законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбите означени во точките 1 и 2 од ова решение од Законот за служба во Армијата на Република Македонија.

а) Според наводите во иницијативата во однос на член 25 точка 4 и член 230 став 1 точка 4 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека изречената мерка на безбедност забрана на вршење на професија, дејност или должност, предвидена во овие членови од Законот, не можела да биде пречка за засновање на работен однос, затоа што, оваа мерка претставувала правна последица од осуда.

Според подносителот на иницијативата поблиските прописи за спроведување на постапката за прием во Армијата на Република Македонија не може да ги донесува министерот за одбрана, како што е предвидено во член 33 став 6 од Законот, туку Собранието на Република Македонија.

Членовите 123 точка 7, 124, 130 став 1 точка 1 под г, 130 став 1 точка 2 под д и член 130 став 1 точка 3 под ѓ се оспоруваат затоа што војничката изолација, како облик на ограничување на слободата, не може да се изрекува од стана на воени старешни, туку само од страна на суд во согласност со член 12 од Уставот. Оттука, посебно членот 124 став 4 од Законот не бил во согласност со Уставот затоа што предвидувал начинот на извршувањето на дисциплинската мерка изолација да го пропишува министерот за одбрана, а не Собранието на Република Македонија.

Членовите 141 и 142 од Законот се оспоруваат затоа што предвидувале едновремено изрекување и на дисциплинска мерка и на заштитна мерка што спаѓало во надлежност на редовните судови.

Членот 258 став 2 од Законот се оспорува затоа што правел рапидна разлика меѓу луѓето без образложение во што се состои таа разлика.

Предвидувањето забрана за лицата кои немале високо образование да го задржат стекнатиот чин и да немаат право да бидат унапредени во повисок чин, пропишана со член 255 од Законот била крајно ригорозна и како таква несогласна со Уставот, а воедно била несогласна и со Законот за државните службеници.

Членот 263 од Законот, кој спаѓа во главата на Преодните и завршните одредби, се оспорува затоа што предвидувал законот да влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето (7 август 2002 година), а одделни глави, кои регулираат прашања во врска со посебните права и обврски на воените лица; здравствената заштита, системот на плати и надоместоци на плати и станбено обезбедување, да се применуваат од 1 јануари 2003 година.

б) Исто така, според наводите во иницијативата, содржината на членот 16 од Законот била несогласна со Законот за службата во Армијата на Република Македонија, Законот за одбрана и Законот за државните службеници што, се вкупно, било несогласно со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 38, член 51 и член 54 од Уставот на Република Македонија.

Членот 64 од Законот се оспорува затоа што ставот 1, кој го регулирал прашањето за унапредување на воените лица и престанувањето на нивниот работен однос, не се однесувал на офицерите во чин мајор и за подофицерите во чин заставник.

Членот 255 став 1 точка 5 се оспорува затоа што предвидувал доколку за три последователни постапки, офицерот и подофицерот не добијат унапредување, да им престане работниот однос, што било во несогласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 1 и 2 и член 51 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 25 точка 4 од Законот, како офицер, подофицер или професионален војник на служба во Армијата може да биде примено лице на кое, меѓу другото, не му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење професија, дејност или должност.

Согласно член 33 став 6 поблиски прописи за спроведување на постапката за прием на лицата офицери, подофицери и професионални војници во Армијата, донесува министерот за одбрана.

Според член 79 став 1 од Законот, воен старешина кој ќе ја загуби посебната здравствена и физичка способност потребна за вршење на служба во Армијата, доколку има општа здравствена способност за работа, може да биде поставен на работно место за цивилно лице кое одговара на неговата стручна подготовка.

Согласно оспорениот член 79 став 2 во случај од став 1 на овој член воениот старешина го губи статусот воено лице.

Во членот 123 точка 7 од Законот е предвидено дека за повреда на воената дисциплина на војник за време на служење на воениот рок, може да му се изрече дисциплинска мерка - војничка изолација до 30 дена. Членот 124 од Законот предвидува дисциплинската мерка војничка изолација да се извршува во посебни простории во касарната.

За време на извршувањето на мерката војничка изолација лицето учествува во обуката и наставата во неговата воена единица, односно установа.

Времето поминато во војничка изолација подолго од десет дена не се засметува во служење на воениот рок.

Согласно членот 124 став 4 од Законот, начинот на извршување на дисциплинската мерка војничка изолација го пропишува министерот за одбрана.

Членот 130 став 1 точка 1 под г предвидува командир на чета и нему рамен или повисок воен старешина да изрекува дисциплинска мерка - војничка изолација до седум дена. Согласно членот 130 точка 2 под д команданат на батаљон и нему рамен или повисок воен старешина изрекува дисциплинска мерка - војничка изолација до 15 дена. Согласно членот 130 точка 3 под Ѓ команданат на бригада и нему рамен или повисок воен старешина изрекува дисциплинска мерка - војничка изолација до 30 дена.

Според членот 135 став 2 дисциплинските мерки на војниците на отслужување на воен рок, питомците на Воената академија и лицата на стручно оспособување и усовршување за офицери и подофицери (освен дисциплинските мерки одземање чин, војничка изолација и отстранување од Воената академија), односно на стручно оспособување и усовршување за офицери и подофицери не се изрекуваат со решение, туку се соопштуваат јавно и се запишуваат во книгата за дневен извештај на единицата. Судот констатира дека во време на поднесување на иницијативата, наместо терминот "војничка изолација" во овој член фигурирал терминот "војнички притовор", кој е изменет со Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2002).

Членот 141 од Законот предвидува дека на професионален војник и воен старешина (пилот, воздухопловно-технички персонал, падобранец, нуркач, возач на воено моторно возило и друго лице кое работи на должности опасни по живот и здравје или на кои им се загрозува животот и здравјето на други лица или имот од поголема вредност) кој ќе ги повреди правилата на службата што ја врши и на тој начин ќе ги загрози животот и здравјето на луѓето или имотот, освен дисциплинска мерка може да му се изрече и една од следниве заштитни мерки: 1) забрана на самостојно вршење определена должност во траење до шест месеци и 2) забрана за вршење определена должност во траење до две години. Согласно членот 142 од Законот за времетраењето на заштитната мерка забрана за самостојно вршење определена должност лицето може да ја врши должноста на која е поставено само под непосредна контрола на надлежен воен старешина.

За времетраење на заштитната мерка забрана за вршење определена должност во траење од две години, лицето врши работи кои ќе му ги определи претпоставениот воен старешина, а кои не се вршат под условите од член 141 став 1 на овој закон.

На лицето на кое му е изречена заштитна мерка од член 141 точка 2 на овој закон, му припаѓаат правата од должноста која фактички ја врши. Член 143 од Законот предвидува заштитните мерки од член 141 на овој закон да ги изрекува началникот на Генералштабот на Армијата.

Во постапката за изрекување на заштитните мерки од став 1 на овој член се применуваат одредбите од членовите 133 до 137 на овој закон во однос на постапката за утврдување дисциплинска одговорност на професионалните војници и воените старешини.

Согласно член 230 став 1 точка 4 од Законот, работен однос во министерството за одбрана како цивилно лице во служба на Армијата може да заснова лице доколку не му е изречена мерка безбедност забрана на вршење професија дејност или должност.

Според член 255 од Законот офицерите со чин капетан, мајор, потполковник и полковник кои на денот на влегување во сила на овој закон немаат високо образование го задржуваат стекнатиот чин до стекнувањето на услови за пензионирање (доколку не завршат високо образование) и немаат право да бидат унапредени во повисок чин.

Член 257 од Законот, предвидува дека по исклучок од член 256 на овој закон, офицер со чин капетан I класа кој нема високо образование, го задржува стекнатиот чин до стекнување на условите за престанок на работниот однос во согласност со овој закон и се поставува на формациско место за кое е предвиден чин капетан. Согласно член 258 став 1 од Законот офицерите и подофицерите кои на денот на влегување во сила на овој закон имаат чин капетан, односно чин водник, без оглед на времето поминато во чинот, стекнуваат право за унапредување во чин мајор, односно постар водник според одредбите на овој закон, по истекот на две години од влегувањето во сила на овој закон.

Согласно став 2 на овој член времето од две години по влегување во сила на овој закон не се смета како време поминато во чин капетан, односно водник.

На крај, членот 263 од Законот предвидува дека овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а одредбите од "Глава II – Посебни права и обврски на воените лица – поднаслов 10 Здравствена заштита" и "Глава XI – Систем на плати и надоместоци на плати" и "Глава XII – Станбено обезбедување" ќе се применуваат од 1 април 2003 година.

5. Согласно член 13 од Уставот на Република Македонија лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Во членот 14 став 1 од Уставот е предвидено никој да не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Во тој контекст, членот 32 став 5 од Уставот предвидува остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективен договор.

Имајќи ги предвид овие уставни одредби во контекст на оспорените одредби од членовите 25 точка 4 и 230 од Законот кои предвидуваат лицето да не може да биде примено во Армијата, односно да не може да заснова работен однос во Министерството за одбрана доколку, меѓу другите услови, не му е изречена мерка на безбедност забрана на вршење професија, дејност или должност, Судот оцени дека наводите во иницијативата, според кои мерката на безбедност претставува правна последица од осуда, не стојат.

Ова од причина што независно од тоа што мерката на безбедност мора да биде предвидена во законот (како што е со другите видови казни), таа се изрекува со цел да се заштити општеството од криминалитетот и да се спречи сторителот на кривичното дело да го повтори криминалното однесување.

Мерките за безбедност не претставуваат правна последица од осуда, туку посебни индивидуализирани мерки, а пречката постои додека трае мерката за безбедност.

Од тие причини Судот оцени дека со предвидувањето на овие безбедносни мерки како услов за стапување во Армијата, односно за засновање на работен однос во Министерството за

одбрана, не се повредуваат членовите 13, 14 и 32 став 5 од Уставот на Република Македонија.

6. Согласно член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Во членот 96 од Уставот, меѓу другото, е предвидено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека со овластувањето на министерот за одбрана да донесува поблиски прописи за спроведување на постапката за прием на лицата во Армијата на Република Македонија, законодавецот се движел во рамките на неговите овластувања, особено ако се имаат предвид членовите 24 – 31 од Законот во кои детално се утврдени условите и постапката за прием на служба во Армијата на Република Македонија.

Со актот за спроведувањето на постапката за прием на лицата во Армијата на Република Македонија министерот, всушност, уредува прашања од процедурална природа и според Судот, тие поблиски прописи за спроведување на постапката за прием на лица во Армијата на Република Македонија се акти што ги носи во функција на операционализација на законот.

Од тие причини, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на членот 33 став 6 од Законот.

7. Во врска со прашањето дали со поставувањето на воениот старешина на работно место за цивилно лице кое одговара на неговата стручна подготовка и општа здравствена способност, затоа што ја загубил посебната здравствена способност потребна за вршење на служба во АРМ, се повредува начелото на еднаквост, Судот смета дека ова начело не се повредува поради следното:

Како што зборува и самиот став 1 на член 79 од Законот, воениот старешина треба да поседува посебна здравствена и

физичка способност за извршување на работите и работните задачи во Армијата, која се утврдува во посебна постапка предвидена со Закон. Во ситуација кога ќе се констатира дека военото лице ја загубило ваквата посебна здравствена способност, а поседува само општа здравствена способност за работа, раководен од начелото на солидарност и рационалност, законодавецот таквото лице го поставува на работно место за цивилно лице кое одговара на неговата стручна подготовка. Оттука, оспорениот член 79 став 2 се јавува како заштитна одредба која на ваквото лице му дава можност неговите променети психофизички способности да ги користи на она ниво на кое што се, односно го распоредува како цивилно лице со што, воедно му престанува статусот на воено лице.

Што се однесува до наводите во иницијативата дека лицата од член 79 став 1 и 2 се ставени во нееднаква положба со лицата од ставовите 3 и 4 од овој член од Законот, Судот ги оценува за неосновани поради следното:

Ставот 1 на член 79 зборува за можноста воениот старешина кој ќе ја загуби посебната здравствена способност потребна за вршење на служба во Армијата, а има општа здравствена способност, да биде поставен на работно место за цивилно лице кое одговара на неговата општа здравствена способност и стручна подготовка при што, според став 2 на овој член го губи статусот на воено лице.

Ставот 3 на овој член зборува за сосема друга ситуација кога воениот старешина ќе ја загуби посебната здравствена и физичка способност во вршење на службата во Армијата.

Во овој случај законодавецот поаѓа од фактот дека посебната здравствена способност воениот старешина ја загубил не по своја вина, ниту сама од себе, туку во вршење на службата во Армијата, поради што пропишува повисок степен на заштита на неговиот статус овозможувајќи да биде поставен на формациско место според неговиот чин или на непосредно понизок чин во согласност со неговата здравствена и физичка способност.

Откако оваа можност се исцрпува, законодавецот во ставот 4 на овој член предвидува нова можност во смисла воениот старешина да се постави на работно место за цивилно лице при што го задржува чинот и платата која ја имал пред загубувањето на посебната здравствена способност во вршењето на служба во Армијата.

Врз основа на изнесеното, Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласноста на овој член од Законот со член 9 од Уставот на Република Македонија.

8. Во поглед на прашањето дали дисциплинската мерка-војничка изолација е еквивалентна на ограничување на слободата од член 12 од Уставот, Судот смета дека се работи за различен контекст на односи во кој критериумите за постоење на ограничување на слободата се построги од оние што вообичаено важат во цивилната сфера.

Во тој контекст, имајќи ја предвид и Европската конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи и јуриспруденцијата на Европскиот суд за човекови права, Судот смета дека член 12 од Уставот во принцип, важи не само за граѓанските лица, туку и за членовите на вооружените сили, и дека неговата цел е да се обезбеди никому да не може да му биде одземена слободата на произволен начин.

Притоа, за да се утврди дали некој е лишен од неговата слобода, појдовна точка треба да биде неговата конкретна ситуација, а воената служба, сама по себе, не претставува лишување од слобода.

Во Конвенцијата се имаат предвид широките ограничувања врз слободата на движењето на членовите на вооружените сили што произлегува од специфичните потреби на воената служба, а секоја држава е надлежна да организира свој сопствен систем на воена дисциплина. Така, дисциплинската казна или мерка која би се сметала за лишување од слобода кога би била применета врз граѓанско лице, може да нема карактеристика каква што би имала кога би се применувала кон воено лице.

Во конкретниов случај, војникот кому му е изречена дисциплинска мерка војничка изолација, според член 124 став 2 во текот на работниот ден, ги врши сите дејствија што се во рамки на неговите редовни задолженија под посебен надзор, а неговото физичко одвојување од останатите војници доаѓа на крајот на денот по завршувањето на сите дневни обврски. Оттука, Судот смета дека мерката војничка изолација не претставува радикална промена на секојдневниот војнички режим односно не доведува до затворање на војникот и негово физичко спречување да ги извршува секојдневните активности заедно со другите војници, туку претставува мерка на засилена дисциплина како реакција на нејзини повреди од страна на

војниците. Со оглед на оваа околност, Судот оценува дека мерката војничка изолација не може да се квалификува како лишување од слобода во смисла на член 12 од Уставот, поради што и оспорените одредби од член 130 во поглед на надлежноста на старешините за нејзино изрекување остануваат во рамките на дисциплинскиот контекст во кој судската одлука не е нужна.

Од тие причини Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласноста на членовите 123 точка 7, 124, 130 став 1 точка 1 под г, 130 став 1 точка 2 под д и член 130 став 1 точка 3 под г со член 12 од Уставот на Република Македонија.

9. Според член 32 од Уставот секој има право на работа и достапност на секое работно место под еднакви услови.

Од содржината на оспорените членови 141 и 143 од Законот, се гледа дека станува збор за професионални војници и воени старешини (пилот, воздухопловен персонал, падобранец, нуркач, возач на воено моторно возило и друго лице кое работи на должности опасни по живот и здравјето на други лица или имот од поголема вредност) кои вршат високо ризични и стручни професии во Армијата на Република Македонија, а се и дефицитарни.

Од тие причини, законодавецот предвидува на лице кое ја прекршило дисциплината и со тоа го загрозило здравјето и животот на други лица или имот покрај дисциплинска да му се изрече и заштитна мерка забрана на вршење на должноста во определен временски интервал, чија цел е несомнено заштита на животот и здравјето на други лица или имот од поголема вредност.

Со оглед на тоа дека овој вид специјализирани кадри бројно се ограничени, доаѓаат ситуации кога нивното дејствување е неопходно. Во тој случај законодавецот предвидува можност, лицето кому му е изречена забрана за самостојно вршење на таа должност, да се задолжи истата да ја извршува но, под надзор – контрола на надлежниот воен старешина. На тој начин, едновремено се запазува дејството на изречената дисциплинска мерка и се овозможува неопходното делување во дадениот момент.

Во потешки ситуации, пак, забраната е целосна во траење од 2 години.

Судот смета дека означените заштитни мерки ниту имаат за цел, ниту претставуваат ограничување на правото на работа, туку

се насочени кон заштита на животот и здравјето на други лица и имот од поголема вредност кои можат да бидат загрозени со утврдено недисциплинирано извршување од страна на означените лица. Оттука, Судот оценува дека овие мерки се пропорционални на, од една страна, однесувањето на овие лица во вршење на службата и, од друга, на целите што тие треба да ги постигнат, без загрозување на работниот однос на тие лица.

Наводите во иницијативата дека вакви мерки во нашиот правен систем постојат во сферата на казненото законодавство и се изрекуваат со пресуда за кривично дело, па затоа не може да се предвидуваат како дисциплински санкции, Судот не може да ги прифати затоа што фактот што една санкција постои во казненото законодавство во принцип не исклучува таква санкција да постои и во дисциплинската сфера, доколку е пропорционална на тежината на дисциплинските повреди, како што на пример, парична казна се изрекува и како кривично-правна санкција, но и како дисциплинска санкција. Природата на оспорените заштитни мерки, како што веќе е наведено, според мислењето на Судот е соодветна на барањата за дисциплинирано извршување на воените должности.

Од тие причини Судот смета дека овие одредби имаат своја функција и дека истите не треба да се поистоветуваат со изрекувањето на безбедносни мерки за извршено кривично дело.

10. Одредбите од членовите 255, 257, 258 став 1 и 263 од Законот, кои спаѓаат во Преодните и завршните одредби, според мислењето на Судот, се во согласност со Уставот.

Така, во членот 255 од Законот, според кој офицерите со чин капетан, мајор, потполковник и полковник, за кои е потребна висока стручна подготовка, а истата не ја поседуваат, законодавецот им дава: 1. можност да останат во работен однос, 2. можност да го оформат потребното образование и 3. да го задржат стекнатиот чин, независно од тоа што нема да го оформат образованието.

Со евентуалното давање на можноста за унапредување на овие воени лица, а без исполнување на законските услови како што бара подносителот на иницијативата, би можело да стане збор за повреда на начелото на еднаквост, а самата одредба би ја изгубила функцијата, затоа што има преоден карактер и содржи решенија за затекнати состојби.

Во однос на наводите во иницијативата со кои се оспорува членот 257 од Законот, во кој контекст подносителот на иницијативата се повикува на Женевската конвенција за постапување со воените заробеници и според која на истите не им се одземале стекнатите чинови, па смета дека ни со овој член од Законот не смее да се дозволи одземање на чин, Судот констатира дека овој член не пропишува одземање на чин, туку распоредување на капетан I класа на формациско место капетан, затоа што според овој Закон за служба во АРМ не постои повеќе чин капетан I класа.

Во однос на членот 258 став 1 од Законот кој се оспорува само затоа што предвидува можност за унапредување во определени чинови после протек на определен временски период од неговото влегување во сила, Судот смета дека ваквото преодно решение нема импликации врз уставноста, туку е во границите на овлстувањето на законодавецот да го уреди преминот од старата кон новата структура на чиновите во Армијата.

Имено, до влегувањето во сила на Законот за служба во Армијата на Република Македонија (2002 година) постоело правило според кое военото лице морало да помине 4 години во еден чин, па потоа, доколку со успех ги врши работите, да помине во повисок чин.

Оваа одредба од членот 258 според Судот е, еден вид, преоден механизам кој, по влегувањето во сила на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, дава можност Законот да заживее и да почне неговата примена.

Така, Законот предвидува офицерите и подофицерите кои на денот на неговото влегување во сила имаат чин капетан, односно чин водник, да стекнат право за унапредување според одредбите на овој закон, по истекот на две години од неговото влегување во сила, при што времето од две години по влегување во сила на овој закон не се смета како време поминато во чин капетан.

Со други зборови, тоа значи дека воените лица не може да очекуваат дека имаат еден вид стекнато право кое би подразбирало унапредувањето во повисок чин да се изврши веднаш.

Тоа е проценка на фактичката ситуација во Армијата од што резултираат и предвидените решенија.

На прашањето, дали преодните и завршните одредби од Законот, конкретно член 263, можат да предвидуваат еден дел од

Законот да влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија" (7 август 2002 година), а за другиот дел да се предвидува одложно дејство (1 април 2003 година), Судот оцени дека одложената примена на одделни одредби од Законот по негово влегување во сила не е во несогласност со член 52 од Уставот.

11. Судот, на седницата, исто така утврди дека согласно член 16 од Законот правото на штрајк, во согласност со закон, военото лице може да го оствари најмногу еднаш во текот на годината.

Според подносителот на иницијативата овој член бил несогласен со Законот за одбрана и Законот за државните службеници.

Со оглед на тоа дека оценката за меѓусебната согласност на законите излегува надвор од доменот на надлежноста на Судот, иницијативата за оценување уставноста на овој член од законот, Судот ја отфрли.

12. Понатаму, Судот утврди дека согласно членот 64 од Законот доколку за три последователни постапки за унапредување во повисок чин, офицерот и подофицерот не биде унапреден во непосредно повисок чин, му престанува работниот однос.

Одредбата од став 1 на овој член не се однесува за офицери во чин мајор и повисок чин и за подофицери во чин заставник.

Судот утврди дека членот 225 став 1 точка 5 од Законот, исто така, предвидува на професионален војник и на воен старешина да му престане работниот однос во Министерството за одбрана ако за три последователни постапки за унапредување во повисок чин професионален војник, подофицер, заклучно со чин постар водник И класа и офицер заклучно со чин капетан не биде унапреден во непосредно повисок чин, со денот на доставување на конечно решение за престанок на работниот однос.

Согласно член 18 и член 45 од Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/03) оспорените одредби од членовите 64 и 225 став 1 точка 5 се бришат.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по неа.

Со оглед на тоа дека одредбите од членовите 64 и 225 став 1 точка 5 се отстранети од правниот поредок, односно престанале да постојат, Судот оцени дека постојат процесни пречки за оценување на нивната уставност.

13. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

14. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.145/2002)

11.

- **Правилник за начинот на извршување на дисциплинската мерка војничка изолација**

- *Instructions regulating the enforcement procedure of security measures of military isolation*

- **Не може да се постави прашањето за законитост на оспорениот Правилник, во ситуација кога со закон е утврдена дисциплинската мерка војничка изолација и со закон му е дадено овластување на Министерот за одбрана да го донесе Правилникот со кој ќе го пропише начинот на извршувањето на оваа дисциплинска мерка.**

- *It is undisputable that this legal act does comply with the Law, since the law provides the possibility of security measures of military isolation and the same law provides*

the authority to the Minister of Defense to issue such Instructions that shall define the procedure for the implementation of such disciplinary measures.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 19 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на член 9 и член 13 став 2 од Правилникот за начинот на извршување на дисциплинската мерка војничка изолација ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2003).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на одредбите од актот означени во точката 1 од ова решение. Во иницијативата се наведува дека оспорените одредби не се во согласност, пред се, со членот 124 став 4 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, врз основа на кој е донесен Правилникот, бидејќи оспорените одредби излегуваат надвор од рамките на тој член од законот. Потоа, според член 26 точка 20 од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/2001 и 5/2003), Генералштабот на Армијата донесува стручни правила и упатства што се однесуваат на употребата на единиците на Армијата, внатрешниот ред и односите во вршењето на службата во Армијата и други стручни правила и упатства од значење за работата во Армијата. Според тоа, работите од оспорените одредби можеле евентуално да се предвидуваат во правилата за внатрешниот ред и односите во вршењето на службата во Армијата, а не во предметниот Правилник.

Исто така се наведува дека според член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите

правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи, така што, оспорените одредби не се во согласност ниту со оваа законска одредба.

Согласно на изнесеното, подносителот на иницијативата смета дека со оспорените одредби од Правилникот се повредуваат членовите 8 став 1 алинеи 3 и 4, 12 став 1 и 2, 27 став 3, 51, 54 став 1 и 96 од Уставот, членот 124 став 4 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, членот 26 точка 20 од Законот за одбрана и членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека според член 9 од Правилникот, за време на извршувањето на мерката војничка изолација лицата немаат посета од нивни блиски, како и од други војници. За време на извршувањето на мерката војничка изолација лицето не може да излегува во град.

Според членот 13 став 1 од Правилникот, распоредот на дневното време на лицата кои извршуваат дисциплинска мерка војничка изолација е утврдено од командантот на касарната – установата каде што се наоѓаат просториите за изолација. Според оспорениот став 2 на овој член, со распоредот од став 1 на овој член се предвидува најмалку седум часа ноќен одмор. Во попладневното време лицата можат да се ангажираат за извршување на работни задачи во касарната.

4. Согласно член 28 од Уставот, одбраната на Република Македонија е право и должност на секој граѓанин. Остварувањето на ова право и должност на граѓаните се уредува со закон.

Според член 46 од Законот за одбрана, Службата во Армијата се уредува со закон.

Со Законот за служба во Армијата на Република Македонија се уредуваат статусот, правата, должностите и одговорностите на лицата на служба во Армијата на Република Македонија. Овој Закон, како видови на одговорност на воените лица ги утврдил материјалната одговорност и дисциплинската одговорност. Притоа, според овој закон, за повреда на воената дисциплина на војник за време на служењето на воениот рок може да му се изрече покрај другото, и дисциплинска мерка војничка изолација.

Согласно членот 124 од овој закон, дисциплинската мерка војничка изолација се извршува во посебни простории во касарната. За време на извршувањето на мерката војничка изолација, лицето учествува во обуката и наставата во неговата воена единица односно установа. Времето поминато во војничка изолација подолго од десет дена не се смета во служење на воениот рок. Начинот на извршување на дисциплинската мерка војничка изолација го пропишува министерот за одбрана.

За одбележување е дека Законот за служба во Армијата, покрај тоа што предвидува дисциплинска мерка војничка изолација на војник за време на служењето на воениот рок, предвидува и дисциплинска мерка војничка изолација за командир на чета и нему рамен или повисок воен старешина, командант на баталјон и нему рамен или повисок воен старешина и на командант на бригада и нему рамен или повисок воен старешина.

Врз основа на членот 124 став 4 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, министерот за одбрана донел Правилник со кој се пропишува начинот на извршување на дисциплинската мерка војничка изолација изречена за повреда на воената дисциплина на војник за време на служењето на воениот рок.

Врз основа на изнесеното произлегува дека со закон е утврдена дисциплинската мерка војничка изолација и дека со закон му е дадено овластување на министерот за одбрана да го пропише начинот на извршувањето на оваа дисциплинска мерка.

Тргувајќи од фактот дека за време на извршувањето на мерката војничка изолација, војникот учествува во обуката и наставата во неговата воена единица односно установа, произлегува дека останатиот дел од денот како и ноќта, војникот ги поминува во изолација.

Војник за време на извршувањето на своите редовни обврски нема право да прима посета или да излегува во град, туку овие свои права ги остварува во слободното време и за време на викендите.

Оттука, произлегува дека и војникот на кого му е изречена дисциплинска мерка војничка изолација, за време додека учествува во обуката и наставата не може да има посети ниту, пак, да излегува во град. Дисциплинската мерка војничка изолација која содржи и

забрана за посета или излегување во град се однесува само за периодот кога војникот не е на обука или на настава, односно кога војникот кој сторил повреда на воената дисциплина е под засилено воспитно влијание. Оттука, може да се заклучи дека воспитната цел на оваа мерка се остварува и преку оневозможување на контакти или излегување во град за време на траењето на оваа мерка.

Поради тоа Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за законитоста на оспорениот член 9 од Правилникот.

Понатаму, според Судот, се неосновани наводите содржани во иницијативата дека командантот на касарната не може да го утврдува распоредот на дневното време на лицата кои извршуваат дисциплинска мерка војничка изолација, туку дека тоа треба да биде во надлежност на Генералштабот на Армијата.

Имено, согласно член 26 точка 20 од Законот за одбрана, Генералштабот на Армијата донесува стручни правила и упатства што се однесуваат на употребата на единиците на Армијата, внатрешниот ред и односите во вршењето на службата во Армијата и други стручни правила и упатства од значење за работата во Армијата.

Генералштабот на Армијата согласно законот, ги врши оперативните и стручните работи за организирање, подготвување и командување со Армијата. Во извршувањето на своите со закон утврдени работи и задачи, Генералштабот меѓу другото, донесува стручни правила и упатства кои се однесуваат на Армијата во целина. Генералштабот нема надлежност ниту, пак, практични можности да го утврдува распоредот на дневното време на лицата кои извршуваат дисциплинска мерка војничка изолација.

Имајќи предвид дека дисциплинската мерка војничка изолација се извршува во рамките на касарната, произлегува дека командантот на касарната е најповикано лице кое по овластување на министерот за одбрана го определува распоредот на дневното време на лицата кои ја извршуваат дисциплинската мерка војничка изолација, во зависност од можностите и потребите за ангажирање на овие лица во извршувањето на работните задачи во касарната. Во таа смисла, со оспорениот член 13 став 2 од Правилникот е определено дека со распоредот што го утврдува командантот на касарната се предвидува најмалку седум часа ноќен одмор, а во

попладневното време лицата можат да се ангажираат за извршување на работни задачи во касарната.

Поради тоа, Судот оцени дека оспорениот член 13 став 2 од Правилникот не е во несогласност со членот 26 точка 20 од Законот за одбрана.

Исто така, според Судот оспорениот Правилник не утврдува права и обврски за граѓаните во поширока смисла, туку тој се однесува исклучиво на лицата (војниците) на кои им е изречена дисциплинска мерка војничка изолација, така што Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Правилникот со членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

На крајот, со оглед на тоа што во иницијативата се наведени повеќе одредби од Уставот со оспорените одредби од Правилникот не се во согласност, без наведување на причините за тоа, Судот не ја оценуваше уставноста на оспорениот Правилник.

5. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.105/2003)

12.

- Закон за одбрана (општ повик)
- *Defense Law (general appeal)*

- Право е на законодавецот да го определи начинот на повикување на граѓаните да ги исполнуваат своите обврски во одбраната, вклучувајќи го и општиот повик, доколку оцени дека со тоа ќе се обезбедат интересите на безбедноста во Републиката и благовремено интервенирање во дадена ситуација.

- The Legislator has the right to define the way of calling the citizen to fulfill their obligations in the defense area, including the General Call, if he is at the opinion that is in the interest of the security of the Republic and in accordance with the need of interventions in due time in given situations.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 51 во делот "општ повик или" и членот 89 во делот "или општиот повик" од Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/2001).

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата "општиот повик" како начин на повикување на граѓаните за извршување на правата и должностите во остварувањето на одбраната на Републиката не би можел повеќе да се применува, затоа што истиот не бил сигурен и тешко се докажувал во практиката во смисла дали воениот обврзник е уредно повикан, а како институт претставувал одамна минато време.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 51 од Законот регрутната обврска се состои од должност за јавување на општиот повик или поединечна покана во врска со воведување во воена евиденција, лекарски и други прегледи и психолошки испитувања, регрутирање и упатување на служење на воениот рок.

Исто така, Судот утврди дека согласно членот 89 од овој закон граѓаните повикани од надлежен орган за извршување на правата и должностите од член 2 на овој закон се должни да се јават на органот, во место и време означени во поединечната покана или општиот повик.

4. Согласно член 28 став 1 од Уставот одбраната на Републиката е право и должност на секој граѓанин.

Согласно ставот 2 на овој член, остварувањето на ова право и должност на граѓаните се уредува со закон.

Од анализата на оваа одредба произлегува дека Уставот упатува законодавецот да ги уреди условите и начинот на остварувањето на ова право и должност на одбрана на Републиката.

Согласно оваа уставна одредба е донесен Законот за одбрана со кој одбраната на Република Македонија е организирана како систем за одбрана на независноста и територијалниот интегритет на Републиката.

Притоа во главата II , во член 2 законодавецот ги определил правата и обврските на граѓаните во одбраната, предвидувајќи ги како такви: извршувањето на воената обврска; учествувањето во цивилната заштита; извршувањето на работна обврска и извршувањето на материјална обврска.

Потоа, законодавецот го расчленува извршувањето на воената обврска како: регрутна обврска; обврска за служење на воениот рок; обврска за служење во резервниот состав на Армијата и евиденција на воените обврзници.

Оспорениот член 51 од Законот спаѓа во главата со која се регулира регрутната обврска, а оспорениот член 89 од Законот спаѓа во главата која го уредува прашањето за евиденцијата на воените обврзници.

Членот 51 од овој закон го содржи институтот "општ повик" со цел воведување во воената евиденција, лекарски и други прегледи и психолошки испитувања, регрутирање и упатување на служење на воениот рок. Членот 89 од Законот го содржи институтот "општ повик" во смисла на обезбедување на правата и должностите на граѓаните, предвидени во членот 2 од Законот, да се јават на органот во местото

и времето означени во поединечната покана или општиот повик предвидени во членот 2 од Законот.

Со други зборови, законодавецот го употребува општиот повик како инструмент за реализирање на правата и обврските на граѓаните за одбрана на Републиката.

Од овие одредби, исто така, произлегува дека законодавецот, заради обезбедување извршување на правата и обврските на граѓаните во одбраната дозволува да се користи или поединечна покана или општ повик, или и едното и другото, а кој од овие инструменти ќе се примени во дадената ситуација, ќе зависи од проценката на надлежните органи.

Инаку, законодавецот во главата: "Казнени одредби", не го предвидел неотповикување на општиот повик како прекршок, туку како таков го предвидел само неотповикувањето на поединечна покана, што наведува на заклучок дека општиот повик е ставен во функција на инструмент на олеснување на извршувањето на обврските на граѓаните, без казнено правни импликации.

Имајќи го предвид изнесеното Судот оцени дека е право на законодавецот да го определи начинот на повикување на граѓаните да ги исполнуваат своите обврски во одбраната, па и општиот повик, доколку оцени дека со тоа ќе се обезбедат интересите на безбедноста во Републиката и благовремено интервенирање во дадената ситуација. Поради тоа, Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Законот со означените членови на Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.188/2002 и У.бр.7/2003)

13.

- Закон за внатрешни работи (услови за засновање работен однос)

- *Internal Affairs Law (Employment Requirements)*

- Законската одредба која ги предвидува достоинството, уживањето углед и совесно и чесно извршување на доверените задачи како посебен услов за засновање на работен однос во МВР задира во правото на заштита на приватноста на личниот и семеен живот, на достоинството и угледот.

Активностите околу извршувањето на кривично дело или прекршок со елементи на насилство не може да претставува основ тоа однесување да биде однапред санкционирано без правосилна судска пресуда и тоа однесување да биде пречка за засновање на работен однос. Ваквата законска формулација создава правна несигурност, како елемент на принципот на владеењето на правото и го нарушува уставното начело на презумпција на невиност, принципот на законитост во казнувањето.

Остварувањето на правото на работа не може да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да ја има регулирано воената обврска.

- *The provision from this Law, providing the ability by the employment candidate to serve with dignity, honor, respect and pure conscientiousness when performing official duties, as a special requirement for the employment at the Ministry of Internal Affairs is a breach of the right to protection of privacy in the area of personal and family life, as well of the right to dignity and reputation.*

Activities in relation to committing a crime, with elements of violence, can not be treated as a basis for the

possibility to sanction this behavior before having any court decision issued, or as an employment requirement. The given definition creates legal uncertainty, which is a basic element of the Principle of Rule of Law and it presents a violation of the constitutional Principle of the Presumption of Innocence, as well the principle that any sanction must be provided by Law.

Employment rights can not be restricted with the right and the duty of the respective citizen to army services.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 48 став 1 точка 4 и 6 од Законот за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.19/1995, 55/1997, 38/2002 и 33/2003).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива од Петре Илиевски – адвокат од Скопје со решение У.бр.98/2003 од 8 и 9 октомври 2003 година поведе постапка за оценување на уставноста на член 48 став 1 точка 4 и 6 од Законот за внатрешни работи.

Постапката беше поведена затоа што основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 48 став 1 точка 4 од Законот за внатрешни работи е предвидено дека "Работен

однос во Министерството може да заснова лице кое покрај општите услови го исполнува и посебниот услов: да биде достоино за работа во Министерството, односно да ужива углед и со досегашниот начин на живот, однесување и работа да гарантира дека совесно и чесно ќе ги извршува доверените работи и задачи, да не биде поврзано со активности околу извршувањето на кривични дела или прекршоци со елементи на насилство или други казниви дела што го прават не достоино за работа во Министерството".

5. Според член 8 алинеја 1 и 3 од Уставот на Република Македонија, покрај другите, темелни вредности на Уставот на Република Македонија се: основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, како и владеењето на правото.

Во член 25 од Уставот е утврдено дека на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста на неговиот личен и семеен живот, на достоинството и угледот.

Според член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законот.

Според став 2 на овој член секој е должен да го почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Според член 8 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основни слободи секој човек има право на почитување на неговиот приватен и семеен живот, домот и преписката.

Јавната власт не смее да се меша во остварувањето на ова право, освен ако тоа мешање е предвидено со закон, и ако претставува мерка која е во интерес на државата и јавната безбедност, економската благосостојба на земјата, заштита на здравјето и моралот или заштитата на правата и слободите на другите, во едно демократско општество.

Според член 17 од Меѓународниот пакт за граѓански и политички права никој не може да биде изложен на самоволно и

незаконско мешање во неговиот приватен живот, семејство, стан или преписки, ниту на противзаконити напади на неговата чест и углед.

Секој има право на законска заштита против таквото мешање или напад.

Според член 1 од Универзалната декларација за правата на човекот сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви во достоинството и правата.

Во членот 12 од наведената декларација, пак, е предвидено дека никој нема да биде изложен на произволно вмешување во приватниот живот, семејството, домот и преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед.

Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Од наведените уставни одредби, а посебно член 25 од Уставот на Република Македонија, како и наведените меѓународни конвенции, произлегува дека на секој граѓанин му се гарантира почитување и заштита на приватноста.

Почитувањето на личниот живот на граѓанинот е основа за забрана кој и да е да се меша во личното однесување на човекот и во неговото определување, односно личниот живот е приватна работа на човекот во која никој не може да се меша, освен во случаи кога изразувањето на личноста и однесувањето на личноста ги доведува во прашање општоприфатените норми во општеството. Слични карактеристики има и приватноста на семејниот живот, а тоа значи дека никој нема право да се меша во односите во семејството, меѓу брачните другари меѓу родителите и децата, начинот на живеење, семејниот ред и друго.

Почитувањето на достоинството и угледот на граѓанинот во себе не ја содржи само обврската луѓето во меѓусебните односи да се почитуваат, туку ја инкорпорира и улогата на државата која треба да гарантира заштита на приватноста поаѓајќи од фактот што со самото тоа што се работи за човечко суштество со него треба да се постапува со уважување на неговото достоинство и углед.

Поаѓајќи од фактот дека принципот на владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, под што треба да се подразбере доминација на

објективизирана правна норма, Судот оцени дека нужно мора да се утврдат објективни факти поврзани со остварување на некое право односно правото на работа. Имено, Судот оцени дека оспорената одредба не содржи објективизирани мерила кој е, а кој не е достоин да работи во Министерството за внатрешни работи, кое поведење го прави човекот недостоен, кои се критериумите кои треба да бидат определени дека едно лице цел живот ќе се однесува така како што се однесувал дотогаш, како и тоа што ги прави овие критериуми сигурни.

Според тоа, а тргнувајќи од анализата на содржината на наведените уставни одредби, одредбите од меѓународните конвенции кои се во правниот поредок на Република Македонија, а имајќи ја предвид содржината на член 48 став 1, според која за засновање на работен однос во Министерството за внатрешни работи се утврдени посебни околности како што се достоинството (честа и угледот), совесноста и чесноста, Судот оцени дека таквата одредба е нејасна, недоволно дефинирана и определлива, така што во отсуство на прецизни и јасни критериуми таа создава простор за арбитрност што го доведе дува во прашање начелото на владеење на правото.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека со предвидените околности се задира во приватноста на личноста и заштитата, односно правните средства за заштита на приватноста.

5. Заштитата на приватноста и почитување на честа и угледот доаѓаат до израз и во случај кога едно лице било осудено за кривично дело, а ја издржало казната, мерката на безбедност и правните последици од осудата односно кога лицето било рехабилитирано.

Од друга страна, пак, имајќи го предвид изнесеното, Судот смета дека со законската формулација од член 48 став 1 точка 4 во делот "да не биде поврзано со активности околу извршување на кривични дела што го прават недостоен за работа во Министерството" се доведува во прашање принципот на презумпција на невиност.

Имено, според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според член 14 став 1 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон

или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби, содржината на член 48 став 1 точка 4 во наведениот дел, Судот оцени дека самите активности околу извршувањето на кривично дело или прекршок со елементи на насилство не може да претставува основ тоа однесување да биде однапред санкционирано без правосилна судска пресуда и тоа однесување да биде пречка за засновање на работен однос.

Според мислењето на Судот, наведената законска формулација создава основ за правна несигурност како елемент на принципот на владеењето на правото и нарушување на уставното начело на презумпција на невиност, принципот на законитост во казнувањето, а со тоа се ограничува и правото на работа, поради што таа не е во согласност со Уставот.

6. Исто така Судот утврди дека во член 48 став 1 точка 6 покрај другите, посебни услови за засновање на работен однос во Министерството за внатрешни работи е предвидено лицето од машки пол да ја има регулирано воената обврска ако заснова работен однос како работник со посебни должности и овластувања.

Според член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотната и општествена положба, а според став 2 на овој член граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Според член 32 став 2 од Уставот, секому, под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според став 5 на овој член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Од наведените уставни одредби произлегува дека Уставот меѓу другите основни социјално економски права го утврдил и правото на работа, при што определувањето на содржината на ова право е оставено на уредување со закон и колективен договор.

Тоа значи дека законодавецот има широк простор за уредување на бројни релевантни прашања и односи кои се од значење за остварување на наведеното право, при што автономијата

на уредување на сите прашања единствено е ограничена со обврската за почитување на уставните принципи и начела, а пред се на начелото на еднаквост.

Врз основа на уставното овластување за поблиско уредување и остварување на правата на вработените и нивната положба во Министерството за внатрешни работи, законодавецот со Законот за внатрешни работи, покрај другите го утврдил и условот лицето од машки пол да ја има регулирано воената обврска ако заснова работен однос како работник со посебни должности и овластувања. При тоа, Судот оцени дека со предвидениот услов кандидатот при засновање на работен однос да ја има регулирано воената обврска се доведува во прашање остварувањето на уставното право на работа и начелото на еднаквост, односно Судот смета дека остварувањето на едно уставно загарантирано право, а тоа е правото на работа не може да биде условено со правото и должноста на граѓанинот да ја има регулирано воената обврска.

Според тоа, Судот смета дека исполнувањето на обврската на едно лице кое се наоѓа во определен статус не може да биде пречка за остварување на право од друг статус, поради што Судот оцени дека членот 48 став 1 точка 6 од Законот не е во согласност со начелото на еднаквост и начелото на достапност на секое работно место под еднакви услови.

7. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.98/2003)

2. Финансии, јавни давачки и надоместоци
2. Finances, Public Taxes and Duties

14.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет

- Law on Amendments to the Law for the Transformation of the Payment Offices

- Со оспорената законска одредба според која Агенцијата за работа со блокирање сметки е должна да поднесе предлог за отварање на стечајна постапка за субјекти на чии сметки нема средства за наплата на присилни побарувања, законодавецот не и признал на оваа Агенција статус на доверител во стечајната постапка, ниту пак имал за цел државата да го контролира работењето на субјекти на пазарот и со тоа да го наруши концептот на еднаквата правна положба на сите субјекти на пазарот.

Со вака поставениот концепт, државата не сака на пазарот во недогледно време да егзистираат правни субјекти кои во определен временски период не ги испочитувале законите, работат нерентабилно поради што треба да бидат ликвидирани.

- With the legal provision subject to this case, according to which the Agency for the Management of Blocked Bank Accounts must issue a Request for the Initiation of a Insolvency Procedure for companies that do not have any funds on the accounts from which financial claims can be settled, the legislator has not granted to the Agency given hereabove a creditor status, nor he had the intention to grant to the state the function to control

the business performance of entities acting on the market, thus trying in this manner allegedly to influence the principle of equal legal status of all market players.

By implementing the concept hereabove, the state had the intention to prevent any indefinite existence on the market of legal entities that did not make any efforts to comply with the legal requirements within a certain period and continue working in a non-rentable manner, because of which they have to be terminated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 29 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 1 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/2002).

2. Акционерското друштво за производство и конзервирање на печурки и други земјоделски производи "Шампињони" од Кочани на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 1 став 2 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата оспорената одредба не била во согласност со една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдена во член 8 од Уставот, а тоа е владеење на правото, бидејќи на Агенцијата за работа со блокирани сметки и се овозможува право на покренување на стечајна постапка над нејзините " привремени" коминтенти иако тоа претставува законско право на доверителите. Со овластување на Агенцијата да поднесува предлози за отворање на стечајна постапка

се доведува во прашање и основната цел на стечајната постапка за колективно намирување на доверителите на стечајниот должник бидејќи Агенцијата нема статус на доверител и нема право на активно учество во постапката.

Во практичната примена на оспорената одредба ќе се случува Агенцијата само да предложи отворање на стечајна постапка а истата постапка да ја водат доверителите што претставуваше темел на стариот начин на водење на стечајните постапки утврден со Законот за присилно порамнување, стечај и ликвидација.

Со ваквата практична примена сериозно се доведуваат во прашање правата кои произлегуваат од сопственоста, кои според Уставот можат да се ограничат со закон единствено заради заштита на безбедноста на Републиката зачувување на природата и човековата околина и на здравјето на луѓето.

3. Судот на седницата утврди дека со донесување на Законот за платен промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.32/2001) како носители на платниот промет согласно член 3 од наведениот закон се утврдени Народната банка на Република Македонија и банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет согласно со закон.

Во член 5 од Законот се утврдени работите што ги врши Народната банка како носител на платниот промет, а во член 6, пак, се утврдени работи што ги вршат банките кои добиле дозвола за вршење на платен промет.

Во член 28 од Законот е предвидено дека учесниците во платниот промет се должни своите жиро сметки од Заводот за платен промет да ги пренесат кај носителите на платниот промет најдоцна до 31 декември 2001 година.

По донесување на Законот за платен промет донесен е Закон за трансформација на Заводот за платен промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.32/2001) со кој се уредува престанокот со работа на Заводот за платен промет, пренесувањето на работите што ги врши Заводот за платен промет на носителите на платниот промет и другите институции како и распределбата односно преземање на имотот, опремата и вработените од Заводот за платен промет.

Во член 2 е предвидено дека Заводот за платен промет престанува со работа на 31 декември 2001 година, а согласно член 3 од наведениот закон работите што Заводот ги вршел се пренесуваат на надлежните носители на платниот промет и други институции најдоцна во рок од член 2 на овој закон.

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/2001) односно во член 3 е предвидено дека по членот 17 се додаваат два нови члена 17а и 17б.

Во членот 17-а е предвидено дека жиро сметките (блокирани сметки) на учесниците во платниот промет кои се водат во Заводот за платен промет, а кои нема да се пренесат кај носителите на платниот промет до 31 декември 2001 година се пренесува во посебна Агенција.

Агенцијата се основа од страна на Владата на Република Македонија најдоцна до 31 декември 2001 година.

Агенцијата има својство на правно лице.

Делокругот на работа и надлежност на Агенцијата ќе ги утврди Владата на Република Македонија.

Имотот, опремата, и вработените од Заводот за платен промет кои се во функција на вршење на работите на Агенцијата се пренесува на Агенцијата врз основа на Одлука на Владата на Република Македонија.

Врз основа на член 17а од Законот за трансформација на Заводот за платен промет Владата на Република Македонија на 1 август 2001 година донела Одлука за основање на Агенцијата за работите со блокирани сметки на учесниците во платниот промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2001).

Со оваа одлука се основа Агенција за работа со блокирани сметки на учесниците во платниот промет чии жиро сметки (блокирани сметки) нема да се пренесат на носителите на платниот промет најдоцна до 31 декември 2001 година.

Во членот 5 од Одлуката се утврдени надлежностите на Агенцијата.

Во член 8 од Одлуката е предвидено дека Агенцијата ќе отпочне со работа на 1 јануари 2002 година, а ќе престане со работа на 31 декември 2003 година.

4. Понатаму Судот утврди дека во оспорениот член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет е предвидено дека "во Законот за трансформација на Заводот за платен промет ("Службен весник на Република Македонија" бр.32/2001, 50/2001 и 103/2001) во членот 17а став 1 зборот "посебно" се брише а по зборот "Агенција" се додаваат зборовите "за работа со блокирани сметки на учесниците во платниот промет".

По ставот 3 се додава нов став 4 кој гласи: "Агенцијата покрај делокругот на работа и надлежностите кои ќе ги утврди Владата на Република Македонија е должна да поднесува предлози за отварање на стечајна постапка за субјектите на чии сметки нема средства за наплата на пристигнатите побарувања непрекинато 45 дена".

Ставовите 4 и 5 стануваат ставови 5 и 6 .

Од наведените законски одредби како и од Одлуката за основање на Агенцијата за работа со блокирани сметки произлегува дека со реформите извршени во платниот промет и трансформација на Заводот за платен промет преку кој се одвиваше платниот промет во земјата, законодавецот со цел за поефикасно функционирање на новиот начин на платниот промет за носителите на платниот промет и за учесниците во платниот промет утврдил одредени рокови за реструктурирање и започнување на новиот начин на работа.

При тоа за учесниците на платниот промет кои своите жиро сметки не ги пренеле кај овластените носители на платниот промет односно не ја почитувале законската обврска, законодавецот основал Агенција и утврдил обврска за Агенцијата која работи со блокирани сметки да поднесе предлог за отварање на стечајна постапка.

5. Исто така Судот утврди дека според член 46 од Законот за стечај (" Службен весник на Република Македонија" бр.55/97, 53/2001 и 37/2002) стечајната постапка се поведува на предлог на доверителот или на должникот и во други случаи утврдени со закон. Стечајната постапка се спроведува само по предлог на овластено лице.

Имајќи ја предвид наведената законска одредба како и членовите 48, 49, 64, 68 и 86 од Законот за стечај произлегува дека покрај доверителот или должникот предлог за отварање на стечајна постапка над имотот на должникот можат да поднесат и други субјекти утврдени со закон, при што без оглед кој е предлагач за отварање на стечајната постапка над имотот на должникот се спроведува целокупната постапка за стечај односно од спроведување на претходната постапка за тоа дали има основ за спроведување на стечајна постапка па се до заклучување на стечајната постапка.

6. Според член 8 став 1 алинеја 3, 6 и 7 од Уставот на владеештето на правото, правната заштита на сопственост и слободата на пазарот и претпримништво се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 55 од Уставот Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Согласно член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот Собранието на Република Македонија донесува закон.

7. Тргувајќи од наведените уставни одредби како и од анализата на Законот за платен промет, Законот за трансформација на заводот за платен промет и Законот за стечај, Судот утврди дека законодавецот со Законот за стечај врз начелата на итност, судското раководење со постапката, воспоставување на органи на стечајната постапка и нивната хиерархија, престанокот на постоењето на извесен правен субјект кој се бави со дејност од која остварува приходи не го препуштил само на доверителот односно на оној кој е најнепосредно погоден од работење на претпријатието - должник туку допуштил со други закони во определени случаи да се јават и други предлагачи за отварање на стечајна постапка во интерес на слободата на пазарот и претприемништвото во правниот промет да егзистираат платежно способни правни субјекти.

Оттука Судот смета дека со оспорената одредба од Законот за трансформација на Заводот за платен промет според каја Агенцијата за работа со блокирање сметки е должна да поднесе предлог за отварање на стечајна постапка за субјекти на чии сметки нема средства за наплата на присилни побарувања непрекинато 45 дена, законодавецот на оваа Агенција не и признал статус на доверител во стечајната постапка, ниту пак, имал за цел државата

преку пренесување на јавно право овластување на Агенцијата да го контролира работењето на субјекти на пазарот и со тоа да го наруши концептот на еднаквата правна положба на сите субјекти на пазарот.

Со вака поставениот концепт, државата не сака на пазарот во недогледно време да егзистираат правни субјекти кои во определен временски период не ги испочитувале законите и работат нерентабилно и тие треба да бидат ликвидирани.

Со оглед на изнесеното, Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласност на оспорената одредба со наведените уставни одредби, и одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.142/2002)

15.

- **Правилник за постапката и начинот за обезбедување на плаќање на даночен долг, односно даночна обврска**

- *Guidelines Regarding the Procedure of Securing Payments of Tax Debts*

- **Кога овластувањето на функционерот, кој раководи со орган на управа, за донесување пропис за извршување на определен закон престанало да постои, прописот што е донесен врз основа на таквото овластување не е во согласност со Уставот и со закон.**

- When authorization of a public decision-maker for issuing secondary regulations for the implementation of laws ceases to exist, the secondary legislation issued on the basis of this terminated authorization shall not comply anymore with the Constitution and the Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 29 јануари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Правилникот за постапката и начинот за обезбедување на плаќање на даночен долг, односно даночна обврска, ("Службен весник на Република Македонија" бр. 25/01, 40/01 и 72/01)

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија постапувајќи по иницијативата поднесена од Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.103/2002 од 18 декември 2002 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Правилникот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот и со закон.

4. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник е донесен од Министерот за финансии, а основ за неговото донесување се членовите 35 став 3 и 36 став 3 од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 13/2001).

Според членот 1, со овој правилник се пропишува постапката и начинот на обезбедување на плаќање во случај на одобрение на одлагање на извршување на решение за даночен долг до донесување на решение по жалба и во случај на одобрение на одложно плаќање на даночни обврски или плаќање на рати.

Понатаму, во наредните членови на Правилникот се утврдува најмалата висина на даночниот долг, односно даночната обврска над која Управата за јавни приходи може да го одложи извршувањето на решението, односно уплатата на даночната обврска (член 2), потоа се утврдува начинот на одложувањето (еднократно или на рати) како и рокот на плаќањето на рати зависно од висината на долгот (член 3), инструментите на обезбедувањето на плаќањето во случај на одобрување на одлагањето на извршувањето, односно плаќањето - со издавање банкарска гаранција или со уплата на готовински депозит, и сл.

5. Судот на седницата, исто така, утврди дека членовите 35 став 3 и 36 став 3 од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи, со Одлука У.бр.229/2001 од 24 април 2002 година ги укинал, поради тоа што оценил дека овластувањето на министерот за финансии со свој акт да ја пропишува постапката и начинот на обезбедување на плаќање на даночниот долг, односно на даночната обврска, утврдено во овие два члена од Законот не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4 и член 98 став 5 од Уставот.

6. Имајќи предвид дека Уставниот суд на Република Македонија со Одлука У.бр. 229/2001 од 24 април 2002 година ги укинал членовите 35 став 3 и 36 став 3 од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи, а овие членови од Законот се основ за донесување на оспорениот правилник, Судот утврди дека од денот на објавувањето на оваа одлука на Судот во "Службен весник на Република Македонија", а тоа е 15 мај 2002 година, од кога одлуката произведува правно дејство, формално правно и фактички престанал и основот за донесување, односно постоење на овој правилник.

Бидејќи при ваква состојба на работите законското овластување на министерот за финансии за донесување на оспорениот правилник повеќе не постои, според Судот опстојувањето на овој правилник во правниот поредок на Република Македонија, во ситуација кога тој изрично не е дерогиран, односно укинат, не е во согласност пред сè со член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, според кој министерот

донесува акти за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Ова понатаму значи дека опстојувањето на оспорениот правилник истовремено не е во согласност и со член 8 алинеите 3 и 4, член 33, член 51, член 68 алинеите 2 и 3 и член 96 од Уставот на Република Македонија, во однос на кои членови се оспорува неговата уставност со оваа иницијатива.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.103/2002)

16.

- Закон за дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет

- Law Amending the Law on the Transformation of the Public Payments Agency

- Законот за трансформација на платниот промет ја овластува Владата на Република Македонија, во функција на негова операционализација, со одлука да го утврди делокругот за работа и надлежностите за работа на Агенцијата за работа со блокирани сметки на учесниците во платниот промет на Република Македонија.

Актот на основање не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија.

- The Law on the Transformation of the Public Payment Agency authorizes the Government of the Republic of Macedonia, for purposes of its operationalization, to define by Decree the scope and the tasks of the Agency for Management of Blocked Bank Accounts in cases of domestic payments.

The Establishment Act does not represent a legal act pursuant to Article 110 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 17-а став 2 и став 5 од Законот за дополнување на Законот за трансформација на Заводот за платен промет ("Службен весник на РМ"бр.50/2001).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на Одлуката за основање на Агенција за работа со блокирани сметки на учесниците во платниот промет на Република Македонија "Службен весник на РМ" бр.64/2001).

3. Агенцијата за работа со блокирани сметки на учесниците во платниот промет од Скопје, преку в.д. директорот Александар Поповски, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на актите означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Според наводите во иницијативата Владата на Република Македонија немала правен основ за формирање на овој вид агенција.

Оспорените одредби од ставовите 2 и 5 од член 17-а од Законот биле спротивни на член 91 од Уставот кој, при утврдувањето на надлежноста на Владата, не предвидува нејзино овластување за формирање агенции од овој вид. Исто така оспорените одредби од Законот биле спротивни и со членот 95 од Уставот во кој, како органи на државната управа, не биле предвидени агенциите.

Оспорените одредби од членот 17-а биле спротивни и на Законот за Владата на Република Македонија и на Законот за организација и работата на органите на државната управа.

Притоа, подносителот не ги наведува причините поради кои ја оспорува меѓусебната согласност на овие два закони наспроти оспорениот закон.

Одлуката за основање на Агенцијата за работа со блокирани сметки, се оспорува поради нејзина несогласност со членот 5 став 3 и членот 7 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, затоа што во нив Агенција од овој вид не била предвидена како орган на државната управа.

Одлуката се оспорува и поради нејзина несогласност со членовите 8, 9 и 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија, затоа што истите при определувањето на надлежноста на Владата, не предвидле истата да формира агенции од овој вид.

На крај, Одлуката се оспорува и наспроти одредбите од членовите 91 и 95 од Уставот кои при определувањето на надлежностите на Владата не предвиделе овластување за формирање на Агенција од овој вид.

4. Судот на седницата утврди дека ставовите 2 и 5 на член 17-а од Законот се еден вид упатна норма што ја овластува Владата со свој акт да го утврди делокругот и надлежностите за работа на Агенцијата.

Согласно член 91 алинеја 13 од Уставот (покрај таксативно наброените надлежности на Владата), Владата врши и други работи утврдени со Уставот и со закон.

Согласно со оваа уставна одредба, Законот за трансформација на Заводот за платен промет ја овластува Владата да го утврди делокругот на работа и надлежностите за работа на Агенцијата.

Значи, во функција на операционализација на овој закон, Владата донела свој акт (во случајов оспорената одлука).

Согласно член 35 од Законот за Владата на Република Македонија, за извршување на законите Владата, меѓу другото, донесува одлуки. Таков е случајов со оспорената одлука.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот смета дека Владата била овластена да ја донесе оспорената одлука, односно дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на ставовите 2 и 5 на членот 17-а од Законот за трансформација на Заводот за платен промет.

5. Судот на седницата, исто така, утврди дека Одлуката е донесена врз основа на член 17-а од Законот за трансформација на Заводот за платен промет, на седницата на Владата на Република Македонија, одржана на 1 август 2001 година.

Со неа се предвидува да се основа Агенција за работа со блокираните сметки на учесниците во платниот промет чии жиро сметки (блокирани сметки) нема да се пренесат на носителите на платниот промет најдоцна до 31 декември 2001 година.

Агенцијата има својство на правно лице и со неа раководи директор, кој го именува Владата на Република Македонија.

Со членовите 4, 5, 6 и 7 од Одлуката се определува делокругот на работата и надлежностите на Агенцијата.

Одредбата од членот 8 од Одлуката предвидува дека Агенцијата ќе отпочне со работа на 1 јануари 2002 година, а ќе престане со работа на 31 декември 2003 година.

Последната одредба од Одлуката (член 9) предвидува истата да влезе во сила наредниот ден од денот на објавувањето.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот, односно за согласноста на другите прописи со Уставот и законите.

Со оглед на тоа што оспорената одлука претставува акт на основање, односно не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот, таа, како таква, излегува надвор од доменот на надлежноста на Судот, поради што Судот ја отфрли иницијативата за оценување на нејзината уставност.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.14/2003)

17

- Закон за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид (употреба на конвертабилни сертификати)

- Law on the regulation of claims of depositors in the Deposit Banks TAT from Bitola, ALPHA-S from Skopje and Lavci from Ohrid (Terms of use of Convertible Certificates)

- Конвертибилните сертификати можат да се користат за купување и отплата на акции и удели и друг имот со кој располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија и други акции во сопственост на државата по договори кои ќе бидат склучени по влегувањето во сила на Законот.

- Convertible certificates can be used for purposes of acquiring and selling shares and other property of the Privatization Agency of the Republic of Macedonia, as well other shares owned by the state, with the conclusion of contracts after the date of entry into force of this Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 26 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 8 став 2 од Законот за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/2002).

2. Ефтим Цубалевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на членот 8 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Иницијаторот наведува дека оспорениот член ги доведува граѓаните во нерамноправна положба со тоа што право на плаќање на акции и удели со кои располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија имаат само лица кои ќе склучат договори за приватизација со Агенцијата по влегувањето во сила на овој закон. На тој начин граѓаните кои имаат обврски кон Агенцијата за приватизација се во нерамноправна положба.

3. Судот не седницата утврди дека според член 8 став 1 од Законот, конвертибилните сертификати можат да се користат за купување и отплата на акции и удели и друг имот со кој располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија и други акции во сопственост на државата.

Според оспорениот став 2 на членот 8 од Законот, под отплата во смисла на ставот 1 од овој член, се подразбира отплата на акции и удели и друг имот со кој располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија и други акции во сопственост на државата по договори кои ќе бидат склучени по влегувањето во сила на овој закон.

4. Според член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба, а според ставот 2 на овој член, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 5 став 1 од Законот за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид, за сите побарувања на секој поединечен доверител чиј вкупен износ надминува денарска противвредност на 1000 евра пресметано според средниот курс на курсната листа на Народната банка на Република Македонија на денот на влегувањето во сила на овој закон, Република Македонија, согласно членот 2 став 1 од Законот за хартии од вредност, издава конвертибилни сертификати.

Членот 8 став 1 од Законот, утврдува дека конвертибилните сертификати можат да се користат за купување и отплата на акции и удели и друг имот со кој располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија и други акции во сопственост на државата.

Оспорениот став 2 на овој член објаснува што се подразбира под отплата во смисла на ставот 1 од овој член. Имено, под отплата се подразбира отплата на акции и удели и друг имот со кој располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија и други акции во сопственост на државата по договори кои ќе бидат склучени по влегувањето во сила на овој закон.

Имајќи ја предвид целта на Законот, а тоа е решавање на една конкретна ситуација, законодавецот утврдил дека отплатата на акции и удели и друг имот со кој располага Агенцијата за приватизација на Република Македонија и други акции во сопственост на државата може да се врши само по договори кои ќе бидат склучени по влегувањето во сила на овој закон.

Со оглед на тоа што со овој закон е уредено дека државата издава конвертибилни сертификати со точно определување за која цел се издаваат, за што тие можат да се користат и во кој период од нивното издавање (две години), Судот оцени дека е право на законодавецот да определи дека и отплатата на акции и удели и на друг имот може да се врши само по договори кои ќе бидат склучени по

влегувањето во сила на овој закон, а не и по договори кои биле склучени пред неговото донесување.

Одредбите на овој закон важат подеднакво за сите граѓани – штедачи на пропаднатите штедилници "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид кои ги исполнуваат условите за добивање на конвертибилни сертификати од што произлегува дека Законот не создава никаква нееднаквост помеѓу нив поради што Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 8 став 2 од Законот со членот 9 од Уставот и одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.199/2002)

18.

- Закон за банките (акционер на банка и забрана на финансиски трансакции со средства од сомнително потекло)

- Bank Law (Shareholders and prohibition of financial transactions with funds of disputable origin)

- Елиминирањето на претпоставената опасност од ризик кој го носи лицето спрема кое е во тек стечајната постапка и лицето на кое му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење професија, дејност или должност, не може да се оквалификува како ограничување на акционерството.

Доколку во банката постојат непобитни сознанија или основани сомневања дека парите потекнуваат од криминални активности, банката не одбива еднаш засекогаш да ги прими парите, туку

тоа го пролонгира, а едновремено за сомнението ја известува Дирекцијата за спречување на перење пари.

- Eliminating the presumed risk in relation to persons that are subject of insolvency procedures, and persons having over whom security measures were proclaimed in terms of a prohibition to perform any profession, business or public services, can not be defined as a restriction to the rights of shareholders.

If the bank has undisputable information or reasonable doubts that the funds exist as a result of a criminal activity, the bank does not once and for all deny accepting them, but it is prolonging this right, informing at the same time the Directorate for Money Laundry about the respective case.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 7 алинеја 2 и член 58 став 4 точка 3 од Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/2000, 103/2000 и 37/2002).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 7 алинеја 1 и алинеја 3 и член 53 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на член 62 став 3 точка 3 од законот означен во точката 1 од ова решение.

4. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од Законот за банките биле несогласни со Уставот, затоа што противуставно ги ограничувале загарантираните права на граѓаните со што се создавала нееднаквост помеѓу нив пред Уставот и законите.

Според подносителот на иницијативата, со членот 53 од Законот, банките вршеле и судска власт затоа што биле овластени да утврдуваат дали сопственоста на средствата потекнувала од криминални или други активности.

5. Судот на седницата утврди дека согласно алинеја 2 на член 7 од Законот акционер на банка не може да стане лице кое е осудено за кривично дело против имотот и кривично дело од областа на финансиското работење.

Исто така, Судот утврди дека согласно член 58 став 4 точка 3 од Законот член на управен одбор на банка не може да биде лице кое е осудено за кривично дело против имотот и од областа на финансиското работење.

6. Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Согласно член 14 став 2 од Уставот, никој не може повторно да биде осуден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена судска одлука.

Од означените уставни одредби произлегува дека пред донесувањето на правосилна судска одлука (со која се утврдува дали постои или не постои вина за некое дело на граѓанин), граѓанинот не може да трпи штетна последица. Имено, правните последици од осудата не можат да се утврдуваат со закон и да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, што значи дека казнено-поправниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречената

казна за неговиот сторител и дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изречно утврдено со Уставот.

Со оглед на тоа што, во случајов правните последици од осудата настапуваат по сила на закон, а не како казна што ја изрекува судот во рамките на видовите на казни, односно санкции, Судот смета дека со оспорените оредби од членовите 7 и 58 став 4 точка 3 се повредени правата на граѓаните, поради што основано може да се постави прашањето за нивната согласност со Уставот на Република Македонија.

7. Судот на седницата, исто така, утврди дека согласно член 7 алинеи 1 и 3 од Законот, акционер на банка не може да стане лице:

- спрема кое е во тек стечајна постапка;
- лице на кое му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење професија, дејност или должност.

Исто така, Судот утврди дека согласно членот 53 од Законот банката нема да прими депозит ниту да изврши налог за уплата, исплата или пренос на парични средства или други сопствености, доколку има непобитни сознанија или основано сомневање дека сопственоста на средствата потекнува од криминални активности.

Сознанието од став 1 на овој член треба да произлегува од објективни и фактички околности.

Согласно ставот 3 на овој член од Законот банката е должна да ја извести Дирекцијата за спречување на перење на пари за сомнението или знаењето од став 1 на овој член и, на барање на надлежниот орган да обезбеди дополнителни релевантни информации во согласност во важечките прописи".

8. Судот оцени дека алинејата 1 и алинејата 3 на членот 7 од Законот, се предвидени со цел да се спречи предизвикување на намерни стечаи, а капиталот да се инвестира во банка, или стечаи кои се последица на лошо работење.

Од тие причини, Судот оцени дека овие одредби претставуваат еден вид превенција со што се спречува можноста на лицата кои се склони на вршење кривични дела од оваа област да

основаат банка, да управуваат со неа, со лиценца од Народната банка на Република Македонија да прибираат штедни влогови и депозити на правни лица, да ја злоупотребуваат банката, и да ги повредуваат правата на клиентите.

Според Судот, елиминирањето на претпоставената опасност од ризик кој го носи лицето спрема кое е во тек стечајната постапка и лицето на кое му е изречена мерка на безбедност забрана за вршење професија, дејност или должност, не може да се оквалификува како ограничување на акционерството, затоа што станува збор за акционерство со право на управување во банка. Ова од причина што алинеите 1 и 3 од член 7 од Законот не се однесуваат на стекнување на приоритетни акции (без право на глас) за кои не се бара согласност од Народната банка на Република Македонија и овие околности не се проверуваат.

Што се однесува до одредбата на членот 53 од Законот, Судот, исто така смета дека наводите во иницијативата не држат, од причина што законодавецот на овој член му дал, еден вид, превентивна улога.

Имено, доколку во банката постојат непобитни сознанија или основани сомневања дека парите, што лицето ги депонира, потекнуваат од криминални активности, банката не одбива еднаш за секогаш да ги прими парите, туку тоа го пролонгира, а едновременно за сомнението ја известува Дирекцијата за спречување на перење пари, која треба да го провери тој факт, и да и достави информации за истиот.

Од тие причини, Судот смета дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на оваа одредба од Законот

9. На крај, Судот утврди дека согласно член 62 став 3 точка 3 од Законот работоводен орган на банката не може да биде лице кое е осудувано за кривично дело против имотот и од областа на финансиското работење.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа дека Судот со Одлука У.бр.201/01 од 5 јуни 2002 година го укинал овој член од Законот, како несогласен со

Уставот, а не наоѓа основи за поинакво одлучување, ја отфрли иницијативата за оценување на неговата уставност.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.179/2001)

19.

- Закон за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците “ТАТ” Битола, “АЛФА С” Скопје и “ЛАВЦИ” Охрид

- Law on the regulation of claims of depositors in the Deposit Banks TAT from Bitola, ALPHA-S from Skopje and Lavci from Ohrid

- Уставниот суд нема надлежност да врши изменување и дополнување на законите. Фактот што Законот нешто не содржи не може да биде основ за оценување на неговата уставност. Оттука, фактот што оспорената одредба не се однесува и на побарувањата на штедачите на “Југомаркет” не го прави оспорениот член неуставен.

- The Constitutional Court has no authority to make any changes or amendments to the Laws. The fact, that this Law does not provide something needed, can not be treated as a basis to assess whether it does comply with the Constitution. Therefore, the fact, that the provision subject to this dispute does not include claims of depositors in the firm of Jugomarket does not make the given article of the Law unconstitutional.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 1 од Законот за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид ("Службен весник на Република Македонија бр.38/2002).

2. Анастасија Оклеска од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на членот 1 од Законот означен во точката 1 од ова решение. Иницијаторката наведува дека на 16 октомври 2002 година добила решение од Уставниот суд со кое не се поведува постапка за оценување уставноста за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје, "ЛАВЦИ" Охрид во целина и посебно на членовите 3, 5 став1, 7 и 8 став 3 и 4. Меѓутоа, нејзината иницијатива била за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 1 од законот каде штедилницата "Југомаркет" Скопје не била предвидена. Бидејќи во наведеното решение членот 1 од Законот не бил наведен иницијаторката бара Судот да ја оценува само неговата уставност.

3. Судот на седницата утврди дека Уставниот суд со решение У.бр.90/02 од 2 октомври 2002 година не поведе постапка за оценување уставноста на Законот за регулирање на побарувањата на штедачите од штедилниците "ТАТ" Битола, "АЛФА С" Скопје и "ЛАВЦИ" Охрид во целина и посебно членовите 3, 5 став 1, 7 и 8 став 3 и 4.

Законот беше оспоруван од повеќе иницијатори и од повеќе причини.

Еден од иницијаторите беше и Анастасија Оклевска, како штедач на "Југомаркет" Скопје која го оспоруваше законот поради тоа што со него не била опфатена штедилницата "Југомаркет" со што и било повредено правото на сопственост.

Судот при одлучувањето го разгледуваше Законот во целина при што го имаше предвид членот 1 од Законот во кој е уредено дека со овој закон се уредува исплатата и издавањето на конвертибилни сертификати за побарувањата на доверителите физички лица по основа на штедни влогови од штедилницата “ТАТ” Битола, штедилницата “АЛФА С” Скопје и штедилницата “ЛАВЦИ” Охрид кои се во стечај.

4. Според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со член 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување.

Со членот 1 од оспорениот закон се уредува исплатата и издавањето на конвертибилни сертификати за побарувањата на доверителите – физички лица по основа на штедни влогови од штедилниците “ТАТ” Битола, “АЛФА С” Скопје и “ЛАВЦИ” Охрид и тој се однесува на сите штедачи на овие штедилници.

Со овој закон, Република Македонија во рамките на објективните финансиски можности презема обврска да ги обештети граѓаните – штедачи а сега доверители на наведените пропаднати штедилници.

Судот, согласно член 110 од Уставот нема надлежност да врши изменување и дополнување на законите. Според ставот на Судот, нешто што не содржи законот не може да биде предмет на оценување на неговата уставност. Оттука, фактот што членот 1 од оспорениот закон не се однесува и на побарувањата на штедачите на “Југомаркет” не го прави овој член неуставен.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.17/2003)

20.

- **Задолжително осигурување на сопствениците, односно корисниците на моторни возила, на воздухоплови, на бродови, односно чамци на моторен погон и на шински возила**

- *Obligatory insurance for owners of cars or users of motor vehicles, aircrafts, ships or motorboats and railway vehicles*

- **Определбата на законодавецот за регулирање на ова осигурување како задолжително, независно од волјата на субјектите обврзани да го сторат осигурувањето, кое воедно подразбира плаќање на паричен надомест за осигурувањето утврден со закон, ја изразува грижата и одговорноста на државата да се обезбедат услуги за патниците во јавниот сообраќај и за третите лица, кои се предизвикани од последици и штети причинети од возилата во јавниот сообраќај на субјектите кои се обврзани да го сторат осигурувањето. Законското регулирање на овие прашања е детерминирано од специфичната материја на безбедноста во јавниот сообраќај која создава посебни видови на социјални проблеми.**

- *The decision of the legislator to stipulate this type of insurance as an obligatory one, regardless of the will of the persons to receive the insurance, thus being obliged to pay insurance fees stipulated by Law, results from the task and the interest of the state to provide services to passengers in the area of public transportation as well for third parties in cases, where consequences and damage occur from vehicles used in public transportation by persons obliged to receive such insurance services. The regulation of such issues by Law is determined by the specifics of the issue of safety in the area of public transportation, thus creating special types of social problems.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на "Дел Петти-Задолжително осигурување" и членовите од 54 до 79-а од Законот за осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.49/97, 79/99, 13/01, 26/01 и 4/02).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на членовите 80, 81, 82 и 83 од Законот за осигурување.

3. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на поднасловот "Дел Петти-Задолжително осигурување" и членовите од 54 до 83 од Законот за осигурување. Според наводите во иницијативата со оспорните одредби од Законот се наметнува задолжително осигурување на сопствениците односно корисниците на моторни возила, на воздухоплови, на бродови односно чамци на моторен погон и на шински возила, кои се должни да ги осигураат возилата од одговорност за штети причинети на трети лица а со тоа тие се излагале на трошоци кои треба да ги плаќаат, и покрај тоа што не биле заинтересирани за овој вид осигурување. Имено, секој договор, па и договорот за осигурување, можел да се склучи само ако така сакаат договорните странки, а во случајов со оспорените одредби од Законот се наметнува по сила на законот да се склучи договор за задолжително осигурување. Исто така, за задолжителното осигурување не постоеле казнени одредби во Законот. Од овие причини поднасловот "Дел Петти-Задолжително осигурување" и наведените членови од Законот не биле во согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека Законот за осигурување ("Службен весник на РМ" бр.49/97, 79/99, 13/01, 26/01 и 4/02), во "Дел Петти-Задолжително осигурување" ги содржи членовите од 50 до 79-а. Законот во "Дел Шестти-Трговски книги и годишен извештај" ги содржи, меѓу другото и членовите 80, 81, 82 и 83, меѓутоа овие

одредби престанале да важат врз основа на член 250 од Законот за супервизија на осигурување (" Службен весник на РМ" бр.27/2002). Имено, со членот 250 од наведениот Закон е утврдено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон, престануваат да важат одредбите од Дел Први, Втори, Трети, Четврти, Шести, Седми, Осми, Девети, Десети, Единаесети, Дванаесети од Законот за осигурување, освен одредбите од Дел Петти кои се однесуваат на задолжителното осигурување, член 122 став 1 точка 2 и став 3 и член 123.

Законот за осигурување со одредбите содржани во Дел Петти од член 50 до член 79-а, го регулирал задолжителното осигурување, на кое според законот задолжително се осигуруваат: 1) патниците во јавниот сообраќај од последици на несреќен случај; 2) сопствениците, односно корисниците на моторни возила од одговорност за штети причинети на трети лица; 3) сопствениците, односно корисниците на воздухоплови од одговорност за штети причинети на трети лица и 4) сопствениците, односно корисниците на бродови, односно на чамци на моторен погон од одговорност за штети причинети на трети лица.

Во делот на казнените одредби од Законот за осигурување, според членот 122 став 1 точка 2, со парична казна од 250.000,00 до 300.000,00 денари, ќе се казни за прекршок правно лице:

1. ако не склучи договор за задолжително осигурување согласно со овој закон (членови 51, 53, 57, 79 и 79-а). Според ставот 2 на овој член од Законот, за дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во правното лице, со парична казна од 45.000,00 до 50.000,00 денари.

Со членот 123 од Законот е предвидено дека со парична казна од 45.000,00 до 50.000,00 денари ќе се казни за прекршок физичко лице ако не го склучило договорот за осигурување кој би требало да го склучи според закон (членови 51, 57, 77 и 79).

Во делот на оспорените членови кои се однесуваат на задолжителното осигурување, Законот со членот 54 дефинирал што се смета за патници во јавниот сообраќај и е утврдено дека се тоа лица кои заради патување се наоѓаат во едно од превозните средства одредени за вршење на јавен превоз, независно дали имаат или немаат возен билет, како и лицата кои се наоѓаат во кругот на станицата, пристаништето, аеродромот или во непосредна близина на превозното средство пред качување или по слегувањето, кои имале намера да патуваат со определено превозно средство или со него

патувале, а докажувањето дека некое лице било патник, паѓа на товар на корисникот на осигурувањето.

Со членот 55 од Законот се определени најниските осигурени суми на кои може да биде договорено осигурувањето за еден патник во случај на смрт, трајно губење на општата работна способност и преодна неспособност за работа пресметани во денарска противвредност по курсот на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата, и се дадени парични износи во евра.

Со членот 56 од Законот е предвидено правото на патникот кому ќе му се случи несреќен случај односно корисникот на осигурувањето во случај на смрт на патникот, да бара од друштвото за осигурување непосредно нему да му ја изврши обврската од договорот за осигурување, на начин и под услови кои се пропишани со одредбите од овој член од Законот.

Со членовите од 57 до 76 од Законот, се регулира осигурувањето на сопствениците, односно на корисниците на моторни возила од одговорноста за штети предизвикани на трети лица.

Имено, со членот 57 од Законот е утврдено дека сопственикот, односно корисникот на моторно возило и на приклучно возило е должен да склучи договор за осигурување од одговорност за штети што со употреба на моторно возило (во натамошниот текст: осигурување од автомобилска одговорност) ќе им ја причини на трети лица поради смрт, телесна повреда, нарушување на здравјето, уништување или оштетување на предмети, освен од одговорност за штети за предметите што ги примил на превоз. Според членот 58 од Законот, под моторни и приклучни возила се сметаат сите возила на моторен погон што се движат по јавен пат на кој се врши сообраќај и мораат да и маат сообраќајна дозвола.

Во членот 59 од Законот е уредено кои не се сметаат за трети лица, во смисла на овој закон, и немаат право на надомест на штета по основа на осигурување од автомобилска одговорност.

Со членот 60 од Законот, утврдени се најниските износи прикажани во евра, на кои мора да се договори осигурување од автомобилска одговорност пресметани во денарска противвредност по курсот на Народната банка на Република Македонија на денот на уплатата.

Потоа, со членот 61 од Законот е регулиран односот на правата и обврските помеѓу субјектите кога правно лице кое врши работи на здравствено инвалидско или пензиско осигурување ќе истакне оштетно побарување до друштвото за осигурување. Со членот 62 е утврдено дека оштетеното лице има право барањето за надоместок на штетата да го истакне директно спрема друштвото за осигурување, а со членот 63 е предвидено дека со осигурувањето од автомобилска одговорност се опфатени и штетите предизвикани со употреба на возилото што го користело односно управувало лице кое немало овластување, и е определено кои се тие лица.

Со одредбите од член 64 и член 65 од Законот, е утврдено дека се пренесуваат правата и обврските од договорот за осигурување од автомобилска одговорност со промена на сопствениците на возилото, и е определен начинот на надоместување на штета нанесена со употреба на возилото во земјите членки на Советот на бира за зелена карта, на третото лице во висина определена со прописите за задолжителното осигурување на државата во која настапила штетата.

Членот 66 од Законот ги уредил прашањата за надомест на штета од друштвото за осигурување кое врши задолжително осигурување од автомобилска одговорност, спрема домашни и странски лица на кои на територија на Република Македонија им е причинета штета со употреба на моторно возило чиј сопственик односно корисник не е осигуран.

Со одредбите од член 67 од Законот е регулирано правото за надомест на штета кое оштетеното лице ја претрпело од непознато моторно возило, и обврските на друштвото за осигурување во вакви случаи, а со членот 68 е определено како може да се наплати правото на надомест на штета во случај на престанување на друштвото за осигурување кај кое сторителот на штетата е осигуран од автомобилска одговорност.

Законот со членот 69 утврдил дека лице со моторно возило со странска регистрација кое влегува на територија на Република Македонија задолжително мора да поседува важечка меѓународна исправа за осигурување од автомобилска одговорност која важи на територија на Република Македонија, а со членот 70 од Законот е определено дека меѓународни исправи и докази се сметаат оние чија важност ја признава Националното биро за осигурување. Доколку лицето нема ваква исправа, е должно на граница на Република Македонија да склучи договор за осигурување од автомобилска

одговорност со друштво за осигурување кое е член на Националното биро за осигурување, ова согласно членот 71 од Законот.

Одредбите од член 72 до 74 од Законот, се однесуваат на правата и обврските кои произлегуваат од осигурувањето од автомобилска одговорност за оштетено лице на кое му е нанесена штетата со употреба на возило со странска регистрација, додека, пак, одредбите од член 75 и член 76 од Законот се однесуваат на обврските на учесниците во сообраќајот да известуваат и даваат на увид документи на органот надлежен за внатрешни работи.

Членот 77 од Законот ги утврдил правата и обврските од осигурувањето на сопствениците односно корисниците на воздухоплови запишани во регистарот на Република Македонија, кои задолжително треба да бидат осигурани во друштво за осигурување, од одговорност за штета која може да ја предизвикаат на трети лица, додека пак членот 79 од Законот ги регулирал овие права и обврски од осигурувањето на сопствениците односно корисниците на бродови односно чамци на моторен погон со сила на моторот над 1,5 КС, регистрирани за деловни цели, спорт и разонода, впишани во бродскиот регистар, а со членот 79-а од Законот е уредено осигурувањето на сопствениците односно корисниците на шински возила од одговорност за штети предизвикани на трети лица.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 8 од Уставот во Република Македонија, хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Републиката, а според членот 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Согласно членот 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Исто така, Уставот во членот 39 став 2 утврдил дека граѓанинот има право и должност да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите.

Со членот 51 од Уставот е утврдено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Во однос на оспорените членови од 54 до 79-а од Законот за осигурување и од анализата за уставната усогласеност на овие одредби кои регулираат прашања за задолжително осигурување во сферата на јавниот сообраќај, Судот оцени дека тие имаат темелна основа во определбите на изнесените уставни норми.

Имено, со членовите од 54 до 79-а од Законот се уредува задолжителното осигурување на имоти, имотни интереси и лица и се пропишуваат правата и обврските за патниците во јавниот сообраќај од последици на несреќен случај и за сопствениците односно корисниците на моторни возила, на воздухоплови, на бродови односно чамци на моторен погон и на шински возила, од одговорност за штети причинети на трети лица.

Определбата на законодавецот за регулирање на ова осигурување како задолжително а не како доброволно односно независно од волјата на субјектите обврзани да го сторат осигурувањето, кое воедно подразбира плаќање на паричен надомест за осигурувањето утврден со закон, ја изразува грижата и одговорноста на државата да се обезбедат услуги за патниците во јавниот сообраќај и за третите лица, кои се предизвикани од последици и штети причинети токму од возилата во јавниот сообраќај на субјектите кои се обврзани да го сторат осигурувањето.

Законското регулирање на овие прашања со соодветен пристап според кој им се дава степен на особено значење и посебен задолжителен третман во сферата на осигурувањето е детерминирано од специфичната материја на безбедноста во јавниот сообраќај која создава посебни видови на социјални проблеми. Со оглед на тоа, а поаѓајќи од уставната определба во членот 35 став 1 од Уставот, според која Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност, и согласно членот 34 од Уставот, дека граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, како и врз основа на членот 39 став 2 од Уставот, дека право и должност е на граѓанинот да го чува и унапредува сопственото здравје и здравјето на другите, произлегува дека оспорените одредби од член 54 до 79-а од Законот за осигурување имаат уставен основ за уредување на правата и обврските од задолжителното осигурување.

Исто така, за оспорените одредби од овој дел од Законот, се однесуваат и казнените одредби пропишани во членот 122 став 1 точка 2 и став 2 и членот 123 од Законот, со кои е предвидено во кои

случаи со парични казни ќе се казнат за прекршок субјектите на задолжителното осигурување, па поради тоа неосновани се наводите во иницијативата дека одредбите од Законот кои се однесуваат на задолжителното осигурување не биле уредени и со казнени одредби.

Врз основа на изнесеното Судот оцени дека во однос на оспорените членови од 54 до 79-а од Законот за осигурување, не може основано да се постави прашањето за согласноста со означените уставни одредби, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

Во однос на оспорените членови 80, 81, 82 и 83 од Законот за осигурување, Судот утврди дека тие престанале да важат согласно членот 250 од Законот за супервизија на осигурување, истите не се во правниот поредок и не можат да бидат предмет на уставно-судска оценка, па согласно членот 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Нико ла Крлески, Олга Лазова, д-р Милан Недков, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.6/2003)

21.

- Закон за финансиска полиција (услови за стекнување статус финансиски полицаец)

- Law on the Financial Police (Prerequisites for the acquisition of the status of a financial police officer)

- Казнено-правниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречена казна за неговиот сторител и натамошни последици од неговото извршување односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдено

со Уставот. Општата законската формулација според која покрај општите услови, лицето кое треба да заснова работен однос како финансиски полицаец треба да не е осудено или да не е амнестирано за било кое кривично дело создава правна несигурност поради тоа што осуденоста или амнестираноста за било кое кривично дело, автоматски не може да го ограничи, по сила на закон во остварувањето на правото на работа.

- The relationship from the aspect of the Criminal Law is already defined in cases, where a criminal act and a court penalty for the offender exist. Therefore, further consequences arising as a result of the commitment of the criminal act, in the form of further restrictions to rights are not allowed, unless in cases explicitly defined by the constitution. The general legal definition, according to which the person applying for the position of a financial policeman has, next to the general requirements, to provide evidence that no court or amnesty act for any crime, creates legal insecurity because of the fact, that being convicted or amnestied cannot be treated as legal grounds for the restriction of the right to work.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 11 став 2 точка 2 од Законот за финансиска полиција ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбата од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата правните последици од осудата не можеле да се предвидуваат по сила на закон, туку тие се утврдувале исклучиво во правосилна судска одлука, па со оспорената одредба се повредувал член 13 став 1 од Уставот. Понатаму се наведува дека оспорената одредба не била во согласност и со член 54 став 1 од Уставот, од причина што слободите и правата на човекот и граѓанинот можеле да се ограничат само во случаи утврдени во Уставот. Исто така се наведува дека со одредбата се повредувала еднаквоста на граѓаните пред Уставот, гарантирана со член 9 став 2 од Уставот, а воедно се ограничувало правото на работа и слободниот избор на вработување на финансискиот полицаец, што претставувало повреда на член 32 став 2 од Уставот. Со посочување на повредите на: членот 8 став 1 алинеја 3 и 4, членот 13 став 1, членот 51, членот 54 став 1 и членот 98 став 1 и 2 од Уставот и повикување на донесените одлуки на Уставниот суд: У.бр.212/2000 од 23.05.2001 год. и У.бр.210/2001 од 06.02.2002 година, се предлага поведување на постапка за оценување уставноста на оспорената одредба.

4. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 11 став 1 од Законот за финансиска полиција ("Службен весник на Република Македонија" бр. 55/02), финансиските полицајци покрај општите услови за засновање на работен однос во органите на државната управа треба да исполнуваат и посебни услови.

Како посебен услов во оспорената точка 2 од цитираната одредба е предвидено лицето кое треба да заснова работен однос како финансиски полицаец да: "не е осудено или да не е амнестирано за било кое кривично дело".

5. Владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Во член 13 став 1 од Уставот е определено дека, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мо раат да бидат во согласност со Уставот, а сите други со Уставот и со закон и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Согласно член 101 став 1 од Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996), правните последици на осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, не можат да настапат кога за кривичното дело на сторителот му е изречена парична казна, условна осуда, судска опомена или кога тој е ослободен од казна. Според став 2 од истата одредба, правните последици можат да се предвидат само со закон.

Во член 113 од Кривичниот законик е предвидено дека: на лицата кои се опфатени со акт на амнестија им се дава ослободување од гонење или потполно или делумно ослободување од извршувањето на казната, им се заменува изречената казна со поблага казна, им се определува бришење на осудата или им се укинува определената правна последица од осудата.

Тргувајќи од уставниот принцип за владеење на правото и д олжноста за почитување на Уставот и законите од секого, имајќи ја во предвид и концепцијата на Кривичниот законик по однос на правните последици на осудата и институтот амнестија, а според цитираните одредби, Судот оцени дека иницијаторот, основано го поставува прашањето за уставноста на оспорената одредба.

Имено, општата законската формулација "било кое кривично дело" во оспорената одредба, по мислење на Судот дава простор за правна несигурност за лицето што треба да се вработи како финансиски полицаец, па во случај да ова лице било осудено за било кое кривично дело, автоматски не го исполнува посебниот услов и не може да биде вработено. Следејќи ја интенцијата на законодавецот при донесување на Кривичниот законик и законската одредба правни последици на осудата за определени кривични

дела да не можат да не астапат кога за кривичното дело е изречена парична казна, условна осуда, судска опомена или кога лицето е ослободено од казна, Судот оцени дека оспорената одредба не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и член 51 од Уставот на Република Македонија. Ова уште повеќе што не секое кривично дело го прави неподобен кандидатот за финансиски полицаец за обавување на работите и работните обврски, туку точно определени, конкретни кривични дела поврзани со неговата работа и работните задачи што треба да ги извршува, а оспорената одредба не содржи прецизен и дециден опис на таквите кривични дела.

Од друга страна според становиштето на Судот, изразено во повеќе судски одлуки, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку дека тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, односно дека казнено-поправниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречена казна за неговиот сторител и дека натамошни последици од неговото извршување односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдено со Уставот. Со оглед на тоа што според оспорената одредбата, правните последици од осудата настапуваат по сила на законот, а не како казна (забрана) што ја изрекува судот во рамките на видовите на казни односно санкции, Судот оцени дека оспорената одредба не е во согласност со напред наведените одредби од Уставот.

Со институтот амнестија, согласно член 113 од Кривичниот законик, помеѓу другите погодности за амнестираните лица, може да се определи и: ослободување од гонење, бришење на осудата и укинување на правната последица на осудата. Од тука Судот смета дека со овој дел од оспорената одредба се доведува во прашање правната сигурност на граѓаните, а во ситуација кога кандидатот за финансиски полицаец ја остварил конкретна погодност со актот за амнестија. При ваква состојба, со оспорената одредба, е оставено на работодавецот да цени дали лицето ги исполнува посебните услови за да може да се вработи на работното место финансиски полицаец.

При тоа, Судот не е на становиште за исклучување на вакиот посебен услов за вработување од предвидените посебни условите во Законот за финансиска полиција, но според уставниот концепт, таков услов може да егзистира само за конкретно дефинирани кривични дела, за точно определен временски период и кога со правосилна судска пресуда е изречена забрана за стекнување

на определени права, во кои би припаднало и правото осуденото лице да се вработи како финансиски полицаец. Секако, би требало да стане збор за такви кривични дела кои по законското битие предвидено во Кривичниот законик и други закони, оставаат простор за сомнение во објективното и совесно вршење на професијата финансиски полицаец, а за периодот додека трае правната последица на осудата.

6 . Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.149/2002)

22.

- Закон за акцизите

- *Excise Law*

- Акцизна дозвола може да стекне само лице против кое не е покрената постапка за стечај, односно ликвидација. Елиминирањето на претпоставената опасност од ризик кој го носи лицето спрема кое е во тек стечајната постапка, не може да се оквалификува како ограничување на правото на стекнување на акцизна дозвола, туку има превентивна улога.

- *Excise Permissions can be issued only to persons, against whom no insolvency or liquidation procedures are initiated. Eliminating the assumed risk that represent persons that are subject to such procedures is of preventive character and cannot be qualified as restrictions to the right to purchase such excise permits.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 4 став 3, член 6 став 3, член 25 став 2, член 33 став 3, член 39 став 2, член 44 став 7 во делот "плаќањето на долгот за контролни марки", членот 58 и членот 63 став 3 од Законот за акцизите ("Службен весник на Република Македонија" бр. 32/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, министерот за финансии не можел да одлучува за обезбедување на плаќањето на акцизниот долг ниту, пак, за ослободувањето од плаќањето на таа обврска, туку дека овие прашања требало да бидат уредени исклучиво со закон.

Инаку, подносителот на иницијативата не ги појаснува причините поради кои акцизна дозвола може да стекне само лице против кое не е покрената постапка за стечај, односно ликвидација.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 4 став 3 од Законот министерот за финансии донесува поблиски прописи во врска со примената на ставот 2 на овој член, доколку тоа е потребно за обезбедување на даночните принципи. Согласно, пак, член 6 став 3 од Законот, акцизна дозвола може да стекне лице само против кое не е покрената постапка за стечај, односно ликвидација.

Во членот 25 став 2 од Законот е предвидено дека министерот за финансии донесува поблиски прописи за примената на одредбите од овој член (според кој добрата подлежащи на акциза се ослободуваат од акциза во случаи кога: се користат како проба за

анализа, за неопходни производствени тестови или научни цели; се уништуваат под даночен надзор; се денатурираат под даночен надзор; се користат за научно - истражувачки цели; патникот ги носи со себе од странство во својот личен багаж, ако не се од комерцијална природа и минерални масла и гас кои се наоѓаат во стандардните резервоари на моторни возила или авиони кои доаѓаат од странство и не се наменети за натамошна продажба и се ослободени од плаќање увозни давачки согласно со царинските прописи).

Согласно членот 33 став 3 од Законот, министерот за финансии донесува посебни прописи за случаите од ставовите 1 и 2 на овој член (тоа се посебните случаи што не се сметаат за производство на минерални масла). Членот 39 став 2 од Законот, предвидува дека министерот за финансии донесува поблиски прописи за начинот и постапката за остварување на ослободувањата (за алкохол и алкохолни пијалоци).

Според членот 44 став 7 од Законот министерот за финансии донесува поблиски прописи во врска со подигнувањето на контролни марки, плаќањето на долгот за контролни марки како и нивната форма, содржина и начинот на нивното издавање. Согласно членот 58 поблиски прописи за спроведување на овој закон, донесува министерот за финансии. И на крај, членот 63 став 3 од Законот предвидува дека министерот за финансии донесува поблиски прописи за постапката на пробивање и начинот на докажување на условите за користење на правото на пробивање на акцизата содржана во залихите.

Членот 63 став 3 од Законот предвидува дека министерот за финансии донесува поблиски прописи за постапката на пробивање и начинот на докажување на условите за користење на правото на пробивање на акцизата содржана во залихите.

4. Согласно членот 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Согласно членот 96 од Уставот, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни пред Владата.

Во членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа е предвидено дека министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи кога е за тоа овластен со закон.

Од изнесените уставни и законски одредби, произлегува дека министерството за финансии е едно од органите на државната управа, кое работите од својата надлежност ги извршува врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Во тој контекст, врз основа на Законот за организација и работа на органите на државната управа, министерот е овластен да донесува акти за извршување на законите.

Во конкретниов случај овластувањата на министерот да донесува поблиски прописи за примена на Законот за акцизите, всушност значи дека тие прописи ги носи во функција на операционализација на овој закон.

Поконкретно кажано, министерот не донесува прописи со кои воведува права и обврски со дејство *erga omnes*, туку со нив ја уредува примената, начинот и постапката и спроведувањето на законот (во случајов Законот за акцизите).

Што се однесува до прашањето за условувањето на добивањето на акцизна дозвола со тоа што против лицето што ја бара, да не е покрената постапка за стечај, односно ликвидација, Судот смета дека наводите во иницијативата се неосновани.

Имено, според Судот, оваа одредба претставува еден вид, превенција со што се спречува можноста на лицата кои се склони да вршат кривични дела од оваа област тоа да го сторат.

Од тие причини, Судот оцени дека елиминирањето на претпоставената опасност од ризик кој го носи лицето спрема кое е во тек стечајната постапка, не може да се оквалификува како ограничување на правото на стекнување на акцизна дозвола, туку, има превентивна улога.

Ова дотолку повеќе што при отварањето на постапката за ликвидација и стечај, лицето го задржува правниот субјективитет независно од тоа што таквиот субјективитет е ограничен.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.119/2002)

23.

- Закон за банките (услови за стекнување статус акционер или член на управен одбор на банка)

- Bank Law (Legal grounds for the acquisition of the status of a shareholder or management board member of a bank)

- Правните последици од осудата не можат да се утврдуваат со закон и да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука. Тоа значи дека казнено-поправниот однос се исцрпува на релација на казнивото дело и судски изречената казна за неговиот сторител и дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изречно утврдено со Уставот.

- The legal consequences that arise from a conviction can not be defined or arise automatically by Law, but such consequences can only be defined by a court decision. This leads to the conclusion, that the punitive relationship is defined completely when having a criminal act and a court decision resulting from this criminal act in relation to the offender. Any further

consequences arising from the commitment of the crime or the conviction act, leading to restrictions of the human rights are not allowed, except in cases explicitly defined by the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 7 алинеја 2 и член 58 став 4 точка 3 од Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр.63/2000, 103/2000 и 37/2002).

2. Оваа одлука влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипov од Скопје со решение У.бр.179/2001 од 19 февруари 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека согласно алинеја 2 на член 7 од Законот акционер на банка не може да стане лице кое е осудено за кривично дело против имотот и кривично дело од областа на финансиското работење.

Исто така, Судот утврди дека согласно член 58 став 4 точка 3 од Законот член на управен одбор на банка не може да биде лице кое е осудено за кривично дело против имотот и од областа на финансиското работење.

5. Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука.

Согласно член 14 став 2 од Уставот, никој не може повторно да биде осуден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена судска одлука.

Од означените уставни одредби произлегува дека пред донесувањето на правосилна судска одлука (со која се утврдува дали постои или не постои вина за некое дело на граѓанин), граѓанинот не може да трпи штетна последица. Имено, правните последици од осудата не можат да се утврдуваат со закон и да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, што значи дека казнено-поправниот однос се исцрпува на релацијата на казнивото дело и судски изречената казна за неговиот сторител и дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изречно утврдено со Уставот.

Со оглед на тоа што, во случајов правните последици од осудата настапуваат по сила на закон, а не како казна што ја изрекува судот во рамките на видовите на казни, односно санкции, Судот утврди дека со оспорените одредби од членовите 7 и 58 став 4 точка 3 се повредени правата на граѓаните, поради што оцени дека се несогласни со Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.179/2001

24.

- Тарифа за висината на надоместокот за користење на услугите на Централниот регистар на Република Македонија

- Tariff Act regarding the remuneration for the delivery of services by the Central Registry Agency of the Republic of Macedonia

- Во функција на операционализација на Законот за централен регистар, Владата на Република Македонија е овластена да донесе Тарифа за висината на надоместокот за користење на услугите од Централниот регистар на Република Македонија.

Не е во согласност со Уставот доколку со закон се предвиди наплата на надоместок од правните и физичките лица за внесување податоци во Централниот регистар. Таа обврска треба да падне на товар на оној што ја создал, односно во чиј делокруг на работа спаѓа (на Централниот регистар на Република Македонија, како самостоен орган со својство на правно лице).

- For purposes of implementation of the Law on the Central Registry Agency, the Government of the Republic of Macedonia is authorized to issues a Tariff Act regarding the remuneration for the delivery of services by this Agency.

It shall be considered as unconstitutional, if by Law remuneration is being stipulated as an obligation to be paid by natural persons and legal entities for entering data in the Central registry. Such obligations must be to the debit of the authority carrying out the given task (Central Registry Authority of the Republic of Macedonia, as an independent authority having the status of a legal entity).

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 70 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ тарифните ставови 1,2,3,4,6,12 и 13 од Тарифата за висината на надоместокот за користење на услугите на Централниот регистар на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.103/2001).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по иницијатива на Слободан Димитров, адвокат од Битола, со решение У.бр.88/2002 од 23 април 2003 година, поведе постапка за оценување законитоста на Тарифата, означена во точката 1 на ова решение, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Законот за централниот регистар.

4. Судот на седницата утврди дека со членот 1 од Тарифата се предвидува надоместоците за користење на услугите на Централниот регистар на Република Македонија да се наплаќаат според оспорената Тарифа.

Притоа, како прв вид на услуга од Централниот регистар е предвиден Заложниот регистар, односно износот од 2000,00 денари за конечен упис на пријавата.

Во овој вид на услуги се предвидени и услугите за конечен упис на пријавата, за привремен упис на пријавата, за продолжување на уписот, промени во уписот, издавање на соодветни исправи, бришење на уписот и сл. За секој вид од овие услуги е предвидена наплата на определен износ во денари.

Како втор вид на услуга во Тарифата, е предвиден Регистарот на права врз недвижности кој во себе опфаќа издавање и

информација на физичко и правно лице, со посебен надомест за секое од овие лица.

Како трет вид на услуга во Тарифата е предвиден Регистарот на годишни сметки.

Во овој вид на услуги спаѓаат и оспорените тарифни стапки под број 12 и и број 13 кои предвидуваат плаќање на надомест од 1.200,00 денари за прием, издавање на потврда за поднесена годишна сметка, внесување во регистарот на годишни сметки и обработка на годишните сметки за мали, средни и големи субјекти.

Како четврт, а воедно и последен, вид на услуга е предвиден Регистарот на правни лица, кој во себе опфаќа давање потврда на правно лице – тековна сосотјба; давање на податоци од регистар на правни лица на дискета – тековна состојба; давање на потврда на правно лице – историјат; давање на податоци од регистар на правни лица на дискета – историјат и давање на податоци од регистар на правни лица.

Според ставот 2 на овој член од Тарифата за дејствата кои не се наброени во ставот 1 од овој член, ќе се наплатува паушален износ од 500,00 денари.

Членот 2 од Тарифата предвидува дека со денот на применувањето на оваа Тарифа, престанува да се применува Тарифата за висината на надоместокот на трошоците при користењето на услугите од Заложниот регистар.

Последниот член од Тарифата (односно членот 3) предвидува истата да почне да се применува од наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

5. Согласно членот 15 од Законот за централен регистар ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/2001), надоместокот околу користењето на податоци од Централниот регистар, се утврдува со тарифа која ја донесува Владата на Република Македонија на предлог на управниот одбор на Централниот регистар.

Од оваа законска одредба произлегува дека законодавецот со упатна норма ја овластува Владата со тарифа да го утврди надоместокот за користењето на податоците од Централниот регистар.

Согласно членот 2 од Законот, Централниот регистар се основа како централна, информативна база на правни и друг вид релевантни податоци, кои согласно овој или друг закон се внесуваат во него.

Главата IV од овој Закон го уредува Делокругот на работа на Централниот регистар во кој спаѓаат: внесувањето на податоци, чувањето на податоци и користењето на податоци.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека Владата е овластена да ја донесе Тарифата за висината на надоместокот за користење на услугите од Централниот регистар на Република Македонија, односно дека таа (тарифата) е во функција на операционализација на законот.

Што се однесува до прашањето за внесувањето на податоците во Централниот регистар, што спаѓа во доменот на делокругот на неговата работа, Судот утврди дека е несогласно со закон да се наплаќа надомест за пружање на овој вид услуги.

Имено, според Судот, државата го создала Централниот регистар со цел да се создаде евиденција на недвижностите, а Регистарот, како таков, всушност претставува депо на податоци.

Со други зборови, според Судот Централниот регистар не е агенција на Владата на Република Македонија, туку е самостоен орган со својство на правно лице, а Владата може надоместокот околу користењето на податоци од Централниот регистар, да го утврдува со Тарифа.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека е несогласно со закон да се наплатува од правните и физичките лица за внесување на податоци што според законот е предвидено како нивна обврска и дека таа обврска треба да падне на товар на оној што ја создал, односно оној во чиј делокруг на работа таа спаѓа.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и с удиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Милан Недков, д-р Стојмен Михајловски и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.88/2002)

25.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за девизното работење

- Law amending the Law on Dealing with Foreign Currency

- Воведувањето на системот на трансфер на пари содржан во Законот за девизното работење, во услови кога тоа прашање не е уредено или поинаку е уредено со постојните закони, значи нарушување на уставниот принцип на владеење на правото и еднаквоста на правните субјекти на пазарот како и повреда на самостојноста и одговорноста на Народната банка на Република Македонија.

- The implementation of a system of money transfer provided by the Law on Dealing with Foreign Currency, in cases where this issues has not been defined by the existing legislation or it has been defined otherwise by it, is considered as a violation of the constitutional principles of Rule of Law and Equal Treatment of the Legal Entities on the Market, as well as a violation of the independent position of the Central Bank of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Законот за изменување и дополнување на Законот за девизното работење ("Службен весник на Република Македонија" бр. 54/02).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Маријана Миланова од Скопје со Решение У.бр.138/2002 од 19 март 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на Законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот закон со одредбите од Уставот.

4. Судот на седницатаа утврди дека според член 1 од оспорениот закон, во Законот за девизно работење ("Службен весник на Република Македонија" бр.34/01, 49/01 и 103/01) во членот 2 став 26 се додава нова точка 2 која гласи: "2. трансфер на пари и", а по ставот 27 се додава нов став 28 според кој трансфер на пари претставува пренос на пари уплатени од едно лице во една земја и прием на парите од друго лице во друга земја, независно дали преносот е од или кон Република Македонија, при што истиот се врши преку банка.

Со членот 2 од оспорениот закон се додава нов член 28^а со кој се уредува прашањето за трансферот на пари. Така, според ставот 1, трансфер на пари вршат овластени банки и резиденти овластени за вршење на трансфер на пари, според ставот 2 од овој член, за вршење на трансфер на пари, резидентите од ставот 1 треба да добијат дозвола од Народната банка на Република Македонија. Според став 3 од овој член, резидентите од ставот 2 склучуваат договор со други резиденти кои од името и за сметка на резидентот од ставот 2 на овој член го вршат трансферот на пари, според ставот 4 од овој закон, трансферот на пари се врши во висина на износот утврден од страна на Владата на Република Македонија согласно со членот 29 став 1 на овој закон, а според ставот 5 од овој закон, Народната банка на Република Македонија ги пропишува условите, критериумите и критериумите за добивање на дозвола за вршење на трансфер на пари.

Според членот 3 од оспорениот закон, во членот 45 став 1 по штедилниците се додаваат и резиденти овластени за вршење на трансфер на пари, а со член 4 се додава нов член 54^a, според кој одговорното лице во правното лице кое врши трансфер на пари без дозвола од Народната банка на Република Македонија, ќе се казни со казна затвор од три месеци до три години.

Со членот 5 од оспорениот закон се санкционира вршењето на трансфер на пари без одобрение, а одредбите на членовите 6 и 7 од оспорениот закон се од преоден и завршен карактер.

5. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законит е се еднакви.

Согласно член 55 став 2 од Уставот, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот.

Според член 60 став 2 од Уставот, Народната банка е самостојна и одговорна за стабилноста на валутата, за монетарната политика и за општата ликвидност на плаќањата во Републиката и кон странство.

Со Законот за Народната банка на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 3/02) се уредува работењето и организацијата на Народната банка. Со членот 10 од овој закон се утврдени функциите на Народната банка, а според член 31 од Законот, за обезбедување и одржување на сигурен и стабилен банкарски систем, почитувајќи ги меѓународните стандарди, Народната банка донесува одлуки и пропишува методологии и стандарди. Како од наведените, така и од другите одредби на овој закон со кои се уредуваат односите на Народната банка со банките и штедилниците, произлегува дека трансферот на пари претставува банкарска работа која можат да ја вршат само банки кои од Народната банка добиле овластување за вршење на платен промет и кредитни работи со странство.

Со Законот за банките ("Службен весник на Република Македонија" бр. 63/00 и 37/02) се уредува основањето, работењето, супервизијата и престанокот на работењето на банките. Со одредбите

на овој закон, а особено со членовите 3, 5, 45, 46, 77, 81 и 82, се уредуваат прашањата за тоа кој може да извршува банкарски работи, се конкретизираат финансиските активности што може да ги врши соодветна банка, како и надзорот на работењето на банката и контролата на законитоста во работењето на правни и физички лица. Во таа смисла, изрично е утврдено дека банката се основа како акционерско друштво со седиште во Република Македонија која добила дозвола од Народната банка да извршува банкарски работи (член 3 став 1 од Законот) и дека платен промет со странство, кредитни и гаранциски работи со странство, тргување со девизни средства и извршување на девизни трансакции, како финансиски активности, меѓу другите, може да ги врши само банка основана со капитал од 9.000.000 ЕВРА (член 46 став 1 точка 1, 2 и 5 од Законот).

Со Законот за девизното работење ("Службен весник на Република Македонија" бр. 34/01, 49/01 и 103/01), меѓу другото, се уредуваат прашањата за тековните и капиталните трансакции, како и плаќањата и трансферите. Така, со членовите 26, 27 и 28 од овој закон, кои одредби инаку не се предмет на оспорениот закон, се уредуваат прашањата за платниот промет со странство, готовинското плаќање и плаќањето и трансфери на средства врз основа на капитални трансакции. Имено, според член 26 од Законот, платниот промет со странство го вршат банки, овластени од Народната банка за вршење на платен промет со странство, а за потребите на Републиката платниот промет со странство го врши Народната банка. Според член 27 став 1 од Законот, резидентите кои се трговски друштва, трговци поединци и подружници на странски правни лица во Република Македонија, можат да вршат плаќања и наплати во ефективни странски пари во трансакциите со нерезидентите на странство и под услови кои ги пропишува Народната банка.

Согласно член 28 став 1 од Законот за девизното работење, реализацијата на плаќања и трансфер на средства, врз основа на капитални трансакции е слободна, доколку се работи за трансакција која е склучена, пријавена и регистрирана во согласност со овој закон и доколку се намирени сите обврски врз основа на даноци и придонеси спрема Република Македонија. Според ставот 2 од овој член, како плаќање или трансфер на средства од став 1 на овој член се смета преносот на средства за реализација на капитални трансакции, за остварување на право на инвеститорот врз основа на учество во добивка или остаток на имот, по извршен стечај или ликвидација на правното лице во кое инвестирал. Овластената банка, според ставот 3 од овој член, не смее да го реализира налогот за

плаќање во странство, односно да му овозможи на корисникот располагање со приливот од странство, ако е во спротивност со став 1 од овој член.

Со Законот за спречување на перење пари ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/01) се уредуваат мерките и дејствијата за откривање и спречување на перење пари, како и организирањето и контролата на нивната примена. Така, според член 7 од овој закон, мерките и дејствијата за откривање и спречување на перење пари, се однесуваат на сите активности кои се преземаат при вршење на одредено занимање, професија или дејност во случаи на располагање со пари или имот кои може да се користат за перење пари, меѓу кои се: приемот и подигањето на парични депозити; сите видови вложувања и трансакции и сите видови и начини на трансфери на пари.

Трансферот на пари дефиниран како пренос на пари уплатени од едно лице во една земја и прием на парите од друго лице во друга земја, независно дали преносот е од или кон Република Македонија, во постојното законодавство на Република Македонија посебно не е уредено прашање се до донесувањето на оспорениот закон. Тргувајќи од тоа, подносителот на иницијативата решенијата содржани во оспорениот закон, а кои исклучиво се однесуваат на трансферот на пари, ги спротивставува на постојните закони од областа на финансиите, поконкретно на банкарскиот систем. Притоа, укажува на повреда на уставните принципи за еднаквоста на граѓаните и еднаквата правна положба на субјектите на пазарот. Судот во претходната постапка, оценката на оспорениот закон ја прошири и од аспект на принципот на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Тргувајќи од анализа на содржината на напред наведените уставни и законски одредби, јасно произлегува дека банкарскиот систем е еден од фундаменталните столбови на државата, во кој посебно нагласено место, според Уставот, има Народната банка на Република Македонија, дека во функциите на Народната банка не спаѓа лиценцирање на правни и физички лица кои не се банки или штедилници да извршуваат банкарски работи, и дека финансиски активности на платен промет со странство, кредитни и гаранциски работи со странство, тргување со девизни средства и извршување на девизни трансакции, може да врши само банка основана со капитал од 9.000.000 ЕВРА, која од Народната банка добила овластување за вршење на платен промет и кредитни работи

со странство. Понатаму, неспорно е дека во практиката постои нелегален трансфер на пари, но со неговата легализација со оспорениот закон, се појавува можност од паралелен платен промет во државата и паралелен платен промет со странство, се отежнува, ако не и оневозможува контролата на приливот и одливот на девизи, односно контрола во земјата од аспект на обврските према државата и може да се доведе во прашање довербата во постојниот банкарски систем.

Според мислењето на Судот, мотивите за промените во Законот за девизното работење не се спорни и се во функција на надминување на крутото работење на деловните банки и овозможување на брз трансфер на пари, меѓутоа, решенијата содржани во оспорениот закон се неконзистентни и неможат да се вклопат во постојниот систем, предизвикувајќи конфликти како со централната, така и со деловните банки. Имено, на Народната банка на Република Македонија, спротивно на Уставот и на Законот за Народната банка, и се определуваат нови функции (давање на дозволи за трансфер на пари и вршење на контрола на лицата што ќе го вршат трансферот) што е надвор од стандардното работење на една централна банка. Исто така, овозможувајќи секој да се вклучи во платниот промет, преку трансферот на пари, се создава конфликт со Законот за банките, според кој такви финансиски активности може да врши само банка основана со капитал од 9.000.000 евра. Според тоа, оспорениот закон содржи решенија спротивни на постојните закони за банкарскиот систем и нивното неотстранување доведува до слабеење на принципот на владеење на правото, со нив се повредува самостојноста и одговорноста на Народната банка на Република Македонија, а со неопфаќањето на штедилниците и банките со цензус помал од 9 милиони евра, се нарушува принципот на еднаквост на субјектите на пазарот.

Врз основа на наведеното, според мислењето на Судот, воведувањето на системот на трансфер на пари содржан во оспорениот закон, во услови кога тоа прашање не е уредено или поинаку е уредено со постојните закони, значи нарушување на уставниот принцип на владеење на правото, се повредува самостојноста и одговорноста на Народната банка и принципот на еднаквата правна положба на субјектите на пазарот, поради што Судот оцени дека Законот за изменување и дополнување на Законот за девизното работење не е во согласност со напред наведените одредби од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Милан Недков, д-р Стојмен Михајловски и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.138/2002)

26.

- Закон за чек (застареност на рокот за неосновано збогатување)

- Law on Bank Checks (Limitation of the period for unlawful acquisition of benefits)

- Застареност настапува поради невршење на чековните права во определен временски период утврден со закон и во никој случај овој рок не може да биде пократок или подолг во зависност од волјата на една од страните на чековно-правните односи. Со давањето можност трасантот да го скрати или продолжи рокот на застареност се утврдува посебен рок на застареност кај чековно правните побарувања и со тоа се намалува чековната строгост што не е во согласност со начелото на владеење на правото.

- The limitation of the period results from non-performance of the rights in relation to the payment check within a certain period of time defined by Law and this period cannot in any case be shorter or longer depending on the will of any of the Parties involved in the legal relationship. By granting the opportunity to the drawer to shorten or prolong the limitation period, special periods of limitation are defined in relation to the

demands that derive from such relationships, thus bending the legal strictness defined in relation to the bank check, which does not comply with the principle of Rule of Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 67 став 3 од Законот за чек (Службен.весник на РМ" бр.3/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, со решение У.бр.63/2002 од 5 март 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на член 67 став 3 од законот означен во точката 1 од оваа одлука. Постапката беше поведена затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 9 и член 51 од Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 67 од Законот за чек во кој е уредено прашањето на неосновано збога тување по чек е предвидено дека "трасантот и индосантот чии што чековни обврски згаснале поради застареност или поради пропуштени дејствија одговараат на имателот на чекот доколку неосновано се збогатиле на негова штета. Другите обврзници по чекот се ослободени од оваа одговорност.

Одговорноста заради неосновано збогатување застарува за три години."

Во оспорениот став 3 на член 67 е предвидено дека "трасантот може овој рок да го скрати или да определи подолг рок".

5. Во член 8 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок е утврдено и нагледото на владеење на правото.

Според член 51 во Република Македонија законите морат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите. Според член 68 од Уставот Собранието на Република Македонија, покрај другото донесува закони и дава автентично толкување на законите.

Тргувајќи од уставното овластување дека Собранието на Република Македонија донесува закони, законодавецот во Законот за чек и Законот за облигационите односи го уредил прашањето на институтот на застареност на побарувањето на субјектите во чековно правните односи.

Во теоријата чекот се дефинира како хартија од вредност составена во со закон пропишана форма со која едно лице (трасант) издава без условен налог на друго лице (трасат) од неговото покритие на имателот на чекот да исплати одредена сума пари на одредено место.

Според член 1 од Законот за чек со овој закон се уредува содржината, видовите, издавањето на чек како и чековните работи и правила.

Во членот 3 од наведениот закон е предвидено дека чекот претставува средство за плаќање односно чекот претставува безусловна наредба која трасантот ја дава на трасатот, да исплати одредена сума пари на ремитентот, кој е наведен на чекот или на самиот трасант.

Чекот се трасира само на банка, кај која трасантот има покритие со кое може да располага преку чекот.

Според член 14 од Законот, чекот на доносител може да се пренесува со просто предавање, а секој друг чек се пренесува со индосамент односно изјава впишана на чекот од носителот на правото на наплата за пренесување на тоа право на друг.

Со Законот за чек е регулирано и прашањето на рокот на застареност на чекот како и рокот на застареност во случај на неосновано збогатување по чек.

Така во член 60 од Законот е предвидено дека регресните побарувања на имателот на чекот против индосантите и против тасантот застаруваат за шест месеци од истекот на рокот за поднесување на исплата.

Регресните побарувања на индосантите едни против други и против тасантот застаруваат за шест месеци од денот кога индосантот го откупил чекот или од денот кога против него е покрената постапка пред суд.

Во член 67 кој е цитиран е утврден рок од три години на застареност кај побарувањата на одговорност поради неосновано збогатување.

Во Законот за облигационите односи ("Службен весник на РМ" бр.18/2001 и 4/2002) посебно е разработен институтот на застареност според кој со застареноста престанува правото да се бара присилно исполнување на обврската, а застареноста настапува кога ќе истече определено време со закон во кое доверителот можел да бара исполнување на обврската.

Во член 360 е утврден општ рок на застареност при што побарувањата застаруваат за пед години, ако со закон не е определен друг рок на застареност.

Во член 250 од наведениот закон е предвидено дека за застареност на побарувањата од хартија од вредност важат правилата на застареност ако со посебен закон поинаку не е определено.

Од наведените одредби како и од целината на Законот за чек и Законот за облигационите односи произлегува дека чековно правните побарувања покрај со исплатата што е најчест случај згаснуваат односно престануваат и со застареност. Застареност настапува поради невршење на чековните права во определен временски период утврден со закон.

Во наведените закони се предвидени институтите за прекин на застареноста и за запирање на застареноста, според кои со преземање на одредени дејствија од страна на субјектите на чековно-

правните односно со отстранување на одредени настанати состојби рокот на застареност се прекинува или запира.

Меѓутоа, во случај на неосновано збогатување на трасантот и индосантот, законодавецот во интерес на имателот на чекот рокот на застареност го лимитирал на три години од денот на настанатата застареност.

6. Имајќи го предвид наведеното произлегува дека утврдувањето на рокот за застареност е законска материја и во никој случај не може тој да биде пократок или подолг рок определен од страна на друг субјект во чековно правните обврски ; дека со давањето на можноста трасантот да го скрати или определи подолг рок на застареност се утврдува посебен рок на застареност кај чековно правните побарувања и дека со ваквото скратување или продолжување на рокот од страна на тасантот се намалува чековната строгост имајќи предвид дека неоснованото збогатување е граѓанско правна категорија.

7. Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека оспорената одредба според која трасантот може рокот на застареност заради неосновано збогатување да го скрати или да определи подолг рок не е во духот на интенцијата на начелото на владеење на правото, поради што одлучи како во точката е од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова , д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.63/2002)

27.

- Закон за државната ревизија (стекување својство овластен државен ревизор)

- Law on State Audit (Acquiring the status of an accredited state auditor)

- Правните последици од осудата не можат да се утврдуваат со закон и да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тоа може да се прави само со правосилна судска одлука, што значи дека казнено-поправниот однос се исцрпува на релација на казнивото дело и судски изречената казна за неговиот сторител и дека натамошни последици од неговото извршување, односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изречно утврдено со Уставот.

- Legal consequences arising from a conviction can not be defined by Law and can not arise automatically by Law, but only as a result of an enforceable court decision, meaning that the criminal relationship is explicitly defined with the existence of a criminal offence and the given court sentence, so that further consequences arising from the offence or the conviction in terms of further restrictions to human rights are not allowed, unless explicitly defined by the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 25 став 1 точка 4 од Законот за државната ревизија (" Службен весник на Република Македонија" бр.65/97 и 70/2001).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на нејзиното објавување во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, на иницијативата на Стамен Филипов од Скопје, со Решение У.бр.240/01 од 2 април 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со член 13 став 1 од Уставот.

Собранието на Република Македонија како доносител на означената законска одредба не достави одговор на наводите содржани во Решението за поведување на постапката.

4. Судот на седницата утврди дека со означената законска одредба се определува овластениот државен ревизор да мора да го исполнува, покрај другите услови, и условот "да не е осудуван за кривични дела што го прават неподобен за професијата на ревизијата".

5. Според член 13 став 1 од Уставот, "лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука".

Од изнесената уставна одредба, покрај другото, произлегува дека вината на лицето обвинето за казниво дело и последиците од вината (казната) се утврдуваат со правосилна судска одлука. Надвор од судската одлука со која се определува казна (вклучително и безбедносна мерка) граѓанинот не може да трпи последици по неговите слободи и права.

Со оглед дека законската одредба предвидува надвор од правосилна судска одлука граѓанинот да трпи последици од осудуваноста, како на пример трајно да не му се достапни работните задачи на овластен државен ревизор, Судот утврди дека таквата норма не е во рамките на определбите изразени во член 13 став 1 од Уставот и дека ги повредува основните слободи и права на човекот и граѓанинот утврдени во Уставот, поради што одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.240/2001)

28.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија

- Law amending the Law on Salary Payments in the Republic of Macedonia

- Општината нема статус на корисник на Буџетот на Република Македонија поради што таа не може да врши зголемување на платите каква што можност имаат буџетските корисници.

- Counties have no status of users of the budget of the Republic of Macedonia, thus leading to the conclusion that they can not increase or decrease salaries in a manner provided for users of the budget given hereabove.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 19 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија (" Службен весник на Република Македонија" бр.46/2002).

2. Синдикалната организација на општина Штип-локална самоуправа, претставувана од претседателот на истата Соња Китановска, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со бришењето на зборовите "2001 година за корисниците на Буџетот на Република Македонија" и нивното заменување со зборовите "2002 година и натаму за корисниците на", како и со додавањето на ставот 3 и ставот 4, се прав ел исклучок во смисла што право на зголемување на платите за месец јуни 2002 година, им се давало само на корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени организации, додека на останатите буџетски организации (меѓу кои и единиците на локалната самоуправа) им се одземало правото да извршат корекција на платите.

Со ваквото законско решение, според подносителот на иницијативата, се повредувала уставната одредба од член 9 став 2 според која граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 став 1 од оспорениот закон, во Законот за исплата на платите во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/94, 62/95, 33/97, 50/2001 и 26/2002), во членот 3 став 2 зборовите: "2001 година за корисниците на Буџетот на Република Македонија" се заменуваат со зборовите: "2002 година и натаму за корисниците на".

Со ставот 2 од овој член на оспорениот закон, се уредува дека по ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4, кои гласат:

"По исклучок од ставот 1 на овој член, корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установи правото на нето платите за месец јуни 2002 година, го утврдуваат до висината на правото утврдено за последниот месец за кој извршиле исплата согласно со овој закон и зголемено до нивото на обезбедените средства од Буџетот на Република Македонија, односно од Фондот за здравствено осигурување.

Правото за исплата на нето платите од став 3 на овој член кај корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установи за месец јули 2002 година и натаму, не може да биде повисоко од правото утврдено за месец јуни 2002 година".

Членот 2 од овој Закон го уредува прашањето за влегување во сила на истиот.

4. Според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 114 став 4 од Уставот, општините се финансираат од сопствени извори на приходи определени со закон и со средства од Републиката.

Републиката, согласно член 115 став 3 од Уставот, со закон може да и довери вршење на определени работи на општината.

Имајќи ја предвид наведената одредба од Уставот, Судот оцени дека во случај кога Републиката и доверува вршење на определени работи на општината таа и доделува и средства за да ги изврши тие работи.

Инаку, согласно член 11 од Законот за локалната самоуправа (кој спаѓа во главата – финансирање на општината) во ставот 1 е предвидено дека во согласност со економската политика на државата, општината се финансира од сопствени извори на приходи и други извори на финансирање, а според став 8 на овој член од Законот, финансирањето на општината се уредува со закон.

Според Буџетот на Република Македонија за 2002 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.106/2001 и 46/2002), единиците на локалната самоуправа не се буџетски корисници на овој буџет.

Според членот 2 од Законот за исплата на платите во Република Македонија, работодавецот нето платите ги исплатува во согласност со колективен договор и овој закон, доколку со друг закон поинаку не е утврдено.

Согласно членот 3 од Законот работодавецот од член 2 на овој закон, нето платите за месец јули 2001 година и натаму ги исплатува до висината на правото што го утврдил за последниот месец за кој извршил исплата согласно со овој закон во рамките на обезбедените средства и зголемено најмногу до 50% од остварената стапка на пораст на трошоците на живот во тековниот во однос на претходниот месец.

По исклучок од став 1 на овој член правото за исплата на нето платите за 2002 година и натаму за корисниците на буџетите на локалната самоуправа, буџетите на: Фондот за пензиско и инвалидско осигурување на Македонија, Фондот за здравствено осигурување на Македонија, Фондот за патишта, Фондот за води, Фондот за заштита и унапредување на животната средина и природата и Заводот за вработување на Република Македонија, не може да биде повисоко од правото утврдено за месец декември 2000 година.

По исклучок од ставот 1 на овој член, корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установи правото на нето платите за месец јуни 2002 година, го утврдуваат до висината на правото утврдено за последниот месец за кој извршиле исплата согласно со овој закон и зголемено до нивото на обезбедените средства од Буџетот на Република Македонија, односно од Фондот за здравствено осигурување.

Правото за исплата на нето платите од став 3 на овој член кај корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установи за месец јули 2002 година и натаму, не може да биде повисоко од правото утврдено за месец јуни 2002 година.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, според Судот општината нема статус на корисник на Буџетот на Република Македонија, поради што се неосновани и наводите во иницијативата, дека општината со оспорените законски одредби е ставена во нерамноправна положба во однос на другите корисници на Буџетот на Република Македонија, во смисла што таа не може да изврши зголемување на платите за месец јуни 2002 година, каква што можност на буџетските корисници им дава Законот за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите.

Според мислењето на Судот, оспорениот закон го уредува прашањето на нивото и динамиката на исплатата на платите во Република Македонија на корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установи, предвидувајќи одделни корекции за 2002 година во однос на 2001 година, не навлегувајќи во финансирањето на јавните потреби на другите субјекти, меѓу кои и на единиците на локалната самоуправа, кои не се корисници на Буџетот на Република Македонија. Според тоа, во рамки на расположивите билансни можности законодавецот користејќи го своето право, извршил одделни корекции во исплатата на платите кај буџетските

корисници, со што не се повредува принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

Поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот закон со Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спиrowsки и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.158/2002)

29.

- Закон за исплата на плати

- Law on Salary Payments

- Право на законодавецот е да го регулира преодниот период со преодна одредба во законот со која се решаваат заостанатите прашања од време на важењето на стариот закон.

- The legislator has the right to define the preliminary period by stipulating preliminary provisions within the Law that regulates issues that remained unsolved until the existence of previous laws from this area.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 19 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 11-б од Законот за исплата на плати ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1994, 62/1995, 33/1997, 50/2001, 26/2002 и 46/2002).

2. Панче Докузов, адвокат од Штип, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на член 11-б од Законот за исплата на платите во Република Македонија.

Според наводите во иницијативата оваа одредба имала повратно дејство, што било спротивно на член 52 од Уставот на Република Македонија.

Поточно, подносителот на иницијативата смета дека со предвидувањето неисплатените плати за месец јуни 2001 година и пред тоа да се исплатуваат согласно со одредбите од членовите 3 и 4 кои важеле до денот на влегување во сила на овој закон, се повредувало начелото за забрана на повратното дејство, загарантирано со Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека согласно членот 11-б од Законот, неисплатените плати за месец јуни 2001 година и пред тоа ќе се исплатуваат согласно со одредбите од членовите 3 и 4 од Законот за исплата на платите во Република Македонија кои важеле до денот на влегување во сила на овој закон.

4. Согласно член 52 став 4 од Уставот на Република Македонија, законите и другите прописи не можат да имаат повратно дејство, освен по исклучок, во случаи кога е тоа поповолно за граѓаните.

Имајќи ја предвид оваа одредба од Уставот во контекст на оспорената одредба од Законот, според која неисплатените плати за месец јуни 2001 година треба да се исплаќаат во 2002 година според одредби од закон кои со влегување во сила на новиот закон престанале да важат, Судот оцени дека, во случајов, ова начело не е повредено затоа што оспорената одредба од Законот има карактер на преодна одредба која го решава прашањето за исплата на платите

заработени во време на важење на стариот закон за плати и нема повратно дејство.

Според Судот, право на законодавецот е да го регулира преодниот период со кој, всушност, се уредува правниот режим за исплата на овие заостанати плати.

Од тие причини, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на оспорената законска одредба.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.38/2003)

30.

- Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за издавање документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираниот автоматски систем на управување

- The Instruction for the amendment of the Guidelines for issuing cash receipt documents in cases of cancellation of transactions as well for the definition of functional and technical requirements that have to be met when ordering fiscal cash registers and integrative automatic management systems

- Барањето податоци од казнената евиденција за тоа дали спрема одредено правно лице е изречена мерка на безбедност е во непосредна врска со правната способност на правното лице

да врши определена дејност за која е регистрирано, како елементарен услов за вршење на конкретната дејност за која е објавен јавниот повик. Оттука, барањето доказ од правното лице кое учествува на јавниот повик дека не му е изречена мерка на безбедност-забрана на вршење на дејност е во функција на правната сигурност на субјектите на пазарот.

- The entitlement to demand the provision of criminal registry data in cases, when security measures were stipulated in relation to the respective legal entity is directly related to the legal ability of the entity to perform the respective business subject to previous court registration, which is a basic requirement in order to perform that business. Therefore, the entitlement to demand from the legal entity participating at public tenders to provide evidence that no prohibition exist to perform the respective business, as a security measure stipulated against him, promotes the principle of legal security for the respective market players.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 и 13 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 34 точка 4 од Правилникот за изменување и дополнување на Правилникот за издавање документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираниот

автоматски систем на управување ("Службен весник на Република Македонија" бр.57/2001).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на член 34 точка 4 од правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорениот член од Правилникот не бил во согласност со членовите 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 96 од Уставот, член 106 став 5 од Кривичниот законик и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, затоа што на домашните правни лица баратели на дозвола за производство на фискална апаратура и интегриран систем на управување што се јавиле на јавниот повик на Министерството за финансии кон барањето, покрај доказите за исполнување на условите од член 16 од Законот за регистрање на готовинските плаќања требало да достават и доказ дека не им е изречена мерка на безбедност – забрана за вршење на дејност што било спротивно на законот. Понатаму во иницијативата се наведува дека никој нема право да бара од граѓаните да поднесуваат докази за својата осудуваност или неосудуваност.

Од друга страна, пак, согласно член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната власт со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и правни лица да се утврдуваат права и обврски ниту да се пропишува надлежност на други органи.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 10 став 2 и член 19 од Законот за регистрирање на готовинските плаќања ("Службен весник на Република Македонија" бр.31/2001) министерот за финансии донел Правилник за издавање на документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрирани автоматски системи за управување.

Со овој Правилник ("Службен весник на Република Македонија" бр.55/2001) се пропишува издавањето на документ касова сметка за сторна трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрираните автоматски системи за управување, постапката и

документацијата за нивно одобрување, елементите на фискалната сметка, начинот на проверка и контрола на фискалните апарати и правилата за техничко одржување и сервисирање на истите.

Во член 2 од Правилникот е дефинирано што се подразбира под одреден термин (фискален апарат, фискален модул, фискална меморија, уред за печатење, функционална тастатура, фискална сметка и друго).

Понатаму, во дел II од Правилникот е предвидено за што се користат фискалните апарати, групи на фискални апарати, системски делови на фискалните апарати, фискален модул, фискална меморија, фискален екран и друго и други апарати кои се користат за евидентирање и обработка на нумеричките податоци.

Во дел III од Правилникот се предвидени елементи на фискалната сметка (што всушност содржи фискалната сметка) фискалното лого ("Да купуваме македонски производи", "За наше добро") сторна сметка, дневен финален извештај и друго.

Во дел IV од Правилникот е уредена постапката за одобрување на тип и модел на фискален апарат, во која постапка влегува приложување на банкарска гаранција, барање за добивање одобрување на типот и моделот на фискалниот апарат односно интегриран автоматски систем на управување, испитување на пробен тип и модел, софтвер на фискалниот апарат, стандарди што треба да ги исполнува фискалната опрема.

Во дел V од Правилникот е предвидено техничкото одржување и сервисирање што опфаќа сервисирање, евиденција, пломбирање на фискалниот апарат, фискална и сервисна пломба, евиденција на технологијата кои се квалификува за сервисирање и одржување на фискалниот апарат, итна сметководствена книга и друго.

Понатаму, Судот утврди дека со оспорениот правилник се извршени измени и дополнување на Правилникот за издавање на документ касова за сторена трансакција и за функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрирани автоматски системи на начин што насловот на Глава IV и членот 34 се менуваат и гласат: IV. "Постапка за издавање на дозвола и одобрување на тип и модел на фискален апарат". Во членот 34 е предвидено дека: домашните правни лица, баратели на

дозвола за производство на фискална апаратура и интегриран автоматски систем на управување што се јавиле на јавниот повик на Министерството за финансии, кои барале покрај доказите за исполнување на условите од член 16 од Законот за регистрирање на готовинските плаќања треба да достават и:

1. извод од судска регистрација на дејноста;
2. документ за бонитет на барателот издаден од носителот на платниот промет, односно Централниот регистар;
3. доказ дека не се во стечај или ликвидација;
4. доказ дека не им е изречена мерка на безбедност – забрана за вршење на дејноста ; и
5. други докази по барање на Министерството за финансии.

4. Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на власта на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Во член 51 од Уставот е определено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и дека секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, во надлежност на Собранието на Република Македонија е определено донесувањето на закони и автентичното толкување на законите.

Владата на Република Македонија, согласно член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, помеѓу другото е надлежна за утврдување на политиката за извршување на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Во член 96 од Уставот е определено дека, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според член 51 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република

Македонија" бр.58/2000), со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување.

Во член 15 став 1 од Законот за регистрирање на готовинските плаќања (" Службен весник на Република Македонија" бр.31/2001) е предвидено дека за соодветен модел на фискална апаратура, односно за интегриран автоматски систем на управување се издава дозвола за негово одобрување, на начин и постапка пропишани од министерот за финансии.

Во член 16 од наведениот закон, пак, е предвидено дека производителот на соодветен модел на фискална апаратура односно на интегриран автоматски систем на управување е должен да обезбеди:

- банкарска гаранција во висина од 500.000 американски долари,
- редовно резервни делови, техничка помош и сервисирање,
- три сервисни центри во Република Македонија,
- најмалку едно одржување во годината како превентивно одржување,
- поправка или замена на фискална апаратура во текот на 36 часа од барањето за интервенција од корисникот на апаратурата и еден техничар но не повеќе од 300 фискални апарати во сервисната област.

Според член 19 од Законот за регистрирање на готовинските плаќања министерот за финансии ги пропишува функционалните и техничките карактеристики кои треба да ги имаат фискалните апарати и интегрирани автоматски системи на управување, постапката и документацијата за нивно одобрување, елементи на фискалната сметка, начинот на проверка и контрола на фискалниот апарат и правилникот за техничко одржување и сервисирање на истите.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, а посебно одредбите од член 15, 16 и 19 од Законот за регистрирање на готовинското плаќање, како и содржината на оспорениот правилник, Судот смета дека министерот за финансии во функција на операционализација на законските норми, со оспорениот правилник ги пропишал функционалните и техничките критериуми што треба да ги

има фискалната опрема и интегрираниот систем на управување, како и постапката, а во тие рамки и документацијата, односно доказите што треба да ги приложи барателот на дозвола за производство на фискална апаратура и интегриран автоматски систем на управување при што тој не ги надминал законските овластувања. Исто така Судот оцени дека со оспорените одредби не се воведуваат нови односи ниту права и обврски за правните субјекти, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот правилник со наведените уставни и законски одредби.

6. Во член 24 од Законот за прекршоци е предвидено дека на правното лице може да му се изрече мерка на безбедност забрана на вршење на определена дејност.

Според член 26 од наведениот Закон, во пресудата со која на правното лице му е изречена мерка на безбедност се наведува дејноста чие вршење му се забранува на правното лице како и траењето на мерката на безбедност кое не може да биде пократко од шест месеци ниту подолго од пет години.

Според член 2 од наведениот Закон, на прекршочната одговорност, изрекувањето и извршувањето на прекршочните санкции се применуваат одредбите од општиот дел од Кривичниот законик доколку со овој закон поинаку не е определено.

Во член 33 од Законот за прекршоци е предвидено дека за изречена мерка на безбедност што се состои во забрана се води казнена евиденција кај првостепениот суд според седиштето на правното лице, а податоци од казнената евиденција дава судот на други државни органи, правни и физички лица ако се уште траат мерките.

Врз основа на изнесените одредби од Законот за прекршоци, Судот смета дека барањето податоци од казнената евиденција за тоа дали спрема одредено правно лице е изречена мерка на безбедност е во непосредна врска со правната способност на правното лице да врши определена дејност за која е регистрирано како елементарен услов за вршење на конкретната дејност за која е објавен јавниот повик, а не во функција на докажување на неосудуваност на правното лице.

Врз основа на изнесеното, Судот смета дека целта на изрекувањето на мерката на безбедност забрана на вршење дејност

на правни лица е да се отстранат поводите и состојбите за незаконито однесување, односно да се спречи вршењето на дејноста да се искористува спротивно на прописите во правниот поредок. Од тука судот смета дека поаѓајќи од посебноста на законската регулатива која се однесува на изрекувањето на мерката на безбедност на правното лице забрана на вршење дејност, барањето доказ од правното лице кое учествува на јавниот повик дека не му е изречена мерка на безбедност е во функција на правната сигурност на субјектите на пазарот, поради што не може да се постави прашањето за согласноста на член 34 точка 4 од Правилникот со наведените законски одредби и одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.95/2003)

31.

- Закон за сметководство за непрофитни организации

- Law on Accountancy at Non-Profit Organizations

- Со законската одредба во која е предвидено непрофитните организации да ги водат деловните книги на македонски јазик не се повредуваат принципите утврдени во Амандманот В на Уставот на Република Македонија кој го уредува прашањето на употреба на службените јазици на територијата на Република Македонија.

- The legal definition, whereby it is provided for non-profit organizations to keep records in Macedonian does not represent any breach of the principles of Amendment B of the Constitution of the Republic of Macedonia, that define the issue of usage of official languages on the territory of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 5 став 1 од Законот за сметководството за непрофитните организации ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2003).

2. Асоцијацијата за демократска иницијатива (АДИ) – Невладина организација од Гостивар на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од законот означен во точката 1 од ова решение.

Со оглед на тоа што во оспорената законска одредба се предвидувало непрофитните организации деловните книги да ги водат само на македонски јазик, подносителот на иницијативата смета дека таа не била во согласност со членот 7 од Уставот, при што не ја спротивставува посебно на ниеден од шесте ставови на овој член од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 5 став 1 од Законот е утврдено дека непрофитните организации ги водат деловните книги на македонски јазик, со арапски цифри и вредности изразени во денари. Ако се користат кратенки, кодови, знаци или симболи, мора јасно да се објасни нивното значење.

4. Според став 1 на точката 1 од Амандман V на Уставот на Република Македонија, на целата територија на Република Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

Според став 2 на точката 1 од овој Амандман, друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, исто така, е службен јазик и неговото писмо, како што е определено со овој член.

Според ставот 3 на точката 1 од Амандман V , личните документи на граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, се издаваат на македонски јазик и неговото писмо, како и на тој јазик и неговото писмо во согласност со закон.

Според ставот 4 на точката 1 од Амандман V , кој било граѓанин кој живее во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, во комуникацијата со подрачните единици на министерствата може да употреби кој било од службените јазици и неговото писмо. Подрачните единици надлежни за тие единици на локална самоуправа одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува граѓанинот. Секој граѓанин во комуникација со министерствата може да употребува еден од службените јазици и неговото писмо, а министерствата одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмото што го употребува граѓанинот.

Според став 5 на точката 1 од Амандман V , во органите на државната власт во Република Македонија службен јазик различен од македонскиот јазик, може да се користи во согласност со закон.

Според став 6 на точката 1 од Амандман V , во единиците на локалната самоуправа јазикот и писмото што го користат најмалку 20% од граѓаните е службен јазик, покрај македонскиот јазик и неговото кирилско писмо. За употребата на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20% од граѓаните во единиците на локалната самоуправа, одлучуваат органите на единиците на локалната самоуправа.

Според точката 2 на Амандман V , со овој амандман се заменува членот 7 од Уставот на Република Македонија.

Од содржината на Амандманот V на Уставот на Република Македонија произлегува дека тој се однесува на службените јазици во Република Македонија и нивното користење. Освен македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, во овој Амандман се предвидува дека во Република Македонија, исто така, службен јазик заедно со неговото писмо е и друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и тоа како што е определено со овој Амандман.

Во членот 4 став 1 од Законот е утврдено дека непрофитните организации се должни да водат деловни книги во

согласност со одредбите на овој закон, прифатената стандардна сметководствена практика и сметководствени стандарди. Во ставот 2 на овој член утврдено е дека преку деловните книги се обезбедуваат еднообразни евиденции и други облици на евиденции со кои се обезбедуваат согледувања за состојбата и за движењата на средствата, обврските, изворите на средствата, приходите, расходите и резултатот од работењето.

Според член 5 став 2 од Законот, сите податоци регистрирани во деловните книги и во другите извештаи мораат да бидат целосни и комплетирани, навремени, ажурирани и да бидат презентирани хронолошки, односно точно да го одразуваат временскиот редослед на нивното настанување.

Според ставот 3 на член 9 од Законот, непрофитните организации, независно од начинот на водењето и чувањето на деловните книги, се должни во секое време да обезбедат достапност на истите, да ги чуваат и да ги заштитат во рокот утврден за тоа, и мораат да гарантираат дека тие можат да бидат презентирани во секое време.

Според членот 10 став 1 од Законот, внесувањето на податоците во деловните книги мора да се заснова на веродостојни, вистинити и уредни сметководствени документи, кои, пак, согласно ставот 4 на истиот член, служат истовремено и како основа за контрола и ревизија.

Разгледувајќи ја оспорената законска одредба во контекст на наведените и другите одредби од Законот за сметководството за непрофитните организации, Судот смета дека законодавецот при утврдувањето на решението во оспорениот член 5 став 1 од Законот се раководел пред се од практични причини, а не со намера да го уреди користењето на македонскиот јазик како службен посебно во оваа сфера, како што смета подносителот на иницијативата, затоа што неговото користење како службен јазик на целата територија на Република Македонија произлегува непосредно од самиот Амандман V на Уставот, а не од Законот.

Имено, според мислењето на Судот, оспорената одредба утврдувајќи ги елементите што треба и може да ги содржат деловните книги, како и јазикот на кои тие се водат, всушност уредува само техничко прашање во врска со водењето на сметководството на сите непрофитни организации што дејствуваат во Република Македонија, а со цел да се обезбеди еднообразна евиденција на податоците кои се

внесуваат во деловните книги кои мора да бидат достапни и презентирани во секое време на надлежните органи за контрола и ревизија.

Врз основа на наведеното, Судот оцени дека со оспорената законска одредба не се повредува ниеден уставен принцип од Амандман V на Уставот на Република Македонија, поради што и не го постави прашањето за нејзината согласност со овој Амандман на Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.137/2003)

32.

- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година

- Law on the Implementation of the Budget of the Republic of Macedonia for 2003

- Со утврдувањето на правото на надоместок за превоз во висина на стварните трошоци само на некои корисници на буџетските средства, односно само на раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата, а не и на раководните работници и раководните државни службеници именувани од други државни органи кои се во иста положба и кои остваруваат средства од ист извор се доведува во прашање принципот на еднаквоста.

- The principle of equal treatment is being violated when stipulating the entitlement to remuneration for transportation up to the actual costs only for certain budget institutions or only for managing personnel and for managing public officers designated by the Government, but not for managing personnel and public officers designated by other authorities, thus having the same rank and being subject to remuneration from the same financial source.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 14 став 4 во делот "од Владата на Република Македонија" од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/2003).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесени иницијативи од Мухамед Халили, Рамадан Назифи, Сејдали Салиу, Сали Абазии, Џеват Халили, Џевахир Џемаили, Јакуп Реџеџи, Рами Режеви, Екрем Ебиби, Мухарем Јусуфи и Ханиф Даути, вработени во Министерство за надворешни работи и Здружението на граѓани за заштита на човековото достоинство и професијата во јавната управа и јавните служби со решение У.бр.151/2003 и У.бр.173/2003 од 15 октомври 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на членот 14 став 1 во наведениот дел од Законот означен во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што основано се постави прашањето за согласноста на оспорениот член со начелото на еднаквост утврдено во член 9 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во член 14 став 4 од Законот за извршување на Буџетот за 2003 година е предвидено "на раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата на Република Македонија кај буџетските корисници, кои живеат во една, а работат во друга општина, доколку не остваруваат право на надоместок на трошоци за одвоен живот, им следува надоместок за превоз во висина на стварните трошоци за превоз за најевтиното превозно средство од јавниот сообраќај кое овозможува навремено пристигнување и заминување од работа".

5. Согласно член 9 став 2 од Уставот граѓаните се еднакви пред Уставот и законот.

Според член 32 став 2 од Уставот на Република Македонија, секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според ставот 5 од овој член, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективни договори.

Во членот 51 став 1 од Уставот е предвидено дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

6. Според член 6 точка 1 од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) државните службеници во зависност од службените задачи што ги извршуваат се класифицираат во следниве групи и звања:

- I. раководни државни службеници
- II. стручни државни службеници
- III. стручно административни државни службеници.

Според точката 2 на член 6 раководни државни службеници се: генерален секретар односно државен секретар, државен советник, раководител на сектор, помошник раководител на сектор и раководител на одделение.

Во член 2 од Законот за изменување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2003), со кој се менува член 85, е предвидено дека раководните работници именувани според Законот за органите на управата со денот на влегување во сила на овој закон, стекнуваат звање согласно со член 6 од овој закон и ќе примаат плата соодветно на звањето и работното место на кое се распоредени согласно со актот за систематизација на работните места, според постојниот начин на исплата на плати во органите од член 3 на овој закон се до отпочнувањето на примена на системот на плати утврден согласно со овој закон.

Имајќи ги предвид одредбите од член 9, член 32 став 2 и член 51 од Уставот на Република Македонија, одредбите од Законот за државните службеници, содржината на член 14 став 4 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година, како и фактот што принципот на еднаквоста подразбира со еднаквите еднакво да се постапува, Судот оцени дека со наведената одредба која се однесува само на некои корисници на средства од Буџетот на Република Македонија, односно само за раководни работници и раководни државни службеници именувани од Владата, а не и раководни работници и раководни државни службеници именувани од Собранието, Претседателот на Републиката, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител, Агенцијата за државни службеници, Државниот завод за ревизија и Јавното обвинителство кои се во иста положба, а остваруваат средства од ист извор се доведува во прашање принципот на еднаквоста.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.151/2003 и У.бр.173/2003)

33.

- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година

- Law on the Implementation of the Budget of the Republic of Macedonia for 2003

- Со утврдувањето на правото на надоместок за превоз во висина на стварните трошоци само на некои корисници на буџетските средства, односно само на раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата, а не и на раководните работници и раководните државни службеници именувани од други државни органи кои се во иста положба и кои остваруваат средства од ист извор се доведува во прашање принципот на еднаквоста.

- The principle of equal treatment is being violated when stipulating the entitlement to remuneration for transportation up to the actual costs only for certain budget institutions or only for managing personnel and for managing public officers designated by the Government, but not for managing personnel and public officers designated by other authorities, thus having the same rank and being subject to remuneration from the same financial source.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 15 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 14 став 4 во делот "од Владата на Република Македонија" од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/2003).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 14 став 1 во делот "но не повеќе од 900 денари месечно" од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Мухамед Халили, Рамадан Назифи, Сејдали Салиу, Сали Абази, Џеват Халили, Џевахир Џемаили, Јакуп Реџеџи, Рами Режеви, Екрем Ебиби, Мухарем Јусуфи и Ханиф Даути, вработени во Министерство за надворешни работи и Здружението на граѓани за заштита на човековото достоинство и професијата во јавната управа и јавните служби на Република Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за оценување уставноста на член 14 став 1 во наведениот дел и член 14 став 4 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата на вработените во Министерството за надворешни работи со оспорениот дел од законот воведен е лимитиран надоместок за превоз до и од работното место во висина која не одговара на реалните потреби и стварните трошоци зависно од местото на живеење, при што ова се однесува само на "обичните" вработени граѓани. Додека, пак, спротивно на ова на раководните работници и раководни државни службеници именувани од Владата на Република Македонија кај буџетските корисници кои живеат во една а работат во друга општина член 14 став 4 им се исплатува надоместок за превоз во висина на стварните трошоци за превоз ... што претставува своевидна дискриминација на граѓаните по основ на политичка и партиска припадност, ако се знае дека во главно овие раководни работници и раководни државни службеници Владата ги именува по основ на политичка и партиска припадност.

Дискриминацијата е изразена и по однос на општествена положба имајќи предвид дека во член 14 став 1 од Законот се вработените, а во член 14 став 4 од Законот се раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата, а кои се привилегирани во однос на другите вработени од став 1 на член 14 од Законот.

Според тоа со оспорениот дел од член 14 став 1 се создава нееднаква правна положба меѓу вработените чие место на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место од една страна и раководни работници и раководни државни службеници именувани од Владата на Република Македонија кај буџетските корисници кои живеат во една, а работат во друга општина (член 14 став 1) од друга страна, се повредуваат членовите 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 51, член 54 став 3 од Уставот.

Во иницијативата на Здружението граѓани се наведува дека член 14 став 4 предвидува само права на одредена категорија лица вработени во овие институции односно само на раководните работници и раководни државни службеници и припадници на АРМ. На овој начин Законот ги става во дискриминаторска положба вработените како во МВР така и дел од припадниците на АРМ кои имаат ист статус и исти или слични обврски, а кои поради потребите на службата согласно член 56 став 1 од Законот за внатрешни работи се распоредени да ги извршуваат своите работни задачи надвор од местото на живеење, односно во било кое место во Република Македонија.

На овој начин лицата што не се раководни работници или раководни државни службеници именувани од Владата на Република Македонија, а кои се распоредени да ги извршуваат работните задачи во други градови во Републиката не им следуваат надоместоци за трошоци за одвоен живот, ниту трошоци за стан од член 12, како ни трошоци за превоз кои согласно член 14 став 4 ги имаат раководните работници, и истите мораат да ги плаќаат без своја вина од платата која ја примаат, а која по висина е иста како и на работниците кои ги извршуваат истите работни задачи на истото работно место, а кои не се распоредени надвор од местото на живеење.

Воедно со прво поднесената иницијатива се бара Судот да донесе решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се преземени врз основа на оспорената законска одредба.

4. Судот на седницата утврди дека во член 14 став 1 од Законот за извршување на Буџетот за 2003 година е предвидено дека надоместокот за превоз до и од работното место, по претходно дадена писмена изјава, се исплатува само за вработените чие место на живеење е оддалечено над 2,5 км. од работното место, но не повеќе од 900 денари месечно, кој надоместок се исплатува по претходно доставени списоци од корисниците и единките корисници

на средства од Буџетот до Министерството за финансии – Сектор за буџети и фондови.

5. Согласно член 9 од Уставот граѓаните се еднакви пред Уставот и законот.

Според член 32 став 2 од Уставот на Република Македонија секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според ставот 5 од овој член остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и колективни договори.

Во членот 51 став 1 од Уставот е предвидено дека законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Во поглед на прашањето за еднаквоста поставено во иницијативата Судот тргнува од тоа дека со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година се уредува една посебна свера на дејности кои се финансираат од посебни извори и на посебен начин и кои подлежат на посебни ограничувања како дејности на јавна потрошувачка.

Според тоа ограничувањето на износот за трошоци за превоз до 900 денари има свој извор во материјалните можности на државата и претставува горна граница за секој вработен што го исклучува прашањето за нивната меѓусебна еднаквост. Ова затоа што ако законодавецот бил овластен да го определи овој надоместок според финансиските можности, а не според стварните трошоци, тогаш принципот на еднаквост е почитуван ако тие ограничувања се однесуваат подеднакво на секој вработен кој се наоѓа во исти статус.

Со оглед на изнесеното, а имајќи ги предвид наведените уставни одредби како и содржината на член 14 став 1, Судот смета дека ограничувањето на надоместокот до одредена висина се однесува на сите вработени кај корисниците на буџетските средства а кои имаат исти статус, односно иста општествена положба и нивниот статус не е ист со статусот на именуваните раководни работници и раководни државни службеници.

Имено Судот смета дека општествениот статус на раководните работници и раководните државни службеници кои се именувани за определен мандат сам по себе бара поголемо ангажирање и одговорност во извршувањето на задачите за кои се

именувани, што налага и утврдување на поинакви услови за извршување на тие задачи и тоа за времето додека се именувани на тие работни места.

Според тоа прашањето од доменот на правата и обврските на вработените што произлегува од нивниот статус како именувани раководни работници и раководни државни службеници му дава за право на законодавецот да предвиди одредени предуслови, (обезбедување на службен стан, надомест за превоз или надомест за одвоен живот) доколку не живеат во местото каде ја извршуваат функцијата а со цел за поуспешно вршење на функцијата за која се именувани.

Врз основа на изнесеното Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласноста на член 14 став 1 со начелото на еднаквост поради што одлучи како во точката 2 од ова решение.

6. Судот исто така утврди дека во член 14 став 4 од Законот за извршување на Буџетот за 2003 година е предвидено на раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата на Република Македонија кај буџетските корисници, кои живеат во една, а работат во друга општина, доколку не остваруваат право на надоместок на трошоци за одвоен живот, им следува надоместок за превоз во висина на стварните трошоци за превоз за најевтиното превозно средство од јавниот сообраќај кое овозможува навремено пристигнување и заминување од работа.

7. Според член 6 точка 1 од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) државните службеници во зависност од службените задачи што ги извршуваат се класифицираат во следните групи и звања:

- I. раководни државни службеници
- II. стручни државни службеници
- III. стручно административни државни службеници.

Според точката 2 на член 6 раководни државни службеници се: генерален секретар односно државен секретар, државен советник, раководител на сектор, помошник раководител на сектор и раководител на одделение.

Во член 2 од Законот за изменување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2003) со кој се менува член 85 е предвидено дека раководните работници именувани според Законот за органите на управата со денот на влегување во сила на овој закон, стекнуваат звање согласно со член 6 од овој закон и ќе примаат плата соодветно на звањето и работното место на кое се распоредени согласно со актот за систематизација на работните места, според постојниот начин на исплата на плати во органите од член 3 на овој закон се до отпочнувањето на примена на системот на плати утврден согласно со вој закон.

Имајќи ги предвид одредбите од член 9, член 32 став 2 и член 51 од Уставот на Република Македонија, одредбите од Законот за државните службеници, содржината на член 14 став 4 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година како и фактот што принципот на еднаквоста подразбира со еднаквите еднакво да се постапува се постави прашањето дали со наведената одредба која се однесува само на некои корисници на средства од Буџетот на Република Македонија односно само за раководни работници и раководни државни службеници именувани од Владата, а не и раководни работници и раководни државни службеници именувани од Собранието, Претседателот на Републиката, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител, Агенцијата за разузнавање, Државниот завод за ревизија и Јавното обвинителство кои се во иста општествена положба, а остваруваат средства од тој ист извор се доведува во прашање принципот на еднаквоста.

Имено, Судот смета дека поради предвидувањето на надоместокот за превоз во висина на стварните трошоци само за раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата, а не и за другите раководни работници и раководни државни службеници именувани од другите органи на државната власт основано може да се постави прашањето за согласноста на член 14 став 4 во делот, "од Владата на Република Македонија" со начелото на еднаквост утврдено во член 9 од Уставот на Република Македонија, поради што се одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Што се однесува до наводите во второподнесената иницијатива дека со оспорената одредба од член 14 став 4 се ставаат

во дискриминаторска положба вработените во Министерството за внатрешни работи и дел од припадниците на Армијата на Република Македонија кои имаат исти статус или имаат исти или слични обврски, а кои работните задачи ги извршуваат надвор од местото на живеење, а не се раководни работници во однос на раководните работници и раководните државни службеници се неосновани поаѓајќи од фактот што Законот во оспорениот член воопшто не оперира со раководни работници или раководни државни службеници во Министерството за внатрешни работи или во Армијата на Република Македонија туку само за раководни работници и раководни државни службеници именувани од Владата.

9. Во однос на барањето за донесување на решение за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно превземени врз основа на оспорениот член 14 став 1, Судот смета дека не се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија за донесување на такво решение.

10. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.151/2003 и У.бр.173/2003)

34.

- Закон за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година (службен стан или надоместок за закупнина на стан)

- Law on the Implementation of the Budget of the Republic of Macedonia for 2003 ((Official housing premises or remuneration for rentals of premises)

- Општествениот статус на раководните и раководните државни службеници кои се именувани за определен мандат претпоставува посебно ангажирање и одговорност во извршувањето на задачите за кои се именувани, што налага и поинакви услови за извршување на тие задачи за време додека се именувани на тие работни места.

- The social status of managing personnel and public officers during their mandate provides the presumption of special engagement and responsibility when performing the tasks subject to the given mandate. This requires special and different preconditions for the performance of the respective tasks during the period, to which such persons were designated to the given positions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 11 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/2003), во делот "од Владата на Република Македонија".

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 12 од законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Здружението на јавни и државни службеници од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членовите 11 и 12 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата Законот правел разлика меѓу раководните работници и раководните државни службеници кои ги именува Владата на Република Македонија и истоимените работници кои имаат еднаков општествен статус како именуваните од Владата, но кои ги немаат правата предвидени во членовите 11 и 12 од Законот.

Според наводите во иницијативата вработените во Министерството за внатрешни работи, исто така биле ставени во дискриминаторска положба во однос на раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата на Република Македонија.

Имено, повикувајќи се на членот 56 став 1 од Законот за внатрешни работи, според кој работник со решение може да биде распореден во организациона единица надвор од седиштето на Министерството на работно место кое одговара на неговата стручна подготовка заради немање на работници со соодветна стручна подготовка и работна способност за конкретните работи и задачи и заради стручна помош во извршувањето на работите и задачите на подрачната организациона единица и поефикасно извршување на функцијата на Министерството, подносителот на иницијативата смета дека по основ на постоење на иста околност – извршување на работните обврски по основ на добиено решение, со предвидувањето на поволностите за раководните работници и раководните државни службеници, работниците од Министерството за внатрешни работи биле ставени во понеповолна положба со што се повредувало начелото на еднаквост загарантирано со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека согласно членот 11 од Законот, на раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата на Република Македонија кај буџетските корисници, од денот на нивното именување заклучно со денот на нивното разрешување им следува надоместок на трошоци за одвоен живот од семејството во висина од 40% од просечната месечна нетто плата, исплатена во Република Македонија во претходните три месеци.

Надоместокот на трошоците за одвоен живот не им припаѓа на лицата од став 1 на овој член, доколку местото на живеење е оддалечено помалку од 100 километри од местото на работење.

Членот 12 од Законот предвидува на лицата на кои им следува право на користење на службен стан согласно со закон, доколку истиот не може да им биде обезбеден имаат право на надоместок за закупнина на стан. Владата на Република Македонија со одлука ќе ја определи висината на надоместокот за закупнина на стан.

Доколку се користи надоместок за закупнина на стан или службен стан, не се исплаќа надоместок за трошоци за одвоен живот.

5. Согласно член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Во членот 32 став 2 од Уставот е предвидено дека секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а според ставот 5 на овој член од Уставот остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно членот 51 став 1 од Уставот законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби, како спорно пред Судот се постави прашањето дали раководните работници и раководните државни службеници, именувани од Владата на Република Македонија се ставени во попривилегирана положба во однос на раководните работници и раководните државни службеници, кои имаат ист статус, но кои се именувани од Собранието на Република Македонија, претседателот на Република Македонија итн.

Според член 6 точка 1 од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) државните службеници во зависност од службените задачи што ги извршуваат се класифицираат во следните групи и звања:

- I. раководни државни службеници
- II. стручни државни службеници
- III. стручно административни државни службеници.

Според точката 2 на член 6 раководни државни службеници се: генерален секретар, односно државен секретар, државен советник, раководител на сектор, помошник раководител на сектор и раководител на одделение.

Во член 2 од Законот за изменување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2003) со кој се менува член 85 е предвидено дека раководните работници именувани според Законот за органите на управата со денот на влегување во сила на овој закон, стекнуваат звање согласно со член 6 од овој закон и ќе примаат плата соодветно на звањето и работното место на кое се распоредени согласно со актот за систематизација на работните места, според постојниот начин на исплата на плати во органите од член 3 на овој закон се до отпочнувањето на примена на системот на плати утврден согласно со овој закон.

Имајќи ги предвид одредбите од член 9, член 32 став 2 и член 51 од Уставот на Република Македонија, одредбите од Законот за државните службеници, содржината на член 14 став 4 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година, како и фактот што принципот на еднаквоста подразбира со еднаквите еднакво да се постапува, пред Судот се постави прашањето дали со наведената одредба која се однесува само на некои корисници на средства од Буџетот на Република Македонија, односно само за раководни работници и раководни државни службеници именувани од Владата, а не и раководни работници и раководни државни службеници именувани од Собранието, Претседателот на Републиката, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител, Агенцијата за државни службеници, Државниот завод за ревизија и Јавното обвинителство кои се во иста општествена положба, а остваруваат средства од тој ист извор, се доведува во прашање принципот на еднаквоста.

Имено, независно што со Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година, се уредува една посебна сфера на дејности кои се финансираат од посебни извори и на посебен начин и кои подлежат на посебни ограничувања како дејности на јавна

потрошувачка, Судот оцени дека со правењето дистинкција помеѓу раководните работници и раководните државни службеници именувани од Владата на Република Македонија и останатите раководни работници и раководни државни службеници именувани од Собранието на Република Македонија, претседателот на Републиката и други органи, се повредува начелото на еднаквост загарантирано со Уставот на Република Македонија.

Од тие причини, Судот оцени дека може основано да се постави прашањето за уставноста на членот 11 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2003 година во делот "од Владата на Република Македонија".

6. Што се однесува до прашањето за правото на користење на службен стан или правото на надоместок на закупнина на стан, доколку службениот стан не може да им биде обезбеден, Судот смета дека општествениот статус на раководните и раководните државни службеници кои се именувани за определен мандат сам по себе бара посебно ангажирање и одговорност во извршувањето на задачите за кои се именувани, што налага и поинакви услови за извршување на тие задачи за време додека се именувани на тие работни места.

Од тие причини, Судот оцени дека законодавецот е овластен да предвиди одредени предуслови (надомест на трошоци за одвоен живот, право на користење на службен стан или надомест на закупнина на стан доколку не живеат во местото каде ја извршуваат функцијата), а се со цел за нејзиното поуспешно извршување.

Имајќи го предвид наведеното, Судот оцени дека од овој аспект, не би можело да се постави прашањето за повреда на начелото на еднаквоста помеѓу овие две категории работници.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.168/2003)

3. Стопанство

3. Economy

35.

- Закон за вршење на земјоделска дејност (паушално утврдување на даночните обврски на индивидуалниот земјоделец)

- Law on the performance of agricultural businesses (Tax lump-sums for individual farmers)

- Управата за јавни приходи не е овластена да донесува пропис со кој ќе ги утврдува даночните обврски на индивидуалните земјоделци.

- The Public Revenue Service is authorized to provide Secondary Regulations that can stipulate taxes for individual farmers.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 јануари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 26 од Законот за вршење на земјоделска дејност (" Службен весник на Република Македонија" бр.11/02).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, поведе постапка за оценување уставноста на одредбата од членот 26 од законот означен во точката 1 на оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека согласно членот 26 од Законот, индивидуалниот земјоделец не води деловни книги, а неговите даношни обврски се утврдуваат паушално, со посебен пропис на Управата за јавни приходи.

5. Согласно член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, Собранието на Република Македонија ги утврдува јавните давачки.

Согласно член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки.

Од содржината на оваа одредба, произлегува дека Уставот со императивна норма го задолжува секого да плаќа данок и други јавни давачки, при што упатува начинот на нивното плаќање да се уреди со закон.

Во таа смисла Законот за трговските друштва ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/02) предвидува при водењето на сметководството, трговските книги и годишните сметки за трговец поединец и други физички лица ко и вршат самостојна дејност, да се применуваат одредбите од Законот за пресоналниот данок на доход.

Согласно членот 19 став 1 од овој закон (Закон за персоналниот данок), кој спаѓа во главата "Приходи од земјоделска дејност" обврзник на данокот од доход кој остварува приходи од земјоделство и шумарство е физичко лице кое како сопственик или корисник на земјиштето се води во катастарските книги со состојба на 31 декември во годината што и претходи на годината за која се утврдува данокот.

Согласно членот 20 од овој закон, основа на данокот од доход за приходите од земјоделска дејност е катастарскиот приход од земјоделското земјиште и шумите што е утврден со прописите за утврдување на катастарскиот приход.

Ставот 2 на овој член од Законот предвидува ако обврзникот пред почетокот на годината се определи за оданочување според вистинскиот приход од земјоделство и шумарство, основа претставува доходот.

Имајќи ги предвид наведените одредби од Законот за пресоналниот данок од доход, Судот оцени дека законодавецот го уредил прашањето за даночните обврски на индивидуалните земјоделци, односно дека Управата за јавни приходи не е овластена да донесува пропис со кој ќе ги утврдува нивните даночни обврски.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.61/2002)

36.

- Закон за трговските друштва (сметководител-ревизор)

- Law on Trading Companies (Bookkeepers and Auditors)

- Законската одредба според која Советот го одзема уверението за овластен сметководител-ревизор, како и нострифицираното звање на овластен сметководител-ревизор на лицето кое е осудено за кривично дело кое го прави неподобен за професијата на сметководител-ревизор е непрецизна и недоречена со што се создава основ за правна неисугурност на граѓаните како еден од елементите на принципот на владеење на правото. Во случајот не се

работи за правна последица од осудата која настапува по сила на законот, туку одземањето на уверението се врши од страна на орган кој дискреционо одлучува, без за тоа да се конкретизирани кривичните дела што го прават лицето неподобно да ја врши таа професија и без да е определена санкција што треба да е изречена за кривичното дело.

- The legal definition, whereby the Council can terminate the validity of Certificates issued to authorized accountants and auditors, as well of the official title of an authorized accountant and auditor granted to a person convicted for a criminal offence that makes him unsuitable for the performance of the profession of an accountant and auditor is not precise, thus creating space for legal insecurity for the citizen as an element of the Rule of Law Principle. This case does not deal with legal consequences that arise by Law out of any conviction, but the official authority has provided here the discretional right to terminate the validity of a certificate without the existence of any criminal offence that makes the respective person unsuitable for the performance of that profession and without having any stipulated sanction in relation to the crime.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 февруари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 546-г во делот "како и на лицето кое е осудено за кривично дело кое го прави неподобен за професијата на сметководител-ревизор" од Законот за трговските друштва ("Службен весник на Република Македонија" бр.28/96, 7/97, 21/98, 37/98, 63/98, 39/99, 81/99, 37/2000, 31/2001, 50/2001 и 6/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива од Стамен Филипов од Скопје поведе постапка за оценување уставноста на член 546-г од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите од иницијативата со оспорениот член по сила на законот, а не како казна што ја изрекува Судот во рамките на видовите на кривичните санкции без да се наведат кривични дела кои го прават лицето неподобен за професијата на сметководител ревизор и не му е изречена мерка забрана за вршење на дејноста, на лицето му се одзема уверението за овластен сметководител како нострифицираното звање што значи Советот се претворил во судски орган што не било во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 32 став 1 и 2 и член 54 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека во член 110 од Законот за изменување и дополнување на Законот за трговските друштва («Службен весник на РМ» бр.50/2001) е предвидено дека по членот 546 се додаваат девет нови називи и девет нови членови и тоа: 546-а, 546-б, 546-в, 546-г, 546-д, 546-ѓ, 546-е, 546-ж и 546-з.

Со овие одредби се уредуваат прашања кои се однесуваат на тоа кој се смета за овластен ревизор, стекнување на звањето овластен сметководител-ревизор, членови на Советот, одземање на уверението за овластен сметководител-ревизор, перманентна едукација, заштита на професијата на овластени сметководители-ревизори, водење на регистар за овластените сметководители ревизори и давање на согласност на Статутот на Сојузот на сметководители.

Во членот 546-в е предвидено дека со стекнувањето на звањето на овластен сметководител-ревизор, заради заштита на јавноста и репутацијата на самата професија и обезбедување на сигурност дека условите на овластениот сметководител-ревизор ќе бидат извршувани на едно високо професионално ниво, овластениот сметководител-ревизор станува член на советот.

Во членот 546-ѓ од Законот е предвидено дека Советот се грижи за развивање и поттикнување на сметководствената и ревизорска професија која ќе може да обезбеди услуги на доследно висок квалитет во интерес на јавноста.

Според членот 546-е од Законот е утврдено дека кодексот на етиката за професионалните сметководители го донесува Сојузот на сметководители, финансисти и ревизори на Република Македонија.

Со кодексот се утврдуваат етичките барања (детални правила, насоки, стандарди на однесување) за професионалните сметководители и ги установува основните принципи кон кои треба да се придржуваат и овластените сметководители-ревизори, со цел да се обезбеди највисок квалитет за нивното успешно работење и ја потврдува јавната доверба на професијата.

Во оспорениот член 546-г е предвидено дека Советот го одзема уверението за овластен сметководител-ревизор, како и нострифицираното звање на овластен сметководител-ревизор на лицето кое не ги почитува правилата утврдени со кодексот на етиката за професионалните сметководители, како и на лицето кое е осудено за кривично дело кое го прави неподобен за професијата на сметководител-ревизор.

Против решението од став 1 на овој член може да се поднесе жалба до министерот за финансии.

Против решението од министерот за финансии може да се поднесе тужба до Врховниот суд на Република Македонија.

5. Според член 8 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок на Републиката е утврдено и владеењето на правото.

Во член 32 став 1 и 2 од Уставот секој има право на работа, слободен избор на вработување и достапност на секое работно место под еднакви услови.

Според член 51 став 1 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во член 54 став 1 од Уставот е предвидено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

6. Имајќи ги предвид наведените уставни одредби, одредбите од Законот за трговски друштва со кои го уредуваат прашањето за овластен сметководител-ревизор и содржината на оспорената одредба, Судот оцени дека во конкретниов случај не е во

прашање правна последица од осуда која настапува по сила на законот, што како правна основа е отстранета од правниот поредок, туку дека правосилната судска одлука всушност претставува основ за одземање на уверението за овластен сметководител-ревизор. При тоа одземањето на уверението се врши од страна на орган, а не од Судот, кој дискреционо одлучува да го одземе уверението и тоа за секогаш, без за тоа да се конкретизирани кривичните дела што го правата лицето неподобно да ја врши таа професија и без да е определена санкција што треба да е изречена за кривичното дело, што значи одредбата дава можности постоењето на неподобност да може да се оцени и кога е изречена парапепална кривична санкција, ослободување од казна како и при осуда за кривични дела кои не се во најтесна врска со професијата сметководител-ревизор.

Според тоа Судот смета дека ваквата формулација на законската одредба е непрецизна и недоречена со што се создава основ за правна неисугурност на граѓаните како еден од елементите на принципот на владеење на правото.

7. Со оглед на изнесеното, се одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевск и, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.121/2003)

37.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал

- Law on the Amendment of the Law on the Transformation of Enterprises with Social Capital

- Заштитата на општествениот капитал од одделни акти и договори склучени на негова штета, не може да се ограничи на односите настанати во периодот само до влегувањето во сила на оспорениот закон, со оглед на законската определба дека договорите за продажба на општествениот капитал склучени спротивно на одредбите на законот се ништовни.

Контролата и преземањето на правни средства на државните органи не претставува нова надлежност и право кои со измените на Законот се востановуваат, туку тие имаат за цел прецизирање на самата постапка за утврдување дали правилно е спроведен Законот.

- The protection of social capital from certain acts or contracts issued or concluded to the disadvantage of this capital can not be restricted to relationships existing in the period until the entry into force of the respective Law subject to this case due to the legal provision stipulating, that contracts concluded for the purchase of social capital that are violating the provisions of that Law are null and void.

The control and the possibility to take legal steps, to which the authorities are entitled, does not represent any new task and right being established by the law amendments, but it is their purpose to define more precise the procedure of assessment whether the Law has been legally implemented.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 февруари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 52 став1, во делот “до влегувањето во сила на овој закон”, од Законот за изменување и дополнување на Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал(“Службен весник на Република Македонија”број 25/99).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесената иницијатива на Фершпед – АД Скопје, со Решение У.бр. 140/2002 од 4 декември 2002 година поведе постапка за оценување уставноста на членот 52 став 1, во делот “до влегувањето во сила на овој закон”, од Законот за изменување и дополнување на Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал (“Службен весник на Република Македонија”бр.25/99).

Постапката беше поведена затоа што пред Судот основано се постави прашањето за согласноста на делот од наведената одредба од Законот со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал (“Службен весник на Република Македонија” бр.38/93) е влезен во сила осмиот ден од денот на објавувањето, односно на 29 јуни 1993 година, а Законот за изменување и дополнување на Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал (“Службен весник на Република Македонија” бр.25/99) е влезен во сила со денот на неговото објавување, односно на 30 април 1999 година.

Со оваа измена на Законот, како нов е предвиден членот 52, и од неговата содржина произлегува дека третира настанати правни состојби за периодот од 29 јуни 1993 година до 30 април 1999 година.

Со членот 52 од Законот е предвидено дека доколку постои основано сомневање дека во постапката по трансформација на општествениот капитал се извршени битни повреди на овој закон што резултира со оштетување на општествениот капитал во претпријатијата или од нив зависни или поврзани претпријатија, кои за времето од 29 јуни1993 година до влегувањето во сила на овој закон на кој и да било начин се трансформирале или реорганизириале или

извршиле статусна промена (спојување, припојување или поделба), при што е пренесуван општествен капитал или основале или пак вложувале во нови претпријатија или на друг начин пренесувале, или отуѓувале општествен капитал или одделни деловни функции на други претпријатија, се врши финансиска, сметководствена и правна контрола на законитоста и правилноста на спроведувањето на постапката.

Контролата од став 1 на овој член се врши и во случај и кога постои сомневање дека е оштетен општествениот капитал со кои управува Агенцијата и трајниот влог на Република Македонија.

Контролата од ставовите 1 и 2 на овој член ја вршат Министерството за финансии-Управата за јавни приходи и овластени правни и физички лица од Министерството за финансии.

Контролата се врши по барање на јавниот правобранител, јавниот обвинител, инспекциски орган и Агенцијата.

Барањето од став 4 на овој член Агенцијата го доставува до Министерството за финансии - Управата за јавни приходи и овластени правни и физички лица од Министерството за финансии.

Претпријатијата од став 1 на овој член должни се во текот на контролата да им поднесат на надлежните органи извештај со приказ на постапките и документите за располагање со општествениот капитал.

По извршената контрола се составува записник со наод и мислење и истиот се доставува до Агенцијата, јавниот правобранител и јавниот обвинител на нивна надлежност.

Агенцијата, јавниот правобранител и јавниот обвинител по добиениот извештај од извршената контрола можат да побараат и дополнителна контрола за недоволно јасни состојби.

Ако со контролата се оцени дека е оштетен општествениот капитал јавниот правобранител покренува соодветна постапка за поништување или за утврдување на неважноста на одделни акти или договори склучени на штета на општествениот капитал.

5. Уставот на Република Македонија во членот 8 став 1 алинеја 3 утврдил дека владеењето на правото е една од темелните вредности на Уставниот поредок на Република Македонија.

Според членот 32 од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал договорот за продажба на општествениот капитал склучен спротивно на одредбите на овој закон е ништавен.

Според членот 99 од Законот, заштитата на претпријатијата во процесот на трансформацијата, како и на општествениот капитал во нив, ја врши јавниот правобранител на Република Македонија и тој ги презема сите мерки и правни средства и врши други со закон утврдени права и должности заради заштита на претпријатијата и општествениот капитал во процесот на трансформацијата. Јавниот правобранител поведува пред Уставниот суд на Република Македонија или пред судовите постапка за укинување или поништување на одлуки или други акти со кои се оштетува општествениот капитал.

Имајќи го во предвид изнесеното, Судот оцени дека заштитата на општествениот капитал од одделни акти и договори склучени на негова штета, не може ниту да се ограничи, како што е тоа предвидено во членот 52 став 1 од Законот, за односите настанати во периодот само до влегување во сила на овој закон, со оглед на јасната законска определба дека договорите за продажба на општествениот капитал склучени спротивно на одредбите на овој закон се ништавни.

Имено, контролата и преземањето на правни средства на државните органи, како што е предвидено во оспорениот член 52 од Законот, со исклучок на временскиот лимит со кој се ограничува периодот за кој ќе се врши контролата утврден во ставот 1 од овој член, според Судот, не претставува нова надлежност и право кои со измените на Законот се востановуваат, туку тие имаат смисла на прецизирање на самата постапка за утврдување дали правилно е спроведен Законот.

Со оглед на тоа, Судот утврди дека пропишаната контрола во одредбите од членот 52 од Законот, исклучиво во делот од ставот 1 на овој член каде се определува дека таа се однесува за периодот “до влегување во сила на овој закон”, има повреда на уставниот принцип на владеење на правото кој е предвиден како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав на претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.140/2002)

38.

- Закон за стопанските комори

- Law on Trade Chambers

- За решавање на статусот на вработените во Стопанската комора на Македонија, истоимениот закон треба да упатува на решенијата содржани во Законот за работните односи или да предвиди работниот однос во стручната служба на Комората да се трансформира во работен однос во стручните служби на стопанските комори основани со тој закон, а распоредувањето да се изврши соодветно на работните задачи што секој вработен ги вршел на денот на влегувањето во сила на законот.

- In order to resolve the question of the status of the employees of the Trade Chamber of Macedonia, the given Law should refer to the solutions given in the Employment Law or should provide that the employment at a special branch of the Chamber of Commerce can be transformed into employment at special branch of the newly established chambers by this Law, while the assignment of the person shall be done in accordance to the tasks the respective employee has fulfilled until the day of enter into force of this Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ членовите: 34 и 35 од Законот за стопанските комори ("Службен весник на Република Македонија" бр.54/2002).

2. СЕ УКИНУВА времената мерка за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорениот закон.

3. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијативите на Стопанската комора на Македонија, Постојаниот избран суд-Арбитража при Стопанската комора на Македонија и Синдикалната организација при Стопанската комора на Македонија, поведе постапка за оценување уставноста на членовите 34 и 35 од законот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот на Република Македонија.

5. Судот на седницата утврди дека согласно став 1 на член 34 од Законот Владата на Република Македонија во рок од 30 дена по влегувањето во сила на овој закон ќе формира комисија, која ќе го утврди вкупниот имот со кој располага Стопанската комора на Македонија. Притоа, комисијата ќе ја утврди одделно вредноста и висината на државниот имот со кој располага Стопанската комора на Македонија, како и вредноста и висината на останатиот имот со кој располага Стопанската комора на Македонија.

Во ставот 2 на овој член од Законот е предвиден о дека имотот за кој ќе се утврди дека е во сопственост на Стопанската комора на Македонија, ќе се пренесе на новонастанатите комори, а останатиот имот останува во сопственост на Република Македонија.

Согласно ставот 3 на овој член од Законот сразмерно на пренесениот имот од став 2 на овој член, новооснованата комора презема дел од вработените од Стопанската комора на Македонија.

Исто така, Судот утврди дека согласно членот 35 став 1 од Законот, коморите кои ќе се конституираат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе учествуваат во распределбата на имотот според членот 34 став 2 на овој закон.

Според ставот 2 на овој член од Законот, до конституирањето на коморите од ставот 1 на овој член, Стопанската комора на Македонија продолжува да работи.

6. Оспорените одредби од членовите 34 и 35 од Законот, спаѓаат во главата на преодните и завршните одредби, кои имаат временски карактер и кои, како такви, го уредуваат начинот како ќе се изврши премин од постоечките на новите правни норми.

Во тој контекст, членот 34 од Законот кој предвидува формирање на комисија (од страна на Владата) која ќе го утврди вкупниот имот; ќе ја утврди одделно вредноста и висината на државниот имот со кој располага Комората, како и вредноста и висината на останатиот имот со кој таа располага, според Судот отвара низа прашања во врска со повреда на правото на сопственост; за критериумите според кои Владата ќе ги определува членовите на оваа комисија и за критериумите според кои ќе се утврдува вредноста и поделбата на имотот на Комората.

Имено, познато е дека Комората е правно лице кое, како такво, има имот што е негова сопственост и не може никој друг да располага со тој имот. Како правно лице, Комората влегла во низа деловни односи, поради што според Судот неопходно е прво да се поведе постапка за ликвидација, па дури потоа да се врши распределба на останатиот имот.

Со други зборови, според оценката на Судот, во членот 34 од Законот се занемарени правилата за престанок на правното лице, па во тој контекст се отвара прашањето за распределба на ликвидационата маса која, според законот, треба да им припадне на членовите на Комората.

Во спротивно, како што е во случајов, Судот оцени дека се повредува принципот на владеење на правото, што е загарантиран со Уставот.

Во однос на им отот на Комората, Судот оцени дека таа функционира врз принципот на самоорганизација и саморегулација, од причина што Комората никогаш не била врзана за буџетот на државата.

Во конкретниов случај, целокупниот имот на Комората е стекнат од активностите и придонесите на стопанските субјекти зачленети во неа кои вршеле уплата на коморски придонес.

Од тие причини, според Судот, Владата на Република Македонија нема правен основ да располага со него. Ова дотолку повеќе што не е во прашање ниту јавен интерес утврден со закон.

Исто така, во ставот 2 на членот 34 од Законот отсуствува одредба според која во Комисијата ќе се вклучат луѓе од Комората кои ќе го оценат имотот по паритетна основа, при што ќе се имаат предвид сите досегашни асоцијации и членки на комората со чие финансирање нејзиниот имот е зголемуван.

За Судот е неспорно дека Комората беше финансирана од сите правни субјекти што вршат стопански дејности, па според тоа Владата не може да биде овластена во улога на врховен арбитер, така создадениот имот, да го распределува на правни и физички лица што ќе одлучат да формираат комора.

Што се однесува до ставот 3 на член 34 од Законот, според кој сразмерно на пренесениот имот, новооснованата комора презема дел од вработените во Стопанската комора, Судот оцени дека ваквото решение е нецелосно и непрецизно.

Имено, според оценката на Судот, Законот би требало, за решавање на статусот на вработените во Комората, да упатува на решенијата содржани во Законот за работните односи или, пак, да се предвиди работниот однос во стручната служба на Стопанската комора на Македонија да се трансформира во работен однос во стручните служби на стопанските комори основани со овој закон, а распоредувањето да се изврши соодветно на работните задачи што секој вработен ги вршел на денот на влегувањето во сила на овој закон.

Од тие причини, Судот оцени дека членот 34 е несогласен со Уставот на Република Македонија.

Во однос на членот 35 од Законот Судот оцени дека истиот е несогласен со Уставот од причина што е суштински поврзан со членот 34 од Законот, односно содржи решение според кое коморите, кои ќе се конституираат во рок од три месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон, ќе учествуваат во распределбата на имотот според членот 34 став 2 на овој закон.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.131/2002)

39.

**- Закон за надворешно - трговското работење
(надоместок за увоз и извоз)**

- Foreign Trade Law (Export and import duty)

- Надоместокот што го плаќаат деловните субјекти кои вршат увоз и извоз на производи, стоки и услуги претставува јавна давачка која се плаќа за однапред определени намени и цели. Тоа што овој надоместок не е директен приход на Буџетот на Република Македонија, но се уплаќа на сметка на Министерството за економија, не е аргумент истиот да не се смета како јавна давачка во смисла на членот 33 од Уставот на Република Македонија.

Поради своите специфичности, овој надоместок не може да се поистовети со царината, како јавна давачка, па затоа со воведувањето на обврската за негово плаќање не се воведува двојно оптоварување на субјектите кои што вршат увоз и извоз.

- The duties paid by the respective business entities importing or exporting products, goods or services have the character of public taxes paid in advance for certain purposes. The fact, that this duty is not considered as a direct income of the state budget of the Republic of Macedonia, but is being paid to the favor of the Ministry of Economy is not a sustainable argument that it can not be considered as a public duty in the sense of Article 33 of the Constitution of the Republic of Macedonia.

Having in mind the specifics of this duty, it can not be compared with the customs, as one further form of a public duty. Therefore, by establishing of the obligation for payment of this duty no double charges appear for the entities performing import or export activities.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на членовите 57-а и 57-б од Законот за надворешно - трговското работење ("Службен весник на Република Македонија" бр. 31/93, 41/93, 59/96, 15/97, 13/98, 13/99, 50/99, 82/99, 4/2001 и 2/2002).

2. Стопанската комора на Република Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на членовите 57-а и 57-б од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата намените од членот 57- б од Законот за кои се воведува плаќање на надоместокот како јавна давачка, по својата природа и карактер претставувале типично деловни, односно стопански дејности, кои спаѓаат во сферата на претприемништвото.

Затоа, подносителот смета дека не е во согласност со Уставот Министерството за економија, односно Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, како органи на државната управа, да вршат зафаќање од сите деловни субјекти средства со цел, тие, наместо самите субјекти според нивниот интерес и потреби непосредно или посредно да се бават со стопански, односно деловни активности какви што се оние утврдени во членот 57-б.

Доколку се ценело дека наведените дејности за кои се воведува надоместокот треба да се вршат како јавни дејности, тогаш, според подносителот на иницијативата овие дејности требало да се прогласат како дејности од јавен интерес, па во таков случај државата, преку основање на јавно претпријатие, да се јави како претприемач, и да се бави со овие дејности, односно услуги, за чие вршење ќе наплатува и соодветен надоместок, во зависност од интересот, потребите и барањата на стопанските субјекти за таквите услуги.

Поради наведеното, подносителот на иницијативата смета дека надоместокот што се воспоставува со оспорениот член 57-а, според член 33 од Уставот неможе да има карактер на јавна давачка и да го плаќаат сите деловни субјекти без оглед дали некои од нив постојано се занимаваат со надворешна трговија, односно извоз и увоз, или пак само еднократно извршиле некој увоз или извоз и не им е потребна никаква подршка во надворешната трговија.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека оспорените одредби од Законот не биле во согласност со Уставот и поради тоа што и под претпоставка овие дејности да можат да се дефинираат како државни функции, надоместокот како јавна давачка според Уставот не можел да биде непосреден приход на Министерството за економија, но само на Буџетот на Република Македонија.

Членот 57-б од Законот не бил во согласност и со член 55 од Уставот, бидејќи со него се ограничувала слободата на пазарот и претприемништвото, како и слободната иницијатива на стопанските субјекти.

И на крајот, се наведува дека овие членови не биле во согласност со Уставот затоа што за иста функција на орган на државната управа, деловните субјекти кои се бават со увоз или извоз плаќале данок, односно јавна давачка по два основа.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 57-а од Законот "Деловните субјекти што вршат увоз и извоз на производи, стоки и услуги плаќаат надоместок.

Обврзниците се должни да го платат надоместокот на посебна сметка на Министерството за економија.

Обврската за плаќање на надоместокот настанува во моментот на увозното, односно извозното царинење на производите, стоките и услугите.

Обврзникот задолжително го презентира пред царинскиот орган доказот за платениот надоместок во корист на сметката на Министерството за економија, при поднесување на царинската декларација.

Основицата за пресметување на надоместокот е основницата врз која се пресметува царината.

Стапката на надоместокот изнесува 0,1% од утврдената царинска основа."

Во оспорениот член 57-б пак е утврдено дека:

"Средствата за надоместокот се рапоредуваат по една третина за следните намени:

- поттикнување на индустриското производство и извозот на индустриски производи;
- унапредување на надворешно-трговската размена на стоки и услуги и
- развој и унапредување на земјоделското производство и извоз на земјоделски производи.

Средствата ќе се користат врз основа на Програма која на предлог на Министерот за економија и Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ја донесува Владата на Република Македонија."

Судот на седницата, исто така, утврди дека овој вид на надоместок за прв пат е воведен во 1999 година, со дополнувањата на Законот за надворешно - трговско работење извршени во таа година. ("Службен весник на Република Македонија" бр. 50/99).

Со новиот Закон за надворешно-трговско работење ("Службен весник на Република Македонија" бр. 45/2002), кој што

влезе во сила на почетокот на јули месец 2002 година, не е предвидено плаќање на ваков надоместок. Меѓутоа, во членот 25 од овој закон е утврдено дека со неговото влегување во сила престанува да важи Законот за надворешно-трговското работење од 1993 година, со сите негови изменувања и дополнувања и тоа заклучно со изменувањата и дополнувањата објавени во "Службен весник 2/2002", освен членовите 7 став 5, 11-а, 57-а, 57-б, 57-г, 79, 84 точка 11-а, 87 точка 1, 88 ставови 1 и 5 во однос на членовите 79 и 87 точка 1, кои ќе се преименуваат до 31 декември 2005 год.

4. При оценување на уставноста на оспорените членови од Законот, Судот го имаше предвид членот 33 од Уставот, во однос на кој главно и се оспоруваше нивната уставност.

Имено, според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавни расходи утврдени со закон.

Смислата и содржината на оваа уставна одредба е утврдувањето општа обврска на сите субјекти, а не само на граѓаните, во Републиката, за обезбедување финансиски средства за функциите на државата утврдени со Уставот и со закон, а кои ги вршат нејзините органи и институции.

При тоа Уставот именува само еден вид на јавна давачка-данокот, секако најизразит вид на алиментирање на државата, а другите видови ги предостава на закон.

Освен тоа, Уставот упатува данокот и сите други јавни давачки да се плаќаат на начин утврден со закон. Во тој поглед во соодветните закони, при утврдувањето на видовите даноци и другите јавни давачки ќе мора да се утврдат субјектите кои се должни да ги плаќаат тие давачки, основот, односно предметот за кои се однесува плаќањето, нивната основица, висина и сл.

Разгледувајќи ги оспорените членови, а особено член 57-а од Законот во однос на наведената смисла и содржина на член 33 од Уставот, Судот утврди дека надоместокот од наведениот член од Законот по својот вид и карактер претставува јавна давачка бидејќи за неговото плаќање се утврдени сите елементи како и за другите видови јавни давачки, со еден спецификум, а тоа е што за разлика од другите јавни давачки, во конкретниот случај се определени и намените и целите за користење на средствата од надоместокот,

односно однапред се знае за што ќе се наменат приходите од оваа јавна давачка.

Тоа што овој надоместок не е директен приход на Буџетот на Република Македонија, но се уплаќа на сметка на Министерството за економија и користењето на средствата од надоместокот е врзан со Програма што ја носи Владата на Република Македонија, не е причина и аргумент надоместокот да не се смета како јавна давачка во смисла на член 33 од Уставот.

Исто така, според мислењето на Судот со воведувањето на обврската за плаќање на овој надоместок при увоз и извоз на производи, стоки и услуги по стапка од 0,1% од утврдената царинска основица не се воведува двојно оптоварување на субјектите кои вршат увоз и извоз, од кој аспект исто така се оспоруваат наведените членови од Законот. Ова од причина што овој надоместок не може да се поистовети со царината, бидејќи надоместокот и царината претставуваат две различни давачки со оглед дека царината е посреден данок, односно давачка која практично не ја плаќа обврзникот, но крајниот корисник (граѓанинот) преку цената на производот или услугата, а во случај на надоместокот не е така. Плус тоа, средствата што се собираат по овој основ не претставува чист трошок на државата, но инвестирање во развојот и унапредувањето на намените за кои е воведен овој надоместок од што имаат корист самите субјекти, а со кофинансирањето на некој начин им се враќаат овие средства.

Поради напред наведеното Судот оцени дека оспорените одредби од Законот не се во несогласност со членот 33 од Уставот на Република Македонија, поради што и не го постави прашањето за нивната согласност со овој член од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 127/2002)

40.

- Закон за стечај (стекнување својство овластен стечаен управник)

- *Bankruptcy Law (Acquisition of the status of a designated bankruptcy manager)*

- Различните услови за стекнување звање "овластен стечаен управник" (професор избран во научна област од деловното право, финансиите или сметководство и судија кој работел на стечајни постапки една година по разрешувањето), не создаваат нееднаквост на граѓаните по основ на нивната општествена положба, од причина што основ за ваквиот третман е претходното искуство и знаење во вршењето определени работи на одделна категорија граѓани, а не нивната општествена положба.

- *Different qualifications required for the acquisition of the status of a 'designated bankruptcy manager' (professor from the area of Business Law, Finances and Accountancy and Judges having worked on bankruptcy cases for at least one year after leaving the court function) do not represent any unequal treatment of the citizen on the basis of their social status due to the fact, that basis for such designations is previous knowledge and experience that has to be delivered while performing the specific activities by a certain category of persons, not their social status.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 29 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 22 став 5 од Законот за стечај ("Службен весник на Република Македонија" бр. 55/1997, 53/2000 и 37/2002).

2. Асоцијацијата на овластени стечајни управници на Република Македонија на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 22 став 5 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Со оглед на тоа што со оспорената одредба на една категорија граѓани им се овозможувало да се стекнат со звањето овластен стечаен управник без полагање на испит, во иницијативата се наведува дека со оваа одредба граѓаните се ставале во нееднаква, односно нерамноправна положба пред Уставот и законите по основ на нивната општествена положба и се ограничувало правото на секој под еднакви услови да му е достапно секое работно место, што не било во согласност со член 9 и член 32 став 2 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 22 став 5 од Законот за стечај: "Звањето овластен стечаен управник врз основа на писмено барање и приложената документација, може да му се признае на професор избран во научна област од деловното право, финансиите или сметководство, како и судија кој работел на стечајни постапки една година по разрешувањето, на кого министерот за правда му издава уверение за овластен стечаен управник без полагање на испит за стекнување звање овластен стечаен управник".

4. При оценување на согласноста на оспорената законска одредба со Уставот, Судот ги имаше предвид следните уставни и законски одредби:

Во член 9 став 1 од Уставот на Република Македонија утврдено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Во ставот 2 на овој член од Уставот, пак, е утврдено дека граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во член 32 од Уставот, со кој се гарантира правото на работа, како едно од економските права на човекот и граѓанинот, меѓу другото, е утврдено дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Во член 15 од Законот за стечај, како орган на стечајната постапка, меѓу другите, е утврден и стечајниот управник, кој има определени права и должности утврдени со овој закон.

Според член 20 став 1 од Законот, работите на стечаен управник може да ги врши физичко лице кое е овластен стечаен управник и друштво со ограничена одговорност кое ќе добие дозвола за вршење на работите на стечаен управник. Според ставот 2 од истиот член, за стечаен управник може да биде именовано физичко лице кое располага со потребна стручност и деловно искуство, кое согласно член 2 став 3 од Законот за трговските друштва е трговец и ако ги исполнува следниве услови:

1. да има висока стручна подготовка и најмалку три години работно искуство;
2. да положил испит за овластен стечаен управник и да има стекнато уверение за овластен стечаен управник;
3. да не е осудувано за кривични дела што го прават неподобен за стечаен управник (точката 3 е укината со Одлука У.бр.235/2001 од 6 март 2002 година на овој Суд) и
4. да даде изјава дека во работењето ќе ги применува правилата во согласност со Кодексот за етиката на стечајните управници.

Во ставовите 1, 2, 3 и 4 на членот 22 од Законот, чиј став (5) се оспорува со оваа иницијатива, е предвидено дека испитот за стекнување на звање стечаен управник се полага пред комисија формирана од страна на министерот за правда, според програма што ја донесува министерот за правда - став 1, дека на лицето кое ќе го положи испитот од став 1 на овој член, министерот за правда му издава уверение за овластен стечаен управник – став 2, дека трошоците за полагање на испитот за овластен стечаен управник се

на товар на лицето кое го полага испитот – став 3 и дека формата и содржината на уверението, како и начинот на полагање на испитот за овластен стечаен управник ги пропишува министерот за правда – став 4.

5. Разгледувајќи го оспорениот став 5 на член 22 во контекст на целата концепција на Законот за стечај, а особено во корелација со членот 20 и останатите ставови на член 22 кои не се оспорени, Судот оцени дека со различните решенија утврдени во член 22 од Законот граѓаните не се доведуваат оправдано во различна, односно нееднаква положба во однос на стекнувањето на звање "овластен стечаен управник". Непосредна основа за тоа е претходното искуство и знаење во вршењето на определени работи на одделна категорија граѓани утврдени во оспорениот став 5 на член 22 од Законот, а не нивната општествена положба, како што смета подносителот на иницијативата. Имено, според мислењето на Судот законодавецот има право да определи дека граѓаните од ставот 5 на член 22 од Законот и без полагање посебен испит го обезбедиле потребното знаење и искуство за професионално извршување на работите за стечаен управник утврдени со овој закон, а другите граѓани тоа знаење треба да го стекнат преку полагање на испит.

Во прилог на тоа зборува и фактот што законодавецот не утврдил можност со звањето "овластен стечаен управник" без полагање на испит да се стекнат на пример сите универзитетски професори или судии, независно на кои работи тие претходно работеле (при што навистина би се создавала и неправедна нееднаквост меѓу граѓаните по основ на нивната општествена положба), туку дека со ова звање можат да се стекнат само професорите избрани во научна област од деловното право, финансиите и сметководството и судии кои работеле на стечајни постапки една година по разрешувањето.

Од друга страна, стекнатото звање "овластен стечаен управник" без полагање на испит, не значи дека за оваа категорија на граѓани е единствени и доволен услов да бидат именувани за вршење на работите на стечаен управник. Имено, покрај тој услов, тие мора да ги исполнуваат и другите услови предвидени во член 20 став 2 од Законот, кои еднакво важат и за сите други граѓани. Тоа значи дека одредбата на ставот 5 од член 22 од Законот, автоматски не ја исклучува примената на ставот (2) на член 20 од Законот во однос на оваа категорија граѓани.

Согласно наведеното Судот утврди дека со одредбата во оспорениот став 5 на член 22 од Законот за стечај, не се создава нееднаквост на граѓаните по основ на нивната општествена положба во поглед на стекнувањето звање "овластен стечаен управник", ниту во поглед на достапноста на вршењето на работите на стечаен управник под еднакви услови која му противречи на врвното начело на правото - правдата и правичноста и затоа не го постави прашањето на нејзината согласност со член 9 и член 32 став 2 од Уставот на Република Македонија.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.43/2003)

4. Јавни услуги

4. *Public Services*

41.

- Ценовници на Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" – Скопје

- *Price Lists of the Public Enterprise for Airport Services "Macedonia"- Skopje*

- Управниот одбор на јавното претпријатие ги утврдува цените на производите и услугите за кои согласност дава основачот со цел да се сугерира одредено ниво на цена кои од една страна ќе обезбедат рентабилно работење на претпријатијата, а од друга страна ќе бидат достапни на граѓаните, при што ова законско овластување Управниот одбор не може да го пренесе на директорот на јавното претпријатие.

- *The Management Board of the public enterprise defines the prices for the respective products and services, thus being subject to approval by the founder of the company in order to give suggestions to certain price levels that shall provide business ability, on one hand, and transparency for the citizen, on the other hand. Such authorizations given by Law can not be transferred to the manager of the public enterprise.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ:

а) Ценовникот на аеродромски услуги во делот II насловен како Ценовник на останати аеродромски услуги на Аеродромот Скопје и Аеродромот Охрид, донесен од Управниот одбор на Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" – Скопје на 24.11.1999 година;

б) Одлуката за измена и дополнување на Ценовникот на основните и останатите аеродромски услуги донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие на 20 декември 2001 година дел II;

в) Ценовникот на услуги во складовите на Стоковите центри и Шпедиции на Аеродромот во Скопје и Охрид донесен од Управниот одбор на Јавното претпријатие за аеродромски услуги "Македонија" – Скопје бр.02-567/4 на 25 мај 1998 година; и

г) Одлука за дополнување на Ценовникот бр.02-567/4 на услугите во складовите на Аеродромот во Скопје и Охрид, донесена од Директорот на Јавното претпријатие за аеродромски услуги »Македонија« П.О. Скопје и заведен под бр.02-557/2 на 22 мај 2002 година и бр.1657 од 28 мај 2002 година.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на ДХЛ - Интернационал ДООЕЛ - Скопје преку полномошникот Пандорка Кимова-адвокат од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 под а), в) и г) од оваа одлука.

При проучување на предметот Судот одлучи по сопствена иницијатива да поведе постапка за оценување уставноста и законитоста и на актот означен во точката 1 б) од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што основано се постави прашањето за согласноста на наведените акти со Законот за јавните претпријатија и член 52 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека Управниот одбор на ЈПАУ »Македонија« на 24 ноември 1999 година донел Ценовник на ЈПАУ на основните и останатите аеродромски услуги на аеродромите Скопје и Охрид.

Овој Ценовник е составен од 2 дела. Во првиот дел се утврдени цени на основните аеродромски услуги на Аеродромот Скопје и Охрид и тоа: цени на хендлинг услуги за патнички сообраќај, попусти на цени на хендлинг услуги; услуги опфатени во основната хендлинг цена на платформа; хендлинг услуги – пристанишна зграда; цени за хендлинг за хеликоптери; цена за паркинг; патничка такса; цени на хендлинг за карго авиони; хендлинг услуги за карго авиони и други услуги.

Во вториот дел од оспорениот Ценовник а кој се однесува на останати аеродромски услуги на аеродромот Скопје и Охрид е предвидено дека: цените на услуги во карго центар, цени за издавање на деловен простор, цените за издавање под закуп на рекламен простор, цените на кетеринг сервис, цените на угостителски објекти, малопродажните цени на про изводи во СЦП и продавници, цените на паркинг, цените за агенциско работење, цените за користење на услуги од Секторот за ПДЗ и ОТ обезбедување и цените на останатите дополнителни услуги се утврдуваат со посебни ценовници кои ги донесува Директорот на јавното претпријатие.

На вака донесениот Ценовник Владата на Република Македонија на 25 јануари 2000 година дала согласност бр.23-5497/1.

5. Понатаму Судот утврди дека на 20 декември 2001 година Управниот одбор на ЈПАУ »Македонија« донесол Одлука за измена и дополнување на Ценовникот на основните и останатите аеродромски услуги.

Измената се однесува на дел I од Ценовникот во делот на основните аеродромски услуги и тоа: такса за безбедност, услуги опфатени во основните хендлинг цени на платформа, цени на услуги на посебни барања.

Измената се однесува и на дел II од Ценовникот односно во делот на останатите аеродромски услуги при што се додава точка 11 која гласи: 11. Цените на користење на услуги во ВИП и ЦИП салоните при ЈПАУ »Македонија« – Скопје и Охрид се утврдуваат со посебен Ценовник кој го донесува Директорот на Јавното претпријатие.

За одлуката и измени и дополнување на Ценовникот на основните и останати аеродромски услуги Владата на Република Македонија со Одлука бр.23-134/1 од 22 јануари 2002 година дала согласност.

6. Исто така Судот утврди дека врз основа на член 27 точка 8 од Статутот на ЈПАУ »Македонија«, а во врска со Дел II точка 1 од Ценовникот на аеродромските услуги, Управниот одбор а не директорот како што наведува иницијаторот на 25 мај 1998 година донесол Ценовник на услуги во складо вите на стоковите центри и шпедиции на аеродромите Скопје и Охрид бр.02-567/4. Во овој Ценовник се утврдени цени на услуги за стоков промет (основни складишни манипулативни услуги, складишнина, посебни складишни услуги, цени на извршени услуги за транзитни стоки и друго); цени на шпедитерски и останати услуги на стоки (цени за шпедитерски услуги цени на услуги за одвоз и довоз на стоки) цени на услуги за превоз на

стоки со товарни возила од аеродромите Скопје и Охрид (поеди нечни пратки, цени на услуги за полетизбрани пратки, ослободување од плаќање и начин на наплата).

На вака донесениот Ценовник Владата на Република Македонија нема дадено согласност.

7. Воедно Судот утврди дека на 20 мај 2002 година Директорот на ЈП АУ донесол Одлука за дополнување на Ценовникот на услугите во складовите на стоковите центри и шпедиции на Аеродромите Скопје и Охрид.

Со оваа одлука се утврдуваат дополнителни ставки и цени на Ценовникот за услугите во складовите на Аеродромот во Скопје и Охрид.

8. Според член 1 став 2 од Законот за јавните претпријатија («Службен весник на Република Македонија» бр.38/98) стопанските дејности од јавен интерес се дејности кои се незаменлив услов за животот и работата на граѓаните, за работа на правните лица и на државните органи.

Според член 2 од наведениот закон како стопански дејности од јавен интерес се сметат дејностите со кои се остварува јавниот интерес и тоа во: енергетиката, железничкиот сообраќај, телекомуникации, воздушниот сообраќај. . . .. и други стопански дејности утврдени со закон.

Согласно член 3, пак, од Законот, јавните претпријатија во име на Република Македонија основа Владата на Република Македонија.

Јавните претпријатија основани од Република Македонија се во сопственост на Република Македонија.

Според член 11 од Законот, основачот на јавното претпријатие дава согласност, покрај другото и на актот со кој се утврдуваат цените на производите и услугите што јавното претпријатие ги продава и врши за корисниците.

Според член 16 од Законот, органи на јавно претпријатие се: управниот одбор, одбор за контрола на материјално финансиското работење и директор.

Според член 19 точка 8 од Законот, Управниот одбор на јавното претпријатие ги утврдува цените на производите и услугите.

Според член 23 став 1 од Законот со работата на јавното претпријатие раководи директорот што го именува односно разрешува основачот.

Според став 4 на член 23 од Законот директорот на јавното претпријатие го обезбедува спроведувањето на одлуките и заклучоците на управниот одбор учествува во спроведувањето на основите на програмата за работа и развој, учествува во утврдувањето на критериуми за користење и располагање со средства и употребата на средства остварени со работењето на јавното претпријати, врши усогласување на деловната активност на јавното претпријатие и врши други извршни работи во врска со работата и работењето на јавното претпријатие утврдено со статутот.

Според член 29 од Законот, со статутот на јавното претпријатие поблиску се уредува организацијата, управувањето и раководењето со јавното претпријатие, општите акти и постапката за нивно донесување, како и други прашања од значење за јавното претпријатие.

Од наведеното произлегува дека одделни стопански дејности кои се незаменлив услов за живот и работа на граѓаните, правните лица и државните органи се утврдени како дејности од јавен интерес и за нив се основаат јавни претпријатија од страна на физички и правни лица под услови утврдени со закон.

Поаѓајќи од карактерот на дејноста како незаменлив услов за живот и работа на граѓаните, законодавецот го утврдил режимот на работењето на јавните претпријатија без оглед дали тие се основани од државата, единицата на локалната самоуправа или од физички лица.

Понатаму од законот произлегува дека Управниот одбор на јавното претпријатие ги утврдува цените на производите и услугите за кои согласност дава основачот со цел да се сугерира одредено ниво на цена кои од една страна ќе обезбедат рентабилно работење на претпријатијата, а од друга страна ќе бидат достапни на граѓаните.

Според тоа само управниот одбор на јавното претпријатие е овластен да ги утврдува цените на производите и услугите на овие претпријатија и дека тој тоа законско овластување не може да го пренесе на директорот на јавното претпријатие.

Исто така од Законот не произлегува можност и основачот кој дава согласност на цените на производите и услугите на овие претпријатија при давањето на согласноста да даде согласност на актот со кој се предвидени цените на услугите, одредени цени на услуги да ги утврдува директорот со посебни правилници.

Од друга страна, пак, имајќи ги предвид законските овластувања на директорот на јавното претпријатие, исто така не произлегува можност директорот да ги утврдува цените на производите и услугите.

Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека Управниот одбор на јавното претпријатие не ги пречекроил законските овластувања со оглед на тоа што на директорот на јавното претпријатие му пренесол надлежност тој со посебни правилници да ги утврдува цените на услугите на останатите аеродромски услуги, односно оцени дека Ценовникот на аеродромските услуги дел II донесен од Управниот одбор на Јавното претпријатие во 1999 година и Одлуката за измена и дополнување на Ценовникот на основните и останатите аеродромски услуги донесен од Управниот одбор во 2001 година дел II не се во согласност со Законот за јавните претпријатија.

Исто така Судот оцени дека Ценовникот на услугите во складовите на стоките центри и шпедиции бр.02-567/4 донесен од Управниот одбор на ЈП на 25 мај 1998 година не е во согласност со Законот за јавните претпријатија со оглед на тоа што за овој Ценовник основачот односно Владата не дала согласност.

Воедно Судот оцени дека Одлуката за дополнување на Ценовникот на услуги во складовите, донесен од Директорот на ЈП од 28 мај 2002 година не е во согласност со Законот за јавните претпријатија.

9. При проучување на оспорените акти Судот утврди дека тие не се објавени во службеното гласило на Републиката, односно утврди дека според член 52 од Статутот на ЈП општите акти се објавуваат на огласна табла, а влегуваат во сила со денот на неговото објавување доколку со одредбите на општиот акт не е определено поинаку.

Имајќи го предвид фактот дека оспорените акти се подобни за уставно-судска оценка, а истите не се објавени согласно член 52 од Уставот на Република Македонија, Судот оцени дека тие не се во согласност со наведената уставна одредба.

10. Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

11. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.128/2002)

42.

- Законот за телекомуникации (надоместок за користење доделени броеви)

-Telecommunications Law (Remunerations for the usage of given telephone numbers)

- Обврската на граѓаните да плаќаат надомест за користење на јавните телекомуникациски услуги произлегува од Законот кој го овластува Министерот за транспорт и врски да го утврди неговиот годишен износ.

- The obligation for the citizen to pay remunerations for the usage of public telecommunication services derives from the Law that authorizes the Minister of Transport and Communications to define the annual amount.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 19, член 21 став 1 алинеја 4 и став 2 и член 59 став 1 во делот: "за користење на доделените броеви се плаќа годишен надоместок кој го утврдува министерот за сообраќај и врски на предлог на Дирекцијата" од Законот за телекомуникации ("Службен весник на Република Македонија" бр.33/96, 17/98, 28/2000 и 4/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за оценување уставноста на оспорените одредби од законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата министерот за сообраќај и врски не бил овластен, на предлог на Дирекцијата, да го утврдува годишниот надоместок за користење на доделените броеви, односно дека тоа спаѓало во надлежност на Собранието на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорените членови се предвидува цените на јавните телекомуникациски услуги понудени на конкурентна основа, да ги утврдуваат јавните телекомуникациски оператори и давателите на телекомуникациски услуги и министерот за сообраќај и врски да ги донесе, а Дирекцијата да ги применува прописите со кои се регулира обезбедувањето на универзални услуги

и постапката за надомест што ќе се користи за да се наплатат тие услуги.

4. Согласно член 95 став 1 од Уставот државната управа ја сочинуваат министерствата и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Во членот 96 од Уставот, меѓу другото, е предвидено дека органите од државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Согласно член 58 од овој закон министерот кој раководи со министерството во чиј состав се наоѓа друг орган на државната управа, на предлог на директорот, кој раководи со органот во состав, го донесува актите за органот што е во негов состав.

Согласно член 61 став 1 од Законот со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Во ставот 2 на овој член од Законот е предвидено дека со актите кои ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, Судот утврди дека министерот со свој пропис не ја пропишува обврската на граѓаните и другите правни лица да плаќаат надоместок, туку надоместокот, како таков, е претходно предвиден во Законот, а министерот го утврдува неговиот годишен износ (член 59 став 1).

Со други зборови, според Судот актот што го донесува министерот е всушност акт донесен во функција на операционализација на Законот за телекомуникации.

Во тој контекст, според Судот, не би можело да се каже дека министерот воведува јавни давачки, затоа што давачката како таква, е претходно предвидена во законот, а министерот ја определува само нејзината висина.

Истото образложение, според Судот се однесува и за: одредбата од членот 19 од оспорениот закон според кој цените за јавните телекомуникациски услуги, понудени на конкурентна основа, ги утврдуваат јавните телекомуникациски оператори и давателите на телекомуникациски услуги.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на оспорените законски одредби.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 на ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Сел ими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.38/2002)

43.

- Одлука со која се утврдуваат цени на комунални услуги, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие "Чистота и зеленило" од Куманово

- Decision defining the prices for communal services, issued by the Management Board of the Public Enterprise 'Cistota & Zelenilo' from Kumanovo

- Не е во согласност со Уставот и со закон цените на комуналните услуги за одржување на хигиената во градските и други населби (изнесување на смет од правните и физичките лица на

подрачјето на општината) да се определуваат според групирање на корисниците на услугите по просечна минимална и максимална површина, а не по цена на метар квадратен за реално извршена комунална услуга на изнесување на сметот.

- It is not in accordance with the Constitution and the laws to define prices for communal services of cleanness of public areas of the city (in terms of transportation of garbage produced by natural persons and legal entities staying on the territory of the city) by grouping the consumers into users of minimum and maximum cleaning areas, and not by square meters, where the communal services of garbage transportation were performed.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 февруари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА точка II став 1 алинеја 2 и став 2 алинеја 3 и 4 и точка III од Одлуката бр.02-1002, со која се утврдуваат цени на комунални услуги, донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие "Чистота и зеленило" од Куманово, на 17 јуни 2002 година.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Душан Димитријевиќ од Куманово, со Решение У.бр.180/2002 од 15 јануари 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста и

законитоста на точка II став 1 алинеја 2 и став 2 алинеја 3 и 4 и точка III од Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за согласноста на оспорените одредби од Одлуката со одредбите на член 9 и член 52 став 1 од Уставот и член 29 став 1 алинеја 6 од Законот за комуналните дејности.

4. Судот на седницата утврди дека според точка II став 1 од Одлуката, надоместокот за изнесување на смет од правни субјекти за површина на деловен простор од 15 м² изнесува 24,00 денари од м², а за дворно место 0,80 ден./м². Според оспорената алинеја 2 на став 1 од оваа точка од Одлуката, надоместокот од правните субјекти за површина на деловен простор над и под 15 м² изнесува 1,90 денари од метар квадратен.

Со точка II став 2 алинеја 1 и 2 од Одлуката се уредува дека надоместокот за изнесување на смет од граѓани за станбен простор изнесува 3,50 ден./м², а за дворно место 0,30 ден./м². Според оспорените алинеи 3 и 4 од овој став, минималната квадратура на станбен простор за пресметување на ѓубрарина е 40 м², а максималната квадратура на станбен простор за пресметување на ѓубрарина е 100 м².

Според точка III од Одлуката, оваа одлука стапува во сила од денот на донесувањето.

5. Според член 9 од Уставот граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со член 52 став 1 од Уставот се уредува дека законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Според член 27 од Законот за комунални дејности ("Службен весник на Република Македонија" бр.45/97, 23/99 и 45/02) висината на цената и начинот на плаќање на комуналните услуги, ја определува управниот одбор на јавното претпријатие, по претходна согласност на основачот, а според член 29 алинеја 6 од овој закон, плаќањето на комунални услуги за одржување на хигиена во градски и други населби се врши во мерна единица – ден./м² (денари на метар квадратен).

Тргувајќи од содржината на наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на оспорените одредби од Одлуката, според која цените на комуналните услуги за одржување на хигиената во градските и други населби, односно за изнесување на смет од правните и физичките лица на подрачјето на општина Куманово се определуваат според групирање на корисниците на услугите по просечна минимална и максимална површина, а не по цена на метар квадратен за реално извршена комунална услуга на изнесување на сметот, според мислењето на Судот, со таквиот начин се повредува принципот на еднаквост на граѓаните со оглед на тоа што едни плаќаат надоместок за одржување на хигиена за површини што ги немаат, а други не плаќаат за површини што ги имаат. Исто така, начинот на утврдување на надоместокот за комуналните услуги, содржан во оспорените одредби не е во согласност со законската одредба да тој се врши според мерна единица на метар квадратен. Покрај тоа, Одлуката е утврдено да влезе во сила со нејзиното донесување, а не со нејзиното објавување, со што се повредува уставниот принцип за објавување на прописите пред нивното влегување во сила.

Со оглед на наведеното, Судот оцени дека оспорените одредби од Одлуката со која се определуваат цените на комуналните услуги не е во согласност со член 9 и член 52 став 1 од Уставот и член 29 алинеја 6 од Законот за комуналните дејности..

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.180/2002)

44.

- Одлука за утврдување на услугите на ЈП "Пазари", донесена од Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола

- Decision for the redefinition of Services of the Public Enterprise "Pazari" from Bitola issued by the Management Board of this company

- Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Со оглед на тоа што оспорениот акт е донесен од надлежниот орган на јавното претпријатие и општинскиот совет, како основач на јавното претпријатие дал согласност на оваа одлука, како и фактот дека актот е објавен во службеното гласило на општината, не може да се постави прашањето за неговата уставност и законитост од аспект на објавувањето.

- According to Article 52 of the Constitution, laws and other secondary legislation is subject to publication before the date of entry into force.

Due to the fact, that the given legal act has been issued by the respective body of the public enterprise and the Community Council (who has given its approval to this Decision as founder of the enterprise), as well due to the fact, that this act has been published in the official gazette of the Community, the issue whether this act is in accordance with the Constitution and the laws is irrelevant from the aspect of its publication.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 29 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката бр.02-443/4 за утврдување на услугите на ЈП "Пазари", донесена од Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола на 30 декември 2002 година.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката бр.02-189/3 за утврдување на услугите на ЈП " Пазари" за 2002 година, донесена од Управниот одбор на ЈП " Пазари" Битола на 6 јуни 2002 година, и Решението бр.07-499/11 за давање согласност на Одлуката на Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола за утврдување цените на услугите за 2002 година, донесено од Советот на општина Битола на 27 јуни 2002 година.

3. Константин Ставревски од Битола преку адвокатот Љупчо Димовски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актите означени во точките 1 и 2 од ова решение. Во иницијативата се наведува дека оспорените одлуки имале повратно дејство, бидејќи закупнините за деловен простор требало да се утврдуваат месечно, а според оспорените акти закупнините се наплатувале за цела 2002 година.

Исто така, во иницијативата се тврди дека одлуките влегувале во сила со денот на донесувањето, не биле објавени во "Службен гласник", а на Одлуката бр.02-443/4 од 30 декември 2002 година не била дадена согласност од Советот на општина Битола.

Понатаму, според подносителот на иницијативата градежното земјиште на кое е лоциран неговиот објект (трафика) било сопственост на Република Македонија, така што ЈП "Пазари" требало да биде закуппримач од Република Македонија, а висината на закупнината за давање во подзакуп требало да е усогласена со цената што ја утврдила Република Македонија која земјиштето може да го отуѓи, да го даде под концесија и под закуп. Со оспорените акти, општината односно ЈП "Пазари" Битола се ставале над државата со што се нарушувале темелните вредности на уставниот поредок, правната сигурност на граѓаните и владеењето на правото, а се поради монополското и политичкото однесување на Советот на општината Битола и на ЈП "Пазари" Битола.

4. Судот на седницата утврди дека двете оспорени одлуки имаат потполно идентичен текст со тоа што едната одлука се однесува за 2002 година, а другата одлука не е временски ограничена.

Со нив се утврдуваат цените на услугите и тоа како паушал за продажба на одредени производи, цените на услугите за сточен пазар, ваги, резервации за продажни места и кирии за деловен простор.

Со оспореното решение на Советот на општина Битола бр.07-499/11 од 26 јуни 2002 година се дава согласност на Одлуката на Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола за утврдување цените на услугите за 2002 година бр.02-189/3 од 6 јуни 2002 година.

5. Управниот одбор на ЈП "Пазари" , на седницата одржана на 30 декември 2002 година донел Одлука бр.02-4443/4 за утврдување на услугите на ЈП "Пазари".

Советот на Општина Битола на седницата одржана на 27 февруари 2003 година, согласно член 11 став 1 точка 6 од Законот за јавни претпријатија и член 27 од Законот за комунални дејности, донел Решение бр.07-130/11 за давање согласност на Одлуката на Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола за утврдување цените на услугите.

Решението на Советот на општината Битола е објавено во "Службен гласник на општина Битола" бр. 1 од 3 април 2003 година.

Според писменото известување добиено од Советот на општина Битола, при издавањето на "Службениот гласник на општина Битола" бр. 1 од 3 април 2003 година, бил направен пропуст при печатењето и било објавено само решението бр.07-130/11 од 27 февруари 2003 година за давање согласност на Одлуката за утврдување цените на услугите на Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола бр.02-443/4 од 30 декември 2002 година, додека прилогот 1 односно самата Одлука била изоставена.

Поради тоа а, во "Службен гласник на општина Битола" бр.7 од 1 септември 2003 година, е објавен прилогот 1 односно Одлуката како дополние на Решението на Советот на општината Битола кое претходно е објавено.

Согласно член 52 став 1 од Уставот, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила.

Според член 11 точка 6 и член 19 точка 8 од Законот за јавните претпријатија, Управниот одбор на јавното претпријатие ги утврдува цените на производите и услугите, а основачот на јавното претпријатие дава согласност на актот со кој се утврдуваат цените на производите и услугите што јавното претпријатие ги продава и врши за корисниците.

Според член 27 од Законот за комунални дејности, висината на цената и начинот на плаќање на комуналните услуги, ја определува управниот одбор на јавното претпријатие по претходна согласност на основачот.

Согласно член 62 точка 1 од Законот за локалната самоуправа, во вршењето на работите од својата надлежност советот донесува прописи и тоа: статут, програми, планови, одлуки и други прописи утврдени со закон, а според точката 4 од овој член, прописите се објавуваат во службениот гласник на општината.

Имајќи предвид дека оспорената Одлука бр.02-443/4 е донесена од Управниот одбор на Јавното претпријатие "Пазари" и дека Советот на општина Битола како основач на Јавното претпријатие со решение бр.07-130/11 дал согласност на оваа одлука, како и фактот дека двата прописи се објавени во "Службен гласник на општина Битола", Судот оцени дека не може да се постави прашањето за нивната уставност и законитост од аспект на објавувањето.

Понатаму, наводите содржани во иницијативата дека оспорената одлука влегува во сила со денот на донесувањето и дека има повратно дејство за цела 2002 година, Судот оцени дека се неосновани. Имено, од содржината на оспорената Одлука е видно дека таа стапува во сила со денот на донесувањето, односно на 30 декември 2002 година. Меѓутоа, согласно наведените одредби од Законот за јавните претпријатија и од Законот за комуналните дејности согласност на оваа Одлука мора да даде основачот на јавното претпријатие што е и направено со Решение на Советот на општина Битола на 27 февруари 2003 година.

Оттука произлегува дека оспорената одлука на Јавното претпријатие не може да има правно дејство пред да добие согласност од основачот и пред да биде објавена.

Исто така од содржината на оспорената Одлука не произлегува дека таа има повратно дејство за цела 2002 година, а доколку истата се применува ретроактивно, тоа е фактичко прашање за кое Уставниот суд не е надлежен да одлучува. Освен тоа, цените на услугите во Одлуката на Јавното претпријатие за 2002 година и во Одлуката која нема временско ограничување се идентични.

Понатаму во иницијативата се тврди дека градежното земјиште на кое подносителот на иницијативата има лоцирано деловен објект, а тоа е КП.бр.3608 е во сопственост на Република Македонија и дека Јавното претпријатие "Пазари" е закупопримач од Републиката. Поради тоа, според него, Јавното претпријатие "Пазари", висината на закупнината за давање во подзакуп требало да ја усогласи со основната цена која ја утврдила Републиката со Правилник за начинот и условите под кои изграденото и неизграденото земјиште се дава под краткотраен закуп.

Јавното претпријатие "Пазари" во својот допис го информира Судот дека парцелата врз која е лоциран објектот, а тоа е КП.бр.3608 за КО Битола е на Јавното претпријатие и истата е впишана во поседовниот лист, а исто така како имот на претпријатието парцелата е впишана и во регистрацијата на Јавното претпријатие. Во поткрепа на ова тврдење до Судот достави Поседовен лист бр.12177/2210 од 27 јуни 2003 година, како и фотокопии од регистрацијата на Јавното претпријатие.

Оттука произлегува дека спорната парцела Јавното претпријатие ја дава во закуп, а не во подзакуп како што смета подносителот на иницијативата. Притоа цената ја утврдува Управниот одбор на Јавното претпријатие, а согласност дава Советот на општината Битола.

Поради тоа Судот оцени дека оспорената одлука е во согласност со одредбите од Законот за јавните претпријатија и со Законот за комунални дејности кои ја регулираат оваа материја.

6. Управниот одбор на ЈП "Пазари" на седницата одржана на 6 јуни 2002 година, донел Одлука бр.02-189/3 за утврдување на услугите на ЈП "Пазари" за 2002 година.

Советот на општината Битола на седницата одржана на 27 јуни 2002 година, согласно член 11 став 1 точка 6 од Законот за јавни претпријатија и член 27 од Законот за комунални дејности, донел Решение бр.07-499/11 за давање согласност на Одлуката на

Управниот одбор на ЈП "Пазари" Битола за утврдување цените на услугите за 2002 година.

Одлуката на Управниот одбор на ЈП "Пазари" и Решението на Советот на општината Битола се објавени во "Службен гласник на општина Битола" бр. 1 од 4.07.2002 година.

Од самиот наслов на оспорената Одлука е видно дека таа има времен карактер бидејќи се однесува на 2002 година. Оттука со истекот на 2002 година, оваа одлука престанала да произведува правно дејство односно не е повеќе дел од правниот поредок.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од фактот дека оспорената одлука бр.02-189/3 престанала да важи со истекот на 2002 година, а имајќи го предвид членот 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот оцени дека постојат процесни пречки за оценување на уставноста и законитоста на оваа Одлука на ЈП "Пазари" како и на Решението на Советот на општина Битола со кое се дава согласност на истата.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.67/2003)

5. Судство, адвокатура и нотаријат

5. *Judicial System, Bar and Notary*

45.

- Закон за адвокатурата

- *Advocacy Law*

- Адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон е една од уставните гаранции за остварување и заштита на основните слободи и права на човекот и граѓанинот. Меѓутоа, вака утврдената положба и статус на адвокатурата не значи дека таа е и единствено надлежна за пружање и обезбедување правна помош и дека таа треба да има монопол во оваа сфера.

Право е на законодавецот да ги уреди надзорот над законитоста на работата на субјектот на кого му е доверено јавното овластување како би можела државата да го контролира неговото вршење.

Основањето трговско друштво од страна на Адвокатската комора и нејзиното финансирање од добивката на тоа друштво е некомпатибилно со јавно-правниот статус на адвокатурата, како и со целите и функциите заради кои адвокатите се организираат во Адвокатска комора.

- *Advocacy, as an independent public service providing legal aid and performing public tasks according to the law, stands as one of the given constitutional guaranties for the acquisition and the protection of the basic freedoms and rights of the people and citizen. However, the status defined for the Bar does not mean that this*

institution is the only one in charge for the delivery of legal aid, thus leading to the conclusion that it has to be provided with a monopoly status in this area.

The legislator is entitled to define monitoring over the legal performance of the public tasks given to the respective person, so that the state can control the performance itself.

The establishment of companies by the Bar Association and its financing with profits that arise out of such companies is incompatible with the public status of the Bar Association, as well with the purposes and functions for which lawyers come together in a Bar Association.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 јануари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ: член 2 став (1) во делот "единствено"; член 4 став (1) и (2); член 6 став (1) во делот "исклучиво"; член 16 став (1) во делот "и вршење јавни овластувања" и во делот "кое адвокатот сам го заверува со свој печат"; член 34 став (3); член 35 точката 5); член 38; член 42 и член 43 од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА Решението за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативите поднесени од Ердован Асан од Скопје, Нотарската комора на Република Македонија, Каранфиловски Томислав од Скопје, Здружението на правници од стопанството на Република Македонија и Бирото за заштита на индустриска сопственост при Министерството за економија, а во некои делови и по сопствена иницијатива, со Решение У.бр.134/2002 од 20 ноември 2002 година поведе постапка за оценување уставноста на одредбите од законот означени во точката 1 од оваа одлука.

Со наведеното решение Судот изрече и времена мерка со која се запре извршувањето на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Законот за кои беше поведена постапката.

5. Судот на седницата утврди дека според членот 2 став (1) од Законот, адвокатурата е самостојна и независна јавна служба која единствено обезбедува и дава правна помош.

Според член 4 став (1) точката 1) од Законот, јавните овластувања што ги вршат адвокатите се состојат во вршење на правни работи како што се: право на составување исправи со изјава за потврда на факти, освен за залог за подвижни предмети и права и хипотека, потврдување на заклучоци на собранија на трговски друштва, здруженија на граѓани, фондации и други правни лица и заверување на адвокатско полномошно.

Во ставот (1), точката 2) од истиот овој член на Законот се утврдени јавни овластувања кои се состојат во правото на прибирање известувања врз основа на посебно полномошно од странката, од судовите и другите државни органи, јавни служби и правни лица, кои се должни без одлагање да му ги достават на адвокатот за странката и спротивната странка, а се однесуваат на податоци за плата, односно висина на пензија, социјална помош, инвалиднина или друга рента, потоа на податоци од казнена, матична, даночна и земјишно книжна, односно катастарска евиденција, како и други податоци, меѓу кои и податоци за состојбата на сметките на правни и физички лица во штедно-кредитни односи, односно организации на платен промет и деловни банки.

Во ставот (2) на членот 4 од Законот е утврдено дека во вршењето јавни овластувања адвокатот остварува службени контакти и соработка со судовите, органите за внатрешни работи, други

државни органи и организации или други институции кои вршат јавни овластувања и правни лица во текот на целото работно време.

Во членот 6 став (1) од Законот утврдено е дека адвокатската дејност ја вршат исклучиво адвокати.

Според членот 16 став 1 од Законот, овластувањето за давање правна помош и вршење јавни овластувања адвокатот поединец и адвокатите здружени во адвокатско друштво ги добиваат со полномошно издадено од странката кое адвокатот само го заверува со свој печат.

Според член 34 став (3) од Законот, Адвокатската комора на Република Македонија може да формира трговско друштво под услови и начин утврдени во закон, а според оспорениот член 35 точката 5) добивката од работењето на трговското друштво формирано од Адвокатската комора е еден од изворите на приходи од кои се финансира Адвокатската комора.

Според точките 1) и 2) на ставот (1) на член 38 од Законот ќе се казни за прекршок: 1) лице кое спротивно на членот 6 став (1) од овој закон се јавува како полномошник или дава правна помош на правно лице со кое не е во работен однос или на физичко лице со парична казна од 25.000,00 до 50.000,00 денари и 2) лице кое спротивно на член 6 став (1) од овој закон за награда се занимава или се јавува како полномошник или дава правна помош на правно лице со кое не е во работен однос или на физичко лице, со парична казна од 25.000,00 до 50.000,00 денари.

Според оспорениот член 42 од Законот, со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат:

- одредбите од членовите 6, 41, 41-а, 42, 43, 50, 56 и 138 од Законот за вршење на нотарски работи, како и сите одредби што се однесуваат на право на нотарот да составува исправи, нотарски акт, освен за залог на подвижни предмети и права и хипотека и да застапува ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/96 и 25/98);

- членот 120 од Законот за индустриска сопственост ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/93) и

- членот 5 од Законот за заштита на топографијата на интегралните кола ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/98).

Според член 43 од Законот, со денот на влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат:

- членот 83 ставови 1 и 4 од Законот за пранична постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.33/98) и

- членот 58 став 1 од Законот за општата управна постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.47/86).

7. При оценување на устав носта на наведените членови од Законот, Уставниот суд, меѓу другото, особено ги имаше предвид следните уставни одредби:

Во член 8 од Уставот, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се утврдени и основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот; владеењето на правото и слободата на пазарот и претприемништвото.

Според член 9 од Уставот, кој е и прв во поглавјето - ИИ "Основните слободи и права на човекот и граѓанинот ", граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба и тие, исто така се еднакви пред Уставот и законите.

Слободниот избор на вработување и достапноста на секое работно место, на секому под еднакви услови, се едни од основните и најбитни прашања од комплексот на правото на работа, кое спаѓа во категоријата на социјално-економските права утврдени со Уставот.

Според член 50 став 1 од Уставот, секој граѓанин може да се повика на заштита на слободите и правата утврдени со Уставот пред судовите и пред Уставниот суд на Република Македонија во постапка заснована врз начелата на приоритет и итност, а според ставот 2 на овој член, се гарантира судска заштита на законитоста на

поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања.

Во членот 53 од Уставот, адвокатурата е утврдена како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

И на крај во членот 54 од Уставот, кој е и последен од поглавјето за гаранциите на основните слободи и права е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничуваат само во случаи утврдени со Уставот, дека ова ограничување може да се пропише за време на воена или вонредна состојба и дека ограничувањето не може да биде дискриминаторско и не може да се однесува за изрично наброените слободи и права во овој член од Уставот.

Од содржината и значењето на наведените уставни одредби како општ заклучок произлегува дека основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, не само што се утврдени како една од темелните вредности на уставниот поредок, но за нивното остварување и заштита се утврдени и соодветни уставни услови и основи. Во таа смисла посебно се знаќајни гаранциите на основните слободи и права, меѓу кое е утврдена и адвокатурата, како еден од основните предуслови за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Според мислењето на Судот, целта на член 53 од Уставот е да се утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, што е израз на фактот дека правната помош дадена од стручно-квалификувана, самостојна и независна служба е основна гаранција за остварување и заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Меѓутоа, вклучувањето и утврдувањето на адвокатурата со означениот статус и својство, како една од уставните гаранции за основните слободи и права, не значи дека таа е и единствено надлежна за пружање и обезбедување на правна помош.

Секое толкување на членот 53 од Уставот, во смисла дека тој ја исклучува можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти, освен адвокатурата, според Судот би било многу

рестриктивно и не би соодветствувало на значењето и уставниот третман на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

При тоа, особено треба да се има предвид дека слободите и правата на човекот и граѓанинот, односно нивното гарантирање, според Преамбулата на Уставот претставува една од целите за неговото донесување и дека тие се една од темелните вредности на кои се заснова уставниот поредок на Република Македонија.

Исто така, карактеристично за уставното нормирање на слободите и правата на човекот и граѓанинот е и тоа што основните слободи и права оригинално се утврдени во самиот Устав и што тие се уредени во вториот дел (глава) што доаѓа по Основните одредби, а пред нормите за организацијата на власта и другите одредби од уставен карактер.

Од ваквиот приод и однос на Уставот кон човековите слободи и права произлегува и нивната првенствена улога и вредност во утврдувањето и градењето на Република Македонија, како суверена, самостојна и пред се демократска држава, чиј суверенитет произлегува од граѓаните и им припаѓа на граѓаните.

Наведените карактеристики даваат основа за заклучок дека интенцијата на Уставот е со закон да се утврдуваат норми кои ќе овозможуваат уставно утврдените слободи и права да се остваруваат посодржајно и поцелосно, а со цел да се обезбеди што е можно пореален сооднос помеѓу нормите на Уставот за слободите и правата и нивното реализирање, а не норми кои нема да се во оваа функција, односно кои ќе претставуваат кочница за тоа.

Разгледувајќи ги оспорените делови на членовите 2 и 6 од Законот во контекст на гореизнесеното Судот смета дека тие не кореспондираат со улогата, значењето и воопшто со определбите изразени во Уставот во поглед на слободите и правата на човекот и граѓанинот. Ова од причини што решението во овие оспорени одредби од Законот, според кое правната помош, од било кој вид, единствено и исклучиво ја обезбедуваат адвокатите, односно адвокатурата, според Судот не е во интерес на граѓаните и не е во функција на поцелосно и поефикасно остварување на нивните права и интереси, со оглед дека тоа, прво е премногу рестриктивно во однос на кругот на лицата, односно субјектите од кои што граѓаните досега, а тргнувајќи пред се од сопствениот и интерес, можеа да избираат кој ќе ги застапува во постапките пред судовите, органите на државната

управа или други организации и институции што вршат јавни овластувања. Второ, ова решение создава нееднаквост, односно дискриминација меѓу граѓаните по основ на нивната имотна состојба бидејќи правната помош во овој случај ќе им биде достапна само на онаа категорија граѓани кои ќе имаат средства да ги платат услугите на адвокатите, што не беше случај пред донесувањето на овој Закон за адвокатурата.

И не само тоа. Консеквенциите од утврдување на монополската положба на адвокатурата во давање и обезбедување правна помош би биле уште подрастични и понеповолни ако се има предвид дека Законот не содржи правила и критериуми според кои ќе се утврдува наградата и трошоците на адвокатите, но Адвокатската комора во тоа е сосема слободна и независна. Во вакви услови логично се поставува прашањето која е гаранцијата дека адвокатите нема да го фаворизираат нивниот материјален интерес, со определување на неоправдано вис оки цени на нивните услуги, место да утврдат поприватливи услови за да нивните услуги бидат достапни за поширок круг на граѓани, па и на оние со понизок стандард, што би било во согласност и со социјалниот карактер на Републиката.

Поради наведените причини, Судот смета дека овие оспорени одредби место да имаат позитивен одраз, тие негативно ќе се одразат врз реалното остварување на слободите и правата на граѓаните што секако не е во согласност со интенциите на Уставот во тој поглед.

Бидејќи правната помош е предуслов за остварување скоро на сите слободи и права, со овие законски одредби истовремено на индиректен начин се врши ограничување и на другите права и слободи на граѓаните, а во прв ред на правото да бараат судска заштита.

Имено, според ова реше ние, правото на судска заштита на сите индивидуални права и правни интереси на граѓаните, во случај кога тие не се способни сами да се застапуваат, односно репрезентираат, повторно ќе им биде достапно само на оние кои можат да платат адвокат, а не и на оние кои немаат таква можност. Односно, овие последните не ќе можат рамноправно да учествуваат во процесната и другите судски постапки против оние граѓани кои можат своите права да ги штитат со ангажирање на адвокат, поради

што се нарушува и процесната рамнотежа поради нееднаквата имотна состојба на странките во постапката.

Понатаму, имајќи ги предвид условите за упис во именикот на адвокатите, со кој се стекнува својството на адвокат, Судот смета дека решенијата според кои адвокатите се единствено надлежни за давање и обезбедување правна помош не може да се оправда ниту од аспект дека тие се единствено квалификувани за тоа. Ова од едноставна причина што адвокатите се само дел од единствената правна професија и тие имаат исто знаење и способности како и другите лица со завршен правен факултет и положен правосуден испит. Со тоа што овие лица не се определиле професионално да се бават со адвокатура, не ги прави помалку квалификувани од адвокатите да и тие даваат правна помош, било на граѓаните или на правните лица во кои се вработени, се разбира во случаи и под услови определени со закон.

Од друга страна, условите за квалитетно давање на правна помош, а во рамките на тоа и за квалитетно застапување, не можат да бидат идентични во различни случаи и во различни предмети. Некои предмети, со оглед на нивната специфичност, освен правно образование, бараат познавање и од други области, па затоа сите адвокати не можат да бидат подеднакво стручно способни и квалификувани за давање правна помош и застапување во сите случаи .

И на крај, како заклучок, оспорените делови на членовите 2 и 6 од Законот, со кои се воспоставува монополска положба на адвокатурата во давањето и обезбедување на правна помош на граѓаните и правните лица и тоа во сите области, и во сите постапки и случаи, без исклучок, се крајно рестриктивни и неповолни, бидејќи со нив на индиректен начин се врши ограничување и на сите други права и слободи на граѓаните утврдени во Уставот, кое ограничување, пак, не само што нема директен основ во Уставот, но е прекумерно неоправдано и од аспект на членот 53 од Уставот, бидејќи ја надминува неговата цел и суштина.

Освен тоа, употребените термини "единствено" и "исклучиво" во членовите 2 и 6 од Законот создаваат конфузија и дисхармонија во правниот режим на обезбедување правна помош воопшто, бидејќи во постојната регулатива, односно во други закони, кои не престанале да важат, се уште се содржани решенија кои, исто така, се однесуваат за пружање и обезбедување правна помош, но од

други субјекти, односно лица што не се адвокати. Ваквата состојба создава правна несигурност како кај граѓаните и правните лица, така и кај органите што треба да ги применуваат овие закони. Ова дотолку повеќе што давањето правна помош спротивно на овие членови од Законот, во членот 38 став (1) то?ките 1) и 2), кои исто така се оспорени, е санкционирано како прекршок, со што практично иако формално-правно не престанале да важат одредбите од другите закони тие не можат или поточно не смеат да се применуваат.

Во овој контекст значајно е да се истакне дека според мислењето на Судот определувањето дали во сите или во некои и во кои случаи, односно предмети и во кои постапки и пред кои органи е потребна стручна помош на странките од страна на адвокат, се прашања што треба да се уредуваат со други закони, а не со Законот за адвокатурата бидејќи според Судот овој закон треба да се занимава само со организациони прашања и прашања што се од значење за функционирање на адвокатурата, како самостојна и независна јавна служба.

Поради сето напред наведено, Судот оцени оспорените делови на членовите 2 и 6 од Законот не се во согласност со Уставот во целина, а посебно со член 8 алинеите 1 и 3, член 9, член 50, член 53, член 55 и член 54 став 1 од Уставот.

Во оспорениот член 4 од Законот за прв пат се утврдени работи кои адвокатурата ќе ги врши како јавни овластувања што според член 53 од Уставот не е спорно како можност да се утврдат со закон.

Меѓутоа, освен можноста за вршење на јавни овластувања од страна на адвокатурата и организации или институции (утврдени во членовите 15, 50 и 77) Уставот од 1991 година, за разлика од Уставот од 1974 година, не содржи ниедна одредба во смисла на карактерот, видовите, начинот и постапката на доверување на вршење јавни овластувања од страна на овие субјекти.

Според правната наука, пак, јавните овластувања се функции на државата чие вршење се довер ува на установи, организации и заедници и најчесто се однесуваат за: уредување на одделни односи од пошироко значење, решавање во поединечни управни работи, водење евиденции, издавање јавни исправи и сл. На овие субјекти правото да вршат јавно овластување им се пренесува

со закон. Јавното овластување на субјектите им дава способност во однос на поединците, правни лица и други субјекти да настапуваат со авторитет на власт, па затоа и за нив важат правилата што се однесуваат на органите на власта.

Поради тоа, вршењето на јавното овластување потполно се регулира со закон со цел да се избегне можноста од злоупотреба и да се обезбеди нивно одговорно вршење потребно во интерес на органот во чие име се врши тоа. Исто така, битен елемент е вршењето на јавното овластување да биде контролирано од државата, која го задржува правото да врши надзор над законитоста на работата на субјектот на кого му е доверено.

Спротивно на изложеното, Законот, освен што во член 4 став (1) точката 1) како јавни овластувања го утврдува составувањето на исправи со изјава за потврда на факти и потврдувањето на заклучоци тој не содржи конкретни одредби за тоа во која форма, за кои факти, со каква содржина и на кој начин адвокатите ќе ги составуваат и потврдуваат актите (исправите и заклучоците), а ниту содржи одредби за тоа на кој начин и од кој државен орган ќе се врши контрола и надзор над законитото вршење на овие јавни овластувања.

Ако се има предвид дека и за субјектите на кои им е доверено вршење на јавното овластување важи принципот на законитост, како и за другите државни органи, а кој принцип се изразува во обврската на сите субјекти на кои со закон и е доверено јавното овластување своите акти, меѓу кои и јавните исправи, да ги донесуваат, односно дејствијата да ги преземаат во однапред со закон определена процедура, форма и содржина, тогаш Законот за адвокатурата поради тоа што не ги уредил сите наведени прашања не обезбедува законско работење на адвокатите, односно работење во согласност со закон, а ниту одговорно ст и контрола од државата над извршувањето на овој вид доверени јавни овластувања. Напротив, адвокатите при ваква состојба на работите се доведени во состојба во секој конкретен случај на вршење на јавните овластувања самостојно да одлучуваат како ќе постапуваат, што не е гаранција за еднаквост и правна сигурност на граѓаните.

Оттука, иако не е спорно дека составувањето на исправи и потврдувањето на заклучоци утврдени во член 4 став (1) точка 1) од Законот, место Нотаријатот, одсега натаму можат да ги вршат

адвокатите како јавно овластување, меѓутоа со оглед дека нивното извршување е утврдено на начин кој што не обезбедува еднаквост и правна сигурност, ниту владеење на правото, а поради горенаведените причини, Судот оцени дека овие одредби на точката 1) став (1) на членот 4 од Законот не се во согласност со членот 8 алинеја 3 и член 9 од Уставот.

Во однос на заверувањето на адвокатско полномошно, кое како јавно овластување исто така е утврдено во членот 4 став (1) точка 1), Законот нуди решение во поглед на формата и начинот на кој адвокатите ќе го вршат овој вид на јавно овластување, што не е случај за другите видови јавни овластувања утврдени во истата точка на ставот (1) на членот 4 (за составување на исправи и потврдување на заклучоци).

Меѓутоа, ако се има предвид дека заверката на полномошно, и според Законот за општата управна постапка и според Законот за парнична постапка, органот може да ја побара во случај кога ќе се посомнева во неговата вистинитост, а која вистинитост, според овие членови од Законот фактички со свој печат треба да ја гарантира и потврди адвокатот кој што истовремено е и полномошник, односно едно од лицата меѓу кое е направено полномошното, тогаш според Судот ваквата заверка не е доволна гаранција за вистинитоста на полномошното во која органот се посомневал бидејќи не се обезбедени инструментите за надзор и за заштита од евентуална злоупотреба при вршење на овој вид јавно овластување.

Одредбата на точката 2) на ставот (1) од членот 4 на Законот, чиј дел исто така е предмет на оспорување во иницијативите, не е третирана заедно со точката 1) на ставот (1) на истиот овој член, бидејќи јавното овластување утврдено во оваа точка е од поинаква природа и карактер (не се однесува на составување јавни исправи и потврдување записници). Имено, според оваа точка јавното овластување што адвокатите имаат право да го вршат во правните работи се состои во нивното право, врз основа на посебно полномошно од странката, од судовите и другите државни органи, јавни служби и правни лица да бараат да им доставуваат определени податоци, како за странката што го дала овластувањето за тоа, така и за спротивната странка.

Овој вид на јавно овластување, иако во правната теорија не се среќава, според мислењето на Судот не е спорно од аспект на ефикасност и растеретеност на органите самите да ги бараат наведените податоци кога се потребни тие да одлучуваат по барања

на граѓаните, но е дискутабилно што е утврдено дека се остварува врз основа на посебно полномошно од странката, а уште повеќе што врз основа на тоа полномошно адвокатот може да бара податоци и за спротивната странка во спорот, односно во постапката.

Имајќи предвид дека во конкретниот случај посебното полномошно од странката претставува основ за вршење на јавното овластување утврдено во точката 2) на ставот (1) од членот 4 од Законот, Судот смета дека ваквата законска одредба не кореспондира со прифатениот концепт за јавното овластување според кој јавното овластување се пренесува и остварува врз основа и по сила на законот.

Освен тоа, ако странката и без оваа одредба од Законот има право полномошникот, во конкретниот случај адвокатот, да го овласти во нејзино име и на нејзина сметка во постапката пред државните органи, институции и други правни лица да ги презема сите дејствија, меѓу кои да бара и податоци кои се однесуваат за нејзе, и дека овие дејствија го имаат истото правно дејство како да ги преземала самата странка, тогаш сосема оправдано се поставува прашањето која е смислата адвокатот барањето на наведените податоци за странката чиј полномошник е да го врши како јавно овластување, при тоа имајќи го предвид карактерот и значењето на овој институт, како и тоа дека јавното овластување се врши во име на органот што го пренел неговото вршење.

Од друга страна, оваа законска одредба во делот според кој врз основа на издадено полномошно од странката адвокатот може да бара доставување на податоци и за спротивната странка, иако од неа нема полномошно, се коси со институтот полномошно (полномошник) и го изместува значење то, како и улогата и функцијата поради која е востановен овој институт. Ова затоа што, со оваа законска одредба фактички се допушта странката на својот полномошник-адвокат да му пренесе поголеми права од оние што самата ги има, што е недозволиво, а на овој начин истовремено се повредува и уставната гаранција на сигурност и тајност на личните податоци на спротивната странка, со акт и постапка за кои не постои уставен основ.

Поради наведените причини Судот оцени дека точката 2) на ставот (1) на член 4 од Законот во целина, а не само во нејзиниот оспорен дел, не е во согласност со Уставот.

Ставот (2) на член 4 од Законот иако не е оспорен, но со оглед дека е во функција на извршување на јавните овластувања

утврдени во ставот (1), а поврзано со овој став се и оспорените делови на член 16 став 1 од Законот, Судот оцени дека и овие одредби не се во согласност со Уставот.

Имајќи предвид дека според Законот, Адвокатската комора се основа, односно организира заради вршење на точно определени работи (да одлучува за стекнување и престанок на правото на вршење адвокатска дејност, да одлучува за одговорноста на адвокатите во извршувањето на нивните должности и при тоа да изрекува соодветни дисциплински мерки, да ја донесува тарифата и ја утврдува висината на уписнината, да се грижи за стручното оспособување и усовршување на адвокатите и др.) а некои од нив по својот карактер и значење претставуваат и јавни овластувања, иако во Законот не се така определени, Судот смета дека Адвокатската комора нема правен субјективитет да основа трговско друштво.

Или поконкретно, основањето на трговско друштво од страна на Адвокатската комора и нејзиното финансирање од добивката од неговото работење, според мислењето на Судот, е неспојливо со јавно-правниот стат ус на Адвокатската комора, и на адвокатурата воопшто, како и со целите и функциите заради кои, а согласно уставно-утврдената положба на адвокатурата, со Законот се основа, односно е утврдена обврската на адвокатите да се организираат во Адвокатска комора.

Поради тоа, Судот оцени дека член 34 став (3) и член 35 точка 5) од Законот не се во согласност со членот 53 од Уставот.

Бидејќи одредбите на членот 38 став (1) точките 1) и 2) по својот карактер се казнени одредби и со нив се санкционира давањето на правна помош спротивно на член 6 став (1) од Законот, а за членот 6 став (1), како и за член 2 став (1) од Законот, кои што претставуваат основа за овие казнени одредби, Судот оцени дека не се во согласност со Уставот, тогаш ло гично следува истата оценка на Судот и во однос на овие одредби од Законот.

Одредбите на членот 38 став (1) точките 3) и 4) иако не беа оспорени со овие иницијативи, но со оглед дека со нив се санкционираат дејствијата спротивни на вршењето на јавните овластувања утврдени во членот 4 од Законот, Судот оцени дека и овие одредби на членот 38 не се во согласност со Уставот.

Од одредбите на членовите 2 и 6 од Законот, според кои адвокатурата единствено обезбедува и дава правна помош и адвокат

атската дејност исклучиво ја вршат адвокатите јасно произлегува дека целта и определбата на законодавецот со донесувањето на овој закон била на адвокатурата да и обезбеди ексклузивно право да дава и да им обезбедува правна помош на граѓаните и правните лица во постапките за остварување на нивните права и правни интереси. Според образложението на Предлогот на Законот ова право на адвокатурата било во согласност со членот 53 од Уставот.

Следствено на тоа, во членовите 42 и 43 од Законот е предвидено со неговото влегување во сила да престанат да важат одредените одредби од законите утрдени во овие членови.

За тоа пак, дали адвокатурата според членот 53 од Уставот е единствено надлежна за обезбедување правна помош, од какво што толкување тргнал законодавецот при донесување на овој закон, се дадени доволно елементи и аргументи врз кои се заснова и одлуката на Судот во врска со уставноста на оспорените делови на членовите 2 и 6 од Законот. Со оглед дека тие аргументи истовремено се основа за неуставноста и на оспорените одредби на членовите 42 и 43 од Законот, на ова место, ќе се укаже само на некои правни и фактички состојби и последици што според мислењето на Судот се предизвикани со престанување на важење на одредбите од законите наведени во овие членови од Законот.

Имено, и по престанување на важењето на членовите од законите наведени во членовите 42 и 43 од Законот, во правниот систем на Република Македонија останаа да важат одредби од редица други закони кои исто така предвидуваат дека полномошник, освен адвокат може да биде и друго лице. Вакви одредби и понатаму се содржани и во самиот Закон за парничната постапка (член 84) и во Законот за индустриска сопственост (член 10).

Ваквата состојба, од една страна укажува дека законодавецот докрај и доследно не ја извел концепцијата на Законот согласно неговата цел и определба, а од друга страна, значи дека по донесувањето на Законот за адвокатурата во Републиката постои неконзистентна и неусогласена законска регулатива за обезбедување на правната помош, што за своја последица има правна несигурност, а истовремено и нарушување на принципот на владеењето на правото во оваа област.

Ако кон сето ова се додаде и тоа дека членот 83 став 1 и 4 од Законот за парничната постапка престанал да важи според закон што се носи со обично мнозинство, а не со двотретинско мнозинство

какво што е предвидено во член 98 од Уставот за Законот за парничната постапка, а со такво мнозинство по аналогија би требало да се врши и секоја негова измена било и со престанување или укинување на одделни негови членови, тогаш тоа е причина повеќе поради кои Судот оцени дека член 42 алинеите 2 и 3 и член 43 од Законот не се во согласност со член 8 алинеја 3 и член 98 од Уставот.

Подеднакво слични последици во правниот поредок има и престанувањето на ва жењето на соодветните членови од Законот за вршење на нотарските работи. Ова од причини што нотарот има право да составува исправи во вид на нотарски акт за дејствија за чие вршење е надлежен и по други закони како на пример: Законот за меница, Законот за сопственост и други стварни права, Законот за залог на подвижни предмети, Законот за договорна хипотека, Законот за трговските друштва и др.

Со укинувањето на член 43 и 50 од Законот за вршење на нотарските работи во кои е утврдена постапката за постапување на нотарски акт се доведува во прашање начелото на законито вршење на работите на нотарот, бидејќи секој нотар е доведен во ситуација да постапува арбитражно при составувањето на овие акти, со што се нарушува начелото на владеење на правото.

Исто така, и во Законот за извршната постапка е предвидено дека нотарската исправа е извршна ако станала извршна според посебен пропис. Таков посебен пропис е Законот за вршење на нотарските работи во чиј член 42, кој што повеќе не важи, беа уредени постапката и условите под кои еден нотарски акт може да се смета како извршна исправа подобна за присилно извршување.

Сето ова значи дека иако според одделни материјални закони нотарот има право да составува нотарски акт кој под одредени услови според Законот за извршната постапка е и извршен, тој фактички тоа не може да го прави поради укинување на наведените одредби.

Одредбата, пак, од членот 42 алинејата 1 во делот "како и сите одредби што се однесуваат на право на нотарот да составува исправи, нотарски акт", поради тоа што не е јасно и прецизно определено кои се тие одредби од Законот според мислењето на Судот остава простор за нејзино слободно и различно толкување во примената било од нотарите било од адвокатите, а со последици по правната сигурност на граѓаните, како елемент на уставниот принцип на владеењето на правото.

Поради наведените причини Судот оцени дека и алинејата 1 на член 42 од Законот не е во согласност со Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Со оглед дека оваа одлука е конечна и извршна Судот во однос на изречената мерка одлучи како во точката 2 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.134/2002)

46.

- Закон за вршење на нотарските работи

- Law on notary offices

- Не може да се постави прашањето за неуставност на оспорениот закон поради тоа што законодавецот доверил определени судски и управни работи на нотаријатот како нова самостојна и независна јавна служба.

Законот го определил нотарскиот, а не правосудниот испит како еден од условите едно лице да биде именувано за нотар.

Отсуството на изречна законска одредба која ќе го предвиди правото на жалба против нотарскиот акт кој има клаузула на извршност не го доведува во прашање остварувањето на правото на жалба на граѓаните.

Целта на законското овластување нотарите да можат да се јават како повереници на суд или друг орган не е на нотарот да му бидат пренесени еднаш засекогаш судски и управни надлежности,

туку да му бидат доверени одредени работи во одреден момент за одредена правна работа која останува и понатаму во надлежност на судот или органот.

- The issue of possible unconstitutionality of the given Law is irrelevant due to the fact, that the legislator has given certain judicial and administrative tasks to the notary offices, as a new, independent public service.

The law stipulates, that notary, and not advocacy exams must be passed, in order to meet one of the requirements by a person to be designated as public notary.

The absence of an explicit legal provision providing that the entitlement to appeal against notary acts having clauses of executability does not put into question the issue of entitlement to an appeal for any citizen.

The purpose of the legal entitlement given to notary offices to act as representatives of the courts or other authorities is not to transfer once and for all judicial and administrative tasks to them, but to entitle them to provide certain public services in certain moments in relation to the given legal issue, for which the respective court or authority remains in charge.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на Законот за вршење на нотарските работи во целина, член 2, член 3, член 42 и Глава XIII ("Службен весник на РМ" бр. 59/96, 25/96 и 6/2002).

2. Адвокатската комора на Република Македонија застапувана од адвокатот Анета Батева од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за поведување постапка за оценување уставноста на Законот за вршење на нотарските работи во целина, член 2, член 3, член 42 и Глава XIII од наведениот закон.

Според наводите од иницијативата нотарите не се уставна категорија односно тие не се самостојна независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавните овластувања врз основа на закон по барање на граѓанинот, тоа можат да бидат единствено адвокати (член 3 од Законот).

Нотаријатот не може да биде самостојна и независна јавна служба кога се формира со одобрение на орган на Владата, кој ги одредува нејзините седишта, а го одредува и надоместокот за извршените услуги.

Членот 2 од Законот за вршење на нотарските работи е во спротивност со член 51 и 53 од Уставот затоа што нотарот, нотарските работи не може да ги врши независно самостојно и стручно кога тој е орган на извршната власт, а некогаш и не поседува стручна квалификација за тоа (положен правосуден испит).

Во одредени случаи нотарот не само што не е компетентен да ја врши оваа јавна служба туку и им ја зема работата на стручни и компетентни лица како што се адвокатите. Нотаријатот е орган на извршната власт а ги зема парите приватно.

Членот 42 од Законот не е во согласност со член 15 од Уставот затоа што против нотарскиот акт донесен во смисла на член 42 не постои правен лек, односно граѓанинот без никаков приговор или жалба е должен да се повинува на барањето на нотарот што е сосема погрешно.

Со оглед на тоа се поставува прашањето за што се третира нотарот: судски орган, управен орган или здружение на граѓани.

Спрема законските прописи излегува дека е тој здружение на граѓани или дел од адвокатурата, а тие како такви немаат овластување да донесуваат акти кој се задолжителни за граѓаните.

Глава XIII од Законот е во спротивност со член 98 од Уставот. Основна премиса на овој член е дека е забрането делегација на судската власт односно забранети се вонредни судови.

Освен вонпроцесната со одредбите од Глава XIII се отвара пат на извршната власт да ги пресли кај нотарите и дел од другите постапки. Граѓанско судските постапки со Уставот и со закон се утврдени како надлежности на Судот. Тие во никој случај не можат да бидат во надлежност на јавна служба, нарочито не во служба на орган на Владата, затоа што ќе се создаде ситуација кадија те тужи кадија те суди.

На овој начин се déroгираат одредбите од Уставот за поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

Со дополнување на иницијативата од 25 декември 2002 година се бара Судот да изрече времена мерка.

3. Судот на седницата утврди дека со Законот за вршење на нотарските работи се уредува вршењето на нотарските работи, се определуваат условите и постапката за основање на нотаријатот и за именување на нотари и се утврдува делокругот на работата на нотаријатот.

Во членот 3 од Законот е предвидено дека:

1) нотаријатот е самостојна, независна јавна служба во која се вршат работи од видот на јавни овластувања врз основа на закон по барање на граѓаните, државните органи, правните лица и други заинтересирани институции.

2) Нотарот ја врши својата служба како основно занимање за времето за кое е именуван.

Според член 53 од Уставот адвокатурата е утврдена како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Од уставната одредба произлегува дека целта на член 53 од Уставот е да го утврди статусот и положбата на адвокатурата како самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон, односно адвокатурата е јавна служба во обезбедување на правна помош но тоа не го прави во вид на јавно овластување, туку таквите овластувања можат да бидат пренесени со посебен закон.

При тоа оваа уставна одредба не треба да се толкува дека таа ја исклучува можноста правна помош да обезбедуваат и други субјекти. Имено во прашање е залагање Уставот да се толкува

креативно односно идејата за пренесување на вршењето на јавните овластувања врз недржавни институции не само што не му е туѓа на Уставот, туку неа тој ја претпочита.

Со вакво толкување на Уставот може да се дојде до уставниот основ на нотаријатот како јавна служба, и да се даде одговор дека вршењето на работи во вид на јавни овластувања можат да се пренесат и на служби кои не се споменуваат во Уставот.

Впрочем, во Уставот и не можат односно ирационално е да се спомнат сите можни служби на кои ќе им бидат пренесени јавни овластувања.

Според правната наука јавните овластувања се функции на државата чие вршење се доверуваат на установи, организации и заедници и најчесто се однесуваат на одделни односи од пошироко значење (решавање во поединечни управни работи, водење на евидфенција, издавање на јавни исправи и сл.)

На овие субјекти правото да вршат јавно овластување им се пренесува со закон и се регулира со закон.

Во вршењето на јавното овластување државата го задржува правото да врши надзор над законитоста на работењето на субјектите на кого му е доверено тоа овластување.

Според тоа, законодавецот поаѓајќи од уставните овластувања со Законот за вршење на нотарските работи определени судски и управни надлежности ги пренесол на нотаријатот како нова самостојна и независна јавна служба.

Во одговор на прашањето зошто законодавецот определени судски и управни работи ги доверил на нотаријатот како нова самостојна, независна јавна служба, а не на адвокатите односно адвокатурата како јавна служба Судот утврди дека нотарските работи се всушност судски надлежности и управни надлежности кои се пренесени на нотаријатот, а давањето на правна помош при остварување на правото на граѓаните пред судовите и управните органи каква обезбедуваат адвокатите никогаш и не биле судска или управна надлежност.

Поаѓајќи од наведеното нотарот скоро во секој конкретен случај врши јавно овластување, а адвокатот може да врши јавно овластување само ако тоа со закон му е доверено. Токму поради тоа

сосема е јасно дека постои голема разлика меѓу овие две институции и неможност од спојување на овие две служби.

Со оглед на изнесеното, Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласноста на Законот за вршење на нотарските работи во целина и член 3 со Уставот.

4. Судот исто така утврди дека во член 2 од Законот за вршење на нотарските работи ("Службен весник на РМ" бр.59/96, 25/96 и 6/2002) нотарот, нотарските работи ги врши слободно, независно, самостојно, стручно и непристрасно врз основа на закон, други прописи и општи акти засновани врз закон.

Согласно член 58 став 2 од Уставот според кој учеството во управувањето и одлучувањето во јавните установи и служби се уредува со закон и врз принципот на стручност и компетентност, законодавецот со Закон за вршење на нотарски работи (член 10) ги утврдил условите што треба да ги исполнува лицето кое може да биде именувано за нотар меѓу кои услови е предвиден и условот лицето да има положен нотарски испит.

Законодавецот за нотарот предвидел положен нотарски испит, а не правосуден испит – како за адвокатите.

Притоа и самиот закон во член 141 предвидел дека при определување на содржината на нотарскиот испит да се води сметка за содржината на правосудниот испит за да се избегне повторно полагање на правната материја која била опфатена со правосудниот испит.

Со оглед на тоа Судот смета дека доколку едно лице има положено нотарски испит а нема положено правосуден испит не значи дека тоа лице не е стручно да врши нотарска дејност се разбира доколку е именувано.

Со оглед на наведеното а имајќи ја предвид одредбата од член 58 став 2 од Уставот, содржината на член 141 и оспорената одредба од член 2 од Законот, Судот смета дека не може да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

5. Понатаму Судот утврди дека во член 42 од Законот е предвидно дека:

1) нотарскиот акт е извршна исправа ако во него е утврдена определена обврска за чинење за која странките можат да

се договорот и ако содржи изјава на обврзникот за тоа дека врз основа на тој акт може заради остварување на чинењето по пристигнување на обврската непосредно да спроведе присилно извршување;

2) ако нотарскиот акт од овој член е составен врз основа на полномошно или овластување тие мораат да бидат приложени кон оригиналот или заверениот препис.

Полномошното или овластувањето треба да имаат иста форма (на јавен акт) што законот ја бара за нотарскиот акт на кој се однесува полномошното или овластувањето.

3) Врз основа на нотарскиот акт во кој е содржана обврска за засновање, пренос, ограничување или престанок на некое стварно право може да се изврши упис во јавна книга ако должникот изрично се согласил за тоа во нотарскиот акт.

4) Врз основа на нотарскиот акт врз основа на која е запишана хипотека на недвижност во јавна книга, може непосредно да се бара извршување врз таа недвижност заради наплата на обезбеденото побарување, по пристигнувањето на обврската ако должникот со тоа во актот изрично се согласил.

5) Ако обврската зависи од услов или рок кој не е одреден календарски, за извршноста на нотарскиот акт, потребно е со јавна исправа да се докаже дека настапил условот, односно настапил рокот, а ако тоа не е можно тогаш се утврдува со пресуда во парнична постапка.

6) Исто правно дејство како и исправата од ставот (1) на овој член има приватната исправа со таква содржина што ја потврдил нотарот. Доколку приватната исправа не ја содржи изјавата на должникот за тоа дека врз основа на неа може да се спроведе присилно извршување, таквата изјава ја внесува нотарот во согласност со странките и условите од одредбите на членот 44 од овој закон.

7) Во случаите од ставовите (1), (3) и (5) на овој член нотарот на барање на странката на исправата ќе стави потврда за нејзината извршност.

8) Судот ќе го одложи извршувањето во случаите кога ќе утврди дека при составувањето или издавањето на нотарскиот акт не

се почитувани условите кои мораат да бидат исполнети за тој акт да добие сила на јавна исправа или да стане извршен.

Едно од централните прашања кое е уредено со Законот за вршење на нотарските работи е делокругот на дејноста која треба да ја вршат нотарите.

Согласно Законот, нотарите составуваат нотарски исправи за правни работи и изјави, службено заверуваат и потврдуваат приватни исправи, примаат на чување исправи, пари и хартии од вредност заради нивно предавање на други лица или на надлежни органи и вршење на работи по барање на судовите или други органи и тела.

Нотарските акти се исправи за правни работи и изјави кои ги составил нотарот и тие се најважниот вид на нотарски исправи.

Нотарскиот акт за правни работи согласно Законот за вршење на нотарски работи може да има својство на извршна исправа ако во нотарскиот акт е утврдено определена обврска за чинење за која странките можат да се договорат и ако содржи изјава на обврзникот за тоа дека врз основа на тој акт може заради остварување на чинењето по пристигнување на обврската непосредно да спроведе присилно извршување. Странките можат да договорат обврска на чинење само ако тоа не е спротивно на присилните прописи, на јавниот морал или на меѓународни договори ратификувани во согласност со Уставот.

За да биде исправата извршна, нотарскиот акт мора да содржи клаузула на извршност.

За полноважност на нотарскиот акт како извршна исправа потребно е во нотарската исправа да е определена обврска за чинење; обврската за чинење да е од таква природа за која странките можат да се договорат; лицето кое треба да го изврши чинењето, изречно да изјави дека непосредно врз основа на таа нотарската исправа може да се спроведе присилно, извршување заради остварување на чинењето по пристапување на обврската за нејзино извршување.

Освен тоа за полноважност на извршноста на нотарската исправа потребно е да бидат почитувани одредбите за формата, содржината и начинот на нејзиното составување определени со Законот за вршење на нотарски работи како и одредбите за формата

и содржина на специфични правни дела определени со посебни закони.

Од наведеното произлегува дека договорните странки по своја диспозиција преку нотарската извршна исправа, можат правно да ја артикулираат својата волја во креирањето на нивниот облигационен или имотно правен однос до ниво на извршна исправа избегнувајќи судски спор.

Имајќи во предвид дека договорните странки можат да постигнат согласност нотарската исправа да добие клаузула на извршност, како и фактот што оваа исправа согласно член 15 став 2 точка 3 од Законот за извршната постапка преставува извршна исправа, произлегува дека на договорните странки им стојат на располагање сите правни средства предвидени во Законот за извршната постапка вклучувајќи ја и жалбата.

Имено, поаѓајќи од фактот што извршната исправа е основ за донесување на решение за извршување од страна на судот против кое решение странките имаат право на жалба односно приговор Судот смета дека со изричното непредвидување на право на жалба по однос на нотарскиот акт кој има клаузула на извршност во самиот Закон за вршење на нотарските работи, не се доведува во прашање остварувањето на правото на жалба на граѓаните утврдено во член 15 од Уставот.

6. Исто така Судот утврди дека во Глава XIII од Законот се регулирани прашањата кои се однесуваат на "Нотарите како повереници на судовите и другите органи". Во поднасловот на оваа глава "Спроведување на оставинска постапка" во член 127 е предвидено дека овластувањата на нотарите за расправање на оставината се уредуваат со законот кој ја уредува таа постапка.

Други работи кои можат да му се доверат на нотарот

Член 128

1. Судот или друг орган може на нотарот да му ги довери сите работи што се утврдени со посебен закон.

2. Доверената работа може во секое време, од оправдани причини, да му биде одземена на нотарот.

3. Нотарот одговара за штетата која како повереник на било кој орган им ја направил на странките.

Правната положба на нотарот како повереник

Член 129

1) На нотарот како повереник на судот или на друг орган на соодветен начин се применуваат правилата со кои се уредува постапката во која у е доверено вршењето на определени работи, особено правилата за изземање, за достава, барање правна помош, податоци итн.

2) По извршувањето на определено службено дејство нотарот е должен без одлагање да му поднесе извештај на органот кој му ја доверил работата.

Надзор над работењето на нотарот како повереник

Член 130

Надзорот над работењето на нотарот како повереник на одреден орган го врши самиот тој орган. Органот е овластен да му нареди на нотарот да ги предаде актите и по службена должност присилно да го изврши таквиот налог.

Чување на актите

Член 131

Актите на службените дејствија кои нотарот ги извршил како повереник на судот или на некој друг орган се чуваат во архивата на тој орган одвоено од другите акти.

Според член 8 од Уставот на Република Македонија, покрај другите темелни вредности на уставниот поредок, како темелна вредност е утврдена и поделбата на власта на законодавна, извршна и судска.

Според член 98 од Уставот судската власт ја вршат судовите кои се самостјни и независни и судот врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Организацијата на судовите е единствена.

Забранети се вонредни судови.

При анализата на оспорената Глава XIII од Законот за вршење на нотарски работи која подносителот ја оспорува во целина,

пред се прво треба да се нагласи дека иако членот 127 од Законот е поместен во Глава XIII "Нотарите како повереници на судовите и другите органи" Судот смета дека тој не се однесува на работи кои нотарот ги врши како повреник на судот или друг орган. Со ова законско овластување всушност законодавецот упатува дека со законот (Закон за вонпроцесна постапка) ќе бидат уредени прашањата за овластување на нотарите за расправање на оставината односно за пренесено јавно овластување кое останува во надлежност на нотарите додека не биде одземено повторно со закон.

Во членовите од 128 до 131 од Законот се уредени прашањата кои се однесуваат на други работи кои можат да му бидат доверени на нотарот.

Од анализата на наведените уставни одредби како и од анализата на одредбите од Законот за вршење на нотарски работи, а кои се однесуваат на тоа дека судовите и другите органи можат да му доверат на нотарот и други работи утврдени со посебен закон, Судот смета дека не се повредуваат наведените уставни одредби имајќи предвид пред се што вршењето на доверените работи треба да е утврдено со посебни закони, нотарот тие работи односно дејствија ги презема во името на судот односно органот и доверените работи во секое време можат од оправдани причини да му бидат одземени.

Имено, Судот смета дека со ваквото законско овластување нотарите да можат да се јават како повереници на суд или друг орган, интенцијата на законодавецот не била на нотарот да му бидат пренесени еднаш за секогаш судски и управни надлежност, туку да му бидат доверени одредени работи односно дејствија во одреден момент за одредена првна работа која останува и понатаму во надлежност на судот или органот.

Според тоа од оспорените одредби не произлегува дека на судовите и другите органи им се одземаат поединечните дејствија што припаѓаат во нивна надлежност, туку дека поединечни дејствија судовите и другите органи можат да им ги доверат на нотарите или поконкретно кажано нотарите во име и за сметка на судот или органот ги преземаат дејствијата што му се доверени.

Кои, пак, се дејствија можат да бидат доверени на нотарот оставено е да се уреди со посебните закони.

Според тоа Судот смета дека со вака доверените работи на нотарот во име и за сметка на судот односно органот да презема

одредени дејствија не се доведува во прашање надлежноста на судот односно органот, туку на овој начин се овозможува поефикасно, поекономично и побрзо преземање на потребни дејствија.

Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека со наведените законски одредби не се доведува во прашање начелото на поделба на власта на законодавна, извршна и судска, ниту начелото за единствена организација на судовите.

7. Во однос на барањето за запирање од извршување на поединечните акти или дејствија што се преземени врз основа на законот, според член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот утврди дека со оглед на тоа што за оспорените одредби од законот не се поведува постапка и нема основ за изрекување на временна мерка.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.183/2002)

47.

- Статут на Адвокатската комора и Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија

- Statute of the Bar Association and Decision for the Definition of the amount of Membership Registry Fee issued by the Bar Association of the Republic of Macedonia

- Во одредбите на оспорените акти коморскиот уписен влог е поставен како дополнителен услов за вршење на адвокатската дејност, како услов кој не произлегува од Законот за адвокатурата. Со тоа се повредува правото на слободен избор на вработувањето.

- The provisions of the legal acts define the Membership Registry Fee as an additional requirement for the entitlement to perform advocacy services, a prerequisite that is not defined by the Advocacy Law, lead to a violation of the right to free choice of employment.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија, член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 мај 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА членот 69 став 1 во делот: "плаќа коморски уписен влог" и членот 84 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија (" Службен весник на Република Македонија" бр.97/2002), како и Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на седницата одржана на ден 29 јануари 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/2003).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА Решението за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на членовите од Статутот и Одлуката означени во точката 1 од оваа одлука.

3. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

4. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Гоце Божиновски од Скопје, Марика Петровска од Струмица, Сузана Илиевска од Куманово, Данаил Данаиловски од Струмица, Благој Кошулчев од Велес и Ко стадин Давидковски од Скопје, со Решение У.бр.51/2003 од 15 април 2003 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на одредбите од актите означени во точката 1 од оваа одлука затоа што се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и Законот за адвокатурата.

Со ова решение Судот истовремено изрече и привремена мерка за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија што се донесени, односно преземени врз основа на одредбите од Статутот и Одлуката означени во точката 1 од оваа одлука, а врз основа на кои издавањето на лиценцата за работа се условува со претходно плаќање на коморски уписан влог.

5. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 69 став 1 од Статутот, по уписот во именикот адвокатот плаќа коморски уписан влог, го определува седиштето на канцеларијата и му се издава лиценца за работа, за што ја известува Комисијата за прием.

Во член 84 од Статутот е определено дека, коморскиот уписан влог се плаќа по упис на адвокатот во Именикот на адвокатите. Висината на коморскиот уписан влог ја утврдува Управниот одбор со своја одлука и не може да биде помала од 500 Евра ниту поголема од 2.000 Евра во денарска противвредност.

Во член 1 од Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписан влог ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/2003), предвидено е: по уписот во Именикот на адвокатите во Адвокатската комора на Република Македонија, новите адвокати ќе плаќаат коморски уписан влог во висина од 1.000 Евра во денарска противвредност. Во членот 2 од Одлуката е определено дека истата влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

6. Согласно член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност. Во став 2 од оваа одредба е определено дека, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Оставарувањето на пра-

вата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор, според ставот 5 на истата одредба од Уставот.

Во член 10 став 1 од Законот е предвидено дека, правото на вршење на адвокатската дејност согласно со овој закон се стекнува со уписот во Именикот на адвокатите на Адвокатската комора на Република Македонија. Во став 2 од оваа одредба е предвидено, по уписот во Именикот на адвокатите на Адвокатската комора на Република Македонија на упишаниот адвокат му се издава лиценца за работа.

Членот 12 од Законот ги регулира условите под кои се врши уписот во Именикот и тоа: државјанин на Република Македонија, исполнување на општите услови за засновање на работен однос во органите на државната управа, дипломиран правник со положен правосуден испит, и уживање на углед за вршење на адвокатската дејност.

Според содржината на Главата ВИ Адвокатска дејност, точка 2. Постапка за прием, упис, издавање и одземање на лиценца од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија, (особено членовите 68 и 69) сумарно гледано постапката се одвива на следниот начин: прво се добива решение за прием на кандидатот, се дава свечена изјава, се врши упис во именикот, се плаќа уписен коморски влог, се определува седиштето, па на крајот се издава лиценца за работа. Или според изложениот редослед, уплатата на коморскиот уписен влог редоследно доаѓа пред определувањето на седиштето, по што се издава лиценцата за работа.

7. Тргувајќи од содржината на членот 10 од Законот, правото на вршење на адвокатска дејност се стекнува со уписот во Именикот, по што на адвокатот му се издава лиценца за работа. Меѓутоа, според оспорениот член 69 став 1 од Статутот, произлегува дека помеѓу уписот во Именикот и издавањето на лиценцата, следува уплата на коморскиот уписен влог, од кои причини Судот оцени дека коморскиот уписен влог е посебен услов за добивање на лиценца за работа, кој како таков не е предвиден во законските одредби.

Со поставениот редослед во постапката за добивање на лиценца од оспорениот членот 69 став 1 од Статутот, според Судот се повредува правото на слободен избор на вработувањето гарантирано во членот 32 став 1 од Уставот. Истото се однесува и на оспорениот член 84 став 1 од Статутот кој предвидел уплатата на коморскиот

уписен влог да се изврши по уписот на адвокатот во именикот, бидејќи со самиот упис не се добива лиценцата за работа и таа следи откако ќе се плати за коморскиот уписен влог. Според тоа, лицето кое нема да биде во материјална можност да го плати коморски уписен влог во определениот износ од 1000 Евра, според одредбата од Статутот и оспорената Одлука, автоматски нема да добие лиценца за работа, иако претходно, добило решение за прием и дало свечана изјава и веќе е упишано во Именикот на адвокатите, и покрај фактот што таква законска можност изрично не е предвидена.

Од тука, коморскиот уписен влог е законска категорија, но според Судот, во одредбите на Статутот и Одлуката е поставен како дополнителен услов за обавувањето на адвокатска дејност и е предвиден како услов надвор од рамките на Законот за адвокатурата.

10. Од изнесените причини, Судот одлучи како во точката 1 од оваа Одлука.

11. Со оглед на конечното и извршното на оваа одлука, Судот го стави вон сила и решението за привремена мерка и одлучи како во точката 2 од оваа Одлука.

12. Оваа Одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски и д-р Милан Недков. (У.бр. 51/2003)

48.

- Статут на Адвокатската комора и Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија

- Statute of the Bar Association and Decision for the Definition of the amount of Membership Registry Fee issued by the Bar Association of the Republic of Macedonia

- Во одредбите на оспорените акти коморскиот уписен влог е поставен како дополнителен услов за вршење на адвокатската дејност, како услов кој не произлегува од Законот за адвокатурата. Со тоа се повредува правото на слободен избор на вработувањето.

- The provisions of the legal acts define the Membership Registry Fee as an additional requirement for the entitlement to perform advocacy services, a prerequisite that is not defined by the Advocacy Law, lead to a violation of the right to free choice of employment.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 27 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 15 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на членот 69 став 1 во делот: "плаќа коморски уписен влог" и членот 84 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2002), како и на Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на седницата одржана на ден 29 јануари 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/2003).

2. СЕ ЗАПИРААТ од извршување поединечните акти и дејствија што се превземаат врз основа на одредбите од Статутот и Одлуката означени во точката 1 од ова решение, со кои издавањето на лиценцата за работа се условува со претходно плаќање на коморски уписен влог.

3. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување:

а) уставноста на членот 35 точка 2 и членот 36 во делот: "на коморскиот уписен влог" од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/ 2002).

б) уставноста и законитоста на членот 23 алинеја 14 во делот: "и коморскиот уписен влог"; членот 45 во делот: "коморскиот уписен влог"; членот 82 алинеја 2 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2002).

4. Решението да се објави во "Службен весник на Република Македонија".

5. Гоце Божиновски од Скопје, Марика Петровска од Струмица, Сузана Илиевска од Куманово, Данаил Данаиловски од Струмица, Благој Кошулчев од Велес и Костадин Давидковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка оценување уставноста и законитоста на актите означени во точките 1 и 3 од ова решение.

Според наводите од иницијативата на Давитковски Костадин од Скопје, кој е единствениот од повеќето иницијатори што бара оценување на уставноста на посочените одредби од Законот за адвокатурата, одредбите не биле во согласност со членот 9 од Уставот. Имено, нападнатите одредби од Законот ги доведувале во нееднаква и нерамноправна позиција лицата кои веќе се членови на Адвокатската комора и лицата кои сакаат да се зачленат, од причина што донесувањето на овие акти, коморски уписен влог не се плаќал. Сега за новите адвокати се барало плаќање на нова давачка-коморски уписен влог, како дополнително издвоени средства за почеток со работа, кој пак влог се вложува во имотот на Адвокатската комора. На овој начин Адвокатската комора ја искористувала монополската положба која по природата на нештата ја имала.

Бидејќи според содржината на член овите 10 став 1 и 2 и 12 од Законот за адвокатурата, правото на вршење на адвокатска дејност се стекнувало со уписот во Именикот на адвокатите на АКРМ, смета дека со оспорените одредби на актите се предвидувал уште еден услов за стекнување на статусот адво кат, а зад кој услов всушност се криел начинот на финансирање на Комората. Со вака поставениот услов воедно се повредувал и членот 32 став 1 и 2 од

Уставот, бидејќи на идните кандидати за адвокат им се оневозможувало да засноваат работен однос и да обезбедат материјална егзистенција.

Од истите причини иницијаторот Давитковски Костадин од Скопје ја оспорува и уставноста и законитоста на повеќе одредби од Статутот на Комората, децидно наведени во точките: 1 и 3 б) од ова решение. Членот 84 од Статутот на Комората се оспорува и од страна на иницијаторот Благој Кошулчев од Велес, од исти причини.

За сите иницијатори е заедничко оспорувањето на Одлука-та за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на седницата одржана на ден 29 јануари 2003 година. Имено, сите иницијатори сметаат дека со оспорената Одлука се воведува нов услов за стекнување на статус адвокат, што не било во согласност со членот 9 од Уставот, бидејќи ги ставал во нерамноправна положба по однос на лицата кои веќе се членови на Комората. Воедно сметаат дека има и повреда на членот 32 став 1 и 2 од Уставот, бидејќи со воведувањето на коморскиот уписен влог како услов за стекнување на статусот адвокат им се повредувало уставно загарантираното право на работа и слободниот избор на вработување.

Според иницијаторите: Данаил Данаиловски и Марика Петровска со Одлуката се повредувал и членот 53 од Уставот, бидејќи на овој начин адвокатурата не можела да биде самостојна и јавна служба како што предвидел Уставот. Иницијаторите Сузана Илиевска и Гоце Божиновски сметаат дека е сторена и повреда на членот 55 од Уставот, бидејќи со коморскиот уписен влог не се овозможувала еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Во иницијативата на Гоце Божиновски се укажува и на повреда на темелните вредности на уставниот поредок гарантирани во членот 8 став 1 алинеја 3 и 7 од Уставот.

Исто така покрај заедничкото укажување на повредата на членот 10 став 1 и 2 и членот 12 од Законот за адвокатурата, во иницијативите на: Марика Петровска и Данаил Данаиловски се укажува и на несогласност на оспорената Одлука со членовите: 1, 2 и 13 став 2 од истиот Закон, поради погоре изнесените идентични причини.

Донесување на решение за привремена мерка се предлага од иницијаторот Гоце Божиновски.

6. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 35 точка 2 од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002), Адвокатската комора на Република Македонија се финансира помеѓу другото и од коморски уписен влог.

Според содржината на член 36 од Законот, висината на коморскиот уписен влог и на коморската чланарина, ги утврдува со одлука Управниот одбор на Адвокатската комора на Република Македонија и ги објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Во член 23 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија (" Службен весник на Република Македонија" бр.97/2002) се определени надлежностите на Управниот одбор.

Според алинејата 14 од оваа одредба, Управниот одбор ја определува и висината на коморскиот уписен влог.

Според содржината на членот 45 од Статутот, во "Службен весник на Република Македонија" помеѓу другото се објавува и висината на коморскиот уписен влог.

Согласно член 69 став 1 од Статутот, по уписот во именикот адвокатот плаќа коморски уписен влог, го определува седиштето на канцеларијата и му се издава лиценца за работа, за што ја известува Комисијата за прием.

Според содржината на алинејата 2 на членот 82 од Статутот, Комората се финансира помеѓу другото и од коморски уписен влог.

Во член 84 од Статутот е определено дека, коморскиот уписен влог се плаќа по упис на адвокатот во Именикот на адвокатите. Висината на коморскиот уписен влог ја утврдува Управниот одбор со своја одлука и не може да биде помала од 500 Евра ниту поголема од 2.000 Евра во денарска противвредност.

Во член 1 од Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/2003), предвидено е: по уписот во Именикот на адвокатите во Адвокатската комора на Република Македонија, новите адвокати ќе плаќаат коморски уписен влог во висина од 1.000 Евра во денарска противвредност. Во членот 2 од Одлуката е определено дека истата

влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

7. Согласно член 9 став 2 од Уставот на Република Македонија, граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Согласно член 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност. Во став 2 од оваа одредба е определено дека, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место. Оставарувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор, според ставот 5 на истата одредба од Уставот.

Во член 51 од Уставот е предвидено дека, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Членот 53 од Уставот определува дека, адвокатурата е самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Според содржината на член 1 од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2002), со овој закон помеѓу другото се уредува и организацијата на адвокатурата, условите за вршење и престанок и мирување на адвокатската дејност и правата и обврските на адвокатите.

Во член 2 од Законот, адвокатурата е предвидена како самостојна и независна јавна служба која обезбедува и дава правна помош, а адвокатите вршат јавни овластувања во согласност со овој и други закони.

Во смисла на член 5 од Законот, самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба се остварува помеѓу другото и со: организирање на адвокатите во Адвокатската комора и нејзиното финансирање, а коморскиот уписан влог е еден од изворите за финансирање на Комората, според содржината на оспорениот член 35 алинеја 2 од Законот.

Во член 10 став 1 од Законот е предвидено дека, правото на вршење на адвокатската дејност согласно со овој закон се стекнува со уписот во Именикот на адвокатите на Адвокатската комора на

Република Македонија. Во став 2 од оваа одредба е предвидено, по уписот во Именикот на адвокатите на Адвокатската комора на Република Македонија на упишаниот адвокат му се издава лиценца за работа.

Членот 12 од Законот ги регулира условите под кои се врши уписот во Именикот и тоа: државјанин на Република Македонија, исполнување на општите услови за засновање на работен однос во органите на државната управа, дипломиран правник со положен правосуден испит, и уживање на углед за вршење на адвокатската дејност.

Според содржината на Главата VI Адвокатска дејност, точка 2. Постапка за прием, упис, издавање и одземање на лиценца од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија, (особено членовите 68 и 69) сумарно гледано постапката се одвива на следниот начин: прво се добива решение за прием на кандидатот, се дава свечена изјава, се врши упис во именикот, се плаќа уписен коморски влог, се определува седиштето, па на крајот се издава лиценца за работа. Или според изложениот редослед, уплатата на коморскиот уписен влог редоследно доаѓа пред определувањето на седиштето, по што се издава лиценцата за работа.

Оспорениот член 36 точка 2 од Законот е правниот основ за определување на висината на коморскиот уписен влог од оспорената алинеја 14 на членот 23 од Статутот.

8. Тргувајќи од анализата на изложените уставни и законски одредби, неспорно е дека Адвокатурата е самостојна и независна јавна служба, па оттука истата има право во рамките на Законот за адвокатурата да ги определи условите за вршење на дејноста адвокат, како и да го определи начинот на своето организирање и финансирање, со соодветна разработка во статутарните одредби за кои има основа во Законот.

Имено, од содржината на оспорениот член 35 точка 2 и оспорениот дел на член 36 од Законот произлегува дека коморскиот уписен влог е еден од изворите на приход на Комората, а Управниот одбор на Комората одлучува за неговата висина, што е во релација со самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба, согласно член 53 од Уставот. Според тоа не би можело да се постави и прашањето за согласноста на членот 82 алинеја 2 од Статутот со

наведените уставни и законски одредби, кој го предвидува коморскиот влог како извор на приход на Комората.

Од друга страна оспорениот дел на членот 36 од Законот претставува законски основ за оспорената алинеја 14 на членот 23 од Статутот, кој во надлежноста на Управниот одбор го става и донесувањето на Одлуката за определувањето на коморски уписен влог. Содржината на оспорениот дел од членот 45 од Статутот, во кој е предвидено објавување на одлуката за висината на коморскиот уписен влог во "Службениот весник на Република Македонија", по оценка на Судот е на линија на транспарентноста што сака да ја постигне Комората во своето работење.

Исто така, според Судот оспорените одредби не би можеле да се доведат под сомнение по однос на нивната согласност со членот 9 од Уставот. Имено, најнапред законските одредби воопшто не се занимаваат со прашањето кои лица треба да го платат коморскиот уписен влог и дали тоа се однесува на сите или само на оние што треба да стекнат статус на адвокат. Од друга страна еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите подразбира еднаква положба според закон што е во сила, а не според закон што престанал да важи и поинаку ги регулирал конкретните состојби.

Според наведеното, Судот заклучи дека не би можело да се постави прашањето за согласност на оспорените одредби од Законот за адвокатурата со член 9, член 51 и член 53 од Уставот, како и прашањето за согласноста на член 23 алинеја 14, член 45 и член 82 алинеја 2 со одредбите од Уставот и Законот.

9. Од друга страна, според содржината на членот 10 од Законот, правото на вршење на адвокатска дејност се стекнува со уписот во Именикот, по што на адвокатот му се издава лиценца за работа. Меѓутоа, според оспорениот член 69 став 1 од Статутот, произлегува дека помеѓу уписот во Именикот и издавањето на лиценцата, следува уплата на коморскиот уписен влог, од што пред Судот се постави прашањето дали коморскиот уписен влог е посебен услов за добивање на лиценца за работа, кој како таков не е предвиден во законските одредби. Во законските одредби коморскиот уписен влог е предвиден како извор на средства за работењето на Комората чија висина ја утврдува Управниот одбор на комората, а натамошната разработка по однос условите за прибирање на овие средства, кој и кога е обврзан да ги уплати, очигледно е оставена да се направи со подзаконските акти.

Со вака поставениот редослед во постапката за добивање на лиценца од оспорениот членот 69 став 1 од Статутот, по мислење на Судот се поставува прашањето за повреда на правото на слободен избор на вработувањето гарантирано во членот 32 став 1 од Уставот. Истото се однесува и на оспорениот член 84 став 1 од Статутот кој предвидел уплатата на коморскиот уписен влог да се изврши по уписот на адвокатот во именикот, бидејќи со самиот упис не се добива лиценцата за работа и таа следи откако ќе се плати за коморскиот уписен влог. Според тоа, лицето кое нема да биде во материјална можност да го плати коморски уписен влог во определениот износ од 1000 Евра, според одредбата од Статутот и оспорената Одлука, автоматски нема да добие лиценца за работа, иако претходно, добило решение за прием и дало свечана изјава и веќе е упишано во Именикот на адвокатите, и покрај фактот што таква законска можност изрично не е предвидена.

Од тука, коморскиот уписен влог е законска категорија, но според Судот во одредбите на Статутот и Одлуката е поставен како дополнителен услов за обавувањето на адвокатска дејност и е предвиден како услов надвор од рамките на Законот за адвокатурата.

10. Од тие причини, Судот ги подведе под сомнение оспорените членови: 69 став 1 и 84 став 1 од Статутот, како и Одлуката, бидејќи во истите коморскиот уписен влог е поставен како дополнителен услов, надвор од законските рамки за обавувањето на дејноста адвокат и одлучи како во точката 1 од ова решение.

11. За останатите одредби од Законот и Статутот, Судот не изрази сомнение по однос на нивната согласност со Уставот односно Законот за адвокатурата, бидејќи се на линија на самостојноста и независноста на адвокатурата како јавна служба, која има право да ги утврдува изворите за своето финансирање преку законски предвидените органи на Комората и за тоа да ја информира јавноста и засегнатите лица, од кои причини одлучи како во точката 3 од ова решение.

12. По однос на барањето за запирање од извршување поединечни акти и дејствија што се превземаат врз основа на одредбите од Статутот и Одлуката означени во точката 1 од ова решение, Судот смета дека се исполнети условите од членот 27 од Деловникот на Уставниот суд. Вака издадената привремена мерка не значи забрана за запишување на кандидатите во Именикот на адвокатите и за издавање на лиценца за работа, туку со оваа мерка

единствено се запираат од извршување актите и дејствијата со кои издавањето на лиценцата за работа се условува со претходна уплата на коморскиот уписан влог.

Од изнесените причини се одлучи како во точката 2 од ова решение.

13. Согласно член 78 став 3 од Деловникот на Уставниот суд, Судот одлучи решението да се објави во "Службен весник на Република Македонија".

14. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.51/2003)

49.

- Закон за адвокатурата (услови за вршење дејност на странски адвокат и имунитет на адвокати)

- Advocacy Law (Requirements to perform activities by foreign advocates and immunity of advocates)

- Утврдувањето реципроцитет, како услов адвокат од друга држава да пружа правна помош, не може да се делегира на Адвокатската комора, бидејќи ова прашање според меѓународното право спаѓа во исклучива надлежност на државните органи и се регулира со склучување на билатерални договори меѓу државите за пружање на правна помош. Според Уставот, уживањето на имунитет е резервирано само за определени носители на јавни функции и тоа утврдени во самиот Устав, а не и за носители на други функции утврдени со закон, како што се адвокатите. Непрецизна и нејасна законска формулација остава простор за различно толкување што не е во согласност со принципот на владеењето на правото.

- The entitlement to establish reciprocity, as a prerequisite that has to be met so that advocates of other countries can provide legal aid, can not be delegated to the Bar Association, since for this issue, according to the International Law, the state authorities are exclusively in charge to define it with bilateral agreements between the states when defining the issue of international legal aid. According to the Constitution, immunity is being reserved only to certain constitutionally defined public representatives performing public tasks, not for representatives performing other public functions defined by law, like advocates. The given legal definition, that is not precise and unclear, leaves space for different interpretations, which is not in accordance with the Principle of Rule of Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 14 во делот "што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија на начин и постапка уредена со Статутот на Адвокатската комора", член 21 став (2) и член 23 став (2) точка 4) во делот "што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија" од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија"

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Ленче Панчевска, нотар од Скопје со Решение У.бр.173/2003 од 19 март 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на одредби од членовите на Законот означен

во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано беше поставено прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 14 од Законот, адвокатите од другите држави можат да даваат правна помош и да вршат адвокатска дејност на територијата на Република Македонија под услови на реципроцитет, што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија на начин и постапка уредена со Статутот на Адвокатската комора.

Во однос на овој член Судот утврди дека реципроцитетот како услов адвокатите од другите држави да даваат правна помош односно да вршат адвокатска дејност на територијата на Република Македонија не е спорен. Меѓутоа, според мислењето на Судот утврдувањето на реципроцитетот не може да се делегира на Адвокатската комора, бидејќи ова прашање според меѓународното право спаѓа во исклучива надлежност на државните органи и се регулира со склучување на билатерални договори меѓу државите за пружање на правна помош. Согласно ова, работите што се однесуваат на меѓународната правна помош спаѓаат во надлежност на Министерството за правда и истите се остваруваат во координација со Министерството за надворешни работи.

Поради наведеното, Судот оцени дека делот од член 14 од Законот според кој реципроцитетот го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија на начин и постапка уредена со Статутот на Адвокатската комора, не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Според оспорениот член 21 став (2) од Законот, адвокатот во вршењето на адвокатската дејност има имунитет. Ова законско решение преставува новина во однос на решенијата содржани во членот 17 од претходниот Закон за адвокатурата, во кој скоро на идентичен начин беа уредени сите други прашања што се уредени во останатите ставови на членот 21 од овој закон.

Имено, според член 21 од Законот, адвокатот не може да биде повикан на одговорност за искажано мислење при давањето правна помош (став (1)); не може да биде лишен од слобода ниту притворен за кривично дело сторено во вршењето на адвокатската дејност без претходна согласност од Адвокатската комора на Република Македонија (став 3); претресувањето на адвокатската канцеларија може да се врши само во присуство на адвокатот и овластен претставник на Адвокатската комора (став 4) и

претресувањето на адвокатската канцеларија може да се врши само во однос на писмената изрично наведена во решението за претрес донесено од надлежен судија во кривична постапка, а овластените службени лица немаат пристап во другите пишани материјали, списи, предмети и архивата.

Од наведените одредби на член 21 од Законот произлегува дека во нив се определени условите под кои адвокатот не може да се повика на одговорност, не може да биде лишен од слобода или притворен и да може да се врши претресување на неговата канцеларија, како и списите и другите пишани материјали. Сите овие одредби се во функција на обезбедување слобода, самостојност и независност на адвокатот во неговата работа и кореспондираат со член 53 од Уставот според кој адвокатурата е самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Обезбедувајќи ја и на овој начин самостојноста и независноста, како и слободното вршење на адвокатурата, Судот смета дека ставот (2) на членот 21 од Законот не само што сам за себе е излишен, но неговото опстојување е спорно и од уставен аспект. Ова од причини што според Уставот уживањето на имунитет е резервирано само за определени носители на јавни функции и тоа утврдени во самиот Устав, а не и за носители на други функции утврдени со закон, како што тоа е утврдено за адвокатите во конкретно оспорената одредба од Законот. Поради тоа, Судот оцени дека и членот 21 став (2) од Законот не е во согласност со Уставот на Република Македонија.

Во ставот (2) точката 4) на член 23 од Законот е утврдено дека правото на вршење на адвокатска дејност на адвокатот му престанува ако биде лишен од деловна способност или трајно ја загуби способноста за вршење адвокатска дејност, што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија.

Во однос на оваа законска одредба Судот утврди дека таа по својата формулација отстапува, односно се разликува од другите точки на ставот (2) на член 23 од Законот. Исто така, според мислењето на Судот ваквата нејзина формулација не е доволно прецизна и јасна во однос на прашањето дали Адвокатската комора, освен за утврдување трајна неспособност на адвокатот за вршење адвокатска дејност, е надлежна да одлучува и за лишување на адвокатот од деловна способност (како што впрочем смета и

подносителката на иницијативата), поради што остава простор за нејзино различно толкување.

Со оглед дека за лишување од деловна способност е надлежен да одлучува судот во вонпроцесна постапка, а не Адвокатската комора, а оспорената одредба на членот 23 од Законот во тој поглед не е сосема јасна и прецизна, Судот оцени дека таа не е во согласност со принципите на владеењето на правото и на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија во членот 8 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски, со тоа што одлуката во однос на членот 14 ја донесе едногласно, а во однос на другите членови од Законот со мнозинство гласови. (У.бр.173/2002)

50.

- Закон за адвокатурата (видови правна помош и право на жалба во рамки на Адвокатската комора)

- Advocacy Law (Types of legal aid and entitlement to an appeal within the Bar Association)

- Исправите за правни дела составени од адвокатите имаат карактер на приватни, а не на јавни исправи. Против одлуката за престанок на правото на вршење на адвокатската дејност е дозволена жалба до надлежниот орган на Адвокатската комора на Република Македонија, со што се обезбедува начелото на двостепеност во одлучување да се оствари во рамките на организацијата на Адвокатската комора, самостојно и независно правно лице.

- The documents in relation to legal actions prepared by advocates, have the character of private, not public documents. Decisions providing the termination of the entitlement to perform advocacy services also provide the right to an appeal to the respective body within the Bar Association of the Republic of Macedonia, thus meeting the Two Instance Decision Principle within the framework of the organizational structure of the Bar Association, as an independent legal entity.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и ?леновите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 14 во делот "што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија на начин и постапка уредена со Статутот на Адвокатската комора", член 21 став (2) и член 23 став (2) точка 4) во делот "што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија" од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 3 во делот " составување на исправи за правни дела", член 23 став (3) и член 40 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за оценување уставноста на член 4, член 16 во делот "и вршење јавни овластувања" и во делот " кое адвокатот сам го заверува со својот печат", член 38 и член 42 од Законот.

4. Ленче Панчевска, нотар од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување

постапка за оценување уставноста на одредби од членовите на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Подносителката на оваа иницијатива оспорувајќи ги наведените членови од Законот најпрво се задржува на причините и аргументите поради кои смета дека членот 42 од Законот е противуставен и предлага Судот да го укине.

Имено, коментирајќи ги причините за донесување на Законот за адвокатурата, со кој практично се укинувал нотаријатот како самостојна и независна јавна служба, подносителката смета дека јавните овластувања што и се доверени на адвокатурата со членот 4 од овој закон не кореспондират со статусот и функцијата на адвокатурата утврдени во членот 53 од Уставот. Во прилог на ова свое мислење таа наведува дека составувањето на исправи со изјава за потврда на факти и другите јавни овластувања пред донесувањето на Законот за вршење на нотарските работи се однесувале за вон процесни работи кои спаѓале во судска надомест, а сега со изземање на овие работи од Нотаријатот и со нивното пренесување во надлежност на адвокатурата фактички значело дека поранешната вонпроцесна судска надлежност се пренесува на странката бидејќи адвокатот пред судот секогаш застапува странка и тоа врз основа на издадено полномошно. Тоа со други зборови значело дека адвокатите сами создавале докази и истовремено ги употребувале во постапките пред судовите и другите органи, што практично таквите докази биле без доказна вредност.

Исто така, и отсуството на одредби за одговорноста на адвокатите за вршењето на наведените јавни овластувања е аргумент плус поради кои се оспорува нивното одземање од Нотаријатот и пренесување на адвокатурата.

Понатаму, во иницијативата се предлага оценка на уставноста и на членот 3 од Законот во делот според кој правната помош што ја даваат и обезбедуваат адвокатите се состои и во составување исправи за правни дела. Според подносителката составувањето на исправи можело да биде само во делокруг на нотарот, а не и на адвокатот, бидејќи дури со нотарската заверка исправите составени од адвокатите, а по барање на странката, можеле да станат јавни исправи.

Ако е неспорно дека адвокатот има јавно овластување да ја застапува странката, тогаш е контрадикторно и противуставно

адвокатот врз основа на полномошно од странката која ја застапува да прибира податоци и за спротивната странка, смета подносителката на иницијативата во врска со јавното овластување утврдено во членот 4 став (1) точката 2) од Законот.

Оспорувајќи го и ставот (2) на членот 4 од Законот, во иницијативата се наведува дека со одредбите на овој став, според кои адвокатот остварува службени контакти во текот на целото работно време се навлегувало во правото на секој орган и служба самостојно да го организира своето работно време со странки.

Членот 14 од Законот се остварува од причини што утврдувањето на реципроцитет за давање на правна помош од страна на адвокати од други држави, според Уставот и закон било во надлежност на Министерството за правда, а не на Адвокатската Комора.

Решението на член 16 од Законот, според кое овластувањата за вршење јавни овластувања, адвокатот поединец и адвокатите здружени во адвокатско друштво ги добиваат со полномошно издадено од странка, кое адвокатот сам го заверува со свој печат, не било во согласност со Уставот бидејќи адвокатот, како јавно овластување можел врз основа на полномошно да пружа само правна помош која странката и единствено можела да ја побара од него, а не и да составува јавни исправи.

Со оглед дека во Уставот било определено кои државни функционери уживаат имунитет, а адвокатите не биле дел од државната власт, ниту обавувале функција, според подносителот на иницијативата тие немале право на имунитет, какво што им било утврдено во членот 21 став 2 од Законот.

Оспорената одредба на членот 23 став (2) точка 4) од Законот не била во согласност со член 9 од Уставот бидејќи одземањето на деловна способност, за сите граѓани било во судска надлежност па затоа и постапката за одземање на деловната способност на адвокатите не можела да е во надлежност на Адвокатската комора. Во однос на оспорената одредба од ставот (3) на истиот овој член од Законот се наведува дека со неа не се обезбедува двостепеност во одлучувањето по жалбата, бидејќи комората се јавувала во улога на првостепен и на второстепен орган.

Оспорувањето на членот 38 од Законот, во кој се предвидени казнени одредби, во основа е поврзано со причините поради кои се оспоруваат другите одредби од Законот. При тоа се наведува дека ставот 1 на овој член посебно бил контрадикторен и со членот 40, бидејќи според овој член од Законот примената на членот 6 била одложена за шест месеци од влегувањето во сила на овој закон, а додека казнувањето за постапување кое е спротивно на овој член, според членот 38 не било одложено.

Исто така, во членот 38 не можело да се предвиди прекршок поради неблагоприятно давање на податоци и известувања на адвокатот, а при тоа да не е дефиниран, односно однапред определен рокот во кој тие треба да му се дадат.

5. Судот на седницата, разгледувајќи ја оваа иницијатива, утврди дека со своја Одлука У.бр.134/2002 од 22 јануари 2003 година, по повод други иницијативи, а во некои делови и по сопствена иницијатива, ги укина: член 2 став (1) во делот “единствено”; член 4 став (1) и (2); член 6 став (1) во делот “исклучиво”; член 16 став (1) во делот “и вршење јавни овластувања” и во делот “лкое адвокатот сам го заверува со свој печат”; член 34 став (3); член 35 точката 5); член 38; член 42 и член 43 од Законот за адвокатурата (“Службен весник на република Македонија” бр.59/2002), затоа што оцени дека наведените одредби од Законот не се во согласност со Уставот.

Оваа одлука е објавена во Службен весник на Република Македонија бр.10/2003, од кога таа произведува правно дејство.

Со оглед дека веќе ја оценувал уставноста на одделни одредби од Законот кои се оспоруваат со оваа иницијатива, и при тоа со горечитираната одлука истите и ги укинал, Судот одлучи иницијативата во делот со кој што се бара оценување на уставноста на член 4, член 16 став (1) во деловите “и вршење јавни овластувања” и “кои адвокатот сам го заведува со свој печат”, член 38 и член 42 од Законот, согласно член 28 од Деловникот, да ја отфрли, бидејќи наведените одредби од Законот повеќе не постојат, односно не се дел на правниот поредок на Републиката.

6. Во однос на другите одредби од Законот, кои што прв пат се оспоруваат со оваа иницијатива и не биле предмет на уставно-судска оценка, Судот го утврди следното:

а) Во членот 3 од Законот, меѓу таксативно наброените работи од кои што се состои правната помош што ја обезбедуваат и пружаат адвокатите е утврдено дека правната помош се состои и во составување на исправи за правни дела, во кој дел и се оспорува овој член.

Од овој член на Законот произлегува дека составувањето на исправи за правни дела, како што се договори, спогодби, тестаменти, разни изјави, понуди и слично преставува само еден вид, односно облик на стручна правна помош што адвокатите им ја пружаат и обезбедуваат на граѓаните и правните лица по нивно барање, а не врз основа на јавно овластување кое им е доверено со закон.

Според тоа, и исправите за правни дела составени од адвокатите имаат карактер на приватни, а не на јавни исправи во смисла на одредбите на Законот за парничната постапка, Законот за вонпарнична постапка и Законот за општата управна постапка, како што смета подносителот на оваа иницијатива.

Инаку, овој вид на правна помош не преставува новина што е воведена со овој закон, но таа беше предвидена на соодветен начин и во поранешните закони за адвокатурата, според кои адвокатите и досега ја пружаа, а се сретнува во законите за адвокатура и на другите земји.

Поради наведеното Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорениот дел на членот 3 од Законот со Уставот, од аспект на причините поради кои се оспорува неговата уставност.

б) Во член 14 од Законот е утврдено дека адвокати од други држави можат да даваат правна помош и да вршат адвокатска дејност на територијата на Република Македонија под услови на реципроцитет, што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија на начин и постапка уредена со Статутот на Адвокатската комора.

Во однос на овој член Судот утврди дека реципроцитетот како услов адвокатите од другите држави да даваат правна помош односно да вршат адвокатска дејност на територијата на Република Македонија не е спорен. Меѓутоа, според мислењето на Судот утврдувањето на реципроцитетот не може да се делегира на Адвокатската комора, бидејќи ова прашање според меѓународното право спаѓа во

исклучива надлежност на државните органи и се регулира со склучување на билатерални договори меѓу државите за пружање на правна помош. Согласно ова, работите што се однесуваат на меѓународната правна помош спаѓаат во надлежност на Министерството за правда и истите се остваруваат во координација со Министерството за надворешни работи.

Поради наведеното, пред Судот основано се постави прашањето за уставноста на делот од член 14 од Законот според кој реципроцитетот го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија на начин и постапка уредена со Статутот на Адвокатската комора.

в) Според оспорениот член 21 став (2) од Законот, адвокатот во вршењето на адвокатската дејност има имунитет. Ова законско решение преставува новина во однос на решенијата содржани во членот 17 од претходниот Закон за адвокатурата, во кој скоро на идентичен начин беа уредени сите други прашања што се уредени во останатите ставови на членот 21 од овој закон.

Имено, според член 21 од Законот, адвокатот не може да биде повикан на одговорност за искажано мислење при давањето правна помош (став (1)); не може да биде лишен од слобода ниту притворен за кривично дело сторено во вршењето на адвокатската дејност без претходна согласност од Адвокатската комора на Република Македонија (став 3); претресувањето на адвокатската канцеларија може да се врши само во присуство на адвокатот и овластен претставник на Адвокатската комора (став 4) и претресувањето на адвокатската канцеларија може да се врши само во однос на писмената изрично наведена во решението за претрес донесено од надлежен судија во кривична постапка, а овластените службени лица немаат пристап во другите пишани материјали, списи, предмети и архивата.

Од наведените одредби на член 21 од Законот произлегува дека во нив се определени условите под кои адвокатот не може да се повика на одговорност, не може да биде лишен од слобода или притворен и да може да се врши претресување на неговата канцеларија, како и списите и другите пишани материјали. Сите овие одредби се во функција на обезбедување слобода, самостојност и независност на адвокатот во неговата работа и кореспондираат со член 53 од Уставот според кој адвокатурата е самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Обезбедувајќи ја и на овој начин самостојноста и независноста, како и слободното вршење на адвокатурата, Судот смета дека ставот (2) на членот 21 од Законот не само што сам за себе е излишен, но и од уставен аспект може да се доведе во прашање неговото опстојување. Ова од причини што според Уставот уживањето на имунитет е резервирано само за определени носители на јавни функции и тоа утврдени во самиот Устав, а не и за носители на други функции утврдени со закон, како што тоа е утврдено за адвокатите во конкретно оспорената одредба од Законот.

г) Во ставот (2) точката 4) на член 23 од Законот е утврдено дека правото на вршење на адвокатска дејност на адвокатот му престанува ако биде лишен од деловна способност или трајно ја загуби способноста за вршење адвокатска дејност, што го утврдува Адвокатската комора на Република Македонија.

Во однос на оваа законска одредба Судот утврди дека таа по својата формулација отстапува, односно се разликува од другите точки на ставот (2) на член 23 од Законот. Исто така, според мислењето на Судот ваквата нејзина формулација не е доволно прецизна и јасна во однос на прашањето дали Адвокатската комора, освен за утврдување трајна неспособност на адвокатот за вршење адвокатска дејност, е надлежна да одлучува и за лишување на адвокатот од деловна способност (како што впрочем смета и подносителката на иницијативата), поради што остава простор за нејзино различно толкување.

Со оглед дека за лишување од деловна способност е надлежен да одлучува судот во вонпроцесна постапка, а не Адвокатската комора, а оспорената одредба на членот 23 од Законот во тој поглед не е сосема јасна и прецизна, пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со принципите на владеењето на правото и на поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, утврдени како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија во членот 8 од Уставот.

д) Во оспорениот член 23 став (3) од Законот, утврдено е дека против одлуката за престанок на правото на вршење на адвокатската дејност од ставот (1) на овој член е дозволена жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на одлуката до надлежниот орган на Адвокатската комора на Република Македонија.

При оценувањето на уставноста на оваа оспорена одредба Судот го имаше предвид следното:

Според член 33 и 34 од Законот, Адвокатската комора е облик на организирање на адвокатите, која има својство на правно лице и која во својата работа е самостојна и независна.

Основен акт на Адвокатската комора е статутот, со кој, според членот 37 од Законот се уредуваат, особено делокругот, организацијата и работата на органите на Комората, начинот и постапката за упис во именикот на адвокатите, надлежните органи што ја водат дисциплинската постапка и др.

Со оглед дека, според наведените одредби од Законот Адвокатската комора е посебен правен субјект кој самостојно ја уредува својата организација и ги утврдува своите органи и нивната надлежност, интенцијата на законодавецот со оспорената одредба на членот 23 став (3) е двостепеноста во одлучување по жалбата против одлуката за престанок на правото на вршење адвокатска дејност да се обезбеди во рамките на организацијата на Адвокатската комора. Оттука, во таа смисла толкувајќи ги термините “до надлежниот орган на Адвокатската комора на Република Македонија”, употребени во оваа одредба од Законот, Судот не го постави прашањето за нејзината согласност со член 15 од Уставот.

ѓ) Бидејќи причините за оспорување на членот 40 од Законот непосредно се поврзуваат со одредбите на член 38, кој што Уставниот суд го укина со напред наведената одлука, Судот смета дека со укинувањето на овој член се надминати состојбите на кои се укажува во иницијативата за контрадикторноста меѓу овие два члена од Законот.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски, со тоа што решението во однос на членовите од точките 2 и 3, како и членот 14 од точката 1 го донесе едногласно, а во однос на другите членови од Законот наведени во точката 1, со мнозинство гласови.

(У.бр.173/2002)

51.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет

- 51.

- Law on Amendments to the Law on the Judicial Council of the Republic

- Преземањето уставни одредби во законите не ги прави законите автоматски спротивни на Уставот.

Во рамките на својата надлежност Собранието на Република Македонија може со закон да пропишува услови за престанок на функцијата член на Републичкиот судски совет пред истекот на мандатот.

Остварувањето на старосна пензија како услов за престанок на функцијата член на Републичкиот судски совет пред истекот на мандатот, претставува објективен, природен, недискриминаторски и во Република Македонија правно етаблиран критериум за крајната старосна граница на вршењето на една јавна функција.

Исполнувањето на условите за старосна пензија е услов за разрешување на веќе избрани членови на советот, а не услов за нивен избор.

Законската одредба која ја утврдува динамиката на постапката за избор на новиот состав на сите членови на Советот и рокот во кој ќе се изврши изборот на членовите на Советот има карактер на преодна одредба и е во функција на усогласување на затекнатата состојба и операционализација на уставниот Амандман XIV.

- By taking over constitutional provisions into laws, makes such laws automatically unconstitutional.

The Parliament of the Republic of Macedonia can, within the framework of its task description, define by Law requirements for the termination of the function of a member of the Judicial Council of the Republic of its mandate.

Meeting the age requirements for pension, as a prerequisite for the termination of the function as a member of the Judicial Council of the Republic before mandate termination, represents an objective, natural, non-discriminative and legally established criteria in the Republic of Macedonia.

Meeting the pension requirements represents a prerequisite for the termination of the mandate of designated Council members, not a prerequisite for their election.

The legal definition defining the dynamics of the election procedure for new elections of all Council members, as well the dates of their election have characters of provisional regulations, having also the purpose of harmonizing the actual situation found with the operationlization requirements of the Constitution Amendments XIV.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 16 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 1, член 2 и член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет ("Службен весник на Република Македонија" бр.43/2003).

2. Ова решение ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

3. Републичкиот судски совет преку претседателот Јордан Дескоски и Вера Терзиева Тројачанец од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите од законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата на Републичкиот судски совет се наведува дека со членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет, се регулира материја која е непосредно регулирана во самиот Устав (Амандман XIV), со што се дерогираат (ставаат надвор од сила) уставните норми кои непосредно ја регулираат оваа материја, и тоа: Амандман XIV, кој е составен дел од член 104 став 2 од Уставот. Значи, оспорениот член 1 од Законот, има идентичен предмет на регулирање како и Амандманот XIV.

Со членот 1 се пропишува постапката за избор на тројца од членовите на Републичкиот судски совет. Таа материја е веќе во целост регулирана во самиот Устав, во членот 104, чиј составен дел е Амандман XIV. Членот 104 од Уставот, и Амандманот XIV, се во непосредна примена и Собранието на Република Македонија го врши изборот на членовите на Републичкиот судски совет врз основа на овие уставни одредби, а не врз основа на Закон.

Постапката и условите за избор на членовите на Републичкиот судски совет не се законска материја, туку се уставна материја. Поради тоа, исклучена е можноста оваа материја да биде предмет и на законско регулирање.

Основно правно начело е, а тоа е утврдено и во член 51 став 1 од Уставот, дека при колизија на една уставна и една законска норма, до која дошло затоа што тие имаат идентичен предмет на регулирање, примат (предност) има уставната норма. Оттука, оспорениот член 1 од Законот нема никакво правно дејство, затоа што на материјата која во овој член од Законот е регулирана, непосредно (директно) се применува Амандманот XIV од Уставот.

Исто така, не постои уставен основ за донесување на закон, со кој ќе се регулира примената на Амандманот XIV. Уставните амандмани од 2001 година за чие спроведување и примена е потребно да се донесе закон, самите тоа изречно го пропишуваат, на пример, Уставните амандмани V, XVI и XVII.

Конечно Амандманот XIV на Уставот, воопшто не произведува правни последици по односите кои се регулирани со Законот за Републичкиот судски совет, затоа што Амандманот регулира сосема друга правна материја. Амандманот XIV директно и непосредно го надополнува ставот 2 од член 104 на Уставот. Или, поинаку речено, Амандманот XIV не е во никаква корелација со Законот за Републичкиот судски совет.

Со членот 2 од Законот, спротивно на член 104 став 3 од Уставот, се пропишува (востановува) нов услов за избор на членовите на Републичкиот судски совет, а тој услов е: "неисполнување на услови за старосна пензија".

Имено, доколку основ за разрешување од функцијата член на Републичкиот судски совет претставува исполнувањето на услови за старосна пензија, тоа значи дека, исто така, за член на Советот не може да се избере лице кое исполнува услови за старосна пензија. Невозможно е да се избере на функција лице, кое дури и пред да биде избрано, ги исполнува условите за да биде разрешено од неа.

Законската одредба, значи пропишување (востановување) на нов услов за избор на членовите на Републичкиот судски совет, спротивно со член 104 став 3 од Уставот. Тоа е така, затоа што членот 104 од Уставот ги пропишува (во целост) условите за избор на членови на Републичкиот судски совет, а само со измена на Уставот е дозволено да се пропишуваат нови услови.

Секоја законска одредба со која се пропишуваат нови услови за избор на член на Републичкиот судски совет, кои услови не се изречно пропишани во Уставот, е неуставна. Оттаму и оспорениот член 2 од Законот е неуставен, затоа што со него се пропишува (востановува) нов услов за избор на член на Републичкиот судски совет.

Со самото тоа што Уставот во членот 104 не ја пропишал изречно можноста со закон да се регулираат условите за избор на членовите на Републичкиот судски совет, Уставот забранува законско регулирање на условите за избор на членовите на Републичкиот судски совет. Оттука не постои уставен основ, со закон да се пропишуваат основи за предвремен престанок на функцијата на членовите на Републичкиот судски совет, ниту, пак, нивно разрешување од функција.

Уставот не пропишал престанок на функцијата на членовите на Републичкиот судски совет поради исполнување на услови за старосна пензија, и секој закон кој ќе го пропише тоа, е спротивен на Уставот.

Членот 2 преку воведување на нови услови за избор на член на Републичкиот судски совет, има правно дејство кое директно ги повредува човековите права загарантирани во Уставот на Република Македонија, и тоа повреда на правото на граѓаните да учествуваат во вршењето на јавни функции од член 23 в.в. член 54 став 1 од Уставот, затоа што воведува забрана за избор за член на Републичкиот судски совет за истакнатите правници кои исполниле услови за старосна пензија.

Значи, членот 2 од Законот има тројно дејство: 1) пропишува основи за предвремен престанок на мандатот на членовите на Републичкиот судски совет кои се веќе избрани на функцијата; 2) воведува нов услов за избор на член на Републичкиот судски совет; и 3) воведува забрана за избор за член на Републичкиот судски совет за истакнатите правници кои исполниле услови за старосна пензија, односно по стапувањето во сила на оспорениот член 2 од Законот, истакнатите правници кои исполнуваат услови за старосна пензија повеќе не смеат да бидат избирани и да ја вршат функцијата член на Републичкиот судски совет. Со тоа, член 2 од Законот директно е спротивен на начелото на еднаквост и рамноправност.

Со членот 4 од Законот се повредува член 104 став 3 од Уставот како и уставниот Амандман XIV и член 133 од Уставот.

Тој е во колизија со член 104 од Уставот, кој непосредно (директно) и во целост го регулира изборот на членовите на Републичкиот судски совет. Членот 104 од Уставот, не оставил можност со закон да се дорегулираат одредени прашања сврзани со начинот и условите за изборот на членовите на Советот, туку оваа материја ја регулирал во целост. Постапката и условите за избор на членовите на Републичкиот судски совет се регулирани со членот 104 од Уставот, чиј составен дел е Амандманот XIV, и изборот на членовите на Советот, Собранието ги врши врз основа на овие уставни норми, односно со нивна непосредна примена.

Во ставот 3 од оспорениот член 4 на Законот, со закон се пропишува настапување на правната последица – престанок на функцијата на членовите на Републичкиот судски совет од постојниот

состав на Советот, пред истекот на нивниот уставно утврден мандат од 6 години.

Постојниот состав на Републичкиот судски совет е избран со директна примена на Уставот, на начин и постапка утврдени во членот 104 од Уставот. При изборот на Републичкиот судски совет воопшто не дошол во примена Законот за Републичкиот судски совет. Исто така, и при изборот на нов Совет, тогаш кога ќе им престане уставно утврдениот мандат на постојните членови на Советот, изборот ќе се врши со примена на уставните одредби, а не врз основа на закон.

Оспорениот член 4 од Законот, е поставен во позиција на норма која има примат во однос на уставните норми. Поради тоа, оспорениот член 4 од Законот е во директна колизија со член 104 став 3 в.в., член 51 став 1 од Уставот, затоа што со оваа законска норма се пропишува скратување на уставно утврдениот мандат на постојните членови на Републичкиот судски совет, а воедно и настапување на правни последици кои Уставот не ги пропишал.

Иако спроведувањето на некои од уставните амандмани е условено со донесување на посебен закон, како на пример Амандманите V (за службениот јазик и писмо), XVI и XVII (за локалната самоуправа), тоа е изречно пропишано во овие амандмани. Амандманот XIV не пропишува дека за негово спроведување треба да се донесе закон, што значи, дека тој се применува директно. Поради истата причина, се заклучува дека Уставниот амандман XIV не содржи основ за донесување на закон со кој ќе се регулира неговата примена.

Оспорениот член 4 став 3 од Законот пропишува предвременно престанување на мандатот на членовите на постојниот Совет. Меѓутоа, функцијата на членовите на Републичкиот судски совет престанува со истекот на последниот ден од нивниот уставно утврден мандат од 6 години. Новите членови стапуваат на функција првиот ден по истекот на мандатот на претходните членови на Советот. Произлегува дека, со тоа што оспорениот член 4 став 3 од Законот, пропишува настапување на предвремен престанок на мандатот на постојните членови на Републичкиот судски совет, поради изврше ниот чин на избор на нови членови, оваа законска одредба е во спротивност со член 104, став 3 од Уставот, кој пропишува дека мандатот на членовите на Републичкиот судски совет трае 6 години.

Со оспорениот член 4 од Законот се прекршува, исто така и член 133 од Уставот, во кој е пропишано дека само со Уставен закон може да се регулира спроведувањето на Уставот.

На крајот, во иницијативата се бара Уставниот суд да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечни акти или дејствија врз основа на оспорениот Закон, поради тешко отстранливите последици кои би можеле да настапат.

Во иницијативата на Вера Терзиева - Тројачанец се наведува дека членот 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет не е во согласност со членот 104 од Уставот, со кој е утврден единствениот услов за избор на членовите на Републичкиот судски совет – истакнати правници без ограничување на возраста на лицата кои можат да бидат избрани за членови на Советот и е утврден мандатот и имунитетот на членовите на Советот.

Тоа значи дека условите за избор и времето на кое се избираат членовите на Републичкиот судски совет се уредени со Уставот и дека со закон не може да се менуваат. Со пропишувањето дека исполнувањето на условите за старосна пензија претставува законски основ за разрешување член на Советот независно од времето на кое е избран, посочената одредба од Законот се доведува во несогласност со член 104 од Уставот затоа што имплицира воведување нов услов за избор на член на Советот – определена возраст на лицето што може да биде избрано за член на Советот што е секако надвор од уставното решение.

Со член 4 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет недопуштено се прекинува уставно утврдениот мандат на членовите на Републичкиот судски совет (6 години) поради што истиот не е во согласност со став 3 на член 104 од Уставот. Времето на кое се избираат членовите на Советот определено со Уставот не може да се менува со закон. Начинот на кој треба да се избираат тројца од членовите на Советот пропишан со Амандманот XIV на Уставот може да се применува само по истекот на мандатот на постојниот состав, бидејќи со овој амандман само се дополнува став 2 на член 104 од Уставот кој се однесува на начинот на избор, а не и на мандатот (времето на избор) на членовите на Советот. Тоа значи дека со Амандманот XIV не се менува решението содржано во став 3 на член 104 од Уставот, што понатаму значи дека нема ни уставна основа за извршената промена. Тоа понатаму значи дека не може ни да се пропишува рок за

отпочнување на постапката на избор (член 4 став 2) ниту за избор на нов состав на сите членови на Советот (член 4 став 2) независно од истекот на мандатот на постојниот состав.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 1 од Законот, во членот 7 се додава нов став 2.

Според членот 7 став 1 од Законот, Советот го сочинуваат седум членови што ги избира Собранието на Република Македонија од редот на истакнати правници.

Според членот 7 новиот став 2 од Законот, тројца членови на Советот се избираат со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Со оспорениот член 2 од Законот, во членот 9 се додава нов став 3.

Според член 9 став 1 од Законот, на член на Советот, функцијата му престанува ако поднесе оставка.

Согласно ставот 2 на овој член, членот на Советот ќе биде разрешен ако биде осуден за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци, или кога трајно ќе ја загуби способноста да ја врши својата функција, што го утврдува Советот врз основа на наод и мислење на надлежната здравствена комисија.

Според новиот став 3 на овој член, членот на Советот се разрешува ако ги исполнува условите за старосна пензија.

Согласно оспорениот член 4 став 1 од Законот, постапката за избор на новиот состав на сите членови на Советот, согласно со одредбите на овој закон, ќе отпочне во рок од 15 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Според ставот 2 на овој член, изборот на членовите на Советот, согласно со одредбите на овој закон, ќе се изврши најдоцна во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Според ставот 3 на овој член, со денот на изборот на членовите на Советот, согласно со ставовите 1 и 2 на овој член, им престанува мандатот на членовите на Републичкиот судски совет од постојниот состав на Советот.

5. Членот 104 од Уставот утврдува дека Републичкиот судски совет го сочинуваат седум членови кои ги избира Собранието од редот на истакнати правници за време од шест години со право на уште еден избор, дека членовите на Републичкиот судски совет уживаат имунитет и дека функцијата член на Републичкиот судски совет е неспојлива со вршење на други јавни функции и професии или со членување во политички партии.

Со Амандманот XIV се дополнува ставот 2 на членот 104 од Уставот и според него, тројца од членовите се избираат со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија.

Со членот 105 од Уставот, утврдена е надлежноста на Републичкиот судски совет. Така Републичкиот судски совет, на Собранието му предлага избор и разрешување на судии и утврдува предлог за разрешување од судиска функција во случаите утврдени со Уставот, одлучува за дисциплинска одговорност на судиите, ја оценува стручноста и совесноста на судиите во вршењето на нивната функција и предлага двајца судии на Уставниот суд на Република Македонија.

Со Законот за Републичкиот судски совет, се уредува организацијата на Републичкиот судски совет и остварувањето на работите од неговиот делокруг утврден со Уставот.

Овој Закон содржи пет дела и тоа: I ОСНОВНИ ОДРЕДБИ, II ОРГАНИЗАЦИЈА И ДЕЛОКРУГ НА РАБОТА во кој спаѓа предлагање, избор и разрешување на судии; утврдување на предлог за разрешување на судијата од судиската функција; одлучување за дисциплинската одговорност на судиите; оценка на стручноста и совесноста на судиите во вршењето на функцијата; предлагање судии на Уставниот суд на Република Македонија, III СТРУЧНА СЛУЖБА НА СОВЕТОТ, IV СРЕДСТВА ЗА РАБОТА и V ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ.

Во делот од Законот кој се однесува на организацијата и делокругот на работата се и членовите 7 и 9 кои се дополнуваат со оспорените членови 1 и 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет.

Во однос на членот 7 од Законот, за одбележување е дека, ставот 1 на овој член кој не е оспорен со поднесената иницијатива е

исто така преземен од членот 104 од Уставот, додека, пак, ставот 2 на овој член се оспорува точно поради тоа што бил преземен од Амандманот XIV на Уставот.

Оттука се наметнува прашањето дали одредени одредби од Уставот можат да бидат и законска содржина, односно дали можат да се пренесуваат во закон. Во законодавната практика во нашата држава има бројни случаи кога уставни одредби буквално се пренесуваат во текстовите од законите. Факт е дека никаде нема изрична забрана дека тоа не може законодавецот да го прави.

Оттука, во врска со наводите содржани во иницијативата дека со закон не може да се регулира она што веќе е регулирано со Устав односно дека со членот 1 од Законот се ставаат надвор од сила уставните норми кои непосредно ја регулираат оваа материја, Судот смета дека не се основани, бидејќи самото преземање на уставните одредби во законите не ги прави законите автоматски спротивни на Уставот.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека оспорениот член 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет не е во несогласност со членот 104 од Уставот, поради што не може да се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

6. Во врска со прашањето дали може со закон да се предвидат услови за разрешување на член на Советот, како што предвидува Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет во оспорениот член 2, неспорно е дека во Уставот е уреден изборот и траењето на мандатот на членовите на Републичкиот судски совет, но не се предвидени услови за разрешување на членовите на Републичкиот судски совет, ниту пак други услови под кои мандатот на членовите може да престане пред истекот на мандатот од шест години утврден во Уставот, што значи дека Уставот препуштил овие прашања да се уредат со закон. Во спротивно, мандатот на членовите на Републичкиот судски совет би бил апсолутен и не би можел да престане по ниеден основ што тешко може да се прифати како концепт на Уставот. Напротив, во членовите 65, 82, 87, 93, 94 и 99 од Уставот се предвидени услови за престанок на мандатот на пратениците во Собранието на Република Македонија, на претседателот на Република Македонија, на Владата на Република Македонија во целина и посебно на секој член на Владата, како и на судиите. Околноста што во Уставот не се предвидени такви услови за престанок на функцијата пред истекот на

мандатот и на членовите на Републичкиот судски совет не претставува уставна пречка тие да се утврдат со закон, доколку се однесуваат на правни и природни околности кои влијаат на капацитетот за вршење на функцијата. Судот констатира дека и досега, пред донесувањето на оспорената одредба, во членот 9 од основниот текст на Законот за Републичкиот судски совет е предвидено, прво, дека на член на Советот функцијата му престанува ако поднесе оставка и второ дека членот на Советот ќе биде разрешен ако биде осуден за кривично дело на безусловна казна затвор од најмалку шест месеци или кога трајно ќе ја загуби способноста да ја врши својата функција што го утврдува Советот врз основа на наод и мислење на надлежната здравствена комисија што укажува, ако не повеќе, на опстојување на правниот концепт за надлежноста на законодавецот за регулирање на прашања за кои Уставот молчел.

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на членот 2 од Законот со член 104 од Уставот од аспект на надлежноста на Собранието со закон да пропишува услови за престанок на функцијата член на Републичкиот судски совет пред истекот на мандатот.

Судот го разгледуваше оспорениот член 2 од Законот и од аспект на тоа дали исполнувањето на условите за старосна пензија може воопшто да се предвиди како услов за престанок на функцијата пред истекот на мандатот.

Во одговор на ова прашање, Судот најпрво констатира дека одредена старосна доба е легитимен критериум за регулирање на човечката работна активност што е генерално прифатен не само во нашиот правен систем. Старосната доба на луѓето е природен и објективен факт за кој се врзува престанокот на работниот век и остварувањето на правото на пензија, по правило за сите поединци и под еднакви услови предвидени со закон, изземајќи ги од овој контекст, се разбира, вршителите на слободни професии или дејности. Исклучоците од ова општо правило се можни и чести кога се работи за носителите на определени јавни функции, доколку уставоворецот или законодавецот сепак не определиле дека старосната доба односно исполнувањето на услови за старосна пензија е релевантно за престанок и на нивните функции. Дека и Уставот го прифаќа исполнувањето на услови за старосна пензија како основа за престанок на функцијата, доказ е и членот 99 став 3 алинеја 3 од Уставот, според кој судијата се разрешува ако ги исполни условите за старосна пензија.

Оттука, остварувањето на старосна пензија како услов за престанок на функцијата на членовите на Републичкиот судски совет пред истекот на мандатот, утврден во рамките на овластувањата на законодавецот, претставува еден објективен, природен недискриминаторски и во Република Македонија правно етаблиран критериум за крајната старосна граница на вршењето на една јавна функција, кој, освен тоа, е изречно прифатен со самиот Устав, поради што Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на членот 2 од Законот со член 104 од Уставот ниту од овој аспект.

Притоа, Судот го имаше предвид и фактот дека исполнувањето на условите за старосна пензија е услов за разрешување на веќе избрани членови на советот а не услов за нивен избор поради што не ги прифати наодите содржани во иницијативите и оцени дека оспорениот член 2 од Законот не е во спротивност со Уставот и од овој аспект.

7. Со оспорениот член 4 од Законот, се прецизира рокот во кој треба да започне постапката за избор на новиот состав на сите членови на Советот и рокот во кој ќе се изврши изборот на членовите на Советот. Со овој член се определува и дека со денот на изборот на членовите на Советот, им престанува мандатот на членовите од постојниот состав на Советот.

При разгледување на оваа одредба од Законот Судот утврди дека уставниот Амандман XIV влегува во сила и непосредно се применува со денот на прогласувањето и дека не постои друга одредба од уставен ранг која ја одлага неговата примена. Оттука обврската за избор на нов состав на Републичкиот судски совет произлегува непосредно од амандманот XIV на Уставот, а оспорениот член 4 од Законот ја утврдува динамиката на постапката за избор на нови членови на Републичкиот судски совет и воедно утврдува дека со денот на изборот на членовите на Советот, им престанува мандатот на членовите на постојниот состав на Советот.

Оттука, овој член не создава никакви нови односи туку има карактер на преодна одредба која што е потребна заради усогласување на затекнатата состојба со членовите на Советот со уставниот Амандман XIV чија содржина е преземена и во членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за Републичкиот судски совет.

Имајќи предвид дека целта на законодавецот е операционализација на Уставниот амандман XIV односно овозможување тројца членови на Советот да се изберат со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија, произлегува дека оспорениот член 4 од Законот е во функција на примена на уставниот амандман XIV .

Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на членот 4 од Законот со Уставот.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.118/2003)

6. Кривично право

6. *Criminal Law*

52.

- Закон за амнестија

- *Amnesty Law*

- Право е на државата да даде амнестија, а дали определен закон ќе содржи дефиниција на употребените поими или не, е оценка на законодавецот. Од целината на одредбите на Законот може да се определи за кои се кривични дела се даваат предвидените погодности на амнестијата. Уште повеќе што не секое кривично дело може да има карактер на кривично дело сторено или подготвено во врска со конфликтот од 2001 година. Кругот на лицата опфатени со амнестијата се определува преку повеќе елементи: видот на кривичните дела, потоа временскиот период на сторување на делата, видот и висината на изречените казни и други елементи, а сите наведени елементи не мораат да бидат содржани во актот за амнестија за да се определи кругот на амнестираните лица.

Предвидените исклучоци (дела кои се во надлежност и за кои Меѓународниот трибунал за гонење на лицата одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија и лица осудени за кривични дела против човечноста и меѓународното право) претставуваат механизми за заштита на неприкосновените уставни права, со оглед дека нивната повреда претставува тешко кршење на меѓународното хуманитарно право.

- The State is entitled to grant amnesty, while it is up to the satisfaction of the legislator whether a certain Law shall provide definitions of the terms used within it. It can be concluded out of the overall meaning of the provisions of that Law for which criminal offences the given amnesty benefits are provided. This applies even more due to the fact, that not any criminal offence can have the character of a criminal offence committed or prepared in relation to the domestic conflict in 2001. The persons covered by the amnesty are defined by several elements: type of criminal offences, period of committing the given criminal offences, type of sanctions and other elements, whereby not all elements must be included in the act of granting amnesty in order to define the persons covered.

The given exemptions (crimes, for which the International Tribunal for the Prosecution of Persons Responsible for Crimes Against the International Humanitarian Law on the Territory of former Yugoslavia and persons convicted for crimes against humanity and the International Law) represent mechanisms for the protection of the constitutional rights due to the fact, that such violations are considered as crimes against the International Humanitarian Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на Закон за амнестија ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2002).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на членот 8 од Законот за амнестија.

3. Решението да се објави во "Службен весник на Република Македонија" .

4. Игнат Панчевски адвокат од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот Закон го повредувал доследното остварување на Уставот во практиката како најопшт и најсилен правен акт. Имено, според иницијаторот, во членот 1 од оспорениот Закон, било определено дека амнестијата се однесува на кривичните дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година, без прецизирање на почетниот период, па секој сторител на кривично дело можел да наведе дека сторил дело во врска со конфликтот, на кој начин се доведувало во прашање функционирањето на кривичното законодавство. Во законот немало појаснување што се подразбира под поимот "конфликт", а овој Закон се однесувал на подинечно определени лица, со што се злоупотребувала дефиницијата на амнестијата како акт што се однесува на поименично неопределени лица. Потоа се нагласува дека при донесувањето на овој Закон било неминовно означување на кривичните дела по главите од Кривичниот Законик или поединечно набројување на кривичните дела за кои се дава амнестијата. Сето наведено го повредувало владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок утврдена во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Исто така, иницијаторот смета дека недефинираноста на кривичните дела за кои се однесува амнестијата, овозможувала амнестирање на сторители на убиства, на кој начин се повредувал уставниот принцип за неприкосновеноста на правото на живот од членот 10 став 1 од Уставот.

Според иницијаторот, одредбите од оспорениот Закон овозможувале амнестирање и на сторителите на кривични дела извршени со мачење, нечовечко или понижувачко однесување или казнување, што не било во согласност со членот 11 став 2 од Уставот и забраната за секаков облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување од оваа одредба.

Со Законот се повредувал и уставниот принцип за неприкосновеност на правото на слобода од членот 12 став 1 од Уставот, а преку амнестирање на сите лица за сторени кривични дела што ја ограничуваат слободата на луѓето.

На крај во иницијативата се наведува дека со амнестирањето на членовите на т.н. ОНА (Ослободителна национална армија) било извршено и признавање на оваа и други паравоени формации, на кој начин се повредувал членот 20 став 4 од Уставот, според кој се забранети воени или полувоени здруженија што не им припаѓаат на вооружените сили на Република Македонија.

Поради изложените причини, иницијаторот бара Уставниот суд по спроведената постапка да го поништи оспорениот Закон.

Инаку, адвокат Игнат Панчевски од Скопје ја поднесе иницијативата во името на Здружението на ранетите и членовите на семејствата на загинатите припадници на безбедносните сили на Македонија - херои на Македонија, жртви на албанскиот тероризам. Меѓутоа, кон иницијативата не беше приложено полномошно за застапување на интересите на членовите на Здружението во постапката пред Уставниот суд, ниту беше приложен доказ за регистрирање на Здружението во регистарот на здруженијата на граѓани. Со оглед на ваквите недостатоци Судот, по писмен пат, побара од адвокат Игнат Панчевски нивно отстранување, но во судски определениот рок недостатоците не беа отстранети, па Судот оцени дека иницијативата треба да има третман на иницијатива поднесена од поединец.

5. Судот на седницата утврди дека во член 1 став 2 од Законот е определено дека: со овој закон се ослободуваат од гонење, се запираат кривичните постапки и потполно се ослободуваат од извршувањето на казната затвор (во натамошниот текст: амнестија), граѓани на Република Македонија, лица со законски престој, како и лица кои имаат имот или семејство во Република Македонија (во натамошниот текст: лица), за кои постои основано сомневање дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот во 2001 година, заклучно со 26 септември 2001 година.

Според став 2 од членот 1 од Законот, определено е дека: амнестијата се однесува и на лица кои и пред 1 јануари 2001 година, подготвувале или сториле кривични дела во врска со конфликтот од 2001 година.

Во ставот 3 алинеи: 1 и 2 од Законот е предвидено ослободување од гонење и запирање на кривичните постапки за кривични дела според Кривичниот законик или друг закон на Република Македонија против лицата за кои постои основано сомнение дека подготвиле или сториле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година. Во алинеата 3 од истата одредба е предвидено потполно ослободување од извршувањето на казната затвор за кривични дела според Кривичниот законик и други закони на Република Македонија на лицата кои подготвиле или извршиле кривични дела поврзани со конфликтот до 26 септември 2001 година, а во алинејата 4 е определено бришење на осудата и укинување на правните последици на осудата заклучно со наведениот датум.

Според член 1 став 4 од Законот, е определено дека амнестијата не се однесува на лицата кои извршиле кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, кои се во надлежност и за кои Меѓународниот трибунал за гонење на лица одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија од 1991 година ќе поведе постапка.

Во член 2 од Законот е предвидено дека овој закон се однесува и на лицата кои во периодот додека траел конфликтот не се одзвале на поканата и ја одбегнале воената служба и воената вежба, како и на лицата кои самоволно се оддалечиле од вооружените сили.

За лицата кои до денот на влегувањето во сила на овој закон започнале со издржувањето на казната во казнено-поправните установи во Република Македонија, во членот 3 став 1 од Законот е определено ослободување од извршувањето на казната затвор за 25% од неиздржаниот дел од казната определена со правосилна пресуда за кривични дела пропишани во Кривичниот законик и друг закон на Република Македонија.

Во член 3 став 2 од Законот е определено дека процентуалното ослободување од извршувањето на казната затвор не се однесува на лицата осудени за кривични дела против човечноста и меѓународното право, неовластеното производство и пуштање во промет наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурзори, овозможување на употреба наркотични дроги, психотропни супстанции и прекурзори, како и за лицата осудени на казна доживотен затвор.

Членот 4 од Законот определува дека против лицата од членовите 1 и 2, за кои не е поднесена кривична пријава, истата нема да се поднесе.

Како лица овластени за покренување на постапка за примена на овој Закон, во членот 5 став 1, а по однос на ослободувањето од гонење и запирањето на кривичните постапки се определени: надлежниот јавен обвинител, надлежниот првостепен суд, лицето на кое се однесува амнестијата или лице кое во корист на обвинетиот може да изјави жалба.

За лицата кои започнале со издржувањето на казната затвор надлежни за покренување на постапка за примена на Законот по службена должност се казнено - поправната установа во која лицето ја издржува казната затвор, а за лицата кои не започнале да ја издржуваат казната, надлежни по службена должност се судовите што ја донеле првостепената пресуда или барање поднесува јавниот обвинител, односно осуденото лице, во смисла на член 5 став 2 од Законот.

Во член 5 став 3 од Законот е определено дека решението за амнестија се носи од надлежниот орган согласно со Законот за кривичната постапка, односно Законот за извршување на санкциите, во рок од три дена од денот на донесувањето на овој закон.

Кој може да поднесе жалба и кој одлучува по жалбата против решението за амнестија е регулирано во членот 6 од Законот, во зависност од тоа дали лицето започнало или незапочнало со издржувањето на казната затвор. Во став 2 од оваа одредба е определено дека јавниот обвинител не може да поднесе жалба против решението со кое лицето е амнестирано.

Во член 7 од Законот е предвидено примена на одредбите од Законот за кривичната постапка и Законот за извршување на санкциите, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Членот 8 од Законот, го содржи овластувањето на министерот за правда да може да донесе упатство за спроведување на законот наредниот ден од денот во влегување во сила на овој закон. Во последниот член 9 од Законот е определено дека истиот влегува во сила со денот на објавувањето во "Службениот весник на Република Македонија".

Оспорениот Закон е донесен од Собранието на Република Македонија на седницата одржана на 7 март 2002 година, објавен е во "Службен весник на Република Македонија" бр.8/2002 од 8 март 2002 година и стапил во сила истиот ден.

6. Според содржината на член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Правото на живот на човекот, (член 10 став 1 од Уставот), правото на физички и морален интегритет на човекот (член 11 став 1 од Уставот) и правото на слобода на човекот (член 12 став 1 од Уставот), се определени како неприкосновени права на човекот и граѓанинот, според уставниот концепт на Република Македонија. Заради заштита на наведените неприкосновени права, во Уставот се содржани и посебни механизми за нивна заштита.

Така, по однос на правото на живот на човекот, механизмот за заштита е определен преку забраната да не може да се изрече смртната казна по ниту еден основ (член 10 став 2). По однос на физичкиот и морален интегритет на човекот, механизмот на заштита е определен преку забраната за секаков облик на мачење, нечовечко или понижувачко однесување и казнување (член 11 став 2). Забраната за ограничување на слободата, освен со одлука на суд и во случаи и постапка утврдена со закон, претставува механизам за заштита на слободата на човекот (член 12 став 2). Во овие одредби се содржани и други механизми за заштита на наведените права, но истите не се од влијание по однос на оценката на уставноста на оспорениот Закон.

Членот 15 од Уставот го гарантира правото на жалба против поединечни правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Со цел заштита на уставниот и безбедосен систем на државата, уставотворецот во член 20 став 4 од Уставот, предвидел и забрана за воени или полувоени здруженија што не им припаѓаат на вооружените сили на Република Македонија, како посебно ограничување во уставно загарантираното право на граѓаните слободно да се здружуваат заради остварување на конкретно определени цели во ставот 1 од споменатата одредба.

Во член 68 став 1 од Уставот се наброени надлежностите на Собранието на Република Македонија, а во алинејата 18 е определено дека Собранието дава амнестија.

Внатрешниот правен поредок на Република Македонија, покрај Уставот, како највисок правен акт и законите го чинат и меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот, кои договори не можат да се менуваат со закон, според член 118 од Уставот.

7. Тргувајќи од содржината на изложените уставни одредби произлегува дека Уставот во своите одредби не ги определува содржината и видовите на амнестијата и остава овие прашања поблиску да се уредат со Закон, а давањето на амнестија припаѓа во надлежност на Собранието на Република Македонија.

Со генерално дефинирање на амнестијата се занимава членот 113 од Кривичниот законик ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1996), па во оваа одредба е предвидено дека: на лицата кои се опфатени со акт на амнестија им се дава ослободување од гонење или потполно или делумно ослободување од извршувањето на казната, им се заменува изречената казна со поблага казна, им се определува бришење на осудата или им се укинува определената правна последица од осудата.

Гледано ретроспективно во Република Македонија, актите за амнестија секогаш биле донесувани како чин на добра волја на државата, со цел преку ваквите акти да се делува од кривичен аспект на генералната и специјалната превенција или со цел да се воспостави одредена хармонија и смирување на одредени состојби во општеството. Со оспорениот Закон целта е воспоставување на мирот, надминување на кризата во државата, реинтеграција на лицата кои подготвувале и сториле кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година и нивно побрзо враќање во општеството како слободни граѓани.

Потребата од донесување на конкретен акт за амнестија може да биде различна, но секогаш следува донесување на ваков акт, кога со други правни средства не може да се добие правно решение, а при тоа не треба да се занемари и гледиштето на државата дека постои потреба на овој начин да се измени она што претходно е одлучено.

Сето ова е на релација со дефинирањето на амнестијата, како акт врз основа на кој поименично неопределени лица, чиј круг се определува со актот за амнестија, добиваат потполно или делумно ослободување од извршувањето на казната или други поволности, како што се: запирање на постапките што се во тек, замена на изречениот вид казна со поблаг вид на казна, бришење на осудата и укинување на правните последици на осудата. При тоа актот за амнестија може да содржи и аболиција или ослободување на сторителите на делата од кривично гонење за сторените дела за кои е во тек или не започнала да се води кривична постапка.

8. Тргувајќи од анализа на уставните одредби и поединечната анализа на одредбите од оспорениот Закон, кај Судот се поставија повеќе прашања за согласноста на Законот со одредбите на Уставот, па од оваа причина Судот ја оценуваше уставноста и на одредбите од Законот што не беа посебно оспорени во иницијативата, врз основа на овластувањето од членот 14 став 2 од Деловникот на Уставниот суд.

Во обид да се даде одговор на наводот од иницијативата дека во оспорениот Закон било нужно определување на почетниот период по однос на подготвувањето на кривичните дела во врска со конфликтот, за Судот појдовна основа беше содржината на член 18 став 3 од Кривичниот законик, каде поблиску се определени однесувањата -делувањата што можат да се сметаат како подготовка на кривично дело. Во оваа одредба како подготовка за извршување на кривично дело се наведени: набавување или приспособување на средства за извршување на кривичното дело, отстранување на пречките за извршување на кривичното дело, договарање, планирање или организирање со други извршители на кривични дела, како и други дејствија со кои се создаваат услови за непосредно извршување на кривичното дело, а кои не претставуваат дејство на извршување.

Од изложениот карактер на можните активности насочени кон извршување на конкретно кривично дело, според одредбата од Кривичниот законик, според Судот, станува збор за фактичко прашање дали одредено однесување, според временскиот период кога се случувало и други показатели, може да се смета како дејствие на подготовка на кривично дело, па од изложениот аспект не може да се смета дека се повредува членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

По однос на ова спорно прашање беше изнесено и спротивно становиште, а во правец дека во Законот било неминовно

означувањето на почетниот период на подготовка на кривичните дела, бидејќи со ваквата непрецизност е можно со актот на амнестија да бидат опфатени и лица подготвувачи на кривични дела што датираат од неопределено долг период во минатото, а за настани што не би можеле да се поврзат со настанатиот конфликтот.

9. Според мислењето на Судот во оспорениот Закон не било неминовно дефинирање на повеќе пати употребениот поим "конфликт", на кое нешто се инсистира во иницијативата, бидејќи станува збор за општо познат поим, па не е сторена повреда на член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Од друга страна дали определен закон ќе содржи дефиниција на употребените поими или не, е оставено на оценка на законодавецот кој треба да ги почитува уставните одредби.

10. Инаку, во иницијативата се става акцентот по однос на содржината на член 1 и член 4 од Законот и најмногу се укажува на несогласноста на содржината на овие одредби со споменатите уставни одредби.

Од содржината на членот 1 од Законот, произлегува дека нема поединечно набројување на кривичните дела за кои се дава амнестија преку: ослободување од гонење, запирање на кривичните постапки, потполно ослободување од издржувањето на каз ната затвор, бришење на осудата, укинување на правните последици на осудата, односно во член 4 не се наведени кривичните дела за кои нема да се поднесе кривична пријава, освен што во двете одредби е определено дека се работи за сторени или подготвувани кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година.

Според мислењето на Судот, доколку се има во предвид дека во членот 1 став 4 од Законот, е предвиден исклучок во примената на амнестијата за сторителите на кривичните дела за кои е надлежен Меѓународниот трибунал, во членот 2 има децидно набројување на кривичните дела за кои се однесува амнестијата, во членот 3 став 2 е содржан вториот исклучок во примената на амнестијата за сторителите на кривичните дела против човечноста и меѓународното право и делата во врска со неовластеното производство и пуштање во промет на наркотични дроги и други кривични дела, произлегува дека може да се определи за кои се кривични дела се даваат предвидените погодности на амнестијата. Уште повеќе што не секое кривично дело може да има карактер на кривично дело сторено или подготвувано во врска со конфликтот од 2001 година.

При тоа се имаше во предвид фактот дека кругот на лицата опфатени со амнестијата се определува преку повеќе елементи: видот на кривичните дела, потоа временскиот период на сторување на делата, видот и висина та на изречените казни и други елементи, а сите наведени елементи не мораат да бидат содржани во актот за амнестија за да се определи кругот на амнестираните лица. Оттука, според Судот, не се повредува владеење на правото како темелна вредност на уставниот поредок.

По однос на ова спорно прашање, беше изнесено и второ становиште во обратна насока од прво изложеното. Имено, според ова становиште повеќе моменти би можеле да укажат на повреда на принципот на владеење на правото преку злоупотреба на неопределеноста на кривичните дела, како од страна на лицата на кои се однесува амнестијата, така и од страна на надлежните органи за примена на Законот. Тоа се: околноста што Кривичниот законик содржи огромен број на кривични дела, а не секое кривично дело може да содржи елементи на кривично дело направено или подготвувано во врска со вооружениот конфликт од 2001 година, па неопходно било конкретно означување на кривичните дела. Потоа, до донесувањето на овој Законик во примена беа сојузни кривични прописи превземени како републички, што претставува огромен број на можни кривични дела сторени во врска со настанатиот конфликт, како и околноста што секој засегнат со актот за амнестија би можел да се повика дека делото го направил во врска со конфликтот. Надлежните органи за примена на Законот немаат точна насока за кој вид на кривични дела се определува целосно ослободување од гонење, запирање на постапките или ослободување од издржувањето на казната и другите предвидени поволности.

Ова становиште се темелеше на околноста дека кругот на амнестираните лица, се определува со самиот акт, помеѓу другото и со определувањето на видот на кривичните дела, потоа временскиот период на сторување на делата, видот и висината на изречените казни и така натаму. Тоа би значело дека според ова становиште во оспорениот Закон отсутнуваат доволен број на показатели за определување на кругот на лицата на кои се однесува актот за амнестија.

11. Според Судот со оспорениот Закон не е направена повреда на уставно загарант ираните и непрокосновени: право на живот, право на физички и морален интегритет и право на слобода со донесувањето на актот за амнестија. Имено, правото на државата да

даде амнестија, не ги повредува одредбите од уставот што ги гарантираат наведените права. Ова од причина што повредата на овие уставни права, во кривичните норми добиваат обележје на конкретно кривично дело и тие дела соодветно се санкционираат. Исто така, не постои уставна забрана на сторителите на овие најтешки кривични дела или било кое кривично дело да им се даде амнестија од страна на Собранието на Република Македонија. Уставот во член 68 став 1 алинеја 18, определил можност Собранието на Република Македонија во конкретна ситуација да даде амнестија, но содржината и видовите на амнестијат а е оставено да се регулира со самиот акт за амнестија.

Од друга страна во член 1 став 4 од Законот е определен исклучок во примената на амнестијата по однос на лицата кои извршиле најтешки кривични дела поврзани и во врска со конфликтот во 2001 година, кои се во надлежност и за кои Мечународниот трибунал за гонење на лицата одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право на територијата на поранешна Југославија од 1991 година че поведе постапка. Вториот исклучок е предвиден во член 3 став 2 од Законот, на начин што амнестијата не се однесува на осудените лица помеѓу другото и за кривични дела против човечноста и меѓународното право (глава XXXIV, член 403 до 422 од Кривичниот Законик).

Врз основа на изнесеното може да се заклучи дека со предвидените исклучоци во членот 1 став 4 и членот 3 став 2 од Законот, се обезбедени механизми за заштита на наведените неприкосновени права, со оглед дека нивната повреда е окарактеризирана како тешко кршење на меѓународното хуманитарно право, односно како кривични дела против човечноста и меѓународното право.

12. При оценката на согласноста на ставот 4 од членот 1 од Законот со уставните одредби, кај Судот се постави и прашањето дали со ваквото законско решение не доаѓа до исклучување на домашното законодавство од надлежноста да ги гони и казни сторителите на најтешките кривични дела од периодот на конфликтот.

Од овие причини беше нужно Судот да навлезе и во анализа на одредбите на Статутот на Хашкиот суд или Хашки трибунал, формиран со Резолуцијата 808 од 22 февруари 1993 година од Советот за безбедност врз основа на Повелбата на Организацијата на обединетите нации, а врз основа на обврската на страните вмешани во конфликтот на територијата на поранешна Југославија да се

придржуваат кон меѓународното хуманитарно право и посебно кон Женевската конвенција од 12 август 1949 година.

Надлежноста и постапката пред Трибуналот се уредени со Статутот на Судот, прифатен од Советот за безбедност, а покрај Статутот усвоени се и други акти што ги регулираат одделните фази во постапката пред Судот. Основното начело на кое се базира конкурентната надлежност е взаемната надлежност на Хашкиот трибунал и на националните судови.

Критериумот "тешко кршење на меѓународното хуманитарно право" како недоволно прецизно дефиниран, се разработува во одредбите на Статутот на Трибуналот, кои пак содржат јасно определување на казнивите дела со повикување на: кршење на Женевската конвенција од 1949 година (член 2), како што се: намерно убивање, тортура или нехуман третман и други инкриминирани дејствија. Потоа член 3 од Статутот содржи казниви дела што значат кршење на законите или обичајното право, како основа за казнување според Хашката конвенција од 1907 година. член 4 од Статутот содржи казниви дела како што се геноцид или некое друго злосторство според Конвенцијата од 1948 година за превенција и закана за злосторства од овој вид. При тоа како дејствија со кои се врши геноцид се пропишани: убивање на членови или на цела група, причинување тешки телесни или ментални повреди и така натаму. Злосторствата против човештвото се забранети без оглед по каков повод се направени, а како злосторства се прогласени со Повелбата за Нинбершкиот суд и со други документи. При тоа само членот 2 изричито се базира на Женевската конвенција, а за останатите одредби, заклучокот за тоа во кој меѓународен документ се предвидени се влече од анализата на описот на кривичните дела. Оттука според Судот овие кривични дела изрично се пропишани со меѓународните правни акти што се ратификувани, а истите кривични дела се превземени и во националните законодавства.

Инаку, за компарација со решението во сега оспорениот Законот за аменестија по однос на планирањето на кривичните дела, во член 7 став 1 од Статутот, исто така се предвидува одговорност помечу другото и за лицето кое планирало или поттикнувало кривично дело од членовите 2 до 5 од овој Статут, без определување на почетниот термин на планирање односно подготовка на кривичното дело.

Македонското кривично законодавство во целост ги санкционира кривичните дела опфатени во бројни меѓународни акти

во членовите 403 до 422 од Кривичниот Законик во главата под наслов "Кривични дела против човечноста и меѓународното право". Заклучокот што произлезе од анализата на одредбите на Статутот и оваа глав а од Кривичниот законик е дека тие не содржат изворна регулатива по однос на битијата на кривичните дела и нивните наслови туку истите се базираат на повеќе меѓународни конвенции.

Членот 9 од Статутот предвидува: Меѓународниот суд и националните судови паралелно се надлежни кривично да го гонат лицето за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право сторено на територијата на поранешна Југославија од 1 јануари 1991 година. Меѓународниот суд има примат над националните судови. Меѓународниот суд може во било која фаза на постапката формално да побара од националните судови да ја отстапат надлежноста на Меѓународниот суд во согласност со овој Статут и Правилникот за постапката и доказите на Меѓународниот суд. Република Македонија на барање на Трибуналот отстапи пет предмети, формирани против извршители на кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година, чиј правен исход се уште не е познат.

Според Судот, оваа одредба ја разрешува конкурентната надлежност со давање на примат на Хашкиот трибунал над домашната или националната надлежност, бидејќи националната јурисдикција не може да ја исклучи меѓународната јурисдикција. При тоа со гонење за такви дела, како и со давање на амнестија или помилување за ваков вид на кривични дела, не би смеело да се оневозможува извршувањето на одлуките на Хашкиот трибунал.

Од вака направената анализа, произе дека содржаниот исклучок за лицата што не се амнестираат од член 1 став 4 од Законот за амнестија е неопходен заради фактот што меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок на Република Македонија согласно член 118 од Уставот.

Исто така, треба да се има во предвид дека Република Македонија е членка на Обединетите нации. Одлуката за пристапување кон Женевските конвенции и протоколи е донесена во 1993 година, со што Република Македонија во правниот поредок вклучи низа на меѓународни акти што санкционираат тешки кривични дела. Одлуката за пристапување на Република Македонија кон меѓународните договори за основните човекови права и слободи е донесена во 1993 година, со што Република Македонија пристапува кон: Универзалната декларација за човековите права од 10.12.1948

година, Конвенцијата за спречување на злосторства на геноцид од 9.12.1948 година и многу други мечународни акти.

Од друга страна предвидениот услов за поведување на постапка од страна на Хашкиот суд како основ за исклучување на одреден круг на лица од дадената амнестија од членот 1 став 4 од Законот, го н аметна прашањето дали тоа значи дека во случај кога трибуналот нема да поведе постапка, треба да се даде амнестија на лицата одговорни за тешко кршење на меѓународното хуманитарно право и дали воопшто може да се применува домашната јурисдикција во ваков случај, како и прашањето дали оваа одредба остава простор за амнестирање на лица сторители на најтешки кривични дела во случај Хашкиот трибунал да одлучи спрема нив да не води постапка.

13. Судот посебно се задржа и на оценка на согласноста на членот 6 став 2 од Законот со членот 15 од Уставот.

При оценката на согласноста на оваа одредба со Уставот се тргна од содржината на членот 6 став 1 од Законот, што определува дека против решенијата од член 5 став 3 на овој закон жалба можат да поднесат: јавниот обвинител, лицата на кои се однесува амнестијата и лицата кои во нивна корист можат да изјават жалба. Оттука произлегува дека во случај на одбивање на барањето за примена на Законот за амнестија, јавниот обвинител има право на жалба како еден од овластените предлагаќи по член 5 став 1 и 2 од Законот, но таквото право е исклучено за случаите кога лицето е амнестирано.

Членот 15 од Уставот, го гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапката во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања. Според Судот, Уставот гарантира одредени слободи и права за граѓаните на Република Македонија, но не и за самостојните државни органи во кои спача и Јавното обвинителство, па оттука, правото на жалба на јавниот обвинител за секоја поединечна одлука единствено може да се предвиди и регулира со посебен закон. Прашањето за користење на правото на жалба од страна на јавниот обвинител како странка во постапката е оставено на диспозицијат а на законодавецот и е предмет на регулатива на секој посебен закон, во кој јавниот обвинител се јавува како странка.

Притоа се имаше во предвид и целта што треба да се постигне со давањето на амнестија, па Судот заклучи дека,

законското решение за исклучување на правото на жалба на јавниот обвинител е едно од можните законски решенија. Имено, постапувањето по изјавената жалбата едноставно би ја одолжило имплементацијата на рамковниот договор и реинтеграцијата на лицата учесници во конфликтот. Или со давањето на право на жалба во случај на еднаш дадена амнестија, која не може да се отповика, не би можела брзо да се постигне целта на законодавецот и да се спроведе добра волја на државата, а постапката по изјавената жалба од страна на јавниот обвинител би ја одолжило постапката за примена на Законот за амнестија.

По однос на ова спорно прашање се истакна и становиштето дека ваквата законска конструкција го оневозможува Јавниот обвинител да ја спроведе уставната обврска за гонење на сторителите на кривичните дела од член 106 став 1 од Уставот, па во Законот било неминовно да се предвиди правото на жалба против решението со кое лицето се амнестира, без оглед на фактот што истакнатата жалба би ја одолжило примената на Законот.

14. Според Судот со оспорениот Закон не е сторена повреда на членот 20 став 4 од Уставот на Република Македонија. Имено, најнапред во одредбите од оспорениот Закон никаде не се споменува дека амнестијата се однесува на членовите на таканаречената ОНА, а од друга страна признавање то на било каква формација, па и на паравоена не може да се направи со одредби од закон. Признавањето на формации и други облици на здружување настанува со нивното регистрирање во постапка пред надлежен суд, или со изречна изјава на надлежни државни органи, врз основа на позитивните законски прописи.

15. Што се однесува до наводот од иницијативата дека со оспорениот Закон се отстапува од дефиницијата на амнестијата содржана во членот 113 од Кривичниот законик, а на начин што амнестијата е дадена на определени лица наместо на поменично неопределени лица, најнапред се имаше во предвид дека согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд не е надлежен да ја цени меѓусебната согласност на одредбите од различни закони. Во секој случај, според мислењето на Судот со оспорениот Закон не се отстапува од дефинирањето на амнестијата како акт што опфаќа поименично неопределени лица, бидејќи во него не се содржани конкретни имиња на сторителите на делата, туку само се определува дека амнестијата се однесува на: граѓани на Република Македонија, лица со законски престој, како и лица кои имаат имот или

семејство во Република Македонија, кои се подготвувачи или сторители на кривични дела во врска со конфликтот во 2001 година. При ваква состојба нема доволно н број на елементи што укажуваат на поименично определување на лицата опфатени со актот за амнестија, туку само според наведените показатели се определува нивниот круг. Впрочем со актот за амнестија се опфатени сите учесници во конфликтот без оглед на страната на која и припаѓале.

16. При оценката на согласноста на членот 7 од оспорениот Закон со Уставот, Судот заклучи дека предвидената примена на одредбите на Законот за кривичната постапка, се однесува само по однос на постапката за спроведување на амнестијата, а не и за други области на кривичното право.

17. Согласно член 25 став 4 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), решенијата, односно одлуките се донесуваат со мнозинство гласови од вкупниот број судии на Уставниот суд, па иако на седницата се изнесоа различни становишта по одделни спорени правни и фактички прашања, врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

18. Врз основа на член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имено, Судот со Решение У.бр.65/2002 од 22 мај 2002 година, одлучи да не поведе постапка за оценување уставноста на членот 8 од Законот за амнестија, што сега се применува, бидејќи утврди дека овластувањето на министерот за правда да донесе упатство за спроведување на законот не излегува надвор од уставните рамки, како и од рамките предвидено во Законот за организација и работа на органите на управата, а што е во рамките на поставеноста на државната управа.

Со оглед дека членот 8 од Законот не се оспорува посебно, Судот за истата работа веќе одлучувал и нема основи за поинакво одлучување, по однос на оваа одредба од Законот, согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

19. Согласно член 78 став 3 од Деловникот на Уставниот суд, Судот одлучи решението да се објави во "Службен весник на Република Македонија".

20. Ова решение Судот го донесе во состав во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. Решението од точката 1 Судот го донесе со мнозинство гласови, а решението од точките 2 и 3, Судот го донесе едногласно. (У.бр. 169/2002)

53.

- Закон за спречување на корупцијата (забрана за вршење функции и должност)

- Law on the Prevention of Corruption (Prohibitions to perform public functions and duties)

- Правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тие настапуваат само со правосилна судска одлука. Со укинатите одредби, по сила на самиот закон настапува правната последица како ограничувачки фактор лицето кое било осудено за корупција со правосилна судска пресуда, да не може во рок од пет години да врши функции во јавно претпријатие. Со тоа се врши повреда на уставниот принцип на законитост во казнувањето и се ограничува правото на работа и учество во вршењето јавна функција.

- Legal consequences as a result of a conviction act can not take effect automatically by law, but only by given effective court decision. When terminating the given provisions, legal consequences are resulting by the Law

itself as a limitation factor for a person being convicted for corruption by an effective court decision, so that the given person shall not be able to perform any public functions at a public enterprise within a period of five years. This is a violation of the constitutional Principle of Legality of sanctions, also limiting the right to employment and the right on taking part in performing public functions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 30 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА поднасловот "Забрана за вршење функции и должности" и член 69 од Законот за спречување на корупцијата ("Службен весник на Република Македонија" бр.28/2002).

2. Оваа Одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.190/2002 од 5 март 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста на поднасловот и членот од Законот означени во точката 1 од оваа Одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната усогласеност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според член 8 став 1 алинеја 1, 3 и 4 од Уставот на Република Македонија, основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 13 став 1 од Уставот, лицето обвинето за казниво дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна судска одлука, а со членот 14 став 1 од Уставот е утврдено дека никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна.

Согласно член 32 од Уставот, секој граѓанин има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност, а според став 2 на овој член од Уставот, секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Со член 54 став 1 од Уставот, е утврдено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот.

Согласно член 98 став 1 од Уставот, судската власт ја вршат судовите, а според став 2 од овој член судовите се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот и законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот.

Законот за спречување на корупцијата ("Службен весник на РМ" бр.28/2002), во поднасловот "Забрана за вршење функции и должности" го предвидел членот 69, според кој лицето кое со правосилна судска пресуда е осудено за корупција, не може да врши функции и должности на избран или именуван функционер, службено лице или одговорно лице во јавно претпријатие, во рок од пет години од денот на правосилноста на пресудата.

Според содржината на член 101 од Кривичниот законик ("Службен весник на РМ" бр.37/96), правните последици на осудата што се надоврзуваат на осудите за определени кривични дела, не можат да настапат кога за кривично дело на сторителот му е изречена парична казна, условна осуда, судска опомена или кога тој е ослободен од казна. Правните последици можат да се предвидат само со закон.

Со членот 102 од овој Закон, е предвидено дека 1) правните последици од осудата настапуваат со денот на правосилноста на пресудата; 2) правните последици од осудата што се состојат во забрана на стекнување на определени права траат најдолго десет години од денот на издржаната, простената или застарената казна; 3)

со бришење на осудата престануваат правните последици од осудата.

Со оспорениот член 69 од Законот за спречување на корупцијата, законодавецот предвидел правна последица забрана на вршење на одредена дејност и го определил рокот на забраната, за лице кое со правосилна судска пресуда било осудено за корупција, кој е пет години и настапува од денот на правосилноста на пресудата, а не од денот на издржаната, простената или застарената казна.

Имено, со оспорениот член по сила на самиот закон настапува правната последица како ограничувачки фактор лицето кое било осудено за корупција со правосилна судска пресуда, да не може во рок од пет години да врши функции во јавно претпријатие, независно од фактот дали таква правна последица е воопшто изречена од страна на судот со правосилната судска одлука за тоа лице, или, пак, независно од рокот и времетраењето на последицата која Судот ја утврдил во самата судска одлука.

Тргувајќи од погоренаведените уставни одредби, а имајќи ја во предвид содржината на оспорената одредба од Законот, според која осудуваноста на граѓанинот за одделно кривично дело на корупција, е ограничувачки фактор лицето да врши функција во јавно претпријатие, по сила на самиот закон, а не како последица од конкретна забрана за вршење на таква дејност што ја изрекол судот со правосилна судска одлука, според Судот тоа е повреда на уставниот принцип на законитост во казнувањето и се ограничува правото на работа и учество во вршење на јавна функција.

Имено, правните последици од осудата не можат да настапуваат автоматски по сила на закон, туку тие настапуваат само со правосилна судска одлука. Казнено-правниот однос се исцрпува на релација на казниво дело и судски изречена казна за неговиот сторител и натамошни последици од неговото извршување односно од осудата за тоа дело кои се состојат во ограничување на правата на граѓаните не се допуштени, освен ако тоа не е изрично утврдено со Уставот.

Со оглед на тоа Судот утврди дека постои уставна неусогласеност на поднасловот "Забрана за вршење функции и должности" и членот 69 од Законот со напред наведените одредби од Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.190/2002)

54.

- Закон за кривичната постапка (вонредни правни лекови во кривичната постапка)

- Law on Criminal Procedures (Extraordinary legal remedy within the criminal procedure)

- Јавното обвинителство може да поднесе барање за заштита на законитоста во случај на повреда на законот, без оглед дали таа повреда е на штета или во корист на обвинетиот. Ексклузивното право на јавниот обвинител да го покрене овој правен лек не задира во прашањето за еднаков третман на обвинетиот и оштетениот, од причина што јавниот обвинител не настапува како странка во постапката, туку како државен орган кој има објективна можност да следи дали се направени повреди на законот.

Поднесувањето барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда е резервирано само за обвинетиот со цел осуденото лице да бара преиспитување на пресудата како би се отстраниле можните повреди на законот сторени на негова штета. Ваков вонреден лек не може да поднесе ниту јавниот обвинител, ниту оштетениот.

- *The public prosecutor can issue a request for the protection of the legality in cases when laws were subject to violations, regardless of the fact whether such violations were in favor or the disadvantage of the accused person. The exclusive right of the public prosecutor to initiate procedures in relation to this legal remedy does not influence the issue of equal treatment of the accused and the victim due to the fact, that the public prosecutor does not act as a party during the procedure, but as a state authority having the option to monitor whether legal provisions of the law were subject to any violations.*

The entitlement to issue a request for an extraordinary reassessment of an effective court decision is reserved only for the accused person, exclusively for the purpose that the convicted person can demand for further reassessments of the given court act in order to overcome possible breaches of regulations that are to the disadvantage of that person. Such special legal remedies can not be filed neither by the public prosecutor, nor by the victim.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на: членот 391 став 3, членот 392 став 1, членот 393, членот 395 став 1, членот 403, членот 406, членот 411 став 1 до 4, членот 413 и членот 414 став 3 и 4 од Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1997 и 44/2002).

2. Драган Петрушевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите од Законот за кривичната постапка означени во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата најнапред се прави компарација помеѓу одредбите од Законот за кривичната постапка, што престана да важи, и Законот за кривичната постапка што сега е во сила. Потоа подносителот на иницијативата наведува дека Уставот од 1991 година предвидел поголем круг на човекови права и слободи, но тие биле повредени со одредбите на Законот за кривичната постапка, што сега е во примена, а во делот што ги регулира вонредните правни лекови. Повредата била направена на начин што обвинетиот, оштетениот и јавниот обвинител немале еднаква положба во постапката, што било спротивно на член 9 став 1 и 2 од Уставот.

Така, по однос на вонредниот правен лек, повторување на постапката се наведува дека во случај кога постапката поведена по приватна тужба или обвинителен акт на оштетениот, завршила со отфрлање заради кривично дело "злоупотреба" ; од страна на судијата, на барање на оштетениот за повторување на постапката, не би можело да се смета дека се откажал од веќе изнесените факти и докази, без да даде писмена изјава, а тоа нешто не било предвидено во Законот.

Бидејќи законот можел да биде повреден не само на штета на обвинетиот туку и на штета на оштетениот, според подносителот на иницијативата, јавниот обвинител требал да поднесува барање за заштита на законитоста и кога законот е повреден на штета на оштетениот, а исто така смета дека освен јавниот обвинител право да го поднесат овој вонреден лек требале да имаат и обвинетиот и оштетениот.

Според подносителот на иницијативата на оштетениот не му било дозволено да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, а исто така не било предвидено да се поднесе ваков вонреден лек кога постапката била завршена со решение, а не со пресуда.

На крајот се истакнува дека во коментарите на Законот, во деловите што се занимаваат со регистарот на поими немало доволно јасни објаснувања што се подразбира под одредени поими, меѓу кои спаѓал и поимот "вонреден правен лек".

Во дополнението на иницијативата се наведува дека одредбите од Законот, без да се посочи точно кои, ги повредуваат членовите 12, 13 и 14 од Уставот, бидејќи Законот не предвидел еднаква правна положба за обвинетиот и оштетениот. Во оваа смисла се посочува дека и оштетениот требал да има право на одговор на поднесеното обвинение, да има право на жалба против одлуката на судот, како и право да поднесува вонредни правни лекови и да приговара на истите.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на оспорениот член 391 став 3 од Законот за кривичната постапка ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1997 и 44/2002), ако постапката е запрена поради тоа што оштетениот како тужител се откажал од гонењето или според законот се смета дека се откажал, оштетениот како тужител не може да бара повторување на постапката.

Во членот 392 став 1 од Законот е предвидено под кои услови може кривичната постапка, завршена со правосилна одлука, да се повтори во корист на осудениот.

Според член 393 став 1 од Законот, барање за повторување на кривичната постапка можат да поднесат странките и бранителот, а по смртта на осудениот барање можат да поднесат јавниот обвинител ако постапката се водела по негово барање или лицата наведени во член 351 став 2 на овој закон (лицата што можат да изјават жалба во корист на обвинетиот). Во ставот 2 на оваа одредба е предвидено дека, барање за повторување на кривичната постапка може да се поднесе и откако осудениот ја издржал казната и без оглед на застареноста, амнестијата или помилувањето. Во ставот 3 од оваа одредба е предвидено дека, ако судот што би бил надлежен за одлучување за повторување на кривичната постапка (член 394) дознае дека постои причина за повторување на кривичната постапка ќе го извести за тоа осудениот, односно лицето кое е овластено да го поднесе барањето.

Согласно член 395 став 1 од Законот, судот со решение ќе го отфрли барањето ако врз основа на самото барање и на списите од поранешната постапка утврди дека барањето го поднело неовластено лице или дека нема законски услови за повторување на постапката, или дека фактите и доказите врз кои се заснова барањето веќе биле изнесени во поранешното барање за повторување на постапката што е одбиено со правосилно решение на судот, или дека

фактите и доказите очигледно не се подобни врз основа на нив да се дозволи повторување, или дека подносителот на барањето не постапил според член 394 став 2 од овој закон.

Против правосилни судски одлуки и против судската постапка што им претходела на тие правосилни одлуки Јавниот обвинител на Република Македонија може да поднесе барање за заштита на законитоста ако е повреден законот, согласно член 403 од Законот.

Во член 406 став 1 од Законот е определено дека, при решавањето на барањето за заштита на законитоста судот ќе се ограничи само на испитување на повредите на законот на кои се повикува подносителот во своето барање. Во став 2 од оваа одредба е предвидено, ако судот најде дека причините поради кои ја донел одлуката во корист на осудениот постојат и за некој од сообвинетите во поглед на кој не е подигнато барањето за заштита на законитоста, ќе постапи по службена должност како да постои такво барање. Според став 3 од истата одредба, ако барањето за заштита на законитоста е подигнато во корист на осудениот, судот при донесувањето на одлуката е врзан со забраната пропишана во член 369 од овој закон (реформацио ин пеиус).

Според содржината на член 411 став 1 од Законот, обвинетиот што правосилно е осуден на казна затвор или малолетнички затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда поради повреда на законот во случаите предвидени со овој закон. Во ставот 2 на оваа одредба е определено дека, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда се поднесува во рок од еден месец од кога обвинетиот ја примил правосилната пресуда. Според ставот 3 на оваа одредба, обвинетиот што не користел редовен правен лек против пресудата не може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда освен ако со пресудата на второстепениот суд наместо ослободување од казна, судска опомена, условна осуда или парична казна е изречена казна затвор, односно наместо воспитна мерка - казна малолетнички затвор. Во ставот 4 од оваа одредба е определено дека, барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда не може да се поднесе против пресудата на Врховниот суд на Република Македонија.

Во членот 413 од Законот децидно е набројано поради кои повреди на одредбите на Законот за кривичната постапка може да се

поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда.

Според содржината на членот 414 став 1 од Законот, ваков вонреден лек можат да го поднесат осудениот и неговиот бранител. Во ставот 3 од оваа одредба е определено во кои случаи ќе дојде до отфрлање на поднесеното барање и кој е надлежен да донесе такво решение. Според ставот 4 од оваа одредба, судот надлежен за одлучувањето по барањето што доставил примерок од барањето со списите до тужителот што постапува пред тој суд, кој може во рок од 15 дена од денот на приемот на барањето да поднесе одговор на барањето.

4. Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Членот 12 став 1 од Уставот определува дека слободата на човекот е неприкосновена. Во ставот 2 се определува дека слободата на човекот може да се ограничи само со одлука на суд и во случаи и постапка утврдена со закон, а ставовите 3, 4, 5 и 6 го разработуваат прашањето за приведување и лишување од слобода и времетраењето на мерката притвор.

Во член 13 од Уставот е определено дека, лицето обвинето за кривично дело ќе се смета за невино се додека неговата вина не биде утврдена со правосилна пресуда, (презумпција на невиност), како и тоа дека лицето незаконито лишено од слобода, притворено или незаконито осудено има право на надомест на штета и други права утврдени со закон.

Според членот 14 од Уставот, никој не може да биде казнет за дело кое пред да биде сторено не било утврдено со закон или со друг пропис како казниво дело и за кое не била предвидена казна. Никој не може повторно да биде суден за дело за кое веќе бил суден и за кое е донесена правосилна судска одлука (*ne bis in idem*) .

Во членот 98 став 2 од Уставот е определено дека, судовите се самостојни и независни и судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани во согласност со Уставот. Според ставот 5 од оваа одредба, видовите, надлежноста,

основањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници.

Во членот 139 од Законот за кривичната постапка дадено е значењето на одделните изрази што се употребени во законот. Според оваа одредба, поимот "осомничен" значи: лице против кое се води преткривична постапка. Поимот "обвинет" значи: лице против кое се води истрага или против кое е подигнат обвинителен акт, обвинителен предлог или приватна тужба и овој поим е општо прифатен за употреба во практиката. Поимот "осуден" значи: лице за кое со правосилна пресуда е утврдено дека е кривично одговорно за определено кривично дело.

Поимот "оштетен" значи: лице чиешто некакво лично или имотно право е повредено или загрозено со кривичното дело, при тоа под поимот лице се подразбира како физичко така и правно лице.

Според оваа одредба, поимот "тужител" значи: јавен обвинител, приватен тужител и оштетен како тужител, а кој од нив ја има улогата на тужител во постапката и под кои услови е определено со одредбите од Законот за кривичната постапка и Кривичниот законик.

Поимот "странки" ги опфаќа тужителот и обвинетиот.

5. Тргувајќи од содржината на членот 139 од Законот за кривичната постапка, како и од содржината на останатите одредби од Законот, Судот утврди дека обвинетиот, оштетениот и јавниот обвинител во кривичната постапка имаат точно определена правна, положба со јасно определени права и обврски за преземање на процесни дејствија во целокупната постапка, вклучувајќи ги и вонредните правни лекови. Од тука одредени дејствија во постапката можат да бидат преземани од сите учесници во постапката, според законското решение, а пак други само од одделни учесници. Исто така од значење е фактот што обвинетиот секогаш е поставен на спротивната страна од јавниот обвинител и оштетениот и се додека јавниот обвинител има улога на тужител во постапката интересите на оштетениот се заштитени со дејствијата што ги презема јавниот обвинител. Исто така, според одредбите на Законот, се до завршувањето на постапката со правосилна одлука, обвинетиот, јавниот обвинител, оштетениот, оштетениот како тужител и приватниот тужител се изедначени во правата да преземаат процесни дејствија

насочени кон утврдување на материјалната вистина. При тоа, согласно член 59 став 1 од Законот, оштетениот како тужител ги има истите права што ги има јавниот обвинител освен оние што му припаѓаат на јавниот обвинител како државен орган, што впрочем произлегува и од неговата уставно определена полжба.

Од тука, според Судот не би можело да стане збор за повреда на уставниот принцип за еднаквост на граѓаните во слободите и правата пред Уставот и законите, гарантиран во членот 9 од Уставот. До повреда на овој принцип би можело да дојде кога помеѓу граѓаните со иста правна положба, во оспорениот закон или друг акт, е направен различен правен третман по однос на права и слободи, а како резултат на разликите помеѓу граѓаните по однос на: полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

6. Бидејќи иницијативата содржи наводи за несогласност на одредбите од Законот што се однесуваат на различни вонредни правни лекови од различни аспекти, Судот пристапи кон анализа на наводите по однос на секој од одделните вонредни правни лекови.

За вонредниот правен лек повторување на постапката или спорените членови: 391 став 3, 392 став 1, 393 и 395 став 1 од Законот, заеднички навод на подносителот на иницијативата е дека не биле во согласност со членовите 9, 12, 13 и 14 од Уставот, од причина што според оспорените одредби не би можело да се смета дека оштетениот се откажал од натамошно гонење без да даде писмена изјава за тоа (се мисли посебно на членот 391 став 3).

По однос на овој навод, според оценка на Судот одредбите не можат да се стават под сомнение по однос на нивната согласност со Уставот, бидејќи во членот 58 од Законот е регулирано кога ќе се смета дека оштетениот се откажал од гонење и на кој начин треба да биде дадена или манифестирана таквата изјава.

7. Несогласноста на членовите 403 и 406 од Законот со уставните одредби подносителот на иницијативата ја согледува во тоа што законот можел да биде по вреден не само на штета на обвинетиот туку и на штета на оштетениот, па јавниот обвинител требал да поднесува барање за заштита на законитоста и кога законот е повреден на штета на оштетениот, а исто така смета дека

освен јавниот обвинител право да го поднесат овој вонреден лек треба да имаат и обвинетиот и оштетениот.

Јавното обвинителство, според членот 106 од Уставот како единствен и самостоен државен орган ги врши своите функции врз основа на Уставот и закон. Еден од тие закони е и Законот за кривичната постапка, а во член 403 во надлежноста на јавниот обвинител е предвидено да може да подигне барање за заштита на законитоста ако е повреден законот, без да се акцентира дали тоа е во случај на повреда на законот на штета или во корист на обвинетиот. Од друга страна, иницијатива за покренување на овој вонреден лек можат да дадат како обвинетиот така и оштетениот, односно оштетениот како тужител или приватен тужител.

Оттука ексклузивното право на јавниот обвинител да го покрене овој правен лек, според мислење на Судот не задира во прашањето за еднаков третман на обвинетиот и оштетениот, бидејќи членот 403 од Законот не прави разлика по однос на правецот во кој е направена повредата на законот на штета или во корист на точно определен учесник во постапката.

По однос на овој вонреден правен лек од посебно значење е околноста што јавниот обвинител не настапува како странка во постапката туку како државен орган кој има објективна можност да следи дали се направени повреди на закон. Во случај кога таква констатација на јавниот обвинител ќе биде потврдена од Врховниот суд на Република Македонија, ефектот од уважувањето на овој вонреден лек ќе се одрази преку: согледувањето во правилната примената на законите, воедначувањето во примената на законите и отстранувањето на идни такви повреди, што во крајна линија е во функција на уставниот принцип за владеење на правото (член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот).

8. Според подносителот на иницијативата оспорените членови 411 став 1 до 4, 413 и 414 став 1, 3 и 4 од Законот не биле во согласност со Уставот, бидејќи на оштетениот не му било дозволено да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, а исто така не било предвидено да се поднесе ваков вонреден лек кога постапката била завршена со решение, а не со пресуда.

По оценка на Судот, ваквата правна положба произлегува од карактерот на овој вонреден лек и правната цел што би требала да

се постигне со неговото поднесување. Имено, овој вонреден лек, според членот 411 став 1 од Законот е резервиран само за обвинетиот од причина што е поврзан со изречена казна затвор или малолетнички затвор, а со цел осуденото лице да бара преиспитување на пресудата како би се отстраниле можните повреди на законот сторени на негова штета. Тоа значи дека ваков вонреден лек не може да поднесе ни јавниот обвинител ни оштетениот. Тоа што е предвидено ваков вонреден лек да се поднесе за преиспитување на правосилна пресуда, но не и за правосилно решение, произлегува од фактот што осудата на казна затвор и на малолетнички затвор се изрекува единствено во форма на пресуда.

Исто така, треба да се нагласи дека барањето за вонредно преиспитување на правосилната пресуда е воведено заради засилување на правата на граѓаните, меѓутоа како таков овој вонреден лек може да го користи само обвинетиот, но не и оштетениот, оштетениот како тужител, приватниот тужител и јавниот обвинител. Наспроти овој вонреден лек, обвинителот може да го користи барањето за заштита на законитоста, кога законот е повреден на штета или во корист на сите горе наведени лица.

Во секој случај, според одредбите на Законот, доколку некој од споменатите вонредни лекови биде усвоен и дојде до укинување на правосилната одлука, во новата постапка сите наведени лица ја заземаат истата права положба што ја имале како пред укинувањето на одлуката.

9. Од наводите на подносителот на иницијативата произлегува дека се укажува на несогласност на оспорените одредби од Законот со членот 9 од Уставот, но по однос на тоа во што се состои несогласноста на одредби со членовите 12,13 и 14 од Уставот нема конкретни наводи. Во секој случај по оценка на Судот, оспорените одредби не би можеле да се стават под сомнение по однос на нивната согласност со членот 12 од Уставот, од причина што не го регулираат прашањето за условите под кои едно лице може да биде лишено од слобода, како и условите за определување на притворот и неговото времетраење. Исто така, овие одредби не можат да се стават под сомнение по однос на нивната согласност со членовите 13 и 14 од Уставот, бидејќи според нивната процесна содржина не ги засегаат уставните принципи за презумпција на невиноста и предвиденост на кривичните дела во законот, како и забраната за повторна осуда за исто кривично дело на исто лице.

Од друга страна согласно член 98 став 5 од Уставот, постапката што се води пред судовите се уредува со закон, што значи дека Уставот не ја регулира содржината на постапките што се водат пред судовите, па законодавецот има целосна слобода во рамките на Уставот, да ги уреди постапките.

10. Заедничко за наводите од иницијативата по однос на сите вонредни правни лекови предмет на оваа уставно-судска оценка е дека подносителот на иницијативата посочува на отсуство на одредени законски решенија и наведува што би требало да содржат оспорените одредби според неговата замисла. По однос на овие наводи, се тргна од околноста што во надлежност на Уставниот суд, според член 110 од Уставот, не спаѓа оценка на уставност и законитост на одредби или делови од одредби што би требало да бидат содржани во оспорените акти, туку оценување уставност и законитост на одредби што се содржани во актите предмет на уставно - судска оценка. Ова од причини што Судот нема позитивна нормативна дејност и таквата дејност припаѓа во надлежност на Собранието на Република Македонија.

Исто така, според член 110 од Уставот, Уставниот суд не е надлежен да ја цени согласноста на коментарите на конкретни закони, бидејќи коментарите на законите немаат правно обврзувачко дејство, тие не се креација на органите надлежни за донесување на закони и служат за олеснување во примената на законите. Според истата уставна одредба Судот не е надлежен да ја цени и меѓусебната согласност на одредбите од законот што престанал да важи и законот што е во сила.

11. Од изнесените причини Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

12. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

Решението за неповедување на постапка за оценување уставноста на членот 403 од Законот за кривичната постапка, Судот го донесе со мнозинство гласови (У.бр.11/2003)

55.

- Закон за кривичната постапка (одложување и откажување од кривичното гонење)

- 55.

- *Law on Criminal Procedures (Prolonging and terminating actions of criminal prosecutions)*

- Отстапувањето од принципите на легалитет и опортунитет предвидени во Законот за кривичната постапка во случаите кога јавниот обвинител може да го одложи кривичното гонење, произлегува од фактот што се работи за кривични дела кои според видот и висината на казната не се од таква природа каде јавниот обвинител би можел да се откаже од кривично гонење.

Јавниот обвинител не е должен да презема кривично гонење кога Кривичниот законик дозволува ослободување од казна како посебен вид индивидуализација во случаи изречно определени со закон.

- *Diverging from the principles of legality and opportunity provided by the Law on Criminal Procedure in cases, when the public prosecutor can postpone criminal prosecution is a result of the fact, that subject to this situation are criminal offences that are not of such nature from the aspect of the types of crimes and sanctions, where the public prosecutor could rest from any criminal prosecution.*

The public prosecutor is not obliged to take over actions of criminal prosecution in cases, where the Criminal Law provides the possibility of a sanction relief as a special form of individualization, but only in cases strictly defined by law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 и 13 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 145 и членот 146 од Законот за кривичната постапка ("Службен весник на РМ" бр.15/1997 и 44/2002).

2. Панче Докузов од Штип на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 145 и членот 146 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените законски одредби се повредувале темелните вредности на уставниот поредок инкорпорирани во член 8 од Уставот, основните слободи и права на човекот и граѓанинот содржани во член 9, член 12 и член 13 од Уставот, и се повредувале членовите 50, 51 и 54 од Уставот.

Имено, со оспорените одредби по теркот на некои казнени системи на запад, се воспоставува нов институт во кривичната постапка – одлагање на кривичното гонење, а со тоа индиректно се создавал простор за невладеење на правото. Дискреционото право кое законот го дава на јавните обвинители значело воведување на принципот на опортунитет но под одредени услови. Тоа значи дека лицето сторител на кривично дело ќе треба да постапува и да исполни одредени поставени обврски не врз основа на закон, туку врз основа на упатство на јавниот обвинител.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека институтот одлагање на кривичното гонење е главниот генератор за злоупотреба на службената положба, подкуп и корупција на јавните обвинители, а со тоа индиректно се создава простор за невладеење на правото. Од друга страна, со овој член е дадено дискреционо право на јавниот обвинител сам да ја определува цената на пазарење, поради што кај народот владее максимата "ако имаш пари за тебе нема закон".

Воведувањето на институтот откажување од кривично гонење значи суспендирање на принципот на легалитет во кривичната постапка и давање на дискреционо право на јавниот обвинител да цени дали обвинетиот добро се однесува или не и од неговото однесување зависи дали јавниот обвинител ќе се откаже или не од кривичното гонење. Институцијата "златен мост" како што ја нарекуваат кривичарите има за цел да ги одврати сторителите од извршување на започнато дело, меѓутоа и овој институт како и одлагањето на кривичното гонење во изминатиот период не ги даде очекуваните резултати, туку напротив со нивна злоупотреба од страна на јавниот обвинител сторителот на кривичното дело кој има пари, врски и пријател успева да се извлече од кривично гонење што водело до енормно зголемување на криминалот во државата.

3. Судот на седницата утврди дека во член 145 од Законот за кривичната постапка е предвидено: "Јавниот обвинител со согласност на оштетениот може да го одложи кривичното гонење за кривично дело за кое е пропишана парична казна или казна затвор до три години ако осомничениот е подготвен да се однесува според упатствата на јавниот обвинител и да ги исполни определените обврски со кои се намалуваат или отстрануваат штетните последици на кривичното дело. Такви обврски можат да бидат:

1. отстранување или надоместување на штетата;
2. плаќање на определен придонес во полза на буџетот или друга институција што врши јавни овластувања или во хуманитарни цели;
3. исполнување на обврските во однос на издржувањето

Ако сторителот во рок кој не може да биде подолг од шест месеци ја исполни обврската, јавниот обвинител ќе ја отфрли кривичната пријава против сторителот на кривичното дело од став 1 на овој член".

Во член 146 од наведениот закон е предвидено: "Јавниот обвинител не е должен да превземе кривично гонење, односно може да се откаже од гонењето ако:

- 1) Во Кривичниот законик е утврдено дека судот може сторителот на кривично дело да го ослободи од казна и јавниот обвинител со оглед на конкретните околности на случајот оцени дека самата пресуда без кривична санкција не е потребна;

2) Во Кривичниот законик за кривичното дело е пропишана парична казна или казна затвор до три години, а осомничениот поради вистинско каење го спречил настанувањето на штетните последици или ја надоместил сета штета, и јавниот обвинител со оглед на конкретните околности на случајот оцени дека кривичната санкција не би била основана".

4. Во член 8 од Уставот на Република Македонија, покрај другите, како темелни вредности на уставниот поредок утврдени се: основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот и владеење на правото.

Според член 106 од Уставот, јавното обвинителство е единствен и самостоен државен орган кој ги гони сторителите на кривични дела и на други со закон утврдени казниви дела и врши и други работи утврдени со закон. Своите функции јавниот обвинител ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите. Имајќи ја предвид наведената уставна одредба, а во насока на почитувањето и заштита на човековите права, јавниот обвинител има посебна улога во казне ното гонење воопшто, а посебно како иницијатор и субјект на казнената постапка. Ефикасното гонење на извршителите на казнивите дела е еден од основните услови за остварување на заштитната функција на казненото право.

Во остварувањето на таа функција, јавниот обвинител се раководи од на челото на легалитет во кривичното процесно право, според кое тој е должен да преземе кривично гонење за кривично дело за кое се гони по службена должност секогаш кога се исполнети определени законски услови, без оглед на тоа дали лично е уверен во целесообразноста и корисноста на кривичното гонење во определен случај. Тоа значи, дека секогаш кога постои веројатност за примена на некоја кривична санкција врз сторителот на кривичното дело за кое се гони по службена должност, ако не постојат законски пречки, јавниот обвинител е должен да го презема кривичното гонење.

Примената на овој принцип во кривичното процесно право овозможува еднаквост на граѓаните во поглед на кривичното гонење и претставува гаранција од арбитрерност што доведува до зацврстување на правната сигурност на граѓаните.

5. Меѓутоа иако нашето кривичнопроцесно право се темели врз принципот на легалитет во кривичното гонење, тоа сепак не го прифатило овој принцип во неговиот чист апсолутен облик. Имено, во

Законот за кривичната постапка се предвидува и примена на принципот на опортунитет.

Според принципот на опортунитет јавниот обвинител не мора да преземе кривично гонење ако смета дека кривичната постапка и казнувањето на престапниците односно примената на кривичноправните санкции во конкретниот случај не би било целисходно, при што се раководи од интересот што гонењето ќе го предизвика во јавноста, значајноста на кривичното дело, висината на сторената штета, фактот што штетата е надоместена и друго.

Во прилог на ова начело може да се наведе дека со неговата примена се овозможува водење сметка како за индивидуални така и за општествениот интерес. Тоа се потпира на дискреционата власт на јавниот обвинител што дозволува поеластичен став и земање во вид на барањето на современата правна филозофија и криминална политика, се овозможува за одреден број на кривични дела со помало општествено значење сторителот да не се гони, и слично.

Имајќи го предвид наведеното во однос на начелото на опортунитет, во Законот за кривичната постапка се предвидени случаи на примена на принципот на опортунитет и тоа во постапката спрема малолетници, во постапката за екстрадиција, при трансформирање на кривичното дело во дисциплински деликт, кај примената на институтот одобрение за кривично гонење, како и кај други кривичноправни институти како што се аболицијата и застареноста.

6. Меѓу случаите на примена на принципот на опортунитет е случајот утврден во член 145 од Законот за кривичната постапка според кој јавниот обвинител како овластен тужител за кривични дела за кои се гони по службена должност и за кои е предвидена парична казна или казна затвор до три години, може да го одложи кривичното гонење раководејќи се од оправданоста на гонењето и тоа во секој конкретен случај имајќи ги предвид сите околности кои го оправдуваат одложувањето на гонењето. Оценката за оправданоста од понатамошно водење на кривичната постапка јавниот обвинител ја врши имајќи го во вид, пред сè, видот на кривичното дело и висината на казната, како и постоењето на согласност на оштетениот осомничениот да исполни одредени обврски согласно упатството на јавниот обвинител.

Оправданоста на примената на овој институт според мислењето на Судот произлегува од фактот што се работи за кривични дела кои според видот и висината на заканетата казна не се од таква природа јавниот обвинител да не може да се откаже од гонење. Тоа особено оттаму што се работи за кривични дела за кои е предвидено да се води скратена кривична постапка во која не се спроведува истрага.

Од друга страна, Судот смета дека со воведувањето на овој институт се оди кон востановување на алтернативи на казната лишување од слобода. Имено, станува збор за прифаќање на такви мерки што водат кон делумно или целосно супституирање на казната лишување од слобода како едно од најприфатливите решенија за надминување на последиците што ги создава примената на претераната ретрибуција и отсуството на очекуваните ефекти од ресоцијализацијата.

Воведувањето на алтернативите на казната лишување од слобода во нашето кривичнопроцесно право е резултат на донесувањето на стандардните минимални правила на ОН за вонзаводски мерки усвоени од Генералното собрание на ОН на 14 декември 1990 година и Европските правила за алтернативни санкции и мерки применувани во заедницата донесени со Препорака Р /92 на Советот на Европа од 19 октомври 1992 година, а прифатена од Министерскиот комитет на заменици министри. Наведените правила содржат широк спектар на незатворски мерки кои треба да овозможат имплементација на алтернативни мерки на казната лишување од слобода.

7. Отстапување од принципот на легалитет и примената на принципот на опортунитет е утврдено и во член 146 точка 1 од Законот за кривичната постапка. Според оваа одредба јавниот обвинител не е должен да преземе кривично гонење ако во Кривичниот законик е утврдено дека судот може сторителот на кривичното дело да го ослободи од казна, а со оглед на конкретните околности на случајот се оцени дека самата пресуда без санкции не е потребна.

Во контекст на оваа одредба значајно е да се истакне дека ослободувањето од казна е посебен институт во врска со одмерување на казната и значи давање најшироки овластувања на Судот со цел за што подобро остварување на индивидуализација на казната. Кривичниот законик со одредбата од член 42 дозволува

ослободување од казна како посебен вид на индивидуализација, но само во со закон определени случаи.

Од наведеното може да се заклучи дека, јавниот обвинител не е должен да преземе кривично гонење тогаш кога Кривичниот законик дозволува ослободувањето од казна како посебен вид индивидуализација само во со законот изрично определени случаи. Тоа се прави од криминалнополитички причини (случаи во кои законодавецот сака да влијае кон определено поведење на сторителот на тој начин што со ослободувањето од казна лицето се поттикнува да се откаже од извршувањето на делото, да го спречи неговото извршување, да го пријави делото, да ги отстрани или ублажи неговите последици) или од причини на правичност (случаи на кривични дела чии што околности укажуваат на малиот интензитет на општествена опасност на сторителот), односно од причини што казнувањето го прават нецелисходно. Такви основи има и во општиот и во посебниот дел на Кривичниот закон.

8. Во членот 146 точка 2 од Законот за кривичната постапка е предвидено уште еден случај на примена на принципот на опортунитет односно можност јавниот обвинител да се откаже од кривично гонење во ситуација кога во Кривичниот законик за кривичното дело е пропишана парична казна или казна затвор до 3 години, а осомничениот поради вистинско (делотворно) каење го спречил настанувањето на штетни последици или ја надоместил штетата поради што кривичната санкција не би била основана.

Од наведеното произлегува дека однесувањето на сторителот на кривичното дело кое во теоријата се нарекува делотворно каење, за кривичното дело за кои е предвидена парична казна или казна затвор до три години, може да има влијание односно да претставува основ за откажување од кривичното гонење од страна на јавниот обвинител доколку тој оцени дека кривичната санкција не би била основана.

Според тоа, Судот смета дека на планот на криминалната политика примената на овој институт откажување од кривичното гонење има за цел да го одврати сторителот на кривичното дело од довршување на започнатото дело, да го поттикне да ги санира штетните последици или да ја надомести штетата пред поведување на кривичната постапка за полесни кривични дела.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, анализата на оспорените законски одредби, како и местото и улогата на јавниот обвинител во правниот систем, а посебно во кривичната постапка, Судот смета дека со предвидените институти кои значат отстапување од принципот на легалитет и примена на принципот на опортунитет во кривичната постапка не се доведува во прашање начелото на владеење на правото поради што не може да се постави прашањето за согласноста на членовите 145 и 146 од Законот за кривичната постапка со Уставот.

9. Во однос на наводите во иницијативата кои се задржуваат на практичните импликации кои како девијантни појави се појавуваат од примената на оспорените институти, Судот смета дека не може да бидат предмет на оцена пред Уставниот суд.

Судот не се впушти ни во оценката на наводите од иницијативата за несогласноста на оспорените одредби со членовите 9, 12, 13, 50, 51 и 54 од Уставот на кои подносителот на иницијативата само попатно се повикува без да ги наведе причините поради кои смета дека се доведува во прашање остварувањето на принципите утврдени во наведените уставни одредби.

10. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.2/2003)

7. Урбанизам

7. Urban Affairs

56.

- Одлука за донесување на измени и дополнување на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населбата "Ложионица" - Општина Кичево, Совет на Општина Кичево

- 56.

- Decision amending the Detailed Urban Plan of the City of Kicevo in the City District Area of 'Lozionica', issued by the Municipal Council of Kicevo

- Оспорениот акт е донесе во законски предвидена постапка, од страна на законски определени органи со запазување на сите фази на постапката за изменување и дополнување на деталниот урбанистички план.

Судот не е надлежен да ја цени меѓусебната согласност на ДУП и Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот.

- The given act was issued by the legally stipulated authorities, taking into accordance the legally provided procedure, and meeting the procedural requirements of promising amendments to the Detailed City Plan in three phases.

It is not a task of the Court to assess the accordance between the Detailed City Plan and the Guidelines on the Standards and Norms of Regional Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 15 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката бр.07-1393/15 од 8.10.2001 година на Советот на Општина Кичево за донесување на измени и дополнување на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населбата "Ложионица" - Општина Кичево.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот за оценка на мечусебната согласност на Одлуката, означена во точката 1 од ова решение, со одредбите на Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот, ("Службен весник на Република Македонија" бр.69/1999).

3. Рампо Исајлоски од Кичево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во посебна иницијатива Стефаноски Зоран и Илија и Попоски Горан и Драгутин сите од Кичево, побараа од Судот поведување на постапка за оценување законитоста на истата Одлука.

Иницијаторот Рампо Исајлоски во иницијативата наведува дека оспорената Одлука била во спротивност со член 8 алинеја 3 и 6 од Уставот на Република Македонија, член 20 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997 и 18/1999) и член 2 од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.69/1999). Несогласноста на Одлуката со наведените одредби, според иницијаторот, произлегува од околноста што со истата се вршела парцијална измена на ДУП за Кичево и препарцелација само на градежната парцела КП.бр.3371 на која е

лоциран неговиот стан, а за место каде планот вече е реализиран. Пон атому се наведува дека Советот на Општината Кичево вршел измени на ДУП со Одлуките: број 07-479/4 од 7.04.1999 година и број 7-1320/14 од 07.09.2000 година, како и со оспорената Одлука во 2001 година, што според иницијаторот значи дека секоја година се мен ува планот, а планирањето можело да се врши за период од најмалку 5 години, при што максимално требале да се почитуваат постојната состојба и изграденоста на објектите. Бидејќи според иницијаторот, со оспорената Одлука било повредено неговото право на сопственост, повреден бил принципот за владеење на правото и била извршена парцијална измена на ДУП за реализација на градежно урбанистичка парцела, предлага истата да биде поништена.

Иницијаторите Стефаноски Зоран и Илија и Попоски Горан и Драгутин во иницијативата наведуваат дека при донесувањето на оспорената Одлука не биле почитувани стандардите и нормативите за уредување на просторот каде било предвидено дека минималното растојание помечу објектите треба да изнесува 6 м и не била почитувана фактичката состојба на теренот. Се појаснува дека врз основа на измената на планот АД "Тајмиште" вече градел објект, без уредна документација, па како би се избегнала вече причинетата штета, предлагаат Судот да донесе решение за привремена мерка. Во појаснувањето на иницијативата, иницијаторите прецизираат дека оспорената Одлука ги повредувала членот 14 од Законот за измени и дополнувања на Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001), член 11 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, што сега е во сила и член 14 од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.69/ 1999).

4. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 1 од оспорената Одлука, со Одлуката се донесуваат измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за населбата "Ложионица" - Општина Кичево, со предлог планот изготвен од "ИН - ПУМА" - Скопје, подизвршител-проектантско биро "ЕСПЕРАНЦА - ДИЗАЈН" д.о.о.е.л. - Битола, со техн.бр. 65/5-2001 од август 2001 година, кој е составен дел на Одлуката. Во членот 2 децидно се наведува што содржи планот, а во членот 3 се регулираат прашањата за: времето на заверка на планот, начинот на заверка, како и начинот на доставување. Во член 4 е определено дека Планот ќе го спроведува Министерството за транспорт и врски - Подрачна единица Кичево, а членот 5 определува кому треба да се достави примерок од донесената Одлука. Во членот 6 е определено дека Одлуката влегува

во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на Општина Кичево". Одлуката е донесена од Советот на Општината Кичево под број 07-1393/15 од 8.10.2001 година.

5. Исто така, Судот утврди дека Советот на Општина Кичево донел Одлука бр. 479 / 4 од 23.04.1999 година за донесување на измени и дополнување на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населбата "Ложионица". Помечу другата документација приложена кон наведената одлука, Советот на Општината Кичево доставува и извод од Деталниот урбанистички план на Министерството за транспорт и врски, Подрачна единица Кичево со број 03 - 1198/2 од 18.09.2002 година. Од овој извод произлегува дека измената и дополнувањето со Одлуката од 23.04.1999 година се однесува на КП.бр.3371, на која е лоциран станот сопственост на иницијаторот Рапмо Исајлоски. Во оваа Одлука и останатата документација приложена кон неа нема конкретни податоци што укажуваат на околноста дека измената се однесува токму на оваа катастарска парцела. Меѓутоа, самиот иницијатор Рапмо Исајловски во иницијативата наведува дека во 1999 година КП.бр.3371 била опфатена со измените на Планот, кое нешто го потврдува и доносителот на актот во одг оворот на иницијативата.

Советот на Општина Кичево донел Одлука бр.07-1320/14 од 07.09.2000 година, за донесување на измена и дополна на ДУП "Ложионица" - блок 14 (Одлука бр.07-479/4 од 23.04.1999 година). Од називот на оваа Одлука како и од содржината на членот 1 произлегува дека истата се повикува на претходната Одлука за измена и дополна. Инаку од целокупно приложената документација кон Одлуката од 2000 година не произлегува конкретен податок дека измената и дополната ја опфаќаат КП.бр.3371, туку дека дејствијата се однесуваат за локалитетот "Ложионица" блок 14. Од друга страна иницијативата не содржи на води дека оваа парцела е предмет на измена и дополна, а доносителот на актот наведува дека со оваа Одлука не се вршени измени за КП.бр.3371.

Советот на Општина Кичево донел Програма бр.07-679/15 од 28.03.2001 година за изработка и донесување на урбанистички планови во Општината Кичево во 2001 година.

Градоначалникот на Општината издал соопштение број 08-97371 од 08.06.2001 година за организирање на јавна анкета за нацрт измените и дополнувањата на ДУП за повеќе локалитети помечу кои и населбата "Ложионица" - Кичево блокови А1-А5, во периодот 11.06.2001 до 27.06.2001.

Институтот за просторна организација на човековата средина при Архитектонскиот факултет во Скопје во месец јуни 2001 година изготвил стручна ревизија на измените и дополнувањата на ДУП, со внесување на повеќе забелешки.

На 05.07.2001 година даден е одговор на ревизијата.

Комисијата за изготвување на Извештај за јавната анкета по измената и дополната на ДУП за населбата "Ложионица" - Кичево, по разгледување на анкетните листови изготвила извештај бр.08-97372-6 од 23.08.2001 година. Од извештајот произлегува дека иницијаторот Поповски Драгутин, имал забелешка на измената и барал да се запази растојание од по 3 метра од заедничката страна со хотелот, но неговата забелешка не е прифатена со образложение дека се почитувани стандардите и нормативите. Останатите иницијатори нема ле забелешки во спроведената јавната анкета.

Со известување бр.08-973/3-6 од 24.08.2001 година доставена е целокупната документација до Министерството за транспорт и врски - Сектор за уредување на просторот во Скопје, заради добивање на согласност за измената и дополната на плановите.

Овој орган дал согласност под бр.13-9119 од 12.09.2001 година на Предлог изменувањето и дополнувањето на ДУП "Ложионица".

По спроведената постапка, Советот на Општина Кичево, ја донесува оспорената Одлука под број 07-1393/15 од 08.10.2001 година.

Истиот ден Советот на Општината донел Заклучок под број 07-1392/16 за неприфачање на дел за измена и дополна на ДУП, па во точката 2 одлучил дека не се прифача измена и дополна на ДУП за населбата "Ложионица" локалитет А1, поради зачувување на градежните линии на улицата "Рудничка", на која улица имаат место на живеење сите иницијатори. Во точката 3 определено е дека Заклучокот претставува составен дел на Одлуката за измена и дополна на ДУП.

Од страна на Советот на Општината Кичево донесена е Одлука број 07-779/8 од 10.07.2002 година со која се повлекува заклучокот број 07-1393716 од 8.10.2001. Во член 2 од Одлуката е наведено дека Заклучокот се повлекува од причина што надлежното

министерство дало целосна согласност на изработениот Предлог план за измена и дополна на ДУП за населбата " Ложионица". Од дејството на оваа Одлука произлегува како Заклучокот да не бил донесен.

Од страна на иницијаторите се прилагаат и други докази кои ја надополнуваат фактичката состојба за периодот од донесување то на Заклучокот од 8.10.2001 година до донесувањето на Одлуката за повлекување на Заклучокот од 10.07.2002 година.

Иницијаторот Исајлоски Рампо е сопственик на стан на улицата " Рудничка" бр.4/2 во вкупна површина од 63,52 м² врз основа на договор за ку попродажба на недвижен имот -стан солемнизиран со ОДУ.бр.164/2000 од 31.08.2000 година.

Според копието од катастарскиот план бр.11.8/190 од 22.03.2001 година КП. бр. 3371 под објект има 2 ари и 08 м ч , а под дворно место 6 ари и 80 м ч и се води на Република Македонија, со право на користење на Рудници и железарница "Скопје" ООЗТ "Р.Тајмиште" - Кичево.

Понатаму, три месеци пред да биде донесена оспорената Одлука, Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам-Одделение за инспекциски работи на регионот "Југ" - Кичево, донел решение Уп.бр. 24-706/2 од 02.07.2001 година со кое му се наредува на АД Тајмиште веднаш по приемот на решението да го урне градежниот објект, доградбата на хотелскиот објект на северната страна на улицата "Рудничка" бб во Кичево, бидејчи објектот се градел без одобрение за градење.

По повод барањето на Стефаноски Илија, Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам, со писмо бр.24-7724/2 од 27.07.2001 година, го известува дека донесеното решение че биде спроведено согласно програмата за извршување на извршни управни акти во што е можно пократок рок.

Од страна на Основниот суд Кичево донесено е решение И.бр.1001/2001 од 12.11.2001 година со кое се дозволува предложеното барање на доверителите Попоски Драгутин и Стефаноски Илија за издавање на привремена мерка, па на должникот АД "Тајмиште" му се забранува да продолжи со започнатите градежни работи на доградбата ха хотелот "Кичево" во состојба како што е зетекната доградбата. Во постапката по предметот изведен е доказ со вештачење, па од содржината на вештиот наод и мислење

произлегува дека доградбата не е предвидена со ДУП за населбата "Ложионица" и со самото тоа инвеститорот гради без одобрение од надлежен орган, како и тоа дека не е запазено предвиденото растојание помечу објектите.

На 25.02.2002 година, Секторот за уредување на просторот при надлежното Министерство со писмо бр.13 - 2245 до Советот на Општината Кичево го препрача барањето на Стефаноски Илија и Попоски Драгутин со прилозите, со сугестија истото да се проучи, да им се даде одговор на подносителите, а копија да се достави до овој орган.

Истиот орган со писмо бр.13-3357 од 12.03.2002 година на Градоначалникот на Општината му испрача одговор во кој помечу другото се наведува дека неможе со Заклучок да се иззема дел од измената на Планот, па во случај на констатирани превиди или отстапувања потребно е Планот да се врати во Нацрт фаза во која че се отстрани направениот пропуст.

6. Во член 8 став 1 алинеи 3 и 6 од Уставот на Република Македонија, помечу другите како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се определени: владеењето на правото и правната заштита на сопственоста.

Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/96) влезе во сила на 3 февруари 1996 година, после што се направени повеќе измени и дополнувања и тоа со донесување на:

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ"; бр.28/97), што влезе во сила на 28 јуни 1997 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.18/99), што влезе во сила на 8 април 1999 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.53/01), што влезе во сила на 20 јули 2001 година;

Во конкретниот случај во време на донесување на оспорената Одлука во сила била последната измена на Законот, бидејќи Одлуката е донесена на 8.10.2001 година, а Законот за

изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање од 2001 година, стапил во сила на 20 јули 2001 година.

Така, според член 2 од Законот, просторното и урбанистичко, планирање е континуиран процес што се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторните и урбанистичките планови кои меѓусебно се усогласуваат. Според членот 3 од Законот, изработувањето и донесувањето на просторните и урбанистичките планови се работи од јавен интерес. Самата постапка за донесување на плановите, вклучително и на урбанистичките планови е уредена со самиот закон.

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува покрај другите и детален урбанистички план.

Деталниот урбанистички план, според член 11 став 1 од Законот, се донесува за одделни и делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според содржината на став 3 од оваа одредба, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план. Во ставот 4, определено е, документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој Закон.

Во член 15 од Законот, предвидено е дека за изработка на плановите од член 7 на овој закон, Владата на Република Македонија основа Јавно претпријатие кое покрај другите надлежности изработува и урбанистички планови.

Во смисла на содржината на член 16 од Законот, изработувањето на сите видови урбанистички планови се врши од правно лице овластено од министерот надлежен за работите на уредувањето на просторот, кое правно лице, според видот на урбанистичкиот план треба да има одреден број на вработени лица со лиценца за изработка на планови.

Од содржината на член 17 од Законот, која се однесува на деталните урбанистички планови произлегува дека плановите од член

7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета.

Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните грачани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Во смисла на член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа односно јавната анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 од овој закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено. При тоа планирањето на просторот се врши за период од најмалку пет години за детален урбанистички план, во смисла на став 2 алинеја 1 од оваа одредба.

Според содржината на член 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001), на која одредба укажуваат иницијаторите Стафаноски Зоран и Попоски Горан во појаснувањето, членот 21 - а се менува и гласи:

При изработувањето на урбанистички план од членот 7, точка 2, општ акт од членот 25 и урбанистички проект од членот 32 на овој закон, задолжително се применуваат нормативи и стандарди за уредување на просторот.

Со стандардите и нормативите од став 1 на овој член се утврдуваат основите за порационално планирање, уредување и користење на просторот, создавање услови за хумано живеење и работа на граѓаните.

Стандардите и нормативите од ставот 1 на овој член ги донесува министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Од наводите во иницијативата произлегува дека иницијаторите Стефаноски Зоран и Попоски Горан всушност сметаат дека оспорената Одлука не е во согласност со цитираниот член 21-а од Законот.

Според член 22 став 3 од Законот, општината донесува урбанистички планови од членот 7 точка 2 од овој Закон, а урбанистичките планови од ставот 3 на овој член се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од страна на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата на членот 14 од овој закон ја врши правно лице кое има добиено овластување од член 16 став 1 на овој закон, што го определува градоначалникот. Изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по стручната ревизија.

Според член 22 став 6 и 7 од овој закон, урбанистичките планови можат да се спроведуваат по издавањето на согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот. Плановите за кои не е издадена согласност, се сметаат дека не се донесени.

Според содржината на член 2 од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.69/1999 и 102/2000), кој правилник бил во сила во време на донесување на оспорената Одлука, при планирање на просторот со предвидување нови урбанистичко-архитектонски целини и во организирани населби максимално се почитува постојаната состојба, односно изградените објекти.

Според содржината на член 14 од Правилникот, во зоната за домување определена со урбанистичките планови, при планирањето на станбените објекти, минималното растојание мечу станбените објекти се определува според степенот на инсолацијата,

така да се овозможи осончување на станбените делови на соседниот објект во зимскиот период, според подрачјето, односно конкретниот локалитет. При задоволување на нормативот за изолација, соседните станбени објекти односно прозорците на објектите, треба да се планираат на минимално растојание од 6 метри, односно 3 метри од границата на урбанистичката парцела. За едноставно пресметување на нормативот за инсолација на објектите односно за минимално растојание меѓу станбените објекти, во функција на реализација на одредбите од став 1 на овој член, аголот на осончувањето во зимскиот период (22 декември) од јужната страна изнесува 24 степени.

7. Тргувајќи од изложената фактичка и правна состојба, како и врз основа на сета приложена документација, во постапката пред Судот произлезе дека оспорената Одлука за измена на ДУП е донесена во законски предвидена постапка, од страна на законски определени органи со запазување на сите фази на постапката за изменување и дополнување на деталниот урбанистички план, со оглед на што Судот оцени дека во постапката не се повредени владеењето на правото и правната заштита на сопственоста, како темелни вредности на уставниот поредок од член 8 став 1 алинеја 3 и 6 од Уставот. По однос на правната заштита за одбележување е и моментот што на иницијаторот Рампо Исајлоски му стојат на располагање и други правни средства за заштита на сопственоста во друга постапка. Исто така не може да се констатира ниту одземање или ограничување на сопственоста и правата што произлегуваат од неа, па по оценка на Судот нема повреда ниту на членот 30 став 3 од Уставот.

Исто така, Судот оцени дека е неоснован и наводот од иницијативата за несогласност на оспорената Одредба со членот 20 од Законот. Ова од причина што иницијаторот Рампо Исајлоски погрешно ја интерпретира содржината на оваа одредба како забрана во период од пет години да се пристапи кон измени и дополнувања на деталните урбанистички планови. Имено, според содржината на оваа одредба рокот од најмалку пет години се однесува на планирањето на просторот, а одредбите од Законот воопшто не се занимаваат со регулирање на рокови во кои може да се пристапи кон измени и дополнувања на поединечните видови планови. Од тука кон измена и дополнување на плановите може да се пристапи кога за тоа че се појави реална потреба, што претставува различно дејствие од општото планирање на просторот, на кое пак дејствие се однесува посочената одредба.

Што се однесува до наводите на иницијаторите Стефаноски Зоран и Попоски Горан дека оспорената Одлука не е во согласност со членовите 11 од Законот, Судот оцени дека со донесената Одлука не е сторена повреда на оваа одредба. Ова најнапред од причина што не е спорно во постапката дека за населеното место "Ложионица" вече е донесен генерален урбанистички план, а во членот 2 од Одлуката е наведено дека Планот помечу другото содржи и графички прилози според законските одредби, а по оценка на Судот, онака како што е предвидено во содржината на членот 11 од Законот.

Исто така, по наоѓање на Судот нема ни повреда на членот 21-а од Законот, на која одредба го темелат појаснувањето на иницијативата иницијаторите Стефаноски Зоран и Попоски Горан. Имено, на примената на оваа одредба и тоа во ставот 1 треба да внимава изработувачот на планот со вградување на нормативите и стандардите на просторот, а такво својство нема Советот на Општината Кичево. Ова од причина што Советот на Општината само донесува годишна програма за изработка на планот, согласно член 14 став 1 од Законот, а самата изработка на плановите е доверена на Јавното претпријатие што го основа Владата на Република Македонија, според содржината на членот 15. Во ставот 2 од членот 21-а определена е целта што треба да се постигне од примената на нормативите и стандардите за уредување на просторот, а во ставот 3 е содржано овластувањето на министерот надлежен за работите за уредување на просторот да ги донесе стандардите и нормативите.

9. Тргувајќи од содржината на член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, а по однос на наводите од иницијативите дека оспорената Одлука не е во согласност со наведените одредби од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот, Судот утврди дека не е надлежен да одлучува за мечусебната согласност на одредбите на прописите.

Имено, според содржината на споменатата одредба од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите, но не одлучува за мечусебната согласност на прописите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Со оглед дека, по својот правен карактер, оспорената Одлука и Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот се прописи и тоа од ист правен ранг, Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.122/2002 и У.бр.125/2002)

57.

- Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за урбанистичка единица за населба Влае (МЗ "Влае I" - Дел Б) – Скопје, Совет на Општина Карпош

- 57.

- Decision amending the Decision on the Detailed Urban Plan for the Skopje District of Vlae, issued by the Municipal Council of District Karpos

- Судот нема да поведе постапка за оценување на законитоста кога Одлуката е донесена од страна на законски определени органи и во постапка предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- The Court shall not initiate a procedure for the assessment of the legality of the Decision hereabove issued by representatives defined as such by the Law and within a procedure provided for such cases by the Law on regional and urban planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување законитоста на Одлуката бр. 08 - 1086/1 од 22.07.2002 година на Советот на Општина Карпош за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за урбанистичка единица за населба Влае (МЗ "Влае 1" - Дел Б) - Скопје.

2. Д-р Зоран Анчевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за оценување законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата и појаснувањето на иницијативата се наведува дека со оспорената Одлука биле повредени членовите: 10 став 7, 11 став 3 и 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбани стичко планирање и Законот за сопственост и други стварни права. Повредата била направена на начин што Одлуката била донесена врз основа на јавната анкета во која иницијаторот не земал учество. Исто така, се наведува дека не бил направен увид во целокупнат а уредна градежна документација и не биле прифатени забелешките на иницијаторот истакнати во неговата Забелешката на Нацрт - Одлуката упатена до Советот на Општината и неговиот Приговорот упатен до Градоначалникот на Општината.

Инаку, во иницијативата се дава генезата на правото на сопственост и правото на доделување на градежното земјиште за кое е заинтересиран иницијаторот, која генеза се поткрепува со уредна градежна документација. Врз основа на доказите се истакнува дека 68 м² од дворното место што г и користел иницијаторот во период од 12 години, со измената на планот припаднале во локацијата на други лица, како и тоа дека оваа спорна површина е одземена од поранешниот сопственик Пецевски Благоја пред 15 години со

соодветен надоместок, а за дооформување на локацијата на иницијаторот.

3. Судот на седницата утврди дека с поред содржината на член 1 од оспорената Одлука, со Одлуката се врши изменување и дополнувања на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за Урбанистичката единица за населба Влае/МЗ "Влае 1" - дел Б/ - Скопје, како и тоа дека Одлуката е изра ботена во целост согласно одредбите за спроведување на Основниот урбанистички план на Град Скопје. Во членот 2 децидно се наведува границата на локалитетот на кој се однесува измената и дополнувањето на планот. Во членот 3 е опишано кои сé акти ја чинат со држината на Планот. Во член 4 е определено дека Планот се заверува со печат на Советот на Општината и потпис на Претседавачот на Советот на Општината. Според содржината на членот 5 се задолжува надлежното Одделение на Општината во рок од 60 дена од завршув ањето на целосната законска постапка за донесување на ДУП да обезбеди комплетна документација за реализација на планот. членот 6 го регулира прашањето за местото на чување на Планот. Во членот 7 е определно дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од дено т на објавувањето во "Службениот гласник на Град Скопје". Одлуката е донесена од Советот на Општината Карпош под број 07-1080/1 од 19 јули 2002 година.

4. Исто така, од предложената документација од страна на иницијаторот, Судот утврди дека предметните 68 м² биле одземени од владение од поранешниот сопственик Пецевски Благоја од Скопје, со правосилно решение У.бр.13-745 од 8.10.1987 на Општинскиот секретаријат за финансии и имотно правни работи при Собранието на Општината Карпош. За ова одземено земјиште правните наследници на поранешниот сопственик постигнале спогодба бр.13-745/87 од 17.07.1992 година со Републичката управа за имотно - правни работи за исплата на паричен надоместок во вкупен износ од 45.101 денар.

За истата површина на иницијаторот му било признато првенствено право на користење на градежно неизградено земјиште врз основа на решение У.бр.13-611 од 9.05.1988 година донесено од Општинскиот секретаријат за финансии и имотно правни работи на Собранието на Општината Карпош. Временски, признавањето на правото следи пред определувањето на надоместокот. Инаку иницијаторот врз основа на ова решение и друга уредна градежна документација изградил индивидуален објект, а истиот на 26.10.2001 година извадил и копие од катастарскиот план од Државниот завод за

геодетски работи, според кој план КП.бр.75/13 има објект од 120 м² и дворно место со површина од 536 м² или вкупна површина од 656 м².

На 17.06.1999 година, Главниот архитект на Град Скопје, на барање на Општината Карпош покренал иницијатива за изработка на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за населбата "Влае 1".

Институтот ИН-ПУМА од Скопје во декември 2000 година направил стручна ревизија на Нацрт-ДУП за населбата "Влае 1 У.Е. 35" од Скопје.

Одговорот на ревизијата е направен во февруари 2001 година од страна на А.Д. "ЗУАС" од Скопје.

Секторот за уредување на просторот при Министерството за транспорт и врски дало стручно мислење бр.13-1507 од 5.03.2001 година во кое е наведено дека по вградувањето на сугестиите и за белешките може да се пристапи кон процедурата за усвојување на планот.

Главниот архитект на Град Скопје дал стручно мислење бр.18а-806/1 од 23.05.2001 година, дека Нацрт-Планот за измена и дополна на ДУП во целост е изработен според одредбите за спроведување на Генералниот урбанистички план на Град Скопје и Општината може да отпочне со постапката за донесување на Нацрт-Планот.

Советот на Општината Карпош донел Заклучок бр.07-544/3 од 30 мај 2001 година со кој ја утврдил Нацрт-Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на ДУП и определил организирање на јавна анкета во траење од 20 дена. Соопштението за организирање на јавна анкета е објавено во весникот "Дневник" на 4 јуни 2001 година.

Од Записникот број 03-25/3 од 25.06.2001 год, произлегува дека во текот на спроведената јавна анкета одржана во периодот 4.06.2001 година до 23.06.2001 година пристигнале вкупно 239 анкетни листа.

Во анкетниот лист број 48 лицата Петре и Боге Пецевски навеле дека бараат зголемување на површината за градеба и зголемување на урбанистичката парцела, а од причина што таа била поранешна сопственост на нивниот дедо, па иако имало формално одземање истото не било реализирано. Во прилог на анкетниот лист е доставено и копие од катастарскиот план бр.1201/2317 од 23.12.1996 година издадено од Републичката геодетска управа во Скопје.

Иницијаторот во анкетниот лист број 91 немал никакви писмени забелешки, а во точката 6 од анкетниот лист напишал "види прилог".

Советот на Општината Карпош на 25 декември 2001 година донел Програма за уредување на градежното земјиште за просторот на Општината Карпош за 2002 година. Во точката 4.2 од Програмата е означено дека истата се однесува и на пренесени обврски од 2001 година за изработка на ДУП "Влае I".

Според извештајот за неприфатените забелешки број 08-851/1 од 14.02.2002 година, забелешката на иницијаторот не е прифатена од причина што било оценето дека била почитувана сопственоста.

Градоначалникот на Општината Карпош со писмо број 08-393 од 26.03.2002 година се обратил до Државниот катастар - Основна единица Скопје, Одделение за премер и катастар со барање да се произнесе дали копието на катастарскиот план од 1996 година или копието на катастарскиот план од 2001 година е веродостојно за да ја продолжи натамошната постапка за измена на Планот.

На 14.06.2002 година, Градоначалникот на Општината сочинил известување по извештајот.

Министерството за транспорт и врски-Сектор за уредување на просторот дало согласност број 07-851/6 од 20.06.2002 година на Предлог-Планот за изменување и дополнување на ДУП.

Надлежните комисии на Советот на Општината доставиле извештај број 07-897/2 од 8.07.2002 година до членовите на Советот на Општината Карпош, во кој се предлага Советот да ја донесе Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за ДУП.

Оспорената Одлука е донесена од Советот на Општината Карпош под број 07-1080/1 од 19 јули 2002 година, истата е објавена во "Службениот гласник на Град Скопје" број 10 од 22 јули 2002 година.

Државниот Завод за геодетски работи-Сектор за премер и катастар со писмо УП.бр.1113/1006 од 31.07.2002 година, го известил Градоначалникот на Општината дека по извршениот увид во катастарскиот план за КО Ѓорче Петров се констатирало дека копието од катастарскиот план од 23.12.1996 година ја отсликува вистинската состојба содржана во катастарскиот план.

5. Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/96) влезе во сила на 3 февруари 1996 година, после што се направени повеќе измени и дополнувања и тоа со донесување на:

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.28/97), што влезе во сила на 28 јуни 1997 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.18/99), што влезе во сила на 8 април 1999 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.53/01), што влезе во сила на 20 јули 2001 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" бр.45/02), што влезе во сила на 6 јули 2002 година.

Во конкретниот случај во периодот на траењето на постапката, па се до донесувањето на сега оспорена Одлука во примена биле сите соодветните одредби од основниот Закон и измените на Законот од 1999, 2001 и 2002 година, бидејќи постапката започнала на 17.06.1999 година, а завршила на 19 јули 2002 година. Инаку иницијаторот ја оспорува Одлуката од аспект на несогласност со членовите 10 став 7, 11 став 3 и 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање донесен во 2001 година, кои одредби всушност се однесуваат на членовите: 17 став 7, 18 став 4 и 21-а од основниот Закон.

Од изнесената фактичка состојба произлегува дека, најголемиот дел од дејствијата во постапката за измена и дополна на

Планот се превземени според одредбите на Законот од 1999 година, а сметано од иницијативата за измена на Планот до соопштението за организирање на јавната анкета. Натамошните дејствија се спроведени според одредбите на Законот од 2001 година, а воедно ?ленот 26 став 3 од овој Законот предвидел започнатите постапки за донесување на урбанистичките планови да продолжат според одредбите на овој Закон. Од друга страна измените на Законот од 2002 година не се однесуваат на одредбите на кои се заснова иницијативата, ниту на одредбите што се однесуваат на постапката за донесување на урбанистички планови. Од овие причини оспорената Одредба беше предмет на оценка од аспект на нејзината согласност со одредбите на Законот од 2001 година.

Од содржината на член 17 од Законот, кој а се однесува на деталните урбанистички планови произлегува дека плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета.

Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Според содржината на член 21-а од Законот, при изработувањето на урбанистички план од членот 7, точка 2, општ акт од членот 25 и урбанистички проект од членот 32 на овој закон, задолжително се применуваат нормативи и стандарди за уредување на просторот. Со стандардите и нормативите од став 1 на овој член се утврдуваат основите за порационално планирање, уредување и користење на просторот, создавање услови за хумано живеење и работа на граѓаните. Стандардите и нормативите од ставот 1 на овој

член ги донесува министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

6. Тргувајќи од изложената фактичка и правна состојба, како и врз основа на сета приложена документација, произлегува дека оспорената Одлука за измена на ДУП е донесена во законски предвидена постапка, од страна на законски определени органи со запазување на сите фази на постапката за изменување и дополнување на деталниот урбанистички план. При тоа почитувани се одредбите од основниот Закон за просторно и урбанистичко планирање и одредбите од измените и дополнувањата на Законот, според временскиот период во кој се спроведувале одделните фази на постапката, со оглед на што Судот оцени дека во постапката не се сторени повреди на одредбите од Законот на кои се укажува во иницијативата.

Имено, според Судот, нема повреда на членот 10 став 7 од Законот донесен во 2001 година, со која одредба во членот 17 од основниот Закон се додава нов став 7. Ова од причина што на денот на стапување во сила на Законот од 2001 година (20 јули 2001 година) постапката била во фаза на претходно утврден нацрт план (30 мај 2001 година) и спроведена јавна анкета (4 до 23.06.2001 година), според одредбите од Законот од 1999 година. Одредбата од измената на Законот, на која се заснова иницијативата ја регулира обврската на Градоначалникот на Општината да донесе Одлука за организирање јавна анкета по утврдување на Нацрт - Планот од страна на општинската администрација, а оваа одредба не можела да најде примена бидејќи таквата обврска за градоначалникот настапила со подоцнежната измена на Законот.

Според Судот, исто така не е сторена повреда и на членот 11 став 3 од Законот од 2001 година или член 18 став 3 од основниот Закон. Најнапред, оваа одредба го регулира прашањето за изготвување на извештај за стручната расправа од страна на министерството надлежно за работите на просторното планирање за плановите од членот 17 став 4 на овој закон, во кои планови не спаѓа ДУП. Од друга страна извештај за јавната анкета со образложение за неприфатените забелешки, според ставот 4 на членот 18 од Законот, изработува Општината, а таков извештај неспорно е направен под број 08-851/1 од 14.02.2002 година, од страна на Градоначалникот како орган на Општината.

Од друга страна, причините за неприфаќање на изнесените забелешки по спроведената анкета од кои се раководела Општината не можат да биде предмет на оценка од страна на Уставниот суд. Во секој случај во спроведената постапка Општината обезбедила правно покритие за неприфаќањето на забелешката на иницијаторот преку известувањето од Државниот За вод за геодетски работи - Сектор за премер и катастар УП.бр.1113/1006 од 31.07.2002 година. Известувањето е направено врз основа на увидот во катастарскиот план за КО Ѓорче Петров при што се констатирало дека копието од катастарскиот план од 23.12.1996 год ина ја отсликува вистинската состојба содржана во катастарскиот план, наспроти копието од катастарскиот план приложено од иницијаторот. Од тука иако не може да биде предмет на оценка од страна на Уставниот суд, не стојат и наводите од иницијативата дека иницијаторот не земал учество во јавната анкета и не била разгледана неговата документација.

Исто така, според Судот, нема ни повреда на членот 21-а од Законот од 2001 година. Ова од причина што со Согласноста на Министерството за транспорт и врски од 20. 06.2002 година на Предлог - Планот се потврдува примената на важечките нормативи и стандарди за уредување на просторот.

Наводите на иницијаторот по однос на тоа дека Советот на Општината и Градоначалникот не се произнеле по однос на поднесените: Забелешка и Приговор од страна на иницијаторот се ирелевантни по однос на оценката на законитоста на спроведената постапка за измена и дополнување на Планот, од аспект на уставно-судска оценка.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр. 194/2002)

58.

- Одлука за условите и начинот на изградба во населено место село Балиндол кое нема урбанистичка документација, Совет на Општина Гостивар

- 58.

- Decision on the requirements and the building procedure in the village of Balindol, where no urban documentation exists, issued by the City Council of Gostivar

- Изградбата во населено место кое нема урбанистичка документација за населено место во општина, може да се врши, до нејзино донесување, под услови и на начин што со општ акт ќе ги утврди општината. Општиот акт се донесува по претходна согласност на Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

- Building in inhabited places, where no urban documentation exists for such urban places located within a county, can be done until the day, when such acts shall be issued, under the terms and within the procedure provided for that with general legal acts issued by the county. This general legal act can be issued with prior consent given to that act by the Ministry that is in charge for urban planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување законитоста на член 1 и член 2 од Одлуката за условите и начинот на изградба во населено место село Балиндол Општина Гостивар кое нема урбанистичка документација бр.07-604/1 донесена од Советот на Општина Гостивар на 25 декември 2002 година.

2. Индустија и рудници за украсен камен "Мермери" АД Гостивар, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на одредбите од актот означен во точката 1 од ова решение. Иницијаторот смета дека членот 1 и членот 2 од Одлуката се во спротивност со член 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, како и со член 8 став 1 алинеи 3, 4, 5, 6, 7 и 10, член 55, член 57, член 58 и член 59 од Уставот. Според иницијаторот, оспорената одлука не е во согласност и со Одлуката на Уставниот суд У.бр.141/2001 со која е укината Одлуката за определување на локација за изградба на училишна зграда во село Балиндол донесена од Советот на Општина Гостивар на 27 декември 1994 година.

Во иницијативата се наведува дека оспорената одлука нема законско покритие бидејќи не може да претставува општ акт кој ги третира условите за градба во населено место што се однесуваат општо на сите субјекти без за грозување на нивните правни интереси. Одлуката утврдувала конкретен правен интерес само на поедини субјекти со што се создавала неотстранлива материјална штета врз други субјекти односно блокирање на единствениот влез и излез на стопански правен субјект.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, Советот на Општина Гостивар донесол Одлука за условите и начинот на изградба во населено место село Балиндол Општина Гостивар кое нема урбанистичка документација.

Според оспорениот член 1 со оваа Одлука се утврдуваат условите и начинот на изградба на населено место Балиндол во Општина Гостивар кое нема урбанистичка документација за населено место.

Според членот 2, со оваа Одлука се определува подрачјето за изградба на објекти, согласно графички прилог 1 : 2500 за населено

место Балиндол од член 1 на оваа Одлука со определување на границите на зоната за градба, основна намена на површината локација за јавни објекти и основа на сообраќајна мрежа. Графичките прилози се составен дел на оваа Одлука, а се чуваат и се реализираат во подрачната организациона единица на Министерството за транспорт и врски.

4. Согласно член 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, изградбата во населено место кое нема урбанистичка документација за населено место во општина, може да се врши, до нејзино донесување, под услови и на начин што со општ акт ќе ги утврди општината. Општиот акт се донесува по претходна согласност на Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

Од анализата на содржината на оспорената Одлука е видно дека е таа донесена од Советот на Општината Гостивар врз основа на членот 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање и дека со графичките прилози кои се составен дел на Одлуката се определуваат границите на зоната за градба, основната намена на површината, локацијата за јавни објекти и основа на сообраќајната мрежа. Покрај тоа, од доставената документација од Главниот архитект на градот Гостивар е видно дека Министерството за транспорт и врски на 8 ноември 2002 година дало согласност на Предлог-Одлуката за начинот на изградба на населеното место Балиндол во општина Гостивар со градежен опфат од 117,40 ха.

Од изнесеното произлегува дека сите елементи содржани во членот 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање се исполнети односно дека Одлуката ја донесол Советот на Општината, дека Одлуката по својата содржина претставува општ акт и дека има претходна согласност од Министерството за транспорт и врски.

Оттука, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената Одлука со членот 25 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Во врска со наводите во иницијативата дека оспорената одлука не била во согласност со член 8 став 1 алинеи 3, 4, 5, 6, 7 и 10, член 55, член 57, член 58 и член 59 од Уставот, Судот не се впушти во оценка на уставноста бидејќи кога станува збор за урбанистички планови или за општи акти за населени места, Судот ја цени само валидноста на постапката за нивното донесување. Освен тоа, Судот смета дека наведените членови од Уставот не се директно поврзани со конкретниот предмет како на пример одредбите за поделба на

државната власт на законодавна, извршна и судска, политички плурализам, правна заштита на сопственоста, слобода на пазарот и претприемништвото, грижата на Републиката за поттикнување на економскиот напредок и порамномерен просторен и регионален развој, сопственоста и трудот како основа за управување и учество во одлучувањето, гарантирањето право на странските вложувачи слободно да го изнесуваат вложениот капитал и добивка итн.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.50/2003)

59.

- Одлука за измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница-Тетово, Совет на општина Тетово

- 59.

- Decision amending parts of the Detailed Urban Plan for a second housing unit in Tetovo, issued by the City Council of Tetovo

- Судот нема да поведе постапката за оценување на законитоста на одлуката за изменување и дополнување на детален урбанистички план кога истата е донесена во согласност со процедуралните правила утврдени во Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- The Court shall not initiate any procedure for the assessment of the legality of the Decision amending the Detailed Urban Plan in cases, when this decision has

been brought in accordance with the procedural regulation stipulated with the Law on Regional and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување законитоста на Одлуката бр.07-838/6 од 7.08.2002 година на Советот на општина Тетово, за усвојување на измени и дополнувања на дел од Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница-Тетово.

2. Реџа Шахин Минир и Реџа Ракип Бафти, од Тетово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, постапката за донесување на измените и дополнувањата на Деталниот урбанистички план за втората станбена заедница во Тетово, била водена спротивно на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и спротивно на Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови ("Службен весник на РМ" бр.2/02). Ова од причини што во постапката не биле земени во предвид забелешките на иницијаторите кои ги поднесле во јавната анкета спроведена по нацрт планот а кои се однесувале на неправилно испланираниот простор од нивното дворно место за потребите на соседната градежна изградена парцела, па со оглед на тоа се предлага поведување на постапка за оценување н а законитоста на оспорената Одлука, и Судот да донесе привремена мерка со која ќе се забрани примената на измените и дополнувањата на планот донесени со оспорената Одлука.

3. Судот на седницата утврди дека со Одлуката бр.07-838/6 од 7.08.2002 година донесена од Советот на општина Тетово, се усвоени измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово, ограничен со улиците "Илинденска", "Браќа Миладинови", "Мурат Бафтјари" и "Кочо Рацин". Составен дел на оваа одлука е графичкиот прилог изработен од АД "Комуна проект" – Тетово, со технички бр.23/2002 и Одлуката е објавена во "Службен гласник на општина Тетово" бр.5/2002.

4. Исто така, од предложената документација Судот утврди дека Стручна ревизија под бр.04/02 од 22.04.2002 год. на нацрт измени и дополнувања на дел од Детален урбанистички план на втора станбена заедница во Тетово, е изготвена од Јавното претпријатие за просторни и урбанистички планови – Скопје, подружница Тетово, врз основа на овластувањето број 18-40533 од 5.06.1998 год. од Министерството за урбанизам и градежништво.

Заводот за урбанизам, проектирање и инжењеринг – АД Комунапроект – Тетово, како изработувач на планот дал одговор на стручната ревизија број 0701-189/1 од 24.04.2002 година.

Исто така, Министерството за транспорт и врски – Сектор за уредување на просторот, во Скопје, дало стручно мислење под број 13-6674 од 14.05.2002 година, до Советот на општината Тетово по Нацрт измените и дополнувањата на дел од ДУП за Втора станбена заедница – Тетово. Со стручното мислење е укажано дека по вградувањето на забелешките кои се изнесени, може да се продолжи постапката за усвојување на планот, согласно со Законот за просторно и урбанистичко планирање. Потоа, Нацрт-планот со изработената техничка документација за измени и дополнувања на ДУП на дел од Втората станбена заедница во Тетово, бил утврден од страна на Главниот архитект на град Тетово со акт број 20-620/1 од 12.06.2002 година, со кој дал позитивно мислење дека може да продолжи постапката согласно со законот.

Потоа, Градоначалникот на општина Тетово, дал Соопштените број 08-572/2 од 30.05.2002 година за организирање на јавна анкета по Нацртот на ДУП за измените и дополнувањата на делот од планот за втора и шеста станбена заедница на град Тетово. Во соопштението за организирање на јавна анкета е наведено дека таа ќе трае 10 дена, од 3.06. до 13.06.2002 година, Нацрт-планот ќе биде изложен во просториите на општината Тетово секој работен ден од 7,00 до 15,00 часот, а заинтересираните граѓани и правни лица во предвидениот рок ќе можат да ги поднесуваат своите забелешки на

анкетни листови до Главниот архитект на градот Тетово. Соопштението за организирање на јавната анкета било објавено во весникот "Дневник" на 6.06.2002 година.

Главниот архитект на градот Тетово, со акт број 20-617/1 од 12.06.2002 година, формирал петчлена комисија за изготвување на извештај за спроведената јавна анкета, по разгледување на примените приговори на граѓаните и правните лица и за прифатените и неприфатените забелешки. Оваа комисија на записник број 20-712/1 од 5.07.2002 година утврдила дека биле примени 23 анкетни листови во периодот на јавната анкета по Нацрт измените и дополнувањата на дел од ДУП на втора станбена заедница – Тетово и од списокот на анкетните листови се гледа дека Минир и Бафти Реџа од Тетово поднеле анкетен лист број 20-627/2. Нивниот приговор бил делумно прифатен, а кој се однесува на КП број 3277/1, и комисијата утврдила дека дел од оваа катастарска парцела треба да има урбанистичка намена за потребите на соседата градежна парцела заради поставување на влезна дворна врата и пристапна патека.

Воедно од резултатот на работењето и произнесувањето по анкетните листови од јавната анкета на 5.07.2002 година е изготвен извештај број 20-713/1 од главниот архитект на град Тетово.

Заводот за урбанизам, проектирање и инжењеринг АД "Комунапроект" – Тетово, под тех.број 23/2002 година, го изготвил Предлог-планот за измени и дополнувања на дел од ДУП на втора станбена заедница во Тетово, а Министерството за транспорт и врски дало согласност бр.13-10 од 1.08.2002 година на Предлог-планот.

Врз основа на вака спроведената постапка Советот на општина Тетово донел Одлука број 07-838/6 од 7.08.2002 година, за усвојување на наведените измени и дополнувања на планот. Оваа Одлука е објавена во "Службен гласник на општина Тетово" број 5/2002, на 8.08.2002 година.

5 . Согласно членот 8 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на РМ" бр.4/96, 28/97, 18/93 и 53/01), во членот 1 утврдил дека со овој закон меѓу другото се уредува планирањето на просторот, видовите и содржината на плановите, изработувањето и

постапката за донесувањето на плановите и утврдувањето на услови за градба.

Со иницијативата подносителите ја оспоруваат Одлуката број 07-838/6 од 7.08.2002 година на Советот на општината Тетово, за усвојување на измени и дополнувања на дел од ДУП за втора станбена заедница Тетово, поради тоа што постапката за планирање на просторот со наведените измени и дополнувања на планот била водена спротивно на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Оттука, Судот се впушти во преиспитување на законитоста на оспорената Одлука од аспект на постапката за нејзино донесување, во која всушност и се остварува заштитата на правата и интересите на заинтересираните страни.

Постапката за измени и дополнувања на ДУП за втората станбена заедница во Тетово, започнала и била водена во време на важење на Законот за просторно и урбанистичко планирање, кој бил донесен во 1996 година, со сите измени и дополнувања на законот.

Според членот 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува покрај другите и детален урбанистички план. Согласно членот 11 од Законот, тој се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план и содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво, мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план. Документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт планот се доставува на стручна ревизија според членот 19 од Законот.

Со членот 20 став 1 од Законот, е утврдено дека измените и дополнувањата на плановите од член 7 на овој Закон, се вршат по иста постапка пропишана за нивно донесување доколку со овој закон не е поинаку уредено. Постапката за донесување на плановите е уредена со одредбите од членовите 17, 18 и 19 од Законот.

Имено, според содржината на член 17 од Законот, која се однесува и на деталните урбанистички планови, произлегува дека тие се изработуваат како нацрт и предлог план.

По нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета која ја организира општината. Одлука за јавна анкета по нацртот на деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација.

Во смисла на член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој Закон, пред организирањето на јавната анкета се врши стручна ревизија. Изработувачот на планот задолжително дава извештај за постапувањето по стручната ревизија.

Според член 22 ставовите 3, 6 и 7 од Законот, општината донесува детален урбанистички план, а тој се донесува по претходно издавање на согласност на предлогот на планот од страна на министерството надлежно за работите на уредување на просторот, додека пак самата одлука за донесување на планот се доставува во заверен примерок до наведеното министерство.

Со Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на РМ" број 5/2002), во членот 31 како органи на општината се предвидени советот и градоначалникот, а според членот 48 точка 3 од овој Закон, претседателот на советот ги потпишува прописите што ги донел совет.

Судот утврди дека оспорената Одлука е потпишана од претседателот на Советот на општина Тетово.

Според членот 50 став 1 од овој Закон, меѓу другите надлежности градоначалникот врши и други работи утврдени со закон и со статутот, па согласно ваквата законска одредба, во случајов, градоначалникот на општина Тетово, со давање на соопштението број 08-572/2 од 30.05.2002 година, донел одлука за спроведување на јавна анкета како што предвидел Законот за просторно и урбанистичко планирање во членот 17.

Согласно членот 57 од Законот за локалната самоуправа, општинската администрација има организација и делокруг и ги врши задачите на начин како што е тоа утврдено од советот, врз основа на предлог на градоначалникот.

Во преодните и завршните одредби од Законот за локална самоуправа, со членот 95 е предвидено дека главните архитекти на градовите именувани согласно со одредбите од член 53 од Законот за локална самоуправа ("Службен весник на РМ" број 52/95)

продолжуваат да ги вршат работите и да ја примаат платата која ја примале до завршување на мандатот за кој се избрани, односно именувани.

Со оглед на изнесените законски одредби, во случајов не се спорни ниту активностите на главниот архитект на градот Тетово, кој со свои акти формирал комисија за спроведување на јавна анкета и дал свој извештај за резултатите од работењето и произнесувањето по наметните листови од јавната анкета врз основа на записникот од комисијата.

Од утврдената фактичка состојба и изнесените законски одредби Судот оцени дека постапката за измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за втора станбена заедница во Тетово, била целосно спроведена согласно Законот за просторно и урбанистичко планирање.

По однос на наводите во иницијативата дека оспорената Одлука не е во согласност со Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови ("Службен весник на РМ" бр.2/02), Уставниот суд не е надлежен да одлучува за нивната меѓусебна согласност. Ова поради тоа што согласно членот 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

6. Со оглед на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Тргувајќи од околноста дека нема основ за поведување постапка за оценување законитоста на оспорената Одлука, произлегува дека не се исполнети условите за издавање на привремена мерка од членот 27 од Деловникот на Уставниот суд, поради што Судот одлучи да не издаде решение за привремена мерка.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.159/2002)

60.

- Одлука за изменување и дополнување на одлуката за донесување на Детален урбанистички план на урбанистичката единица населба Влае (МЗ Влае 1 – н. Маврово и Водовод), Совет на општина Карпош

- Decision amending the Decision on the Detailed Urban Plan for the Skopje City District of Vlae (District Areas "Vlae 1" – "Mavrovo" and "Vodovod"), issued by the Municipal Council of District Karpos

- Судот нема да поведе постапка за оценување на законитоста на детален урбанистички план кога истиот е изменет и дополнет во постапка предвидена во Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- The Court shall not initiate any procedure for the assessment of the legality of the Detailed Urban Plans in cases, when such plans were amended according to the procedure provided with the Law on Regional and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 14 мај 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката бр.07-720/2 од 5 јули 2001 година на Советот на општина Карпош, за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план на урбанистичката единица населба Влае (МЗ Влае 1 – н. Маврово и Водовод).

2. Милорад Миновски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата постапката за донесување на оспорената одлука била спроведена спротивно на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање поради тоа што не биле земени во предвид забелешките на иницијаторот кои ги поднесол во јавната анкета спроведена по нацрт планот и тој не бил известен за причините поради кои приговорот не у бил прифатен. Со оглед на тоа што при планирањето на просторот не се имала во предвид фактичката состојба на земјиштето од дворното место на кое иницијаторот имал право на користење и бил сопственик на шупи кои сега со измените на планот не се предвидувале и токму тој дел од земјиштето се предвидува за проширување на дворното место на соседот, иницијаторот смета дека парцелацијата на дворните места не е објективно и правично вршена и не е спроведена стручна ревизија на нацрт планот. Поради тоа се предлага Судот да поведе постапка за оценување законитоста на оспорената Одлука и се бара Судот да донесе решение за привремена мерка со која ќе се спречи примената на планот донесен со оспорената Одлука.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на оспорената Одлука во членот 1 се определува дека се врши изменување и дополнување на Одлуката за донесување на ДУП за урбанистичката единица населба Влае (МЗ Влае 1 – н. Маврово и Водовод), Скопје и дека истата во целост е изработена согласно одредбите за спроведување на Генералниот урбанистички план на Град Скопје, барањата во Програмата за содржината на Планот и постојните стандарди и нормативи за планирање на просторот.

Со членот 2 од оваа одлука, всушност се врши додавање на нова точка 1-е во членот 1 на дотогаш постојната Одлука за донесување на ДУП за оваа урбанистичка единица. Со неа се определува дека просторот за кој се донесува изменувањето и дополнувањето на ДУП, е со површина од 7, 17 ха, потоа се определува границата на урбаниот зафат и дека во овие граници се предвидуваат повеќе намени односно објекти за индивидуално и колективно домување, за јавни функции и канцеларија на месна заедница, максималната височина на планираните објекти, просечен процент на изграденост и друго.

Со членот 3 од Одлуката се определува содржината на изменувањата и дополнувањата на планот, односно дека тие содржат текстуален и графички дел. Во членот 4 се утврдува дека ДУП се заверува со печат на Советот на општината Карпош и потпис на претседавачот на Советот, во членот 5 се утврдува обврската на надлежниот орган (одделението за урбанизам, уредување на градежното земјиште, комунална инфраструктура и заштита на животната средина на Општината) во определениот рок од 60 дена да обезбеди комплетна документација за реализација на Планот, а во членот 6 се утврдува органот каде ќе се чува Планот, со сите негови делови.

Според членот 7 од Одлуката, оваа Одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на Град Скопје".

4. Согласно членот 8 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија е уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на РМ" бр.4/96, 28/97, 18/93 и 53/01), во членот 1 утврдил дека со овој закон меѓу другото се уредува планирањето на просторот, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесувањето на плановите и утврдувањето на услови за градба.

Со иницијативата подносителот ја оспорува Одлуката бр.07-720/2 од 5 јули 2001 година на Советот на општина Карпош-Скопје, за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на ДУП на урбаната единица – населба Влае (МЗ Влае И – н. Маврово и Водовод) поради тоа што постапката за планирање на просторот со наведените измени и дополнувања на планот била водена спротивно на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Оттука, Судот се впушти во преиспитување на законитоста на оспорената Одлука од аспект на постапката за нејзино донесување, во која всушност и се остварува заштитата на правата и интересите на заинтересираните страни.

Врз основа на предложената документација Судот утврди дека врз основа на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на РМ" бр.4/96, 28/97 и 18/99) односно пред влегувањето во сила (20 јули 2001 година) на

измените и дополнувањата на Законот ("Службен весник на РМ" бр.53/2001) е започната постапката за измените и дополнувањата на планот и е донесена оспорената Одлука. Главниот архитект на градот Скопје дал иницијатива на 14.03.2000 година до општината Карпош-Скопје, за измени и дополнувања на ДУП за предметната урбана единица, по што Елаборатот на Нацрт-планот бил изготвен од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг ЗУАС – Скопје и на истиот е извршена стручна ревизија од страна на ИН-ПУМА – Скопје под бр.0301-52/6 во март 2000 година.

Ова е во согласност со членот 19 од Законот според кој пред организирањето на јавна анкета за нацртот на деталниот урбанистички план, се врши стручна ревизија од страна на стручно-научна институција или комисија што ги определува министерот надлежен за работите на урбанизмот.

Исто така, по Нацрт-планот е дадено стручно мислење од Главниот архитект на Градот Скопје, под бр.18а – 965/1 од 20.06.2000 година, согласно со членот 52 став 1 точка 3 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на РМ" бр.52/95), кој бил во важност во време на постапката, а која одредба предвидувала дека главниот архитект на градот дава стручно мислење на деталните урбанистички планови и урбанистичките и архитектонско-урбанистичките проекти.

Воедно, за Нацрт-планот е дадено стручно мислење од страна на Министерството за транспорт и врски, под бр.10-6981 од 20.10.2000 година, во кое се изнесени забелешки и е дадено мислење дека по вградувањето на сугестиите и забелешките од стручната ревизија и од стручното мислење на министерството, постапката за донесување на измените и дополнувањата на планот може да предложи.

Изготвувачот на планот, АД за урбанизам, архитектура и инженеринг "ЗУАС" – Скопје, дало одговор бр.07-985/1 од 29.11.2000 година до општината Карпош-Скопје, за забелешките во наведеното стручно мислење од надлежното министерство, и за нивно усогласување во планот.

Советот на општината Карпош, донесол заклучок бр.07-855/7-1 од 27 декември 2000 година со кој ја утврдил нацрт-Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на ДУП за населба Влае (МЗ Влае И – населба Маврово и Водовод) и утврдил да се организира јавна анкета. Јавната анкета, е заклучено, да се спроведе со излагање на Планот на јавно место во општината Карпош

и да трае 20 дена, за што ќе се објави соопштените во јавно гласило и општината треба да изготви извештај за јавната анкета со образложение за неприфатените забелешки на граѓаните.

Соопштението за јавна анкета по Нацрт-Одлуката, било објавено во весникот " ;Утрински весник" на 25 јануари 2001 година и се известуваат заинтересираните лица дека на анкетни листови можат да ги изнесуваат своите забелешки во рок од 20 дена од денот на објавување на соопштението.

Ова е во согласност со членот 18 од Законот, според кој јавна анкета и за нацртот на деталниот урбанистички план, се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 15 дена, во кој заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот, задолжително се објавува соопштение во јавните гласила, а извештај со образложение за неприфатните забелешки, изработува општината.

Од списите за спроведената јавна анкета, Судот утврди дека иницијаторот Милорад Миновски поднесол анкетен лист бр.35 во кој ги изнел своите забелешки. Во Извештајот на општина Карпош, бр.08-сл. од 20.06.2001 година се изнесени образложенија за приговорите од 130 анкетни листови и причините за неприфатените забелешки. Исто така, и по однос на приговорот на подносителот на иницијативата, е дадено образложение дека со измените на планот не се предвидува задржување на постојната состојба на дел од земјиштето од катастарската парцела на кое наведеното лице е корисник и шупите кои постојат не се предвидуваат со планот. Во анкетниот лист на иницијаторот бил содржан и приговор по друго прашање кој е прифатен.

По однос на овој дел од постапката за кој и се однесува иницијативата, Судот оцени дека таа била спроведена согласно со одредбите од Законот, со оглед на тоа што неспорно е дека во рамките на јавната анкета бил разгледуван анкетниот лист на иницијаторот и биле третираны изнесените забелешки. Меѓутоа, неприфаќањето на приговорот кој иницијаторот го изнел во однос на шупите кои не се задржувале со планот во рамките на земјиштето од катастарската парцела која тој ја користел и овој дел од земјиштето се предвидува за друга намена, според наше мислење е и клучен мотив за оспорување на Одлуката со поднесената иницијатива, не претставува аргумент дека постапката во овој дел, е незаконита.

Имено, причините за неприфаќање на забелешките во анкетниот лист на иницијаторот, не можат да бидат предмет на оценка од страна на Уставниот суд, а исто така од Законот не произлегува дека одговор за неприфатените забелешки во анкетните листови треба да се доставува поединечно на лицата кои ги поднесле анкетните листови. Во контекст на ова може да се укаже дека и самото планирање на просторот кое се врши во постапка и од надлежни органи согласно со закон, по својата суштина е менување на постојната состојба на просторот и планирање на поинаква содржина на намени и објекти на земјиштето, кое во иднина може да се реализира.

Исто така, во текот на постапката бил изготвен Предлог – план со тех. бр.858/2000, во јуни 2001 година и по оваа фаза на постапката Советот на општината Карпош ја донесол оспорената Одлука бр.07-720/2 од 5.07.2001 година, која била објавена во "Службен гласник на град Скопје" бр.12/2001.

Ова е во согласност со членот 22 став 5 од Законот, спорд кој општината од подрачјето на Град Скопје донесува детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место за подрачјето на општината.

Министерството за транспорт и врски дало согласност под бр.13-7692 од 30.07.2001 година, за спроведување на ДУП за населба "Маврово и Водовод" МЗ "Влае И " – Скопје, согласно со членот 22 став 6 од Законот, според кој и деталниот урбанистички план може да се спроведува само по издавање на согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

Поаѓајќи од изложената фактичка и правна состојба, Судот оцени дека оспорената Одлука е донесена во согласност со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на РМ" бр.4/96, 28/97 и 18/99) кои биле во важност во текот на спроведувањето на постапката, а пред влегувањето во сила на Законот за измени и дополнувања на овој Закон (" Службен весник на РМ" бр.53/2001), па со оглед на тоа не се сторени повреди на одредбите од Законот на кои се укажува во иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Тргувајќи од околноста дека нема основ за поведување постапка за оценување законитоста на оспорената Одлука, произлегува дека не се исполнети условите за изрекување на

привремена мерка од членот 27 од Деловникот на Уставниот суд, поради што Судот одлучи да не издаде решение за привремена мерка.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.28/2003)

61.

- Одлука за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за населба Козле, дел од МЗ "Кузман Јосифовски - Питу" (урбан модул 40) – Општина Карпош – Скопје, Совет на Општината Карпош (должина на рокот за јавна анкета)

- Decision amending the Detailed Urban Plan for the Skopje City District Area of Kozle, parts of District Area "Kuzman Josifovski Pitu" (Urban Module 40), Municipality of District Karpos-Skopje, issued by the Municipal Council of District Karpos (Period of public discussion)

- Постои повреда на постапката за донесување на детални урбанистички планови предвидена со Законот за просторното и урбанистичкото планирање доколку законски предвидениот рок (10 дена) за траењето на јавната анкета се скрати со што им се ускратува можноста на учесниците во јавната анкета да учествуваат во истата.

- There is a violation of the procedure for issuing the Detailed Urban Plan provided by the Law on Regional and Urban Planning, if the legally provided period (10 days) for the public discussion has been shortened, thus restricting the possibility for the participants to take part in such discussions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план за населба Козле, дел од МЗ "Кузман Јосифовски - Питу" (урбан модул 40) – Општина Карпош – Скопје, донесена од Советот на Општината Карпош на 27 декември 2002 година.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија" .

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Драган Бошнакоски од Скопје, со Решение У.бр.52/2003 од 2 април 2003 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за нејзината согласност со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот и член 18 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорената одлука се врши изменување и дополнување на Одлуката за донесување на ДУП за населба Козле, дел од МЗ "Кузман Јосифовски - Питу" (урбан модул 40) – Општина Карпош - Скопје, така што се определува просторот, неговите граници и намена, а преку текстуалниот и графичкиот дел се дава документационата основа и планираниот развој.

Исто така, Судот од одговорот на доносителот на оспорената одлука (писмо бр.389/2 од 19 март 2003 год) и документацијата приложена кон предметот, констатира дека во постапката на донесувањето на Одлуката била организирана јавна анкета, која според член 3 од Одлуката за организирање Јавна анкета по Нацртот на Одлуката .... донесена од градоначалникот на Општина Карпош под бр. 08-1520 /4 од 31 октомври 2002 година, се определува јавната

анкета да трае 10 дена од денот на објавувањето на соопштението. Соопштението било објавено во весникот "Дневник" на 2 ноември 2002 година. Понатаму, на 11 ноември 2002 година, во попладневните часови канцеларијата на месната заедница каде што бил изложен планот, била затворена, а на 12 ноември 2002 година, месната заедница со писмо бр. 153, плановите ги вратила во Општина Карпош, така што, подносителот на иницијативата, како и други заинтересирани граѓани, кои имале подигнато анкетни листови, биле попречени истите да ги дадат, односно да учествуваат во јавната анкета.

5. Според член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот, уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата е едно од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 17 став 3 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/96, 8/96, 28/97, 18/99 и 53/01), по нацртот на деталниот урбанистички план и урбанистичка документација за населено место во општина, се спроведува јавна анкета.

Според член 18 став 1 од овој закон, јавната анкета од член 17 став 3 на овој закон се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуваат писмени забелешки, на анкетни листови, до организаторот на анкетата.

Тргувајќи од содржината на наведените уставни и законски одредби, јасно произлегува дека уредувањето на просторот, вклучувајќи го и неговото планирање е право на граѓаните, кои тие го остваруваат во постапката на донесување на деталните урбанистички планови, преку учеството во јавната анкета со можност од давање на писмени забелешки по нацртот на планот. Понатаму, поаѓајќи од фактот дека јавната анкета трае најмалку 10 дена, а во конкретниот случај, таа била скратена, што може да се констатира од напред наведената правна и фактичка состојба, на учесниците во јавната анкета, според мислењето на Судот, им била ускратена можноста да учествуваат во истата, со што била повредена постапката за донесување на Деталниот урбанистички план, поради што Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 10 од Уставот и член 18 став 1 од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 52/2003)

62.

- Одлука за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница “Цветан Димов II”, Совет на општина Кисела Вода

- Decision amending the Regulations for the Implementation of the Detailed Urban Plan for the District Area "Cvetan Dimov II", issued by the Municipal Council of the City District of Kisela Voda

- Со оглед на тоа што со оспорената одлука се вршат измени и дополнувања на одредбите за спроведување на планот, а не на самиот план и што овие измени се однесуваат само на текстуалниот дел, а не и на графичкиот дел на планот, оспорената одлука не е во согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање, како и со принципот на хармонизација на планирањето.

- Due to the fact, that subject to the given Decision are amendments to the Regulations for the Implementation of the Detailed Urban Plan, not amendments to the Plan itself, as well due to the fact, that such changes apply only to the text part, and not to the graphic of the Plan, the given Decision does not meet the requirements provided by the Law on Regional and Urban Planning, as well by the Principles on Planning Harmonization.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II" бр. 07-44/4-12 од 28.03.2000 година, донесена од Советот на општина Кисела Вода, а објавена во "Службен гласник на град Скопје" бр. 8/2000.

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива поднесена од Ратка Каркалашева и Вукашин Тоскоски од Скопје, со Решение У.бр. 36/2001 од 19 март 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста на одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано беше поставено прашањето за нејзината согласност со закон.

4. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука има вкупно 3 члена и тоа во првиот член фактички се констатира дека се извршени изменувања и дополнувања на одредбите за спроведувања и дополнувања на одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II".

Според членот 2 од Одлуката, текстуалниот дел на овие одредби се составен дел на Одлуката, кои не се објавуваат, а се чуваат во Министерството за урбанизам и градежништво.

Членот 3 од Одлуката го регулира прашањето за нејзиното влегување во сила.

Понатаму, Судот утврди дека според текстуалниот дел на одредбите, кои се составен дел на одлуката, коефициентот на

искористување на земјиштето на одредени содржини во рамките на планот, изнесува:

- за станбени објекти или комплекси до 1,5
- за станбено-деловни објекти или комплекси до 1,8
- во зоните со деловни содржини индустрија и трговија до 2,5
- во централните градски подрачја, утврдени со урбанистички план до 3,0

Процентот на изграденост на локацијата, исто така, според текстуалниот дел на одредбите, изнесува:

- за семејни куќи до 60%
- за повеќесемејни-колективни станбени објекти до 70%
- за трговско-деловни објекти до 80%

Минималниот процент на изграденост на парцелата за семејни куќи изнесува:

- 30% за семејни куќи со парцели до 300 м² , 20% за семејни куќи со парцели до 500м² и
- 15% за семејни куќи со парцели над 1000 м².

Според текстуалниот дел се допушта со спогодба - согласност на сопствениците на предвидена двокуќа со планот, да може да се изврши одвојување во две индивидуални станбени згради, со согласност-спогодба од сопствениците се допушта да се изврши спојување на две или повеќе урбанистички парцели во една за изградба на индивидуална станбена зграда или друг вид на објекти со јавни содржини, како и се допушта поместување на градежната линија во однос на веќе изградените објекти, сето тоа врз основа на изготвен урбанистички проект.

Исто така, според текстуалниот дел, за колективните станбени објекти изградени пред земјотресот се допушта доградба и надградба согласно Правилникот, а урбанистичките карактеристики (стандарди и нормативи) ќе се дефинираат со изработка на урбанистички проект за добивање на услови за градба.

Судот на седницата, исто така, утврди дека Нацрт-одлуката за изменување и дополнување на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II" - е изготвена од Подрачната единица на

Министерството за урбанизам и градежништво, а нејзин предлагач е повереникот на Владата кој што ги вршел работите на градоначалникот на оваа општина.

По предметната Нацрт - одлука, како и по други 18 исти вакви одлуки, кои се однесувале исто така за изменување и дополнување на одредбите за спроведување на исто толку детални урбанистички планови за други населби, е дадено позитивно мислење од Главниот архитект на градот Скопје под бр. 18.а.458/1 од 27.03.2000 година.

Стручната ревизија на Нацртот на оваа одлука е извршена од страна на Институтот за просторно планирање, урбанизам, сообраќај и екологија на Македонија "ИН-ПУМА" Скопје, која има овластување за вршење на стручна ревизија.

Со заклучок бр.07-32/2 од 07.03.2000 година Советот на Општина Кисела Вода ја усвоил Нацрт-Одлуката за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II" и заклучил по истата да се спроведе јавна анкета, во рок од 15 дена од денот на објавувањето во јавните гласила.

Соопштението за организирање јавна анкета е објавено во весникот Дневник од 11.03.2000 година во кое меѓу другото стои дека јавната анкета ќе се спроведе со излагање на Нацрт - Одлуката во просториите на Месната заедница "Цветан Димов" и ќе трае 15 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица доставуваат писмени забелешки на анкетни листови.

За спроведување на јавната анкета е составен извештај во кој е констатирано дека не е поднесен приговор, односно забелешка на ниеден анкетен лист и дека по Нацртот треба да продолжи постапката за усвојување на Предлог – одлуката.

Предлог – Одлуката за изменување и дополнување на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II" бил разгледан на седницата на Советот одржана на 28.03.2000 година, кога е донесена и самата Одлука, која потоа е објавена во "Службен весник на град Скопје" бр.8/2000.

Министерството за урбанизам и градежништво, под бр.10-2253 од 30.03 2000 година има издадено согласност за спроведување на измените и дополнувањата на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план, извршени со оспорената Одлука.

Предметните изменувања на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II", Кисела Вода всушност произлегле од потребата за усогласување на деталните урбанистички планови со веќе извршените измени во законската регулатива и новиот Правилник за стандарди и нормативи за планирање на просторот, а за која цел самото Министерство за урбанизам им сугерирало на општините да се извршат измени само во текстуалниот дел на деталните урбанистички планови, а не и на графичкиот дел, за да до целосното усогласување на деталните урбанистички планови со новата регулатива не се стопира градбата на терен.

5. Со оглед дека оспорената одлука е донесена во 2000 година, при оценување на нејзината законитост Судот ги имаше предвид следните одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/96, 28/97 и 18/99), кои што важеа во време на донесувањето на оваа одлука.

Според член 11 од наведениот закон, деталниот урбанистички план содржи особено: план на намена на просторот и објектите, план на градежни парцели и површини за изградба на објекти определени со регулациони и градежни линии, максимална висина на објектите и други поблиски услови за изградба. Исто така според овој член од Законот деталниот урбанистички план мора да содржи и одредби за спроведување на планот, билансни показатели и соодветни графички прикази.

Според член 21-а од Законот, при изработување на просторен и урбанистички план задолжително се применуваат урбанистичките нормативи и стандарди за планирање на просторот, кој ги донесува министерот надлежен за работите на урбанизмот.

Во однос на постапката за донесување на деталните урбанистички планови Законот пропиша неколку правила и тоа :

Во членот 17 од Законот е утврдено дека деталните урбанистички планови, како впрочем и сите други урбанистички планови, се изработуваат како нацрт и предлог на план.

По нацртот на деталниот урбанистички план по неговото утврдување се спроведува, односно организира, јавна анкета, која, пак, согласно член 18 од Законот, се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 15 дена (по измените на Законот од 2001 година овој рок е скратен на 10 дена), во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица доставуваат писмени забелешки на анкетни листови, до организаторот на анкетата.

За времето и местото на кое ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила.

За јавната анкета се изготвува извештај, со образложение за неприфатените забелешки кој се доставува заедно со предлогот на планот на усвојување. Овој извештај до измените на Законот во 1999 година го изготвуваше Министерството надлежно за урбанизмот, а по тие измени, овој извештај го изготвува општината.

Во членот 20 од Законот, на кој се повикуваат подносителите на оваа иницијатива, утврдено е дека измените и дополнувањата на урбанистичките планови се врши по иста постапка пропишана за нивно донесување, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Според член 22 став 6 и 7 од Законот, урбанистичките планови можат да се спроведуваат по издавањето на согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот, а плановите за кои не е издадена согласност, се сметаат дека не се донесени.

Тргувајќи од наведените законски одредби, како и утврдената фактичка состојба произлегува дека оспорената одлука, со која се врши изменување и дополнување на одредбите за спроведување на Деатлен урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов ИИ", како составен дел на овој план, е донесена по спроведување на севкупната постапка која е пропишана и за донесување на планот.

Меѓутоа, самиот факт дека со оспорената одлука се вршат измени и дополнувања на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II" а не на планот и дека овие измени и дополнувања се однесуваат само на текстуалниот дел, а не и на графичкиот дел на планот, за Судот е доволен основ за изразување на сомневање во нејзината согласност со Законот.

Имено, според мислењето на Судот со оспорената одлука и формално и суштински е повреден Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Формално, прво затоа што Законот не познава донесување и изменување на дел на урбанистички план, но само донесување и изменување на план. Оттука, со оглед дека одредбите за спроведување на планот сами за себе не постојат, но се дел од деталниот урбанистички план, тие и неможат посебно, односно одвоено да се изменуваат и дополнуваат, како што е направено во конкретниот случај, но може да се вршат измени и дополнување на урбанистичкиот план во тој дел.

Второ, имајќи предвид дека според Законот, деталниот урбанистички план содржи графички и текстуален дел, според Судот не е можно овие делови да се одвојуваат, бидејќи по правило нумеричките показатели во текстуалниот дел тангираат и податок во графичкиот дел. Тоа, со други зборови би значело дека и при секои изменувања и дополнувања на планот, планот мора содржински да ги има сите прилози, односно делови на оргинерниот план што се менува и дополнува, што не е така во конкретниот случај, бидејќи измените и дополнувањата се извршени и се однесуваат само на текстуалниот, а не и на графичкиот дел на деталниот урбанистички план на Месната заедница "Цветан Димов II".

Како повреди на Законот од суштинска природа што се направени со оспорената одлука, според Судот се следните:

Со текстуалниот дел на оспорената одлука, кој е нејзин составен дел, се навлегува во другите делови, конкретно во графичкиот дел, на планот. Ова од причина што параметрите, односно нормативите и стандардите утврдени во текстуалниот дел се практично единствени нумерички параметри кои непосредно се однесуваат на физичките параметри на секоја градба и се уредуваат во графичкиот дел на планот.

Со оглед дека во конкретниот случај со оспорената одлука не се извршени измени и на графичкиот дел на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Цветан Димов II" фактички постои неусогласеност на податоците меѓу текстуалниот и графичкиот дел на овој план, односно овие податоци меѓусебно се спротивставени.

Од друга страна, стандардите и параметрите за коефициентот на искористување на земјиштето и процентот за изграденост на локацијата утврдени во Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот се користат при планирањето и важат за изготвувачот на планот, а не за органите што го спроведуваат планот, поради што тие и не можат да бидат предмет на уредување со одредбите за спроведување на планот.

Со текстуалниот дел на оспорената одлука всушност се врши делегирање на правото на планирање од Советот на општината Кисела Вода, на подрачната единица на Министерството за урбанизам бидејќи се допушта врз основа на изготвен урбанистички проект планираната градба и градежната линија утврдени со планот да се менуваат, односно се допушта урбанистичките параметри да се дефинираат со изработка на урбанистички проект за добивање на услови за градба. Тоа практично би значело дека на овој начин се утврдуваат нови услови за градба кои не се содржани во ниеден дел од деталниот урбанистички план, односно ни во неговиот текстуален ни графички дел, што од друга страна пак значи да се гради вон уставните и законските рамки за планирање на просторот.

И на крајот, со оглед на тоа што со оспорената одлука, преку изменување и дополнување само на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница “Цветан Димов II ” се овозможува на органот на управата надлежен за работите на урбанизмот при издавање на услови за градба да врши измена на целиот урбанистички план вон законски утврдената постапката, Судот смета дека се нарушува и принципот на хармонизација на планирањето, а директно се повредува и членот 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, според кој планирањето на просторот е континуиран процес кој се обезбедува со изработување, донесување и спроведување на просторните и урбанистичките планови кои меѓусебно се усогласуваат.

6. Поради сите напред наведени причини, Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање, кои важеле во времето на нејзиното донесување.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.36/2001)

63.

- Одлука за укинување на Одлуката за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на ДУП за М.З "Вардар", Совет на општина Кисела Вода.

- Decision terminating the Decision on amendments to the Detailed Urban Plan of District Area "Vardar", Municipal Council of District Kisela Voda

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 2 јули 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница "Вардар" бр.07-53/11 од 28.03.2000 година, донесена од Советот на општина Кисела Вода, а објавена во "Службен гласник на град Скопје" бр.8/2000.

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Маргарита Шијакова од Скопје со Решение У.бр.8/2003 од 30 април 2003 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано беше поставено прашањето за нејзината согласност со Уставот и со закон.

4. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука има вкупно 3 члена и тоа во првиот член фактички се констатира дека се извршени изменувања и дополнувања на Одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница "Вардар".

Според членот 2 од Одлуката, текстуалниот дел на овие одредби се составен дел на Одлуката, кои не се објавуваат, а се чуваат во Министерството за урбанизам и градежништво-Подрачната единица Кисела Вода.

Членот 3 од Одлуката го регулира прашањето за нејзиното влегување во сила.

Понатаму, Судот утврди дека според текстуалниот дел на одредбите, (Елаборатот) кој е составен дел на одлуката, коефициентот на искористување на земјиштето на одредени содржини во рамките на планот, изнесува:

- за станбени објекти или комплекси до 1,5
- за станбено-деловни објекти или комплекси до 1,8
- во зоните со деловни содржини индустрија и трговија до 2,5
- во централните градски подрачја, утврдени со урбанистички план до 3,0

Во текстуалниот дел на одлуката, исто така, е утврдено дека предвидените габарити на објектите во графичките прилози на планот се ориентациони, а подетална површина за изградба на објектите ќе се утврдува со урбанистички проект, согласно закон.

Исто така, според текстуалниот дел се допушта при планирање на содржини за јавни намени и стопански дејности на нови или на постојни комплекси, на една урбанистичка парцела со урбанистички проект да можат да се планираат повеќе објекти во зависност од намената и технологијата.

5. Врз основа на документацијата доставена од Советот на општина Кисела Вода, Судот ја утврди следната фактичка состојба во врска со спроведената постапка за донесување на оспорената одлука:

Со заклучок бр.07-32/3 од 07.03.2000 година Советот на Општина Кисела Вода ја усвоил Нацрт-Одлуката за изменување и дополнување на Одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Вардар" и заклучил по истата да се спроведе јавна анкета, во рок од 15 дена од денот на објавувањето во јавните гласила.

По предметната Нацрт - одлука, како и по други 18 исти вакви одлуки, кои се однесувале за изменување и дополнување на одредбите за спроведување на исто толку детални урбанистички планови за други населби, е дадено позитивно мислење од Главниот архитект на градот Скопје под бр. 18.а.458/1 од 27.03.2000 година.

Стручната ревизија на Нацртот на оваа одлука е извршена од страна на Институтот за просторно планирање, урбанизам, сообраќај и екологија на Македонија "ИН-ПУМА" Скопје, кој има овластување за вршење на стручна ревизија.

Соопштението за организирање на јавна анкета е објавено во весникот Дневник од 11.03.2000 година.

За спроведување на јавната анкета е составен извештај во кој е констатирано дека не е поднесен приговор, односно забелешка на ниеден анкетен лист и дека по Нацртот треба да продолжи постапката за усвојување на Предлог – одлуката.

Предлогот на Одлуката за изменување и дополнување на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Вардар II " бил разгледан на седницата на Советот одржана на 28.03.2000 година, кога е донесена и самата Одлука, која потоа е објавена во "Службен весник на град Скопје" бр.8/2000.

Министерството за урбанизам и градежништво, под бр.10-2245 од 30.03.2000 година има издадено согласност за спроведување на измените и дополнувањата на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план, извршени со оспорената Одлука.

6. При оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука Судот ги имаше предвид одредбите од член 8 од Уставот на Република Македонија, како и одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање кои што важеле во времето на нејзиното донесување, а во однос на кои истовремено и се оспорува оваа одлука.

Имено, во член 8 од Уставот на Република Македонија како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, меѓу другите, се утврдени и принципот на владеењето на правото, како и уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата на унапредувањето на животната средина и на природата.

Според член 11 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/96, 28/97 и 18/99), деталниот урбанистички план содржи особено: план на намена на просторот и објектите, план на градежни парцели и површини за изградба на објекти определени со регулациони и градежни линии, максимална висина на објектите и други поблиски услови за изградба. Исто така според овој член од Законот деталниот урбанистички план мора да содржи и одредби за спроведување на планот, билансни показатели и соодветни графички прикази.

Според член 21-а од истиот Закон, при изработување на просторен и урбанистички план задолжително се применуваат урбанистичките нормативи и стандарди за планирање на просторот, кој ги донесува министерот надлежен за работите на урбанизмот.

Во однос на постапката за донесување на деталните урбанистички планови Законот пропиша неколку правила и тоа :

Во членот 17 од Законот е утврдено дека деталните урбанистички планови, како и сите други урбанистички планови, се изработуваат како нацрт и предлог на план.

По нацртот на деталниот урбанистички план по неговото утврдување се спроведува, односно организира, јавна анкета, која, пак, согласно член 18 од Законот, се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 15 дена (по измените на Законот од 2001 година овој рок е скратен на 10 дена), во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица доставуваат писмени забелешки на анкетни листови, до организаторот на анкетата.

За времето и местото на кое ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила.

За јавната анкета се изготвува извештај, со образложение за неприфатените забелешки кој се доставува заедно со предлогот на планот на усвојување.

Во членот 20 од Законот, на кој се повикува подносителката на оваа иницијатива, утврдено е дека измените и дополнувањата на урбанистичките планови се врши по иста постапка пропишана за нивно донесување, доколку со овој закон не е поинаку определено.

Според член 22 став 6 и 7 од Законот, урбанистичките планови можат да се спроведуваат по издавањето на согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот, а плановите за кои не е издадена согласност, се сметаат дека не се донесени.

Од наведените законски одредби, како и од утврдената фактичка состојба произлегува дека оспорената одлука, со која се врши изменување и дополнување на одредбите за спроведување на Детален урбанистички план за Месната заедница "Вардар", кои се составен дел на овој план, е донесена по спроведување на севкупната постапка која е пропишана и за донесување на планот.

Меѓутоа, самиот факт дека со оспорената одлука се вршат измени и дополнувања на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Вардар" а не на планот и дека овие измени и дополнувања се однесуваат само на текстуалниот дел, а не и на графичкиот дел на планот, за Судот е доволен основ за изразување на сомневање во нејзината согласност со Законот.

Имено, според мислењето на Судот со оспорената одлука и формално и суштински е повреден Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Прво, формалната повреда на Законот во конкретниот случај се состои во тоа што оспорената одлука е насловена како Одлука за изменување и дополнување на одредбите за спроведување на Детален урбанистички план, а Законот познава само донесување и изменување на урбанистички план, а не и донесување и изменување на дел на планот. Оттука, со оглед дека одредбите за спроведување на планот сами за себе не постојат, односно немаат третман на посебен акт, но се дел од деталниот урбанистички план, тие и неможат посебно, односно одвоено да се изменуваат и дополнуваат

планот, надвор од постапката пропишана за изменување и дополнување на самиот урбанистички план.

Второ, имајќи предвид дека според Законот, деталниот урбанистички план содржи графички и текстуален дел, според Судот не е можно овие делови да се одвојуваат, бидејќи по правило нумеричките показатели во текстуалниот дел засегаат и податок во графичкиот дел. Тоа, со други зборови би значело дека и при секои изменувања и дополнувања на планот, планот мора содржински да ги има сите прилози, односно делови на оргинерниот план што се менува и дополнува, што не е така во конкретниот случај.

Како повреди на Законот од суштинска природа што се направени со оспорената одлука, според Судот се следните:

Со текстуалниот дел на оспорената одлука, кој е нејзин составен дел, всушност се навлегува и во другите делови, конкретно во графичкиот дел, на планот. Ова од причина што параметрите, односно нормативите и стандардите утврдени во текстуалниот дел практично се единствени нумерички, односно физички параметри, кои непосредно се однесуваат на секоја градба и се уредуваат во графичкиот дел на планот.

Со оглед дека во конкретниот случај со оспорената одлука не се извршени измени и на графичкиот дел на Деталниот урбанистички план за Месната заедница “Вардар” фактички постои неусогласеност на податоците меѓу текстуалниот и графичкиот дел на овој план, односно овие податоци меѓусебно се спротивставени.

Од друга страна, стандардите и параметрите за коефициентот на искористување на земјиштето и процентот за изграденост на локацијата утврдени во Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот се користат при планирањето и важат за изготвувачот на планот, а не за органите што го спроведуваат планот, поради што тие и не можат да бидат предмет на уредување со одредбите за спроведување на планот.

Понатаму, со текстуалниот дел на оспорената одлука всушност се врши делегирање на правото на планирање од Советот на општината Кисела Вода на подрачната единица на Министерството за урбанизам, бидејќи се допушта планираните габарити на објектите во графичките прилози на планот да се менуваат со урбанистички проект, а се допушта и бројот на објекти на една парцела да се планира со урбанистички проект, наместо со

планот. Тоа практично би значело дека на овој начин се утврдуваат нови услови за градба кои не се содржани во ниеден дел од деталниот урбанистички план, односно ни во неговиот текстуален ни графички дел, што од друга страна пак значи да се гради вон уставните и законските рамки за планирање на просторот.

И на крајот, со оглед на тоа што со оспорената одлука, преку изменување и дополнување само на одредбите за спроведување на Деталниот урбанистички план за Месната заедница "Вардар" се овозможува на органот на управата надлежен за работите на урбанизмот при издавање на услови за градба да врши измена на урбанистички план вон законски утврдената постапката, Судот смета дека индиректно се повредуваат и уставно утврдените темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, како што се принципот на владеењето на правото во уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата, што се операционализира и остварува на начин и постапка утврдени во Законот за просторно и урбанистичко планирање.

7. Поради сите напред наведени причини, Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со Уставот и со одредбите на Законот за просторно и урбанистичко планирање, кои важеле во времето на нејзиното донесување.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.8/2003)

64.

- Одлука за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево, за Населба "Бала Маало" општина Кичево, Совет на општина Кичево

- Decision amending the Detailed Urban Plan of the City of Kicevo, District "Bela Maalo", issued by the City Council of Kicevo

- Законот кој ја уредува постапката за донесување на детален урбанистички план не предвидува обврска за организаторот на јавната анкета да го известува секој граѓанин посебно за местото и времето на одржување на јавната анкета. За таа цел граѓаните се известуваат преку соопштение кое се објавува во јавните гласила. Законот не предвидува ниту обврска за планот посебно да се консултираат заинтересираните правни и физички лица од подрачјето опфатено со планот. Тие своите забелешки и предлози по нацрт планот ги доставуваат на анкетни листови до организаторот на јавната анкета.

- The Law defining the issuing procedure of Detailed Urban Plans does not stipulate any obligation for the organizer of public discussions to inform every citizen separately about the place and the date of the public discussion. The citizens are informed for that purposes through announcements issued in the official gazettes.

Also, the Law does not stipulate any obligation, that the Plan must be subject to special consultations with interested natural persons and legal entities residing on the territory subject to this Plan. They can deliver their notes or suggestions in relation to the draft version of the Plan by delivering discussion forms to the discussion organizer.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката под бр.1794/17 за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево, за Населба "Бала Маало" општина Кичево, донесена на седницата одржана на 27.12.2001 година на Советот на општина Кичево ("Службен гласник на општина Кичево" бр.9/2001).

2. Исламската заедница во Република Македонија – Муфтиство Кичево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Подносителот на иницијативата смета дека при донесување на оспорената одлука не биле почитувани одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање затоа што не бил известен за одржување на јавната анкета поради што и не бил во можност да учествува во оваа фаза на постапката, иако се работело за национализиран имот поранешна сопственост на Исламската заедница, кој бил опфатен со оспорената одлука, и се предвидувал зелен пазар.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека Исламската заедница за овој имот поднела барање за денационализација пред донесувањето на оспорената одлука, па затоа смета дека доносителот на планот не можел да го донесе овој план пред да се реши ова нејзино барање, односно пред да се расчистат имотно-правните односи согласно Законот за сопственичките односи, Законот за денационализација и Законот за експропријација.

Освен тоа, одлуката се оспорува и од причини што Исламската заедница не била консултирана ни во фазата на изработка на планот, а таквата консултација како обврска произлегувала исто така од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Поради наведеното, во иницијативта се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста (притоа не се наведува ни еден член од Уставот) и законитоста на оспорената одлука и истата да биде поништена.

3. Судот на седницата утврди дека во член 1 од оспорената одлука е утврдено дека со неа се донесуваат измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план за Населба "Бала Маало" – Општина Кичево, чиј предлог е изготвен од "ИН-ПУМА" – Скопје, подизвршител – Проект Биро "Есперанца Дизајн" Д.О.О.Е.Л. Битола, со техн.бр.111/2001 од ноември 2001 година и е составен дел на оваа одлука.

Во член 2 од Одлуката е утврдено дека Планот кој се донесува со оваа одлука содржи: текстуално образложение, графички прилози, стручна ревизија на Нацртот на измените и дополнувањата на овој план, извештај по јавната анкета по Нацртот на планот и согласност на Предлогот за изменување и дополнување на овој план.

Според членот 3 од Одлуката, планот се заверува во рок од 8 дена од денот на донесувањето во 4 примероци, како и оригиналните графички прилози, со потпис и печат на доносителот на планот, а останатите примероци се доставуваат до Министерството за транспорт и врски – Подрачна единица во Кичево и еден примерок до Секторот за уредување на просторот во Скопје.

Во член 4 од Одлуката е утврдено дека овој план ќе го спроведува Министерството за транспорт и врски – Подрачна единица во Кичево.

Според членот 5, примерок од оваа одлука освен до Општина Кичево, се доставува и до Министерството за транспорт и врски – Секторот за уредување на просторот Скопје и Подрачната единица во Кичево.

Според член 6, оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Кичево".

4. Судот на седницата, врз основа на документацијата доставена од Советот на општината Кичево ја утврди следната фактичка состојба во однос на постапката во која е донесена оспорената одлука:

а) Измените и дополнувањата на овој Детален урбанистички план се вклопуваат во рамките на Програмата за изработка и донесување на урбанистички планови во општина Кичево во 2001 година;

б) По нарачка на Советот на општина Кичево Нацртот на измените и дополнувања на Деталниот урбанистички план "Бала Маало" Кичево го изработил Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија "ИН-ПУМА" Д.О.О. Скопје, подизвршител Проектанско Биро "Експеранса – Дизајн" Д.О.О.Е.Л. Битола;

в) Пред спроведување на јавната анкета, на Нацртот за измени и дополнување на овој план е извршена стручна ревизија од Јавното претпријатие за просторни и урбанистички планови – Скопје, кое има овластување за вршење стручна ревизија издадено во 1998 година.

г) Соопштението за спроведување на јавната анкета издадено од градоначалникот на Општината Кичево е објавувано на програмата на Радио Кичево секој работен ден од 1 октомври до 5 октомври 2001 година;

Според ова соопштение, јавната анкета се спроведувала во зградата на општина Кичево и траела од 1 октомври до 11 октомври 2001 година;

д) За изготвување на извештај од јавната анкета градоначалникот на општината именувал трочлена комисија, која што по завршување на јавната анкета изготвила извештај под бр.08-1420/2-6 од 1.11.2001 година;

ѓ) Според Извештајот, во текот на јавната анкета по Нацртот на измените и дополнувањата на овој Детален урбанистички план биле поднесени четири анкетни листови по кои Комисијата се произнела со тоа што некои од барањата истакнати во анкетните листови биле прифатени, а некои не, за што е дадено и образложение ;

е) На Предлогот за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план, во кој претходно биле вградени сугестиите и забелешките од стручната ревизија, како и прифатените барања на граѓаните од јавната анкета, Министерството за транспорт и врски има издадено согласност под бр.13-13277 од 10 декември 2001 година.

ж) Ваквиот Предлог за изменување и дополнување на Деталниот урбанистички план на град Кичево за Населба "Бала Маало" бил разгледуван на седницата на Советот на општина Кичево одржана на 27.12.2001 година, кога е донесена и оспорената одлука под бр.07-1794/17;

5. Планирањето на просторот, видовите, содржината на плановите и изработувањето и постапката за донесување на плановите се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/96, 28/97, 18/99, 53/2001 и 45/2002).

Според член 3 од Законот, изработувањето и донесувањето на просторните и урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Според член 11 од Законот, деталниот урбанистички план се донесува за одделни делови на населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според ставот 3 на овој член деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Синтезниот графички приказ, пак, содржи: граница на урбаното подрачје, намена на земјиштето на урбаните модули во градежни парцели, површини за изградба на објекти определени со градежни линии и максимална висина и др.

Во однос на постапката за донесување на деталните урбанистички планови, Законот пропишува неколку правила и тоа:

Во член 17 став 1 од Законот, утврдено е дека деталните урбанистички планови, како и сите други урбанистички планови, се изработуваат како нацрт и предлог на план.

По нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета, за што согласно ставот 7 на член 17 од Законот одлука

донесува градоначалникот на општината, по утврдувањето на нацртот на планот од страна на општинската администрација.

Според член 18 од Законот, јавната анкета се спроведува со излагање на планот на јавно место најдоцна 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје доставуваат писмени забелешки на анкетни листови, до организаторот на анкетата.

За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила.

За јавната анкета се изготвува извештај со образложение за неприфатените забелешки.

Пред организирање на јавна анкета, по нацртот на деталните урбанистички планови, согласно член 19 од Законот се врши стручна ревизија од страна на правно лице кое има добиено овластување, а кое ќе го определи градоначалникот на општината.

Според член 22 став 6, за разлика до измените на Законот извршени во 2001 година, деталните урбанистички планови се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од страна на министерството надлежно за работите на уредувањето на просторот.

И на крај, како битен член кој се имаше предвид при одлучувањето по иницијативата е членот 20 став 1 од Законот според кој измените и дополнувањата на урбанистичките планови се вршат по иста постапка пропишана за нивно донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Од наведените законски одредби произлегува дека по нацртот на деталниот урбанистички план задолжително се спроведува јавна анкета и се врши стручна ревизија. Меѓутоа, од начинот и постапката на кои според Законот се спроведува јавната анкета не произлегува обврската за организаторот, посебно, односно поединечно да ги известува заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, а во случајот и Исламската заедница во Република Македонија – Муфтиство Кичево, за местото и времето, односно рокот во кој што се организира јавната анкета.

Исто така, од Законот не произлегува можност во стручната ревизија на деталните урбанистички планови да учествуваат и други правни лица (освен правното лице кое има добиено овластување за тоа согласно овој закон), ниту, пак, произлегува обврската за планот посебно да се консултираат заинтересираните правни и физички лица од подрачјето опфатено со планот, како што смета подносителот на оваа иницијатива.

Имајќи го предвид наведеното, како и фактот дека по нацртот на оспорениот детален урбанистички план е спроведена јавна анкета и извршена стручна ревизија онака како што е предвидено во Законот, Судот утврди дека наводите во иницијативата според кои оспорената одлука не била во согласност со законот затоа што подносителот не бил посебно известен за јавната анкета и не бил консултиран во фазата на изработка на планот, се ирелевантни, односно не се од влијание за согласноста на оваа одлука со Законот.

Според мислењето на Судот враќањето на градежното неизградено земјиште во сопственост на поранешните сопственици во постапка согласно Законот за денационализација, како и другите евентуално спорни имотно-правни односи во врска со земјиштето опфатено со планот, не претставуваат пречка за урбанистичко планирање на тоа земјиште, а во таа смисла ниту за донесување или изменување и дополнување на детални урбанистички планови. Ова од причини што прво, изработувањето и донесувањето на просторните и урбанистички планови според членот 3 од Законот, се работи од јавен интерес, второ, што градежното земјиште во член 2 од Законот за градежното земјиште, а согласно член 56 од Уставот на Република Македонија, е определено како добро од општ интерес за Републиката и ужива посебна заштита на начин и услови утврдени со овој закон и дека уредувањето на ова земјиште е дејност од јавен интерес, и трето, што е уште позначајно, градежното земјиште, кое според член 6 од Законот за градежното земјиште може да биде во сопственост, освен на Република Македонија, и на домашни и правни лица, може да се експроприра на начин и под услови определени со прописите за експропријација (член 12 став 3).

Од наведените законски одредби произлегува дека во услови кога градежното земјиште може да биде во сопственост и на други правни и физички лица, освен во сопственост на Република Македонија, и кога е отворен процесот за денационализација со урбанистичките планови и актите што нив ги заменуваат се определува само начинот и намените за кои ќе се користи градежното

земјиште што е опфатено со овие акти. Тоа, со други зборови значи дека со просторните и урбанистички планови донесени по влегувањето во сила на Законот за градежното земјиште, за разлика од порано, сопственосно-правниот режим врз градежното земјиште затечен пред влегувањето во сила на овој закон не се менува.

Со оглед на тоа што постапките за денационализација и за експропријација се сосема различни и независни од постапката за донесување и изменување и дополнување на урбанистичките планови, Судот утврди дека не може да се постави прашањето за согласноста на оспорената одлука со Уставот и Законот за просторно и урбанистичко планирање ниту од аспект на наводите во иницијативата според кои оспорениот детален урбанистички план неможел да биде донесен пред да се заврши постапката за денационализација и другите евентуални сопственосно-правни спорови во врска со КП.бр.1319 и 1320.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.48/2003)

65.

- Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за населба Козле, дел од Месната заедница " Пецо Божиновски - Кочо", Совет на општина Карпош

- Decision amending the Decision on the Detailed Urban Plan for the District Area of Kozle, District Area Part "Peco Bozinovski – Koco", issued by the Municipal Council of the Skopje District of Karpos

- Судот нема да поведе постапка за оценување на законитоста кога Одлуката е донесена од страна на законски определени органи и во постапка предвидена со Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- The Constitutional Court shall not initiate any procedures for the assessment of the legality in cases, when the Decision has been brought by the legally designated bodies and within a procedure provided by the Law on Regional and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 26 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за населба Козле, дел од Месната заедница " Пецо Божиновски - Кочо" бр. 07-1557/1 од 2 ноември 2002 година на Советот на општина Карпош.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот на барањето за поведување на постапка за оценување на меѓусебната согласност на Одлуката означена во точката 1 од ова решение со членовите: 8, 9, 14 и 19 од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002) и одредбите на Правилникот за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002)

3 . Оливер Ристовски адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на законитоста на Одлуката, означена во точка 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, оспорената Одлука била спротив на на член 3, член 10, член 11, член 14 и други одредби од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање, како и на член 8, член 9, член 14 и член 19 од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање и на одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот.

Понатаму во иницијативата се појаснува дека по повод организираната јавна анкета биле доставени поголем број на анкетни листови од страна на граѓани и истакнати научни работници со забелешки на Нацрт-Одлуката, а исто така бил формиран и Одбор на граѓанска иницијатива кој се обратил до сите надлежни институции, со барање да се достават мислења на еминентни стручни лица од областа на екологијата, архитектурата и градежништвото.

Покрај поднесениот голем број на анкетни листови, Советот на општината Карпош не дал образложение за неприфатените забелешки, со што постапил спротивно на членот 11 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање. Повредата била направена на начин што помеѓу Нацрт-Одлуката од 14 јуни 2002 година и оспорената Одлука не постоела никаква разлика.

Посебно се истакнува дека со Одлука на Советот на град Скопје од 2 март 1998 година улицата "Козле" на која се планира изградба на објектот со измената на ДУП влегува во редот на магистрални улици на град Скопје, па за изградба на каков било објект било потребно и сообраќајно мислење, а Јавното сообраќајно претпријатие крајно негативно се изразило за планираната изградба. Во поткрепа на основаноста на изнесените наводи се прилага графички прилог на ПЕ Карпош при Министерството за урбанизам и градежништво од 04 март 2003 година, од кој произлегувало дека првиот објект дозволен за градба бил со недозволено голема широчина и се наоѓал скоро на самиот раб на улицата " Козле" со улицата "Трнодол", на кој начин потполно се затворало видното поле за сите возила што ќе минуваат по наведените сообраќајници.

Со планираната градба на висок објект над дозволената кота, на наведената локација, исто така, би се уништил зелениот појас

во тој дел од градот, би дошло до нарушување на еколошката рамнотежа, запирање на воздушното струење од Водно кон градот, а постоеле и можности од ерозија на земјиштето, како и евентуални земјотреси поради сеизмички несигурен терен. Во поткрепа на ваквите наводи се посочува стручното мислење на директорот на Фондот за води, изработено врз основа на експертските анализи на проф. д-р Апостол Поцевски и доц. д-р Иван Блинков, а во кое мислење се апелира за преиспитување на предвиденото изменување и дополнување на ДУП.

Врз основа на сето наведено се предлага поведување на постапка за оценување законитоста на оспорената Одлука и воедно се истакнува посебно барање за донесување на решение за запирање на извршување на одобрието за градба издадено од Министерството за транспорт и врски – Сектор за урбанизам ПЕ Карпош број 16-3567/4 од 26 март 2003 година до донесување на конечната одлука по иницијативата.

Инаку, адвокат Оливер Ристовски од Скопје, во иницијативата наведува дека настапува како полномошник на Одборот на граѓани од населбите: Козле, Трнодол и Жданец, меѓутоа кон иницијативата прилага полномошно од чија содржина не може да се утврди од кого е овластен за поднесување на иницијативата, освен што е наведено дека следуваат потписи на давателите на полномошното. Во доставените докази има поголем број списоци на граѓани различни по содржина, од кои Судот не можеше со сигурност да констатира дали се составен дел на даденото полномошно или не. Исто така, доказ за каква било форма на регистрирање на споменатиот Одбор во приложената документација нема.

Бидејќи од иницијативата и приложената документација во претходната постапка не произлегува во чие име настапува адвокатот Оливер Ристовски од Скопје, Судот сметаше дека иницијативата е поднесена од поединец.

4. Судот на седницата утврди дека со поред содржината на ?лен 1 од оспорената Одлука, со Одлуката се изменува и дополнува Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за населба Козле дел од Месна заедница "Пецо Божиновски-Кочо", а измените и дополнувањата на ДУП се изработени според одредбите за спроведување на Основниот урбанистички план на град Скопје, барањата во Програмата за содржината на Планот и Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот. Во ?ленот 2 се определува површината за која се прават измените и дополнувањата

на планот, потоа конкретно се определуваат границите, се означува дека станува збор за еден урбан модул-блок, се определува намената на објектите во урбаниот модул, се определува максималната висина на објектите, се означува што се определува со планот, како и дека измените на планот содржат текстуален и графички дел. Во членот 3 од Одлуката е определено дека составен дел на одлуката се: текстуален дел, графички прилози, основни параметри за уредување на просторот и табеларен приказ на урбанистичките параметри. Во членот 4 од Одлуката се определува начинот на заверка на Планот, а во членот 5 се определува органот и рокот за обезбедување на целокупната документација за реализација на Планот. Потоа во следната одредба се определува каде ќе се чува Планот со сите негови делови. Во членот 7 е определено дека Одлуката влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на Град Скопје". Одлуката е донесена од Советот на општината Карпош под број 07-1557/1 од 22 ноември 2002 год.

5. Од приложената документација Судот исто така утврди дека Круме и Љубе Петровски од Скопје на 12 февруари 2002 година и главниот архитект на Град Скопје на 3 април 2002 година на барање на Советот на општината Карпош, поднеле посебни барања за покренување иницијатива за изменување и дополнување на ДУП за дел од Месната заедница "Пецо Божиновски-Кочо" во населбата Козле.

Извештајот за извршената стручна ревизија на измените и дополнувањата на ДУП е направен во месец април 2002 година од страна на Институтот за урбанизам, сообраќај и екологија "ИН-ПУМА".

Одговор на извршената ревизија е даден од А.Д. за урбанизам, архитектура и инженеринг "Зуас" - Скопје.

Со писмо број 08-559/1 од 25 април 2002 година, Советот на општината Карпош од главниот архитект на град Скопје побарал стручно мислење за измените и дополнувањата на Планот.

Во стручното мислење бр.18а-1008/2 од 28 мај 2002 година, главниот архитект се произнел дека Нацрт-Планот во целост е изработен според одредбите за спроведување на Генералниот урбанистички план на град Скопје и други акти, па Општината може да отпочне со постапката за донесување на Нацрт-Планот.

Градоначалникот на општината Карпош со писмо бр.08-704/1 од 28 мај 2002 година од Министерството за транспорт и врски-

Сектор за планирање на просторот во Скопје, побарал стручно мислење за измените и дополнувањата на Планот, по што е добиено стручно мислење бр.13-7823 од 11 јуни 2002 година дека по вградување на сугестиите и забелешките може да се пристапи кон постапката за усвојување на планот.

Градоначалникот на општината Карпош донел Одлука бр. 08-8447 од 12 јуни 2002 година за пристапување кон предлогот за донесување на Одлуката за изменување и дополнување на предметниот ДУП, со Нацрт на одлука.

Во образложението на Нацрт-Одлуката помеѓу другото е наведено дека причините за измена на Планот се од имотноправен и урбанистички аспект, како и тоа дека постојното решение од урбанистички аспект има повеќе слабости. Како слабости на претходното решение се означува спречување на струење на свеж воздух од Водно од бедемот дол 170 метри, можност да се градат станови само со северна ориентација, паркирање надвор од локацијата, што е во спротивност со постојните прописи и други.

Со Одлука бр. 08-8447/1 од 12 јуни 2002 година градоначалникот на Општината го усвоил Нацртот на Одлуката за изменување и дополнување на Планот.

Одделението за урбанизам, уредување на градежното земјиште, комунална инфраструктура и заштита на животната средина на општината Карпош донело Заклучок бр. 08-8447/2 од 13 јуни 2002 година за утврдување на текстот на Нацрт-Одлуката.

Потоа, градоначалникот на општината Карпош донел Одлука бр. 08-8447/3 од 13 јуни 2002 година за организирање на јавна анкета по Нацрт-Одлуката во траење од 10 дена со објавување на соопштението во јавното гласило "Дневник".

Соопштението е објавено во весникот "Дневник" на 14 јуни 2002 година, со означување на местото и времето на спроведување на јавната анкета.

Во извештајот бр.08-965/1 од 28 јуни 2002 година на градоначалникот на Општината е содржано образложение за неприфатените забелешки, наведено е дека во предвидениот рок биле доставени 20 анкетни листови при што е дадено образложение за неприфатените забелешки, а се имале во предвид и 27 анкетни

листови од јавната анкета спроведена во 2000 година, за кои било одговорено во претходната постапка.

Претседавачот на Советот на Општината со допис бр.07-974 од 2 јули 2002 година од Министерството за транспорт и врски-Сектор за планирање на просторот во Скопје побарал издавање на согласност на Предлог-Одлуката за изменување и дополнување на ДУП.

Министерството за транспорт и врски - Сектор за планирање на просторот во Скопје дало согласност бр.13-8831 од 9.07.2002 година на Предлог планот за изменување и дополнување на предметниот ДУП.

Советот на општината Карпош ја донел оспорената Одлука под број 07-1557/1 од 22 ноември 2002 година.

Одлуката е објавена во "Службениот гласник на Град Скопје" бр.12 од 28 ноември 2002 година.

Во графичкиот прилог, составен дел на оспорената Одлука се внесени прифатените забелешки од спроведената анкета, кое нешто Судот го утврди со непосреден увид и компарација на графичките прилози кон Нацрт-Одлуката и оспорената Одлука.

Од страна на учесниците во постапката се прилагаат и други докази по однос на прибавени стручни мислења од еминентни стручни лица, како и по однос на остварени контакти со соодветни институции, но според Судот овие докази не се однесуваат на фазите во спроведувањето на постапката за измена и дополнување на Планот, туку се однесуваат на почитување или непочитување на одделни стандарди и нормативи.

6. Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996) влезе во сила на 3 февруари 1996 година, по што се направени повеќе измени и дополнувања и тоа со донесување на:

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.28/1997), што влезе во сила на 28 јуни 1997 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.18/1999), што влезе во сила на 8 април 1999 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.53/2001), што влезе во сила на 20 јули 2001 година;

- Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на РМ" бр. 45/2002), што влезе во сила на 7 јули 2002 година;

Во иницијативата се оспорува донесената Одлука за изменување и дополнување на ДУП од аспект на нејзината согласност со членовите: 3, 10, 11, 14 и други членови од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање, без да се означи за која измена и дополнение се однесуваат таквите наводи. Меѓутоа, од содржината на наводите од иницијативата Судот утврди дека станува збор за Закон за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање објавен во "Службен весник на РМ" бр.53/2001 година.

Според член 7 од Законот, во зависност од просторот што е предмет на планирање се донесува, покрај другите, и детален урбанистички план.

Деталниот урбанистички план, според член 11 став 1 од Законот, се донесува за одделни делови од населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според содржината на став 3 од оваа одредба, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Деталниот урбанистички план, како план од пониско ниво мора да биде усогласен со Генералниот урбанистички план. Во ставот 4, е определено дека документацијата на деталниот урбанистички план за постојната состојба и проекциите претставуваат документациона основа на планот, која заедно со нацрт планот се доставува на стручна ревизија според член 19 на овој Закон.

Од содржината на член 17 од Законот, која се однесува на деталните урбанистички планови произлегува дека плановите од член 7 од овој закон се изработуваат како нацрт и предлог на план, а по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета.

Одлука за јавна анкета по нацрт деталниот урбанистички план во општината донесува градоначалникот на општината, по

утврдување на нацртот на планот од страна на општинската администрација (член 17 став 7).

Според член 18 од Законот, јавната анкета по деталниот урбанистички план ја организира општината и се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот, доставуват писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила. Извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови со образложение за неприфатените забелешки изработува општината (став 4).

Во смисла на член 19 од Законот, на нацртот на плановите од член 7 од овој закон, пред организирањето на стручната расправа односно јавната анкета, се врши стручна ревизија. Стручната ревизија на урбанистичките планови според програмата од членот 13 на овој закон ја врши стручна научна институција или комисија што ја определува односно формира министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Согласно член 20 од овој Закон, измените и дополнувањата на плановите се вршат по иста постапка пропишана за нивното донесување, доколку со овој закон не е поинаку уредено.

Според содржината на членот 21-а, при изработувањето на урбанистичките планови задолжително се применуваат нормативи и стандарди за уредување на просторот. Со стандардите и нормативите од став 1 на овој член се утврдуваат основите за порационално планирање, уредување и користење на просторот, создавање услови за хумано живеење и работа на граѓаните. Стандардите и нормативите од ставот 1 на овој член ги донесува министерот надлежен за работите за уредување на просторот.

Според член 22 став 6 и 7 од овој Закон, урбанистичките планови можат да се спроведуваат по издавањето на согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот. Плановите за кои не е издадена согласност, се сметаат дека не се донесени.

7. Во иницијативата, донесената Одлука се оспорува по однос на нејзината согласност со членовите: 3, 10, 11 и 14 од Законот за изменување и дополнување на Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на РМ" бр.53/2001), или

членовите: 11, 17 став 7, 18 и 21-а од интегралниот текст на Законот. По однос на повредата на членовите: 18 и 21-а се наведува дека не се прифатени забелешките од јавната анкета и не се почитувани стандардите и нормативите за уредување на просторот, а по однос на останатите одредби од Законот нема конкретни наводи во што се состои повредата на одредбите од Законот.

Судот утврди дека измената и дополнувањето на ДУП е направена за подрачје за кое има донесено Генерален урбанистички план, опфатот на урбаниот блок е 2,6 хектари или во рамките на законскиот максимум од 30 хектари, а Одлуката ги има сите потребни составни делови, па не е сторена повреда на членот 11 од Законот.

Одлуката за спроведување на јавната анкета е донесена од градоначалникот на општината Карпош, онака како што предвидува членот 17 став 7 од Законот.

Членот 18 од Законот не предвидел внесување на забелешките од јавната анкета во текстуалниот дел од Одлуката, туку изработување на извештај со образложение за неприфатените забелешки, кое нешто неспорно е направено од страна на надлежен орган. Судот утврди дека од страна на Советот на Општината се внесени прифатените забелешки од спроведената анкета од извештајот за неприфатените забелешки, како и со непосреден увид и компарација на графичките прилози кон Нацрт-Одлуката и оспорената Одлука.

Прашањето дали во постапката за изменување и дополнување се почитувале стандардите и нормативите за уредување на просторот не е прашање што го оценува Уставниот суд, бидејќи таквата оценка спаѓа во надлежност на Министерството за транспорт и врски, кое согласно член 22 став 6 од Законот издава согласност на предлогот на Планот.

По сумарната оценка на оспорената Одлука произлезе дека истата е донесена во законски предвидена постапка, од страна на законски определени органи со придржување на сите фази на постапката за изменување и дополнување на Планот, во постапката не се повредени цитираните одредби од Законот, па врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. По својот правен карактер, оспорената Одлука, Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002) и Правилникот

за поблиската содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002) се прописи од ист правен ранг-подзаконски акти. Според членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите, но не одлучува за мечусебната согласност на прописите, каков што третман имаат оспорената Одлука и двата споменати правилници.

Оттука, Судот и не се впушти во поединечна анализа на наводите од иницијативата кои се однесуваат на непочитување на стандардите и нормативите по однос на конкретните решенија на планот од сообраќаен, еколошки, архитектонски, сигурносен, хортикултурен и сеизмички аспект и по однос на овој дел од иницијативата одлучи како во точката 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.69/2003)

66.

- Одлука за донесување Детален урбанистички план за Градска четврт "Буњаковец I " – Скопје, Совет на општина Центар

- Decision on the Detailed Urban Plan of the District Area "Bunjakovec I", issued by the Municipal Council of the District of Skopje City Center

- Не може да се постави прашањето за согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање на детален урбанистички план што се резултат на прифатените забелешки дадени од граѓаните кои учествувале во јавната анкета по нацрт-планот, која е организирана на начин и во рок утврдени со закон.

- The question whether the Detailed Urban Plan meets the requirements of the Law on Regional and Urban Planning is irrelevant in cases, when this plan is a result of accepted remarks delivered by the citizen that have taken part in the public discussion on the draft version of this plan organized within the legally provided procedures and periods.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување Детален урбанистички план за Градска четврт "Буњаковец I" – Скопје бр.07-952/1 од 8.07.2002 година, донесена од Советот на општина Центар ("Службен гласник на град Скопје" бр.9/02).

2. Ленче Аврамова од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение. Во иницијативата, а подоцна и во дополнувањето на иницијативата, се наведува дека оспорената одлука не била во согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање, со Генералниот урбанистички план на град Скопје, со барањата во Програмата за содржината на Планот и со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот и дека истата стапила во сила со незаконски измени извршени по истекот на рокот за доставување забелешки од страна на граѓаните.

Во тој контекст прво се наведува дека при јавната анкета и увидот во Нацртот на овој детален урбанистички план од 12.02.2002 година на КП.10147 немало предвидено нов објект, поради што

подносителката како сосопственик на оваа парцела не дала забелешка.

На 7 и 8 јуни 2002 година на повторен увид бил ставен нов Нацрт-урбанистички план, во кој што на наведената парцела бил внесен нов објект 4.2.23., за кој немало услови и законска основс да се изгради. Во оваа фаза на граѓаните не им било дадено образложение зошто се направени овие измени во планот.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека во споменатиот урбанистички план во однос на објектот 4.2.23. не само што не била почитувана процедурата, но не биле почитувани ни стандардите и нормативите за планирање на просторот што се однесувале на минималното растојание меѓу станбените објекти, на коефициентот на искористување на земјиштето, процентот на изграденост и сл.

Со оглед дека ваквата измена во планот според подносителката на иницијативата била извршена спротивно на член 11 став 3 и член 18 став 3 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, а истовремено не биле почитувани ниту одредбите од Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на законитоста на планот во оспорениот дел, а до конечното одлучување да донесе и решение за запирање на извршувањето на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на овој дел од планот.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорената одлука се определува просторот, со површина и граници, за кој се донесува овој план, се утврдува намената, а преку текстуалниот и графичкиот дел, кои се составен дел на планот, се дава документациона основа на планираниот развој.

Врз основа на одговорот на доносителот на оспорената одлука и приложената документација, Судот ја утврди следната фактичка состојба:

а) Изработката на Деталниот урбанистички план за нас. Буњаковец, односно за просторот јужно од "Партизански одреди" била планирана со Програмата за уредување на градежното земјиште на општината Центар за 2001 година (" Службен гласник на град Скопје" бр.1/2001).

б) Стручната ревизија на Нацртот на планот изготвен од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг "ЗУАС" – Скопје била извршена од "ИН ПУМА" Скопје во август 2001 година,

в) Изработувачот на планот дал одговор на стручната ревизија во септември 2001 година,

г) Министерството за транспорт и врски под бр.13-10741 од 30 октомври 2001 година дало стручно мислење по нацрт на планот,

д) Главниот архитект на градот Скопје со акт под бр.18а-2208/1 од 28 јануари 2002 година дал мислење по нацртот на планот,

ѓ) Нацртот на планот е утврден со Заклучок бр.18-159/1 од 11 февруари 2002 година на Одделението за урбанизам на општина Центар,

е) Врз основа на член 17 став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање градоначалникот на општината Центар донел Одлука за организирање јавна анкета по Нацрт на планот под бр.08-187/1 од 13 февруари 2002 година,

ж) Соопштението за организирање на јавната анкета во траење од 10 дена е објавено во "Утрински весник" и "Дневник" од 18 февруари 2002 година,

з) Од шесточлена комисија е изготвен извештај од спроведената јавна анкета по нацртот на планот под бр.18-790/1 од 30 мај 2002 година.

Во извештајот е констатирано дека во периодот на спроведувањето на јавната анкета биле доставени вкупно 105 забелешки од граѓани и правни лица.

Од Извештајот на Комисијата се гледа дека во однос на објектите 4.2.23. и 4.2.24. чија изградба била планирана во Нацртот на планот биле поднесени приговори од неколку граѓани во смисла да се преиспита нивното задржување бидејќи со нивното предвидување биле повредени урбанистичките стандарди што се однесувале за дозволеното растојание, видикот и осончувањето на соседните објекти и другите услови за хумано живеење во поблиската околина.

Дел од овие забелешки биле прифатени со тоа што објектот 4.2.23. бил избришан или како што дословно стои во извештајот "Се негира објектот 4.2.23., а површината за градба на објектот 4.2.24 се повлекува во внатрешноста од гр аницата на урбанистичката парцела во висина од 7,5 м. и дозволен процент на изграденост".

Од извештајот за јавната анкета, се гледа и тоа дека подносителката на оваа иницијатива учествувала во јавната анкета,

но нејзиниот приговор, односно забелешка се однесувал за објектот 4.2.18, а не за 4.2.23.

Имено, подносителката, заедно со другите сосопственици на градежната парцела на која бил предвиден објектот 4.2.18 приговарала на висината на објектот и барала површината за градба да се коригира според спроведената физичка делба. Исто така, барала деловниот простор пренаменет од гаражата да влезе во предложената површина за градба.

Нејзините, како и приговорите и забелешките на другите лица, не биле прифатени така што објектот во површина за градба се задржува во постојна состојба, а висината се задржува од нацртот на планот.

s) Врз основа на резултатите од спроведената јавна анкета бил изготвен Предлог на планот, на кој што согласност дало Министерството за транспорт и врски под бр.13-7852 од 11 јуни 2002 година.

и) Одлуката за донесување на Деталниот урбанистички план за Градска четврт "Буњаковец 1", со нејзините составни делови Советот на општината Центар ја донел на 8 јули 2002 година.

ј) Оваа одлука е објавена во "Службен гласник на град Скопје" бр.9/2002.

4. Со оглед дека планирањето на просторот, видовите и содржината на плановите и изработувањето и постапката за донесување на плановите се уредени со Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/96, 28/97, 18/99, 53/2001 и 45/2002) Судот, при оценување на законитоста на оспорената одлука ги имаше предвид соодветните одредби од овој закон.

Според член 3 од Законот, изработувањето и донесувањето на просторните и урбанистичките планови се работи од јавен интерес.

Според член 11 од Законот, деталниот урбанистички план се донесува за одделни делови на населените места и други подрачја за кои е донесен генерален урбанистички план. Според ставот 3 на овој член, деталниот урбанистички план содржи синтезен графички приказ на планските решенија во границата на урбаното подрачје со

билансни показатели за урбаните модули и инфраструктурата. Синтезниот графички приказ, пак, содржи: граница на урбаното подрачје, намена на земјиштето на урбаните модули во градежни парцели, површини за изградба на објекти определени со градежни линии и максимална висина и др.

Во однос на постапката за донесување на деталните урбанистички планови, Законот пропишува неколку правила и тоа:

Во член 17 став 1 од Законот, утврдено е дека деталните урбанистички планови, како и сите други урбанистички планови, се изработуваат како нацрт и предлог на план.

По нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета, за што согласно ставот 7 на член 17 од Законот одлука донесува градоначалникот на општината, по утврдувањето на нацртот на планот од страна на општинската администрација.

Според член 18 од Законот, јавната анкета се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје доставуваат писмени забелешки на анкетни листови, до организаторот на анкетата. Според ставот 4 на овој член, извештај за јавната анкета за деталните урбанистички планови, со образложение за неприфатените забелешки изработува општината.

За времето и местото каде ќе биде изложен планот задолжително се објавува соопштение во јавните гласила.

За јавната анкета се изготвува извештај со образложение за неприфатените забелешки.

Пред организирање на јавната анкета по нацртот на деталните урбанистички планови, согласно член 19 од Законот се врши стручна ревизија од страна на правно лице кое има добиено овластување што го определува градоначалникот на општината.

Според член 22 став 6 од Законот, деталните урбанистички планови се донесуваат по издавањето согласност на предлогот на планот од страна на министерството надлежно за работите на уредувањето на просторот.

Имајќи ги предвид наведените законски одредби, од една страна, и утврдената фактичка состојба од друга страна, Судот утврди дека оспорената одлука е донесена во законска постапка пропишана

за донесување, односно за изменување и дополнување на детални урбанистички планови.

Од утврдената фактичка состојба произлегува дека објектот 4.2.23 на КП.10147 бил предвиден во Нацртот на Деталниот урбанистички план, но по усвојување на забелешките дадени од заинтересирани граѓани во текот на јавната анкета овој објект бил избришан, поради што и не е предвиден во планот што е донесен со оспорената одлука. Таквата утврдена фактичка состојба не се совпаѓа со состојбата на која укажува подносителката на иницијативата.

Од утврдената фактичка состојба произлегува и тоа дека подносителката на иницијативата во текот на јавната анкета воопшто не ставила забелешка на објектот 4.2.23, но нејзината забелешка се однесувала на објектот 4.2.18.

Со оглед на тоа што од утврдената фактичка состојба не се потврдија наводите во иницијативата во врска со наводни повреди на постапката за донесување на Деталниот урбанистички план за Градската четврт "Буњаковец И" – Скопје, Судот утврди дека не постои основ за изразување на сомневање за согласноста на оспорената одлука со Законот за просторно и урбанистичко планирање. Ова и од причини што измените кои биле внесени во Деталниот урбанистички план во одделни делови (конкретно на парцелата Кп.10147), а кои според доносителот на оспорената одлука се и причина за поднесување на иницијативата, се резултат на прифатените забелешки дадени во текот на јавната анкета по Нацртот на планот, која била организирана на начин и во рок како што е предвидено во Законот за просторно и урбанистичко планирање. Од друга страна, самиот Закон не предвидува обврска за изготвувачот на извештајот за јавната анкета граѓаните лично да ги известува за прифаќање или неприфаќање на нивните забелешки, но извештајот, со образложение за неприфатените забелешки, заедно со предлогот на планот го доставува до органот надлежен за донесување на планот.

Конечно, прашањето за согласноста на оспорената одлука Судот не го постави ни од аспект на дел од наводите во иницијативата според кои при измените во планот не биле почитувани ниту стандардите и нормативите за планирање на просторот, бидејќи овие наводи не можат да бидат индикатор дека планот не е во согласност со Законот, туку евентуално само за негова несогласност со Правилникот за стандардите и нормативите за планирање на просторот, а за тоа Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.32/2003)

67.

- Детален урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел), Совет на општина Центар – Скопје

- Detailed Urban Plan for the downtown area of the City of Skopje (Big Ring-South Part), issued by the Municipal Council of Skopje Center

- Судот не поведува постапка за оценување на законитоста на одлука за донесување на детален урбанистички план кога истата е донесена во согласност со постапката предвидена во Законот за просторно и урбанистичко планирање.

- The Constitutional court shall not initiate any procedures for the assessment of the legality of the Detailed Urban Plan Decision in cases, when such decisions were brought in accordance with the procedures provided by the Law on Regional and Urban Planning.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на ?лен 110 од Уставот на Република Македонија и ?лен 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 3 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Одлуката за донесување Детален урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел) бр.07-684/1 од 4 јули 2001 година, на Советот на општина Центар – Скопје ("Службен гласник на град Скопје" бр.12/2001).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот на барањето за поведување на постапка за оценување на меѓусебната согласност на Одлуката означена во точката 1 од ова решение со одредбите на Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистички планови ("Службен весник на Република Македонија" бр.2/2002).

3. Месната заедница "Мирче Ацев", општина Центар – Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, во постапката за донесување на Деталниот урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел), не бил утврден Нацрт-планот од страна на Советот на општината Центар, бидејќи и покрај тоа што во Извештајот од јавната анкета по Нацрт-планот било наведено дека тој бил утврден на седница на Советот на општината на 30 август 2000 година, седницата не била одржана.

Исто така, подносителот на иницијативата посебно изјавува дека Деталниот урбанистички план за Голем ринг – јужен дел не бил изложуван на јавен увид во Месната заедница "Мирче Ацев" во периодот од 26 септември 2000 година до 9 октомври 2000 година, како што е наведено во соопштението во весникот "Дневник" од 22 септември 2000 година, и на тој начин граѓаните немале можност да ги изнесуваат своите мислења и приговори по однос на содржините предвидени со Нацрт-планот.

Поради тоа што постапката за донесување на планот не била спроведена согласно одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и оспорената одлука била во спротивност со одредбите од Правилникот за поблиска содржина и начинот на

графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на просторните и урбанистички планови, се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорената Одлука.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 1 од Одлуката во донесувањето на наведениот план се почитувале содржините на Основниот урбанистички план на град Скопје, а со членот 2 е определен просторот за кој се однесува планот. Во членот 3 од Одлуката се утврдува дека планот содржи документациона основа и планирана состојба со текстуален дел и графички прилози кои се составен дел на Одлуката, вклучувајќи ги и одредбите за спроведување на планот и извештајот од јавната анкета со осврт од стручната консултација. Со членовите 4, 5 и 6 од Одлуката е определено дека планот се заверува со печат на Советот на општината Центар и потпис на претседателот на Советот и дека во рок од 60 дена од завршувањето на постапката за донесување на планот, одделението за урбанизам на општината ќе обезбеди комплетна документација за реализација на планот и ќе се грижи за неговата реализација. Според членот 7 оваа Одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на град Скопје".

5. Согласно членот 8 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија е уредувањето и хуманизацијата на просторот и заштитата и унапредувањето на животната средина и на природата.

Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997, 18/1999, 53/2001 и 45/2002) во членот 1 утврдил дека со овој закон меѓу другото се уредува планирањето на просторот, видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите и утврдувањето на условите за градба.

Со иницијативата се оспорува Одлуката бр.07-684/1 од 4 јули 2001 година на Советот на општина Центар-Скопје, за донесување на Деталниот урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел), поради тоа што постапката за планирање на просторот била водена спротивно на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Оттука, Судот се впушти во преиспитување на законитоста на оспорената Одлука од аспект на постапката за нејзино донесување,

во која всушност и се остварува заштитата на правата и интересите на заинтересираните страни.

Имајќи ја предвид документацијата која се однесува на постапката за донесување на планот, Судот утврди дека врз основа на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997 и 18/1999) односно пред влегувањето во сила на измените и дополнувањата на Законот ("Службен весник на Република Македонија" бр.53/2001 и 45/2002) е започната постапката за донесување на Деталниот урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел) и е донесена оспорената Одлука.

Елаборатот на Нацрт-планот бил изготвен од АД за урбанизам, архитектура и инженеринг ЗУАС – Скопје, врз основа на добиено овластување од Министерството надлежно за работите на урбанизмот, за изработување на урбанистички планови, и на Нацрт-планот е извршена стручна ревизија од страна на ИН-ПУМА – Скопје под бр.74/2000 во јуни 2000 година.

Ова е во согласност со одредбите од членот 16 став 1 и членот 19 од Законот, според кои изработување на урбанистичките планови освен генерален урбанистички план, може да врши и организација односно институција овластена од Министерството надлежно за работите на урбанизмот, а пред организирање на јавна анкета за нацртот на деталниот урбанистички план се врши стручна ревизија од страна на стручно-научна институција или комисија што ја определува министерот надлежен за работите на урбанизмот.

Исто така, по Нацрт-планот е дадено стручно мислење од главниот архитект на градот Скопје, под бр. 18-а-1347/1 од 24 јули 2000 година, согласно со членот 52 став 1 точка 3 од Законот за локална самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.52/95) кој бил во важност во времето на постапката, а која одредба предвидувала дека главниот архитект на градот дава стручно мислење на деталните урбанистички планови.

Воедно за Нацрт-планот е извршена и стручна консултација на 21 септември 2000 година помеѓу претставници на Министерството за транспорт и врски, главниот архитект на градот, Јавното претпријатие за просторно и урбанистичко планирање "ИН-ПУМА", проектанти од Заводот за урбанизам "ЗУАС" и од "ЗУМ" – Скопје и други.

Во постапката изготвувачот на планот АД за урбанизам, архитектура и инженеринг "ЗУАС" – Скопје, дал одговор во јули 2000 година до општината Центар – Скопје на забелешките од стручната ревизија и за нивното усогласување во планот.

Советот на општината Центар – Скопје донел решение бр.07/27 од 10 август 2000 година во кое утврдил дека дваесет и седмата седница на Советот ќе се одржи на 30 август 2000 година заради разгледување на прашања од дневниот ред меѓу кои бил и предлогот за усвојување на одлука за донесување на Детален урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел) со Нацрт-Одлука.

Седницата на Советот на општината била одржана на наведениот датум и од записникот од седницата произлегува дека Советот донел заклучок бр.07-647 од 30 август 2000 година за усвојување на наведениот предлог и за утврдување на Нацрт-Одлуката. Исто така, во заклучокот е утврдено дека Нацрт-Одлуката со графичките прилози на планот ќе бидат изложени во просториите на месните заедници "Благоја Деспотовски Шовељ" и "Мирче Ацев", заради јавен увид на заинтересираните граѓани и правни лица кои можат да достават забелешки на анкетни листови. Воедно со заклучокот е утврдено дека организирањето и спроведувањето на јавната анкета, треба да се соопшти во јавните гласила и општината е задолжена да изготви извештај од јавната анкета со образложение за неприфатените забелешки, кои со Предлог-Планот потоа ќе бидат доставени до Советот на општината за усвојување.

Судот утврди дека соопштението за јавна анкета по Нацртот на Деталниот урбанистички план на централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел), било објавено во весникот "Дневник" на 22 септември 2000 година, со кое биле известени заинтересираните лица дека планот ќе биде изложен во месните заедници "Благоја Деспотовски Шовељ" и "Мирче Ацев" во период од 26 септември до 9 октомври 2000 година.

Ова е во согласност со членот 18 од Законот, според кој јавна анкета и за нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 15 дена, во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од конкретното подрачје опфатено со планот доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата. За времето и местото каде ќе биде изложен планот, задолжително се објавува соопштение

во јавните гласила, а извештај со образложение за неприфатените забелешки, изработува општината.

Од извештајот за спроведената јавна анкета Судот утврди дека по Нацртот на Деталниот урбанистички план за централното градско подрачје на Скопје (Голем ринг – јужен дел), се доставени анкетни листови со забелешки на поголем број заинтересирани лица, а посебно во просториите на Месната заедница "Мирче Ацев" во Скопје биле поднесени 69 анкетни листови. Во извештајот од јавната анкета поединечно се дадени образложенија за неприфатените и за прифатените приговори во анкетните листови.

Исто така, од списите за спроведената јавна анкета, произлегува дека претседателот на Одборот на Месната заедница "Мирче Ацев" од Скопје со акт бр.03-23 од 10 октомври 2000 година, до општината Центар – Скопје, ги доставил примените анкетни листови и ја известил општината дека оваа месна заедница во целост ја спровела постапката за реализација на јавната анкета која имала голем одзив кај граѓаните.

По однос на овој дел од постапката за кој и се однесува иницијативата, Судот оцени дека таа била спроведена согласно со одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање. Ова поради тоа што од списите кои се однесуваат на постапката за донесување на планот за предметното подрачје се гледа дека покрај другите дејствија преземени во постапката согласно со закон, Советот на општината Центар – Скопје го утврдил Нацрт-планот на седница која ја одржал на 30 август 2000 година и неспорно Нацрт-планот бил изложен на јавен увид во Месната заедница "Мирче Ацев" – Скопје, во периодот од 26 септември до 9 октомври 2000 година, што всушност се двете основни прашања поради кои со иницијативата се оспорува Одлуката за донесување на планот.

Исто така, во текот на постапката бил изготвен Предлог – план со тех. бр.874/2000 во јуни 2001 година и по оваа фаза на постапката Советот на општината Центар – Скопје, ја донел оспорената Одлука бр.07-684/1 од 4 јули 2001 година. Ова е во согласност со членот 22 став 5 од Законот, според кој општината од подрачјето на град Скопје донесува детален урбанистички план и урбанистичка документација за населено место за подрачјето на општината.

Министерството за транспорт и врски дало согласност бр.13-8179 од 6 август 2001 година за спроведување на Деталниот

урбанистички план на централното градско подрачје "Голем ринг – јужен дел" – Скопје, согласно со членот 22 став 6 од Законот, според кој и деталниот урбанистички план може да се спроведува само по издавање на согласност од Министерството надлежно за работите на урбанизмот.

Поаѓајќи од изложената фактичка и правна состојба Судот оцени дека се неосновани наводите во иницијативата кои се однесуваат за сторени повреди во постапката за донесување на оспорената Одлука спротивно на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и по однос на овој дел од иницијативата Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Поаѓајќи од содржината на член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, а по однос на наводите во иницијативата дека оспорената Одлука не е во согласност со одредбите од Правилникот за поблиска содржина и начинот на графичка обработка на плановите и за начинот и постапката за донесување на урбанистичките планови, Судот оцени дека не е надлежен да одлучува за нивната меѓусебна согласност.

Имено, според содржината на наведената одредба од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите, но не одлучува за меѓусебната согласност на подзаконските прописи.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Со оглед на тоа што оспорената Одлука и наведениот Правилник се прописи од ист правен ранг чија меѓусебна согласност Судот нема надлежност да ја оценува, Судот одлучи овој дел од иницијативата да се отфрли, како во точката 2 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.119/2003)

8. Локална самоуправа

8. Local Self-Government

68.

- Програма за изменување и дополнување на Програмата за одржување, изградба и реконструкција на сервисните и станбени улици и на локалните патишта на подрачјето на општината Шуто Оризари донесена од Советот на општината Шуто Оризари

- *Program amending the Program for the building, maintenance and reconstruction of service and housing roads, as well of local roads on the territory of the District of Suto Orizari, issued by the Municipal Council of the Skopje City District Suto Orizari*

- **Нема основи за сомневање во законитоста на Програмата од аспект на постапката за нејзино донесување доколку бил исполнет законски утврдениот кворум за полноправно одлучување во Советот на општина Шуто Оризари.**

- *No grounds exist for the assumption of illegality of the Program from the procedural aspect, if the requirements in relation to the legally defined minimum of present members of the Municipal Council were met when the Decision was brought by the Municipal Council of the District of Suto Orizari.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на Програмата за изменување и дополнување на Програмата за одржување, изградба и реконструкција на сервисните и станбени улици и на локалните патишта на подрачјето на општината Шуто Оризари донесена од Советот на општината Шуто Оризари бр.07-289/9 од 15.10.2002 година.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката на Советот на Општина Шуто Оризари за престанок на мандатот на Зендел Илјаз, Северџан Илјаз и Адем Али бр.07-290/7 бр. 07/290/8и 07-290/9 од 27.09.2002 година, Одлука за верификација на мандатите на членовите на Советот на општина Шуто Оризари: Сали Бајрам, Руфат Демир, Бекир Расим – бр. 07-290/10 од 27.09.2002 година, Решението на советот на општина Шуто Оризари за определување на членови на советот кои ќе учествуваат во склучување на бракови во месната канцеларија во општина Шуто Оризари бр.07-290/11 и Одлуката за формирање на граѓанско информативен центар и центар за давање на услуги на граѓаните, бр.07-289/10 од 15.10. 2002година.

3. Зендел Илјаз, Северџан Илјаз, Адем Али, Ѓунеш Мустафа и Јасмина Зекир - сите од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа и иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Програмата, Одлуките и Решенијата означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Подносителите на иницијативата сметаат дека и решенијата и одлуките се донесени без потребното м нозинство што е спротивно на член 62 став 2 од Законот за локална самоуправа, како и спротивно на член 62 од Законот за локални избори ("Службен весник на Република Македонија" бр. 46/1996).

Исто така, иницијаторите сметаат дека нивното исклучување од членство во партијата "Обединета партија на Ромите во Македонија", не претставува основ за престанок на нивниот мандат како советници во Советот на Општина Шуто Оризари.

4. Судот на седницата утврди дека Советот на Општина Шуто Оризари на седниците одржани на 27.09. 2002 и 15.10.2002 година, донел Програма за изменување и дополнување на Програмата за одржување, изградба и реконструкција на сервисните и

станбените улици и на локалните патишта на подрачјето на Општина Шуто Оризари за 2002 година, во која станува збор за изградба на маалски еко-катчиња и нивната локација со средства добиени од донација на УНДП.

Тргувајќи од содржината на Програмата за измена и дополна на Програмата за одржување, изградба и реконструкција на сервисните и станбените улици и локалните патишта на подрачјето на општина Шуто Оризари за 2002, Судот оцени дека истата претставува пропис кој подлежи на уставно судска оценка. Но, бидејќи подносителите го спорат само кворумот на седницата на која е донесен овој акт, а од добиените 3 аписници и листи за присуство на седниците произлегува дека истата е донесена на седница на која имало кворум т.е. биле присутни 15 советници од вкупно 17, што претставува повеќе од половина од вкупниот број на советници, Судот оцени дека нема основ за изр азување на сомневање во законитоста на Програмата од овој аспект на постапката за нејзино донесување, од кој и се оспорува, и одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Судот на седницата, исто така, утврди дека Советот на Општина Шуто Оризари на се дниците одржани на 27.09.2002 и 15.10.2002 година, донел: 1.) Одлука за престанок на мандатот на Зендел Илјаз, Северџан Илјаз и Адем Али, поради нивно исклучување од ОПРМ, а по предлог на Комисијата за мандантни прашања и прашања на изборите и именувањата; 2.) Одлука со која се верификуваат мандатите на членовите на Советот на Општина Шуто Оризари: Сали Бајрам, Руфат Демир и Бекир Расим кои се од листата на ОПРМ на место на исклучените; 3.) Решение со кое се определуваат Демир Сулејман и Надире Селман како членови на Советот на Општина Шуто Оризари да учествуваат во склучување на бракови во месната канцеларија; 4.) Одлука за формирање на граѓанско информативен центар – центар за давање на услуги на граѓаните за подобро запознавање и информирање на граѓаните по прашања од локалната самоуправа.

Од содржината на оспорените решенија произлегува дека со нив не се регулираат никакви општи односи туку само поименично се наведуваат членовите на Советот на Општина Шуто Оризари на кои им е одземен мандатот, на кои што им е верификуван мандатот и кои се определени да учествуваат во склучување на бракови во месната канцеларија.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Бидејќи овие прашања не спаѓаат во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија, туку во надлежност на редовните судови, Судот одлучи како во точката 2 на ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр. 170/2002)

69.

- Одлука за промена на имињата на улиците (населбите), плоштадите и мостовите во Општина Дебар, Совет на Општина Дебар

- Decision on the substitution of names of streets, blocks, squares and bridges in the City of Debar, issued by the City Council of Debar

- Одлуката на општината со која се определуваат имиња на улици, плоштади и мостови во општината, не е во согласност со Устав и закон од причина што е донесена во ситуација кога не постои посебен закон за стандардите и постапката за определување имиња на улици, плоштади и мостови, врз основа на кој општините би можеле да одлучуваат за овие прашања.

- The decision of this city redefining the names of the streets, squares and bridges on the municipal territory is not in accordance with the Constitution and the law due to the fact, that it was brought in a situation, when no special law exists defining standards and procedures for

the assignment of names of streets, squares and bridges, upon which the municipalities could decide in relation to these issues.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Одлуката за промена на имињата на улиците (населбите), плоштадите и мостовите во Општина Дебар донесена од Советот на оваа општина под бр.07-247/4 од 17.07.2002 година, а објавена во "Службен гласник на Општината" бр.10 од 9.08.2002 година.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Горги Илиевски од Дебар, со Решение У.бр.153/2002 од 25 декември 2002 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и со Законот за локалната самоуправа.

4. Судот на седницата утврди дека со оспорената одлука се менуваат имињата на 50 улици во Дебар, на 6 населби и на 4 мостови и се именува еден плоштад (член 1 од Одлуката). Според член 2, составен дел на Одлуката се графичките прилози на инфраструктурните објекти од членот 1 и според член 3 од Одлуката, таа влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен гласник на Општината".

5. При оценувањето на уставноста и законитоста на оспорената одлука Судот ги имаше предвид следните уставни и законски одредби:

Според член 114 од Уставот на Република Македонија на граѓаните им се гарантира правото на локална самоуправа, а единици на локалната самоуправа се општините. Локалната самоуправа се уредува со закон кој се донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, при што мора да има мнозинство гласови од вкупниот број пратеници кои припаѓаат на заедниците кои не се мнозинство во Република Македонија (Амандман XVI).

Согласно член 115 став 1 од Уставот, кој е заменет со точката 1 на Амандман XVII, во единиците на локалната самоуправа, граѓаните непосредно и преку претставници учествуваат во одлучувањето за прашања од локално значење, а особено во областите на јавните служби, урбанизмот и руралното планирање, заштитата на околината, локалниот економски развој, локалното финансирање, комуналните дејности, културата, спортот, социјалната и детската заштита, предучилишното воспитување, образованието, здравствената заштита и во други области утврдени со закон.

Согласно уставното овластување за уредување на локалната самоуправа со закон, прво е донесен Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.12/95) кој што престана да важи со влегувањето во сила на Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), во чие што време на важење е донесена оспорената одлука.

И според стариот и според сега важечкиот Закон за локална самоуправа, единици на локалната самоуправа се општините и градот Скопје.

Во поглед на надлежностите на општините Законот за локалната самоуправа содржи неколку одредби, од кои позначајни, се следните:

Во членот 2 од овој закон, најпрво се утврдува значењето на изразот " надлежност на општината" употребен во смисла на овој закон, така што овој израз е дефиниран како збир на работи од јавен интерес од локално значење кои општината во согласност со закон има право да ги врши на своето подрачје и е одговорна за нивното извршување.

Вака дефинираната надлежност на општината, на општ и конкретен начин е утврдена во членовите 20, 21 и 22 од Законот. Така, според член 20 од Законот, општините во рамките на законот, во согласност на начелото на супсидијарност, имаат право на своето подрачје да ги вршат работите од јавен интерес од локално значење, што не се исклучени од нивна надлежност или не се во надлежност на органите на државната власт.

Во членот 21 став 1 од Законот е утврдено дека општините самостојно, во рамките на законот, ги уредуваат и вршат работите од јавен интерес од локално значење, утврдени со овој или друг закон и се одговорни за нивното извршување.

Работите утврдени со овој закон за чие вршење се надлежни општините, поконкретно се утврдени во членот 22 став (1) од Законот, со тоа што тие таксативно се наброени во вкупно 13 точки (листа на надлежности). Според точката 4 на став (1) на овој член од Законот, општините покрај другите работи во рамките на комуналните дејности се надлежни и за определувањето на имиња на улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти.

Според ставот (2) на член 22 од Законот, надлежностите од ставот (1) на овој член општините ги извршуваат согласно со стандардите и постапките утврдени со закон.

Од наведените законски одредби произлегува дека не е спорна надлежноста на општините во поглед на определувањето на имиња на улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти, за кои прашања се однесува и оспорената одлука. Меѓутоа, од овие законски одредби произлегува и тоа дека сите работи што општините самостојно ги вршат од јавен интерес од локално значење утврдени со Законот за локалната самоуправа, ги вршат во рамките на законот, односно согласно стандардите и постапките утврдени со закон.

Тоа значи дека, иако општините, како единици на локалната самоуправа се надлежни за определувањето на имиња на улици, плоштади, мостови и други инфраструктурни објекти, одредбите на членовите 20 и 21 на општ начин, а ставот (2) на член 22 од Законот за локалната самоуправа сосема јасно и недвосмислено ги обврзува општините овие работи, како и сите други набројани во овој член од Законот, да ги вршат во согласност со стандардите и постапките утврдени со закон со кој се уредуваат прашањата од соодветната област.

Според тоа, а имајќи го предвид концептот на Уставот и на Закон за локалната самоуправа за извршување на надлежностите на општините, Судот оцени дека оспорената одлука не е во согласност со означените уставни и законски одредби бидејќи оваа одлука Советот на општината Дебар ја донел во услови кога се уште не е донесен посебен закон со кој би се утврдиле стандардите и постапката за определување на имиња на улици, плоштади, мостови и сл., согласно кои општините би можеле да одлучуваат за овие прашања.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.153/2002)

70.

- Акти на Совет на општина Ново Село

- Legal Acts of the Municipal Council of Novo Selo

- Не може да се постави прашањето за законитоста на одлуките на советот на општината доколку истите се донесени со мнозинство од присутните членови.

- The question of a possible illegality of the decisions of the Municipal Council can not be raised due to the fact, that such acts were brought with the majority of the votes given by the present council members.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеи 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување законитоста на:

(1) Одлуката за донесување на Буџетот на општина Ново Село за 2003 год., донесена од Советот на Општината на 10 март 2003 година;

(2) Одлуката за извршување на Буџетот на општина Ново Село за 2003 година, донесена од Советот на Општината на 10 март 2003 година;

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста, како и согласноста со статутарните и деловничките одредби, на:

(1) Одлука за разрешување на претседателот на Советот на општина Ново Село, донесена од Советот на Општината на 10 март 2003 година; и

(2) Одлука за верификација на мандат на член на Советот на општина Ново Село, донесена од Советот на Општината на 10 март 2003 година.

3. Панчо Стојков од с. Ново Село– Струмица, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста, како и согласноста со статутарните и деловничките одредби, на одлуките означени во точките 1 и 2 од ова решение затоа што седницата на Советот на Општината од 10 март 2003 година била прекината од претседателот на Советот на барање од 5 советници, а 10 советници ја продолжиле работата по нивен дневен ред, што било спротивно на член 48 став 1 точките 1, 2 и 3 од Законот за локалната самоуправа, член 42 од

Статутот на Општината и на член 56 став 3 од Деловникот за работа на Советот на Општината.

4. Судот на седницата утврди дека со одлуките означени во точката 1 од ова решение се донесува буџетот на Општината и се определува неговото извршување, при што седницата е одржана со мнозинство од вкупниот број членови на Советот и одлуките се донесени со мнозинство гласови од присутните членови на Советот.

Со оглед на тоа што седницата на Советот на Општината, кога се донесени оспорените две одлуки, работела со мнозинство од вкупниот број членови на Советот и што наведените одлуки се донесени со мнозинство од присутните членови, Судот утврди дека таквиот начин на донесувањето на Одлуките има законски основ (член 41 ставови 1 и 2 од Законот за локалната самоуправа), поради што не може да се постави прашањето за законитоста на одлуките, па се одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Во однос на одлуките означени во точката 2 од ова решение, Судот на седницата утврди дека со едната одлука "се разрешува Панчо Стојков од функцијата претседател на Советот на општина Ново Село" (член 1) и дека со другата одлука "се врши верификација на мандатот на член на Советот на општина Ново Село, како нареден кандидат на листата на коалицијата "За Македонија заедно", за остатокот на мандатот" (член 1) и "... се верификува мандатот на членот на Советот г-дин Боро Китанов" (член 2).

Имајќи ја предвид изнесената содржина на Одлуките, Судот утврди дека тие акти не содржат општи правни правила за однесување на неопределени субјекти и неопределено време, туку се конкретни акти со кои се разрешува конкретно лице од функцијата претседател на Советот, поради што Судот не е надлежен да постапува по нив, па одлучи како во точката 2 од ова решение.

6. Што се однесува до барањето за оценување согласноста на сите четири одлуки означени во точките 1 и 2 од ова решение во однос на Статутот на Општината (член 42) и Деловникот за работа на Советот на Општината (член 56 став 3), Уставниот суд не е надлежен да постапува по такво барање, туку согласно член 110 од Уставот ја оценува согласноста на подзаконските акти само во однос на Уставот и законите.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.65/2003)

71.

- Одлука за утврдување на висината на надоместокот на советниците за присуство на седница на Советот на општина Босилово, Совет на општина Босилово

- Decision for the stipulation of the remuneration for the presence of council members at sessions of the Municipal Council of Bosilovo, issued by the Municipal Council of Bosilovo

- Членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци во рамките утврдени со закон.

- The members of the Municipal Council have the right to define remuneration for their presence on the sessions, as well remuneration for traveling expenses and daily costs within the requirements defined by the law.

Уставниот суд на Република Македонија врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 25 јуни 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување законитоста на Одлуката за утврдување на висината на надоместокот на советниците за присуство на седница на Советот на општина Босилово, донесена од Советот на општина Босилово на 26 декември 2002 година.

2. Градоначалникот на општина Босилово Ристо Стаменов на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение, затоа што со неа се повредуваат одредбите од член 23 став 2 алинеја 1, 2 и 3 од Законот за Буџетите, одредбите од член 62 став 3 и член 94 став 1 од Законот за локалната самоуправа, затоа што одлуката е донесена пред да биде донесен Буџетот на советот на општината, односно донесена е одлука за времено финансирање на потребите на општината, не се обезбедени финансиски средства за оваа намена односно е направен пропуст во објективноста на максималната висина на надоместокот кој не може да биде еднаков во сите 124 општини во Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената одлука е донесена врз основа на член 45 и член 100 од Законот за локална самоуправа од Советот на општина Босилово на 26 декември 2002 година.

Во член 1 од одлуката е предвидено дека "висината на надоместокот на членовите на Советот на општина Босилово за присуство на седница, без оглед на нејзиното времетраење да изнесува 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместокот за патните и дневните трошоци на советниците за седница на Советот на општина Босилово да изнесува 100,00 денари".

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен гласник на општина Босилово".

4. Според член 45 од Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на РМ" бр. 5 / 02), членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седници и надоместок на патните и дневните трошоци во рамките утврдени со закон.

Имено, законодавецот го предвидува правото на надоместок на советниците за присуство на седници и на патните и дневните трошоци, со тоа што го врзува за рамки утврдени со закон.

Интервалот, пак, до донесувањето на овој закон, е уреден со одредбата од членот 100 од Закон за локална самоуправа според која до донесувањето на законот од членот 45 од овој закон, членовите на советот ќе примаат надоместок за присуство на седница на советот без оглед на нејзиното времетраење, најмногу до 30% од просечната месечна нето плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци, а надоместоците за патните и дневните трошоци ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Од овие законски одредби произлегува дека законодавецот, со Закон за локална самоуправа предвидува: право на членовите на советот да примаат надоместок за присуство на седница; и овој надоместок го ограничува со горен лимит: (најмногу до 30% од просечната нето месечна плата во Република Македонија исплатена во последните три месеци) и го задржува правото на советниците на надоместок на патни и дневни трошоци кои, до донесување на посебниот закон ќе им се исплатуваат според прописите кои се однесуваат на државните службеници.

Според член 52 точка 1 од Законот за државните службеници, државниот службеник има право и на други надоместоци во кои спаѓаат и патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и во странство.

Во точка 5 од наведениот член е предвидено дека висината на другите надоместоци на вработените во органите на единицата на локалната самоуправа, односно градот Скопје, кои вршат работи соодветни на работите утврдени во член 3 став 1 на овој закон за секоја година се утврдуваат со одлука за извршување на буџетот на единицата на локалната самоуправа, односно, на градот Скопје.

Имајќи ја предвид содржината на оспорената одлука во однос член 45 и член 100 од Законот за локалната самоуправа, Судот смета дека членовите на Советот имаат право на надоместок за присуство на седница и надоместок за патни и дневни трошоци, поради што оспорената одлука не е во несогласност со наведените законски одредби.

5. Во однос на наводите од иницијативата дека оспорената одлука е донесена без да е усвоен буџетот на општината односно донесена е одлука за времено финансирање на општината, што надоместокот е превисоко утврден и тој не е реален, имајќи ја предвид големината на општината и бројот на жители, Судот смета дека се тоа фактички прашања за што тој не е надлежен да одлучува.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.26/2003)

72.

- Програма за уредување на градежното земјиште на подрачјето на општина Штип за 2003 год

- Program designating the purpose of building land on the territory of the City of Stip for the year of 2003

- Општината има законско овластување со програма да ја утврди висината на надоместокот за уредување на градежно земјиште кој во зависност од степенот на опременост на градежното земјиште со објекти од комуналната инфраструктура може да биде целосен или делумен. Принципот на еднаква вредност на заемните давања претпоставува постоење двостран договор каде двете страни даваат, но и примаат соодветна договорна престација. Во овој случај се работи за обврска за плаќање надоместок на трошоците за уредување на градежното земјиште, како финансиско оптоварување на корисникот (сопственикот) на градежното земјиште и обврска која произлегува од Законот за градежното земјиште, а не двостранообврзувачки договор за кој важи наведениот принцип.

- The municipality has the legal authority to define with a program the amount of the fee that has to be paid for the planning of building land, depending on the level of equipment of the respective land with communal infrastructure, i.e. a level of total or partial communal infrastructure equipment.

The principle of equal value of mutual deliveries provides the presumption of the existence of a mutual contract, where both contracting parties provide deliveries, but do at the same time receive the respective, agreed prestatio. In this case, the obligation exists to pay fees for costs of preparation of the building land, as a financial burden designated to the user (owner) of the building land, as well obligations provided by the Law on Building Land, and not a mutual binding contract, where the principle given hereabove rule.

Уставниот суд на Република Македонија, брз основа на член 110 од уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), на седницата одржана на 29 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на точките 3.5 и 5 од Програмата за уредување на градежното земјиште на подрачјето на општина Штип за 2003 год. ("Службен гласник на општина Штип" бр. 8/2002).

2. Панче Докузов, адвокат од Штип на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение, но всушност се работи за иницијатива со која се оспоруваат само точките 3.5 и 5 од Програмата. Имено, во иницијативата, подносителот ги цитира и дава конкретни наводи за оспорување само на наведените точки, а не и на Програмата во целина. Според подносителот на иницијативата, Програмата не била во согласност со

членовите 8 став 1 алинеи 3, 4 и 7, членовите 55 и 56 од Уставот на Република Македонија, како и членот 46 од Законот за градежното земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/ 2001) и членот 8 од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2001, 5/2003).

Според подносителот, со утврдувањето на висината на делумниот надомест- сток во износ од 20% од соодветната зона во која се наоѓа објектот, се востановувала еден вид фискална давачка, како паушален износ кој инвеститорот е должен да го плати. Тоа не било во духот на членот 46 став 1 и 2 од Законот за градежното земјиште, ниту кореспондирал со принципот на еднаква вредност на взаемните давања утврден во член 8 од Законот за облигационите односи. Со оглед на тоа што градежното земјиште било добро во општа употреба со кое располага државата, условите под кои истото може да биде отстапено на користење можеле да се утврдат само со закон, а не и со подзаконски акти (како што е оспорената Програма), поради што Програмата не била во согласност и со членот 56 од Уставот на Република Македонија.

Во однос на второоспорената точка 5 од Програмата, подносителот наведува дека различното утврдување на висината на овој надоместок за станбен (индивидуален или колективен) и деловен објект, а за иста локација и степен на уреденост на земјиштето (еднакви услови), не било во согласност со членот 55 став 2 од Уставот на Република Македонија, бидејќи на тој начин се повредувал уставниот принцип на еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

Од овие причини, подносителот бара Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на предметната Програма и истовремено да изрече временна мерка за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени или преземени врз основа на овој акт.

3. Судот на седницата утврди дека според точката 3.5 од Програмата, за доделени објекти на локалитети кои се делумно уредени ќе се плаќа надомест од 20% од соодветната зона, со тоа да корисниците сами ќе го доуредат земјиштето и сами ќе го решат пристапот до локацијата и сите потребни доводи од потребните инсталации (вода, канализација, струја, ПТТ приклучоци) во согласност со Програмата за уредување на градежното земјиште.

Во случаите каде што корисниците на изградени објекти имаат вонплански објекти и се вклопени во ДУП, а комуналната инфраструктура (водовод, канализација, електрика) ја решиле сами и истата се вклопува во ДУП, трошоците за надоместок ќе бидат намалени за делот кој е веќе вклопен. Ако е потребно инфраструктурата да се преуреди, цената ќе се пресмета по стварните трошоци.

Во точката 5 се дефинира начинот на утврдување на висината надоместокот по населби и зони. При тоа, утврдено е дека висината на овој надоместок се утврдува по m^2 , зависно од зоната во која се наоѓа објектот и зависно од тоа дали се работи за станбен (индивидуален или колективен) или деловен објект. Определен е исто така и надоместокот за одредени населби и индустриски зони, при што е оставена можност овој надоместок да се плаќа во рати (доколку надминува определена граница).

4. Согласно член 8 алинеи 3, 4 и 7 од Уставот на Република Македонија, едни од фундаменталните вредности на уставниот поредок на државата се владеењето на правото, поделбата на државната власт и слободата на пазарот и претприемништвото.

Членот 55 од Уставот, го уредува прашањето на слободата на пазарот и претприемништвото, како и ги утврдува обврските на државата во зачувувањето и гарантирањето на оваа слобода - да обезбеди еднаква праавна положба на субјектите на пазарот и да преземе мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Според ставот 3 од овој член, оваа слобода може да биде ограничена само со закон и тоа во строго определени случаи – кога тоа го бара одбраната на државата, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Членот 56 од Уставот го регулира прашањето на третманот на природните богатства, добрата во општа употреба, како и културното и историското наследство и односот на државата кон овие вредности. Ставот 3 од овој член го пропишува режимот под кој овие вредности може да се отстапат на користење – на начин и услови утврдени исклучиво со закон.

Законот за градежното земјиште ги регулира прашањата кои се однесуваат на градежното земјиште, како добро од општ интерес за Републиката кое ужива посебна заштита. При тоа, Законот

предвидува дека уредувањето на ова земјиште претставува дејност од јавен интерес (член 2 од Законот). Со оглед на значењето кое ова прашање го има во однос на зачувувањето и одржувањето на вредноста на градежното земјиште, Законот не случајно посветува една цела глава (тоа е главата III) на ова прашање. Така, согласно член 42 од Законот, под уредување на градежно земјиште во смисла на овој закон се подразбира изградба на објекти на инфраструктурата, заради обезбедување на непречен пристап до градежната парцела од јавен пат, поставување на водоводна, канализациона (фекална и атмосферска), електрична, ПТТ и друга инсталација со приклучоци до градежната парцела. При тоа, степенот на уреденост на градежното земјиште поблиску го пропишува министерот кој раководи со Министерството за транс- порт и врски.

Согласно член 43 од Законот, уредувањето на градежното земјиште во рамките на подрачјето утврдено со генерален урбанистички план за населено место и детален урбанистички план го вршат општините. При тоа, уредувањето на градежното земјиште се врши врз основа на Програма која ја донесува советот на општината, односно советот на градот Скопје.

Согласно членот 45 од Законот, Програмата за уредување на градежното земјиште меѓу другото содржи: пресметување на трошоците за уредување на градежното земјиште и висина на надоместок за уредување на градежното земјиште и неговата распределба.

Што се однесува до трошоците за уредување на градежното земјиште, Законот упатува истите да бидат пресметани врз основа на однапред дадени параметри, при што како основа ќе се земе степенот на уреденост на земјиштето. Така, согласно ставот 2 од овој член, начинот на пресметување на трошоците за уредување на градежното земјиште според степенот на уреденост поблиску го пропишува министерот кој раководи со Министерството за транспорт и врски. Во практиката, ова прашање е регулирано со Правилникот за степенот на уреденост на градежното земјиште и начинот на пресметување на трошоците за уредување на градежното земјиште според степенот на уреденост ("Службен весник на Република Македонија" бр. 80/2001), донесен од Министерството за транспорт и врски на Република Македонија.

Членот 46 од Законот го уредува прашањето на надоместокот на трошоците за уредување на градежното земјиште.

Така, за целосно уредено градежно земјиште инвеститорот плаќа надоместок до висината на реалните трошоци за уредување - целосен надоместок. Согласно ставот 2 од овој член, во случај кога градежното земјиште делумно ќе се уредува или воопшто не ќе се уредува, инвеститорот на објектот плаќа надоместок до висината на трошоците за делумното уредување на земјиштето – делумен надоместок, или воопшто не плаќа надоместок. Она што е значајно во однос на овој надоместок е субјектот кој законот го овластува да ја утврди неговата висина. Имено, ставот 4 од овој член токму упатува на советот на општината, односно советот на град Скопје, како овластен субјект да ја утврдува висината на надоместокот за уредување на градежното земјиште. Овој надоместок не може да биде повисок од вистинските трошоци за уредувањето на градежното земјиште и може да се определи тој да се плаќа на рати. За надоместокот од овој член, како и за начинот на плаќањето на надоместокот, со инвеститорот општината, односно градот Скопје склучува договор.

Што се однесува до горе наведениот правилник, со него се утврдува дека под степен на уреденост на земјиштето се подразбира обемот на опременост на земјиштето со објекти на комунална инфраструктура за задоволување на заедничката и индивидуалната комунална потрошувачка, до границите на градежната парцела. При тоа, степенот на уреденост на градежното земјиште може да биде основен, повисок или понизок од основниот.

Врз основа на вака презентираниот законска регулатива, несомнено произлегува дека општината, односно градот Скопје е таа која има законско овластување да ја утврди висината на овој надоместок. При тоа, во зависност од степенот на уреденост на предметното земјиште, овој надоместок може да биде целосен или делумен (или воопшто да не се наплаќа, доколку така одлучи единицата на локалната самоуправа). Законот упатува ова право да може општината да го реализира преку посебен акт, односно со Програмата за уредување на градежното земјиште, која меѓу другото треба да ја содржи висината на надоместокот, водејќи при тоа сметка, истата да биде пресметана во согласност со начинот на пресметување предвиден во наведениот Правилник. Правилникот упатува овој надоместок да се пресметува во зависност од степенот на опременост на градежното земјиште со објекти од комуналната инфраструктура. При тоа во зависност од тоа дали се работи за основен, повисок или понизок степен на уреденост на земјиштето и самиот надоместок ќе варира. Дали ќе се работи за целосен или

делумен надоместок (како што е во случајот), зависи исклучиво од тоа дали станува збор за целосно или делумно уредено градежно земјиште. Кога се работи за делумно уредено градежно земјиште, општината може да наплати делумен надоместок или воопшто да не наплати никаков надоместок, при што таквиот надоместок ќе биде до висина на трошоците за делумното уредување на земјиштето.

Во конкретниот случај, Советот на општина Штип во точката 3.5 предвидел наплата на делумен надоместок на трошоците за уредување на делумно уреденото градежно земјиште, кој ќе изнесува 20% од соодветната зона во која се наоѓа земјиштето на кое ќе се гради објектот. Со оглед на тоа што подрачјето на општина Штип е поделено на неколку зони, јасно произлегува дека овој надоместок е само делумен (20%) и одговара на степенот на уреденост на земјиштето што се наоѓа во соодветната зона. Тоа значи дека во случајот Судот не го прифаќа тврдењето на иницијаторот дека се воведува пашален надоместок кој се наплаќа во фиксен износ. Овој надоместок и неговата висина ќе зависи од тоа во која зона се наоѓа земјиштето и ќе варира од една до друга зона. Со оглед дека се работи за делумно уредено градежно земјиште, ваквиот надоместок ќе може да сфати како соодветно учество на инвеститорот во трошоците за делумното уредување на земјиштето. Оттука, не се основани ниту наводите на иницијативата дека надоместокот за уредување на градежното земјиште претставува јавна давачка чии елементи треба да бидат утврдени со закон. Законот истиот го предвидува, но остава неговата висина и начин на пресметување да се уредат со други акти (Правилникот на ресорното Министерство и Програмата на општината). Средствата кои ќе се соберат од надоместокот претставуваат приход на општината и служат за реализација на активностите предвидени со Програмата за уредување на градежното земјиште (член 46 став 10 од Законот за градежното земјиште). Се работи за надоместок кој инвеститорот е должен да го плати, како компензација на дотогаш направените трошоци за уредување на земјиштето кое му се доделува. Дали пак вака утврдениот проценту ален износ на делумниот надоместок е висок или не е фактичко прашање за кое Судот не е надлежен да одлучува.

Во иницијативата се наведува дека градежното земјиште претставува добро од општ интерес и дека само со закон може да се уреди начинот и условите под кои истото може да се отстапи на користење. Во случајот, оспорените одредби од Програмата се однесуваат на висината на надоместокот на трошоците за уредување

на градежното земјиште. Тие не оперираат со прашањето на отстапување на градежното земјиште на користење. Самото отстапување на градежното земјиште на користење, односно отуѓувањето е прашање кое е уредено со Законот за градежното земјиште. Оттука Судот смета дека не може да се постави прашањето за согласност на оспорената одредба со членот 56 од Уставот на Република Македонија.

Следното прашање кое е покренато во иницијативата се однесува на евентуална повреда на принципот на еквивалентност на заемните давања кај двостранообврзувачките договори, предвиден во членот 8 од Законот за облигационите односи. И во однос на овој аспект на оспорување не може да се постави прашањето за неуставност на оспорената одредба од причина што таа се однесува на облигационите двострано обврзувачки договори, што не е случај во конкретната ситуација. Принципот на еднаква вредност на заемните давања претпоставува постоење двостран договор каде двете страни даваат, но и примаат соодветна договорна престација. Во овој случај се работи за обврска за плаќање надоместок на трошоците за уредување на градежното земјиште, како финансиско оптоварување на корисникот (сопственикот) на градежното земјиште и обврска која произлегува од Законот за градежното земјиште, а не двостранообврзувачки договор за кој важи наведениот принцип. Во овој случај општината е таа која со својата програма врши уредување на градежното земјиште, за што инвеститорот е должен да плати соодветен надоместок, кој може да биде целосен, делумен или воопшто да не плати никаков надоместок. Надоместокот претставува еден вид коучество на инвеститорот во уредувањето на градежното земјиште, при што висината на овој надоместок зависи од степенот на уредувањето на земјиштето. Таа е однапред утврдена во зависност од тоа дали се работи за целосно или делумно уредено земјиште, и во зависност од тоа во која зона се наоѓа земјиштето кое се доделува за градба.

Повикувањето на членот 55 од Уставот на Република Македонија во иницијативата поаѓа од различно утврдената висина на надоместокот на трошоците за уредување на градежното земјиште утврдена во програмата на општина Штип, во зависност од тоа дали се работи за станбен или деловен простор.

Во точката 5 од оспорената Програма се утврдува висината на надоместокот, при што се поаѓа од два критериуми: во која зона се наоѓа земјиштето и за каков вид објект се работи, па зависно од тоа Програмата утврдува и различна висина на овој

надоместок, кој е повисок за деловни објекти во однос на оној што треба да се плати за станбени објекти. Според мислењето на Судот, не може да се постави прашањето за согласност на ваквата дивергентна уреденост на надоместокот во зависност од природата на објектот и дејноста која истиот ќе ја врши, од причина што се работи за две сосема различни ситуации. Навистина се работи за иста локација (иста зона) и ист степен на опременост на земјиштето со објекти на комуналната инфраструктура, но сепак природата на објектот е клучниот критериум кој и дава за право на општина да утврди различен надоместок за различни објекти. Судот смета дека не е исто дали се работи за станбен и деловен објект, не само поради природата на објектот, туку ваквата различност претпоставува и доведува до различен (во интензитет) и поинаков (во содржина) степен на искористеност на комуналната инфраструктура. Не само што не се работи за објекти со иста намена, поради што и не може да се воспостави идентичен режим на пресметување и наплата на надоместокот за уредување на градежното земјиште, туку токму ваквата различна намена доведува до различен квантитативен и квалитативен степен на искористеност на комуналната инфраструктура. Различните објекти (станбени или деловни) ја користат комуналната инфраструктура во различен капацитет, обем и содржина, што од своја страна ја оправдува различната висина на надоместокот кој општината го наплаќа за уредување на градежното земјиште. Оттука, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за повреда на принципот на еднаква правна положба на субјектите на правото, уште повеќе што во конкретниот случај не се работи за субјекти на правото, туку за објекти со различна намена (п рирода) што ќе се градат и за што се наплаќа надоместок.

Со оглед на тоа што Судот не наоѓа основи за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на наведените одредби од оспорената Програма, не постојат ниту основи Судот да изрече временна мерка за запирање на извршувањето на поединечните акти или дејствија донесени или преземени врз основа на овој акт.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.96/2003)

**9. Имотно-правни работи
(правна заштита на сопственоста)**

9. Legal Property Issues (Legal protection of property)

73.

- Закон за денационализација (враќање на имот кој постои и за кој е даден надомест)

- Denationalization Law (Return of existing property, for which compensation was provided)

- Ако одземениот имот за кој е даден надомест постои, имотот може да се врати при што барателот е должен да врати надомест во износ, на начин и постапка утврдени со Уредба на Владата на Република Македонија.

- If the property taken away and subject to given compensation exists, such property can be returned provided that the applicant shall return the compensation up to the amount and within the procedure provided for that with the Secondary Regulations issued by the Government of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 7 од Законот за денационализација ("Службен вес-ник на Република Македонија" бр. 20/1998, 31/2000).

2. Зора Дафовска и Јана Наумовска од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на членот 7 од законот означен во точката 1 од ова решение. Според иницијаторите членот 7 ги става граѓаните во нерамноправна положба: на оние на кои им постојат одземените имоти и на оние на кои не им постојат одземените имоти. Овие вторите уште на стартот се во понеповолна положба со тоа што нивните имоти не постојат. Од друга страна пак, во времето на одземањето на имотите, доколку се исплател надомест, тој бил симболичен, при што била девалвирана вредноста на одземениот имот, без разлика дали тој имот останал да постои или веднаш бил срушен. Според тоа, ако граѓанинот на кого му постои одземениот имот може да го врати тогаш добиениот симболичен надомест и да добие обештетување со враќање на имотот, тогаш зошто граѓанинот чиј имот не постои, не може да добие соодветно обештетување под истите услови што важат и за граѓанинот чиј имот постои?

3. Судот на седницата утврди дека според член 7 став 1 од Законот за денационализација, предмет на денационализација не е одземен имот за кој е платен односно даден надомест. Според ставот 2 на овој член по исклучок од став 1 на овој член, ако одземениот имот за кој е даден надомест постои, имотот може да се врати при што барателот е должен да врати надомест во износ, на начин и постапка утврдени со прописот на Владата на Република Македонија од членот 31 став 2 на овој закон.

4. Според член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот, и законите се еднакви.

Со Законот за денационализација се определуваат условите и постапката за враќање на имотот и видот, условите и постапката за давање надомест за имот одземен во корист на државата.

Во основните одредби на овој закон е и членот 7 кој се состои од два става.

Првиот став е всушност генерална определба на законода-вецот според која предмет на денационализација не е одземен имот за кој е платен односно даден надомест. Тоа значи дека одземениот имот за кој државата платила односно дала надомест без разлика на висината на плаќањето и без разлика на видот на надоместот не може да биде предмет на денационализација и оваа одредба се однесува на сите поранешни иматели на имот.

Во оспорениот став 2 од членот 7 од овој закон, законодавецот направил исклучок од општото правило содржано во ставот 1. Имено, доколку одземениот имот за кој е даден надомест постои, имотот може да се врати при што барателот е должен да го врати надоместот.

Оттука произлегува дека исклучокот се однесува на одземениот имот кој се уште постои и може да се врати, додека пак, за одземениот имот кој не постои важи општото правило содржано во ставот 1 на членот 7 од Законот за денационализација.

За одземениот имот без разлика дали тој постои или не постои, платен е односно даден надомест од страна на државата и тоа е основната причина од која тргнал законодавецот кога определил дека таквиот имот не е предмет на денационализација.

Според Судот, во конкретниот случај со членот 7 став 2 од законот не се повредува уставниот принцип на еднаквоста на граѓаните бидејќи законскиот исклучок тргнува од различниот статус на одземениот имот – имот кој постои и имот кој не постои. Фактички, имотот кој сеуште постои е единствен правно релевантен основ за предвидениот исклучок.

5. Врз основа на изнесеното, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста на членот 7 став 2 од Законот за денационализација со членот 9 од Уставот, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.185/2002)

74.

- Закон за сопственост и други стварни права
(доградба и надградба на зграда)

- *Law on property and other material rights (Enlargement of buildings)*

-Третите лица на кои им е пренесено правото на доградба, односно надградба, се стекнуваат со право на сопственост врз изградената доградба, односно надградба, со што имаат исти права како и останатите сопственици на посебните делови на зградата во етажна сопственост.

- *Third parties being entitled to building enlargements, have the right to property over the enlarged part of the building, thus having the same right as other owners of the special parts of the building divided into levels.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 122 од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/01).

2. Д-р Маргарита Шијакова од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 122 од Законот означен во

точката 1 од ова решение, затоа што со оспорената одредба од Законот, се овозможувало ограничување на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа и се допуштало правото на надградба и доградба да се пренесува на трето лице со што се загрозувале правата на сопствениците, што не било во согласност со членовите 8, 9, 26, 30, 33, 43, 54 и 55 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 122 став 1 од Законот, доградба и надградба на зграда се врши врз основа на детален урбанистички план и урбанистички проект. Според ставот 2 од овој член, доградба, односно надградба има право да бара сопственик, односно сопствен ици на постојна зграда. Со доградбата, односно надградбата сопственикот, односно сопствениците стекнуваат право на сопственост и врз доградбата, односно надградбата.

Согласно ставот 3 од овој член од Законот, право на доградба, односно надградба на зграда да во етажна сопственост (зграда со два или повеќе станови што им припаѓаат на две или повеќе лица) имаат сопствениците на посебните делови од зградата. За доградбата, односно надградбата одлучува мнозинството сопственици на посебните делови од зградата кои претставуваат повеќе од половината на вредноста на зградата. Ако за доградбата, односно надградбата има повеќе интересенти отколку што е предвидено да се изградат нови делови од зградата и ако за тоа не се постигне согласност меѓу нив, по барање на секој од заинтересираните одлучува судот, водејќи сметка за принципот на правичност.

Според ставот 4 од овој член од Законот, ако за доградбата, односно надградбата не се заинтересирани сопствениците на посебните делови од зградата, правото на градење можат да им го отстапат на трети лица со мнозинство гласови на посебните делови од зградата кои вредносно претставуваат повеќе од половина од вредноста на зградата, со тоа што градителот, односно градителите се должни да платат соодветен надоместок за правото на градење врз туѓо земјиште, како и за штетите што можат да бидат предизвикани како резултат на градењето.

4. Според член 8 став 1 алинеја 6 од Уставот, правната заштита на сопственоста е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 26 од Уставот се гарантира неповредливоста на домот. Правото на неповредливост на домот може да биде ограничено единствено со судска одлука кога е во прашање откривање или спречување на кривични дела или заштита на здравјето на луѓето.

Согласно член 30 став 1 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување, според ставот 2 од овој член, сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и заедницата, според ставот 3 од овој член, никому не може да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон, а според ставот 4 од овој член на Уставот, во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надоместок кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Со член 43 став 1 од Уставот се уредува дека секој човек има право на здрава животна средина, според ставот 2 од овој член, секој е должен да ја унапредува и штити животната средина и природата, а според ставот 3 од овој член од Уставот, Републиката обезбедува услови за остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со уставот, а според ставот 3 од овој член од Уставот, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, национално или социјално потекло, имотна или општествена положба.

Со член 55 став 1 од Уставот се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, според ставот 2 од овој член, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот. Републиката презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот, а според ставот 3 од овој член од Уставот, слободата на пазарот и претприемништвото можат да се ограничат со закон единствено заради одбрана на Републиката, зачувување на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Со Законот за сопственост и други стварни права се уредува правото на сопственост и другите стварни права во согласност со Уставот. Правото на сопственост, според член 2 од овој закон, се стекнува под услови и на начин предвидени со овој и друг закон, а според член 5 од Законот, правото на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени со Уставот и законите.

Во однос на стекнувањето на правото на сопственост, со член 112 од Законот е определено дека тоа се стекнува според закон врз основа на правна работа и со наследување, како и со одлука на надлежен државен орган, на начин и под услови определени со закон. Така, според член 113 од овој закон, според закон правото на сопственост се стекнува, меѓу другото и со создавање нова ствар, со мешање и спојување, со градење на земјиште и со стекнување сопственост од несопственик, а според член 116 од Законот, сопственик на земјиште предвидено со закон или врз основа на закон за градежни објекти, стекнува право на сопственост и на градежниот објект кој го изградил на земјиштето согласно со градежните прописи и со запишување на правото во јавните книги за запишување на правата на недвижностите. Под овие услови, градителот на градежниот објект со согласност на сопственикот на земјиштето, стекнува сопственост врз објектот. Исто така, под условите утврдени со членовите 117 до 121 од Законот, право на сопственост може да се стекне и со градење на туѓо земјиште без согласност на сопственикот.

Тргувајќи од содржината на наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на оспорената одредба од Законот, и причините за нејзиното оспорување наведени од подноси-телот на иницијативата, според мислењето на Судот, единствено допирни точки оспорената одредба има со член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 од Уставот, но не и со другите наведени уставни одредби на кои се повикува подносителот на иницијативата. Имено,

уставните одредби во однос на еднаквоста на граѓаните, неповредливоста на домот, јавните давачки, животната средина и природата, ограничувањето на слободите и правата и слободата на пазарот и претприемниш-твото, не би можело да се доведат во корелација со одредбите за сопственоста и правата кои од неа произлегуваат.

Од содржината на оспорената одредба јасно произлегува дека дограба и надградба на зграда се врши врз основа на детален урбанистички план и урбанистички проект, дека таква градба има право да бара секој сопственик односно сопственици на постојна зграда и дека тие стекнуваат право на сопственост на таквата градба. Понатаму, право на доградба односно надградба на зграда во етажна сопственост имаат сопствениците на посебните делови од зградата, за што одлучуваат мнозинството сопственици кои претставуваат повеќе од половината на вредноста на зградата. Притоа, во самата одредба е содржан механизам за разрешување на спор, доколку за доградбата односно надградбата има повеќе интересенти отколку што е предвидено да се изградат нови делови од зградата и ако за тоа не се постигне согласност помеѓу нив. Доколку, пак, за доградбата односно надградбата не се заинтересирани сопствениците на посебните делови од зградата, правото на градење тие можат да им го отстапат на трети лица со мнозинство гласови на посебните делови од зградата кои вредносно претставуваат повеќе од половина од вредноста на зградата. Притоа, недвосмислено е утврдено дека градителот односно градите-лите се должни да платат соодветен надоместок за правото на грдење врз туѓо земјиште, како и за штетите што можат да бидат предизвикани како резултат на градењето.

Стекнувањето со правото на сопственост (член 112 од Законот), начините на стекнување со тоа право (член 113 од Законот); стекнување на сопственост врз основа на градење, со или без согласност на сопственикот на земјиштето (член 116 до 121 од Законот) се прашања уредени со Законот за сопственост и други стварни права, а кои одредби подносителот на иницијативата не ги доведува во прашање. Според тоа, не би можело да се прифати приговорот на подносителот на иницијативата дека третите лица како градители кои се стекнале со право на градење врз туѓо земјиште, како несопственици, го ограничувале правото на сопствениците, бидејќи тие тоа право го стекнале врз основа на закон, така што третите лица на кои им е пренесено правото на доградба, односно надградба, всушност се стекнуваат со право на сопственост врз изградената доградба односно надградба, со што тие имаат исти

права како и останатите сопственици на посебните делови на зградата во етажна сопственост.

Понатаму, тргнувајќи од содржината на одредбите на членот 122 од Законот, со кои и покрај тоа што им се дава право на сопствениците на посебните делови на згради чија вредност изнесува повеќе од половина од вредноста на зградата, правото на доградба односно надградба да го пренесат на трети лица, на сите сопственици овие трети лица како градители се должни да им платат соодветен надоместок за правото на градење врз туѓо земјиште, како и да платат за штетите што можат да бидат предизвикани како резултат на градењето, што значи тие ја надоместуваат цената на нужните ограничувања на правото на сопственост. Оттука, произлегува дека, сите штети кои ќе бидат предизвикани како резултат на вршењето на градежните работи при доградбата односно надградбата на зградата (оптеретување на постоечката инфраструктура на зградата, бучава, прашина, неможност на користење на земјиште околу зградата и слично) ќе бидат парично надоместени од градителите, а со тоа и овие штети кои претставуваат еден вид на ограничување на правото на сопственост на сопствениците (без оглед дали се сложиле со надградбата односно доградбата или не) ќе им бидат надоместени.

Тргнувајќи од наведеното, според мислењето на Судот, член 122 од Законот за сопственост и други стварни права не овозможува ограничување на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, а со пренесувањето на правото на доградба односно надградба на трето лице не се загрозуваат правата на сопствениците, поради што не го постави прашањето за неговата согласност со член 8 став 1 алинеја 6 и член 30 од Уставот.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.203/2002)

75.

- Ништовност на договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач купува спорно право

- Voidances of a contract by which an advocate or another mandatory purchases questionable rights

-Ништовноста на договорот за купување на спорно право само за адвокати или други налогопримачи на кои им е доверено остварувањето на спорното право произлегува од својството и улогата на наведените лица во вршењето на адвокатската дејност и вршењето на правото. Со нормирањето на конкретниот облигационен однос, законодавецот директно го ставил во функција начелото на совесност и чесност на учесниците во засновувањето на облигационите односи, со што се афирмира владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

- Voidances of the contract to purchase questionable rights, where the entitlement to use the questionable rights is given to an advocate or other mandatory, arises out of the character and the role of the given persons when performing advocate activities, as well when performing the given rights in general. By defining the concrete obligation relationship, the legislator has directly put into function the Principle of Good Faith and Honesty of the parties creating the obligation relationship, thus promoting the Principle of Rule of Law as a basic principle defined by the Constitution of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 30 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 449 став 2 од Законот за облигациони односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001, 4/2002 и 5/2003).

2. Димитрија Атанасовски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбата од Законот означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Законот било предвидено дека е ништовен договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач би купил спорно право чие што остварување му е доверено, или би договорил за себе учество во поделбата на износот досуден на неговиот налогодавец. Меѓутоа, со ваквата законска одредба адвокатите и другите налогопримачи биле ставени во нерамноправна положба во однос на другите граѓани, бидејќи не им се дозволува купување на спорно право и договарање за учество во досуден износ на налогодавачот, само поради тоа што припаѓаат на одредена професија, а тоа било спротивно на членот 55 став 1 од Уставот според кој се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, и спротивно на членот 9 став 2 од Уставот, според кој граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

3. Судот на седницата утврди дека со членот 449 од Законот, во ставот 1 е предвидено дека спорно право може да биде предмет на договор за продажба, а со одредбата од ставот 2 на овој член од Законот е утврдено дека ништовен е договорот со кој адвокат или некој друг налогопримач би купил спорно право чиешто остварување му е доверено, или би договорил за себе учество во поделбата на износот досуден на неговиот налогодавец.

Една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото, согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Според членот 9 став 2 од Уставот, граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Во делот на основите на економските односи, Уставот на Република Македонија во членот 55 став 1 утврдил дека се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото.

Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2001, 4/2002 и 5/2003) во членот 1 предвидел дека предмет на уредување на овој закон се основите на облигационите односи, договорните и други облигациони односи во прометот на стоки и услуги.

Според концептот на Законот во кој е применето единствено регулирање на договорите, типични одредби кои главно се однесуваат на договорот за продажба како заокружена правна работа, се содржани во Глава VII од Законот, во членовите 442 – 539.

Согласно член 442 став 1 од Законот, со договорот за продажба продавачот се обврзува предметот што го продава да му го предаде на купувачот така што купувачот да стекне право на сопственост, а купувачот се обврзува да му ја плати на продавачот цената. Според ставот 2 од овој член од Законот продавачот на некое право се обврзува на купувачот да му го прибави продаденото право, а кога вршењето на тоа право бара држење на предметот и да му го предаде предметот.

Од формулацијата на одредбата од ставот 2 од овој член од Законот, која се надврзува на одредбата од ставот 1, произлегува дека предмет на продажба може да биде право што може да се пренесува односно што е во правниот промет, и за тоа купувачот треба да плати цена за продаденото право.

Меѓутоа, определени права односно побарувања, не можат да се пренесуваат, во случај кога таквиот пренос е забранет со закон, како што предвидел Законот за облигациони односи во оспорената одредба од членот 449 став 2, потоа оние кои се поврзани со личноста на доверителот и оние кои според својата природа се противат на пренесувањето врз друг, како што предвидел овој закон, во членот 424 став 1, според кој доверителот може со договор склучен со трет да го пренесе врз него своето побарување, освен она чие пренесување е забрането со закон или кое е врзано за личноста на

доверителот, или кое според својата природа му се спротивставува на пренесувањето врз друг.

Од анализата на оспорената законска одредба произлегува дека спорното право кое по својата суштина претставува она право за кое се води судски спор или постои оспорување на неговиот обем, вистинитоста, носителот на правото или правниот основ, со Законот се забранува адвокатот или друг налогопримач да го купи со договор, доколку му е доверено остварувањето на тоа спорно право. Исто така, за ништовноста на договорот склучен спротивно на наведената одредба од Законот, се применуваат одредбите од членовите 95 до 102, кои се однесуваат на ништовни договори.

Ваквата законска определба всушност пропишува ништовност на договор за купување на спорно право но само за одредена категорија на лица и под определени услови односно за адвокати или други налогопримачи на кои им е доверено остварувањето на спорното право. Ова произлегува од својството и улогата на наведените лица поради вршењето на адвокатската дејност и вршењето на правото, признато во правниот поредок, во рамките на нивната професија која мора да се движи во нормирани рамки. Судот оцени дека со нормирање на конкретниот облигационен однос со оспорената законска одредба, која не дозволува и пропишува ништовност за настанување на договорот за купување на спорно право од страна на адвокатите или други налогопримачи на кои им е доверено остварувањето на спорното право, законодавецот директно го ставил во функција начелото на совесност и чесност пропишано во членот 5 од Законот, според кое во засновувањето на облигационите односи и остварувањето на правата и обврските од тие односи учесниците се должни да се придржуваат кон начелото на совесност и чесност.

Имено, спорното право изразува интереси на повеќе учесници во еден правен однос кои најчесто се спротивставени поради што во постапките за справедливо решавање на односот, учесниците можат да го доверат остварувањето на спорното право на адвокати или други налогопримачи. Оттука, доколку овие овластени лица на кои им е доверено остварувањето на спорното право излезот од рамките на вршењето на правната помош и со правна работа за себе земаат лично учество за работите внатре во односот на спорното право, преку договор за купување или во поделбата на износот досуден на неговиот налогодавец, се доведува во прашање заштитата од недозволено користење на правната положба на

адвокатите или други налого-примачи и ризик од злоупотреба на правото. Следствено на ова не може да се прифати наводот во иницијативата, дека адвокатите или другите налогопримачи со оспорената законска одредба биле ставени во нееднаква положба со останатите граѓани поради тоа што не им се дозволува купување на спорно право и поради тоа им била ограничена слободата на пазарот и претприемништвото. Ова особено поради тоа што имајќи ги во предвид изнесените уставни и законски норми, произлегува дека токму со содржината на оспорената одредба од Законот се афирмира владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, согласно членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Со оглед на тоа, Судот утврди дека за оспорената одредба од Законот не може основано да се постави прашањето за несогласност со членот 9 став 2 од Уставот, според кој граѓаните се еднакви пред Уставот и законите и за несогласност со членот 55 став 1 од Уставот, со кој се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото.

4. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.53/2003)

76.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи (право на справедлив паричен надомест)

- Law amending the Obligation Law (Entitlement to a fair compensation)

- Законската одредба со која се утврдува посебно право на справедлив паричен надомест поради претрпени душевни болки на лице спрема кое е извршено кривично дело против половата слобода и половиот морал, претставуваат посебна сатисфакција што законодавецот ја утврдил во овие случаи, во однос на другите одредби од Законот според кои право на ваков надомест поради претрпени душевни болки има и лице на кое му е нанесена повреда на угледот, честа и сл.

- *The legal provision defining a special right to a fair compensation due to suffered mental pain by a victim of a criminal offence committed in the area of sexual freedoms and sexual morality, are considered as a special form of satisfaction defined by the legislator in such cases, next to other cases defined by the Law, where this entitlement to a compensation due to suffered mental pain is also given to persons having suffered damages to their honor, reputation etc.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 8 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 4/2002).

2. Васил Велковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 5 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека според првобитниот текст на членот 191 од Законот, право на справедлив паричен надомест поради претрпени душевни болки имало и лицето спрема кое е извршено некое друго кривично дело против достоинството на личноста и моралот.

Со измената на овој член од Законот извршена со оспорениот член 5 од Законот за изменување и дополнување на Законот за облигационите односи ова право, место на наведените лица, било утврдено на лицата спрема кое е извршено некое друго кривично дело против половата слобода и половиот морал.

Со ваквата измена на членот 191 од Законот била исклучена можноста, односно правото на справедлив паричен надомест поради претрпени душевни болки на лицето спрема кое е извршено некое друго кривично дело против достоинството на личноста и моралот, поради што оспорениот член 5 од Законот не бил во согласност со член 25 од Уставот бидејќи не обезбедувал почитување и заштита на овие две вредности кои што ги гарантирал наведениот член од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 5 од Законот за изменување и дополнување, во членот 191 од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2001) зборовите: "како и лицето спрема кое е извршено некое друго кривично дело против достоинството на личноста и моралот" се заменуваат со зборовите: " како и лице спрема кое е извршено некое друго кривично дело против половата слобода и половиот морал".

4. Основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот, како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, се утврдени во член 8 став 1, алинеја 2 од Уставот.

Меѓу уставно утврдените слободи и права спаѓа и почитувањето и заштитата на достоинството и угледот на секој

граѓанин што се гарантира во членот 25 од Уставот, на кој член се повикува и подносителот на иницијативата.

Почитувањето на достоинството и угледот претставува морална должност и обврска на секого спрема другиот во меѓусебното однесување и комуницирање, да не се повреди или наруши на било кој начин достоинството и угледот на личноста, односно граѓанинот. Заштитата, пак, е инструмент за обезбедување на почитувањето на овие две вредности (достоинството и угледот на граѓанинот) кога тоа е доведено во прашање, односно кога се повредени достоинството и угледот на граѓанинот.

Елементи на почитувањето на достоинството и угледот соодветно се содржани и во членот 11 од Уставот, кој се однесува на неприкосновеноста на физичкиот и моралниот интегритет на човекот.

Уставната гаранција за заштитата на достоинството и угледот на граѓанинот се потврдува и со инкриминираност на нивната повреда како кривични дела со Кривичниот законик на Република Македонија.

Имено, во глава осумнаесета во Кривичниот законик, како кривични дела против честа и угледот од лична природа се инкриминирани клеветата, навредата, изнесувањето лични и семејни прилики и омаловажувањето со префрлување за кривично дело.

Посебна група на кривични дела што се утврдени во Кривичниот законик се кривичните дела против половата слобода и половиот морал. Како такви се кривичните дела утврдени од член 186 до 194 од Кривичниот законик и тоа: силување, обљуба врз немоќно лице, полов напад врз дете, обљуба со злоупотреба на положбата и др.

Освен со инкриминација на дејствијата со кои може да се повреди односно наштети на достоинството и угледот на граѓанинот, вклучувајќи го тука и неговиот физички и морален интегритет, уставната гаранција за нивна заштита се обезбедува, меѓудругото, и преку материјална компензација на штетата што граѓанинот ја претрпел поради повреда на неговото достоинство (чест) и углед. Ова се обезбедува со Законот за облигационите односи, во кој се содржани посебни одредби за надомест на материјална штета во случај на повреда на честа и ширење на невестинити наводи (член 187) и за на домест на нематеријална штета.

Од аспект на причините поради кои се оспорува членот 191 од Законот, значајно е да се има предвид особено член 189 од овој закон, според кој право на справедлив паричен надомест за претрпени душевни болки има и лице на кое му е нанесена повреда на угледот, честа и сл.

Од наведената законска одредба произлегува дека наводите во иницијативата според кои со измената на членот 191 од Законот е исклучена можноста за остварување на справедлив паричен надомест за претрпени душевни болки на лице на кое му е повредено достоинството и угледот се неосновани, бидејќи основ за тоа е токму членот 189 од Законот.

Тоа што, пак, во членот 191 од Законот, со измените од 2002 година е утврдено посебно право на справедлив паричен надомест поради претрпени душевни болки само на лице спрема кое е извршено кривично дело против половата слобода и половиот морал, а не и на лице спрема кое е извршено некое друго кривично дело против достоинството и моралот (како што било пред овие измени), Судот смета дека не е основ и аргумент за неуставноста на оваа законска одредба. Ова од причини што, според мислењето на Судот, со измените на членот 191 од Законот, а кои се предмет на оспорување во иницијативата, не само што се врши усогласување на наведениот член од Законот со Кривичниот законик во кој што кривичните дела против половата слобода и половиот морал, се посебни кривични дела од кривичните дела против честа и угледот, но утврдувањето на право на справедлив паричен надомест за претрпени душевни болки за лицето спрема кое е извршено некое од овие кривични дела претставува посебна сатисфакција што законодавецот ја утврдил во овие случаи, при тоа имајќи го предвид секако тежината, начинот и дејствието на нивното извршување. Затоа, и овој член е систематизиран во поднасловот на делот В од Законот, кој што гласи "Сатисфакција во посебни случаи".

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.182/2002)

77.

- Закон за денационализација (незаконски услов за враќање на денационализиран имот во сопственост)

- *Denationalization Law (Illegal requirements for the return of nationalized property)*

- Законската одредба која налага плаќање на разликата во вредноста меѓу одземеното земјоделско земјиште, а сега градежно неизградено земјиште како услов за враќање на градежното неизградено земјиште во сопственост ги доведува граѓаните во нееднаква правна положба во зависност од тоа дали земјоделското земјиште било одземено или не пред истото да стане градежно земјиште.

- *The legal definition providing payment of the difference between the nationalized agricultural land and same property existing now as building land without any buildings on it, as a prerequisite for the return of property, leads to citizen not having the equal legal status due to the question whether agricultural land was subject to nationalization before becoming building land.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 17 септември 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА членот 22-а став 1 точка 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација ("Службен весник на Република Македонија" бр.31/2000) во делот "ако

ја плати разликата меѓу надоместокот што за одземеното земјиште му следува определен според член 31 став 2 од овој закон и вредноста на градежното земјиште утврдена врз основа на прописите за определување на вредноста на градежното земјиште".

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Љупка Попеска адвокат од Охрид, со решение У.бр.10/2003 од 2 јули 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на делот од одредбата од Законот означен во точката 1 од оваа одлука затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 22-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за денационализација (член 27 став 1 од пречистениот текст на Законот за денационализација "Службен весник на Република Македонија" бр.43/2000), кога не е реализирана целта заради која било одземено земјоделското земјиште, како и кога била реализирана целта заради која било одземено земјоделско земјиште, кое при поднесување на барањето за денационализација е градежно неизградено земјиште, барателот може да бара: 1) враќање на земјиштето во сопственост ако ја плати разликата меѓу надоместокот што за одземеното земјиште му следува определен според член 31 став 2 од овој закон и вредноста на градежното земјиште утврдена врз основа на прописите за определување на вредноста на градежното земјиште. 2) да му се даде ново земјоделско земјиште од ист вид, површина и бонитет како одземеното и 3) да му се даде надомест согласно со одредбите на овој закон.

5. Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување.

Со Законот за денационализација се определуваат условите и постапката за враќање на имотот и видот, условите и постапката за давање надомест за имот одземен во корист на државата.

Во делот II од овој закон со кој се регулирани прашањата околу враќањето на недвижноста во сопственост е и спорниот член

22-а став 1 точка 1). Според овој член од законот, произлегува дека граѓаните на кои може да им се врати земјиштето во сопственост треба да платат разлика за вредноста на земјиштето кое било одземено како земјоделско, а при поднесувањето на барањето за денационализација е градежно неизградено земјиште.

Тоа значи дека законодавецот со утврдувањето на правото за враќање на градежното неизградено земјиште во сопственост, истовремено утврдува и обврска поранешниот сопственик да ја плати разликата во вредноста на земјиштето кое било одземено како земјоделско, а при поднесувањето на барањето за денационализација е градежно неизградено земјиште.

При тоа, ниту овој закон, ниту пак друг закон не содржи одредби кои предвидуваат обврска за плаќање на разликата помеѓу вредноста на земјоделското земјиште и вредноста на градежното земјиште за оние граѓани кои се поранешни сопственици на земјоделско земјиште кое не им било одземено, а кое исто така го сменило правниот режим и сега претставува градежно земјиште.

Според членот 50 од Законот за градежното земјиште, кој е донесен по Законот за денационализација и по измените и дополнувањата на овој закон, на корисниците на градежното земјиште по основа на поранешна сопственост на земјиштето, правото на користење се трансформира во право на сопственост на градежното земјиште.

Законот за градежното земјиште, не предвидува плаќање на разлика во вредноста помеѓу земјоделското земјиште и сега градежното земјиште (ако земјиштето го сменило правниот режим) така што одреден број на корисници по основ на поранешна сопственост го трансформирале корисничкото право на сопственост или ќе го сторат тоа во иднина без да ја платат разликата во вредноста меѓу земјоделското и градежното земјиште.

Ако се има предвид дека целта на Законот за денационализација е враќање на одземениот имот, се поставува прашањето зошто сопствениците на одземеното земјоделско земјиште кое сега претставува градежно неизградено земјиште треба да ја платат разликата во цената помеѓу земјоделското земјиште што им било одземено а сега е градежно неизградено земјиште. Со други зборови тоа значи дека поранешните сопственици на одземеното земјоделско земјиште кое без нивна вина или барање преминало во градежно земјиште треба да го платат сопственото земјиште. Поради тоа Судот

оцени дека овие граѓани се ставени во нерамноправна положба со граѓаните на кои не им било одземено земјоделското земјиште кое подоцна го сменило правниот режим и сега им се враќа како градежно земјиште без било какво плаќање.

Судот оцени дека оспорената одредба од Законот за денационализација го условува враќањето на градежното неизградено земјиште во сопственост со плаќање на разлика во вредноста меѓу одземеното земјоделско земјиште, а сега градежно неизградено земјиште со што се доведуваат граѓаните во нееднаква положба во зависност од тоа дали земјоделското земјиште им било одземено или не пред да стане градежно земјиште.

Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

5. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.10/2003)

78.

- Закон за облигационите односи (одземање на предметот на престација во корист на некој трет/ недопуштена реституција)

- Obligation Law (Taking away subjects of prestatio to the favor of a third party / illegal restitution)

- Секоја договорна страна треба да и го врати на другата она што го примила со ништовниот договор (*restitutio in integrum*). Враќањето во поранешна состојба претставува граѓанско-правна санкција пропишана со закон, со цел да се заштити општиот интерес.

Правилото за одземање на предметот на престаџија во корист на некој трет (општина, според местото во кое држателот на стварта има седиште, живеалиште или престојувалиште) поаѓа од идејата во имотот на несовесните странки да не се задржи недозволената престаџија, ни по основ на враќање во поранешна состојба, ниту по основ на задржување заради индигнитетот на другата странка. Ова правило се применува само на оние ништовни договори што се во очигледна спротивност со Уставот, законите и добрите обичаи, чие извршување во поголема мера би можело да ги наруши општествените интереси, а странките при тоа постапувале несовесно.

- When having a contract declared null and void, every contracting party has to return to the other party the deliveries accepted due to that contract (restitutio in integrum). Such returns to the previous state represent civil sanctions provided by the Law in order to protect common interests.

The rule of withdrawing subjects of prestatio in favor of a third party (a municipality, on which territory the holder of the thing has its seat, stay or residence) arises out from the idea, that subjects of prestatio, that are not allowed, can not be kept as a part of the property of the respective guilty parties neither when holding back things due restitutio in integrum cases, nor due to indignity of the other party. This rule applies only to such contracts being declared null and void, that are obviously not in accordance with the Constitution, the Laws and the Good Practices, and whose implementation could massively distract common interests of the society, when the contracting parties have acted with false intentions.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен

весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 29 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 96 став 2 во делот: "а може и да одлучи другата страна она што го примила врз основа на забранетиот договор да ѝ го предаде на општината на чија територија таа има седиште, односно живеалиште или престојувалиште" од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001 и 4/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на делот од законската одредба, означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одредба уставно неоправдано и недозволено ги повредувала член 8 став 1 алинеја 3 и 6, член 30, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

Ова од причини што несовесната страна веќе извршила одредено давање - плаќање, па судот не можел да ѝ досудува на општината она што не е нејзина сопственост, без оглед што договорот бил прогласен за ништовен и како таков немал правно дејство.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 96 став 1 од Законот за облигационите односи, во случај на ништовност на договорот секоја договорна страна е должна да и го врати на другата она што го примила врз основа на таквиот договор, а ако тоа не е можно, или ако природата на она што е исполнето му се спротивставува на враќањето, ќе се даде соодветен надомест во пари, според цените во време на донесувањето на судската одлука, доколку законот не определува ништо друго.

Според содржината на став 2 од истата одредба, ако договорот е ништовен поради тоа што според својата содржина или цел не е во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи, судот може да го одбие, во целост или делумно, барањето на несовесната

страна за враќање на она што и го дала на другата страна, а може и да одлучи другата страна она што го примила врз основа на забранетиот договор да и го предаде на општината на чија територија таа има седиште, односно живеалиште или престојувалиште.

Во ставот 3 на членот 96 од Законот е определено дека при одлучувањето судот ќе води сметка за совесноста на едната, односно двете страни, за значењето на општествените интереси што се загрозуваат, како и за моралот.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 6 од Уставот на Република Македонија владеењето на правото и правната заштита на сопственоста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија,.

Во член 30 став 1 од Уставот се гарантираат правото на сопственост и правото на наследување. Според ставот 2 на овој член, сопственоста создава права и обврски и треба да служи за доброто на поединецот и заедницата, а според ставот 3 никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Во член 51 од Уставот е определено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според член 54 став 1 од Уставот, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени во Уставот.

Со цел да се утврди дали со оспорениот дел од законската одредба се повредуваат владеењето на правото и правната заштита на сопственоста, како темелни вредности на уставниот поредок, Судот пристапи кон анализата на целината на членот 96 од Законот за облигационите односи.

Притоа, се имаше во предвид дека иницијативата не содржи сосема јасни причини по однос на сомнението за согласноста на оспорениот дел од законската одредба со уставните одредби, освен што се наведува дека, на подносителот на иницијативата му пречи можноста судот да определи предавање на она што е примено

со забранетиот договор на надлежната општина, а во случаите кога несовесната страна врз основа на таквиот договор направила одредено давање или плаќање.

Во член 96 став 1 од Законот е содржано општо правило според кое секоја договорна страна треба да и го врати на другата она што го примила со ништовниот договор (реститутио ин интегрум), освен ако тоа не е можно, или ако природата на она што е исполнето не се спротивставува на враќањето, во кој случај ќе се даде соодветен надомест во пари. Враќањето во поранешна состојба претставува граѓанскоправна санкција која како таква е пропишана со закон, со цел да се заштити општиот интерес. Ваквата санкција има и превентивна улога или заштитна улога во правниот промет што помалку да функционираат ништовни договори.

Изнесеното општо правило, познато уште како принцип на ретроактивност на ништовноста, содржи исклучок или отстапување, поконкретно разработен во ставот 2 на членот 96 од Законот. Одстапувањето од враќањето во поранешна состојба, според содржината на член 96 став 2 од Законот, се состои во тоа да не може да се бара враќање во случаите кога предметниот договор по својата содржина или цел е спротивен на Уставот, законите и добрите обичаи. Покрај ова е потребно барателот или лицето кое склучило таков договор да постапувало како несовесна страна.

Како недозволени се сметаат договорите чиј предмет (член 39 од Законот) или основ (член 43 став 2 и член 44 од Законот) е недозволен, па во таков случај никој не може пред судот да го заснова своето барање на противуставен, противзаконит или спротивен на добрите обичаи договор или правило познато како немо аудитур проприам турпитудинем аллегеанс.

Во ставот 2 на членот 96 од Законот се определени можните насоки на одлучување на судот кога несовесната страна ќе постави барање за враќање на она што и го дала другата страна. Така, судот има можност во целост или делумно да го одбие барањето, а може и да одлучи другата страна она што го примила врз основа на забранетиот договор да и го предаде на соодветната општина.

Правилото за одземање на предметот на престација во корист на некој трет или таканаречена недопуштена реституција, беше содржано и во членот 104 од сојузниот Закон за облигационите

односи, донесен во 1978 година. Слично или потполно исто законско решение за предавање на она што е примено врз основа на забранетиот договор во корист на државата или за доброволни цели е содржано и во други правни акти кои биле или се во примена. Такво решение имаат: Српскиот граѓански законик (§§ 1305, 1306), Основите на граѓанското законодавство на СССР од 1962 година (член 14), Португалскиот граѓански законик (§ 692), Чехословачки граѓански законик од 1964 година (§ 457), Мексиканскиот граѓански законик (§ 1995), како и Црногорскиот Општ имотен законик (член 600 став 2). Во последниот Законик, било предвидено: "кога двете догворни страни нечесно работеле, тогаш давателот не може да бара враќање и предметот на договорот нема да остане во рацете на примателот, туку тој е должен да го даде тоа што го примил во црковната каса".

5. Од анализата на членот 96 од Законот, вклучувајќи го и оспорениот дел од ставот 2, произлегува дека судот не е обврзан да ги примени исклучоците при поставено барање за враќање, ако со самото враќање се исполни целта на граѓанско правната санкција. Имено, судот во секој конкретен случај согласно член 96 став 3 од Законот, ќе ја донесе одлуката водејќи сметка за: совесноста на едната, односно двете страни, за значењето на општествените интереси што се загрозуваат, како и за моралот.

Една од трите законски можности треба да биде применета според сите околности на случајот, при што се води сметка да не се дозволи лицата извршители на недозволени трансакции, да ги уживаат плодовите на таквите недозволени делувања, бидејќи целото делување носи обележје на грубо неморално однесување, па враќањето на даденото или задржувањето на применото, ни од правно ниту од морално гледиште не би можело да се оправда.

Правилото за одземање на предметот на престација во корист на некој трет, кое правило всушност е предмет на оспорување во иницијативата, според мислење на Судот, се базира на идејата во имотот на несовесните странки да не се задржи недозволената престација, ни по основ на враќање во поранешна состојба, ниту по основ на задржување заради индигнитетот на другата странка, туку таквиот имот да се одземе во корист на некое трето лице. Во спротивно би се подржувала противуставна, незаконита или пак спротивна на добрите обичаи - правна состојба.

Секако треба да се има предвид дека споменатото правило се применува само на оние ништовни договори што се во

очигледна спротивност со Уставот, законите и добрите обичаи, чие извршување во поголема мера би можело да ги наруши општествените интереси, а странките при тоа постапувале несовесно. Правилото, како што е определено во оспорениот дел на законската одредба, претставува само една од можните граѓанскоправни санкции при појава на ништовни договори и ова средство не може да се претвори во автоматска конфискација, ако доследно се почитува и применува став 3 од членот 96 од Законот.

Оттука, според Судот, наводот на подносителот на иницијативата дека уставно не е оправдано и не е дозволено предавање на предметот на општината, кога несовесната страна имала одредено давање или плаќање на основа на забранетиот договор, не може да најде поткрепа во уставните одредби. Токму владеењето на правото и правната заштита на сопственоста како темелни вредности на уставниот поредок (член 8 став 1 алинеја 3 и 6 од Уставот), налагаат да постои ваква граѓанскоправна санкција при склучување на ништовни договори, без оглед на вложувањата, давањата или плаќањата што ги направила некоја од страните. За да се прифати дека во една држава во целост владее правото, секако помеѓу другото е потребно и пожелно во правниот промет да функционираат правно издржани договори, засновани на Устав, закон и добрите обичаи.

Според изнесеното, Судот не го прифати како основано ни сомнението за несогласност на оспорениот дел од законската одредба и со членот 30 од Уставот. По однос на оваа уставна одредба треба да се има предвид и тоа дека уставното гарантирање на правото на сопственост се остварува и на начин што предметот на ништовен договор нема да остане во рацете на лицето кое од правен или морален аспект не може да егзистира како сопственик на тој предмет. Таквиот предмет, врз основа на одлука на судот, во одредени случаи, правно е логично да ѝ припадне на соодветната општина, според местото во кое држателот на стварта има седиште, живеалиште или престојувалиште. Уставот го гарантира пр авото на сопственост, но само кога тоа право е стекнато врз основа на легално воспоставени односи според позитивните прописи. Со ваквото законско решение се запазува и општото начело на облигационите односи предвидено во членот 3 од Законот за слободно уредување на облигационите односи, но секогаш во согласност со Уставот, законите и добрите обичаи.

Оспорениот дел од законската одредба не би можел да се доведе под сомнение и по однос на неговата согласност со членот 54 став 1 од Уставот, бидејќи со оваа одредба не се прави ограничување на слободите и правата утврдени со Уставот, туку се предвидува граѓанскоправна санкција при постоење на ништов договор и тоа како еден од можните начини на одлучување на судот во конкретна правна работа.

Врз основа на наведеното, според мислењето на Судот, законодавецот е слободен во изборот дали ќе определи судот предметот на престацијата да го предаде на хуманитарна или друга организација, дали ќе определи задржување на предметот во државна сопственост или негово предавање на општината, како во конкретниот случај. На овој начин не се повредуваат принципите на владеење на правото и правната заштита на сопственоста, поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот дел на одредбата на член 96 став 2 од Законот за облигационите односи со напред наведените одредби од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.68/2003)

10. Градежно земјиште

10. *Building Land*

79.

- Закон за градежното земјиште (трошоци за експропријација)

- Law on Building Land (Expropriation costs)

- Трошоците за експропријација треба да бидат на товар на субјектот во чија корист се врши експропријацијата.

- Expropriation costs should be to the debit of the subject, in whose favor expropriation is done.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 15 јануари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 43 став 7 од Законот за градежното земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/2001).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Виолета Стојановска од Кичево, со решение У:бр.225/2001 година од 6 ноември 2002 година поведе постапка за оценување уставноста

на одредбата од Законот означен во точката 1 од оваа одлука затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со член 43 став 7 од Законот за градежното земјиште, експропријација на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа на земјиште, згради и други објекти (недвижности), заради изградба на објекти на инфраструктурата предвидени со Програмата за уредување на градежното земјиште, се врши во корист на Републиката, а за сметка на општините, односно градот Скопје.

5. Според член 30 од Уставот, се гарантира правото на сопственост и правото на наследување. Сопственоста создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и на заедницата. Никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон. Во случај на експропријација на сопственоста или во случај на ограничување на сопственоста се гарантира праведен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Согласно член 56 став 1 од Уставот, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита. Според ставот 3 на овој член, со закон се уредуваат начинот и условите под кои определени добра од општ интерес за Републиката можат да се остапат на користење.

Со законот за градежното земјиште се уредуваат правата и обврските во поглед на градежното земјиште и уредувањето на тоа земјиште.

Според член 2 од овој закон, градежното земјиште е добро од општ интерес за Републиката и ужива посебна заштита, на начин и услови утврдени со овој закон. Уредувањето на градежното земјиште е дејност од општ интерес.

Членот 6 од овој закон уредува дека градежно земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и на домашни физички и правни лица, под услови утврдени со овој и друг закон.

Согласно член 42 од овој закон, под уредување на градежно земјиште во смисла на овој закон се подразбира изградба на објекти на инфраструктура, заради обезбедување на непречен пристап до градежната парцела од јавен пат, поставување на водоводна, канализациона (фекална и атмосферска), електрична, ПТТ и друга инсталација со приклучоци до градежната парцела.

Во членот 43 ставовите 2, 5 и 6 од овој закон, е утврдено дека уредувањето на градежното земјиште во рамките на подрачјето утврдено со генерален урбанистички план за населено место и детален урбанистички план го вршат општините врз основа на програма што ја донесува советот на општината.

Во делот на Законот за градежно земјиште што се однесува на трансформацијата на правото на користење на градежното земјиште, поточно во членот 56 е определено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон, градежното земјиште во општините односно градот Скопје на кое има изградено објекти кои со делбен биланс се пренесени на општините односно градот Скопје, правото на користење на земјиштето кое служи за редовна употреба на тие објекти се трансформира во право на долготраен закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија.

Според член 3 од Законот за експропријација, експропријацијата може да се врши за 1) државата - за свои потреби, за потребите на јавните претпријатија основани од државата, јавните фондови, образованието, воспитанието, науката, културата, здравството, социјалната заштита и спортот кога дејноста се врши како јавна (државна) служба; 2) општините и градот Скопје - за потребите на единиците на локалната самоуправа и за потребите на јавните претпријатија и фондови основани од општините односно градот Скопје; 3) за потребите на правни и физички лица, за изградба на објекти и изведување на други работи од јавен интерес предвидени во член 2 на овој закон.

Со член 11 од овој закон е уредено дека надоместот за експроприраната недвижност и трошоците на постапката за експропријација паѓаат на товар на корисникот на експропријацијата за чии потреби е експроприрана недвижноста.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека градежното земјиште е добро од општ интерес за Републиката кое ужива посебна заштита. Имено, на сите добра (во случајот

градежното земјиште) кои со закон се определени како добра од општ интерес и сè во сопственост на Републиката може да постои само право на користење од страна на оние субјекти на кои Републиката им ги отстапила тие добра на користење и тоа според услови и начин определен со закон.

Оттука произлегува дека градежното земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и во сопственост на домашни физички и правни лица но под услови утврдени со законот за градежното земјиште или со друг закон.

Според мислењето на Судот, ако експропријацијата се врши во корист на државата, државата треба да ги сноси и трошоците на експропријацијата поради што оспорената одредба од Законот создава обврски за општината и за градот Скопје кои не треба да паднат на нивен товар.

Од друга страна, доколку експропријација се врши за потребите на единиците на локалната самоуправа и за потребите на јавните претпријатија и фондови основани од општините односно градот Скопје, во тој случај експропријационите трошоци треба да бидат на товар на општината односно градот Скопје.

Со оглед на тоа што оспорената одредба од Законот предвидува експропријацијата на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа на земјиште, згради и други објекти (недвижности) заради изградба на објекти на инфраструктурата предвидени со Програмата за уредување на градежното земјиште да се врши во корист на Републиката но истовремено предвидува и обврски за општините и за градот Скопје, односно предвидува товарот на експропријацијата да падне врз општините и врз градот Скопје, Судот оцени дека оспорената одредба од Законот не е во согласност со член 30 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 225/2001)

80.

- Закон за градежно земјиште

- *Law on Building Land*

- **Отсуството на одредба за можноста за стекнување право на сопственост на странските физички и правни лица, под услов да се примени начелото на реципроцитет, не го прави Законот за градежно земјиште несогласен со Уставот на Република Македонија**

- *The absence of a provision regarding the possibility to entitle foreign natural persons and legal entities to acquire property rights in cases of reciprocity, does not make the Law to be not in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 6 од Законот за градежно земјиште ("Службен весник на Република Македонија" бр. 53/2001 и 97/2001).

2. Михаил Георгиев од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот означен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорената одредба била нецелосна затоа што како сопственици на градежното земјиште не биле предвидени и странските државјани под услов на реципроцитет.

3. Судот на седницата утврди дека согласно оспорениот член 6 од Законот, градежно земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и на домашни физички и правни лица, под услови утврдени со овој и со друг закон.

4. Согласно член 29 став 1 од Уставот, странците во Република Македонија уживаат слободи и права гарантирани со Уставот, под услови утврдени во закон и меѓународни договори.

Согласно член 31 од Уставот, странско лице во Република Македонија може да стекнува право на сопственост под услови утврдени со закон.

Значи, уставотворецот упатува со закон да се определат условите под кои странско лице во Република Македонија ќе стекнува право на сопственост.

Со други зборови, на законодавецот му се дава полна слобода во определувањето на овој вид услови.

Така, во членот 2 од Законот за сопственост и други стварни права, право на сопственост, меѓу другите, можат да стекнуваат сите домашни и странски лица, под услови и на начин предвидени со овој и друг закон.

Значи, оваа одредба од Законот зборува за стекнување на сопственост на домашни и странски лица употребувајќи генусен поим домашни и странски лица (без да определи дали станува збор за физички или правни лица).

За определувањето, пак, на условите под кои овие странски лица ќе стекнуваат сопственост законот упатува на сопствените одредби и на одредби утврдени со друг закон.

Таква одредба е членот 240 од овој закон според кој одредбите од овој закон се применуваат и на странски физички и правни лица, освен ако со закон или меѓународен договор поинаку не е определено.

Одредбата е поконкретна бидејќи не зборува само за лица, туку за странски физички и правни лица.

Следната одредба од членот 241 од овој закон појаснува дека како странско физичко лице се смета она лице кое нема државјанство на Република Македонија, освен ако со закон не е поинаку определено.

Како странско правно лице, согласно ставот 2 на овој член од Законот се смета она правно лице кое има регистрирано седиште надвор од територијата на Република Македонија, освен ако со закон не е поинаку определено.

Значи, Уставот генерално му дава право на странското лице да стекнува сопственост со тоа што предвидува условите да се утврдат со закон.

Формулацијата, условите да се утврдат "со закон", наведува на заклучок дека тоа може да се стори со еден, но и со повеќе закони.

Во тој контекст, Законот за сопственосно правни односи предвидел странските физички и правни лица да стекнуваат право на сопственост под истите услови како и домашните правни и физички лица, условувајќи го тоа со закон или со меѓународен договор да не биде поинаку определено.

Можноста за поинакво определување е содржана во Законот за наследување. Овој закон во членот 5 предвидува странските државјани во Република Македонија, да ги имаат истите наследни права како и државјаните на Република Македонија под услови на примена на начелото на реципроцитет.

Имено, во овој закон правото на наследување на странските државјани е условено со застапување на принципот на реципроцитет.

Имајќи ги предвид означените уставни и законски одредби, Судот оцени дека содржината на оспорената одредба од членот 6 од Законот за градежното земјиште, според која градежното земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и на

домашни физички и правни лица, под услови утврдени со овој и друг закон, е согласна со Уставот на Република Македонија.

Според Судот, оваа одредба со предвидувањето можност условите за стекнување на сопственост да бидат утврдени и со друг закон, всушност укажува дека Законот за градежно земјиште не става точка за можноста за наследување од страна на странските државјани, туку упатува и на други закони кои го решаваат ова прашање.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека отсуството на одредбата за можноста за стекнување право на сопственост на странските физички и правни лица под услов да се примени начелото на реципроцитет во оспорениот член 6 од Законот за градежното земјиште, не го прави истиот несогласен со Уставот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Ст ојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.70/2002)

81.

- Закон за детективска дејност (услови за издавање лиценца за вршење детективска дејност)

- Law on Detective Activities (Requirements for issuing a Detective License)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на членовите 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 и 12 од Правилникот за начинот и условите под кои изграденото и неизграденото градежно земјиште се дава под краткотраен закуп, донесен од Министерот за транспорт и врски ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/2001).

2. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на членовите 4,5,6,7,8,9,10,11 и 12 од правилникот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата оспорените членови од правилникот не биле во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 51 и член 96 од Уставот и член 55 став 1 од Законот за организација и работа на државната управа, затоа што Уставниот суд со Одлука У.бр.208/2001 од 25 септември 2002 година го укинал член 40 став 5 од Законот за градежно земјиште и членовите 1, 2 и 3 од Правилникот за начинот и условите под кои изграденото и неизграденото градежно земјиште се дава под краткотраен закуп.

Со оглед на тоа што наведениот правилник е донесен врз основа на член 40 став 5 кој е укинат, Судот требало да го укине правилникот во целина затоа што повеќе не постои законски основ за негово опстојување.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник е донесен врз основа на член 40 став 5 од Законот за градежното земјиште.

Во член 4 од Правилникот е предвидено дека постапката за јавно давање на градежно земјиште сопственост на Република Македонија под краткотраен закуп, отпочнува со објава од страна на Министерството за транспорт и врски во средствата за јавно информирање.

Објавата од став 1 на овој член содржи: податоци за градежното земјиште кое се дава под краткотраен закуп; почетната цена на закупнината; рок за поднесување и начин на поднесување на пријавите за учество; депозит за учество на јавното наддавање; место

и време на одржување на јавното наддавање; намената за давање под краткотраен закуп; начин на објавување на резултатите од јавното наддавање.

Во член 5 од правилникот е предвидено дека постапката за јавното наддавање од член 4 на овој правилник се спроведува комисијски во Министерството за транспорт и врски.

Во член 6 е предвидено дека комисијата од член 4 на овој правилник, по приемот на пријавите во определениот рок утврдува дали пријавите се комплетирани во согласност со условите од објавата.

Во член 7 од правилникот е предвидено дека на јавното наддавање учествуваат подносителите на комплетните пријави или нивните овластени полномошници или застапници.

Во член 8 од правилникот е предвидено дека на подносителите на пријавите за јавно наддавање кои ќе се откажат од учество во јавното наддавање, пред почетокот на јавното наддавање им се враќа депозитот за учество на јавното наддавање, намален за трошоците на постапката, како и на учесниците во јавното наддавање кои не понудиле најповолна цена.

Јавното наддавање отпочнува со објавувањето на почетната цена и се спроведува по пат на поединечно и постапно наддавање од страна на учесниците во наддавањето.

За текот на јавното наддавање се води записник (член 9).

Во член 10 од правилникот е предвидено дека за најповолен понудувач се смета понудувачот на последната понудена цена и усно повторена по трет пат од страна на Комисијата.

Комисијата по завршувањето на јавното наддавање со писмено известие го определува најповолниот понудувач и рокот за пристапување кон склучување на договорот.

По истекот на рокот на краткотрјниот закуп, лицето кое го користи градежното земјиште врз основа на правот на краткотраен закуп ги отстранува времените објекти и земјиштето го доведува во првобитна состојба на сопствена сметка (член 11).

Во член 12 е предвидено дека овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

Од наведената содржина на членовите од правилникот произлегува дека тој е донесен во време кога бил во сила член 40 став 5 од Законот за градежното земјиште и дека со оспорените одредби се уредува постапката за јавно наддавање на градежното земјиште сопственост на Република Македонија.

4. Според член 13 став 1 од Законот за градежното земјиште, градежно земјиште во сопственост на Република Македонија може да се отуѓи, да се даде под концесија и под закуп. Според став 2 на наведениот член градежното земјиште од став 1 на овој член се отуѓува и дава под закуп со јавно наддавање и со непосредна спогодба.

Во став 3 на овој член е предвидено дека отуѓувањето и давањето под закуп од став 1 на овој член ги врши органот на државната управа надлежен за работите што се однесуваат на градежното земјиште.

Начинот и постапката на отуѓувањето на земјиштето од став 1 на овој член преку јавно наддавање и со непосредна спогодба давањето под закуп, висината на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давање под закуп, како и висината на надоместокот ги пропишува Владата на Република Македонија.

Според член 40 став 3 од Законот за градежното земјиште на градежното земјиште сопственост на Република Македонија право на краткотраен закуп се стекнува со јавно наддавање и со непосредна спогодба.

Од наведените законски одредби произлегува дека градежното земјиште во сопственост на Републиката може да се дава под краткотраен закуп со јавно наддавање, кое го врши органот на државната управа надлежен за работите што се однесуваат на градежното земјиште.

Со оглед на тоа што со оспорените одредби од правилникот се уредува постапката за јавно давање на градежното земјиште сопственост на Република Македонија под краткотраен закуп, кои одредби Судот ги имаше предвид при оценување уставноста на член 40 став 5 од Законот за градежното земјиште и

членовите 1, 2 и 3 од оспорениот правилник, Судот смета дека тие не се во несогласност со наведените законски одредби.

Имено Судот смета дека во конкретниов случај основот (член 40 став 5) врз кој е донесен оспорениот правилник а кој престанал да важи не е единствен правно релевантен факт имајќи ги предвид другите наведени законски одредби кои даваат основ Републиката како сопственик на градежното земјиште да може тоа земјиште да го даде под краткотраен закуп и да ја утврди постапката за давање на градежното земјиште под закуп.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.19 2/2002)

82.

- Уредба за начинот и постапката за отуѓување на градежно изградено земјиште сопственост на Република Македонија

- Regulation Act on the disposal procedure of building land belonging to the Republic of Macedonia

- Согласно Законот за градежното земјиште, Владата на Република Македонија има законско овластување со уредба да го уреди начинот, постапката и цената на отуѓувањето на градежното изградено земјиште на кое физичките и правните лица се стекнале со право на користење, а кое е во сопственост на Републиката.

- According to the Law on Building Land, the Government of the Republic of Macedonia is legally authorized to define with a Regulation the procedure and the prices for the disposal of building land including buildings on it, where natural persons and legal entities have already acquired right to use such property belonging to the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 8 и 9 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на законитоста на Уредбата за начинот и постапката за отуѓување на градежно изградено земјиште сопственост на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.13/2003 и 59/2003).

2. Стојан Стојчевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на законитоста на Уредбата означена во точката 1 од ова решение. Според подносителот на иницијативата оспорената Уредба не била во согласност со Законот за градежното земјиште бидејќи таа била донесена врз основа на член 13 од наведениот закон, а овој член не се однесувал за продажба на државното земјиште што е изградено и доделено на трајно користење. Одредбите од овој член како и членовите 11 до 41 од Законот се однесувале само на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија кое не е изградено и е во општа употреба.

Понатаму, во иницијативата се наведува дека стекнувањето право на сопственост на кое физичките и правните лица стекнале право на користење било регулирано во главата ИВ од Законот насловена како "Трансформација на правото на користење" и дека по укинувањето на членовите 51, 52, 53 и 55 од Законот за

градежното земјиште со одлука на Уставниот суд на Република Македонија законодавецот бил должен оваа материја да ја уреди со изменување и дополнување на Законот согласно одлуката на Уставниот суд, а не со Уредба на Владата на Република Македонија.

Со оглед на тоа дека со оспорената одредба било предвидено за отуѓувањето да се плати надоместок како цена за купување на земјиштето кое на физичките и правните лица своевременно им било доделено и на кое тие изградиле објекти, а за кое земјиште тие ги платиле трошоците за комунално уредување и другите давачки, како и за земјиштето на кое овие лица правото на користење го стекнале по основ на купување на објект изграден на таквото земјиште, според подносителот на иницијативата оваа категорија на граѓани се доведувала во нерамноправна положба во однос на останатите граѓани, а се доведувала во прашање и нивната социјална сигурност.

Поради тоа, подносителот смета дека нема законска основа за донесување на оспорената Уредба па затоа и му предлага на Судот да поведе постапка за оценување на нејзината законитост, а потоа и да ја укине.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената Уредба е донесена врз основа на член 13 став 1 и 4 од Законот за градежното земјиште и член 36 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија. Според член 1 од Уредбата, со оваа Уредба се уредуваат начинот и постапката за отуѓување на градежното изградено земјиште сопственост на Република Македонија, на кое физички лица државјани на Република Македонија и домашни правни лица стекнале право на користење.

Според член 2 од Уредбата, под градежно изградено земјиште во смисла на член 1 од оваа уредба се смета земјиштето кое претставува градежна парцела врз која е изграден – стекнат објект од траен карактер со правен основ, на кое право на користење и неспорно фактичко владение имаат физички и правни лица од член 1 од оваа уредба.

Според членот 3 од Уредбата, отуѓувањето на градежното изградено земјиште од членот 1 на Уредбата се однесува на сопственици на објекти – корисници на градежно изградено земјиште кои за правото на користење на земјиштето не платиле надомест.

Отуѓувањето на ова земјиште, според ставот 2 на член 3 од Уредбата не се однесува на сопственици на објекти-корисници на градежно изградено земјиште по основ на поранешна сопственост и на корисници на градежното земјиште за кое е платен надомест за правото на користење на земјиштето.

Исто така, според членот 4 од оваа Уредба, тоа во суштина значи дека отуѓувањето на градежното изградено земјиште од членот 1 на оваа Уредба не се однесува ни на домашни правни лица ако ова земјиште е предмет на денационализација или за кое има ограничувања според член 72 од Законот за денационализација и член 54 од Законот за градежното земјиште.

Согласно член 5 од Уредбата, отуѓувањето на предметното градежно изградено земјиште се врши во денари по цена утврдена во Прегледот кој е составен дел на оваа Уредба, а средствата од отуѓувањето се приход на Буџетот на Република Македонија.

Според членот 6 од Уредбата, градежното изградено земјиште од членот 1 на оваа Уредба се отуѓува по пат на непосредно спогодување помеѓу Република Македонија и корисниците на земјиштето – сопственици на објектите кои се изградени врз тоа земјиште.

Постапката за отуѓување на градежното изградено земјиште согласно член 7 од Уредбата се поведува по барање на корисниците на земјиштето сопственици на објектите кои сметаат дека имаат обврска за плаќање на надомест за користење на градежното земјиште, а кои не го платиле надоместот.

Според членот 8 од Уредбата, барањето за отуѓување се поднесува до Министерството за финансии – Управа за имотно-правни работи на подрачјето каде се наоѓа градежното изградено земјиште предмет на отуѓување.

Според членот 9 од Уредбата, отуѓувањето на градежното изградено земјиште се врши врз основа на договор што се склучува меѓу Република Македонија и сопствениците на објектите – корисници на градежното земјиште, а договорите, согласно членот 10, во име на Република Македонија ги склучува министерот за финансии, односно лице овластено од министерот за финансии.

Во членот 11 од Уредбата е утврдено кои се органи и на кој начин учествуваат во постапките за отуѓување.

Во член 12 од Уредбата, пак, утврдено е дека градежното земјиште предмет на оваа уредба се отуѓува по цена согласно член 5 став 1 на оваа уредба најдоцна до 31.12.2003 година од денот на влегувањето во сила на оваа Уредба.

Оваа уредба, според член 13, кој е последен, влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија". Инаку, Уредбата е објавена во "Службен весник на Република Македонија" ; бр.13 од 4 март 2003 година.

Реонизацијата и зоните на градовите и населените места во Република Македонија и цените според кои се врши отуѓувањето на градежното земјиште се утврдени во соодветниот Преглед, кој е составен дел на Уредбата и како таков е објавен во "Службен весник на Република Македонија" заедно со Уредбата.

4. Со оглед дека предмет на отуѓување (продажба) според оспорената Уредба е градежното изградено земјиште сопственост на Република Македонија на кое домашни физички и правни лица стекнале право на користење, Судот при разгледување на иницијативата најпрво ја утврди фактичката и правната состојба во однос на постоењето, карактерот и начинот, односно основот на стекнување на ова право.

Правото на користење на градежното земјиште, кое до измените и дополнувањата извршени на претходниот Закон за градежното земјиште во 1991 година беше во општествена, а со овие измени помина во сопственост на Република Македонија, односно во државна сопственост, во правниот систем на Република Македонија егзистираше почнувајќи од 1958 година (кога за прв пат се востанови со Законот за денационализација на наемните згради и на градежното земјиште ("Службен лист на ФНРЈ" бр.52/58) и на Задолжителните толкувања на член 39 став 1 од овој Закон – "Службен лист на ФНРЈ" бр.24/59, 24/61 и 1/63) па се до влегувањето во сила, односно од примената на сега важечкиот Закон за градежното земјиште. Тоа значи дека за целиот овој период до влегување во сила на Законот за градежното земјиште во 2001 година, врз градежното земјиште во сопственост на Република Македонија многу поединци и правни лица имаат стекнато право на користење.

Исто така, се до влегувањето во сила на Законот за градежното земјиште од 2001 година, градежното земјиште било вон промет, за разлика од станбените и другите објекти изградени на тоа земјиште, чиј промет секогаш бил дозволен. Меѓутоа, и во овој случај

купувачите на станбените и други објекти не можеле да стекнат право на сопственост на градежното земјиште на кое тие се изградени, но само се стекнувале со право на негово користење.

Од наведеното произлегува дека правото на користење на градежното земјиште прво во општествена, а потоа во сопственост на Република Македонија, никогаш не било самостојно субјективно сопствено право туку преставувало овластување – односно право на сопственикот на објектот тоа земјиште да го користи и тоа овластување секогаш ја делело правната судбина на објектот (Суперфициеи солум цедит). Или, поконкретно кажано, правото на користење на градежното земјиште во суштина претставувало право врз туѓо (државно) градежно земјиште, кое се стекнувало на определен начин и услови.

Во однос на прашањето, пак, по кој основ, начин и услови се стекнувало правото на користење на градежното земјиште, според законската регулатива што важела во периодот пред влегувањето во сила на Законот за градежното земјиште во 2001 година, ова право се стекнувало по основ на поранешна сопственост на национализираното или покасно, со закон или друг акт, определено градежно земјиште, по пат на доделување заради изградба на објекти или згради предвидени со урбанистички планови, кое доделување по правило се вршело со надоместок, освен во определени исклучоци, и по основ на купени станбени и други објекти, независно дали тие се купени од физички и други лица, или од државата.

Законот за градежното земјиште донесен во 2001 година, меѓу наброените права на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија, не го предвидува правото на користење на ова земјиште. Тоа значи дека со влегувањето во сила на овој закон ова право се отстрани, односно елеминира од правниот систем на Републиката.

Консеквентно на тоа, со влегувањето во сила на овој закон, меѓу останатите, престана да важи и главата III "Доделување на градежното земјиште" од Законот за просторно и урбанистичко планирање (член 72).

Токму, поради тоа што правото на користење на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија со Законот за градежното земјиште формално правно се отстрани од правниот систем на Република Македонија, а реално врз ова земјиште многу физички и правни лица како затечено го имаа стекнато ова право, во

посебна глава од Законот за градежното земјиште (IV Трансформација на правото на користење на градежното земјиште) беа утврдени условите и начинот на трансформација на правото на користење во право на сопственост или во право на долготраен закуп врз градежното земјиште. Оваа глава од Законот ги содржеше членовите 49 до 67, со тоа што Уставниот суд со Одлука У.бр.172/2001 од 10 јули 2002 година ги укина членовите 51, 52, 53, 55, 66 став 1 во делот "и условите" и член 67.

По укинувањето на наведените членови од Законот за градежното земјиште со Одлуката на Уставниот суд процесот на трансформација на правото на користење на градежното земјиште во право на сопственост, освен во случаите предвидени во членот 50, е запрен, односно не се одвива. Тоа, пак, од друга страна резултира со фактот дека во моментот најголемиот дел од фондот на градежното изградено земјиште, кој се уште е во сопственост на Република Македонија (освен она на кое правото на користење е трансформирано во право на сопственост по барање на корисниците бесплатно по основ на поранешна сопственост согласно член 50 од Законот, или им е вратено во сопственост согласно Законот за денационализација), е оптоварен со затеченото право на користење на ова земјиште на физички и правни лица, кои ова право го стекнале во различни периоди и по разни основи.

5. При ваква правна и фактичка состојба за сопственоста и правото на користење на градежното изградено земјиште за Судот не е спорно дека Република Македонија, како сопственик и на ова земјиште, е слободна да ги определува условите и начинот на отуѓување од државна во приватна или друг вид сопственост.

Тоа, пак, под кои услови и на кој начин и постапка државата, како сопственик на ова земјиште, ќе го отуѓува е, исто така, нејзино право. Во рамките на ова нејзино право државата прво, како што и напред е истакнато, со Законот за градежното земјиште се одлучила градежното земјиште на кое постои право на користење да го отуѓува под услови и постапка на т.н. трансформација на правото на користење во право на сопственост.

Меѓутоа, со оглед дека по укинувањето на членовите 51, 52, 53 и другите членови од Законот за градежното земјиште со Одлуката на Уставниот суд, како единствен член во кој се утврдени условите, начинот и постапката за отуѓување на градежното земјиште сопственост на Република Македонија остана членот 13 од Законот (со исклучок на членот 50 кој се однесува за отуѓување, односно

трансформацијата на правото на користење на поранешните сопственици), Судот смета дека нема никакви пречки овој член од Законот да важи и да се применува и на отуѓувањето на изграденото градежно земјиште во сопственост на Република Македонија на кое физичките и правните лица стекнале право на користење, како затечена состојба.

Правото на Владата да донесува уредби и други прописи за извршување на законите генерално е утврдено во член 91 алинеја 5 од Уставот на Република Македонија.

Во член 36 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија, меѓу другите прописи, со кои Владата го уредува извршувањето на законите е предвидена и уредбата, како посебен вид на акт, односно пропис.

Имајќи ги предвид наведените уставни и законски одредби, како и посебното овластување утврдено во членот 13 став 4 од Законот за градежното земјиште, Судот смета дека Владата на Република Македонија има право со свој пропис, каков што во конкретниот случај е оспорената уредба, да го уреди начинот, постапката и цената на отуѓувањето и на градежното изградено земјиште на кое физичките и правните лица се стекнале со право на користење, а кое не е спорно дека е во сопственост на Република Македонија.

За тоа, пак, каков е односот меѓу оспорената Уредба и Уредбата за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија донесена во 2001 година, исто така, врз основа на член 13 став 4 од Законот, Судот смета дека одредбите од оспорената одредба се специјални – посебни одредби во однос на одредбите од првата уредба кои се однесуваат на начинот, постапката и цената на отуѓувањето на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија, кои во тој поглед се генерални – општи и секогаш кога е во прашање отуѓување на изградено градежно земјиште во сопственост на Република Македонија превенствено ќе се применуваат одредбите од оспорената Уредба согласно со принципот дека специјалниот пропис го дерогира општиот (леќ специјалис дерогат генерали).

Врз основа на сето досега изнесено Судот утврди дека нема основ за изразување на сомневање во законитоста на

оспорената Уредба од аспект на основот за нејзиното донесување, што е и главната причина поради која подносителот на иницијативата ја оспорува нејзината законитост.

6. Во однос на наводите во иницијативата според кои со оспорената Уредба одделна категорија на корисници на градежното изградено земјиште се доведувала во нерамноправна положба во однос на другите граѓани (при тоа јасно не се прецизира на која категорија корисници конкретно се мисли и кои се тие други граѓани) со оглед дека според Уредбата отуѓувањето на земјиштето се вршело со плаќање на определена цена и покрај тоа што ова земјиште на корисниците своевременно им било доделено за изградба на кое тие изградиле објекти, платиле надомест за комунално уредување и други давачки или објектите ги отуѓиле и правото на користење го пренеле на купувачите на објектите, Судот утврди дека и овие наводи се неосновани.

Имено, имајќи предвид дека според оспорената Уредба предмет на отуѓување може да биде само градежно изградено земјиште во сопственост на Република Македонија на кое физичките и домашните правни лица стекнале право на користење и дека отуѓувањето на ова земјиште се однесува само на сопствениците на објекти од траен карактер стекнати со правен основ – корисници на градежното изградено земјиште кои за правото на користење на земјиштето не платиле надомест, а не за оние кои платиле надомест, Судот смета дека во конкретниот случај не може да стане збор за нееднаква положба меѓу овие две условно наречени категории на корисници на градежно изградено земјиште во сопственост на Република Македонија.

Исто така, со оглед дека начинот, постапката и цената за отуѓувањето на ова земјиште утврдени во Уредбата подеднакво се однесуваат за сите корисници на градежното изградено земјиште кои не платиле надомест за правото на користење, Судот смета дека со оспорената Уредба не се создава нееднаквост ниту меѓу граѓаните од оваа категорија на корисници на градежното изградено земјиште.

При тоа, самата Уредба не го третира прашањето во врска со основот по кој овие корисници го стекнале правото на користење на градежното изградено земјиште и дали тие своевременно имале обврска или не за плаќање на надомест за стекнување на ова право. Единствено што е битно во овој поглед е дека според оваа Уредба сите корисници – сопственици на објекти кои сметаат дека имаат обврска за плаќање на овој надомест, а не го платиле, можат да

поднесат барање до надлежниот орган (Министерството за финансии – Управа за имотно-правни работи) за отуѓување (купување) на градежното изградено земјиште на кое е изграден нивниот објект. Ова значи дека отуѓувањето на градежното изградено земјиште во сопственост на Републиката се заснова на принципот на доброволност, а идејата на Уредбата, во крајна линија, е да овозможи секој корисник по сопствено наоѓање да процени, односно да се определи дали ќе го купи или не ова земјиште.

Со тоа што во Уредбата е предвидено дека корисниците на градежното изградено земјиште кои за правото на користење на земјиштето не платиле надомест ова земјиште можат да го откупат по цена утврдена со Уредбата (Прегледот кој е нејзин составен дел) Судот смета дека не се доведува во прашање нејзината согласност со Законот за градежното земјиште, со оглед дека и од членот 13 од Законот произлегува дека отуѓувањето на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија се врши со плаќање на надомест, а за пропишување на висината на овој надомест е овластена Владата на Република Македонија. Имено и според мислењето на Судот не е спорно дека отуѓувањето на градежното изградено земјиште во сопственост на Република Македонија, на кое физичките и правните лица стекнале право на користење може да се врши со плаќање бидејќи помеѓу правото на користење и правото на сопственост не може да се стави знак на еднаквост, со оглед дека се работи за две права кои се сосема различни по карактер, обем и содржина.

Од сето напред наведено произлегува дека Владата на Република Македонија, пропишувајќи дека градежното изградено земјиште во сопственост на Република Македонија на кое физичките и правните лица стекнале право на користење, а за кое не платиле надомест, се отуѓува врз основа на договор склучен по пат на непосредна спогодба и по цена утврдена во Прегледот кој е составен дел на Уредбата, не го надминала овластувањето утврдено во член 13 став 4 од Законот и дека со оспорената Уредба всушност се врши разработување на наведените законски одредби, а во функција на нивно извршување што е, пак, во согласност и со членот 36 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.125/2003)

83.

- Уредба за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија

- Regulation Act on the procedures for the disposal and rental and the amounts of special costs for the disposal or rental of building land belonging to the Republic of Macedonia

- Прашањата кои се однесуваат на формата, содржината и условите за склучување на договорот за долготраен закуп на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија можат да се уредуваат само со закон, а не и со уредба или друг подзаконски акт.

- Issues in relation to the form, the content and the terms, under which Long-Term Leasing Contracts can be concluded for building land belonging to the Republic of Macedonia, can be regulated only by Law, not by a Regulation Act or other secondary legislation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 и 13 ноември 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА член 18 став 2 алинеја 7 во делот "(и Министерството за финансии)" и член 24 став 3 од Уредбата за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/2001, 103/2001, 38/2002 и 35/2003).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија ".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по повод иницијатива поднесена од Стамен Филипov од Скопје, со Решение У. бр. 191/2002 од 1 и 2 октомври 2003 год., поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на одредбите од Уредбата означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот и Законот за сопственост и други стварни права.

4. Судот на седницата утврди дека членовите 18 и 24 од Уредбата, се однесуваат на постапката за јавно наддавање за стекнување право на долготраен закуп на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија.

Според оспорената алинеја 7 на ставот 2 на член 18 од Уредбата, објавата за јавното наддавање, меѓу другите податоци, треба да содржи и известие за странските физички и правни лица кои ќе земат учество во јавното наддавање дека пред склучувањето на договорот треба да се прибават согласности од надлежните министерства (Министерството за правда и Министерството за финансии).

Според, оспорениот став 3 на член 24 од Уредбата, доколку најповолен понудувач е странско физичко или правно лице, пред пристапување на склучување на договорот за долготраен закуп потребно е да се прибави согласност од Министерството за правда и Министерството за финансии.

5. Во членот 51 став 1 од Уставот на Република Македонија, кој се наоѓа во поглавјето за гаранциите на основните слободи и права, утврдено е дека во Република Македонија законите

мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Во членот 245 од Законот за сопственост и други стварни права утврдено е дека странски физички и правни лица, можат под услови на реципроцитет, да стекнуваат право на долготраен закуп на градежно земјиште за изградба на деловни згради и деловни простории и станбени згради и станови на територијата на Република Македонија, врз основа на согласност на министерот за правда, по претходно прибавено мислење на министерот надлежен за урбанизам и градежништво и министерот за финансии.

Имајќи предвид дека во оспорените одредби од Уредбата се пропишува обврска за прибавување на две согласности пред склучувањето на договорот за долготраен закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија кога се во прашање странски физички и правни лица, а од друга страна, според член 245 од Законот за сопственост и други стварни права во овој случај потребна е само согласност на министерот за правда, Судот оцени дека член 18 став 2 алинеја 7 во делот (и Министерството за финансии) и став 3 на член 24 од Уредбата, не се во согласност со членот 245 од Законот за сопственост и други стварни права, а истовремено и со член 51 од Уставот. Ова и од причина што формата, содржината и условите за склучување на договорите единствено можат да се уредуваат само со закон, а не и со подзаконски акт, а во конкретниот случај согласностите што се пропишуваат во оспорените одредби претставуваат токму услов за склучување на договорот за долготраен закуп со странски физички и правни лица.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.191/2002)

84.

- Уредба за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија

- Regulation Act on the procedures for the disposal and rental and the amount of special costs for procedures of disposal or rental of building land belonging to the Republic of Macedonia

- Не постои уставна пречка висината на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давање под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија да се утврди и со акт на Владата на Република Македонија. Ова од причини што се работи за градежно земјиште во сопственост на Република Македонија, па државата, како и секој друг сопственик има право да ја утврдува цената по која ќе го отуѓува своето земјиште или закупнината за земјиштето што го дава под закуп, а исто така и да ја определи висината на посебните трошоци на постапките што ги спроведува за отуѓувањето и давањето под закуп на своето земјиште.

- There is no constitutional prohibition defining that the amount for special costs in relation to procedures of disposal or rental of building land belonging to the Republic of Macedonia can not be defined with a legal act issued by the Government of the Republic of Macedonia. Also, since subject of the disposal or rent is building land belonging to the Republic of Macedonia, the state, like any other owner, has the right to define the price for the land disposal or rental, as well to define

the amount of special costs for procedures that have to be realized in order to sell or rent its own property.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 1 и 2 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 18 став 2 алинеја 7 во делот "(Министерството за правда и Министерството за финансии)" и член 24 став 3 од Уредбата за начинот и постапката за отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/2001, 103/2001, 38/2002 и 35/2003).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за:

а) оценување уставноста на член 13 став 4 во делот "висината на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давањето под закуп, како и висината на надоместокот" од Законот за градежното земјиште (Службен весник на Република Македонија бр.53/2001); и

б) оценување уставноста и законитоста на член 8 став 2, член 11 став 1, член 15, член 23 став 2, член 26 став 1, член 31, член 32 и член 32-а од Уредбата означена во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипov од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 13 став 4 од Законот означен во точката 2 под а) од ова решение и оценување уставноста и законитоста на Уредбата означена во точката 1 од ова решение, во целина и посебно на член 18 став 2 алинеја 7 и член 24 став 3 во делот "и Министерството за финансии".

Во иницијативата се наведува дека Владата на Република Македонија не можела со закон да биде овластена да ја пропишува

висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија, како и висината на надоместокот, какво што овластување и е утврдено во оспорениот член 13 став 4 од Законот, затоа што според подносителот на иницијативата овие прашања биле законска материја и како такви можеле да бидат уредени само со закон, а не со подзаконски акт. Притоа, подносителот тргнува од претпоставката дека посебните трошоци на овие постапки и надоместокот, чија висина е овластена да ги пропишува Владата на Република Македонија, претставуваат јавни давачки, кои, пак, согласно член 33 од Уставот на Република Македонија се утврдуваат со закон.

Поради наведените причини, според подносителот на иницијативата оспорените законски одредби не биле во согласност со членовите 33 и 68 став 1 алинеи 2 и 3 од Уставот, а со нив се повредувале и темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска утврдени во член 8 став 1 алинеите 3 и 4 од Уставот.

Од истите причини, подносителот на иницијативата смета дека и оспорената Уредба во целина не е во согласност со Уставот, а истовремено и со законите бидејќи и според член 36 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија, Владата со уредба го уредувала само извршувањето на законите, а тоа значело дека таа со уредба не може да ја утврдува висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште, ниту висината на надоместокот за тоа, кои што биле утврдени со оспорената Уредба.

Освен тоа, оспорените делови на членовите 18 и 24 од Уредбата посебно се оспоруваат од аспект и на членот 246 од Законот за сопственост и други стварни права бидејќи со овие членови од Уредбата давањето под долготраен закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија на странски физички и правни лица било условено, освен со согласност од Министерството за правда и со согласност од Министерството за финансии, чија, пак, согласност не била предвидена во наведениот член од Законот за сопственост и други стварни права, во случај на стекнување право на овие лица на долготраен закуп на земјоделско земјиште.

4. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 13 став 4 од Законот утврдено е дека начинот и постапката на

отуѓувањето на земјиштето од став 1 на овој член преку јавно наддавање и со непосредна спогодба, давањето под закуп, висината на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давањето под закуп, како и висината на надоместокот ги пропишува Владата на Република Македонија.

Судот, исто така, утврди дека оспорената Уредба за начинот и постапката на отуѓувањето, давањето под закуп и висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија, Владата на Република Македонија ја има донесено согласно овластувањето утврдено во член 13 став 4 од Законот.

Предмет на уредување на оваа Уредба според нејзиниот член 1, покрај пропишувањето на начинот и постапката за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште сопственост на Република Македонија (кои овластувања подносителот на иницијативата не ги спори), е и пропишувањето на висината на надоместокот и посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на ова земјиште, за кои подносителот смета дека Владата не може да ги пропишува.

Од содржината на Уредбата произлегува дека таа во нејзиниот втор дел ги уредува начинот и постапката на отуѓување на градежното земјиште во сопственост на Републиката по пат на јавно наддавање и по пат на непосредна спогодба, во третиот дел се уредува начинот и постапката за давање под долготраен закуп на градежното земјиште во сопственост на Републиката по пат на јавно наддавање и со непосредна спогодба и во четвртиот дел се утврдуваат посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп и нивната висина.

5. Тргувајќи од фактот дека барањето во иницијативата се однесува за поведување постапка за оценување уставноста на целиот став 4 на член 13 од Законот, како и за оценување на уставноста и законитоста на Уредбата во целина, а притоа причините за оспорување на нивната уставност, односно уставност и законитост се поврзуваат и се однесуваат само за висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија, како и за висината на надоместокот, а не и за другите прашања на кои се однесуваат член 13 став 4 од Законот и Уредбата, Судот утврди дека согласно Деловникот се исполнети условите за оценување само на

овие, а не и на другите делови од член 13 став 4 од Законот и Уредбата.

Поради тоа, Судот се впушти во оценување на оспорените акти само во деловите кои се однесуваат за висината на посебните трошоци на постапките за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште во сопственост на Република Македонија, како и за висината на надоместокот.

6. Согласно член 8 став 1 алинеите 3, 4 и 6 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се: владеењето на правото; поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска; и правната заштита на сопственоста.

Со член 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост, која според ставот 2 на овој член создава права и обврски и треба да служи за добро на поединецот и заедницата, а според ставот 3 од овој член, никому не може да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата што произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон, а во кој случај, пак, согласно став 4 од овој член се гарантира правичен надомест кој не може да биде понизок од пазарната вредност.

Според член 33 од Уставот, секој е должен да плаќа данок и други јавни давачки и да учествува во намирувањето на јавните расходи на начин утврден со закон.

Во член 4 од Законот за градежното земјиште е утврдено дека на градежното земјиште може да се стекнува право на сопственост и други права определени со овој и друг закон и дека на правото на сопственоста на градежното земјиште и на другите права врз тоа земјиште се применуваат прописите за сопственоста и другите права врз стварите, како и прописите за евиденција на правата врз недвижностите.

Според член 6 од наведениот закон, градежното земјиште може да биде во сопственост на Република Македонија и на домашни физички и правни лица, под услови утврдени со овој и друг закон. Според член 8 од истиот закон прометот на градежното земјиште е слободен, под услови утврдени со овој и друг закон, со тоа што кога на градежното земјиште во сопственост на физички и правни лица на кое е планирана изградба на објекти од јавен интерес на Републиката, првенствено право на купување на тоа земјиште има Република Македонија.

Во член 12 од Законот, утврдено е дека носителот на правото на сопственост на градежното земјиште може земјиштето да го отуѓи и даде под долготраен и краткотраен закуп, а во член 13 од Законот, пак, посебно се утврдува дека градежното земјиште во сопственост на Републиката може да се отуѓи, да се даде под концесија и под закуп.

Градежното земјиште во сопственост на Републиката, според ставот 2 на член 13 од Законот се отуѓува и дава под закуп со јавно наддавање и со непосредна спогодба, а отуѓувањето и давањето под закуп на ова земјиште според ставот 3 на овој член од Законот го врши органот на државната управа надлежен за работите што се однесуваат на градежното земјиште.

Од наведените законски одредби, меѓу другото, произлегува дека градежното земјиште, може да биде во сопственост на Република Македонија и во сопственост на домашни правни и физички лица, под услови утврдени со овој и друг закон.

Од овие законски одредби, исто така, произлегува дека прометот на градежното земјиште е слободен, под услови утврден со овој и друг закон.

Воведувајќи сопственосен плурализам врз градежното земјиште и слободен промет со ова земјиште, Законот за градежното земјиште во делот за правата на градежното земјиште се јавува како специјален закон (леџ специјалис), бидејќи за се она што не е регулирано со овој закон упатува на примена на други закони како што се Законот за сопственост и други стварни права, Законот за облигационите односи, Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите и др.

Така, како леџ специјалис овој закон, во член 13 посебно го уредува располагањето на Република Македонија со градежното земјиште што е во нејзина сопственост. Во таа смисла, согласно овој член од Законот, државата своето градежно земјиште може: 1) да го отуѓи, 2) да го даде под концесија и 3) да го даде под закуп.

За разлика од другите сопственици на градежното земјиште (физички и правни лица), за кои со овој закон не е утврден посебен начин и постапка за отуѓување и давање под закуп на нивното земјиште, според член 13 од Законот, државата своето градежно земјиште го отуѓува и дава под закуп по пат на јавно наддавање и со непосредна спогодба. Тоа со други зборови значи

дека кога државата, вон од случаите предвидени за трансформација на правото на користење на градежното земјиште и Законот за денационализација, го отуѓува или дава под закуп градежното земјиште во нејзина сопственост, на склучувањето на договорот задолжително му претходи спроведување на јавно наддавање и самиот договор резултира од тоа наддавање, што не е случај кога отуѓувањето и давањето под закуп го врши со непосредна спогодба.

Бидејќи прашањата во врска со отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште во сопственост на Републиката спаѓаат во сферата на сопственосно-правните и облигационо-правните односи, за Судот не е спорно дека средствата кои според ставот 4 на член 13 од Законот се плаќаат на име на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давање под закуп, како и надоместокот за тоа, не претставуваат јавни давачки кои согласно член 33 од Уставот, а на кој се повикува подносителот на иницијативата, се утврдуваат и определуваат само со закон.

Напротив, поднесувањето на трошоците на посебните постапки и плаќањето на надоместокот за отуѓувањето и давањето под закуп на градежното земјиште во сопственост на Републиката се, исто така, посебни услови под кои ова земјиште може да се отуѓува или дава под закуп, иако тоа изрично не е нагласено во членот 13 од Законот, но според Судот тоа посредно произлегува од ставот 4 на овој член, во кој што, меѓу другото, станува збор и за утврдување на нивната висина.

Во однос на прашањето, пак, дали висината на овие трошоци и на надоместокот може да се пропишува со закон или и со акт на Владата на Република Македонија, како што тоа е утврдено во ставот 4 на член 13 од Законот, Судот смета дека не постои уставна пречка нивната висина да се утврди и со акт на Владата на Република Македонија. Ова од причини што во конкретниот случај се работи за градежно земјиште во сопственост на Република Македонија, па Републиката, односно државата, како и секој друг сопственик има право да ја утврдува цената по која ќе го отуѓува своето земјиште или закупнината за земјиштето што го дава под закуп, а исто така и да ја определи висината на посебните трошоци на постапките што ги спроведува за отуѓувањето и давањето под закуп на своето земјиште. Кој, пак, орган во име на државата тоа ќе го направи, односно дали висината на надоместокот и на трошоците на постапките во нејзино име ќе ги утврди Собранието, Владата на Република Македонија или некој друг нејзин орган, е прашања што се уредува со закон, како што

тоа впрочем е и направено во членот 13 став 4 од Законот, во кој за тоа е овластена Владата на Република Македонија.

Имајќи ги предвид причините поради кои се оспорува член 13 став 4 од Законот, како и сето напред наведено, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за согласноста со Уставот на овој член од Законот во делот во кој што е утврдено дека Владата на Република Македонија ги пропишува "висината на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давање под закуп, како и висината на надоместокот".

7. Не впуштајќи се во оценување на уставноста и законитоста на Уредбата во целина, а поради веќе напред изнесените причини, Судот утврди дека во однос на висината на надоместокот (цената и закупнината) за која се отуѓува и дава под долготраен закуп градежното земјиште во сопственост на Република Македонија, соодветни решенија се содржани во член 8 став 2, член 11 став 1, член 15, член 23 став 2, член 26 став 1 и член 31 од Уредбата.

Имено, во наведените членови од Уредбата е утврдено дека почетната цена на јавното наддавање не смее да биде пониска од утврдената цена во Табеларниот преглед, кој е составен дел на оваа Уредба (член 8 став 2); дека по завршување на постапката за јавното наддавање со понудувачот чија понуда е прифатена како најповолна министерот за транспорт и врски склучува договор за отуѓување на градежното земјиште (член 11 став 1); дека цената на градежното земјиште што се отуѓува по пат на непосредна спогодба не може да биде пониска од цената утврдена во табеларниот преглед, кој е составен дел на оваа уредба (член 15); дека почетната цена на јавното наддавање за едногодишна закупнина на градежното земјиште не смее да биде пониска од 2% од утврдената цена на градежното земјиште согласно Табеларниот преглед (член 23 став 2); дека по завршување на постапката за јавното наддавање со понудувачот чија понуда е прифатена како најповолна Министерството за транспорт и врски склучува договор за долготраен закуп (член 26 став 1) и дека висината на едногодишна закупнина на градежно земјиште што се дава под долготраен закуп не смее да биде пониска од 2% од утврдената цена на градежното земјиште согласно Табеларниот преглед (член 31).

Со оглед дека во наведените членови од Уредбата Владата на Република Македонија при утврдување на висината на надоместокот, односно цената за отуѓување и закупнината на градежното земјиште што се дава под долготраен закуп, се движела

во рамките на овластувањето што и е утврдено во членот 13 став 4 од Законот, а кое овластување според мислењето на Судот не е спорно од уставно-правен аспект, Судот исто така оцени дека нема основ за поставување на прашањето за согласноста и на овие членови од Уредбата со Уставот.

8. Бидејќи во член 13 став 4 од Законот станува збор за посебните трошоци на постапките за отуѓување и давање под закуп на градежното земјиште, а кои се тие трошоци самиот закон не определува, но Владата ја овластил да ја утврди само нивната висина, таа во членот 32 од Уредбата прво утврдила за кои активности во овие постапки се однесуваат посебните трошоци, за да потоа во членот 32-а ја утврди висината на надоместокот за секоја од овие активности, односно трошоци.

При разгледување на овие два члена од Уредбата, Судот се осврнa на прашањето дали Владата можела, освен висината на посебните трошоци на постапките за отуѓување и давање под закуп на градежното земјиште, да ги определи и посебните трошоци на овие постапки, како што тоа го направила во член 32 од Уредбата, со оглед дека за тоа нема посебно овластување во Законот.

Во ситуација кога во Законот не е утврдено кои се тие посебни трошоци, според Судот Владата, согласно нејзината уставно утврдена положба и надлежности, има право со свој акт освен висината, да ги утврди и посебните трошоци. Ова особено од причини што во конкретниот случај очигледно е дека утврдувањето на овие трошоци е во функција на извршување на одредбата од член 13 од Законот, а за таа цел Владата согласно член 91 алинеја 5 од Уставот има изворно право да донесува уредби и други прописи, што значи и во случај кога за тоа нема утврдено посебно овластување во закон.

Исто така, утврдувањето на овие трошоци со акт на Владата, а не со закон, не е спорно, бидејќи во конкретниот случај не се работи за трошоци на управна или судска постапка, во кои граѓаните ги остваруваат и заштитуваат со Устав загарантираните слободи и права, и кои се утврдуваат со закон, но се работи за трошоци на државата за спроведување на постапките во кои таа го отуѓува и дава под закуп своето градежно земјиште, а кои постапки се сосема различни од управната и судските постапки.

Поради наведените причини Судот оцени дека неможе да се изрази сомневање во согласноста и на членовите 32 и 32-а од Уредбата ниту со Уставот, ниту со Законот за градежното земјиште.

9. Членовите 18 и 24 од Уредбата, кои со иницијативата посебно се оспоруваат, се однесуваат на постапката за јавно наддавање за стекнување право на долготраен закуп на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија.

Според оспорената алинеја 7 на ставот 2 на член 18 од Уредбата, објавата за јавното наддавање, меѓу другите податоци, треба да содржи и известие за странските физички и правни лица кои ќе земат учество во јавното наддавање дека пред склучувањето на договорот треба да се прибават согласности од надлежните министерства (Министерството за правда и Министерството за финансии).

Според, исто така, посебно оспорениот став 3 на член 24 од Уредбата, доколку најповолен понудувач е странско физичко или правно лице, пред пристапување на склучување на договорот за долготраен закуп потребно е да се прибават согласност од Министерството за правда и Министерството за финансии.

Од наведените одредби произлегува дека со нив се пропишува обврска за прибавување на две согласности пред склучувањето на договорот за долготраен закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија кога се во прашање странски физички и правни лица и тоа: од Министерството за правда и Министерството за финансии.

Со оглед дека според член 245 од Законот за сопственост и други стварни права во овој случај потребна е само согласност од министерот за правда, која тој ја дава по претходно прибавено мислење од министерот надлежен за урбанизам и градежништво и министерот за финансии, Судот утврди дека основано може да се постави прашањето за согласноста на член 18 став 2 алинеја 7 во делот (Министерството за правда и Министерството за финансии) и на целиот став 3 на член 24 од Уредбата, а не само во оспорениот дел, со наведениот член од Законот за сопственост и други стварни права, а истовремено и со Уставот. Ова и од причина што формата, содржината и условите за склучување на договорите единствено можат да се уредуваат само со закон, а не и со подзаконски акт, а во конкретниот случај согласностите што се пропишуваат во оспорените одредби претставуваат токму услов за склучување на договорот за долготраен закуп со странски физички и правни лица.

10. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

11. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.191/2002)

11. Образование и култура

11. *Education and Culture*

85.

- Закон за високото образование (овластувања и постапка за одлучување за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство)

- High Education Law (Authority and procedures for the decisions on the recognition of foreign university qualifications)

- Од суштината на универзитетската установа, како носител на правото и одговорноста за професионално, стручно и компетентно вршење на високообразовните дејности, произлегува и основот таа да одлучува за прашањата за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство согласно принципите на стручност и компетентност. Улогата на високообразовната установа не може да се сведе само на партиципирање во одлучувањето за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство, преку формирање стручна комисија и доставување на предлог по барање

на министерот надлежен за работите на високото образование. Со оглед на тоа што со оспорените одредби е утврдено дека одлучувањето за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство е во надлежност на посебни органи на државната власт и со учество на универзитетот, се повредуваат автономноста на универзитетот и принципот на владеење на правото.

- Out from the purpose of the university institutions – namely to perform as designated institutions rights and tasks in relation to the professional, expert and competent performance of activities in the area of high education – arises also the authority given to such institutions to decide about issues of recognition of university qualifications acquired abroad according to the principles of qualification and competency. The role of such university institutions can not be put down to the level only to take part in deciding about the recognition of foreign university qualifications in the form of establishing an expert commission and delivery of proposals at request of the respective minister in charge for high education affairs. Due to the fact, that the regulations subject to this case define, that special authorities of the state together with the university are in charge for the decision on the recognition of acquired foreign university qualifications, such provisions represent a violation of the autonomy of the university and the Rule of Law Principle.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 февруари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ член 165, член 168 и член 178 од Законот за високото образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2000).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по сопствена иницијатива со Решение У.бр.181/2002 од 25 декември 2002 година, поведе постапка за оценување уставноста на членовите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 165 од Законот за високото образование е предвидено со признавањето на високообразовните квалификации или дел од високообразовните студии поминати во странство, врз основа на стручен предлог од соодветна високообразовна установа на Република Македонија, министерството надлежно за работите на високото образование формално ги потврдува вредноста, квалитетот и споредливоста на странската високообразовна квалификација со домашната, односно признавањето на сите права кои таа диплома или свидетелство ги даваат во државата во која се стекнати.

Според членот 168 на овој закон, министерот надлежен за работите на високото образование врз основа на предлогот од стручна комисија на високообразовна установа (во натамошниот текст: стручна комисија) одлучува за секое барање посебно за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство или на еден дел од студиите поминати во странство.

Стручната комисија од ставот 1 на овој член, на барање од министерот ја формира наставно-научниот, односно наставничкиот совет на високообразовната установа која е најблиска до наставно-научната област за признавање на странска високообразовна квалификација.

Стручната комисија утврдува предлог по разгледување на целокупната документација поднесена од страна на барателот и по добиеното мислење од страна на информативниот центар, во рок од 60 дена од денот на доставувањето на барањето од страна на

министерот. Ако комисијата не го даде своето мислење во овој рок, министерот може да формира комисија во нов состав.

Согласно членот 173 став 1 и 2 на овој закон, во одлуката за признавање на квалификацијата е содржано дека странската квалификација ги исполнува општите и посебните барања поставени за пристап во високото образование или вработување во Република Македонија.

Предлогот на одлуката за признавање на квалификацијата ја потпишува претседателот на стручната комисија. Одлуката ја потпишува министерот надлежен за работите на високото образование.

Со членот 178 од законот е предвидено дека барателот кој не е задоволен од одлуката за признавање на странската високообразовна квалификација може да поднесе приговор до стручната комисија во рок од 15 дена.

Ако барателот не е задоволен од одлуката на стручната комисија по поднесениот приговор, може во рок од наредните 30 дена да поднесе тужба до Врховниот суд на Република Македонија.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, како темел ни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со мечународното право и утврдени со Уставот, како и владеењето на правото.

Уставот на Република Македонија, во членот 44 утврдил дека секој има право на образование и дека образованието е достапно на секого под еднакви услови, а во членот 45 од Уставот е утврдено дека граѓаните имаат право, под услови утврдени со закон, да основаат приватни образовни установи во сите степени на образование, освен во основното образование.

Според членот 46 од Уставот, на универзитетот му се гарантира автономија. Условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот, се уредуваат со закон.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со членот 58 од Уставот, е утврдено дека сопственоста на трудот се основа за управување и учество во одлучувањето.

Учеството во управувањето и одлучувањето во јавните установи и служби се уредува со закон и врз принципите на стручност и компетентност.

Законот за високото образование ("Службен весник на РМ" бр.64/2000), во членот 1 определил дека предмет на уредување на овој закон, се условите и постапката за основање, финансирање и престанок на високообразовните установи и се утврдуваат основите за организација, управување, развој и за вршење на високообразовна дејност.

Во членот 2 став 1 точка 36 од Законот, е дадена дефиниција на универзитетот, дека таа претставува највисока автономна високообразовна, научна, односно уметничка установа која ја сочинуваат високообразовни установи, основани според овој закон.

Според член 10 став 1 од Законот, високообразовните установи ја вршат својата дејност врз принципот на академската автономија, а според став 3 од овој член автономијата на универзитетот вклучува академска слобода на високообразовните установи, автономија на управувањето со високообразовните установи и неприкосновеност на автономијата.

Со одредбите од членовите 165 до 180 од Законот, се уредени прашањата за признавање на високообразовните студии.

6. Според изнесените уставни определби основните слободи и права на човекот и граѓанинот оригинално се утврдени во самиот Устав и за нивното остварување и заштита се утврдени и соодветни уставни услови и основи, особено преку гаранциите на основните слободи и права, меѓу кои, во сферата на образованието, е и гаранцијата на автономија на универзитетот.

Интенцијата на Уставот е со закон да се утврдуваат норми кои ќе обезбедат усогласен сооднос со уставно утврдените слободи и права, во кои е содржано и правото на образование и посебно потенцираниот автономен институционален облик на универзитетот со автономниот статус во обавувањето на дејностите од сферата на образовниот и научен труд.

Оттука, според Судот владењето на правото како темелна вредност на која почива уставниот поредок на Републиката, треба да обезбеди постоење на правни претпоставки преку законска регулатива заради остварување на фундаменталните компоненти на универзитетот. Тоа се автономијата и правото и одговорноста на универзитетот да управува и одлучува во рамките на својата установа во која го создава и реализира соодветниот степен на образовен и научен труд.

Поаѓајќи од суштината на универзитетската установа која е носител на правото и одговорноста за професионално, стручно и компетентно вршење на високообразовните дејности, според мислење на Судот произлегува и основот на високообразовната установа за одлучување за прашања од овој домен врз принципите на стручност и компетентност кои Уставот ги детерминира.

Меѓутоа, од анализата на изнесените законски одредби, со кои се уредени прашањата за надлежноста и постапката во одлучувањето за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство, Судот оцени дека високообразовната установа има само елементи на партиципирање и учество во одлучувањето за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство. Нејзината позиција е сведена на формирање на стручна комисија и изготвување и достава само на предлог, по барање на министерот надлежен за работите на високото образование, во определен рок, за конкретен предмет на лице кое бара признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство, а одлуката ја донесува и потпишува министерот. Меѓутоа, во постапка по приговор против одлуката на министерот, со своја одлука одлучува стручната комисија на високообразовната установа, а против второстепената одлука странката може да заведе спор пред Врховниот суд на Република Македонија.

Воедно со Одлуката за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство, Министерството и формално ги потврдува вредноста, квалитетот и споредливоста на странската високообразовна квалификација со домашната и ги признава сите права кои таа диплома или свидетелство ги даваат на државата во која се стекнати.

Имајќи го во предвид изнесеното, Судот оцени дека наспроти надлежноста на универзитетот за издавање дипломи за високообразовни квалификации стекнати во Република Македонија, која согласно членот 17 од Законот за високото образование е

определена во рамките на дејностите на работењето на универзитетската автономна установа, со оспорените законски одредби утврдено е дека одлучувањето за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство е во надлежност на посебни органи на државната власт и со учество на универзитетот. Имено, различното законско третирање на прашањето за надлежноста во одлучувањето за издавање и признавање на дипломи за високообразовни квалификации стекнати во Република Македонија и во странство, според Судот претставува во основа издвојување и на елементите на стручност и компетентност по ова прашање за надлежноста во рамките на автономијата на универзитетот и надвор од неа. Со оглед на тоа поаѓајќи првенствено од уставната определба во членот 58 став 2 од Уставот, каде управувањето и одлучувањето во јавните установи и служби се поврзува со принципите на стручност и компетентност, во следењето на оваа уставна норма, пред Судот основано се постави прашањето за уставната усогласеност на оспорените одредби од Законот кои пропишале постапка според која сосем извесно е одлуките за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство да не бидат адекватни и соодветни на стручниот наод и научните познавања на автономната универзитетска установа во која се создава и реализира високообразовниот и научен труд.

Оттука, за одредбите од член 165, член 168 и член 178 од Законот за високото образование, Судот оцени дека се повредува принципот на владеење на правото втемелен во уставниот поредок на Република Македонија според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, и за повреда на членот 46 и членот 58 став 2 од Уставот со кои е загарантирана автономноста на универзитетот и е утврдена уставната определба дека управувањето и одлучувањето во јавните установи и служби се поврзува со принципите на стручност и компетентност.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљам и, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.181/2002)

86.

- **Закон за основното образование (жалба против решение за нострификација и еквиваленција)**

- *Basic Education Law (Appeal against Nostrification and Equivalence Notices)*

- **Законската одредба според која против решението за одбивање на нострификација, односно еквиваленција донесено од Комисијата формирана од Министерството, може да се изјави жалба до министерот не е во согласност со начелото на двостепеност во одлучувањето, бидејќи Комисијата за нострификација и еквиваленција на сведителствата стекнати во странство нема статус на државен орган на управата. Со тоа, во прв и во втор степен одлучува еден ист орган.**

- *The legal definition, according to which an appeal can be delivered to the Minister against Notices denying the nostrification or equivalence issued by a Commission established by the Ministry, is not in accordance with the Principle of Two Instances, since the Commission for nostrification and establishment of equivalence for diplomas acquired abroad has no status of a state authority. As a result of that, the same authority is deciding in the same case in the first, as well in the second instance.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 8 април 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА член 93 став 2 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99 и 29/ 2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива од Стамен Филипов од Скопје, со решение У.бр.161/2002 од 12 февруари 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на член 93 став 2 од Законот за основното образование, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со член 15 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека членот 93 од Законот е поместен во дел VII "Нострификација и еквиваленција на сведителствата стекнати во странство".

Во членот 87 од Законот е утврдено дека нострификацијата односно еквиваленцијата на сведителството стекнато во странство ја врши министерството.

Во член 93 став 1 од Законот е предвидено дека решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленцијата на сведителството во странство донесува Комисијата што ја образува министерството составено од истакнати стручни лица.

Во оспорениот став 2 на членот 93 е предвидено дека против решението за одбивање на нострификацијата, односно еквиваленцијата, може да се изјави жалба до министерот.

Од наведените законски одрдби произлегува дека нострификацијата и еквиваленцијата на сведителствата стекнати во странство спаѓа во доменот на работата на Министерството за образование со кој раководи министерот; дека Решение за признавање на нострификација и Решение за еквиваленција донесува Комисијата што ја образува Министерството од истакнати стручни лица и дека по жалбата против решението на Комисијата за одбивање на нострификација односно еквиваленција, одлучува министерот.

5. Според член 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв

степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Од изнесената одредба произлегува дека Уставот го гарантира правото на жалба против поединечните акти со што го обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето.

Имајќи го предвид наведеното, Судот смета дека со оспорената одредба од Законот не се обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето по жалба во смисла на член 15 од Уставот, бидејќи Комисијата за нострификација и еквиваленција на сведителствата стекнати во странство нема статус на државен орган на управата со оглед на начинот на кој таа е формирана од што произлегува дека фактички во прв и во втор степен одлучува еден ист орган.

Според тоа, Судот оцени дека законската одредба не е во духот на уставната интенција и гаранција на начелото на двостепеност во одлучувањето односно во втор степен да одлучува друг орган кој не учествувал во донесување на првостепеното решение, поради што таа не е во согласност со член 15 од Уставот.

6. Со оглед на наведеното, се одлучии како во точката 1 од оваа одлука.

7. Ова а одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.161/2002)

87.

- Закон за дополнување на Законот за основното образование (степен на образование како услов за автор на учебник)

- *Law amending the Basic Education Law (Education level qualifications, as a requirement to act as a schoolbook author)*

- Законското утврдување на условот што треба да го исполни едно лице за да може да биде автор на учебник кој ќе се користи во основното образование (високо образование, магистратура или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот) не го нарушува начелото на еднаквост, со што овие лица не се ставени во поповолна положба во однос на другите педагошки работници со понисок степен на образование.

- *The stipulation of the requirement that has to be met by persons in order to act as authors of a schoolbook that can be used in the area of basic education (university degree, master or doctor of sciences in the area subject of the respective book), does not represent a breach of the Principle of Equal Treatment due to the fact, that the persons covered are not put in an unequal position compared to the other pedagogues having a lower educational degree.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), на седницата одржана на 8 и 9 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 80-г од Законот за дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/2003).

2. Снежана Хаџи Николова од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на член 80-г од Законот означен во точка 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорениот член од Законот не бил во согласност со членот 9 став 2 и член 47 од Уставот со кои се гарантира слободата на научното, уметничкото и на другите видови на творештво, како и правата кои произлегуваат од научното, уметничкото и друг вид интелектуално творештво, а во врска со еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите. Со ограничувањето на категориите на граѓани кои можат да бидат автори на учебници од определена област, се нарушувала рамноправноста на останатите педагошки работници кои имаат помало образование (вишо) од предвиденото со законот, а долги години работеле во просвета и можеле да одговорат на потребните критериуми за квалитетен учебник.

3. Судот на седницата утврди дека во Законот за основното образование (" Службен весник на РМ" бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99 и 29/2002) по членот 80-в се додаваат два нови члена 80-г и 80-д.

Во оспорениот член 80-г е предвидено дека "Автор на учебник може да биде лице со високо образование, магистар или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот, доколку со овој закон поинаку не е утврдено".

4. Според член 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 44 став 3 основното образование е задолжително и бесплатно.

Во член 47 е предвидено дека се гарантира слободата на научното, уметничкото и на другите видови творештво.

Се гарантираат правата што произлегуваат од научното, уметничкото или друг вид интелектуално творештво.

Републиката го поттикнува, помага и штити развојот на науката, уметноста и културата.

Републиката го поттикнува и помага научниот и технолошкиот развој.

Од наведените уставни одредби произлегува дека комплексот на образованието Уставот го уредува начелно заставајќи го поблиското нормирање со закон. Имено со наведената одредба Уставот му приоѓа на образованието како на дејност која е едновремено личен и општествен односно јавен интерес и потреба како предуслов за култивирање на личноста и нејзиното оспособување за работа.

Поаѓајќи од фактот што образованието како дејност од јавен интерес, а посебно основното образование кое е задолжително и бесплатно неспорно е дека државата во рамките и во сообразност со востановениот систем на образованието ги пропишува програмите и плановите на воспитно образовниот процес, начин на изведување на наставата и стручната творба како книга што треба да се користи во воспитно образовниот процес.

Имајќи го предвид наведеното законодавецот со оспорената одредба утврдува кој може да биде автор на учебник условено од степенот на образованието, односно научното звање за што лицето се докажало во областа за која е наменет учебникот.

При тоа, Судот смета дека, пропишувањето на условите што едно лице треба да ги исполнува за да биде автор на учебник, не е во насока на ограничување на научното, уметничкото и другите видови на творештво утврдени во член 47 од Уставот, туку е во насока на поттикнување и помагање на научниот опфат.

Во насока на ова становиште говори и фактот што законодавецот во Законот за авторско право и сродните права ги утврдил основите за остварување на слободата на научното, уметничкото и други видови на творештво односно ги утврдил моралните и материјалните права што му припаѓаат на авторот на кој начин всушност се врши операционализација на наведената уставна одредба од член 47 од Уставот.

Според тоа, Судот смета дека со утврдувањето на условот што треба да го исполнува едно лице за да може да биде автор на книга која ќе се користи како учебник во основното образование а тоа е високо образование, магистратура или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот, не се нарушува начелото на еднаквост односно овие лица не се ставени во поповолна положба во однос на другите педагошки работници со понисок степен на образование имајќи предвид дека тие не се во еднаква правна положба.

5. Врз основа на изнесеното, оспорената одредба на член 80-г од Законот за дополнување на Законот за основното образование, не е во несогласност со член 9 став 2 и член 47 од Уставот, поради што Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 143 /2003)

88.

- Закон за основното образование и Закон за средно образование

- Basic Education Law and High-School Education Law

- Со утврдувањето на условот што треба да го исполнува едно лице за да може да биде автор на книга која ќе се користи како учебник во средното образование (да има високо образование, магистратура или докторат од областа за која е наменет учебникот), не се нарушува начелото на еднаквост, односно овие лица не се ставни во поповолна положба во однос на другите педагошки работници со понизок степен на образование.

Не е во несогласност со Уставот, лицата вработени во органи на управата од областа на образованието да не може едновремено да бидат издавачи на учебници, затоа што постои конфликт на интереси што може да доведе до повреда на еднаквата положба на субјектите на пазарот.

Законодавецот има право, согласно материјата што ја регулира во конкретниот случај да го дефинира поимот семејство, како критериум за спречување на конфликтот на интересите во таа сфера.

- The stipulation of the requirement that has to be met by persons in order to act as authors of a schoolbook that can be used in the area of basic education (university degree, master or doctor of sciences in the area subject of the respective book), does not represent a breach of the Principle of Equal Treatment due to the fact, that the persons covered are not put in an unequal position compared to the other pedagogues having a lower educational degree.

It is considered unconstitutional, when persons employed at state institutions from the area of education can not be at the same time publishers of schoolbooks due to conflict of interests, which can to a violation of the unequal position of the entities acting on the market.

The legislator has the right when regulating the issues of the concrete case to define the terms of 'family', as a criteria for the prevention of conflicts of interest in that area.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 и член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 19 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на:

а) член 80-д од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003 и 42/2003), и

б) членовите 31 г и 31 д од Законот за средно образование ("Службен весник на Република Македонија" бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003 и 42/2003).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување на уставноста на член 80 г од Законот за основно образование, означен во точката 1 под а) во ова решение.

3. Васко Томановиќ, адвокат од Скопје, како полномошник на Јован Стефановски, Нада Николовска, Анкица Витанова и други, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на законите означени под а) и б) во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, оспорените одредби од членот 80-г од Законот за основното образование и членот 31-г од Законот за средното образование биле спротивни членот 47 став 1 од Уставот на Република Македонија, кој ја гарантирал слободата на научното, уметничкото и друг вид на творештво.

Исто така, оспорените одредби биле спротивни и на член 9 став 1 од Уставот, затоа што го повредувале начелото на еднаквоста на граѓаните.

Имено, според подносителите на иницијативата, оспорените одредби ја мајоризирале стручната подготовка, односно академските звања и таму каде што тоа не можело да биде од никакво влијание.

Одредбите од член 80-д став 1 од Законот за основното образование и член 31-д став 1 од Законот за средното образование се оспоруваат од истите причини од кои се оспоруваат членовите 80-г

од Законот за основното образование и член 31-г од Законот за средното образование.

Исто така, сите оспорени одредби биле во спротивност и со членот 55 став 1 од Уставот кој ја гарантирал слободата на пазарот и претприемништвото, затоа што ја ограничувале издавачката дејност.

На крај, со иницијативата се бара Судот, до донесување на конечна одлука, да ги запре од извршување поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорените членови од наведените закони.

4. Судот на седницата утврди дека согласно член 80-д став 1 од Законот за основното образование вработен во педагошката служба, Бирото за развој на образованието, Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците и Државениот просветен инспекторат не може да биде автор на учебник.

Според став 2 на овој член од Законот вработен во органите од став 1 на овој член, како и член на неговото семејство не можат да бидат издавачи на учебници.

Според ставот 3 на овој член како членови на семејство, во смисла на став 2 на овој член, се сметаат брачниот другар, децата, родителите, браќата и сестрите.

Според член 31-г од Законот за средно образование автор на учебник може да биде лице со високо образование, магистер или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот, доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

Во членот 31-д став 1 од Законот е предвидено дека вработен во педагошката служба, Бирото за развој на образованието, Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците и Државниот просветен инспектор не може да биде автор на учебник.

Според став 2 на овој член вработен во органите од став 1, како и член на неговото семејство не можат да бидат издавачи на учебници.

Според став 3 на овој член како членови на семејство, во смисла на став 2 се сметаат брачниот другар, децата, родителите и браќата и сестрите".

5. Согласно член 47 од Уставот, се гарантира слободата на научното, уметничкото и културното творештво.

Имајќи ја предвид оваа уставна одредба, Судот оцени дека со оспорената одредба од член 31-г од Законот за средно образование утврдува кој може да биде автор на учебник што според Судот не е во насока на ограничување на научното, уметничкото и другите видови творештва утврдени во овој член од Уставот, туку е во насока на поттикнување и помагање на научниот опфат.

Во поткрепа на овој став на Судот говори и фактот што законодавецот во Законот за авторско право и сродните права ги утврдил основите за остварување на слободата на научното, уметничкото и други видови на творештво, односно ги утврдил моралните и материјалните права што му припаѓаат на авторот на кој начин всушност се врши операционализација на наведената одредба од членот 47 од Уставот.

Според мислењето на Судот, со утврдувањето на условот што треба да го исполнува едно лице за да може да биде автор на книга која ќе се користи како учебник во средното образование, а тоа е високо образование, магистратура или докторат од областа за која е наменет учебникот, не се нарушува начелото на еднаквост, односно овие лица не се ставени во поповолна положба во однос на другите педагошки работници со понизок степен на образование, поради што, според Судот, не се нарушува принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

6. Што се однесува до членовите 80-д од Законот за основното образование и 31-д од Законот за средно образование Судот оцени дека истите се однесуваат на забрана на авторската дејност не од аспект на образование, туку од аспект на вработеност во одредени институции и на забрана на издавачката дејност на поедини лица вработени во образовни институции.

Во однос на прашањето за забрана на авторската дејност на наведениот профил на стручни кадри поради вработеност во некоја од институциите што се занимава со одреден вид просветна дејност, Судот смета дека ваквата забрана не е во несогласност со

Уставот Судот смета дека оспорените законски одредби не се однесуваат на ограничување на творештвото во апсолутна смисла на зборот, туку се определуваат, односно ограничуваат лицата кои во дадениот момент не можат да се занимаваат со оваа дејност, која е инкопатибилна со дејноста што ја вршат како вработени во образовните органи.

Ова од причина што инкопатибилноста не дозволува едновремено вршење на обете функции, односно оневозможува нивно правилно вршење. Имено, според Судот инкопатибилни се функциите на претпоставениот кој врши надзор и оној врз чија работа тој надзор треба да се врши.

Поради тоа, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на одредбите од членовите 80-д став 1 од Законот за основното образование и 31-д став 1 од Законот за средното образование.

7. Според член 55 став 1 и 2 од Уставот, Републиката ја гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, обезбедува еднаква правна положба на субјектите на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот.

Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните се еднакви пред Уставот и законите.

Во врска со прашањето за забрана на вршење на издавачката дејност од областа на образованието, Судот смета дека не е во несогласност со Уставот, на лицата вработени во органи на управата од областа на образованието да не им се дозволува едновремено да бидат издавачи на учебници, затоа што во овој случај постои конфликт на интереси што може да доведе до повреда на еднаквата положба на субјектите на пазарот.

Ова од причина што според членот 23 став 2 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, во состав на Министерството за образование и наука кое ги склучува договорите за издавање на учебници, се: Педагошката служба (поранешниот Републички педагошки совет); Бирото за развој на образованието (поранешниот Педагошки завод на Македонија); Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците и Државниот просветен инспекторат

(поранешниот Републички просветен инспекторат). Според тоа, вработените во сите овие органи во состав на Министерството за образование, меѓу другото, се непосредно поврзани со министерството како една од страните на издавачкиот договор.

Од тие причини, Судот смета дека, во случајов, не станува збор за општо ограничување на можноста на вработените во овие органи кои вршат издавачка дејност, туку за ограничување на вршењето на овие дејности во сфера која е инкопатибилна, што не е во несогласност со член 55 од Уставот на Република Македонија од аспект на обезбедувањето еднаква правна положба на субјектите на пазарот.

Што се однесува до прашањето за уставноста на одредбата од ставот 3 на член 80-д од Законот за основното образование и ставот 3 на член 31-д од Законот за средното образование, кои прецизираат што се подразбира под член на семејство на вработен во означените органи, определувајќи ги како такви, брачниот другар, децата, родителите, браќата и сестрите без да ги условува со живеење во заедничко домаќинство, независно што оваа дефиниција не се совпаѓа со дефиницијата на овој институт, определена во Законот за семејството, Судот оцени дека оспорените одредби не се во несогласност со Уставот.

Имено, според Судот, законодавецот има право, согласно материјата што се регулира со законот да цени што ќе се подразбира под семејство како критериум за спречување на конфликтот на интересите во оваа сфера.

Впрочем, Судот смета дека ограничувањето на издавачката дејност се однесува само на учебници, а не и на забрана на вршење на издавачката дејност воопшто.

Со исклучувањето на членовите на семејството на вработен во означените органи од можноста да бидат издавачи на учебници, според Судот не се нарушува принципот на обезбедување на еднаквата правна положба на субјектите на пазарот.

Ова од причина што тоа всушност претставува еден вид инструмент со кој се обезбедува спречување на повластување на учесниците на пазарот по основ на роднинска односно семејна поврзаност.

8. Судот, на седницата, исто така утврди дека согласно членот 80-г од Законот за основното образование автор на учебник може да биде лице со високо образование, магистер или доктор на науки од областа за која е наменет учебникот доколку со овој закон поинаку не е утврдено.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа што Судот со решение У.бр.143/2003 година од 8 октомври 2003 година не поведе постапка за оценување на уставноста на членот 80-г од Законот за основното образование, а нема основи за поинакво одлучување, Судот ја отфрли иницијативата за оценување на неговата уставност.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

10. Решението за неповедување постапка и решението за отфрлање на иницијативата Судот ги донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов.

11. Решението за неповедување постапка за член 80-д став 3 од Законот за основното образование и член 31-д став 3 од Законот за средното образование Судот го донесе со мнозинство во состав од од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.127/2003)

89.

- Закон за средното образование (жалба против решение за одбивање на нострификација)

- *Law on High-School Education (Appeal against notices about nostrification denials)*

- Уставот го гарантира правото на жалба против поединечните акти преку обезбедување на начелото на двостепеност во одлучувањето. Со оглед на тоа што решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство донесува комисија што ја формира министерот кој одлучува по изјавената жалба, произлегува дека еден ист орган одлучува и во прв и во втор степен во постапката за нострификација и еквиваленција.

- *The Constitution guarantees the right to an appeal against acts issued in concrete cases, stipulating for such purposes the Principle of Two Instances in the processes of decision-making. Due to the fact, that notices of nostrification or for the recognition of equivalence of foreign diplomas are given by a commission established by the minister deciding about the appeal, it can be considered that the same authority is in charge in the first, as well in the second instance of the nostrification or equivalence procedure.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 19 ноември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА членот 85 став 2 од Законот за средното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 40/2003 и 42/2003).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија ".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по иницијативата поднесена од Стамен Филипov од Скопје, со Решение У. бр. 83/2003 од 17 септември 2003 година, поведе постапка за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за нејзината согласност со одредбите од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 79 од Законот за средното образование, под нострификација се подразбира признавање на свидетелство стекнато во странство, а под еквиваленција се подразбира изедначување на свидетелството стекнато во странство со свидетелството стекнато во Република Македонија. Нострификација, односно признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство врши Министерството.

Според содржината на членот 85 став 1 од Законот, решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленција на свидетелство стекнато во странство донесува комисија составена од истакнати стручњаци што ја формира министерот.

Според содржината на оспорениот член 85 став 2 од Законот, против решението за одбивање на нострификација односно еквиваленција, може да се изјави жалба до министерот.

5. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Во членот 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Од изнесената одредба произлегува дека Уставот го гарантира правото на жалба против поединечните акти преку обезбедување на начелото на двостепеност во одлучувањето.

Имајќи ги предвид уставните одредби, како и содржината на оспорената одредба, Судот смета дека со оспорената одредба од Законот не се обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето по жалба во смисла на членот 15 од Уставот. Имено, Комисијата за нострификација и еквиваленција на свидетелствата стекнати во странство се формира од страна на надлежниот министер и истиот министер одлучува по изјавената жалба. Оттука произлегува дека еден ист орган одлучува и во прв и во втор степен во постапката за нострификација и еквиваленција.

Поради тоа, Судот оцени дека законската одредба не е во согласност со уставната интенција за гаранција на начелото на двостепеност во одлучувањето, утврдена во членот 15 од Уставот. Според сегашното законско решение двостепеноста во одлучувањето не е запазена.

Воедно учеството на еден ист орган во донесувањето на првостепеното и второстепеното решение, по оценка на Судот претставува и повреда на владеењето на правото, како темелна вредност на уставниот поредок гарантирана во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 83/2003)

90.

- Решение на министерот за образование и наука за донесување наставна програма во основното образование по веронаука за III одделение како факултативен предмет.

- Decision of the Minister of Education and Sciences for the Stipulation of the Education Program for Religion in the Area of Basic Education, Third Grade, as an Optional Subject

- Верските заедници и религиозни групи се одвоени од државата и се еднакви пред законот. Ниту државата, ниту нејзините органи со свои акти и дејствија не можат во рамките на институциите или надвор од нив на граѓаните на Република Македонија да им наметнуваат верско дејствување во било каков вид и форма.

Верската настава (дури и во факултативна форма) како континуиран процес кој се остварува во текот на целата учебна година претставува верско дејствување и тоа врз основа на акт на државен орган – министерот за образование и наука.

- Religious communities and groups are separated from the state and are considered equal in front of the Law. The state or its authorities can not stipulate for the citizen religious actions of any kin and in any form within the public institutions or outside of them, by issuing the respective legal acts and by performing legal actions.

Religious education (even as an optional subject), in a form of a continuing process being realized during the whole school session is considered as religious action as a result of a legal act issued by a state authority, in this case the Minister of Education and Sciences.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Решението бр.10-2858/1 од 3 октомври 2002 година на министерот за образование и наука за донесување наставна програма во основното образование по веронаука за III одделение како факултативен предмет.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од ден от на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, по иницијатива на Томислав Марох од Битола, со Решение У.бр.42/2003 од 17 септември 2003 год, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за неговата согласност со Уставот, Законот за основното образование и Законот за организација и работа на органите на државната управа.

4. Судот од содржината на уводот на оспореното решение, на седницата утврди дека истото е донесено од страна на министерот за образование и наука, врз основа на членот 28 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.52/2002-пречистен текст) и член 49 став 1 и 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000), а на предлог на Советот за оценување наставни програми. Всушност, овластувањето произлегува од членот 26 став 1 од интегралниот текст на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.4 4/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999 и 29/2002).

Оспореното решение за донесување наставна програма во основното образование по веронаука за III одделение како факултативен предмет е со број 10-2858/1 од 3 октомври 2002 година.

Со решението се донесува Наставна програма по веронаука за III одделение како факултативен предмет, се определува дека оваа Наставна програма е составен дел на решението и дека истото влегува во сила со денот на донесувањето.

Во образложението на решението стои дека во членот 28 од Законот за основното образование е предвидено надлежниот министер да донесе програма за основните училишта на предлог на Советот при Педагошката служба, врз основа на која одредба од Законот се донесува оспореното решение.

5. Членот 16 став 1 од Уставот ги гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Како посебен случај на слободата на уверувањето и совеста, во членот 19 став 1 и 2 од Уставот се гарантираат слободата на веросиповеста и слободата на јавно, поединечно или во заедница со други, изразување на верата.

Со Амандаманот VII точка 1 ставот 3 на членот 19 од Уставот се заменува со нова содржина и според него Македонската православна црква, како и Исламската верска заедница во Македонија, Католичката црква, Евангелско - Методистичката црква, Еврејската заедница и другите верски заедници и религиозни групи се одвоени од државата и се еднакви пред закон. Со Амандаманот VII точка 2 ставот 4 на членот 19 од Уставот се заменува и во него е определено дека, Македонската православна црква, како и Исламската верска заедница во Македонија, Католичката црква, Евангелско- Методистичката црква, Еврејската заедница и другите верски заедници и религиозни групи се слободни во основањето на верски училишта и на социјални и добротворни установи во постапка предвидена со закон.

Согласно член 13 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999 и 29/2002), во основното училиште се забранува политичко и верско организирање и дејствување.

Согласно член 26 став 1 од Законот, наставните планови и програми ги подготвува Бирото за развој на образованието, а по предлог на Педагошката служба ги донесува министерот.

Во членот 49 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000), се определени надлежностите на министерот, меѓу кои спаѓаат и организирање и обезбедување законито и ефикасно вршење на работите и задачите и донесување на прописи и други акти за кои е овластен со закон.

Според содржината на членот 55 став 1 од Законот, министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и другите прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Според членот 56 став став 4 од Законот со план и програма се утврдуваат и се разработуваат одделни прашања за извршување на законите и другите прописи за кои е потребно утврдување на рокови и динамика на нивно извршување.

Во членот 57 став 1 од Законот е определено дека, во управната постапка и во одлучувањето по одделни прашања, како и во други случаи предвидени со закон и друг пропис, министерот донесува решенија.

6. Тргувајќи од уставната гаранција за слободата на верското уверување, слободата на вероисповеста, како и од принципот за одвоеност на државата од верските заедници и религиозни групи, произлегува дека ниту државата, ниту нејзините органи со свои акти и дејствија не можат во рамките на институциите или надвор од нив на граѓаните на Република Македонија да им наметнуваат верско дејствување во било каков вид и форма. Државата и нејзините органи во своето делување без исклучок мораат да задржат неутралност, а со цел граѓанинот слободно да може да се определи дали ќе прифати или нема да прифати одредена вера, дали ќе ја исповеда или нема да ја исповеда, дали ќе учествува или нема да учествува во верски обреди. Тука би припаднала и слободата на определувањето дали граѓанинот ќе ги изучува светите книги на религиозната група на која и припаѓа, како и на други религиозни групи. Сите наведени делувања во правец на верско определување или само запознавање со религијата на било која религиозна група

преку изучување на верските книги, според изнесениот уставен концепт, граѓанинот има можност да ги реализира во рамките на верските заедници и религиозни групи и надвор од нив, според амандманот VII точка 2, но не и во рамките на државните органи или државните училишта како јавни институции.

При анализата на содржината на членот 13 од Законот за основното образование, пред Судот се постави прашањето дали донесување наставна програма во основното образование по веронаука за III одделение како факултативен предмет и спроведувањето на оваа програма, претставува верско дејствување што е спротивно на оваа законска одредба.

Имено, верската настава, според програмите е предвидена како континуиран процес во текот на целата учебна година, што според Судот претставува верско дејствување и тоа врз основа на акт на државен орган – министерот за образование и наука.

Оттука, според мислењето на Судот, оспореното решение не е во согласност со членот 16 став 1, членот 19 став 1, 2 и амандманот VII од Уставот, како и со членот 13 од Законот за основното образование, кој изрично забранува верското дејствување во основните училишта.

7. Од анализата на оспореното решение од аспект на овластувањето на министерот за донесување на ваков акт и формата преку која се воведува веронаука за III одделение како факултативен предмет, Судот исто така утврди дека овластувањето на министерот за образование и наука да донесе Наставна програма, произлегува од членот 26 став 1 од Законот за основното образование и членот 56 став 4 од Законот за организација и работа на органите на државна управа.

Според тоа, за воведување на настава од било која област во образовниот процес, министерот донесува Програма, но не донесува решение за донесување на Програма, како што е направено во конкретниот случај. Министерот донесува решение, според членот 57 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, кога одлучува по одделни прашања предвидени со закон и друг пропис. Законот за основното образование ниту во една своја одредба не предвидел наставната програма да се воведува преку донесување на решение, а донесувањето на програма и донесувањето на решение се сосема различни по вид на овластувања,

според членот 55 став 1 од Закон за организација и работа на органите на државната управа.

Оттука, според Судот, оспореното решение не е во согласност и со членот 57 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

8. Од изнесените причини Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 42/2003)

91.

- Статут на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје

- Statue of the Veterinary Medicine Faculty-Skopje

- Согласно Законот за високото образование, составот на наставно-научниот совет произлегува од образовно-наставниот кадар вработен на факултетот (редовните и вонредните професори и доцентите), како и претставници на соработниците и студентите (на начин утврден со Статутот). Статутот на Факултетот кој не е донесен од компетентен состав на членови на Наставно-научниот совет не е во согласност со законот и со принципот на владеење на правото.

- According to the University Education Law, the members of the Teaching and Scientific Council are members of the teaching and scientific personnel of the Faculty, as well representatives of other co-workers and

of the students (elected according to the procedure defined with the Faculty Statute). Faculty Statutes that are not issued by the competent members of the Council shall not meet the legal requirements and the Principle of Rule of Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 10 и 11 декември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Статутот на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје, од 15 мај 2002 година.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. У ставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.148/2003 од 22 октомври 2003 година, поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Статутот на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје, од 15 мај 2002 година, затоа што се постави прашањето за неговата согласност со Уставот и со Законот за високото образование.

4. Судот на седницата утврди дека во постапката на донесувањето на Статутот на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје од 15 мај 2002 година, Наставно – научниот совет на Факултетот на седница од 20 март 2002 година го усвоил текстот на статутарните норми кои биле усогласени со забелешките од Комисијата за нормативна дејност на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" – Скопје и врз основа на позитивното мислење на Комисијата, на 15 мај 2002 година Наставно – научниот совет на факултетот го донел и верификувал Статутот.

Универзитетскиот сенат на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" – Скопје, на 47-мата седница одржана на 2 јули 2002 година

донел Одлука за дава ње согласност на Статутот на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје од 15 мај 2002 година и утврдил дека Статутот влегува во сила со денот на објавувањето во Универзитетскиот гласник. Имено, тој е објавен и влегол во сила на 2 јули 2002 година.

5. Судот, врз основа на увидот во Записникот од седницата на Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина одржана на 20 март 2002 година, кога било извршено гласањето за усвојување на Статутот и од увидот во платните списоци за вработените на Факултетот, утврди дека Наставно-научниот совет бил составен од 27 членови од кои на седницата на 20 март 2002 година биле присутни 18 а отсутни 9 членови. Од вкупниот состав на советот, 9 членови биле вработени на Факултетот за ветеринарна медицина, а останатите кои биле вработени во други установи имале статус на хонорарни наставници на овој Факултет. Исто така, на самата седница на која бил усвоен Статутот, од присутните 18 членови само 7 од нив биле од вработените на Факултетот за ветеринарна медицина – Скопје. Наставно – научниот совет на Факултетот го усвоил Статутот со 17 гласови " за" и еден глас "против", а воздржани немало. Оттаму, според Судот, произлегува дека постапката за нормирање на статутарните прашања и усвојувањето на Статутот била спроведена од орган на управување на оваа високообразовна установа во кој само делумно и во помал број членувале вработени лица на факултетот.

6. Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Со членот 46 од Уставот е определено дека на универзитетот му се гарантира автономија, а условите за основање, вршење и престанок на дејноста на универзитетот се уредуваат со закон.

Согласно членот 51 од Уставот, во Република Македонија законите мора да бидат во согласност со Уставот а сите други прописи со Уставот и со закон. Секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Според определбата на член 58 од Уставот, сопственоста и трудот се основа за управување и учество во одлучувањето, а учеството во управувањето и одлучувањето во јавните установи и

служби се уредува со закон и врз принципите на стручност и компетентност.

Законот за високото образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2000 и 49/2003) во членот 1 утврдил дека предмет на уредување на овој закон се условите и постапката за основање, финансирање и престанок на високообразовните установи и се утврдуваат основите на организација, управување, развој и за вршење на високообразовна дејност.

Согласно членот 2 став 1 точка 36 од Законот, универзитетот претставува највисока автономна високообразовна, научна, односно уметничка установа која ја сочинуваат високообразовни установи основани според тој закон.

Според членот 10 став 1 од Законот, високообразовните установи ја вршат својата дејност врз принципот на академска автономија, а според став 3, автономијата на универзитетот вклучува академска слобода на високообразовните установи, автономија на управувањето со високообразовните установи и неприкосновеност на автономијата.

Во рамките на овој законски концепт, со одредбите од Законот е уредено дека државните факултети како високообразовни установи имаат својство на правно лице, една сметка за редовно работење преку која располагаат со буџетските средства, како и една или повеќе посебни сметки преку кои располагаат со средства од самофинансирачки активности, донации и кредити. Основен акт на високообразовната установа е статутот, со кој согласно членот 8 став 2 од Законот се уредуваат внатрешната организација, начинот на вршење на високообразовната дејност, овластувањата и начинот на работата и одлучување на нејзините органи, други прашања од значење за нејзината дејност и работење, за кои со тој закон е предвидено да се уредуваат со статут, како и други односи во согласност со остварувањето на нејзината автономија.

Според ставот 3 и ставот 4 од овој член од Законот, статутот го донесува органот на управување на високообразовната установа, а Сенатот на универзитетот дава согласност на статутите на државните факултети и високите стручни школи. Со одредбата од ставот 7 е предвидено општите акти на универзитетот и високообразовните установи основани во негов состав да се објавуваат во јавно гласило на универзитетот. Исто така, како една од надлежностите на Сенатот на универзитетот, во членот 67 став 1

алинеја 1 од Законот е определено дека тој дава согласност на статутите на високообразовните установи во негов состав.

Во однос на уредувањето на прашањата кои се однесуваат на органите на факултетот, според членот 73 од Законот, како органи на факултетот се определени наставно-научен совет, декан и деканатска управа.

Согласно членот 74 став 1 од Законот наставно-научниот совет е орган на управување и стручен орган на факултетот, а според одредбата од ставот 4, наставно научниот совет го сочинуваат редовните и вонредните професори и доцентите. Во наставно-научниот совет на факултетот, според ставот 5 од овој член свои претставници избираат соработниците и студентите и времето за кое се избираат се утврдува со статутот на високообразовната установа.

Со член 75 од Законот се уредени надлежностите на наставно-научните совети на факултетите. Наставно-научниот совет донесува статут и програми за работа; избира и разрешува декан и продекани; утврдува студиски предметни програми и програми за научно-истражувачка или уметничка работа; врши избор во наставно-научни, наставно-уметнички, научни, наставни и соработнички звања; предлага број на студенти кои се запишуваат во прва година на додипломски и постдипломски студии; презема мерки за создавање и усовршување на наставно-научниот и уметничкиот подмладок и за работа со особено успешни и талентирани студенти; презема мерки за унапредување на наставната, истражувачката и применувачката работа и за компјутерската мрежа; на предлог на деканот од пријавените кандидати на државен конкурс избира секретар на факултетот; формира комисија и донесува упатство за евалуација на факултетот; одлучува за имотот и материјалните средства над износот до кој одлучува деканатската управа односно деканот; донесува финансиска пресметка и усвојува завршна пресметка; одлучува за документационата дејност; формира стручни комисии за признавање на високообразовни квалификации стекнати во странство; одлучува за организирање на меѓународни собири и за меѓународна соработка; предлага и презема мерки за унапредување и заштита на стандардот на студентите и вработените и врши други работи утврдени со овој закон и статутот.

Според членот 141 од Законот, лицата избрани во наставно-научно, научно и наставно звање, односно во соработничко звање засноваат работен однос и остваруваат права и обврски од работен однос во согласност со овој и друг закон и колективен

договор склучен меѓу мнозинскиот синдикат организиран во државните високообразовни установи во Република Македонија и Владата на Република Македонија. Со извршениот избор во наставно-научно, научно, наставно односно соработничко звање избраното лице заснова работен однос за времето на кое е избрано.

Законот за високото образование со членот 147 го уредил прашањето на правото на вршење дејност во друга високообразовна установа. Според ставот 1 од овој член, лице од една високообразовна установа може да врши високообразовна дејност во друга високообразовна установа во звањето во кое е избрано на иста или сродна наставно-научна област, врз основа на дозвола од високообразовната установа во која е избрано. Со одредбите од ставот 2 и 3 од овој член е определено дека лицето од ставот 1 може да врши високообразовна дејност во обем утврден со Правилникот за нормативите и стандардите за основање на високообразовни установи и за вршење на дејност, а условите под кои се остварува правото од ставот 2 на овој член се уредуваат со статутот на високообразовната установа.

Според членот 148 од Законот, по покана од органот на управување на високообразовната установа, професори, признати научници од земјата и странство, можат како гости да извршуваат високообразовна и научно-истражувачка дејност на определено време, под услови кои се утврдуваат со договор.

7. Следејќи ја интенцијата на одредбите од Законот за високото образование, посебно во членот 74 каде е определено дека наставно-научниот совет на факултетот како орган на управување го сочинуваат редовните и вонредните професори и доценти, Судот утврди дека неговиот состав произлегува од образовно-наставниот кадар вработен на факултетот, имајќи предвид дека со став 5 на овој член од Законот се допушта на студентите и соработниците на факултетот да бидат претставувани преку свои претставници во самиот наставно-научен совет на факултетот како што тоа ќе биде утврдено со статутот.

Со оглед на изнесеното Судот утврди дека оспорениот Статут не е донесен од компетентен состав на членови во Наставно-научниот совет на Факултетот за ветеринарна медицина како што е тоа предвидено со членот 74 од Законот за високото образование, поради што тој не е во согласност со законот, а во поширока смисла и со принципот на владеење на правото утврден во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Имено, владеењето на правото како темелна вредност врз која се заснова уставниот поредок на Републиката, заради остварување на академската автономија, треба да обезбеди постоење на правни претпоставки преку законска регулатива и други прописи и општи акти високообразовните установи да управуваат и одлучуваат во рамките на својата установа во која го создаваат и реализираат образовниот и научен труд, што во конкретниов случај според Судот, во постапката на донесувањето на оспорениот Статут не е обезбедено.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.148/2003)

92.

- Закон за основното образование (престанок со работа на основно училиште)

- Law on Basic Education (Termination of the Activities of an Elementary School)

- Основното училиште престанува со работа ако не се спроведуваат одредбите од Законот и подзаконските акти што произлегуваат од него. Со ваквата одредба законодавецот нема за цел со подзаконските прописи да утврди посебен услов за престанок со работа, туку неговата интенција е основното училиште да работи во согласност со Уставот, законот и подзаконските акти што произлегуваат од него.

- The elementary school shall terminate its activities if it does not implement the provisions of the Law and other secondary regulations. By issuing the above given legal provision, the legislator did not have the intention to define with the secondary regulations special requirements for the termination of an elementary school, but his intention was to provide that the activities of the elementary school shall be realized in accordance with the constitution, the law and the secondary legislation.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 93 став 2 од Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр. 44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99 и 29/ 2002).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 21 став 1 во делот "и подзаконските акти што произлегуваат од него" од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на членовите означени во точката 1 и 2 од ова решение од Законот за основното образование.

Според наводите од иницијативата, оспорениот член 21 став 1 во делот "и подзаконските акти што произлегуваат од него" нема уставна основа затоа што врз основа на подзаконски акт не може да се пропишуваат услови за престанување со работа на основно училиште. Во примената на таквиот подзаконски акт се дава можност од арбитражност на извршната власт во однос на законодавната власт.

Со оглед на тоа со оспорениот дел се повредуваат членовите 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51, член 91 алинеја 1 и 5 член 96 од Уставот.

Со оспорената одредба 93 став 2 (член 106 став 2 од пречистениот текст на кој се повикува иницијаторот) се повредува принципот на двостепеност во решавањето затоа што по жалбата на решанието за одбивање на нострификација, односно еквиваленција, кое го донесува комисијата што ја одредува министерството, одлучува министерот.

4. Судот на седницата утврди дека членот 93 од Законот е поместен во дел ВИИ "Нострификација и еквиваленција на сведителствата стекнати во странство".

Во членот 88 од Законот е утврдено дека нострификацијата односно еквиваленцијата на сведителството стекнато во странство ја врши министерството.

Во член 93 став 1 од Законот е предвидено дека решение за нострификација и решение за признавање на еквиваленцијата на сведителството во странство донесува Комисијата што ја образува министерството составено од истакнати стручни лица.

Во оспорениот став 2 на членот 93 е предвидено дека против решението за одбивање на нострификацијата, односно еквиваленцијата, може да се изјави жалба до министерот.

Од наведените законски одрдби произлегува дека нострификацијата и еквиваленцијата на сведителствата стекнати во странство спаѓа во доменот на работата на Министерството за образование со кој раководи министерот; дека Решение за признавање на нострификација и Решение за еквиваленција донесува Комисијата што ја образува Министерството од истакнати стручни лица и дека по жалбата против решението на Комисијата за одбивање на нострификација односно еквиваленција, одлучува министерот.

5. Според член 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Од изнесената одредба произлегува дека Уставот го гарантира правото на жалба против поединечните акти со што го обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето.

Имајќи го предвид наведеното, според мислењето на Судот, со оспорената одредба од Законот не се обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето по жалба во смисла на член 15 од Уставот, бидејќи Комисијата за нострификација и еквиваленција на сведителствата стекнати во странство нема статус на државен орган на управата со оглед на начинот на кој таа е формирана од што произлегува дека фактички во прв и во втор степен одлучува еден ист орган.

Според тоа, Судот смета дека законската одредба не е во духот на уставната интенција и гаранција на начелото на двостепеност во одлучувањето односно во втор степен да одлучува друг орган кој не учествувал во донесување на првостепеното решение поради што, основано се поставува прашањето за согласноста на оспорената одредба со член 15 од Уставот.

6. Судот, исто така утврди дека во Законот за основното образование во делот II во членовите од 15-22 се уредени прашањата кои се однесуваат на "Основање и престанок на основното училиште".

Во членот 15 од Законот е утврдено дека основното училиште како јавна установа го основа Владата на Република Македонија по прибавено мислење единицата на локалната самоуправа.

Во членот 16 од Законот се утврдени условите што треба да бидат исполнети за да може да се основа основно училиште.

Согласно член17, пак, од Законот, основачот е должен при основање на основно училиште да формира комисија која во согласност со овој закон извршува подготовка за почеток со работа на училиштето.

Според член 18 став 1 основното училиште може да започне со работа откако министерството ќе утврди дека се исполнети условите од член 16 и ќе донесе решение за верификација.

Против решението од став 1 на овој член може да се изјави жалба до Владата на Република Македонија.

Поблиски прописи за начинот на верификација на основното училиште донесува министерството за образование.

Основното училиште се запишува во регистар на основни училишта кој го води министерството.

Во оспорениот член 21 став1 од Законот е предвидено дека основното училиште престанува со работа ако не се спроведуваат одредбите од овој закон и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Постапката за престанување со работа на основното училиште ја покренува и води министерството.

Во член 22 од Законот е предвидено дека основачот на основното училиште донесува акт за престанување на работа на основното училиште ако: не ги остварува целите и задачите на воспитанието и образованието и не ги исполнува условите утврдени со овој закон.

Актот за престанување со работа на основното училиште се објавува во " Службен весник на Република Македонија".

Понатаму во Законот за основно образование во низа одредби е утврдено донесување на подзаконски акти со кои се врши операционализација на законските одредби со цел за самостојно и современо остварување на воспитно образовните дејности кој се од јавен интерес.

7. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 51 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Според член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот Владата на Република Македонија, покрај другото, ја утврдува политиката на извршување на законите и другите права на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесување уредби и други прописи за извршување на законите.

Во член 96, пак, од Уставот е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат

самостојно врз основа и во рамките со Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, Судот смета дека при регулирање на материјата која се однесува на дејноста на основното образование како дејност од јавен интерес законодавецот ја има предвид уставната концепција за функцијата на подзаконските прописи, а тоа е дека тие акти го остваруваат извршувањето на Уставот и законите. Имено, со тие акти се доуредува одредена законска материја и се уредува начинот на постапката за спроведување на законот во практиката што произлегува од член 91 и член 96 од Уставот.

Според тоа, во конкретниот случај законодавецот немал за цел да овозможи со подзаконски акти да утврди посебен услов за престанок со работа на основното училиште, туку интенцијата на законодавецот била јавната установа односно основното училиште да работи во согласност со Уставот, законот и подзаконските акти што произлегуваат од него.

Непочитувањето односно не спроведувањето на Законот и актите донесени врз основа на законот имаат за последица престанок со работа на училиштето што се утврдува во посебна постапка.

Со оглед на наведеното, Судот смета дека оспорената одредба има основ во наведените уставни одредби поради што не може да се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот.

8. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова Решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.161/2002)

12. Работни односи

12. *Employment Relationships*

93.

- Закон за работните односи

- *Law on Employment Relationships*

- Поимот "учество на работникот во одбрана и заштита" не мора да се однесува на самозаштита на граѓаните, туку може да се однесува и на цивилната заштита која како институција е застапена во Законот за одбрана.

Со оглед на тоа што Државниот инспекторат за труд е во состав на Министерството за труд и социјална политика, нема повреда на Уставот доколку по жалбата на инспекторот за труд одлучува министерот за труд и социјална политика, како функционер кој раководи со органот на управата.

- *The term 'participation of the coworker in the defense and security' must not necessarily mean self-protection of the citizen. This can relate also to civil protection, as an area defined by the Defense Law.*

Due to the fact, that the State Inspectorate for Labor is a part of the Ministry of Labor and Social Policy, there is no violation of the Constitution, if the Minister for Labor and Social Policy – as a representative managing the respective authority – is deciding upon appeals of the Labor Inspector.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 февруари 2002 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 72 став 1 во делот: "и заштита"; член 78 став 1 во делот "ако се основани и дејноста ја вршат во согласност со закон и други прописи"; член 78 став 2 во делот: "ако е тоа согласно со закон и колективен договор"; член 83 став 1 во делот: "ако постапува во согласност со закон и колективен договор" ; член 144 став 1 во делот: "функционерот на органот на државната управа надлежен за работите на трудот" од Закон за работните односи ("Службен весник на РМ" бр.80/93, 3/94, 14/95, 53/97, 59/97, 21/98, 25/2000, 34/2000, 3/2001 и 50/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата терминот "заштита" бил реликт од минатото, кога постоела самозаштита, што го чинел законот несогласен со член 28 став 1 и член 51 од Уставот.

Исто така, подносителот на иницијативата смета дека терминот "и други прописи" и терминот "колективен договор" не требало да бидат содржани во законскиот текст, односно дека ваквата формулација ги правела несогласни со член 37 став 2 од Уставот.

На крај, подносителот на иницијативата смета дека со предвидувањето по жалба против решението на инспекторот да одлучува функционерот на органот на државната управа надлежен за работите на трудот се повредувало начелото на двостепеност во одлучувањето, загарантирано со Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека: согласно членот 72 став 1 од Законот за работни односи, на работникот му припаѓа

надомест на плата за време на отсуство од работа под услови и висина утврдена со закон и колективен договор, а особено: за време на годишен одмор; отсуство за празници; отсуство поради бременост; раѓање и мајчинство; нега на дете; преквалификација и доквалификација; стручно оспособување и усовршување на кое е упатен од страна на работодавецот; воена вежба; учество во обука за одбрана и заштита (оспорен дел); јавување на покани и други органи до кои е дојдено без вина на работникот и во други случаи утврдени со закон и колективен договор.

Согласно членот 78 став 1 и став 2 од Законот организациите на работниците и на работодавците не можат да бидат распуштени или нивната дејност запрена по административен пат, ако се основани и дејноста ја вршат во согласност со закон и други прописи и дека активността на синдикатите и нивниот претставник не може да се ограничува со акти на работодавецот, ако тоа е во согласност со закон и колективен договор.

Во членот 83 став 1 од Законот е предвидено дека претставникот на синдикалната организација има посебна заштита и не може да биде повикан на одговорност ниту доведен во неповолна положба, вклучувајќи го престанокот на неговиот работен однос поради членство во синдикат или учество во синдикални активности со кои се штитат правата и интересите на работниците, ако постапува во согласност со закон и колективен договор.

Членот 144 став 1 од Законот предвидува дека против решението на инспекторот на трудот може да се изјави жалба до функционерот на органот на државната управа надлежен за работите на трудот во рок од осум дена од денот на приемот на решението.

4. Во однос на оспорениот член 72 став 1 од Законот кој, меѓу другото, предвидува работникот да има право на надомест од плата за време на отсуство поради учество во обука на одбрана и заштита, Судот оцени дека законодавецот употребува генусен поим заштита, што наведува на заклучок дека оваа заштита не мора да се однесува на самозаштита на граѓаните, туку може да станува збор за цивилна заштита, која, како институција е застапена во Законот за одбрана, поради што оцени дека, од овој аспект, не може основано да се постави прашањето за уставноста на оваа законска одредба.

Во врска со одредбите од членовите 78 став 1 и став 2 и член 83 став 1, кои, меѓу другото, предвидуваат дејноста на работниците, покрај со закон, да се уредува и со други прописи и

активноста на синдикатите да е во согласност, не само со закон, туку и со колективен договор, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за нивната уставност поради следното:

Согласно член 51 од Уставот на Република Македонија, законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Согласно член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, па во тој контекст согласно алинејата 4 од Уставот, донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби, Судот смета дека при регулирањето на материјата од областа на работните односи, законодавецот ја имал предвид уставната концепција за функцијата на подзаконските прописи кои всушност го остваруваат извршувањето на Уставот и законите.

Имено, со тие акти се уредува одредена законска материја и начинот на постапката за спроведување на законот во практиката.

Според тоа, Судот оцени дека терминот "други прописи" е соодветно употребен, односно дека не може од овој аспект да се постави прашањето за уставноста на оспорената законска одредба.

Во однос на прашањето за предвидувањето на колективните договори со кои треба да биде усогласена активноста на синдикатите и нивните претставници, односно дека истата треба да биде усогласена само со закон, Судот смета дека наводите во иницијативата не стојат, поради следното:

Согласно член 37 став 1 од Уставот, заради остварување на своите економски и социјални права, граѓаните имаат право да основаат синдикати.

Согласно ставот 2 на овој член од Уставот, со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на синдикално организирање во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека Уставот зборува за ограничување на остварувањето на синдикалното организирање само во три формации: војска, полиција и управа.

Наспроти тоа, оспорената одредба од Законот за работни односи зборува за неможноста на ограничувањето на синдикалното организирање ако е тоа сторено согласно закон и колективен договор, која според Судот е согласна со Уставот од причина што согласно член 76 став 1 од Законот, работниците заради остварување на своите економски и социјални права од работниот однос утврдени со закон и колективен договор, имаат право да основаат синдикати во кои слободно се зачленуваат или пристапуваат (став 2).

Од содржината на оваа одредба, несомнено произлегува дека синдикалното организирање на работниците е во склоп на нивниот работен однос.

Согласно членот 32 став 5 од Уставот остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективни договори.

Имајќи го предвид овој член од Уставот, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за уставноста на законските одредби кои синдикалното организирање го условуваат со негова согласност со колективните договори.

Што се однесува до прашањето за ускратувањето на правото на двостепеност во одлучувањето кога против решението на инспекторот на труд се предвидува да одлучува функционерот што раководи со органот на управата, Судот смета дека наводите во иницијативата се неосновани.

Имено, согласно член 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Од содржината на оваа одредба произлегува дека Уставот го гарантира правото на жалба против поединечните акти со што го обезбедува начелото на двостепеност на одлучувањето. Меѓутоа, Уставот не ги утврдува елементите и својствата на жалбата, односно не утврдува кој орган одлучува по жалбата, во кој рок и под кои услови може да се изјави жалба, ниту пак, какво дејство има жалбата. Со неуредувањето на ниту едно од наведените прашања, Уставот истите ги препуштил на законското уредување, односно го овластил законодавецот да го утврди правното дејство на жалбата, односно нејзиното деволутивно дејство со тоа што по неа ќе одлучува друг орган.

Во тој контекст Судот ја имаше предвид одредбата од член 24 став (2) од Законот за организацијата и работа на органите на државната управа според која во состав на Министерството за труд и социјална политика се: Управата за прашања на борците и воените инвалиди и Државениот инспекторат за труд.

Врз основа на оваа законска одредба, односно поаѓајќи од фактот дека Државениот инспекторат за труд е во состав на Министерството за труд и социјална политика, Судот оцени дека законската одредба со која се предвидува по жалбата против решението на инспекторат за труд да одлучува министерот за труд и социјална политика, односно функционерот кој раководи со органот на управата, е во духот на уставната интенција за гаранција на начелото на двостепеност во одлучувањето.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.14/2002)

94.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за државните службеници и Правилник за критериумите и стандардите како и за постапката за вработување и селекција на државните службеници

- Law amending the Law on Public Officers and the Regulations on the Criteria, Standards and Procedures for the Employment and Recruitment of Public Officers

- Законот за државните службеници ја уредува материјата за статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници, како и системот на плати и надоместоци на плати за државните службеници.

Законското овластување на Агенцијата за државни службеници за донесување на оспорениот Правилник произлегува од карактерот на Агенцијата, како самостоен државен орган и од нејзините надлежности. Оспорениот Правилник поблиску го разработува прашањето за постапката за вработување и селекција на државните службеници и истиот е во функција на извршување на законските одредби.

- The Law on Public Officers regulates issues in relation to the status, the rights, the tasks and the responsibilities of public officers, as well the system of remuneration for public officers.

The legal authorization of the Public Officers Agency to issue the given Regulations arises out of the character of the Agency as an independent authority, as well out of the task description of the Agency. The given Regulations define in detail the procedure for the employment and selection of public officers, thus acting as a tool for the implementation of the provisions of the Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување:

а) уставноста на членот 12-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.34/2001) и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за критериумите и стандардите како и за постапката за вработување и селекција на државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување: уставноста на одредбата од Законот и уставноста и законитоста на Правилникот означени под а) и б) во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата со оспорената одредба од Законот се овластувал Директорот на Агенцијата за државни службеници да донесе Правилник со кој ќе се утврдат критериумите и стандардите, како и постапката за вработување и селекција на државните службеници, па врз основа на ова овластување бил донесен второоспорениот акт. Меѓутоа, според иницијаторот овие акти не биле во согласност со Уставот на Република Македонија од причина што остварувањето на правата на вработените и нивната положба, согласно член 32 став 5 од Уставот се уредуваат со закон и колективните договори, а не со оспорената законска одредба и оспорениот Правилник.

Во иницијативата по однос на членовите 3, 4 и 5 од Правилникот, посебно се истакнува дека утврдувале што се подразбира под поимите: знаење, способност и достигнување, што не можело да спажа во делокруг на извршно-управната власт, туку таквата регулатива припаѓала во законодавната надлежност.

Бидејќи според иницијаторот, оспорената законска одредба ги повредувала: член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 32 став 5, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот, предлага поведување на постапка за оценување уставноста. По однос на оспорениот Правилник се предлага поведување на постапка за оценување на законитоста, бидејќи овој акт ги повредувал член 56 став 1 и член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 12-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.34/2001), Агенцијата со правилник ги утврдува критериумите и стандардите како и постапката за вработување и селекција на државните службеници.

Во член 1 од оспорениот Правилник е определено дека, со овој правилник се утврдуваат критериумите и стандардите, како и постапката за селекција и вработување на државните службеници.

Од смислата на членот 2 од Правилникот, произлегува дека како критериуми и стандарди при вработувањето на државните службеници се применуваат: знаењето, способноста и достигнувањата. Членовите 3, 4 и 5 ги дефинираат поимите: знаење, способност и достигнување.

Понатаму, во членот 6 став 1 од Правилникот се определува кои се параметрите за утврдување на споменатите критериуми и стандарди од членовите: 3, 4 и 5 од Правилникот. Во ставот 2 на оваа одредба е регулирано кои елементи ја чинат основата за вреднување на знаењето, способноста и достигнувањата. Како посебни основи само по однос на знаењето и способноста, во членот 7 се определени остварените резултати од писмениот и практичниот дел на стручниот испит, според програмата за полагање на стручен испит.

Членот 8 од Правилникот се занимава со прашањето на вреднување на знаењето, способностите и достигнувањата од членот 6 и резултатите од стручниот испит, па определува дека вреднувањето се врши во сооднос 30 :70.

Вреднувањето на знаењето, способностите и достигнувањата до 30%, од претходната одредба, според членот 9 од Правилникот се изразува во бодови и тоа: до 19 бода за покажаниот успех во образованието (точка 1), до 17 бода за другите форми на образовни активности (точка 2), до 20 бода за постигнатите резултати и способно-сти покажани во претходното работење (точка 3) и до 10 бода за достигнувањата на полето на науката и културата (точка 4). При тоа бодовите кај покажаниот успех во образованието според степенот на образование и постигнатиот просек детално се дадени во то?ката 1 од оваа одредба и се движат од 19 до 8 бодови.

Во членовите 10, 11 и 12 од оспорениот Правилник се содржани одредби во врска со бодирањето на кандидатите за државни службеници, вршењето на нивната селекција и подведувањето на интервју по извршената селекција, што претставуваат активности на Комисијата за спроведување на стручниот и приправнички испит. За оваа комисија поблиско определување е содржано во членот 3 од Правилникот за начинот, постапката и критериумите за спроведување на стручниот и приправничкиот испит.

Членот 13 од оспорениот Правилник се занимава со прашањето за објавувањето на јавен оглас, односно определува дека јавниот оглас го објавува Агенцијата за државни службеници и регулира што треба да содржи јавниот оглас. Според содржината на членот 14, кандидатите комплетната документација ја доставуваат до Комисијата.

Во член 15 став 1 од Правилникот е определено дека, одредбите од овој правилник за критериумите и стандардите не се однесуваат при вработувањето на помлад соработник и помлад референт. Во став 2 на оваа одредба е определено дека бодовите од точките 1 и 2 од членот 9 ќе се земат во предвид при селекција на кандидатите за вработување на споменатите две работни места.

Според член 16 од оспорениот Правилник, истиот влегува во сила од денот на објавувањето во "Службениот весник на РМ". Правилникот е објавен на 8 август 2001 год. под број 59/2001.

4 . Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на власта на законодавна, извршна и судска се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Според член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

Во член 51 од Уставот е определено дека во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Со член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, во надлежност на Собранието на Република Македонија е определено донесувањето на закони и автентичното толкување на законите.

Владата на Република Македонија, согласно член 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, помеѓу другото е надлежна за утврдување на политиката за извршување на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување и донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Во член 96 од Уставот е определено дека, органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат

самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според содржината на член 51 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" ; бр.58/2000), со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување.

Во член 61 став 1 од истиот Закон е определено дека, со актите што ги донесува министерот не може за граѓаните и други правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се предвидува надлежност на други органи. Во ставот 2 на истата одредба е содржано идентично ограничување и за актите што ги донесува директорот кој раководи со самостојниот орган на државната управа, односно со управната организација.

5. Иницијаторот смета дека оспорената законска одредба не е во согласност со: член 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 32 став 5, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 91 алинеја 1 и 5 и член 96 од Уставот.

Тргувајќи од анализата на одредбите на Законот за државните службеници (" Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001 и 43/2002) произлегува дека овој закон поблиску ја уредува материјата за статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници, како и системот на плати и надоместоци на плати за државните службеници.

Според содржината на член 7 став 1 од Законот, за вршење на стручни, управни и други работи што се однесуваат на статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници се основа Агенција за државни службеници, како самостоен државен орган со својство на правно лице. Во оваа одредба се определени надлежностите на Агенцијата, помеѓу кои спаѓаат: подготовка и донесување на прописи што се однесуваат на државните службеници за кои е овластена со закон, по претходно мислење од органите од член 3 став 2 на овој закон; развивање политика поврзана со вработувањето, селекцијата и престанокот на вработувањето, плати и надоместоци на плати, оценување, класификација и опис на работните места и дисциплинска одговорност; водење грижа за единствена примена на законите и прописите што се однесуваат на државните службеници.

Со оспорениот член 12-а од Законот за изменување и дополнување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.34/2001), предвидено е дека Агенцијата со правилник ги утврдува критериумите и стандардите како и постапката за вработување и селекција на државните службеници.

Тргувајќи од фактот што Агенцијата за државни службеници е основана со Законот за државните службеници, како самостоен државен орган, со точно определени надлежности во членот 7 од Законот, Судот оцени дека овластувањето за донесување на Правилник за критериумите и стандардите како и за постапката за вработување и селекција на државните службеници дадено со оспорената одредба од измената на Законот, токму произлегува од карактерот на Агенцијата, како самостоен државен орган и од нејзините надлежности.

Од тука Судот по однос на наводот на иницијаторот дека правата и обврските на вработените не можат да се уредат со оспорената одредба од Законот оцени дека не е издржан. Ова од причина што токму членот 32 став 5 од Уставот инсистира остварувањето на правата на вработените и нивната положба да се уредуваат со закон и со колективен договор, а оспорениот член 12-а неспорно е законска одредба, донесена од страна на Собранието на Република Македонија, согласно член 68 став 1 алинеја 2 од Уставот.

Со оглед на фактот што овластувањето за донесување на оспорениот Правилникот е дадено во законска одредба, по оценка на Судот нема ни повреда на членот 96 од Уставот, кој бара органите на државната управа работите од својата надлежност да ги вршат во рамките на Уставот и законите. Од друга страна не само Владата на Република Македонија, туку и органите на државната управа се одговорни за извршувањето на законите, па не може да се прифати и наводот од иницијативата за несогласнот на оспорената законска одредба со членот 91 од Уставот.

Според сето наведено Судот заклучи дека нема ни повреда на принципите за владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, како темелни вредности на уставниот поредок, утврдени во членот 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот.

6. По однос на оспорениот Правилник иницијаторот наведува дека членовите 3, 4 и 5 не се во согласност со принципот за поделба на државната власт на законодавна, извршна и судска, со

оглед дека во овие одредби се вршело недозволено дефинирање на определени поими и како и тоа дека оспорениот Правилник ги повредувал членовите: 56 став 1 и 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

Во оценката на основаноста на ваквите наводи, Судот тргна од содржината на член 51 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, од која одредба произлегува дека Правилникот е акт со кој се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување. Од тука се постави прашањето дали оспорениот Правилник има функција на утврдување и разработување на одредбите на Законот за државните службеници кои ја регулираат материјата за критериумите и стандардите, како и постапката за селекција и вработување на државните службеници. Исто така се постави и прашањето дали со Правилник како подзаконски акт може да се врши дефинирање на одредени поими, како што наведува иницијаторот, или тоа е ис клучиво законска материја.

Според оценка на Судот појаснувањето на поимите: знаење, способност и достигнување во посебно оспорените членови: 3, 4 и 5 од Правилникот е во функција на разработка на одредбите на Законот, а со цел за нивно извршување и со таквата разработка не се навлегува во законодавната власт, како што тврди иницијаторот, па не може да се прифати наводот за несогласност на овие одредби со членот 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Во поткрепа на ваквото становиште е и содржината на членот 79 до Законот за државните службеници, во чија смисла оценувањето на државните службеници се врши според податоците за стручното знаење и способноста во работата, залагањето, резултатите во работата, креативноста и совесноста при извршувањето на службените задачи, што претставуваат идентични поими како посебно акцентирани во членовите 3, 4 и 5 од Правилникот.

Според становиште на Судот членовите 6, 7, 8, и 9 од Правилникот ги разработуваат параметрите за утврдување на знаењето, способностите и достигнувањата, основата за нивното вреднување и соодветното бодирање за овие категории, па се утврди дека и овие посочени одредби на Правилникот се во функција на разработка и извршување на членот 79 од Законот за државните службеници.

Понатаму од анализата на членот 9 од Законот, произлезе дека оваа одредба ги регулира општите услови за засновање на работен однос на државниот службеник. Од анализата на членот 11 од Законот произлезе дека истиот определува дека вработувањето по правило се врши преку јавен оглас, а членот 12 го регулира прашањето за полагањето на стручниот испит пред надлежната Комисијата. Од тука Судот оцени дека членовите: 10 до 15 од оспорениот Правилник претставуваат разработка на споменатите законски одредби, со оглед дека поблиску го разработуваат прашањето за постапката за вработување и селекција на државните службеници, односно се во функција на извршување на наведените законските одредби.

Врз основа на изнесеното, а разгледувајќи го оспорениот Правилник сумарно, Судот заклучи дека со него не се утврдуваат права и обврски за државните службеници навор од одредбите на Законот и не се определува надлежност на друг орган, па не може да се прифати и наводот од иницијативата за несогласност на Правилникот со членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа. Ова ако се има и во предвид фактот дека Правилникот не е акт донесен од министер на ресорно министерство, туку акт донесен од Директорот на Агенцијата за државни службеници, за кого пак важи истата забрана, но не од член 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа, на која одредба се заснова иницијативата, туку од член 61 став 2.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р С тојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими, д-р Милан Недков и д-р ЈосифТалевски. (У. бр.187/2002)

95.

- Закон за работни односи (престанок на работен однос со отказ)

- *Law on Employment Relationships (Termination of employment by notice)*

- Работниот однос на работникот му престанува со отказ од страна на работодавецот поради кршење на работната дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор и договор за работа ако поради болест или оправдани причини отсуствува од работа, а за тоа во рок од 24 часа не се извести работодавецот.

- *The employment can be terminated by notice given by the employer in cases of violation of the working discipline or when obligations defined by a Law, collective agreement or employment agreement are not met, as well due to illness or unsatisfactory reasons for the absence from the working place, thus not being subject to information to the employer within 24 hours.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 8 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 115 став 1 точка 6 од Законот за работни односи ("Службен

весник на Република Македонија" ; бр.80/93, 3/94, 14/95, 53/97, 59/97, 21/98, 25/2000, 34/2000, 3/2001 и 50/2001).

2. Вера Тодоровска од Делчево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбата од Законот означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од законот било предвидено работниот однос на работникот да му престане со отказ од страна на работодавецот ако поради болест или оправдани причини отсуствува од работа а за тоа во рок од 24 часа не го извести работодавецот. Меѓутоа со ваквата законска одредба граѓаните биле ставени во нерамноправна положба спротивно на определбите во Уставот, бидејќи во судските спорови биле принудени да докажуваат дека во критичните моменти на болест, за своето отсуство од работа не можеле лично да го известат работодавецот туку посредно преку други лица, а судовите оспорената одредба ја толкувале дека известувањето требало да биде лично од вработените лица кои отсуствувале.

3. Судот на седницата утврди дека во членот 115 став 1 од Законот за работни односи е предвидено работниот однос на работникот му престанува со отказ од страна на работодавецот поради кршење на работната дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор и договор за работа, набројувајќи во 10 точки од кои причини работниот однос престанува со отказ, меѓу кои во точката 6 која е оспорена, е предвидено ако "поради болест или оправдани причини отсуствува од работа, а за тоа во рок од 24 часа не се извести работодавецот".

4. Уставот на Република Македонија во членот 9 став 2 утврдил дека граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 32 став 1 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со Законот за работни односи ("Службен весник на Република Македонија" ; бр.80/93, 3/94, 14/95, 53/97, 59/97, 21/98, 25/2000, 34/2000, 3/2001 и 50/2001), во членот 1 е утврдено дека со овој закон се уредува остварувањето на правата, обврските и одговорностите на работникот и работодавецот од работен однос.

Според членот 2 од овој закон, работниот однос се уредува со овој или друг закон и колективен договор.

Во уредувањето на правата, обврските и одговорностите на работникот и работодавецот од работен однос, Законот со одредбите од глава VII , го регулирал престанокот на работен однос по повеќе основи, и тоа по спогодба, по истекот на времето за кое е заснован работниот однос, по сила на закон, со отказ, поради економски, технолошки, структурални и слични промени и со отказ по потреба на службата.

Членот 115 од Законот, во кој е содржана оспорената одредба од став 1 точка б, се однесува на престанокот на работниот однос со отказ, и според содржината на оваа законска одредба работниот однос на работникот му престанува со отказ од страна на работодавецот поради кршење на работната дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор и договор за работа ако поради билест или оправдани причини отсуствува од работа, а за тоа во рок од 24 часа не се извести работодавецот, меѓутоа начинот на известувањето за отсуство од работа поради овие причини во определениот рок, не е определен дека исклучиво треба да биде непосредно од работникот кој отсуствува од работа или посредно преку друг.

Исто така, неспорно е дека со оспорената законска одредба се пропишува определена обврска на работникот која произлегува од работен однос и право на работодавецот со отказ да го прекине работниот однос на работникот поради неизвршување на пропишаната обврска. Овие права и обврски од работен однос се утврдени со закон, еднакво се однесуваат за сите вработени лица и со ништо не се доведува во прашање рамноправната положба на граѓаните.

Со оглед на тоа а имајќи ги во предвид изнесените уставни норми, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за несогласност на оспорената одредба од Законот со Уставот.

Исто така, во однос на наводот во иницијативата со кој се приговара на неправилна примена на оспорената одредба од Законот од страна на надлежните судови, Уставниот суд не е надлежен да ја цени нејзината примена.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.21/2003)

96.

- Закон за работни односи (заштита на правата од работен однос)

- Law on Employment Relationships (Protection of the Entitlement to Employment)

- Заштитата на правата на работниците од работен однос приоритетно се остварува пред надлежниот орган утврден со колективниот договор и таа и претходи на заштитата на правата на работниците пред надлежниот суд. Работникот има право во определен рок да поднесе приговор до надлежниот орган не само против одлука донесена од тој орган, туку и во случај кога работникот ќе дознае за повреда на некое негово право и кога не му е врачена одлука. Ваквата законска определба е во насока на заштита на правата на работниците од работен однос која не е во спротивност на уставните одредби.

- The protection of the rights of the workers related to their employment is primarily provided in front of the respective authority defined as such with the respective

collective agreement. The employed person as the right within the defined period to submit an appeal to the respective authority not only against decisions brought by this authority, but also in cases when the employed person becomes aware of a violation of any of his rights, as well when no such decisions were not delivered to him. The purpose of this provision is to protect the rights of the employed persons in relation to their employment in cases, which is not unconstitutional.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 24 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 135 став 2 во делот "односно од денот кога дознал за повредата на правото", и член 138 став 1 во делот "или ако тој орган не донесе одлука во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето односно на приговорот", од Законот за работни односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 53/1997, 59/1997, 21/1998, 25/2000, 34/2000, 3/2001, 50/2001 и 25/2003).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на деловите од одредбите од Законот за работни односи означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата оспорениот дел од член 135 став 2 од Законот за работни односи предвидувал дека "работникот имал право да поднесе приговор или барање во определен рок и во случај кога ќе дознаел за повреда на некое негово право од работен однос", меѓутоа според подносителот на иницијативата приговор може да се поднесува само спрема конкретна одлука, а доколку таква не му била врачена на работникот, тој можел веднаш во судска постапка да ги

штити своите права против незаконито дејствие на работодавецот односно нема основ за поднесување на приговор.

Во однос на оспорениот дел од членот 138 став 1 од Законот за работни односи, во иницијативата се наведува дека регулира можност, која е раширена и во практиката, работодавецот односно надлежниот орган да не донесе во рок од 15 дена одлука по приговорот или барањето на работникот, меѓутоа законот не требал воопшто да пропишува ваква можност бидејќи надлежниот орган е должен да донесе одлука во определениот рок по приговорот односно барањето на работникот, согласно членот 136 од Законот.

Од овие причини оспорените делови од наведените членови од Законот за работни односи, биле во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа со членот 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 15 и член 51.

3. Судот на седницата утврди дека членот 135 став 2 од Законот за работни односи предвидува: "Барањето, односно приговорот работникот го поднесува до органот утврден со колективен договор, во рок од 15 дена од денот на врачувањето на одлуката со која е повредено неговото право, односно од денот кога дознал за повредата на правото". Во членот 138 став 1 од Законот се предвидува: "Работникот кој не е задоволен со конечната одлука на надлежниот орган или ако тој орган не донесе одлука во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето, односно на приговорот, има право во наредниот рок од 15 дена да бара заштита на своите права пред надлежниот суд, освен за оцена на потребата и оправданоста од престанок на работен однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени".

4. Уставот на Република Македонија во делот на одредбите кои се однесуваат на економските, социјални и културни права, со членот 32 став 1 предвидел дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност. Во ставот 5 од овој член од Уставот е утврдено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Според член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Со Законот за работни односи во членот 1 е утврдено дека со овој закон се уредува остварувањето на правата, обврските и одговорностите на работникот и работодавецот од работен однос.

Според членот 2 од овој Закон, работниот однос се уредува со овој или друг закон и колективен договор.

Во уредувањето на правата, обврските и одговорностите на работникот и работодавецот од работен однос, Законот со одредбите од членовите 134 до 138 содржани во Главата VIII, ја регулирал заштитата на правата на работниците.

Според членот 134 од Законот, во остварувањето на поединечните права од работен однос, работникот има право да бара заштита кај работодавецот, пред надлежниот суд, синдикатот, инспекциските органи и други органи, во согласност со закон.

Со членот 135 став 1 од Законот е предвидено дека работникот има право да поднесува барање заради остварување на своите права од работен однос, како и право на приговор против одлука донесена во врска со неговите права, обврски и одговорности, а според ставот 2 барањето, односно приговорот работникот го поднесува до органот утврден со колективен договор, во рок од 15 дена од денот на врачувањето на одлуката со која е повредено неговото право, односно од денот кога дознал за повредата на правото.

Со одредбата од ставот 3 на овој член од Законот е уредено дека поднесувањето на барањето, односно приговорот од став 1 на овој член, го задржува извршувањето на одлуката до донесувањето на конечна одлука кај работодавецот, освен во случаите утврдени со закон. Според членот 136 од Законот, надлежниот орган е должен да донесе одлука во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето, односно приговорот.

Законот за работни односи во контекст на изнесените одредби со кои ја регулирал заштитата на правата на работниците, предвидел со членот 138 став 1 дека работникот кој не е задоволен со конечната одлука на надлежниот орган или ако тој орган не донесе одлука во рок од 15 дена од денот на поднесувањето на барањето, односно на приговорот, има право во наредниот рок од 15 дена да бара заштита на своите права пред надлежниот суд, освен за оцена на потребата и оправданоста од престанок на работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени.

Со одредбите од став 2 и 3 од овој член од Законот, е уредено дека заштита на правата пред надлежниот суд работникот не може да бара ако претходно не барал заштита на правата пред надлежниот орган кај работодавецот, освен правото на парично побарување, а работодавецот е должен правосилната одлука на судот во постапката за заштита на правата на работникот да ја изврши веднаш, а најдоцна во рок од осум дена од денот на доставувањето, ако судот не определил друг рок.

Поаѓајќи од анализата на изнесените одредби од Законот за работни односи произлегува дека тој во основа ја нормирал заштита на правата на работниците од работен однос приоритетно да се остварува пред надлежниот орган утврден со колективниот договор односно кај работодавецот и таа да претходи на заштитата на правата на работниците од работен однос пред надлежниот суд. Имено, по преземањето на пропишаните правни средства односно правото на работникот да поднесува барање заради остварување на своите права од работен однос како и правото на приговор во определен рок пред надлежниот орган утврден со колективниот договор односно кај работодавецот, со Законот за работни односи се упатува и се дава можност работниците да ги штитат своите права од работен однос пред надлежниот суд.

Во однос на уредувањето на прашањето кое се однесува на правото на работникот во определен рок да поднесува приговор до надлежниот орган утврден со колективен договор не само против одлука донесена од тој орган туку и во случај кога работникот ќе дознае за повреда на некое негово право односно кога не му е врачена одлука, како што е тоа уредено со оспорениот дел од ставот 2 на членот 135 од Законот, Судот оцени дека ваквата законска определба е во насока на заштита на правата на работниците од работен однос која воопшто не се спротивставува со нормите од Уставот. Исто така неспорно е дека на правото кое е уредено со наведената одредба се надоврзува и правото уредено со ставот 1 на членот 138 од Законот, кој го содржи и оспорениот дел, а кое предвидува дека во случај кога органот во рок од 15 дена од поднесувањето на приговорот не донесе одлука, работникот има право во наредниот рок од 15 дена да бара заштита на своите права пред надлежниот суд.

Овие права содржани во оспорените делови на членовите од Законот за работни односи, се прашања од сферата на правата и обврските кои имаат уставен основ да бидат пропишани со закон на

начин и под услови кои ќе ги утврди законодавецот, а воедно спротивно на тврдењата на подносителот на иницијативата дека оспорените одредби ја попречуваат заштитата на правата на работниците од работен однос, Судот оцени дека овие одредби во својата суштина опфаќаат пошироко остварување на правата од работен однос ако се земе во предвид дека нивното остварување е обезбедено како пред надлежниот орган утврден со колективен договор така и пред надлежен суд, и за случаи кога работникот смета дека му е повредено некое негово право со одлука или без донесување на одлука на надлежниот орган.

Врз основа на наведеното Судот утврди дека со оспорените делови од членовите на Законот за работни односи не се повредуваат одредбите од Уставот во членот 8 став 1 алинеја 3, за владеење на правото, членот 9 кој се однесува на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, членот 15 кој го гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања, и членот 51 според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот а сите други прописи со Уставот и законот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.70/2003)

97.

- Закон за вработување и осигурување во случај на невработеност (паричен надоместок во случај на невработеност за лица кои имаат 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување)

- Law on Employment and Insurance in Cases of Unemployment (Remuneration in cases of unemployment for persons of at least 55 years of age and being at least 15 years insured)

- Граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор. Правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност е со Уставот загарантирано право, но колкава ќе биде висината на тоа право, од кои околности ќе зависи и во кое времетраење ќе се остварува, оставено е да се регулира со закон и со колективните договори, а во зависност од општествено-економската моќ на државата во дадениот момент.

- The citizens are entitled to social security and social insurance defined by law and collective agreement. The right to a material security during the period of temporary unemployment is guaranteed by the Constitution. However, the value of that right, the requirements on which such entitlements shall depend on and for what period this right is valid are issues left for further definition by the Law and the collective agreements, depending on the actual social and economic power of the state.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), на седницата одржа на на 22 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на членот 71 став 3 и членот 78 став 1 во деловите: "над 55 години возраст" од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност ("Службен весник на Република Македонија" бр.37/1997, 25/2000, 101/2000, 50/2001 и 25/2003).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на членот 6 став 2 и членот 10 став 1 во деловите: "над 55 години возраст" од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/2000). Всушност станува збор за деловите од одредби на основниот Закон поконкретно означени во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата врз основа на оспорените делови од законските одредби, на лицата под 55 години возраст не им припаѓало правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност и не им било оневозможено да остваруваат паричен надоместок до новото вработување или пак до исполнувањето на услови за пензионирање, како што било предвидено за лицата со возраст над 55 години.

Со определувањето на условот над 55 години возраст за остварување на паричен надоместок се занемарувале времето за кое лицето било осигурано во случај на невработеност и должината на стажот на осигурување.

Врз основа на содржината на членот 71 од Законот, подносителот на иницијативата смета дека единствен критериум за определување на паричниот надоместок можело да биде времето поминато во работен однос за кое време бил уплатуван придонес за вработување, а не возраста на привремено невработеното лице, како што предвидувале оспорените делови од законските одредби.

Подносителот на иницијативата смета дека оспорените делови ги повредуваат: член 1 став 1, член 8 став 1 алинеи 3 и 8, член 9, член 32 став 1 и 5, член 34, член 35 став 1, член 51 и член 54 став 1 од Уставот на Република Македонија, па предлага поведување на постапка за оценување уставноста на оспорените делови и донесување на одлука за нивно поништување.

Во иницијативата е содржано и посебно барање за донесување на решение за привремена мерка, од причина што со натамошното спроведување на оспорените делови од одредбите би настанале тешко одстранливи последици за привремено невработените лица, како што бил случајот со “Македонка-Предилница” АД во стечај од Штип и многу други фирми загубари.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 71 став 1 од Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (“Службен весник на Република Македонија” бр.37/1997), времето за кое се исплатува паричниот надоместок зависи од времето за кое невработеното лице било осигурано во случај на невработеност.

Според став 2 на истата одредба, паричниот надоместок на невработено лице се исплатува:

1) три месеци ако има стаж на осигурување најмалку девет месеци во непрекинато траење или 12 месеци со прекин во последните 18 месеци;

2) пет месеци ако има стаж на осигурување 15 месеци во непрекинато траење или 24 месеци со прекин во последните три години;

3) седум месеци ако има стаж на осигурување 30 месеци во непрекинато траење или 50 месеци со прекин во последните пет години;

4) девет месеци ако има над пет-десет години стаж на осигурување;

5) дванаесет месеци ако има над десет до петнаесет години стаж на осигурување ;

6) петнаесет месеци ако има над 15 до 20 години стаж на осигурување и

7) осумнаесет месеци ако има над 20 до 25 години стаж на осигурување.

Според став 3 од истата законска одредба, на невработено лице кое има над 25 години стаж на осигурување, паричниот надоместок му се исплатува до неговото вработување, односно до

настапувањето на некои од основите за престанок на правото на паричен надоместок.

Со членот 6 став 2 од Законот за изменување и дополнување на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност (“Службен весник на Република Македонија” бр. 25/2000), направена е измена на членот 71 став 2 точка 7 на начин што зборовите: “до 25” се бришат, како и на членот 71 став 3 од основниот Закон, на начин што по зборот “има” се додаваат зборовите: “над 55 години возраст (оспорен дел) и најмалку 15”, а зборовите: “над 25” се бришат.

Според содржината на членот 78 став 1 од основниот Закон, невработеното лице на кое му престанало правото на паричен надоместок, може да го оствари тоа право ако повторно ги исполни условите за здобивање со право на паричен надоместок, со тоа што во стажот на осигурување не му се пресметува времето поминато во работен однос пред примениот последен паричен надоместок, освен на невработеното лице кое по престанокот на последниот работен стаж има над 25 години стаж на осигурување.

Со член 10 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот донесен во 2000 година, во членот 78 став 1 од основниот Закон направена е измена на начин што бројот “25” се брише, а се додаваат зборовите: “55 години возраст (оспорен дел) и најмалку 15”.

4. Според член 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна, демократска и социјална држава.

Владеењето на правото, хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија, согласно член 8 став 1 алинеја 3 и 8 од Уставот.

Според член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Со членот 32 став 1 од Уставот, помеѓу другото се определува правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност.

Граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор, според член 34 од Уставот.

Согласно член 35 став 1 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Во членот 51 од Уставот е предвидено дека, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите и секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, според член 54 став 1 од Уставот.

5. Од анализата на цитираните уставни одредби произлегува дека Република Македонија е социјална држава, во која социјалната правда е издигната на ниво на темелна вредност на уставниот поредок, а на сите граѓани им се гарантира еднаквост во слободите и правата пред Уставот и законите. Како начин за обезбедување на социјалната правда Уставот го прокламирал и утврдил правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност. Меѓутоа, под кои услови, во кој обем, за колкаво времетраење и на кој начин ќе се остварува ова право не е домен на уставната регулатива. Тоа е препуштено на уредувањето со закон и со колективните договори. Поконкретно, правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност е регулирано со Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност.

Оттука, според мислењето на Судот оспорените делови на законските одредби не би можеле да се доведат под сомнение по однос на нивната согласност со членовите: 1 став 1, 8 став 1 алинеја 8, 34 и 54 од Уставот.

Имено, Судот оцени дека членот 32 став 1 од Уставот, само го прокламира правото на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност на ниво на уставен принцип, но колкава ќе биде висината на тоа право, од кои околности ќе зависи и во кое времетраење ќе се остварува, оставено е да се регулира со закон и со колективните договори, а во зависност од општествено-економската моќ на државата во дадениот момент. Според тоа,

оспорените делови од законските одредби не би можеле да се подведат под сомнение по однос на нивната согласност и со оваа уставна одредба.

Од поединечната анализа на членот 71 став 2 од Законот произлегува дека во неа е предвидено различно времетраење на периодот за исплата на надоместокот, кој период се движи од три до осумнаесет месеци, во зависност од должината на стажот на осигурување, а возраста на невработеното лице не е поставена како ограничување или пак како услов.

Понатаму, во ставот 3 на членот 71, законодавецот не го определил децидно времетраењето во исплатата на паричниот надоместок, како кај ставот 2 (три, пет, седум, девет, дванаесет, петнаесет или осумнаесет месеци), туку определил за лицето кое има над 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување исплатата на надоместокот да се врши до неговото вработување, или настапување на некои од ос новите за престанок на правото на паричен надоместок. Дека се работи за исклучок по однос на законското решение од ставот 2 зборува и фактот што оваа проблематика е издвоена и регулирана во посебен став од членот 71 од Законот.

Од поединечната анализа на членот 78 став 1 од основниот Закон (или член 10 став 1 од измената на Законот), произлегува дека оваа одредба содржи разлики во засметувањето на стажот на осигурување помеѓу лицата што имаат над 25 години стаж на осигурување (пред измената на законот), односно 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување, (по измената на Законот во 2000 година) и останатите невработени лица.

Имено, на невработеното лице кое нема 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување, при повторното исполнување на условите за право на паричен надоместок, во стажот на осигурување не му се пресметува времето поминато во работен однос пред примениот последен паричен надоместок, додека на невработеното лице со над 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување, времето поминато пред примениот последен паричен надоместок му се пресметува во стаж на осигурување.

На лицето со навршени 55 години возраст и најмалку 15 години стаж на осигурување, при повторно исполнување на условите за паричен надоместок, во стажот на осигурување му се пресметува

времето поминато во работен однос, пред примениот последен паричен надоместок.

Оправданоста на содржаниот исклучок кај двете одредби Судот ја согледува во фактот дека се работи за повозрасна категорија на невработени лица со навршени 55 години возраст, која категорија е со намалени шанси за ново вработување, за разлика од останатите невработени лица, кое нешто во крајна линија е во корелација со членот 35 став 1 од Уставот и гарантираното начело на социјална праведност. Впрочем, право е на државата во зависност од економската моќ и актуелната општествена состојба да определи под кои услови и која категорија на граѓани ќе ги користи поволностите од областа на социјалните права, а во склад со наелото на социјална праведност.

Од аспект на наводите на иницијативата според Судот нема сомнение ни по однос на согласноста на оспорените одредби по однос на членот 9 од Уставот. Имено, разликите во висината и времетраењето на паричниот надоместок како и во определбата дали стажот на осигурување ќе се пресметува во вкупниот стаж на вработување или нема да се засметува, не се резултат на децидно наброените лични прилики од оваа уставна одредба (полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба), туку произлегуваат од висината на стажот на осигурување и возраста на невработеното лице.

Заради изложеното Судот оцени дека неосновано подносителот на иницијативата укажува на нееднаквост во правата помеѓу лицата под и над 55 години возраст. Впрочем принципот на еднаквост во правата помеѓу другото подразбира и еднаквост во правата за граѓани кои се во еднаква правна положба, што не е овде случај, бидејќи станува збор за граѓани, под 55 години возраст и над 55 години возраст, при што треба да се има во предвид дека правото на паричен надоместок не е трајно право туку претставува привремено решение за материјално обезбедување за време на привремена невработеност.

Имено, според одредбите на Законот за вработување и осигурување во случај на невработеност, вработените плаќаат посебен вид на осигурување со цел материјално да се обезбедат во случај на привремена невработеност, меѓутоа ова не претставува долгорочно решение. Според тоа, привремено невработено лице има право на паричен надоместок во зависност од тоа дали има плаќано

придонес за осигурување во случај на невработеност, а должината на користењето на правото е условена од должината на стажот на осигурување за кој е плаќан придонес.

Операционализирајќи го уставното право на материјална обезбеденост за време на привремена невработеност, законодавецот има право со закон да ги утврди условите за остварување на ова право и во тие рамки да ја утврди висината на паричниот надом есток за привремено невработените лица како и начинот, критериумите за определувањето на тој надоместок и категориите на невработени лица што можат да го користат таквиот надоместок. Оттука не би можело да се постави и прашањето за согласност на оспорените делови на законските одредби со членот 54 од Уставот.

Според изнесеното, Судот оцени дека оспорените делови на законските одредби не би можеле да се доведат под сомнение ниту по однос на принципот за владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок (член 8 став 1 алинеја 3); уреденоста на правата на вработените со закон и со колективен договор (член 35 став 5) и согласноста на законите со Уставот (член 51).

Во контекст на изнесените становишта Судот утврди дека не се исполнети условите за донесување на решение за привремена мерка.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 103 /2003)

98.

- Вработување без јавен оглас на државни службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија

- Employment of public officers at the Cabinet of the President of the Republic, the State Office of the Prime Minister and the Cabinet of the President of the Parliament of the Republic of Macedonia without public notice of vacant jobs

- Законот за државни службеници не може да предвиди одредени граѓани да можат да се вработуваат на одредени работни места како државни службеници без јавен оглас објавен во дневните весници. На тој начин, овие лица стекнуваат можност под привилегирани услови да засноваат работен однос наспроти останатите граѓани кои според Законот, во постапка на јавен оглас и во меѓусебна конкуренција претендираат за вработување за државни службеници. Со оспорената одредба граѓаните се доведуваат во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место државен службеник во зависност од државните органи или стручни служби во кои тие се вработуваат.

- The Law on public officers can not provide, that certain citizens can be employed on certain working places as public officers without public notice of vacant jobs published in the daily newspapers. In such cases, such persons would be given privileged conditions for their employment compared to all other citizens who, according to the Law, pretend in the framework of a public announcement procedure and within the framework of a mutual competition to get employed as public officers. With the given provision subject to this case, the citizen are put into an unequal position with respect of the accessibility to the position of a public

officer depending on the state authorities or expert services where they should be employed.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 11 став 2 од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) во делот "и државните службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија ...".

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.37/2003 од 29 октомври 2003 година, по повод иницијативата поднесена од м-р Ѓорѓи Наумов од Скопје поведе постапка за оценување на уставноста на членот 11 став 2 од Законот за државните службеници во делот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 11 став 2 од Законот за државните службеници е предвидено државните службеници, освен генералните, државните секретари и државните службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија, се вработуваат преку јавен оглас објавен најмалку во два дневни весници, од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и весниците што се издаваат на јазикот што го

зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се предвидени основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот и владеештвото на правото.

Уставот на Република Македонија во делот на одредбите кои се однесуваат на економските, социјалните и културните права, во членот 32 став 1 утврдил дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбедност за време на привремена невработеност. Според ставот 2 од овој член од Уставот, секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а во ставот 5 е предвидено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) во членот 1 определил дека предмет на уредување на овој закон се статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници, како и системот на плати и надоместоци на плати за државните службеници.

Согласно членот 3 став 1 и 2 од овој Закон, државен службеник е лице кое врши стручни, нормативно-правни, извршни, управно-надзорни работи и решава управни работи во согласност со Уставот и со закон. Државен службеник е лице вработено во органите на државната управа, во органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје и стручните служби на: Собранието на Република Македонија, претседателот на Република Македонија, Владата на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, судовите, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител, Јавното обвинителство, Агенцијата за државни службеници и Државниот завод за ревизија.

Според ставот 4 од овој член од Законот, лицето вработено во органот од став 2 на овој член, кое врши административно-технички или помошни работи нема статус на државен службеник и за него важат општите прописи за работните односи.

Согласно членот 4 од Законот, за прашањата што не се уредени со овој закон и за прашањата за кои овој закон не упатува на примена на друг закон, а се однесуваат на државните службеници, се применуваат општите прописи за работните односи.

Поаѓајќи од концептот на Законот за државните службеници кој ги регулира прашањата предмет на негово уредување во однос на класификацијата на државните службеници, согласно членот 6 од Законот се определени три групи и звања. Во I група се – раководни државни службеници во кои припаѓаат генерален секретар кој се именува во Собранието на Република Македонија, претседателот на Република Македонија, Владата на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител на Република Македонија, Агенцијата за државни службеници, Државниот завод за ревизија и Јавното обвинителство и државен секретар кој се именува во министерствата. Во II група се класифицирани стручни државни службеници, а во III група се класифицирани стручно-административни државни службеници.

Во делот на одредбите од Законот, кои се однесуваат на вработување на државните службеници, со членот 9 се регулирани општите услови за засновање на работен однос на државен службеник.

Меѓутоа, Законот, во членот 10 став 1 утврдил дека генералните секретари во органите од членот 6 став 5 на овој закон ги именуваат овие органи самостојно од редот на раководните државни службеници во тие органи, додека според членот 10 ставовите 4 и 5 од Законот, државниот секретар во министерството го именува Владата на Република Македонија на предлог на министерот, од редот на раководните државни службеници од министерствата и другите органи на државната управа.

Согласно членот 11 став 1 од Законот, барањето за потребата од нови вработувања на државни службеници, органите од член 3 став 2 на овој закон го доставуваат до Агенцијата за државни службеници. Во ставот 2 од членот 11, кој е и предмет на оспорување со иницијативата пред овој Суд, е утврдено дека државните службеници, освен генералните, државните секретари и државните службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија, се

вработуваат преку јавен оглас, објавен најмалку во два дневни весници.

Според ставот 3 од овој член од Законот, генералниот, државниот секретар, како и функционерот кој раководи со органот од член 3 став 2 на овој закон, во кој не се именува генерален односно државен секретар, формира Комисија за спроведување на постапката за вработување на државен службеник, составена од пет члена, при што без да се нарушат критериумите пропишани со закон ќе се обезбеди соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници.

Понатаму, со членот 12 од Законот се регулира прашањето за полагање на стручен испит на кандидатите пред Комисијата, заради засновање на работен однос на државен службеник. Стручниот испит се полага во Агенцијата. По завршување на постапката за избор, генералниот секретар, државниот секретар, како и функционерот кој раководи со органот во кој не се именува генерален односно државен секретар, донесува решение за вработување.

Воедно треба да се има предвид дека со членот 7 од Законот е утврдено дека се основа Агенција за државни службеници како самостоен државен орган со својство на правно лице, заради вршење на стручни, управни и други работи што се однесуваат на статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници. Во надлежностите на Агенцијата се определени подготовката и донесувањето на прописи што се однесуваат на државните службеници за кои е овластена со закон, развивање политика поврзана со вработувањето, селекцијата и престанокот на вработувањето, плати и надоместоци на плати и вршење на други со законот определени работи. Според членот 12-а од Законот, Агенцијата со правилник ги утврдува критериумите и стандардите како и постапката за вработување и селекција на државните службеници. Врз основа на овој член од законот, Агенцијата донела Правилник за критериумите и стандардите, како и за постапката за вработување и селекција на државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2001). Имено, со Правилникот се врши разработка на одредбите од Законот за државни службеници, заради операционализација на постапката за вработување на државните службеници која е утврдена со законот, односно со Правилникот се уредени па раметрите за утврдување на знаењето,

способностите и достигнувањата, основата за нивно вреднување и соодветно бодирање за овие категории.

6. Од анализата на оспорената одредба од Законот во контекст и на останатите изнесени законски решенија Судот утврди дека Законот ги класифицира државните службеници во групи во зависност од службените задачи кои ги извршуваат и во системското уредување на прашањата кои се однесуваат за засновање на работен однос на државен службеник, ја пропишал постапката за вработување која во основа за сите државни службеници го содржи јавниот оглас објавен во дневни весници.

Врз основа на ваквиот законски концепт, според Судот не постои уставен основ за делот од оспорената одредба од ставот 2 на членот 11 од Законот за државните службеници, со кој сите државни службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија можат да бидат вработени без постапка на јавен оглас објавен во дневните весници, кој со законот е предвиден за вработување на државните службеници.

Според уставносудската оценка, овој дел од оспорената одредба од Законот, е во несогласност со уставната определба во членот 32 став 2 од Уставот, дека секому под еднакви услови му е достапно секое работно место. Ова поради тоа што со оспорениот дел од одредбата на Законот се овозможува спротивно на оваа уставна норма, одредени граѓани да можат да се вработуваат на одредени работни места како државни службеници без јавен оглас објавен во дневните весници и на тој начин под привилегирани услови да засноваат работен однос наспроти останатите граѓани кои според Законот, во постапка на јавен оглас во меѓусебна конкуренција претендираат за вработување за државни службеници и според оценка на условите кои тие ги исполнуваат да се врши изборот за вработување. Со оспорената одредба граѓаните се доведуваат во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место државен службеник во зависност од државните органи или стручни служби во кои тие се вработуваат.

7. Врз основа на изнесеново, по однос на наведениот дел од оспорената одредба од Законот, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.37/2003)

99.

- Вработување без јавен оглас на државни службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија

- Employment of public officers at the Cabinet of the President of the Republic, the State Office of the Prime Minister and the Cabinet of the President of the Parliament of the Republic of Macedonia without public notice of vacant jobs

- Законот за државни службеници не може да предвиди одредени граѓани да можат да се вработуваат на одредени работни места како државни службеници без јавен оглас објавен во дневните весници. На тој начин, овие лица стекнуваат можност под привилегирани услови да засноваат работен однос наспроти останатите граѓани кои според Законот, во постапка на јавен оглас и во меѓусебна конкуренција претендираат за вработување за државни службеници. Со оспорената одредба граѓаните се доведуваат во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место државен службеник во зависност од државните органи или стручни служби во кои тие се вработуваат.

- The Law on public officers can not provide, that certain citizens can be employed on certain working places as public officers without public notice of vacant jobs published in the daily newspapers. In such cases, such

persons would be given privileged conditions for their employment compared to all other citizens who, according to the Law, pretend in the framework of a public announcement procedure and within the framework of a mutual competition to get employed as public officers. With the given provision subject to this case, the citizen are put into an unequal position with respect of the accessibility to the position of a public officer depending on the state authorities or expert services where they should be employed.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 29 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 11 став 2 од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) во делот "и државните службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија...".

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 11 став (2) од Законот означен во точката 1 од ова решение, во делот "Државните службеници, освен генералните, државните секретари ... се вработуваат преку јавен оглас објавен најмалку во два дневни весници, ..."

3. М-р Ѓорѓи Наумов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2002), односно членот 11 ставот (2) од Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003), во

делот "Државните службеници, освен генералните, државните секретари и државните службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија, се вработуваат преку јавен оглас објавен најмалку во два дневни весници...".

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Законот не се дозволувало под еднакви услови на граѓаните да им бидат достапни работните места кои се предвидени во одредбата и се овозможува вработување на државни службеници без конкуренција односно без јавен оглас и постапка за вработување како привилегија која законот им ја дава спротивно на определбите во членот 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, според кој темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот и спротивно на членот 32 став 2 од Уставот, според кој секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Од овие причини се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорената одредба од Законот.

4. Судот на седницата утврди дека во членот 11 став 2 од Законот за државните службеници е предвидено дека државните службеници, освен генералните, државните секретари и државните службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија, се вработуваат преку јавен оглас објавен најмалку во два дневни весници, од кои најмалку во по еден од весниците што се издаваат на македонски јазик и весниците што се издаваат на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик.

5. Согласно членот 8 став 1 алинеја 1 и 3 од Уставот, како темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати со меѓународното право и утврдени со Уставот и владеењето на правото.

Уставот на Република Македонија во делот на одредбите кои се однесуваат на економските, социјалните и културните права, во членот 32 став 1 утврдил дека секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална

обезбедност за време на привремена невработеност. Според ставот 2 од овој член од Уставот, секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, а во ставот 5 е предвидено дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003 и 40/2003) во членот 1 определил дека предмет на уредување на овој закон се статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници, како и системот на плати и надоместоци на плати за државните службеници.

Согласно членот 3 став 1 и 2 од овој Закон, државен службеник е лице кое врши стручни, нормативно-правни, извршни, управно-надзорни работи и решава управни работи во согласност со Уставот и со закон. Државен службеник е лице вработено во органите на државната управа, во органите на единиците на локалната самоуправа и градот Скопје и стручните служби на: Собранието на Република Македонија, претседателот на Република Македонија, Владата на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, судовите, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител, Јавното обвинителство, Агенција за државни службеници и Државниот завод за ревизија.

Според ставот 4 од овој член од Законот, лицето вработено во органот од став 2 на овој член, кое врши административно-технички или помошни работи нема статус на државен службеник и за него важат општите прописи за работните односи.

Согласно членот 4 од Законот, за прашањата што не се уредени со овој закон и за прашањата за кои овој закон не упатува на примена на друг закон, а се однесуваат на државните службеници, се применуваат општите прописи за работните односи.

Поаѓајќи од концептот на Законот за државните службеници кој како специјален закон ги регулира прашањата кои се предмет на негово уредување во однос на класификацијата на државните службеници, согласно членот 6 од Законот се определени три групи и звања:

I – раководни државни службеници во кои припаѓаат генерален секретар кој се именува во Собранието на Република

Македонија, претседателот на Република Македонија, Владата на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, Врховниот суд на Република Македонија, Републичкиот судски совет, Народниот правобранител на Република Македонија, Агенцијата за државни службеници, Државниот завод за ревизија и Јавното обвинителство и државен секретар кој се именува во министерствата. Во II група се класифицирани стручни државни службеници, а во III група се класифицирани стручно-административни државни службеници.

Во делот на одредбите од Законот, кои се однесуваат на вработување на државните службеници, со членот 9 се регулирани општите услови за засновање на работен однос на државен службеник.

Меѓутоа, Законот, во членот 10 став 1 утврдил дека генералните секретари во органите од членот 6 став 5 на овој закон ги именуваат овие органи самостојно од редот на раководните државни службеници во тие органи, додека според членот 10 ставовите 4 и 5 од Законот, државниот секретар во министерството го именува Владата на Република Македонија на предлог на министерот, од редот на раководните државни службеници од министерствата и другите органи на државната управа.

Согласно членот 11 став 1 од Законот, барањето за потребата од нови вработувања на државни службеници, органите од член 3 став (2) на овој закон ги доставуваат до Агенцијата за државни службеници. Во ставот 2 од членот 11, кој е и предмет на оспорување со иницијативата пред овој Суд, е утврдено дека државните службеници, освен генералните, државните секретари и државните службеници во Кабинетот на Претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија, се вработуваат преку јавен оглас, објавен најмалку во два дневни весници.

Според ставот 3 од овој член од Законот, генералниот, државниот секретар, како и функционерот кој раководи со органот од член 3 став (2) на овој закон во кој не се именува генерален, односно државен секретар, формира Комисија за спроведување на постапката за вработување на државен службеник, составена од пет члена, при што без да се нарушат критериумите пропишани со закон ќе се обезбеди соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници.

Понатаму, со членот 12 од Законот се регулира прашањето за полагање на стручен испит на кандидатите пред Комисијата, заради засновање на работен однос на државен службеник. Стручниот испит се полага во Агенцијата. По завршување на постапката за избор, генералниот секретар, државниот секретар, како и функционерот кој раководи со органот во кој не се именува генерален, односно државен секретар, донесува решение за вработување.

Воедно треба да се има предвид дека со членот 7 од Законот е утврдено дека се основа Агенција за државни службеници како самостоен државен орган со својство на правно лице, заради вршење на стручни, управни и други работи што се однесуваат на статусот, правата, должностите и одговорностите на државните службеници. Во надлежностите на Агенцијата се определени подготовката и донесувањето на прописи што се однесуваат на државните службеници за кои е овластена со закон, развивање политика поврзана со вработувањето, селекцијата и престанокот на вработувањето, плати и надоместоци на плати и вршење на други со законот определени работи. Според членот 12-а од Законот, Агенцијата со правилник ги утврдува критериумите и стандардите како и постапката за вработување и селекција на државните службеници. Врз основа на овој член од законот, Агенцијата донела Правилник за критериумите и стандардите како и за постапката за вработување и селекција на државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2001). Имено, со Правилникот се врши разработка на одредбите од Законот за државни службеници, заради операционализација на постапката за вработување на државните службеници која е утврдена со законот, односно со Правилникот се уредени параметрите за утврдување на знаењето, способностите и достигнувањата, основата за нивно вреднување и соодветно бодирање за овие категории.

6. Од анализата на оспорената одредба од Законот во контекст и на останатите изнесени законски решенија Судот оцени дека Законот ги класифицира државните службеници во групи во зависност од службените задачи кои ги извршуваат и во системското уредување на прашањата кои се однесуваат за засновање на работен однос на државен службеник, ја пропишал постапката за вработување која во основа за сите државни службеници го содржи јавниот оглас објавен во дневни весници.

Врз основа на ваквиот законски концепт, за Судот како спорно се постави прашањето дали постои уставен основ за делот од оспорената одредба од ставот 2 на членот 11 од Законот за државните службеници, со кој сите државни службеници во Кабинетот на претседателот на Републиката, Канцеларијата на претседателот на Владата и Кабинетот на претседателот на Собранието на Република Македонија можат да бидат вработени без постапка на јавен оглас објавен во дневните весници, кој со законот е предвиден за вработување на државните службеници.

Според уставно судската оценка за овој дел од оспорената одредба од Законот, основано може да се постави прашањето за несогласност со уставната определба во членот 32 став 2 од Уставот, дека секому под еднакви услови му е достапно секое работно место. Ова поради тоа што со оспорениот дел од одредбата на Законот се овозможува спротивно на оваа уставна норма одредени граѓани да можат да се вработуваат на одредени работни места како државни службеници без јавен оглас објавен во дневните весници и на тој начин под привилегирани услови да засноваат работен однос наспроти останатите граѓани кои според Законот, во постапка на јавен оглас во меѓусебна конкуренција претендираат за вработување за државни службеници и според оценка на условите кои тие ги исполнуваат да се врши изборот за вработување. Со оспорената одредба граѓаните се доведуваат во нееднаква положба во поглед на достапноста на работното место државен службеник во зависност од државните органи или стручни служби во кои тие се вработуваат.

Врз основа на изнесеново, по однос на овој дел од оспорената одредба од Законот Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Меѓутоа, во однос на законската определба во делот на оспорената одредба од ставот 2 на членот 11 од Законот за државни службеници, според која генералните и државните секретари предвидени со Законот како раководни државни службеници се именуваат од соодветните органи, без јавен оглас објавен во дневни весници, како што е пропишано со законот, Судот оцени дека не може да се постави прашањето за несогласност со Уставот.

Имено, според Судот оваа категорија на државни службеници всушност се именуваат во звање генерален или државен секретар од редот на веќе вработените раководни државни службеници во органите каде тие се именуваат, односно од други

органи на управата, па оттука елиминирањето на јавниот оглас е во функција на остварување на правото надлежните органи да го вршат именувањето кое е со закон определено само за генералните и државните секретари.

Со оглед на тоа, за овој дел од оспорената одредба од Законот како и делот кој го пропишува вработувањето на државните службеници преку јавен оглас објавен во дневни весници, Судот оцени дека не е во спротивност со одредбите од Уставот поради што Судот одлучи како во точката 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.37/2003)

13. Пензиско и инвалидско осигурување

13. Pension and Invalidity Insurance

100.

- Закон за пензиското и инвалидското осигурување

- Law on Pension and Invalidity Insurance

- Законодавецот е овластен да го уреди начинот на исплатата на пензијата на граѓанинот - пензиски осигуреник.

- The Legislator is authorized to define the procedure of payments of pensions to citizens that are insured for pension purposes

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеите 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" ; бр. 70/92), на седницата одржана на 15 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 24/2000) и на членовите 147 и 150 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 80/93).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на член 27 од Законот за изменување и

дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 24/2000).

3. Филип Котели и Борис Стојаноски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите означени во точките 1 и 2 од ова решение затоа што со нив се повредувал основниот принцип за недискриминација на граѓаните пред Уставот и законите, што со Уставот не била предвидена можност за ограничување или исклучување на правото на граѓанинот да ја прима заработената плата и што се повредувало уставното право на граѓаните на социјална сигурност, поради што оспорените законски одредби не биле во согласност со членовите 9, 34, 35 и 54 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со член 27 од Законот се уредува начинот на определувањето на најниската старосна пензија и тој е – од просечната плата во нестопанството во државата остварена во претходната година се утврдува 40%, 37% и 34% зависно од должината на работниот стаж на осигуреникот и тој износ се исплатува од 1 јануари 1997 година (пред тоа, најниската старосна пензија се утврдуваше од просечната плата во стопанството и нестопанството на државата остварена во претходната година и од тој износ 60%, 55% и 50% зависно од должината на работниот стаж на осигуреникот).

Понатаму, Судот утврди дека со член 28 од Законот се уредува начинот на определувањето на највисоката старосна пензија и тој е – од просечната плата во нестопанството во државата остварена во претходната година се утврдува 80% и се зголемува за 2,7 пати, што се исплатува од 1 јануари 1997 година (пред тоа, највисоката старосна пензија се утврдуваше од просечната плата во стопанството и нестопанството на државата остварена во претходната година и од тој износ 80% зголемен за 4 пати).

Исто така, Судот утврди дека со одредбите од членовите 147 и 150 од Законот се уредува начинот на доставувањето на пензиите, при што се определува дека на осигурениците кои живеат во Република Македонија пензиите им се доставуваат од Фондот, а на оние кои живеат или се иселени во странство пензиите им се исплатуваат таму доколку тоа е така уредено со меѓународен билатерален договор, доколку постои реципроцитет во практиката иако нема меѓународен договор и доколку материјалната положба и оправданоста на иселувањето се такви Фондот пензијата да ја исплатува таму.

5. Според член 34 од Уставот, "граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор."

6. Од изнесената уставна одредба, во врска со оспорените членови 27 и 28 од Законот, произлегува дека законодавецот има уставен основ да го определува нивото на социјалната сигурност на граѓаните, па законското спуштање на основицата на најниската и највисоката старосна пензија е движење на законодавецот во рамките на неговите уставни овластувања во оваа сфера. Притоа, со таквите норми е обезбедена еднаквоста меѓу граѓаните за иднина, а нееднаквоста која настанува како последица на различни правни решенија донесени во различен временски период е делокруг на Парламентот, не на Уставниот суд (во прашање е однос закон - закон) и е прашање на извршување на закон, што исто така не е делокруг на Уставниот суд.

Од тие причини, Судот одлучи да не поведе постапка за оценување уставноста на член 28 од Законот, а во однос на член 27 од Законот, одлучи да ја отфрли иницијативата со оглед дека таа одредба веќе беше оценувана од наведениот аспект и сега нема основи за поинакво одлучување.

7. Од изнесената уставна одредба, во врска со оспорените членови 147 и 150 од Законот, произлегува дека законодавецот е овластен да го уреди и начинот на исплатата (доставувањето) на пензијата до граѓанинот-пензиски осигуреник. Притоа, начинот на кој е уредена таа материја со оспорените одредби не создава нееднаквост помеѓу граѓаните кои се во иста правна положба (во Република Македонија им се доставува на сите; во Република Македонија им се доставува на оние каде со меѓународен договор или со реципроцитет е тоа предвидено или практикувано; ако, пак, нема таква уреденост, тие лица се во поинаква правна положба отколку оние во странство каде има уреденост;...). Исто така, нема ограничување на правата на граѓаните, ниту повреда на нивната социјална сигурност, бидејќи им стојат на располагање сите други облици на прием на нивната пензија а кои не се обврска на Фондот (државата).

Поради тоа, Судот одлучи да не поведе постапка за оценување уставноста на членовите 147 и 150 од Законот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 46/2002)

101.

- Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (остварување на пасивното избирачко право за функционери во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување)

- Law on Mandatory Capital Pension Insurance (Acquisition of the passive voting right for chief officers of the Agency for Supervision of Capital Pension Insurance)

Формулацијата "не смеат да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција" не е поставена како неспојливост на функцијата директор, заменик на директорот или вработен во Агенцијата со други изборни политички функции, односно со членството во одредена политичка партија, туку е поставена како забрана за остварување на пасивното избирачко право. Вака поставената законска формулација го повредува слободното изразување на политичка припадност.

Законската забрана да се дозволи повторно запишување на агентот во регистарот во рок до пет години не претставува правна последица од осудата од причина што не се работи за правна последица на осудата изречена во судска пресуда, туку претставува еден вид санкција преку која поранешниот агент за определен период се оневозможува да работи во маркетингот и да склучува договори за пензиско осигурување.

- The definition as given: “..they can not accept any political function subject to elections, nor to candidate for such positions” is not given in the context of the principle of conflict of interests between the position of a director, deputy-director or employee of the Agency and other political function that are subject to elections, or with the membership in a certain political party, but this provision stands as a prohibition for the acquisition of the passive voting right. The legal definition as given represents a violation of the right to a free expression of the political will.

The legal prohibition to allow further registrations of the agent in the registry within 5 years does not represent any legal consequence of a court conviction due to the fact, that there is no legal consequence in that sense arising out of a conviction given by the court, but this represents a form of a sanction, whereby the former insurance agent is being disabled for the given period to work in the marketing area, as well to conclude contracts in the area of pension insurance.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВААТ членот 52 став 1 точка б) и членот 77 став 9 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 29/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. По иницијатива на Стамен Филипов од Скопје, Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.163/2002 од 22 јануари 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од оваа одлука, бидејќи основано се постави прашањето за нивната согласност со Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека со член 52 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2002), предвидено е одредено ограничувања за директорот, заменикот на директорот и вработените во Агенцијата на начин да не смеат да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција.

Според содржината на оспорениот став 9 од членот 77 од Законот, во случај на бришење од регистарот на агенти согласно со ставот (8) на овој член Агенцијата нема да му дозволи повторно запишување на тоа лице во рок до пет години од датумот на бришењето.

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 5 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се: владеењето на правото, политичкиот плурализам и слободните и непосредни демократски избори.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 20 став 1 и 2 од Уставот, на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања. Граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Членот 22 став од Уставот го регулира избирачкото право. Во оваа одредба е определено дека, секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирач ко право. Избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со

тајно гласање. Избирачко право немаат лицата на кои им е одземена деловната способност.

Во членот 23 од Уставот е определено дека секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Во член 1 став 3 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2002), е определено дека: со овој закон се основа Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: Агенција).

Според содржината на член 46 став 2 од Законот, Агенцијата има својство на правно лице, а според содржината на ставот 6 Агенцијата за својата работа одговара пред Владата на Република Македонија. Во членот 47 од Законот се определени надлежностите на Агенцијата.

Според член 51 став 1 од Законот, со Агенцијата раководи директор, а Директорот на Агенцијата има заменик на директорот. Во ставот 2 од оваа одредба е определено дека Директорот на Агенцијата и заменикот на директорот, на предлог на министерот за труд и социјална политика, го именува и го разрешува Владата на Република Македонија.

Во оспорениот член 52 став 1 точка б) е определена забрана за Директорот, заменикот на директорот и вработените во Агенцијата да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција.

Од анализата на изложените уставни одредби, произлегува дека Уставот, избирачкото право го условува единствено со полнолетноста на граѓаните и нивната деловна способност. Од друга страна Уставот во повеќе одредби утврдил неспојливост на поедини функции тргнувајќи од претпоставката дека има функции чие вршење е неспојливо со други функции, како што се: член 63 став 5 по однос на функцијата - пратеник, член 67 став 3 по однос на функцијата - Претседател на Собрание, член 83 став 1 по однос на функцијата - Претседател на Републиката, член 89 став 4 по однос на функцијата - Претседател на Владата и министер, член 100 став 3 по однос на функцијата - судија, член 104 став 5 по однос на функцијата - член на Републичкиот судски совет, член 107 став 3 по однос на

функцијата - јавен обвинител и член 111 став 1 по однос на функцијата - судија на Уставниот суд.

Во зависност од конкретната функција, Уставот определува неспојливост на таа функција со други јавни функции или професии, други политички функции или пак со забрана за членување во политичките партии, со цел непристрасно, објективно и совесно вршење на доверените функции, без оптовареност со припадноста кон одредена политичка партија. По однос на останатите функции Уставот оставил со закон да се уреди прашањето на неспојливоста на функцијата.

Понатаму, Уставот гарантира слобода на здружувањето помеѓу другото и заради остварување и заштита на политичките права и уверувања, гаранција за достапност во вршењето на јавните функции на сите граѓани.

6. По оценка на Судот, формулацијата "не смеат да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција" во оспорениот член 52 став 1 точка б) од Законот, не е поставена како неспојливост на функцијата Директор на Агенцијата, функцијата заменик на директорот, или со положбата вработен во Агенцијата со други изборни политички функции, односно со членството во одредена политичка партија. Употребената формулација според мислење на Судот претставува забрана за остварување на пасивно то избирачко право, од кои причини Судот оцени дека оваа одредба од Законот е во несогласност со членот 22 од Уставот.

Имено, со вака поставена законска формулација лицата кои претендираат или се именувани на функцијата Директор на Агенцијата и негов заменик, како и сите вработени не можат слободно да ја изразуваат својата политичка припадност и се додека ја обавуваат таа функција не би можеле да бидат предложени како кандидати и да прифатат кандидатура за било каква изборна политичка функција.

7. По оценка на Судот определбата на законодавецот од оспорениот член 77 став 9 од Законот да не се дозволи повторно запишување на агентот во регистарот во рок до пет години во никој случај не може да добие третман на правна последица од осудата, а од причина што до бришење од регистарот на агенти, не доаѓа како резултат на изречена правна последица на осудата во судска

пресуда, што според смислата на член 13 и 14 од Уставот е единствен акт во кој може да биде содржана правна последица на осудата.

Меѓутоа, забраната за повторно запишување во регистарот е еден вид санкција преку која поранешниот агент за определниот период се оневозможува да работи во маркетингот и да склучува договори за пензиско осигурување, а дадениот рок со формулацијата "до 5 години", по оценка на Судот би можел да создаде преголеми овластувања за Агенцијата, што не е на линија на владеештето на правото како темелна вредност на уставниот поредок, определена во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Имено, вака определениот временски период, по оценка на Судот не е прецизен затоа што отсутнуваат дополнителни елементи од кои би зависело времетраењето на забраната за повторен упис, како што би била тежината на непочитувањето на одредбите од Законот. Ваквото законско решение остава простор за нееднаков третман на лицата за кои се исполнети условите за бришење од регистарот, бидејќи со ваквата формулација е можна ситуација, забраната за повторен упис за неког да трае еден ден, а за друг пак да трае и 5 години. Оттука, Судот оцени дека оспорениот став 9 од членот 77 од Законот е во несогласност и со членот 9 од Уставот и гарантираната еднаквост на граѓаните.

8. Од изнесените причини Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.163/2002)

102.

- Закон за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување (остварување на пасивното избирачко право за функционери во Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување)

- Law on Mandatory Capital Pension Insurance (Acquisition of the passive voting right for chief officers of the Agency for Supervision of Capital Pension Insurance)

Формулацијата "не смеат да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција" не е поставена како неспојливост на функцијата директор, заменик на директорот или вработен во Агенцијата со други изборни политички функции, односно со членството во одредена политичка партија, туку е поставена како забрана за остварување на пасивното избирачко право. Вака поставената законска формулација го повредува слободното изразување на политичка припадност.

Законската забрана да се дозволи повторно запишување на агентот во регистарот во рок до пет години не претставува правна последица од осудата од причина што не се работи за правна последица на осудата изречена во судска пресуда, туку претставува еден вид санкција преку која поранешниот агент за определниот период се оневозможува да работи во маркетингот и да склучува договори за пензиско осигурување.

- The definition as given: “..they can not accept any political function subject to elections, nor to candidate for such positions” is not given in the context of the principle of conflict of interests between the position of a director, deputy-director or employee of the Agency and other political function that are subject to elections, or with the membership in a certain political party, but this provision stands as a prohibition for the acquisition of the passive voting right. The legal definition as given represents a violation of the right to a free expression of the political will.

The legal prohibition to allow further registrations of the agent in the registry within 5 years does not represent any legal consequence of a court conviction due to the

fact, that there is no legal consequence in that sense arising out of a conviction given by the court, but this represents a form of a sanction, whereby the former insurance agent is being disabled for the given period to work in the marketing area, as well to conclude contracts in the area of pension insurance.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 22 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на членот 52 став 1 точка б) и член 77 став 9 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 29/2002).

2. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на членот 52 став 1 точка в) и член 77 став 8 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбите од Законот означени во точките 1 и 2 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со оспорениот член 55 став 1 точки б) и в) од Законот се предвидувало, директорот, заменикот на директорот и вработените во Агенцијата да не смеат да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таквата функција или да вршат било каква политичка функција. На овој начин се повредувало загарантираното право на граѓаните за слободата на здружување заради остварување и заштита на предвидените права во членот 20 став 1 од Уставот, како и правото слободно да основаат здруженија на граѓани и политички

партии, да пристапуваат кон нив и од нив да отстапуваат, предвидено во став 2 од истата одредба.

Понатаму во иницијативата се наведува дека со оваа оспорена одредба се повредувале и членовите 22 став 3 и 23 од Уставот, бидејќи избирачко право немаат само лицата на кои им е одземена деловната способност, а секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавните функции.

Според иницијаторот оваа одредба од Законот не била во согласност и со: член 54 став 1, член 62 став 5 и 95 став 2 од Уставот. Ова од причина што во овие одредби од Уставот е предвидено дека: слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи предвидени во Уставот, начинот и условите за избор на пратеници се уредуваат со закон што се донесува со мнозинство гласови од вкупниот број пратеници и предвидената уставна забрана за политичко организирање и дејствување во органите на државната управа.

На крај, а по однос на оваа одредба, иницијаторот се повикува на Одлуката У.бр.2/97 од 26.03.1997 година донесена од Уставниот суд и пред лага поведување на постапка за оценување устаноста, бидејќи според негова оценка одредбата не била во согласност со: член 8 став 1 алинеи 3 и 5 и став 2, член 9, член 20 став 1 и 2, член 22, член 23, член 51, член 54 став 1, член 62 став 5 и член 95 став 2 од Уставот.

По однос на оспорениот член 77 став 8 и 9 од Законот во иницијативата се наведува дека според оваа одредба, Агенцијата може да го избрише од регистарот на агенти секое лице кое не ги почитува одредбите на овој закон, а во случај на бришење од регистарот, согласно со ставот 8, Агенцијата нема да му дозволи повторно запишување на тоа лице во рок до пет години од датумот на бришење.

Ваквата законска концепција, според иницијаторот била уставно неиздржлива, затоа што Агенцијата добивала судска власт, за така донесената одлука не била предвидена никаква постапка ниту пак право на жалба против таквата одлука, а истовремено биле предвидени и правни последици со кои се повредувало правото на работа, правото на жалба и принципот за еднаквост на граѓаните. Воедно правните последици на осудата не можеле да настапуваат автоматски по сила на закон, како што било предвидено во

оспорениот став 9 на членот 77, туку такви последици можеле да настапат само врз основа на правосилна судска одлука.

Бидејќи иницијаторот смет а дека второнаведената одредба од Законот не била во согласност со: член 8 став 1 алинеи 3 и 4, член 9, член 13 став 1, член 14 став 1, член 15, член 32 став 1 и 2, член 51, член 64 став 1 и член 98 став 1 и 2 од Уставот, предлага поведување на постапка за оценување уставноста на одредбата од Законот.

4. Судот на седницата утврди дека во член 52 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2002), се предвидени одредени ограничувања за директорот, заменикот на директорот и вработените во Агенцијата.

Според содржината на оспорените точки, предвидено е ограничување за наведените лица на начин да не смеат: да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција (точка б) или да вршат било каква политичка функција (точка в).

Според содржината на оспорениот став 8 од членот 77 од Законот, Агенцијата може да го избрише од регистарот на агенти секое лице кое не ги почитува одредбите на овој закон.

Според содржината на оспорениот став 9 од членот 77 од Законот, во случај на бришење од регистарот на агенти согласно со ставот (8) на овој член Агенцијата нема да му дозволи повторно запишување на тоа лице во рок до пет години од датумот на бришењето.

5. Согласно член 8 став 1 алинеи 3 и 5 од Уставот, темелни вредности на уставниот поредок на Република Македонија се: владеењето на правото, политичкиот плурализам и слободните и непосредни демократски избори.

Согласно член 9 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 20 став 1 и 2 од Уставот, на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања. Граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Членот 22 став од Уставот го регулира избирачкото право. Во оваа одредба е определено дека, секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право. Избирачкото право е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање. Избирачко право немаат лицата на кои им е одземена деловната способност.

Во членот 23 од Уставот е определено дека секој граѓанин има право да учествува во вршењето на јавни функции.

Во членот 95 став 2 од Уставот е содржана забрана за политичко организирање и дејствување во органите на државната управа.

Во член 1 став 3 од Законот за задолжително капитално финансирано пензиско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2002), е определено дека: со овој закон се основа Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување (во натамошниот текст: Агенција) која издава дозволи за основање и одобренија за управување со пензиски фондови на друштва за управување со пензиски фондови, врши супервизија во истите и врши други работи и функции согласно со овој закон.

Според содржината на член 46 став 2 од Законот, Агенцијата има својство на правно лице, а според содржината на ставот 6 Агенцијата за својата работа одговара пред Владата на Република Македонија. Во членот 47 од Законот се определени надлежностите на Агенцијата.

Според член 51 став 1 од Законот, со Агенцијата раководи директор, а Директорот на Агенцијата има заменик на директорот. Во ставот 2 од оваа одредба е определено дека Директорот на Агенцијата и заменикот на директорот, на предлог на министерот за труд и социјална политика, го именува и го разрешува Владата на Република Македонија.

Во оспорениот член 52 став 1 точка б) и в) е определена забрана за Директорот, заменикот на директорот и вработените во Агенцијата да прифатат било каква изборна по литичка функција или да се кандидираат за таква функција како и забрана да вршат било каква политичка функција.

Од анализата на изложените уставни одредби, произлегува дека Уставот, избирачкото право го условува единствено со полнолетноста на граѓаните и нивната деловна способност. Од друга страна Уставот во повеќе одредби утврдил неспојливост на поедини функции тргнувајќи од претпоставката дека има функции чие вршење е неспојливо со други функции, како што се: член 63 став 5 по однос на функцијата - пратеник, член 67 став 3 по однос на функцијата - Претседател на Собрание, член 83 став 1 по однос на функцијата - Претседател на Републиката, член 89 став 4 по однос на функцијата - Претседател на Владата и министер, член 100 став 3 по однос на функцијата - судија, член 104 став 5 по однос на функцијата - член на Републичкиот судски совет, член 107 став 3 по однос на функцијата - јавен обвинител и член 111 став 1 по однос на функцијата - судија на Уставниот суд). Во зависност од конкретната функција, Уставот определува неспојливост на таа функција со други јавни функции или професии, други политички функции или пак со забрана за членување во политичките партии, со цел непристрасно, објективно и совесно вршење на доверените функции, без оптовареност со припадност а кон одредена политичка партија. По однос на останатите функции Уставот оставил со закон да се уреди прашањето на неспојливоста на функцијата.

Понатаму, Уставот гарантира слобода на здружувањето помеѓу другото и заради остварување и заштита на политичките права и уверувања, гаранција за достапност во вршењето на јавните функции на сите граѓани, а единствено содржи забрана за политичко организирање и дејствување во органите на државната управа.

6. По оценка на Судот, формулацијата "не смеат да прифатат било каква изборна политичка функција или да се кандидираат за таква функција" во оспорениот член 52 став 1 точка б) од Законот, не е поставена како неспојливост на функцијата Директор на Агенцијата, функцијата заменик на директорот, или со положбата вработен во Агенцијата со други изборни политички функции, односно со членството во одредена политичка партија. Употребената формулација според мислење на Судот претставува забрана за остварува-

ње на пасивното избирачко право, од кои причини пред Судот се постави прашањето за повреда на членот 22 од Уставот.

Имено, со вака поставена законска формулација лицата кои претендираат или се именувани на функцијата Директор на Агенцијата и негов заменик, како и сите вработени не можат слободно да ја изразуваат својата политичка припадност и се додека ја обавуваат таа функција не би можеле да бидат предложени како кандидати и да прифатат кандидатура за било каква изборна политичка функција.

Од изложените причини, а по однос на оспорената точка б) од членот 52 став 1 од Законот, Судот одлучи да поведе постапка за оценување на уставноста.

7. Меѓутоа, од анализата на изложените уставни и законски одредби, произлегува дека Агенцијата има својство на орган на државна управа и обавува работи во интерес на државата, па за Судот прифатлива е потребата од заштитна одредба, како што е направено во оспорената точка в) од членот 52 став 1 од Законот. Ова од причини што е реална опасноста носителите на функциите во Агенцијата и останатите вработени да ги вршат своите работни обврски во интерес на политичката партија на која евентуално и припаѓаат, па заштитна клаузула "не смеат" во овој дел од оспорената одредба е потребна и е во склад со член 95 став 2 од Уставот, бидејќи носителите на функциите во државната управа, а и останатите вработени не можат истовремено политички да се организираат и да дејствуваат во рамките на органот на државната управа.

Ваквото законско решение, по мислење на Судот, од друга страна не ги ограничува: правото на слободно здружување, избирачкото право, како и правото на достапност на јавните функции гарантирани во Уставот, бидејќи забраната за политичко здружување и дејствување во органите на државната управа, определена во членот 95 став 2 од Уставот не ги негира останатите права.

Од изнесените причини, Судот одлучи да не поведе постапка за оценување уставноста на членот 52 став 1 точка в) од Законот.

8. Во член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот, поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска е определена како темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија.

Уставот во членот 15 го гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Според член 32 став 1 и 2 од Уставот, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална безбедност за време на привремена невработеност и секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Видовите, надлежностите, основањето, укинувањето, организацијата и составот на судовите, како и постапката пред нив, се уредуваат со закон, што се донесува со двотеретинско мнозинство гласови од вкупниот број пратеници, согласно член 98 став 5 од Уставот.

Под поимот "агент", согласно член 3 став 8 од Законот се смета лице кое врши работи на маркетинг на пензиски фондови и склучување на договори за членство.

Водењето на регистар на агенти е една од многуте предвидени надлежности на Агенцијата, согласно член 47 став 1 точка ж) од Законот. Работи на маркетинг на пензиски фондови може да врши лице по неговото запишување во регистарот на агенти, согласно член 77 став 3 од Законот, а во ставот 6 се определени условите за упис во регистарот на агенти, помеѓу кои услови спача и положениот испит за агент пред Агенцијата. Запишувањето на агенти во регистарот се врши од страна на Агенцијата, а барање во име на агентот поднесува друштвото, во смисла на став 7 од оваа одредба.

Од анализата на споменатите законски одредби, произлегува дека со закон е определена надлежноста на Агенцијата за супервизија на капитално финансирано пензиско осигурување да води регистар на агенти, условите за стекнување на својството "агент" исто така се регулирани со овој закон, па сходно на тоа според мислење на Судот, правилно е определувањето институцијата што го води регистар на агентите да има право и да врши бришење од регистарот, под услови определени со закон. Бидејќи во правниот систем постојат најразновидни регистри, како инструмент за

евиденција на правните и физичките лица, најчесто според областа на која и припаѓаат во правниот или друг промет, Судот смета дека уписот и бришењето на агентите од "регистарот на агенти" или водењето на сите можни видови регистри не може да претставува судска надлежност. Бидејќи се работи за специфична струка и звање кое се стекнува по исполнувањето на законски предвидени услови, помеѓу кои и полагањето на испит за агент пред Агенцијата, правилно уписот и бришењето на агентите со закон е доверено на Агенцијата, па според мислење на Судот, не може да се прифати дека оспорената одредба по однос на овој дел не е во согласност со поделбата на власта како што налага член 8 став 1 алинеја 4 од Уставот.

Вториот момент кој го истакнува иницијаторот по однос на членот 77 од Законот е отсуството на норми за постапката за бришење од регистарот на агенти и отсуството на правна норма за користењето на правото на жалба доколку дојде до бришење од регистарот.

Најнапред, согласно член 110 од Уставот во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија спача оценка на уставноста и законитоста на она што го содржи оспорениот акт, а не на она што би требало да го содржи. Од друга страна последицата од бришењето од регистарот на агенти неминовно доведува до губење на статусот агент, па по оценка на Судот, а според карактерот на актот за бришење од регистарот, заштитата од евентуалното донесување на незаконита одлука би можела да се оствари според одредбите на Законот за општата управна постапка. Тоа значи дека агентот кој е избришан од регистарот не е оставен без правна заштита, на кој начин според наше мислење со овој дел од оспорената одредба не се повредува правото на жалба гарантирано во членот 15 од Уставот.

Ова ако се има во предвид и фактот дека секој закон не мора да содржи неминовно и одредби кои ја регулираат постапката на донесување на акти, или пак видови на одлуки што се донесуваат, како и одредби за користење на правото на жалба, а како правото е комплексна материја и неговата примена во некои случаи значи повикување на одредби од закони што регулираат различни области а се однесуваат на иста фактичка и правна состојба.

Бидејќи изложената анализа укажува на околноста дека со оспорениот член 77 став 8 од Законот не се регулира материја што спаѓа во судска надлежност, според мислењето на Судот произлегува

дека оваа одредба не е во несогласност и со членот 98 став 5 од Уставот, каде помеѓу другото се предвидува квалификувано мнозинство за донесување на закон што ја регулира судската материја.

Од изложените причини Судот по однос на оспорениот член 77 став 8 од Законот одлучи како во точката 2 од ова решение.

9. По оценка на Судот определбата на законодавецот од оспорениот член 77 став 9 од Законот да не се дозволи повторно запишување на агентот во регистарот во рок до пет години во никој случај не може да добие третман на правна последица од осудата, а од причина што до бришење од регистарот на агенти, не доаѓа како резултат на изречена правна последица на осудата во судска пресуда, што според смислата на член 13 и 14 од Уставот е единствен акт во кој може да биде содржана правна последица на осудата.

Меѓутоа, забраната за повторно запишување во регистарот е еден вид санкција преку која поранешниот агент за определениот период се оневозможува да работи во маркетингот и да склучува договори за пензиско осигурување, а дадениот рок со формулацијата "до 5 години", по оценка на Судот би можел да создаде преголеми овластувања за Агенцијата, што не е на линија на владеењето на правото како темелна вредност на уставниот поредок, определена во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Имено, вака определениот временски период, по оценка на Судот не е прецизен, а заради отсуството на дополнителни елементи од кои би зависело времетраењето на забраната за повторен упис, како што би била тежината на непочитувањето на одредбите од Законот. Ваквото законско решение остава простор за нееднаков третман на лицата за кои се исполнети условите за бришење од регистарот, бидејќи со ваквата формулација е можна ситуација, забраната за повторен упис за некого да трае еден ден, а за друг пак да трае и 5 години. Оттука, Судот смета дека оспорениот став 9 од членот 77 од Законот, би можел да се доведе под сомнение и по однос на неговата согласност со членот 9 од Уставот и гарантираната еднаквост на граѓаните.

Од изнесените причини, Судот одлучи да поведе постапка за оценување уставноста на членот 77 став 9 од Законот.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од Претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. Решението од точката 1 Судот го донесе со мнозинство гласови, а решението од точката 2 го донесе едногласно. (У.бр.163/2002)

103.

- Закон за пензиско и инвалидско осигурување (користење права од пензиско и инвалидско осигурување)

- Law on Pension and Invalidity Insurance (Entitlement to pension and invalidity insurance)

- Уставно загарантираното право на социјална сигурност и социјално осигурување се утврдува со закон и со колективен договор. Уставот му дал право на законодавецот, покрај другото, да ја уреди процедурата во која се остваруваат правата од пензиско и инвалидско осигурување, а во тие рамки и процедурата за престанок или ограничување на тие права. Тоа значи дека со закон и со колективни договори се определува постапката на остварување, ограничување и губење на правата од оваа област.

- The entitlement to social security and social insurance guaranteed by the Constitution is defined by law and collective agreement. The Constitution has given the right to the legislator to define, among others, the procedure for the acquisition of rights to pension and invalidity insurance, and in that regard the procedure for the termination or restriction of such rights as well, thus meaning, that the law and the collective agreements define the procedure for the acquisition, restriction and termination of rights from this area.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 24 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на членот 6 став 3 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001 и 50/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбата од Законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата, оспорената одредба од Законот ги ограничувала правата од социјалното осигурување, со што се повредувале членовите: 34 и 54 став 1 од Уставот. Ова од причина што Уставот во членот 54 став 1 предвидел дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот, но не и со закон, а уште повеќе што членот 34 од Уставот не предвидел можност за ограничување на правото на социјално осигурување. Покрај посочените уставни одредби, оспорената законска одредба, според наводите на подносителот на иницијативата, ги повредувала и членовите: 8 став 1 алинеја 3 и 51 од Уставот.

Врз основа на изнесените наводи, подносителот на иницијативата бара поведување на постапка за оценување уставноста на оспорената законска одредба.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на оспорениот член 6 став 3 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 80/1993, 3/1994, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000, 5/2001 и 50/2001), користењето на правата од пензиско и инвалидско осигурување

остварени според овој закон може да престане или да се ограничи само во случаи и под услови предвидени со овој закон.

4. Владеењето на правото е темелна вредност на уставниот поредок на Република Македонија, според содржината на членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

Членот 34 од Уставот определил дека, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Согласно член 51 од Уставот во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон, при што секој е должен да ги почитува Уставот и законите.

Во членот 54 став 1 од Уставот, е предвидено дека, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да се ограничат само во случаи утврдени со Уставот. Според став 2 од истата одредба, слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена и вонредна состојба според одредбите на Уставот. Во став 3 е определено дека, ограничувањето на слободите и правата не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, националното и социјално потекло, имотната и општествената положба. Во став 4 е определено дека, ограничувањето не може да се однесува на правото на живот, забраната на мачење, на нечовечко и понижувачко постапување и казнување, на правната одреденост на казни- вите дела и казните, како и на слободата на уверувањето, совеста, мислата, јавното изразување на мислата и вероисповеста.

5. Тргувајќи најнапред од содржината на членот 34 од Уставот, произлегува дека правото на социјална сигурност и социјално осигурување што го гарантира Уставот на граѓаните, се утврдува со закон и со колективен договор. Меѓутоа, според оценка на Судот, фактот што Уставот зборува само за утврдување на правото со закон и колективен договор, не значи дека еднаш стекнатото право на социјална сигурност и социјално осигурување не може да претрпи промени во правец на негово мирување, ограничување или целоосно губење, а под одредени услови и околности утврдени со закон и со колективен договор.

Од друга страна во членот 54 став 1 од Уставот е определен еден од посебените механизам за заштита на уставно гарантираните основни слободи и права на човекот и граѓанинот, а во ставот 2, 3 и 4 од истата уставна одредба се разработуваат отстапувањата во примената на овој механизам на заштита. Така, во ставот 2 на членот 54 е определено дека слободите и правата на човекот и граѓанинот можат да бидат ограничени за време на воена и вонредна состојба според одредбите на Уставот, што не е случај и со гарантираното право на социјална сигурност и социјално осигурување од членот 34, бидејќи за ова право не е предвидено уставно ограничување за време на воена или вонредна состојба.

Понатаму во став 3 на членот 54 од Уставот, е определена забрана за ограничување на слободите и правата, на начин што ограничувањето не може да биде дискриминаторско по основ на пол, раса, боја на кожа, јазик, вера, националното и социјално потекло, имотната и општествената положба. Оспорената одредба од Законот воопшто не се занимава со ограничување или губење на правата од пензиско и инвалидско осигурување според полот, расата, бојата на кожата, јазикот, верата, националното и социјално потекло, имотната и општествената положба.

Во став 4 на членот 54 децидно е определено на кои слободи и права не може да се утврди ограничување, а во така наброените слободи и права не е споменато и правото на социјална сигурност и социјално осигурување.

Според тоа, Судот оцени дека подносителот на иницијативата своето сомнение за согласноста на законската одредба со Уставот го темели на тесно граматичко толкување на изразот "утврдени" употребен во членот 34 од Уставот. Имено, според Судот, комплексната анализа на директно гарантираните и утврдените слободи и права со Уставот или со закон, покажува дека истите можат да бидат ограничени или да се изгубат, но според околности и услови утврдени или со Устав или со закон, како и со колективен договор, доколку се од сверата на работните односи.

Според изнесеното, оспорената одредба не може да се доведе под сомнение и по однос на нејзината согласност со членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот. Имено, Уставот му дал право на законодавецот, покрај другото, да ја уреди процедурата во која се остваруваат правата од пензиско и инвалидско осигурување, а во тие рамки и процедурата за престанок или ограничување на тие права.

Тоа значи дека со закон и со колективни договори се определува постапката на остварување, ограничување и губење на правата од оваа област.

Оттука, според оценка на Судот во конкретниот случај оспорената законска одредба не го повредува ни членот 51 став 1 од Уставот, каде е предвиден уште еден уставен механизам за заштита на уставно гарантираните основни слободи и права на човекот и граѓанинот, преку почитувањето на Уставот и законите од секого и правната неопходност за согласноста на законите и другите прописи со Уставот.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 58/2003)

14. Социјално-здравствени односи

14. Social and Health Relations

104.

- Закон за социјална заштита (право на парична помош)

- *Law on Social Security (Entitlement to financial aid)*

- Не е во несогласност со Уставот на Република Македонија доколку остварувањето на правото на постојана парична помош се условува со неспособност на лицето за работа и немање на приходи, односно неговите приходи (како приходи на целото семејство) да бидат помали од постојаната парична помош утврдена со закон.

- *It is not in accordance with the Constitution of the Republic of Macedonia, if the acquisition of rights to constant financial aid is provided only if the respective person is incapable to work or if he does not have any other income, or if his income (thus defined as income of the whole family) is lower than the financial aid provided by law.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 23 став 1 од Законот за социјална заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/97 и 16/2000).

2. Здружението на граѓани ПОЛИО-ПЛУС-пост полио група за поддршка од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на членот 23 став 1, а во врска со членовите 21 и 22 став 1 од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените одредби од Законот биле несогласни со Уставот, затоа што правото на постојана парична помош го условуваат со едновремено кумулативно исполнување на два услови: 1) лицето да е неспособно за работа и 2) лицето да нема приходи или неговите приходи по сите основи, како приходи на целото семејство, да бидат помали од постојаната парична помош утврдена со овој закон.

Ваквото кумулативно предвидување на условите за примање на постојана парична помош, посебно условувањето на истата со висината на приходите во целото семејство, не кореспондира со уставно загарантираното право на помош на немоќни и неспособни за работа граѓани, со грижата за социјална заштита и сигурност, ниту со начелото на социјална правичност, затоа што овие права Уставот му ги гарантирал на поединецот.

3. Судот на седницата утврди дека согласно оспорениот член 23 став 1 за социјално необезбедно лице, во смисла на овој закон, се смета лице кое нема приходи или чии приходи, по сите основи, како приход на целото семејство, се помали од постојаната парична помош утврдена со овој закон.

Исто така, Судот утврди дека согласно членот 21 од Законот Право на постојана парична помош има лице неспособно за работа и социјално необезбедно, кое не може да обезбеди средства за својата егзистенција врз основа на други прописи и дека согласно членот 22 став 1 алинеја 1 од Законот неспособно за работа во смисла на овој закон се смета лице со умерени, тешки и најтешки пречки во психичкиот развој, кое заради степенот на попреченоста не може да се стекнува со образование, како и лице кое по развојниот период стекнало инвалидност, поради која е неспособно за работа

(овие два члена, подносителот на иницијативата не ги оспорува туку ги поврзува со оспорениот член 23 став 1 од Законот).

4. Согласно член 34 од Уставот на Република Македонија граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и колективен договор.

Согласно ставот 1 на член 35 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Во ставот 2 на овој член од Уставот е предвидено дека Републиката им гарантира право на помош на немоќните и на неспособните за работа граѓани.

Според ставот 3 на овој член од Уставот, Републиката им обезбедува заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот.

Од содржината на наведените уставни одредби произлегува дека: Републиката им го обезбедува правото на граѓаните на социјална сигурност условувајќи ова право да биде утврдено со закон и колективен договор; Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните повикувајќи се на начелото на социјална праведност кое, како такво, без поблиско определување за негово реализирање, е предвидено во членот 8 став 1 алинеја 8, како една од темелните вредности на Уставот; Републиката им гарантира право на помош на немоќните и на неспособните за работа граѓани како поединци; Републиката им обезбедува посебна заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека во остварувањето на економските и социјалните права на граѓаните, Уставот употребува различна терминологија: "гарантира", "се грижи" и "обезбедува" и дека сите овие термини имаат различен интензитет во остварувањето на економските и социјалните права на граѓаните.

Во оваа констелација на односи, за Судот е битно што Уставот упатува прашањата од областа на социјалната сигурност на граѓаните да се уредат со закон.

Врз таа основа е донесен и Законот за социјална заштита ("Службен весник на РМ" бр.50/97 и 16/2000).

Со овој закон, законодавецот ја предвидува државата како основен носител на социјалната заштита на граѓаните и обезбедува услови за нејзино остварување (член 1 став 1).

Согласно ставот 2 на овој член од Законот, државата го воспоставува системот на социјална заштита и го овозможува неговото функционирање, обезбедува услови за вршење на социјално заштитната дејност и развива форми на самопомош.

Дејноста од социјалната заштита, согласно членот 3 од овој закон е од јавен интерес.

Социјалната заштита, согласно членот 4 од овој закон, е организирана дејност од страна на државата за спречување и надминување на основните социјални ризици на кои е изложен граѓанинот, семејството и групи население во текот на животот.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот смета дека Законот за социјална заштита ги решава сите прашања сврзани со правото на социјалната сигурност на граѓаните, нивната социјална заштита, го решава правото на помош на немоќните и неспособните за работа граѓани и им обезбедува посебна заштита на инвалидните лица и услови за нивно вклучување во општествениот живот, поради што оцени дека не држи наводот во иницијативата според кој одредбите од член 23 став 1 во однос на одредбите од членовите 21 и 22 став 1 од овој закон меѓу себе не кореспондираат, а уште помалку дека истите се несогласни со Уставот.

Посебно, Судот се осврна на прашањето дали примањето на парична помош на лицето кое ги исполнува критериумите предвидени за тоа, треба да се условува со висината на приходите на целото семејство или, пак, тоа е индивидуално право на хендикепираното лице, независно од тоа од какво семејство потекнува.

Според Судот, условувањето на примањето на парична помош на хендикепираното лице со приходите во неговото семејство е согласно со Уставот, поради следното:

Согласно членот 2 од Законот за семејството ("Службен весник на РМ" бр.80/92 и 9/96) семејството е животна заедница на родители и деца и други роднини, ако живеат во заедничко домаќинство.

Согласно членот 3 од овој закон, односите во семејството се засноваат врз рамноправност, заемно почитување, меѓусебно помагање и издржување и заштита на интересите на малолетните деца.

Во членот 11 став 1 од овој закон е предвидено дека издржувањето е право и должност на родителите, на децата и на другите роднини утврдени со овој закон, како и на лицата кои живеат во брачна и вонбрачна заедница.

Согласно ставот 2 на овој член од Законот, доколку издржувањето не може да се оствари од лицата од став 1 на овој член, на необезбедените членови од семејството, Републиката им обезбедува средства, под услови определени со закон.

Во случајов, тие услови се определени со Законот за социјална заштита.

Од изнесените одредби од Законот за семејство, според Судот, недвосмислено произлегува дека статусот на хендикепираното лице треба да се гледа во контекст на неговото семејство, во смисла што истото ќе добива постојана парична помош, кога е неспособно за работа и кога е социјално необезбедено, односно кога приходите на семејството не се на задоволително ниво, и обратно.

Со ваквиот начин на регулирањето на паричната помош не се повредува Уставот, од причина што граѓанинот како поединец ниту според Уставот ниту според Законот не може да се гледа одвоено туку во контекст на неговото семејство во кое владеат односи на меѓусебно помагање и издржување.

Со други зборови, хендикепираното лице ќе го оствари своето право на парична помош како поединец, но во контекст на неговото семејство, поради што, Судот оцени дека, не може основано да се постави прашањето за согласноста на Законот за социјалната заштита со Уставот на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.79/2002)

105.

- Одлука за изменување и дополнување на Одлуката за условите, критериумите, висината, начинот и постапката за утврдување и остварување на правото на социјална помош, донесена од Владата на Република

- Decision amending the Decision on the requirements, criteria, amount and procedure for the acquisition and use of the right to a social aid, brought by the Government of the Republic of Macedonia

- Владата нема законско овластување со свој акт да предвиди дополнителниот услов за остварување на право на социјална помош. Предвидувајќи го поднесувањето доказ дека електричното броило се води на име на подносителот на барањето на Република Македонија, Владата ги пречекорила своите законски овластувања.

Со предвидувањето на институтот "прекин на правото на користење на социјална помош" за определен временски период од страна на Владата се повредува уставната определба за карактерот на државата како социјална држава.

- The Government has no legal authority to provide by her own legal act further requirements for the acquisition of the right to social aid. The Government has acted beyond its legal power by providing the requirement to submit evidence that the power supply counter devices are registered on the name of the applicant.

With the definition 'cease of the right to social aid' for a certain period provided by the Government, the constitutional provision of the character of the state as a social state was violated.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 мај 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА член 1 и член 2 став 3 и 4 од Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за условите, критериумите, висината, начинот и постапката за утврдување и остварување на правото на социјална помош донесена од Владата на Република Македонија на 2 декември 2002 година ("Службен весник на РМ" бр.91/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива на Иван Спиркоски од Прилеп поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на член 1 и член 2 став 3 и 4 од одлуката означена во точката 1 од оваа одлука.

Постапката беше поведена затоа што основано се постави прашањето за согласноста на оспорените членови од одлуката со Уставот и Законот за социјална заштита.

4. Судот на седницата утврди дека во одлуката за условите, критериумите, висината, начинот и постапката за утврдување и остварување на правото на социјална парична помош ("Службен весник на РМ" бр.15/98, 21/98, 28/2001 и 23/2002) во членот 8 по ставот 1 се додаваат два нови става 2 и 3 кои гласат "Наведените категории на баратели од точките 8.1., 8.2., 8.3., 8.4. и 8.5. со поднесување на барањето доставуваат и сметки за потрошена електрична енергија кои се водат на име на носителот на правото или на член на неговото домаќинство.

Доколку при непосредниот увид надлежниот центар за социјална работа утврди намерно пренесување на броилото за потрошена електрична енергија на носителот на правото или на член

на неговото домаќинство заради остварување на правото на социјална парична помош, тоа домаќинство не може да го оствари правото на социјална помош наредните 12 месеци.

Доколку носителот на правото со членовите на неговото домаќинство живее во стан или куќа под закуп, потребно е заедно со поднесувањето на барањето да достави и договор за закуп за користење на соодветниот станбен простор".

5. Согласно член 1 став 1 од Уставот, Република Македонија е суверена, самостојна и социјална држава.

Според член 8 став 1 алинеја 8 од Уставот на Република Македонија, хуманизмот, социјалната правда и солидарноста се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Републиката.

Согласно членот 34 од Уставот, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Според членот 35 од Уставот, Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност. Републиката им гарантира право на помош на неможните и на неспособните за работа граѓани.

Согласно член 91 од Уставот, Владата покрај другото ја утврдува политиката на извршување на законите и другите прописи.

Во членот 1 од Законот за социјална заштита е утврдено дека државата е основен носител на социјалната заштита на граѓаните и обезбедува услови за нејзино остварување. Државата го воспоставува системот на социјална заштита и го овозможува неговото функционирање, обезбедува услови за вршење на социјално-заштитната дејност и развива форми на самопомош.

Според член 29 став 1 од Законот за социјална заштита лицата способни за работа и социјално необезбедени, кои според други прописи не можат да обезбедат средства за егзистенција, имаат право на социјална парична помош.

Според став 2 на член 29 од законот поблиските услови, висината, критериумите и начинот на остварување на правото од став 1 на овој член ги утврдува Владата.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува овластувањето на Владата поблиску да ги утврди условите, висината, критериумите и начинот на остварување на правото на социјална парична помош.

6. Тргувајќи од анализата на наведените уставни и законски одредби, а имајќи ја предвид содржината на член 1 од одлуката според која Владата предвидела дополнителен критериум за остварување на правото на социјална парична помош кое право барателот може да го оствари доколку при поднесување на барањето поднесе доказ дека електричното броило се води на име на подносителот или на член на неговото домаќинство, Судот смета дека Владата со утврдување на дополнителниот критериум ги пречекорила уставните рамки и основи за поделба на власта на законодавна, извршна и судска. Ова дотолку повеќе што Законот за социјална заштита не ги утврдил основните критериуми за остварување на правото на социјална парична помош, а овластувањето на Владата не е во насока на операционализација на законската одредба од член 29 став 2 од Законот за социјална заштита, туку основ и за утврдување на правото на социјална парична помош, кои односи спаѓаат во доменот на законодавната власт што не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 4, член 91 алинеја 5 и член 96 од Уставот.

7. Понатаму Судот утврди дека во член 2 став 3 и 4 од одлуката е предвидено дека по ставот 1 на член 14 се додаваат два нови ставови во кои е предвидено дека по истекот на периодот од шест години настанува прекин на користење на социјална помош во наредните 24 месеци.

Правото на социјална помош домаќинството може повторно да го оствари согласно критериумите утврдени во Одлуката по истекот на периодот од ставот 2 на овој член.

8. Имајќи ги предвид веќе наведените уставни и законски одредби како и содржината на член 2 ставови 3 и 4 од Одлуката според кои по протек на шест години настапува прекин на користење на социјалната парична помош во наредните 24 месеци, кое право корисникот повторно може да го оствари согласно критериумите од одлуката Судот смета дека со предвидувањето на институтот прекин на правото на користење на социјална парична помош за определен временски период кој прекин го утврдува Владата се доведува во прашање социјалната функција на државата односно таа функција е суспендирана од Владата за определен временски период а лицето кое било корисник и кое и по протек на шест години е социјален случај

не може да го оствари тоа право на кој начин се повредуваат уставните одредби за карактерот на државата прокламирана како социјална држава и остварување на начелото на социјална заштита и социјална сигурност на човекот и граѓанинот.

9. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

10. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски и д-р Милан Недков. (У.бр.9/2003)

106.

- Закон за здравствена заштита и Правилник за поблиските просторни услови, опремата и кадрите за основање и работење на здравствените организации

- Law on Health Protection and Regulations on the requirements in relation to premises, equipment and personnel needed for the establishment and operating of health institutions

- Со предвидувањето здравствената организација да може да се основа и да врши здравствена дејност, покрај под услови утврдени со закон и со други прописи донесени врз основа на закон, му се дава можност на министерот за здравство да носи прописи кои ќе бидат во функција на операционализација на законот.

- When providing, that a health institution can be established and operated according to the preconditions provided by law, but as well if other requirements provided in other regulations issued on the basis of a

law are met, the minister of health is given the authority to issue regulations for purposes of further operationalization of the law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 26 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на:

а) уставноста на член 92 став 1 во делот "и прописи донесени врз основа на закон", став 2 на овој член и член 121 став 2 од Законот за здравствена заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.38/1991, 46/1993 и 55/1995), и

б) уставноста и законитоста на Правилникот за поблиските просторни услови, опремата и кадрите за основање и работење на здравствените организации ("Службен весник на Република Македонија" бр.11/92, 25/96 и 48/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на законот, означен под а) во точката 1 од ова решение и за оценување на уставноста и законитоста на правилникот означен под б) во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата членот 92 став 1 не бил во согласност со уставниот принцип на поделба на власта на законодавна, судска и извршна, затоа што предвидувал условите за основање на здравствена организација, покрај со закон, да се предвидуваат и со прописи донесени врз основа на закон.

Ставот 2 на член 92, ставот 2 на член 121 од Законот како и Правилникот во целост се оспоруваат затоа што предвидувале поблиските услови за вршење на дејноста во однос на просторот, опремата и кадрите да ги пропишува Министерството за здравство

што, исто така, не било согласно со уставната поделба на власта на законодавна, извршна и судска.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 92 став 1 од Законот, здравствена организација може да се основа и да врши здравствена дејност ако се обезбедени градежни објекти, стручни кадри, медицинска опрема, средства и други услови за вршење на дејноста, утврдени со закон и прописи донесени врз основа на закон".

Согласно член 92 став 2 од Законот поблиските услови за основање и почнување со работа, односно проширување на дејноста во однос на просторот, опремата и кадрите ги пропишува Министерството за здравство.

Во членот 121 став 2 е предвидено дека поблиските услови во однос на просторот и опремата за вршење на здравствена дејност самостојно со личен труд ги пропишува Министерството за здравство.

Судот, исто така, утврди дека со оспорениот правилник се уредуваат поблиските просторни услови, опремата и кадрите за основање и работење на здравствените организации, односно се пропишуваат минималните услови за почнување со работа и вршење на дејноста на здравствените организации во однос на просторот, опремата и кадрите како и за проширување на дејноста.

4. Согласно член 34 од Уставот на Република Македонија, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор.

Согласно член 39 став 1 од Уставот на секој граѓанин му се гарантира правото на здравствена заштита.

Од изнесените уставни одредби произлегува дека здравствена заштита на граѓаните се обезбедува преку систем на здравствено осигурување, како дел на социјалното осигурување во поширока смисла, и дека правата што произлегуваат од тоа се уредуваат со закон и со колективен договор.

Согласно член 95 став 1 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерствата и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Во членот 96 од Уставот, меѓу другото, е предвидено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Согласно член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа министерот донесува правилници, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи, кога за тоа е овластен со закон.

Според член 61 од Законот, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност за други органи.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека оспорените законски одредби со предвидувањето здравствената организација да може да се основа и да врши здравствена дејност, покрај под услови утврдени со закон, и со други прописи донесени врз основа на закон, всушност му дава можност на министерот за здравство да носи прописи кои ќе бидат во функција на операционализација на законот.

Од тие причини, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на одредбите од членовите 92 став 1 и 2 и 121 став 2 од Законот за здравствена заштита со Уставот на Република Македонија, како и прашањето за согласноста на Правилникот за поблиските просторни услови, опремата и кадрите за основање и работење на здравствените организации со Уставот и со закон.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.198/2002)

107.

- Закон за социјалната заштита

- *Health Insurance Law*

- Законската одредба според која по жалбата против решението на центарот за социјална заштита одлучува министерот за труд и социјална политика обезбедува двостепеност на постапката за остварување на правата на граѓаните од областа на социјалната заштита.

- *The legal definition, according to which the Minister for Labor and Social Policy decides in relation to appeals against decisions of a Social Work Center, provides the principle of two instances of the procedure for the acquisition of rights by the citizen in the area of social protection.*

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на член 90 став 2 од Законот за социјална заштита ("Службен весник на Република Македонија" бр.50/1997, 16/2000 и 17/2003).

2. Јанко Бачев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одредба од Законот не била во согласност со член 15 од Уставот на Република Македонија, затоа што не обезбедувала двостепеност во одлучувањето во случаите кога во управни работи се решавало за правата, обврските и правните интереси на граѓаните и правните лица.

Како аргумент за тоа се наведува дека министерот за труд и социјална политика согласно Законот за социјална заштита го именува директорот на центарот за социјална работа, а од друга страна, според оспорената одредба тој бил надлежен и да решава по жалба изјавена против решение на центарот. Тоа, според подносителот на иницијативата значело дека во конкретниот случај во суштина се предвидувало за остварување на правата на граѓаните од областа на социјалната заштита во прв и втор степен да одлучува ист орган, наместо по жалба да одлучува друг орган кој не учествувал во одлучувањето во прв степен.

3. Судот на седницата утврди дека во член 90 став 2 од Законот предвидено е по жалбата против решението на центарот решава министерот за труд и социјална политика.

4. Според член 15 од Уставот на Република Македонија се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организации и други институции што вршат јавни овластувања.

Од наведената уставна одредба произлегува дека се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во прв степен, меѓу другото, и од организациите и другите институции што вршат јавни овластувања. Инаку, смислата на оваа уставна одредба е да се обезбеди двостепеност во одлучувањето, со тоа што по жалбата треба да одлучува друг повисок орган од органот што одлучувал во прв степен, во што се состои и деволутивното дејство на жалбата.

Во членот 36 од Законот за социјална заштита утврдено е дека за остварување на системот на социјалната заштита се основаат јавни и приватни установи за социјална заштита.

Според член 37 од истиот закон јавна установа за социјална заштита основа Владата на Република Македонија, во согласност со мрежата за јавни установи, а според членот 39, јавна установа за вонинституционална и институционална заштита, освен центар за социјална работа и јавна воспитна установа за сместување

на деца и младинци со нарушено поведение, може да основа и надлежниот орган на општината, односно градот Скопје.

Според член 61 став 1 од овој закон, центарот за социјална работа се основа како јавна установа за социјална заштита со јавни овластувања заради вршење на работи од социјална заштита, а според членот 62, од делокругот на јавните овластувања центарот ги врши следните работи: решава за правата од социјална заштита, утврдени со овој закон; решава за работи утврдени со семејно-правните прописи; постапува по работите утврдени во кривично-правните прописи и врши и други работи утврдени со закон.

Според член 114 од Законот, Министерството за труд и социјална политика врши надзор над законитоста на работата на установата за социјална работа, како и над работата на правните и физичките лица кои вршат определени работи во социјалната заштита.

Во вршењето на надзорот над законитоста на работата, Министерството за труд и социјална политика, освен што може да запре од извршување општ акт на установата за социјална заштита доколку смета дека тој акт не е во согласност со Уставот и со законот, може, согласно член 116 од Законот и да укине конечно решение на центарот, ако утврди дека со него очигледно е повреден овој закон.

Од наведените законски одредби произлегува дека центарот за социјална работа е јавна установа со определени јавни овластувања, меѓу кои како јавно овластување е утврдено и решавањето за правата од социјална заштита. Понатаму, од овие одредби произлегува и тоа дека орган надлежен за вршење надзор над законитоста на работата на центарот за социјална работа, како и на другите установи за социјална заштита, е Министерството за труд и социјална политика.

Од погоре наведеното во однос на основањето, статусот и надлежностите на центарот за социјална работа, од една страна, и поставеноста на Министерството за труд и социјална политика, од друга страна, може да се констатира дека интерпретирајќи ја суштината на оспорената законска одредба, подносителот на иницијативата изведува погрешен заклучок дека во постапката за остварување на правата на граѓаните од областа на социјалната заштита во прв и втор степен одлучува ист орган.

Имено, разгледувајќи ја оспорената законска одредба во контекст на наведените и другите одредби од Законот за социјална заштита, според Судот јасно произлегува дека по жалбата изјавена против решението на центарот за социјална работа решава друг орган кој што не учествувал во одлучувањето во прв степен, а тоа е органот на управата надлежен за соодветната управна област, кој истовремено врши и надзор над законитоста на работата на центарот. Ваквото законско решение не само што е во согласност со барањето во членот 15 од Уставот за деволутивното дејство на жалбата воопшто, туку тоа кореспондира и со ставот 2 на член 229 од Законот за општата управна постапка, кој што согласно член 5 став 1 од Уставниот закон за спроведување на Уставот како сојузен пропис на поранешната СФРЈ е преземен како републички.

Според тоа, а имајќи ја предвид и содржината на оспорената законска одредба во која се предвидува по жалбата против решението на центарот за социјална заштита да одлучува министерот за труд и социјална политика, како функционер што раководи со ова министерство, пред Судот не се постави прашањето за нејзината согласност со членот 15 од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.160/2003)

15. Колективни договори

15. *Collective Agreements*

108.

- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана

- *Collective Agreement on the Definition or further definition of rights, obligations and responsibilities in cases of employment in the Ministry of Defense*

- Ингеренциите на Министерот за одбрана во однос на организационите единици во Министерството кои ќе работат во смени и во континуитет од 24 часа, како и во однос на распоредот на работното време, не навлегуваат во уставните и законските надлежности на Претседателот на Републиката, како врховен командант на Армијата, ниту на Генералштабот на Армијата.

Министерот за одбрана може да одлучи, работникот на кој поради исполнување на условите за пензионирање треба да му престане работниот однос по сила на закон, и понатаму да остане во работен однос согласно условите утврдени со закон и општ колективен договор.

- *The authority of the Minister of defense to define organizational units of the Ministry that shall work in shifts within 24 hours each day, as well the time table here for, does not interfere with the authorities of the President of the Republic as chief commander of the Army, nor with the authorities of the Chief of Staff of the Army.*

The Minister of Defense can decide on the issue that an employee, being subject to employment termination due to a retirement by law, shall stay employed in accordance with the requirements defined by law and collective agreements.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 35 став 2 и 3 и член 126 став 3 алинеја 5, во делот "и колективен договор" од Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана бр. 01-92/1 склучен на 15 април 2002 година, а објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.78/02.

2. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 151 од Колективниот договор означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на одредбите од колективниот договор означени во точките 1 и 2 од ова решение, со тоа што уставноста и законитоста на членот 151 со оваа иницијатива се оспорува само во делот "до министерот доколку за тоа решавал овластен работник од министерот".

Според наводите во иницијативата со оспорениот член 35 став 2 и 3 од Колективниот договор се повредувале: член 79 став 2 од Уставот и член 18 став 1 точка 9; член 25 став 1; член 26 точките 2, 3, 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, и 20; и член 28 став 1, 3 и 4 од Законот за одбрана, како и членот 84 од Законот за работните односи бидејќи од

овие уставни и законски одредби според подносителот произлегувало дека прашањата што се уредени во оспорените одредби на членот 35 од Колективниот договор се во надлежност на претседателот на Републиката, началникот на Генералштабот на АРМ и командантите на воените единици и установи, а не на министерот за одбрана.

Членот 126 став 3 алинеја 5 во оспорениот дел не бил во согласност со членот 108 став 1 точка 5 од Законот за работните односи, затоа што според толкувањето на подносителот според овој член од Законот работодавачот можел да одлучи работникот да остане во работен однос во согласност со условите утврдени со закон и општ колективен договор, а не со колективен договор, како што било предвидено во оспорениот дел.

Поради тоа, овој дел од членот 126 од Колективниот договор, освен со членот 108 став 1 точката 5 од Законот за работните односи, не бил во согласност и со членовите 8 алинеја 3, 32 став 5 и 51 од Уставот.

Со оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор се повредувал членот 15 од Уставот и членот 135 став 2 од Законот за работните односи бидејќи во случајот не била обезбедена двостепеност, со оглед дека за решавање по приговорот било утврдено да одлучува министерот за одбрана кој одлучувал и во прв степен по барањето, а не Комисијата од членот 51 од Колективниот договор. Освен тоа, оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор бил дискутабилен и поради тоа што како второстепен орган не бил предвиден претседателот на Републиката, како врховен командант на Армијата, кој според хиерархиската поставеност требало да одлучува по приговорите за поставување, унапредување и разрешување на професионални војници и воени старешини заклучно со чин капетан, со оглед дека за овие прашања согласно член 26 точките 18 и 19 од Законот за одбрана бил надлежен Генералштабот на АРМ.

4. Судот на седницата утврди дека членот 35 во целина гласи: "Во зависност од природата и карактерот на работата и задачите во оделни организациони единици на Министерството, работата може да се врши во смени со траење во континуитет од 24 часа работно време.

Работи кои се вршат според ставот еден на овој член во Министерството се особено работите во оперативните центри на Генералштабот на Армијата, на Министерството, одредените армиски

единици, дел од вработените во врските и криптозаштитата и другите организациони единици. (оспорен став)

Министерот одлучува кои организациони единици од ставот два на овој член работат во смени и во континуитет од 24 часа, како и го определува распоредот на работното време. (оспорен став)

Како работа во смени не се смета дежурство кое се организира во организационите единици на Министерството, врз основа на акт на министерот”.

Оспорениот член 126 став 3 алинеја 5 гласи: “Работниот однос на работникот во Министерството му престанува по сила на закон ако работникот ги исполнил условите утврдени со закон за пензионирање, а министерот согласно условите утврдени со закон и колективен договор (оспорен дел) не одлучи работникот да остане на работа” .

Член 151 гласи: "Заради остварување на правата од работен однос работникот има право да поднесе барање односно приговор до министерот доколку за тоа решавал овластен работник од министерот (оспорен дел), а до комисијата од член 51 на овој колективен договор доколку за истото решавал министерот”.

5. При оценување на уставноста и законитоста на оспорениот член 35 став 2 и 3 од Колективниот договор Судот ги имаше предвид следните уставни и законски одредби:

Според член 79 став 2 од Уставот, претседателот на Републиката е врховен командат на вооружените сили на Република Македонија.

Во остварувањето на одбраната, претседателот на Републиката и врховен командат на Армијата, покрај другите работи, според член 18 став 1 точката 9 од Законот за одбрана, го пропишува командувањето во Армијата, а согласно прописите за командување донесени од претседателот на Републиката, според член 28 од Законот, со единиците на Армијата непосредно командуваат началникот на Генералштабот и командантите на воените единици и установи.

Во членовите 25 и 26 од Законот за одбрана во однос на кои, исто така, се оспорува законитоста на членот 35 став 2 и 3 од Колективниот договор, се утврдени работите од одбраната за кои е

надлежен Генералштабот на Армијата, како највисоко стручно тело во состав на Министерството за одбрана за прашањата кои се однесуваат на Армијата. Така, според овие членови Генералштабот ги врши оперативните и стручните работи за организирање и командување со Армијата и во функција на извршување на овие работи тој на Министерството за одбрана му предлага организација и формација на Армијата, план за употреба на Армијата, годишен финансиски план и годишна програма за опремување на Армијата и други, а Генералштабот непосредно го спроведува годишниот финансиски план на Армијата одобрен од Министерството, ја следи борбената готовност на Армијата, извршува мобилизација, планира, организира и спроведува обука на припадниците на Армијата и друго.

Имајќи ја предвид содржината на наведените уставни и законски одредби, од една страна, и содржината на оспорените ставови 2 и 3 на членот 35 од Колективниот договор, од друга страна, јасно прозлегува дека ингеренциите на министерот за одбрана што се однесуваат за тоа тој да одлучува кои организациони единици во Министерството за одбрана ќе работат во смени и во континуитет од 24 часа, како и да го определува распоредот на работното време, не навлегуваат во уставните и законските надлежности и овластувања на претседателот на Републиката, што тој ги има како врховен командант на Армијата, ниту на Генералштабот на Армијата и командантите на воените единици и устаниови утврдени во наведените членови од Законот за одбрана. Односно, во конкретниот случај овластувањето на министерот за одбрана се однесува за сосема различни работи и прашања од оние за кои според наведените уставни и законски одредби се надлежни претседателот на Републиката, Генералштабот на Армијата и командантите на воените единици и установ.

Поради тоа, Судот оцени дека оспрениот член 35 став 2 и 3 од Колективниот договор не е во несогласност со наведените уставни и законски одредби.

Законитоста на овој член од Колективниот договор не може да се доведе во прашање ни од аспект на член 84 од Законот за работните односи, во однос на кој, исто така, се оспорува во иницијативата. Ова од причини што во овој член од Законот се утврдени субјектите меѓу кои се склучува и на кои се применува колективниот договор, а овие прашања во предметниот колективен договор се уредени во неговите членови од 1 до 5, а не во оспорениот член 35.

6. Бидејќи членот 126 став 3 алинејата 6 од Колективниот договор директно се оспорува во однос на членот 108 став 1 точката 5 од Законот за работните односи, Судот при оценување на неговата законитост ја имаше предвид содржината на наведениот член од Законот.

Имено, според член 108 став 1 точката 5 од Законот за работните односи, на работникот му престанува работниот однос по сила на законот ако: наполни 40 години пензиски стаж или 65 години живот и најмалку 15 години стаж на осигурување, ако работодавецот, во согласност со условите утврдени со закон и општ колективен договор не одлучи работникот да остане во работен однос.

Од наведеното произлегува дека во овој член од Законот за работните односи е утврдено дека работодавецот може да одлучи работникот на кој поради исполнување на условите утврдени во став 1 точката 5, треба да му престане работниот однос по сила на закон и понатаму да остане во работен однос согласно условите утврдени освен со закон и со општ колективен договор.

Понатаму, Судот во врска со оспорениот дел на членот 126 став 3 алинеја 5 од Колективниот договор ја имаше предвид и следната правна и фактичка состојба која, исто така, е од значење за одлучување.

Имено, Законот за работните односи познава три вида на колективни договори и тоа: општ колективен договор кој се склучува на ниво на Републиката, грански колективен договор на ниво на гранка и колективен договор на ниво на работодавец.

На ниво на Републиката се склучени два општи колективни договори од кои едниот е Општиот колективен договор за јавните слугби, јавните претпријатија, државните органи и органите на локалната самоуправа и други лица кои вршат нестопанска дејност (ОКДЈС), врз чиј член 5, а на ниво на работодавец, е склучен и предметниот колективен договор, чии одредби се оспоруваат со оваа иницијатива.

Во членот 67 од наведениот Општ колективен договор, а согласно членот 108 став 1 точката 5 од Законот за работните односи е утврдено дека работодавецот може да одлучи работникот кој наполнил 40 години стаж на осигурување или 65 години живот да остане во работен однос под услов ако со огласувањето на потребата

од работник, односно конкурс не може да се обезбеди работник кој ги исполнува потребните услови (став 1).

Во случај од став 1 на овој член работодавецот е должен потребата од работник јавно да ја огласува секои 6 месеци, а според ставот 3 на овој член, на работникот од ставот 1 му престанува работниот однос ако на распишаниот јавен оглас се јави кандидат кој ги исполнува условите за работа, како и ако работодавецот не распише оглас според ставот 2 на овој член.

Идентични одредби на членот 67 од наведениот општ колективен договор содржи и членот 94 од гранскиот Колективен договор за државните, правосудните и органите на локалната самоуправа на Република Македонија.

Од наведената правна и фактичка состојба произлегува дека условите под кои работодавецот може да одлучи работникот и по исполнување на условите од членот 108 став 1 точката 5 од Законот за работните односи да остане во работен однос подеднакво се уредени и во Општиот и во гранскиот колективен договор кои се однесуваат на работниците и работодавачите во нестопанството, на која област им припаѓаат и потписниците на овој колективен договор, иако наведениот член од Законот упатува овие услови да се предмет на уредување на општиот, а не и на гранскиот колективен договор.

При ваква состојба на работите Судот смета дека разликата во поимите употребени во член 108 став 1 точката 5 од Законот и во оспорениот член 126 став 3 алинеја 5 од предметниот колективен договор е само од термиолошко, односно формално – правно, но не и од суштинско значење со оглед дека и во Општиот и во гранскиот колективен договор се утврдени исти услови под кои работникот може и понатаму да остане во работен однос.

Поради наведеното пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот дел на член 126 став 3 алинеја 5 од Колективниот договор со членот 108 став 1 точката 5 од Законот за работните односи, ниту со одредбите од Уставот во однос на кои се оспорува неговата уставност.

7. Со оглед дека оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор се оспорува од аспект на член 15 од Уставот и член 135 став 2 од Законот за работните односи, Судот ја имаше предвид содржната и смислата на наведените уставни и законски одредби.

Според член 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Од наведената уставна одредба произлегува дека граѓаните имаат право на жалба против поединечните правни акти донесени, меѓу другите, и од органите на државната управа, а смислата на оваа уставна одредба е да обезбеди двостепеност во одлучувањето под што се подразбира по жалбата поднесена по поединечните акти на наведените органи да одлучува друг орган кој не учествувал во првостепената постапка.

Според ставот 1 на член 135 од Законот за работните односи, работникот има право да поднесува барање за остварување на своите права од работен однос, како и право на приговор против одлука донесена во врска со неговите права, обврски и одговорности.

Според ставот 2 на наведениот член од Законот, барањето односно приговорот работникот го поднесува до органот утврден со колективен договор во рок од 15 дена од денот на врачувањето на одлуката со која е повредено неговото право, односно од денот за кога дознал за повредата на правото.

Од наведените законски одредби произлегува дека правото на приговор, како правно средство за заштита на правата на работниците е утврдено во самиот закон, а додека органот кој ќе одлучува по приговорот според Законот е предмет на уредување со колективен договор, при што Законот не прецизирал со кој вид колективен договор треба да се уреди ова прашање.

Во наведената смисла, соодветни решенија содржат и Општиот и гранскиот колективен договор. Така, според член 82 од Општиот колективен договор за јавни служби, работникот има право да поднесе приговор до органот утврден со колективен договор на ниво на гранка, односно на ниво на работодавец, а според член 115 од гранскиот колективен договор кој се однесува за државните органи, работникот има право да поднесе приговор до органот утврден со колективен договор на ниво на работодавец.

Од наведените одредби на двата колективни договори произлегува дека право е на работодавецот со колективниот договор да утврди кој орган ќе одлучува по приговорот на работникот, така што гледано од овој аспект не може да се постави прашањето за

согласност на оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор со членот 135 од Законот за работните односи.

Меѓутоа, имајќи предвид дека приговорот на работниците во органите на државната управа има карактер и значење на жалба предвидена во членот 15 од Уставот, Судот утврди дека во конкретниот случај, со оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор, а со оглед на организацијата на органите на државната управа, не се обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето по приговорот во смисла на член 15 од Уставот.

Освен тоа, со оглед дека овој колективен договор е склучен во време на важење на Законот за државните службеници, а во овој закон, меѓу другото, како второстепен орган кој одлучува по жалба, односно приговор е утврдена Агенцијата за државните службеници, Судот утврди дека потписниците на овој договор при утврдувањето на решението во членот 151 не ги имале предвид соодветните одредби од Законот за државните службеници бидејќи овој член, според неговата формулација генерално се однесува за сите вработени во Министерството за одбрана, независно дали некои од нив имаат или не статус на државен службеник.

Од тие причини, Судот одлучи по сопствена иницијатива да го постави прашањето за уставноста и законитоста на целиот член 151 од Колективниот договор, а не само за оспорениот дел.

8. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски, со тоа што во делот што се однесува за членовите 35 став 2 и 3 и член 151 од Колективниот договор го донесе едногласно, а во делот за членот 126 став 3 алинеја 5, со мнозинство гласови. (У. бр. 111/2002)

109.

- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана

- Collective Agreement on the Definition or further definition of rights, obligations and responsibilities in cases of employment in the Ministry of Defense

- Одредбата од Колективниот договор според која заради остварување на правата од работен однос работникот има право да поднесе приговор до министерот доколку за тоа во прв степен решавал овластен работник од министерот, а до Комисијата на Владата на Република Македонија доколку за истото решавал министерот не е во согласност со Законот за државните службеници, затоа што во овој закон како второстепен орган кој одлучува по жалба, односно приговор е утврдена Агенцијата за државни службеници.

Одредбите од овој колективен договор според кој министерот за одбрана одлучува кои организациони единици во Министерството ќе работат во смени и во континуитет од 24 часа, како и за распоредот на работното време не се во несогласност со Законот за одбрана и Уставот.

- The definition provided in the Collective Agreement, according to which an employee has the right to an appeal to the Minister in cases of a need to acquire rights arising out of the employment, provided that the case was subject to a decision by a co-worker authorized by the Minister, or when such rights to decide upon appeals given to the respective Governmental Commission in cases, when the Minister himself has decided in first instance, does not comply with the Law on Public Officers due to the fact, that this Law defines

the Agency for Public Officers as a second instance authority deciding on the merits of appeals or objections.

The provisions of this Collective Agreement, according to which the Minister of Defense shall decide which organizational units shall operate in shifts 24 hours each day, as well in relation to the time table for such purposes, are not in accordance with Defense Law and the Constitution.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на членовите 110 и 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА член 151 од Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана бр. 01-92/1 склучен на 15 април 2002 година, а објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.78/02.

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод иницијативата поднесена од Стамен Филипov од Скопје, со решение У. бр. 11/2002 од 12 февруари 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на член 151 од колективниот договор означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано беше поставено прашањето за неговата согласност со Уставот и со закон.

4. Судот на седницата утврди дека членот 151 во целина гласи: "Заради остварување на правата од работен однос работникот има право да поднесе барање односно приговор до министерот доколку за тоа решавал овластен работник од министерот (оспорен

дел), а до комисијата од член 51 на овој колективен договор доколку за истото решавал министерот".

5. Со оглед дека членот 151 во делот "до министерот доколку за тоа решавал овластен работник од министерот" во иницијативата се оспорува од аспект на член 15 од Уставот и член 135 став 2 од Законот за работните односи, Судот ја имаше предвид содржната и смислата на наведените уставни и законски одредби.

Според член 15 од Уставот се гарантира правото на жалба против поединечните правни акти донесени во постапка во прв степен пред суд, управен орган или организација или други институции што вршат јавни овластувања.

Од наведената уставна одредба произлегува дека граѓаните имаат право на жалба против поединечните правни акти донесени, меѓу другите, и од органите на државната управа, а смислата на оваа уставна одредба е да обезбеди двостепеност во одлучувањето под што се подразбира по жалбата поднесена по поединечните акти на наведените органи да одлучува друг орган кој не учествувал во првостепената постапка.

Според ставот 1 на член 135 од Законот за работните односи, работникот има право да поднесува барање за остварување на своите права од работен однос, како и право на приговор против одлука донесена во врска со неговите права, обврски и одговорности.

Според ставот 2 на наведениот член од Законот, барањето односно приговорот работникот го поднесува до органот утврден со колективен договор во рок од 15 дена од денот на врачувањето на одлуката со која е повредено неговото право, односно од денот за кога дознал за повредата на правото.

Од наведените законски одредби произлегува дека правото на приговор, како правно средство за заштита на правата на работниците е утврдено во самиот закон, а додека органот кој ќе одлучува по приговорот според Законот е предмет на уредување со колективен договор, при што Законот не прецизираше со кој вид колективен договор треба да се уреди ова прашање.

Во наведената смисла, соодветни решенија содржат и Општиот и гранскиот колективен договор. Така, според член 82 од Општиот колективен договор за јавни служби, работникот има право да поднесе приговор до органот утврден со колективен договор на

ниво на гранка, односно на ниво на работодавец, а според член 115 од гранскиот колективен договор кој се однесува за државните органи, работникот има право да поднесе приговор до органот утврден со колективен договор на ниво на работодавец.

Од наведените одредби на двата колективни договори произлегува дека право е на работодавецот со колективниот договор да утврди кој орган ќе одлучува по приговорот на работникот, така што гледано од овој аспект оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор не е во несогласност со членот 135 од Законот за работните односи.

Меѓутоа, имајќи предвид дека приговорот на работниците во органите на државната управа има карактер и значење на жалба предвидена во членот 15 од Уставот, Судот утврди дека во конкретниот случај, со оспорениот дел на членот 151 од Колективниот договор, а со оглед на организацијата на органите на државната управа, не се обезбедува начелото на двостепеност во одлучувањето по приговорот, поради што Судот оцени дека во овој дел членот 151 од Колективниот договор не е во согласност со член 15 од Уставот.

Освен тоа, со оглед дека овој колективен договор е склучен во време на важење на Законот за државните службеници, а во овој закон, меѓу другото, како второстепен орган кој одлучува по жалба, односно приговор е утврдена Агенцијата за државните службеници, Судот утврди дека потписниците на овој договор при утврдувањето на решението во членот 151 не ги имале предвид соодветните одредби од Законот за државните службеници бидејќи овој член, според неговата формулација генерално се однесува за сите вработени во Министерството за одбрана, независно дали некои од нив имаат или не статус на државен службеник. Имено, со оглед дека во овој член не е направена ваква дистинкција меѓу вработените во Министерството за одбрана, од формулацијата произлегува дека заштитата во остварувањето на своите права работниците во Министерството ја остваруваат пред органите утврдени во член 151, иако според Законот за државните службеници не е така.

Од тие причини, Судот по сопствена иницијатива оцени дека во целина член 151 од Колективниот договор, а не само за оспорениот дел, не е во согласност со Уставот и со закон.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судии те Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р ЈосифТалевски. (У. бр. 111/2002)

110.

- Општ Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност

- General Collective Agreement for public services, public enterprises, authorities, local government institutions and other legal entities performing non-commercial activities

- Уставот на Република Македонија ги гарантира правото на штрајк и правото на соодветна заработувачка, како права кои произлегуваат од работен однос. Тие се уредуваат со закон, а со колективни договори се доуредуваат во согласност со закон. Прашањето на надоместокот и висината на надоместокот за време на остварувањето на правото на штрајк може да се предвиди со колективен договор само врз основа на овластување содржано во закон.

- The Constitution of the Republic of Macedonia guarantees the right to strike as well the right to a proper remuneration in such cases, as a result of the existence of an employment relationship. The given rights are subject to definition by law, while the collective agreements provide further detailed definitions in accordance with the law. The issue of a remuneration and its amount in periods, when the right to a strike is performed, can be defined by collective agreements only on the basis of an authorization for that provided by the law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 17 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 65 став 2 од Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/1994 и 73/2001).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на членот 65 став 2 од актот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата оспорената одредба од Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност, предвидувала дека работниците за време на штрајк имале право на надомест согласно колективен договор на ниво на работодавец, но не помалку од 60% од најниската плата утврдена со овој Колективен договор, меѓутоа тоа не било во согласност со членот 58 од Законот за државните службеници според кој за време на штрајк државните службеници имале право на плата во висина од 100% од платата што ја примиле претходниот месец. Од овие причини подносителот на иницијативата смета дека со оспорената одредба од Општиот Колективен договор се повредувале членот 8 став 1 алинеја 3, членот 9, членот 32 став 3, членот 38 и членот 51 од Уставот на Република Македонија, како и членот 58 од Законот за државните службеници и членот 86 став 1 од Законот за работните односи.

3. Судот на седницата утврди дека Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност во членот 65 став 2 предвидел: "За време на

штрајкот работниците имаат право на надомест согласно колективен договор на ниво на работодавец, но не помалку од 60% од најниската плата утврдена со овој колективен договор".

4. Според член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно членот 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

Членот 38 од Уставот го гарантира правото на штрајк и утврдува дека со закон може да се ограничат условите за остварување на правото на штрајк во вооружените сили, полицијата и органите на управата.

Со Законот за работни односи ("Службен весник на Република Македонија" ; бр.80/93, 3/94, 14/95, 53/97, 59/97, 21/98, 25/2000, 34/2000, 3/2001, 50/2001 и 25/2003), во членот 2 е утврдено дека работниот однос се уредува со овој или друг закон и колективен договор.

Според членот 86 став 1 и 2 од овој Закон, колективен договор не може да содржи одредби со кои на работниците им се утврдуваат помали права или понеповолни услови за работа од правата и условите утврдени со закон, а ако содржи такви одредби, се применуваат соодветните одредби од законот. Одлуките и актите со кои се одлучува за правата на работниците не смеат да бидат во спротивност со колективниот договор, освен ако се поповолни за работникот.

Со членот 79 од овој Закон е утврдено дека заради остварување на своите економски и социјални права од работен однос, работниците имаат право на штрајк, во согласност со закон.

Законот за државните службеници ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000, 112/2000, 34/2001, 103/2001, 43/2002, 98/2002, 17/2003, 40/2003) во делот на одредбите од "Глава ИВ – Систем на плати и надоместоци на плати на државните службеници", кои одредби согласно членот 97 од Законот ќе се применуваат од 1 јануари 2004 година, го содржи и членот 58 според кој за време на штрајк државниот службеник има право на плата во висина од 100% од платата што ја примил претходниот месец.

Со членот 96 од овој Закон е утврдено дека со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува примената на одредбите од колективните договори по прашањата кои се уредени со овој закон.

5. Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност прашањето за остварување на правото на штрајк го уредил со членот 65, според кој во ставот 1 утврдил дека правото на штрајк работниците го остваруваат во согласност со закон, а во ставот 2 од овој член, кој е и предмет на оспорување со поднесената иницијатива, определил дека за време на штрајкот работниците имаат право на надомест согласно колективен договор на ниво на работодавец, но не помалку од 60% од најниската плата утврдена со овој колективен договор. Поаѓајќи од содржината на оспорената одредба од Општиот Колективен договор и имајќи ги во предвид погоре изнесените уставни и законски одредби, произлегува дека примената на оспорената одредба од Општиот Колективен договор која го уредува прашањето на правото на надомест и висината на надомест на вработените во нестопанството за време на штрајк, со денот на влегување во сила на Законот за државните службеници престанува во однос на лицата кои се стекнале со статус на државни службеници и како такви во време на штрајк согласно членот 58 од Законот за државни службеници имаат право на плата во висина од 100% од платата што ја примиле претходниот месец. Оттука, со оваа одредба од Законот се елиминира примената на оспорената одредба од Општиот Колективен договор, но само за лица кои имаат статус на државни службеници а не и за други лица кои немаат статус на државни службеници а се вработени во органите на државната управа, и други органи и стручни служби кои се утврдени во членот 3 од Законот за државните службеници, за кои пак важат општите прописи за работните односи.

Со оглед на тоа оспорената одредба од Општиот колективен договор уредува на општ начин едно право на вработените кои вршат нестопанска дејност во јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица, поаѓајќи од определбата во членот 32 став 5 од Уставот дека и со колективни договори се уредуваат правата на вработените и нивната положба. Имено, правото на штрајк и правото на соодветна заработувачка како дел од правата кои произлегуваат од работен однос, се загарантирани со Уставот кој не ја определува содржината и обемот на овие права. Тие се уредуваат

со закон а со колективни договори се доуредуваат во согласност со закон како одделни права, обврски и одговорности за работниците и работодавецот. Со оглед на тоа што Уставот и Законот за работни односи не содржат изрична одредба дека за време на штрајк на работниците им се обезбедува надоместок и висината на надоместокот, Судот оцени дека со колективен договор може да се уреди и ова право. Основот за уредување со колективен договор на прашањето на надоместокот и висината на надоместокот за време на остварување на правото на штрајк на работниците, произлегува од членот 13 став 3 од Законот за штрајк ("Службен лист на СФРЈ" бр.23/91) кој согласно Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија се применува како републички пропис, според кој материјален надомест за време на штрајкот може да се оствари ако е тоа предвидено со колективен договор или со општ акт. Оваа норма е и законски основ за уредување на прашањето за висината на надоместокот за време на штрајк со оспорената одредба од Општиот Колективен договор кој се однесува за вработените во нестопанската дејност.

Исто така, треба да се има во предвид дека Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност е склучен помеѓу Владата на Република Македонија и Сојузот на синдикатите на Македонија, и се однесува како за тие што го склучиле така и за работниците и за работодавците во чие име е склучен, па во тој контекст треба да се оценува еднаквоста на граѓаните. Имено, оспорената одредба од овој договор утврдува само рамка на најнискиот износ на надоместокот да изнесува 60% од најниската плата утврдена со договорот, која еднакво се однесува за вработените во нестопанската дејност, но не ја попречува примената на поповолно право утврдено со закон, како што е тоа уредено за лицата кои имаат статус на државни службеници со членот 58 од Законот за државни службеници.

Како резултат на изнесената анализа Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за согласноста на оспорената одредба од Општиот Колективен договор со членот 58 од Законот за државните службеници и членот 86 став 1 од Законот за работните односи, на кои се повикува подносителот на иницијативата. Исто така од погоре изнесеното произлегува дека не се повредуваат одредбите од Уставот во членот 8 став 1 алинеја 3, за владеење на правото, членот 9 кој се однесува на еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, членот 32 став 2 кој предвидува дека секому, под

еднакви услови, му е достапно секое работно место, членот 38 кој го гарантира правото на штрајк и членот 51 според кој во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и со закон.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.115/2003)

111.

- Колективен договор на Министерството за внатрешни работи (пружање правна помош на работник)

- Collective Agreement for the Ministry of Internal Affairs (Mol) (Legal Aid to a co-worker)

- Одредбата според која само синдикалната организација во МВР може да дава правна помош на свој член и вработен во Министерството во постапката за престанок на работен однос со отказ, претставува ограничување на остварувањето на основните слободи и права на човекот и граѓанинот и нивно ставање во нееднаква положба

- The provision, according to which only the respective trade union of Mol can provide legal aid to its members that are employed in the Ministry in cases of notice of employment termination issued by the Ministry, represents a restriction of the basic human and rights freedom of the citizen, thus putting them into an unequal position.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 1 и 2 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 110 став 2 од Колективниот договор на Министерството за внатрешни работи (" Службен весник на Република Македонија" бр.8/98, 11/98, 12/00 и 80/01).

2. СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста и законитоста на член 146 став 3 од Колективниот договор означен во точката 1 од ова решение.

3. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста и законитоста на Колективниот договор, означен во точката 1 на ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од член 110 став 2 од Колективниот договор, во македонскиот полициски синдикат, за неговите потреби, можело да заснова работен однос и лице кое не е вработено во МВР, но кое, покрај другото, е државјанин на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 110 став 21 од Договорот, доколку синдикатот заснова работен однос и со други лица за свои потреби, истите треба да го исполнуваат посебниот услов утврден во член 48 став 1 точка 1 од Законот за внатрешни работи.

Судот, исто така утврди дека со одлука на Уставниот суд на Република Македонија У.бр.212/2000 од 23 мај 2001 година, го укинал овој член како несогласен со Уставот.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Согласно член 51 став 1 од Уставот, во Република Македонија законите мораат да бидат во согласност со Уставот, а сите други прописи со Уставот и законите.

Со оглед на тоа дека членот 110 став 2 од Колективниот договор, својот основ го наоѓаше во членот 48 став 1 точка 1 од Законот за внатрешни работи (кој е укинат), Судот оцени дека со оспорениот член не се врши повреда на владеење на правото, како една од темелните вредности на уставниот поредок ниту, пак, постои несогласност меѓу повисоките и пониските правни акти, поради што не може основано да се постави прашањето за неговата согласност со Уставот.

6. Судот, на седницата, исто така, утврди дека согласно член 146 став 3 од Колективниот договор, на работникот правна помош во расправата пред комисијата, може да му пружи само претставник на синдикатот.

Според подносителот на иницијативата со оспорената одредба се игнорирала специјалната самостојна и независна јавна служба-адвокатурата, која уставно и законски е овластена да дава и обезбедува правна помош.

7. Согласно член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, една од темелните вредности на уставниот поредок на Републиката се основните слободи и права на човекот и граѓанинот признати во меѓународното право и утврдени со Уставот.

Согласно член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Ставот 2 на овој член од Уставот предвидува еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека со овзможувањето само синдикалната организација во МВР да пружа правна помош на свој член и вработен во МВР при постапка за престанок на негов работен однос со отказ, и тоа да се однесува за секоја ситуација (а не евентуално само за одредени случаи), претставува ограничување во остварувањето на основните слободи и права на човекот и граѓанинот и нивно ставање во нееднаква

положба, поради што оцени дека основано може да се постави прашањето за согласноста на член 146 став 3 од Колективниот договор особено со член 8 став 1 алинеја 1 и со член 9 од Уставот.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Решението под точка 1, Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов.

10. Решението под точка 2 Судот го донесе едногласно во истиот состав. (У.бр.86/2003)

112.

- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Јавното претпријатие "Службен весник на Република Македонија" ц.о. Скопје (критериуми за престанок на работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени)

- Collective Agreement on the Definition of rights, obligations and responsibilities for employees in the Public Enterprise 'Official Gazette of the Republic of Macedonia' (Criteria for the termination of employment due to economic, technological, structural or other similar changes)

- Уставот утврдува дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место, а остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори. Прашањата за престанок на работниот однос поради економски, технолошки, структурални и слични промени се уредуваат со Законот за работните односи и со

колективните договори, а во тие рамки, покрај наведените критериуми утврдени со Закон, може да се утврдат и вреднуваат и други критериуми во зависност од природата и карактерот на работата кај конкретниот работодавец, преку кои ќе се определи приоритетот за задржување на работниците на работното место. Оттука, нема несогласност со Уставот доколку со колективен договор се определат и други критериуми, како што се работно искуство, вид и значење на работното место и работен стаж.

- The Constitution defines, that anybody has the right to access under the same conditions to any working place, while the acquisition of rights for the employees and their status is subject to regulation by law and collective agreements. Issues of employment termination due to economic, technological, structural and other similar changes are defined by the Law on employment relationships and collective agreements, and within this framework, next to the criteria defined by the Law, further criteria can be subject to stipulation and assessment, depending on the nature and the character of the work at the respective employer, thus defining priority conditions for workers under which they can keep their jobs. Therefore, there is no violation of the Constitution if further criteria are defined by the collective agreement, like working experience, type and importance of the job and job duration.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 26 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста на членот 149 точката 2 со насловот "работно искуство", точката 4 став 2 со насловот "вид и значење на работното место", точката 5 со насловот "работен стаж" и членот 150 став 2 од Колективниот договор за уредување односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Јавното претпријатие "Службен весник на Република Македонија" ц.о. Скопје бр.0101-1852 од 10 јуни 2003 година.

2. Марија Лељохин од Скопје, лично и во името на група потписници на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на одредбите од Колективниот договор на ниво на работодавец означени во точка 1 од ова решение.

Во иницијативата и дополнувањето на иницијативата се наведува дека според содржината на оспорената точка 2 со наслов "работно искуство" од членот 149 на Договорот на ниво на работодавец, работното искуство требало да се сфати како општа категорија, а не како специфицирано работно искуство во конкретното претпријатие.

По однос на оспорената точка 4 став 2 со наслов "вид и значење на работното место" од истата одредба, во иницијативата и дополнувањето на иницијативата се наведува дека бил предвиден критериум кој не постоел како таков во Гранковиот колективен договор, а овој нов критериум бил во зависност од работното место на кое работникот работел претходните 5 години.

Заедничко за сите оспорени точки, вклучувајќи ја и точката 5 на наведената одредба со наслов "работен стаж", било тоа што трите критериуми ги ставале во поповолна состојба работниците кои работеле подолг временски период во истото претпријатие, наспроти работниците кои работеле пократко или пак претходно оставариле работен стаж и кај друг работодавец. На тој начин, работниците со подолг работен стаж кај ист работодавец, при бодирањето за нивното прогласување за технолошки вишок, добивале двапати поголем број на бодови по однос на останатите работници, што претставувало повреда на членот 9 став 2 и членот 32 став 2 од Уставот.

Повреди на истите уставни одредби биле направени и со оспорениот член 150 од Колективниот договор на ниво на работодавец, а на начин што не било направено бодирање на работниците, кои работеле на работни места со предвиден само еден извршител и кое работно место било укинато. Бидејќи, за сите вработени важеле истите законски одредби и услови смета дека се повредени уставните принципи за еднаквост на граѓаните и достапност на секое работно место на секого под еднакви услови.

Во дополнувањето на иницијативата посебно се нагласува дека оспорените одредби не се во директна спротивност со одредбите од Законот за работните односи, туку истите биле во директна спротивност со наведените уставни одредби.

Врз основа на изнесените наводи, се предлага Судот да поведе постапка за оценување на уставноста на оспорените одредби и нивно поништување. Воедно се предлага Судот да донесе решение за запирање на извршувањето на Одлуката бр.0202-2085 од 27 јуни 2003 година за прогласување на работници за технолошки вишок, донесена од Управниот одбор на Претпријатието, како и на сите поединечни решенија за престанок на работниот однос, донесени врз основа на Одлуката. Посебниот предлог се заснова на можноста од настанување на егзистенцијални проблеми за работниците и нивните семејства.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 149 став 1 од Колективниот договор за уредување односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Јавното претпријатие "Службен весник на Република Македонија" ц.о. Скопје, бројот и структурата на работниците на кои ќе им престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени се утврдува врз основа на осум критериуми разработени во посебни точки. Во иницијативата се оспоруваат точката 2, точката 4 став 2 и точката 5 од оваа одредба.

Во оспорената точката 2 со наслов "работно искуство" е предвидено овој критериум да се вреднува според бројот на годините поминати на работа во јавното претпријатие и тоа за секоја година работен стаж по 1 бод.

Точката 4 е со наслов "вид и значење на работното место". Во оспорениот став 2 од оваа точка е предвидено дека во зависност од работното место на кое работникот работел во Јавното

претпријатие претходните 5 години, на работникот му следуваат 5 бода за работа на исто или слично работно место, односно 2 бода за работа на друго работно место.

Според содржината на точката 5 со наслов "работен стаж" овој критериум се вреднува според бројот на годините утврдени како вкупен стаж и тоа за секоја година по 1 бод.

Во членот 150 став 1 од Колективниот договорот е определено дека работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени му престанува на оној работник кој има најмалку бодови во секторот.

4. Согласно член 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно член 32 став 2 и 5 од Уставот секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место, а остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Во член 129 став 1 Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 3/1994, 14/1995, 53/1997, 59/1997, 21/1998, 25/2000, 34/2000, 3/2001, 50/2001, 25/2003 и 40/2003) е определено дека структурата на работниците на кои ќе им престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени се утврдува врз основа на критериумите утврдени со колективниот договор на ниво на работодавец, односно со колективен договор на ниво на гранка, доколку работодавецот има потпишано таков договор.

Според член 77 од Општиот колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност ("Службен весник на Р.М. бр.39/1994, 47/2000 и 73/2001) бројот и структурата на работниците на кои им престанува работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени се утврдува врз основа на критериумите: стручна подготовка и квалификација, работно искуство, успешност на работењето, вид и значење на работното место, работен стаж, возраст, здравствена состојба и економско-социјалната состојба. Иста содржина има и членот 110 од Колективниот договор за државните, правосудните и органите на локалната самоуправа на Република Македонија ("Службен весник на Р.М. бр.53/1995 и 11/1998).

Во член 79 од Општиот колективен договор е определено дека со колективен договор на ниво на гранка, односно на ниво на работодавец, се утврдуваат и други критериуми и нивно вреднување со бодови, преку кои се утврдува приоритет за задржување на работното место на работниците од член 77.

Според член 112 од Гранковиот колективен договор со колективен договор на ниво на работодавец, се утврдуваат и други критериуми и нивно вреднување со бодови, преку кои се утврдува приоритетот за задржување на работното место на работниците од член 110.

5. Во конкретниот случај, од наводите во иницијативата и нејзиното прецизирање произлегува дека не се доведува во прашање законитоста на оспорените одредби, туку нивната уставност. Ова од причина што во дополнувањето и појаснувањето на иницијативата децидно се наведува дека оспорените одредби немаат директна спротивност со одредбите од Законот за работните односи.

Заеднички навод за сите оспорени одредби од Колективниот договор е дека трите критериуми предвидени во точка 2, точка 4 став 2 и точка 5 од членот 149 ги ставале во поповолна положба работниците кои работеле подолг временски период во истото претпријатие, наспроти работниците кои работеле пократко или пак претходно оставариле работен стаж и кај друг работодавец. На тој начин се повредувале членот 9 став 2 и членот 32 став 2 од Уставот.

Според оценка на Судот, оспорените одредби од Колективниот договорот не би можеле да се доведат под сомнение по однос на нивната согласност со уставните одредби.

Прашањата за престанок на работниот однос поради економски, технолошки, структурални и слични промени се уредуваат со Законот за работните односи и со колективните договори, а во тие рамки, покрај наведените критериуми утврдени со Закон, може да се утврдат и вреднуваат и други критериуми во зависност од природата и карактерот на работата кај конкретниот работодавец, преку кои критериуми ќе се определи приоритетот за задржување на работниците на работното место.

Работодавецот може да определи и други критериуми што не се предвидени, а според овластувањето од членот 79 од Општиот колективен договор за нестопанската дејност и членот 112 од Колективниот договор на ниво на гранка.

Предвидувањето на определени односи со колективен договор, како и обемот на правата на учесниците во колективното договарање зависат од волјата на учесниците, при што колективниот договор не може да пропише помали права, ниту пак, да ги менува односите утврдени со закон, но може да разработува односи точно определени со закон, како и да уредува права што воопшто не се предмет на законско регулирање. Работниот однос по својата правна природа претставува договорен однос помеѓу работникот и работодавецот. Оттука, не би можело да се прифати дека предвидувањето нов критериум во точката 4 став 2 од Договорот не е во согласност со уставните одредби.

Имено, според членот 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви, а материјата на трудовото право општо се регулира со Законот за работните односи, кој пак остава можност правата, обврските и одговорностите на работниците и на работодавците да се доуредат со колективните договори на трите нивоа.

Во Уставот е содржано овластување за регулирање на условите за престанок на работниот однос на работникот со закон и со колективните договори (член 32 став 5) и имајќи предвид дека тие услови во Колективниот договор се уредени во согласност со природата и карактерот на работата кај работодавецот, пред Судот не се постави парашањето за согласноста на оспорените одредби со членот 32 став 2 и 5 од Уставот.

6. Според Судот, оспорениот член 150 став 1 од Колективниот договор не би можел да се доведе под сомнение по однос на неговата согласност со членот 9 став 2 од Уставот, а врз основа на наводот за нееднаква положба на вработените, бидејќи токму оваа одредба претставува операционализација на овластувањето на работодавецот да го утврди објективниот критериум за престанок на работниот однос на работникот. Престанок на работниот однос по овој основ, врз основа на оспорената одредба, ќе му биде изречен на оној работник кој добил најмалку бодови во спроведената постапка за прогласување за технолошки вишок.

7. Од наводите на иницијативата и нејзиното дополнување, произлегува дека несогласноста на членот 149 точка 2 од Договорот со уставните одредби се состоела и во тоа што работодавецот под критериумот работно искуство подразбирал специфицирано работно искуство во конкретното претпријатие, а овој критериум можело единствено да се цени како општа категорија. Како причина за

оспорување на членот 150 од Договорот се наведува и тоа дека не е во согласност со уставните одредби бидејќи работодавецот не направил бодирање за работа на работно место со предвиден само еден извршител.

Според Судот, вака изнесените наводи претставуваат барање за толкување на правилната примена на предвидените критериуми за престанок на работниот однос во конкретното претпријатие, што не е надлежност на Уставниот суд согласно член 110 од Уставот.

8. Врз основа на изнесеното, судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.132/2003)

113.

- Колективен договор на Министерството за внатрешни работи (засновање работен однос во синдикатот на МВР)

- Collective Agreement for the Ministry of Internal Affairs (MoI) (Employment at trade unions of the MoI)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 26 ноември 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА членот 146 став 3 од Колективниот договор на Министерството за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/1998, 11/1998, 12/2000 и 80/2001).

2. Оваа одлука произведува правно дејство со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесената иницијатива од Стамен Филипов од Скопје, со решение У.бр.86/2003 од 1 и 2 октомври 2003 година поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на колективниот договор, означен во точката 1 на оваа одлука.

4. Судот, на седницата, утврди дека согласно член 146 став 3 од Колективниот договор, на работникот правна помош во расправата пред комисијата, може да му дава само претставник на синдикатот.

5. Согласно член 8 став 1 алинеја 1 од Уставот, една од темелните вредности на уставниот поредок на Републиката се основните слободи и права на човекот и граѓанинот утврдени со Уставот и признати во меѓународното право.

Согласно член 9 став 1 од Уставот, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Според член 9 став 2 од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 53 од Уставот и член 2 став 1 од Законот за адвокатура ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002) адвокатурата е самостојна и независна јавна служба што обезбедува правна помош и врши јавни овластувања во согласност со закон.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека со овозможувањето само синдикалната организација во Министерството за внатрешни работи да дава правна помош на свој член и вработен

во Министерството за внатрешни работи во постапка за престанок на работен однос со отказ, претставува ограничување на остварувањето на основните слободи и права на човекот и граѓанинот, организирање на граѓаните да користат правна помош од адвокатурата како јавна служба и нивно ставање во нееднаква положба, поради што оцени дека членот 146 став 3 од Колективниот договор не е во согласност со член 8 став 1 алинеја 1 со член 9 и член 53 од Уставот и член 2 став 1 од Законот за адвокатура.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова - Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.86/2003)

114.

- Колективен договор на ЈП за производство, пренесување и дистрибуција на електрична енергија " Електростопанство на Македонија" Скопје (критериуми за престанок на работниот однос)

- *Collective Agreement for the Public Enterprise for production, transfer and distribution of electric energy 'Elektrostopanstvo Makedonija' from Skopje (Criteria for employment termination)*

- Прашањата за престанок на работниот однос поради економски, технолошки, структурални и слични промени се уредуваат со закон и колективни договори. Покрај критериумите утврдени со закон, со колективен договор можат да се утврдат и други критериуми во зависност од природата на работата кај конкретниот работодавец, кои претставуваат операционализација на законските критериуми. Со оглед на тоа

што тие се однесуваат на сите вработени подеднакво, со нив не се повредува уставниот принцип за еднаквост на граѓаните, ниту се во спротивност со принципот дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор.

- Issues of employment termination due to economic, technological, structural and other similar changes are defined by laws and collective agreements. Next to the criteria defined by the laws, further criteria can be subject to stipulation, depending on the nature of the work at the respective employer, thus standing as a form of operationalization of the legal criteria. Due to the fact, that they are valid for all employees under the same conditions, no violation of the constitutional principle of equal treatment for the citizen exists, nor they are violating the principle that acquisition of rights for the employees and their status are subject to stipulation by the laws and the collective agreements.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување на уставноста и законитоста на членовите 199, 203 и 205 од Колективниот договор на Јавното претпријатие за производство, пренесување и дистрибуција на електрична енергија " Електростопанство на Македонија" Скопје, потпишан од претседателот на Самостојниот синдикат на работниците и претседателот на Управниот одбор на 27 октомври 1998 година.

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата во делот што се однесува на согласноста на член 199 точка 1 алинеја 3, точка 2 алинеја 3 и точка 3 алинеја 3 од Колективниот договор означен во точката 1 од ова решение со членот 115 став 1 точка 2 од Законот за работните односи, како и во делот што се однесува на меѓусебната согласност на Колективниот договор на "Електростопанство на Македонија" со Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија.

3. Томе Аџиев од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека оспорените одредби од Колективниот договор не се во согласност со член 9 и член 32 од Уставот на Република Македонија, член 115 став 1 точка 2 од Законот за работните односи и член 68 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, бидејќи во цитираните членови (член 199) предвидените критериуми за вршење на бодирање на работниците како основ за отказ од работа поради економски, структурални или слични промени не е предвиден објективизиран начин на оценка на тие критериуми, односно, кога и во кое време (со која брзина на работењето), работникот постигнува натпросечен или просечен квалитет во работата, што претставува натпросечен квалитет и квантитет во работата, односно кој е квантумот на просечен квалитет и квантумот на просечен квантитет, и врз основа на тоа да се определи дека некој во определен временски период остварил натпросечни резултати, или не постигнал ниту просечен квалитет и квантитет, потоа, кој го следи тоа во работата и во кој период треба да биде следено работењето на работникот. Еднаков случај е и со критериумот навремено извршување на работите (точка 2 од цитираниот член), односно рационално и економично користење на средствата за работа и работното време (точка 3 од истиот член), како и видот и значењето на работното место (член 203). И овие критериуми на ист начин се лишени од објективизирана оценка и вреднување и можност на најгруб начин работниците со субјективна оценка да бидат дисквалификувани од еднаквите услови за работа и диференцирани според одредена, било, политичка, верска, полова или друга припадност.

Понатаму, според подносителот на иницијативата во член 115 став 1 точка 2 од Законот за работните односи, предвидено е

дека: "... работниот однос на работникот му престанува со отказ од страна на работодавецот поради кршење на работната дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор и договор за работа особено ако не ги извршува или несовесно и ненавремено ги извршува работните обврски..., што ќе рече критериумот: работникот не постигнува просечен квалитет и квантитет во работата ; работникот не ги извршува на време работите; работникот не ги користи рационално и економично средствата за работа, не можат да бидат бодувани кога се законски основ за престанок на работниот однос со отказ. Значи, предвидувањето и бодирањето на вакви критериуми во Колективниот договор се во спротивност и со членот 115 од Законот за работните односи.

Членот 205 од Колективниот договор на Електростопанство на Македонија, кој предвидува дека: "според работниот стаж во претпријатието работникот добива по еден бод за секоја измината година во претпријатието" е спротивен на членот 68 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија и со членовите 9 и 32 од Уставот на Република Македонија, бидејќи во Колективниот договор на ниво на работодавец за одредени работници се утврдуваат помали права од правата утврдени во Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, каде во цитираниот член е предвидено дека бројот и структурата на работниците на кои им престанува работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени се утврдува врз основа на критериуми (меѓу другите и работниот стаж), не предвидувајќи работниот стаж да се дели како работен стаж остварен кај друг работодавец, како помалку вреден и оној остварен во Електростопанство на Македонија, како повеќе вреден. Со ова се дерогира Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија и се овозможува воспоставување неусогласен однос меѓу овие два вида на колективни договори, што не е во согласност со уставната интенција за колективно договарање, со концепцијата на Законот за работните односи за колективните односи во целина, ниту пак со определбата на законодавецот за односот на колективните договори на работодавците спрема Општиот колективен договор. Оспорениот дел од член 205 од Колективниот договор на Електростопанство на Македонија, во кој се утврдуваат помали права од правата утврдени во член 68 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија, не е во согласност и со член 32 став 5 од Уставот.

4. Судот на седницата утврди дека според членот 199 од Колективниот договор, критериумот успешност на работењето на работникот се вреднува според следните мерила:

Според квалитетот и квантитетот: работникот постигнува натпросечен квалитет и квантитет во работата 90 бодови; работникот постигнува просечен квалитет и квантитет во работата 45 бодови; работникот не постигнува просечен квалитет и квантитет во работата 0 бодови.

Според навременото извршување на работите: работникот предвремено ги извршува работите 60 бодови; работникот навреме ги извршува работите 20 бодови и работникот не ги извршува на време работите 0 бодови.

Според рационалното и економичното користење на средствата за работа и работното време: работникот рационално и економично ги користи средствата за работа 20 бодови и работникот не ги користи рационално и економично средствата за работа 0 бодови.

Според членот 203 од Колективниот договор, критериумот вид и значење на работното место се вреднува според следните мерила: работното место е од особено значење 46 бодови; работното место е од помало значење 23 бодови и работното место е со најмало значење 5 бодови.

Со Програмата со која се утврдува бројот и структурата на работниците на кои ќе им престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални и слични промени, се определува кои работни места се од особено, помало и најмало значење.

Согласно членот 205 од Колективниот договор според работниот стаж во претпријатието работникот добива по еден бод за секоја измината година во претпријатието.

5. Согласно член 9 став 2 од Уставот, граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Во член 129 став 1 од Законот за работните односи е определено дека структурата на работниците на кои ќе им престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени се утврдува врз основа на критериумите утврдени во колективниот договор на ниво на работодавец, односно со колективен договор на ниво на гранка, доколку работодавецот има потпишано таков договор.

Според член 68 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/94), бројот и структурата на работниците на кои им престанува работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени, се утврдува врз основа на следните критериуми: потреба за ефикасно функционирање на работата на работодавецот; стручна подготовка и квалификација; работно искуство; успешност во работењето; видот и значењето на работното место; работниот стаж; возраст; здравствена состојба и економско – социјална состојба.

Согласно членот 70 од истиот Општ колективен договор, со колективен договор на ниво на гранка, односно на ниво на работодавец, се утврдуваат и други критериуми и нивно вреднување со бодови, преку кои се утврдува приоритет за задржување на работното место на работниците од член 68.

Во конкретниот случај, според членот 198 од Колективниот договор на " Електростопанство на Македонија", определувањето на работниците на кои ќе им престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или сични промени се утврдува врз основа на следните критериуми: успешноста на работењето; стручната подготовка и квалификацијата; работниот стаж; работното искуство; видот и значењето на работното место; возраста; работниот стаж во претпријатието; здравствената состојба – инвалидност и економско-социјалната состојба.

Понатаму во членовите 199 до 207 од овој колективен договор се разработени наведените критериуми и се вреднувани со соодветен број на бодови.

Врз основа на наведеното произлегува дека прашањата за престанок на работниот однос поради економски, технолошки, структурални и слични промени се уредуваат со Законот за работните односи и со колективните договори. Притоа, покрај критериумите утврдени со закон, со колективен договор можат да се утврдат и други

критериуми во зависност од природата на работата кај конкретниот работодавец, врз основа на кои ќе се определи приоритетот за задржување на работниците на работното место.

Предвидувањето на определени односи со колективен договор, како и обемот на правата на учесниците во колективното договарање зависат од волјата на учесниците, при што колективниот договор не може да пропише помали права, ниту, пак, да ги менува односите утврдени со закон. Меѓутоа со колективен договор можат да се разработуваат односи кои претходно се утврдени со закон, како и да се уредуваат права што претходно воопшто не биле предмет на законско регулирање.

Со Законот за работните односи, работниот однос е дефиниран како договорен однос меѓу работникот и работодавецот заради вршење на определени работи. Сите права и обврски за работодавецот и за работникот нас тануваат од моментот на воспоставувањето на договорниот однос, под услови утврдени со закон и со колективен договор.

Оттука, според мислењето на Судот, одредбите од оспорениот колективен договор на ниво на работодавец претставуваат операционализација на критериумите содржани во Законот за работните односи и во Општиот колективен договор, тие се однесуваат на сите вработени подеднакво и со нив не се повредува уставниот принцип за еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, ниту, пак, се во спротивност со принципот дека остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективен договор, поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста на членовите 199, 203 и 205 од Колективниот договор со членовите 9 и 32 од Уставот, како и со одредбите од Законот за работните односи кои ја регулираат материјата за престанок на работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени.

Судот исто така оцени дека утврдувањето на критериумот работен стаж во претпријатието, покрај утврдениот критериум вкупен работен стаж, не го повредува уставниот принцип за еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, поради тоа што секој работник добива еднаков број на бодови за секоја измината година во претпријатието, а во интерес на работодавецот е да ги задржи на работа работниците со подолг работен стаж во претпријатието кои имаат поголемо работно искуство на конкретни работни места.

6. Понатаму, подносителот на иницијативата смета дека критериумите наведени во членот 199 се законски основ за престанок на работниот однос согласно членот 115 став 1 точка 2 од Законот за работните односи и дека не треба да бидат содржани во колективниот договор.

Согласно член 115 став 1 точка 2 од Законот за работните односи, работниот однос на работникот му престанува со отказ од страна на работодавецот поради кршење на работната дисциплина или неисполнување на обврските утврдени со закон, колективен договор и договор за работа ако не ги извршува или несовесно и ненавремено ги извршува работните обврски.

Меѓутоа, овој член од Законот за работните односи е во делот кој се однесува на престанок на работниот однос со отказ, додека пак оспорените делови од членот 199 од Колективниот договор се однесуваат на бодирање во случај на престанок на работен однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени.

Оттука, произлегува дека правната природа на двата видови откази е различна поради што неможе да се заклучи дека непостигнувањето на просечен квалитет во работата, ненавременото извршување на работите и нерационалното и неекономично користење на средствата за работа, неможат да бидат критериуми за бодирање на работникот при утврдувањето на неговата успешност во работењето. Според мислењето на Судот, тоа значи дека членот 199 точка 1 алинеја 3, точка 2 алинеја 3 и точка 3 алинеја 3 од Колективниот договор не може да се цени во однос на членот 115 став 1 точка 2 од Законот за работните односи кој го обработува престанокот на работниот однос со отказ од сосема други причини, поради што во овој дел иницијативата ја отфрли.

7. На крајот подносителот на иницијативата бара Судот да ја цени согласноста на оспорените одредби од Колективниот договор на "Електростпанство на Македонија" со членот 68 од Општиот колективен договор за стопанството на Република Македонија.

Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според тоа, Уставниот суд не е надлежен да ја цени меѓусебната согласност на колективните договори, поради што Судот ја отфрли иницијативата во овој дел, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.162/2003)

16. Останато

16. *Miscellaneous*

115.

- Заклучок на Владата на Република Македонија за објавување на Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска

- Decision of the Government of the Republic of Macedonia for the publication of the Agreement amending the Free Trade Agreement between the Republic of Macedonia and the Republic of Croatia

- Секој меѓународен договор за да биде дел од внатрешниот правен поредок на државата треба да биде ратификуван од Собранието на Република Македонија на начин и во постапка предвидена со закон. Владата нема уставно и законско овластување со заклучок да објави меѓународен акт пред тој да биде ратификуван и пред да стане дел од внатрешниот поредок на државата.

- In order to become a part of the national legal system of the state, any international agreement must be ratified by the Parliament of the Republic of Macedonia within the framework of a procedure defined by the laws. The Government has no constitutional or legal authority to publish by an own decision international legal acts prior to their ratification and before they become a part of the national legal system of the state.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 15 јануари 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Заклучокот на Владата на Република Македонија за објавување на Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска ("Службен весник на Република Македонија" бр.51/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по иницијативите на Тутунски комбинат АД Скопје и Македонија табак - 2000 ДОО експорт-импорт Штип, со Решение У.бр.168/2002 од 6 ноември 2002 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од оваа одлука, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот и со закон.

4. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија донела Заклучок за објавување на Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска.

Според точката 1 од овој заклучок согласно член 18 од Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска, потпишан на 11.06.2002 година во Загреб, Република Македонија и Република Хрватска привремено ќе го применуваат Договорот од 1.07.2002 година, за што е потребно да се објави во "Службен весник на Република Македонија", а потоа ќе се спроведе постапка за негова ратификација. Според точката 2 од заклучокот, овој заклучок влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

5. Според член 118 од Уставот, меѓународните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок и не можат да се менуваат со закон.

Согласно член 68 став 1 алинеја 6 од Уставот, Собранието на Република Македонија, ратификува меѓународни договори.

Покренувањето на постапката за ратификација на меѓународните договори е утврдена во Законот за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори.

Според членот 19 од овој закон, претседателот на Републиката, односно органот на државната управа во чија надлежност се прашањата што се уредуваат со склучениот меѓународен договор, оригиналниот текст на потпишаниот договор со предлог за поведување на постапка за ратификација и образложение во врска со тоа го доставуваат до Министерството за надворешни работи, најдоцна во рок од 30 дена од потпишувањето на договорот.

Согласно членот 20 од овој закон, постапка за ратификација на склучените меѓународни договори покренува Министерството за надворешни работи со поднесување на предлог за донесување на закон за ратификација на склучениот меѓународен договор до Владата. Предлогот за донесување на закон за ратификација на склучениот меѓународен договор, Владата го поднесува до Собранието на Република Македонија.

Членот 21 од овој закон уредува дека Владата на Република Македонија му доставува на Собранието на Република Македонија предлог за донесување на закон за ратификација на меѓународен договор што го склучил претседателот на Републиката. Во постапката по предлогот за донесување на закон од став 1 на овој

член, претседателот на Републиката во Собранието на Република Македонија може да даде образложение за склучениот меѓународен договор, а Владата кон предлогот може да достави и свое мислење за меѓународниот договор.

Согласно членот 22 од овој закон со Законот за ратификација на меѓународен договор може да се определи и органот на државната управа што ќе се грижи за извршување на тој договор или да се овласти Владата, односно органот на државната управа во чија надлежност се прашањата уредени со склучениот меѓународен договор да донесе поблиски прописи за извршување на тој договор. Законот за ратификација на повеќестран меѓународен договор ги содржи и резервите кои Република Македонија ги дава на тој меѓународен договор.

Врз основа на изнесеното произлегува дека секој склучен меѓународен договор за да биде дел од внатрешниот правен поредок на државата треба да биде ратификуван од Собранието на Република Македонија на начин и во постапка предвидена со закон.

Во конкретниот случај, со оспорениот заклучок на Владата на Република Македонија е објавен Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска, пред тој да биде ратификуван, а со тоа и пред да стане дел од внатрешниот поредок на државата.

Со оспорениот Заклучок на Владата се операционализира членот 18 од Договорот според кој договорните страни се согласни одредбите од изменувањето и дополнувањето на Договорот привремено да се применуваат од 1.07.2002 година, и се утврдува дека за тоа е потребно да се објави во "Службен весник на Република Македонија".

Објавувањето на Договорот за изменување и дополнување на Договорот за слободна трговија меѓу Република Македонија и Република Хрватска и неговото привремено применување од договорните страни пред да биде ратификуван, според мислењето на Судот значи дека на тој начин всушност Договорот станал дел од внатрешниот правен поредок на државата спротивно на уставната определба дека само меѓу народните договори што се ратификувани во согласност со Уставот се дел од внатрешниот правен поредок како и со одредбите од Законот за склучување, ратификација и извршување на меѓународни договори.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.168/2002)

116

- Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата (овластено правно лице за вршење на технички преглед)

- Law on Traffic Security on the Roads (Authorized legal entities for the performance of technical inspections)

- Слободата на здружување не го ограничува законодавецот да го утврди организациониот облик на организацијата која може да се здобие со статусот на овластено правно лице за вршење на технички преглед, како доброволно здружување на најмалку 10 регистрирани правни лица од соодветната област, која по добивање на овластување од министерот за внатрешни работи, може да врши технички преглед на моторни и приклучни возила, трактори и земјоделски трактори.

Со оглед на тоа што со Законот не е ограничен бројот на правните субјекти на кои може да им се пренесе овластувањето за вршење на техничкиот преглед, не може да стане збор за повреда на уставната гаранција за слободата на пазарот и претприемништвото.

- The freedom to join does not restrict the legislator to define the organizational form of the entity that shall be granted the status of an authorized legal entity for the

performance of technical inspections, thus having defined that at least 10 registered legal entities operating in the respective area of business can perform technical inspections on motor vehicles and their trailers, having previously provided an authorization act issued by the Minister of Interior.

Having in mind, that the law does not restrict to number of legal entities, to whom this authorization can be given to perform technical inspections, there can be no violation of the constitutional guaranties in relation to the free market and entrepreneurship.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 350 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Службен весник на Република Македонија" бр.14/98 и 38/2002).

2. Ленче Маневска, адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбата од Законот, означени во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Законот е предвидено меѓу другото технички преглед на моторни и приклучни возила, трактори и земјоделски трактори може да врши организација во која доброволно се здружени најмалку десет правни лица регистрирани за дејности од областа на безбедноста, превентивата во патниот сообраќај и давање на техничка помош на патиштата, што ќе ја овласти министерот за внатрешни работи. Меѓутоа, предвидената организација во која се здружени најмалку десет правни лица има недефинирана статусна

форма и не е јасно каков правен субјект таа претставува. Исто така, според оспорената одредба од законот само правни лица можат да се здружат во една организација со цел да добијат овластување од министерот, заради вршење на технички преглед на возилата од што произлегува дека не се дозволува право то на граѓани да формираат здруженија за таа цел, па поради тоа оспорената одредба била спротивна на членот 20 од Уставот, според кој граѓаните можат да формираат здруженија и спротивно на членот 55 од Уставот, со кој се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 350 став 1 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Службен весник на Република Македонија" бр.14/98 и 38/2002), технички преглед на моторни и приклучни возила, трактори и земјоделски трактори може да врши организација во која доброволно се здружени најмалку десет правни лица регистрирани за дејности од областа на безбедноста, превентивата во патниот сообраќај и давање на техничка помош на патиштата, што ќе ја овласти министерот за внатрешни работи, како и установа од образованието чија дејност е едукација на кадри од областа на безбедноста и превентивата во сообраќајот на патиштата (во натамошниот текст: овластено правно лице за вршење на технички преглед). Овластување од ставот 1 на овој член може да добие организацијата односно установата од ставот 1 на овој член која располага со соодветен сопствен деловен простор, техничка опрема и уреди, соодветна организација и најмалку две стручни лица оспособени за вршење на технички преглед одделно за секоја станица за технички преглед.

4. Според членот 20 став 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања.

Граѓаните можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии, да пристапуваат кон нив и од нив да истапуваат.

Во делот на уставните норми кои се однесуваат на основите на економските односи, со членот 55 од Уставот, е предвидено дека се гарантира слободата на пазарот и претприемништвото, Републиката обезбедува еднаква правна положба на сите субјекти на пазарот и презема мерки против монополската положба и монополското однесување на пазарот. Слободата на пазарот и претприемниш-

твото можат да се ограничат со закон единствено заради одбраната на Републиката, зачувувањето на природата, животната средина или здравјето на луѓето.

Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата, со одредбите од членовите 348 до 356, ги уредил прашањата кои се однесуваат на техничкиот преглед на моторните и приклучните возила. Со одредбите од овој дел на Законот, е утврдено дека техничкиот преглед е заради проверување на техничката исправност на моторните и приклучните возила односно дали возилото ги има и се во исправна состојба пропишаните уреди.

Според членот 350 став 1 од Законот, технички преглед на моторни и приклучни возила, трактори и земјоделски трактори може да врши организација во која доброволно се здружени најмалку десет правни лица регистрирани за дејности од областа на безбедноста, превентивата во патниот сообраќај и давање на техничка помош на патиштата, што ќе ја овласти министерот за внатрешни работи, како и установа од образованието чија дејност е едукација на кадри од областа на безбедноста и превентивата во сообраќајот на патиштата. Овластувањето од ставот 1 на овој член може да добие организацијата или установата од ставот 1 на овој член која располага со соодветен сопствен деловен простор, техничка опрема и уреди, соодветна организација и најмалку две стручни лица оспособени за вршење на технички преглед одделно за секоја станица на технички преглед.

Овластувањето за вршење технички преглед од ставот 1 на овој член од Законот, може да се добие само ако во урбаната средина каде што се врши техничкиот преглед има најмалку 2500 моторни возила.

Законот, со одредбите кои се однесуваат на техничкиот преглед на возилата, понатаму ги пропишал правата и обврските на овластените правни лица за вршење на техничкиот преглед. Имено, во однос на правата и обврските утврдил дека овластеното правно лице не може да врши технички преглед на сопствените и на возилата на правните лица што се здружени во организацијата од членот 350 став 1 на овој закон, дека овластеното правно лице е должно на секои четири години да врши проверка на знаењето на стручните лица кои вршат технички преглед и дека овластеното правно лице е должно да води евиденција за податоците на прегледаните возила во корист на Министерството за внатрешни работи.

Со одредбата од членот 354 од Законот, е утврдено дека надзорот над работењето на овластените правни лица за вршење технички преглед на возилата, врши Министерството за внатрешни работи и дека министерот ќе го одземе овластувањето ако утврди дека овластеното правно лице престанало да ги исполнува пропишаните услови односно права и обврски.

Со одредбата од членот 356 од Законот, се овластува министерот за внатрешни работи да донесе поблиски прописи за техничката опрема, уредите и просторот со кој мора овластеното правно лице да располага за вршење на технички преглед и за други прашања кои се однесуваат на оваа дејност.

Исто така, Судот утврди дека со Законот за здруженијата на граѓани и фондации ("Службен весник на Република Македонија" бр.31/98), во членот 2 е предвидено дека граѓаните слободно можат да се здружуваат во здруженија на граѓани и да основаат фондации, заради остварување и заштита на економски, социјални, културни, научни, стручни, технички, хуманитарни, образовни, спортски и други права, интереси и уверувања во согласност со Уставот и законот.

Согласно членот 6 од овој Закон, здруженијата на граѓаните се правни лица и тие како и нивните сојузи и други облици на здружување или поврзување стекнуваат својство на правно лице со денот на уписот во регистарот на здруженијата на граѓаните и фондациите.

Во членот 12 од Законот, е пропишано дека на здружение на граѓанин може да му се довери вршење на јавно овластување, што го доверува соодветното министерство од областа во која дејствува здружението на граѓани, во согласност со закон.

Според членот 72 од овој Закон, здруженијата на граѓани можат меѓусебно да се здружуваат во сојузи или во други облици на поврзување или здружување, за заедничко унапредување на својата работа и активности, за усогласување на посебните и заедничките интереси во областа за која се основани, како и за остварување на други прашања од заеднички интерес.

Врз основа на погореизнесените уставни и законски одредби, Судот утврди дека здруженијата на граѓани се правни лица и ова својство го стекнуваат со уписот во соодветниот регистар, тие можат меѓусебно да се здружуваат во сојузи и други облици на поврзување и здружување а сојузот или друг организационен облик на

повеќе здруженија на граѓани стекнува својство на едно правно лице со денот на уписот во регистарот на здруженија на граѓани и фондации.

Поаѓајќи од уставната определба во членот 20 став 1 од Уставот, со која на граѓаните им се гарантира слобода на здружување заради остварување и заштита на права и интереси Судот оцени дека во согласност со оваа уставна норма е и предвидениот организационен облик на доброволно здружување на најмалку 10 регистрирани правни лица од соодветната област, кој по добивање на овластување од министерот за внатрешни работи, добива статус на "овластено правно лице за вршење на технички преглед" ;, според оспорената одредба од Законот.

Министерството за внатрешни работи ги спроведува прописите и презема мерки кои се однесуваат на безбедноста на сообраќајот на патиштата, ова согласно членот 3 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата. На Министерството со закон му се доверени вршењето на јавни овластувања од предметната законска материја, меѓутоа овој орган на извршната власт односно министерот за внатрешни работи, со оспорениот член 350 став 1 од Законот, може да го пренесува конкретното јавно овластување за вршење на технички преглед на возилата, на правно лице кое е организација на 10 или повеќе здруженија на граѓани.

Исто така, со Законот не е лимитирано на колкав број правни субјекти министерот за внатрешни работи може да го пренесе овластувањето за вршење на технички преглед, но се дефинира организациониот облик на овластеното правно лице и се елиминира техничкиот преглед да го вршат само физички лица или други форми на правни лица.

Оттука, според Судот со законската определба јавното овластување за вршење на технички преглед на возилата да може министерот од соодветното министерство, да го пренесува на неограничен број правни субјекти под услови кои законот ги определил особено и во однос на нивниот организационен облик на правно лице, воопшто не се повредува уставната определба во членот 55 од Уставот, со која се гарантира слободата на пазарот и претприемаштвото. Имено, законското регулирање на овие прашања со соодветен пристап каков што е и во оспорената одредба од Законот е детерминирано и од специфичната материја од сферата на безбедноста на сообраќајот на патиштата а во тие рамки и вршењето на техничкиот преглед на возилата за чие спроведување, според

Законот, е надлежно Министерството за внатрешни работи. Во случајов се работи за пренесување на јавно овластување на надлежен државен орган на определени правни субјекти и под определени услови. Поради тоа, правата и обврските кои се утврдени во оспорената одредба од законот ја изразуваат определбата на законодавецот да го регулира вршењето на техничкиот преглед на возилата како битен сегмент во безбедноста на сообраќајот на патиштата, на начин и под услови кои ќе овозможат зачувување на природата, животната средина и здравјето на луѓето, што претставуваат елементи поради кои согласно членот 55 став 3 од Уставот, слободата на пазарот и претприемништвото можат со закон да се ограничат.

5. Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.133/2002)

117.

- Закон за заштита на лични податоци

- Law on the Protection of Personal Data

- Пропишувањето конкретни постапки и мерки, како и начин на користење на податоците од страна на секој одделен ракувач со збирка на податоци, не значи овластување за донесување на прописи за извршување на законот и одземање на таквите ингеренции од органите на извршната власт. Тоа има за цел определување, односно преземање на организациони, технолошки и други мерки од интерен карактер (интерен пропис) од страна на ракувачот на збирката на податоци во улога на обезбедување на заштитата на тие податоци.

- Defining concrete procedures and measures, as well forms of data usage by any data base user, does not represent any authorization to issue regulations on how to enforce laws or any withdrawal of such tasks from legal enforcement institutions. Its purpose is to define or to under take organizational, technological and other measures of internal character (internal regulations) by the data base user having the task to secure data protection.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 29 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 13 став 2, член 29 став 1 точка 2 и член 33 од Законот за заштита на лични податоци ("Службен весник на Република Македонија" бр.12/94 и 4/02).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 13 став 2, член 29 став 1 точка 2 и член 33 од Законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што оспорените одредби содржеле овластување за донесување на подзаконски пропис за извршување на законите од страна на ракувач со збирка на податоци што не било во согласност со член 8 став 1 алинеја 3 и членовите 18 и 91 алинеја 1 и 5 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 13 став 2 од Законот, поблизок пропис за постапките и мерките од ставот 1 на овој член и за начинот на користењето на податоците донесува ракувачот со збирката, а според член 29 став 1 точка 2 од Законот, со парична казна од 20 плати до 35 плати за прекршок ќе се казни ракувачот со збирката на податоци ако со пропис не ги определи и

спроведува постапките и мерките за обезбедување на личните податоци (членот 13).

Со член 33 од Законот се уредува дека ракувачите со збирки на податоци ќе ги донесат прописите од членот 13 на овој закон во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, владеењето на правото е една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно член 18 став 1 од Уставот се гарантираат сигурноста и тајноста на личните податоци, а според ставот 2 од овој член, на граѓаните им се гарантира заштита од повреда на личниот интегритет што произлегува од регистрирањето на информации за нив преку обработка на податоците.

Според член 91 алинеја 1 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување, а според алинеја 5 од овој член од Уставот, донесува уредби и други прописи за извршување на законите.

Со Законот за заштита на лични податоци се уредува заштитата на личните податоци, со цел да се обезбеди приватност и тајност на податоците кои се однесуваат на лицето, а се предмет на прибирање, обработка, чување, користење и размена во облик на автоматизирани или рачни збирки на податоци.

Со овој закон е определено дека збирка на податоци е организирано множество на податоци кое во целост или делумно содржи лични податоци (евиденција, регистар, база на податоци, или друго множество на податоци), кое се води и користи со средства за автоматска обработка на податоци или на класичен начин, а ракувач со збирка на податоци е правно лице, физичко лице или поединец во вршење на самостојна дејност или професија, кое со закон или писмена согласност на лицето е овластено да воспоставува, одржува и користи збирка на податоци кои содржат лични податоци (член 3 точки 3 и 4 од Законот).

Според член 4 од Законот, збирките кои содржат лични податоци се воспоставуваат, водат и одржуваат само врз основа на закон или врз основа на писмена согласност на лицето на кое се

однесуваат податоците, а според член 7 став 1 од овој закон, ракувачот со збирката може во случаите определени со закон одредени работи поврзани со прибирањето, обработката, чувањето, користењето и доставувањето на личните податоци да ги пренесе на друго правно лице, поединец во вршење на самостојна дејност или професија или физичко лице овластено за вршење на таква дејност.

Согласно член 13 став 1 од Законот, ракувачот со збирката на податоци презема организациони и технолошки постапки и мерки со кои се: обезбедуваат просториите, опремата и програмската поддршка со која се обработуваат личните податоци; гарантира безбедност на доставувањето и преносот на личните податоци и оневозможува неовластен пристап до опремата и програмската поддршка со која се обработуваат личните податоци и збирките кои содржат лични податоци.

Надзорот над законитоста и преземањето мерки за извршување на овој закон, ги врши органот на управата определен со законот со кој се установува збирката на податоци, а инспекцискиот надзор над спроведувањето на организационите и технолошките постапки и мерки за заштита на личните податоци ги врши органот на управата надлежен за работите на информатика и за информациониот систем на Република Македонија (член 26 од Законот).

Тргувајќи од содржината на наведените уставни и законски одредби, јасно произлегува дека сигурноста и тајноста на личните податоци е уставно загарантирана и дека таквата гаранција е операционализирана со Законот за заштита на лични податоци. Притоа, заштитата на личните податоци, покрај правната заштита, вклучува и мноштво други организациони, технолошки и други мерки што треба да ги обезбедат и преземат сите субјекти што учествуваат во процесот на прибирање, обработка, чување, користење, доставување и размена на таквите податоци. Во оваа смисла, според мислењето на Судот, пропишувањето на конкретните постапки и мерки и начин на користење на податоците од страна на секој одделен ракувач со збирка на податоци, не значи овластување за донесување на прописи за извршување на законот и одземање на таквите ингеренции од органите на извршната власт, туку на определување односно преземање на организациони, технолошки и други мерки од интересен карактер, (интересен пропис), од страна на ракувачот на збирката на податоци, во улога на обезбедување на заштитата на тие податоци. На овој начин, не се повредуваат принципите на: владеењето на правото, гаранцијата за заштитата на

личните податоци и надлежноста на Владата за извршувањето на законите, туку, напротив, се обезбедува механизам за заштитата на личните податоци.

Врз основа на наведеното, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 13 став 2, член 29 став 1 точка 2 и член 33 од Законот за заштита на лични податоци со напред наведените одредби од Уставот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.189/2002)

118.

- Закон за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија"

- Law on announcing laws and other regulations and acts in the 'Official Gazette of the Republic of Macedonia'

- Објавувањето на законите, другите прописи и акти и издавањето на службеното гласило на државата е од јавен интерес и се врши преку посебно јавно претпријатие чиј статус и положба е утврден со самиот закон. Основачките права спрема него ги има Републиката.

- Announcement of laws, other regulations and legal acts and their publication in the official gazette of the state is a matter of public interest, thus being performed through a special public enterprise, whose status and

position is defined by the law itself. Any rights of founders in relation to that enterprise are given to the Republic.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 22 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.56/99 и 43/02).

2. Душан Топаловски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 22 од Законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што со оспорената одредба се нарушувале правата на вработените во Јавното претпријатие Службен весник на Република Македонија-Скопје, кои би произлегле од правата на приватизација, што не било во согласност со член 30 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 22 од Законот, со денот на влегувањето во сила на овој закон имотот со кој располага постојната Нивинско издавачка работна организација Службен весник на Република Македонија-Скопје станува државна сопственост.

4. Според член 30 став 1 од Уставот се гарантира правото на сопственост и правото на наследување, според ставот 2 од овој член, сопственоста создава права и обврски и треба да служи за доброто на поединецот и на заедницата, а според ставот 3 од овој член од Уставот, никому не можат да му бидат одземени или ограничени сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, освен кога се работи за јавен интерес утврден со закон.

Согласно член 2 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", објавувањето на законите и другите прописи, акти и издавањето на службеното гласило "Службен весник на Република Македонија" е од јавен интерес.

Според член 11 став 1 од Законот, работите од јавен интерес од член 2 од овој закон ги врши Јавното претпријатие Службен весник на Република Македонија-Скопје, а според член 21 од Законот, со денот на влегување во сила на овој закон (влегол во сила на 8 септември 1999 година) постојната Новинско издавачка работна организација Службен весник на Република Македонија-Скопје продолжува да работи како јавно претпријатие од член 11 на овој закон, а Владата на Република Македонија ги презема основачките права во него.

Согласно член 23 од Законот, вработените, средствата, правата и обврските на постојната Новинско издавачка работна организација Службен весник на Република Македонија-Скопје ги презема Јавното претпријатие.

Тргувајќи од анализа на содржината на наведените уставни и законски одредби, јасно произлегува дека објавувањето на законите, другите прописи и акти и издавањето на службеното гласило на државата е од јавен интерес и дека тоа се врши преку посебно јавно претпријатие чиј статус и положба е утврден со самиот закон и спрема кое основачките права ги има Републиката.

Судот имаше предвид дека Новинско издавачката работна организација Службен весник на Република Македонија – Скопје, до донесување на Законот од 1999 година имаше статус и делуваше како организација од посебен општествен интерес, какви што беа и другите организации од информативно – издавачката дејност. Притоа, според Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, трансформацијата според овој закон, не се врши на претпријатија и организации кои со закон е утврдено дека вршат работи и дејности од посебен општествен интерес, препуштајќи ја можноста тие да се трансформираат со друг закон. Со донесувањето на Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", законодавниот орган, поаѓајќи од дотогашниот статус и положба, се определил НИРО со имот во општествена сопственост, да ја организира односно да продолжи со работа како Јавно претпријатие, спрема кое основачките права во него ги презема Владата на Република Македонија.

Според тоа, со содржината на оспорената одредба, според која имотот на поранешната НИРО станува државна сопственост, според мислењето на Судот, не се нарушуваат правата на вработените во Јавното претпријатие и таа одредба не е во несогласност со уставните принципи на правото на сопственост, поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот член 22 од Законот со одредбата на член 30 од Уставот.

Во однос на наводите во иницијативата дека службеното гласило на Републиката требало да се приватизира како и другите новинско-издавачки организации, Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.12/2003)

119.

- Закон за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија

- Law on the Election of Members of the Parliament of the Republic of Macedonia

- Уставот на Република Македонија им го гарантира правото на граѓаните на здружување во политички партии со тоа што нивните програми не смеат да бидат насочени кон уривање на уставниот поредок на Републиката. Оспорените одредби кои го уредуваат начинот на формирањето на Државната изборна комисија; начинот на именување на претседател и негов заменик на регионалната комисија; начинот на именување на претседател и заменик на

општинската изборна комисија; начинот на формирањето на избирачкиот одбор не се однесуваат на ограничување или повреда на правото на здружување на граѓаните.

- The Constitution of the Republic of Macedonia guarantees the right to the citizen to join in political parties, whereby their respective party programs are not allowed to be focused against the constitutional system of the Republic. The provisions subject to this case, thus defining the procedure for the establishment of an Election Commission of the State, the procedure for the designation of its president and his deputies and his representatives on a regional level, as well the representatives in the communal election commissions and the procedure for the establishment of the election committee, do not relate to any restriction or violation of the right to the citizen to join freely to legal organizations.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 13, член 17, член 21, член 25 и член 125 став 1 и став 2 од Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.42/02)

2. СЕ ОТФРЛА:

а) барањето: Судот, до донесување на конечна одлука да го сопре изборниот процес на парламентарните избори за 2002 година.

б) барањето за оценувањето уставноста и законитоста на постапката за избор на граѓанинот Фазли Велиу за пратеник во Собранието на Република Македонија.

3. Движењето за обнова на Македонија, Партијата на пензионерите на Република Македонија, Граѓанската алијанса на Македонија и Републиканската партија на Македонија, на Уставниот суд на Република Македонија, му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбите од законот означен во точката 1 од ова решение.

4. Според наводите во иницијативата во определувањето на поимите “политички партии во опозиција” и политички партии на власт” противуставно било внесено мерилото “кои на последните избори за пратеници добиле најмногу гласови на пропорционалната листа”. Во ова неуставно мерило било дополнително вметнато уште едно временско мерило: “13 мај 2001 година” со што се спојувале две различни состојби, една, во ставот 2, што се однесувала за политичките партии во опозиција и втората, во ставот 4 што се однесувала за политичките партии што се на власт.

Со ваквата законска формулација се повредувало уставното начело за еднаквоста. Имено четири политички партии се фаворизирале, затоа што од нив се избирале целосните состави на изборните органи. Со тоа, останатите политички субјекти, во изборниот процес, биле ставени во нееднаква положба.

Како последица на ваквото законско регулирање, доаѓало до фактичко непостоење на елементарни претпоставки за спроведување на изборите во изборните единици 6 и 2.

Исто така, во иницијативата се наведува дека било прекршено и општото начело на избирачко право во случајот на граѓанинот Фазли Велиу, кој бил предложен за кандидат за пратеник во Собранието на Република Македонија, независно од тоа што немал активно избирачко право поради немање постојано живеалиште на територијата на Република Македонија.

Според подносителите на иницијативата, постоела и несогласност меѓу Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија и Законот за избирачкиот список.

Едновременно, со иницијативата се бара Судот, до конечно усогласување на овие два закона, да го запре изборниот процес на парламентарните избори 2002 година.

5. Судот на Седницата утврди дека со членовите 13, 17, 21 и 25 од Законот се уредува начинот на формирањето на Државната комисија; начинот на именување на претседател и негов заменик на регионалната комисија; начинот на именување на претседател и заменик на општинската изборна комисија и начинот на формирањето на избирачкиот список.

Со одредбите од членот 125 став 2 и став 4 од Законот се појаснува кои политички партии се на власт.

6. Согласно член 20 став 1 од Уставот на граѓаните им се гарантира слободата на здружување заради остварување и заштита на нивните политички, економски, социјални, културни и други права и уверувања.

Во ставот 2 на овој член од Уставот е предвидено граѓаните да можат слободно да основаат здруженија на граѓани и политички партии.

Според ставот 3 на овој член од Уставот програмите и дејствувањето на здруженијата на граѓаните и политичките партии не можат да бидат насочени кон насилно уривање на уставниот поредок на Република Македонија и кон поттикнување на воениа агресија или разгорување на национална, расна или верска омраза или нетрпеливост.

Со ставот 4 на овој член од Уставот се забрануваат воени или полувени здруженија што не им припаѓаат на вооружените сили на Република Македонија.

Понатаму, согласно член 22 став 1 од Уставот секој граѓанин со наполнети 18 години живот стекнува избирачко право.

Избирачкото право, согласно ставот 2 на овој член од Уставот е еднакво, општо и непосредно и се остварува на слободни избори со тајно гласање.

Според ставот 3 на овој член од Уставот, избирачко право немаат лицата на кои им е одземена деловната способност.

Како што се гледа од наведените одредби, Уставот им го гарантира правото на граѓаните на здружување во политички партии.

Притоа, ваквото здружување го условува со тоа што нивните програми не смеат да бидат насочени кон уривање на уставниот поредок на Републиката.

Уставот предвидува и забрана во смисла што не дозволува воени или полувоени здруженија што не им припаѓаат на вооружените сили на Република Македонија.

Други ограничувања во поглед на слободата на здружувањето на граѓаните, Уставот не познава.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека оспорените одредби од Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија (членовите 13, 17, 21, 25) не се однесуваат на ограничување или повреда на правото на здружување на граѓаните, туку го уредуваат начинот на формирањето на Државната изборна комисија; начинот на именување на претседател и негов заменик на регионалната комисија; начинот на именување на претседател и заменик на општинската изборна комисија; начинот на формирањето на избирачкиот одбор.

Имено, според Судот, овие оспорени одредби се, еден вид, одредби од техничка природа во контекст на останатите одредби од Законот.

Во овој контекст Судот ги имаше предвид и одредбите од членот 125 од Законот кои се поместени во главата на “преодните и завршните одредби” и со кои всушност се појаснува кои политички партии се во опозиција(став 2) и кои политички партии се на власт (став 4).

Во случајов, Судот оцени дека, тие имаат цел да ги разрешат евентуалните проблеми во применувањето на Законот.

Инаку, што се однесува до наводите во иницијативата дека со нив се повредувал членот 22 став 2 од Уставот, кој зборува за карактерот на избирачкото право, Судот оцени дека истите не стојат од причина што овој член од Уставот го регулира индивидуалното избирачко право што го стекнува секој граѓанин со наполнети 18 години и начинот на неговото оставрување (на слободни избори со тајно гласање).

Имено, според Судот, ова право не може да се доведува во корелација со дефинициите на партиите во опозиција и партиите на власт.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека не може основано да се постави прашањето за уставноста на оспорените одредби од Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија.

7. Што се однесува до барањето, Судот да го сопре изборниот процес на парламентарните избори за 2002 година, додека меѓусебно не се усогласат Законот за избор на пратеници во Собранието на Република Македонија и Законот за избирачки список, согласно член 110 од Уставот, Судот не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на законите.

Инаку, имајќи ја предвид одредбата од членот 27 од Деловникот според која Судот може да ги запре од извршување поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорениот акт, Судот оцени дека, во конкретниов случај не постои ниту теоретска шанса за изрекување на ваква метка од причина што иницијативата е поднесена по завршувањето на изборниот процес на парламентарните избори за 2002 година.

8. Што се однесува до прашањето дали граѓанинот Фазли Велиу бил предложен за кандидат за пратеник во Собранието на Република Македонија, независно од тоа што немал активно избирачко право, Судот оцени дека тоа прашање спаѓа во надлежноста на редовните судови, односно дека истото излегува од доменот на надлежноста на овој Суд.

9. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1, 2 и 3 од ова решение.

10. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стој мен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р ЈосифТалевски. (У. бр. 151/2002)

120.

- Закон за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија" (службени јазици на кои се објавуваат законите)

- Law on the announcement of laws and other regulations and legal acts in the 'Official Gazette of the Republic of Macedonia' (Official languages, on which laws are being published)

- Право е на законодавецот, во рамките на определбите утврдени со Уставот, да утврди користење на друг службен јазик, различен од македонскиот, доколку тој јазик го зборуваат најмалку 20% од граѓаните на Република Македонија.

- It is the right given to the legislator to define, within the framework defined by the constitution, the use of another official language, other than the Macedonian language, if the respective language is spoken by at least 20% of the citizen of the Republic of Macedonia.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 8 став 2 од Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија" објавен во ("Службен весник на Република Македонија" бр.56/99 и 43/02).

2. М-р Ѓорѓи Наумов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 8 став 2 од Законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што со оспорената одредба се предвидувало законите да се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија" и на друг службен јазик и писмо, а не само на македонски јазик и неговото кирилско писмо како службен јазик на целата територија во Република Македонија и во нејзините меѓународни односи, што не било во согласност со член 7 став 1 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 8 став 2 од Законот, законите се објавуваат и на друг службен јазик и писмо што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои припаѓаат на заедниците во Република Македонија.

4. Според Амандман V точка 1 став 1 од Уставот, на целата територија на Република Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо, а според ставот 2 од оваа точка, друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, исто така, е службен јазик и неговото писмо, како што е определено со овој член.

Согласно став 5 точка 1 од овој амандман на Уставот, во органите на државната власт во Република Македонија службен јазик различен од македонскиот јазик, може да се користи во согласност со закон.

Според точката 2 од Амандманот V на Уставот, со овој амандман се заменува членот 7 од Уставот на Република Македонија.

Со Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", се уредува објавувањето на законите, другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", како и издавањето на службеното гласило "Службен весник на Република Македонија". Со член 8 став 1 од овој закон се уредува дека "Службен весник на Република Македонија" се издава на македонски јазик и на неговото кирилско писмо.

Согласно ставот 2 на член 8 од Законот, кој е дополнување на членот 8, направено со Законот за дополнување на Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија" кој влегол во сила на 5 јули 2002 година, се определува дека законите се објавуваат и на друг

службен јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои припаѓаат на заедниците во Република Македонија, што во конкретниот случај е и предмет на оспорување.

Тргувајќи од анализа на наведените одредби јасно произлегува дека службен јазик во Република Македонија е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и дека тоа се однесува на целата територија на Република Македонија и во нејзините меѓународни односи. Во Република Македонија, исто така, службен јазик и неговото писмо е и друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, во рамки на определбите со Амандман V на Уставот. Во таа смисла, со став 3 на точка 1 од овој амандман е уредено дека личните документи на граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, се издаваат на македонски јазик и неговото писмо, како и на тој јазик и неговото писмо во согласност со закон. Со ставот 4 на оваа точка, се уредуваат прашањата на употребата на тој јазик во комуникацијата помеѓу граѓаните и подрачните единици на министерствата и министерствата и обратно, а со ставот 6 на оваа точка се уредува дека во единиците на локалната самоуправа јазикот и писмото што го користат најмалку 20% од граѓаните е службен јазик, покрај македонскиот јазик и неговото кирилско писмо. За употребата на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20% од граѓаните во единиците на локалната самоуправа, одлучуваат органите на единиците на локалната самоуправа.

За одбележување е дека во рамките на определбите за користењето на службен јазик различен од македонскиот јазик, со ставот 5 од точка 1 на Амандман V на Уставот е утврдено дека во органите на државната власт во Република Македонија службен јазик различен од македонскиот јазик, може да се користи во согласност со закон. Поаѓајќи од таквата уставна определба, законодавецот во функција на нејзината операционализација, со дополнувањето на Законот за објавување на законите и другите прописи и акти во "Службен весник на Република Македонија", утврдил дека законите се објавуваат и на друг службен јазик и писмо што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните кои припаѓаат на заедниците во Република Македонија.

Врз горенаведените основи, од 15 јули 2002 година, законите во "Службен весник на Република Македонија" се објавуваат и на албански јазик и неговото писмо.

Тргувајќи од наведеното, според мислењето на Судот, право е на законодавецот, во рамките на определбите утврдени со Уставот, да утврди користење на друг службен јазик различен од македонскиот јазик, како што е во конкретниот случај со оспорената одредба во однос на објавувањето на законите и дека на тој начин не се повредуваат уставните принципи за употреба на службениот јазик. Притоа, Судот оцени дека на одредбите за употребата на службениот јазик треба да се приоѓа на целовит и конзистентен начин, а не фрагментарно како што е постапено од страна на подносителот на иницијативата, според кој оспорената одредба од Законот не била во согласност со член 7 став 1 од Уставот (веројатно мисли на став 1 точка 1 од Амандман V на Уставот).

Со оглед на наведеното, пред Судот не се постави прашањето за согласноста на член 8 став 2 од Законот со одредбите од Амандман V на Уставот.

5. Врз основа на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.27/2003)

121.

- Уредба за изменување и дополнување на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија

- Secondary Regulation amending the Regulation on the requirements and the procedure for the use of services provided by the General and Joint Affairs Authority within the Government of the Republic of Macedonia

- Владата има уставно и законско овластување да донесува уредба со која ќе ги утврди условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија за потребите на државните органи за извршување на службените работи кои произлегуваат од надлежностите на соодветниот орган. Предвидувајќи право на користење на патничко возило за поранешниот претседател на Владата по престанок на функцијата, Владата ги пречекорила овластувањата и утврдила права кои не се во функција на извршување на службените работи, што не е во согласност со начелата на еднаквост и владеење на правото.

- The Government has the constitutional and legal authority to issue a Secondary Regulation defining the requirements and the procedure for the use of services provided by the General and Joint Affairs Authority within the Government of the Republic of Macedonia for purposes of the state authorities in charge for the performance of state affairs arising as a result of the tasks designated to the respective authority. By providing the right to use state owned vehicles for the former Prime Minister after termination of his designation to this function, the Government has exceeded its authorization by stipulating rights that are not for the purpose of performing tasks in the area of state affairs, which does not comply with the principle of equality and the Rule of Law.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ УКИНУВА Уредбата за изменување и дополнување на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.86/2002).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавување во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија по повод поднесена иницијатива од Петре Илиевски-адвокат од Скопје, со решение У.бр.167/2002 од 19 февруари 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на Уредбата означена во точката 1 од оваа одлука, затоа што се постави прашањето за нејзината согласност со уставното начело на владеење на правото и начелото на еднаквост утврдени во Уставот на Република Македонија.

4. На седницата Судот утврди дека врз основа на член 46 став 1 од Законот за Владата на Република Македонија, Владата на Република Македонија на 2 февруари 1998 година, донела Уредба за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/98).

Со оваа Уредба се уредуваат условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија (член 1 став 1).

Во ставовите 2 и 3 на член 1 од наведената Уредба се утврдени услугите што ги врши Службата за потребите на Претседателот на Република Македонија, Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија и органите на управата, опфатени со Одлуката за основање на Службата на заеднички работи во Владата на Република Македонија.

Во членот 21 од Уредбата е уредено прашањето дека моторните возила со кои управува и располага Службата (патнички возила, специјални возила и др.) се користат за потребите на репрезентацијата на Републиката, за извршување на службени работи, за потребите на корисниците на услугите од член 1 на оваа Уредба.

Во членот 22 од Уредбата е предвидено што се подразбира под службени работи во смисла на член 21 од Уредбата а тоа е: работа што произлегува од надлежноста на органот на управата утврден со закон, учество на седници и состаноци и вршење на работи од протоколарна природа.

Во членот 25 став 1 од Уредбата е предвидено дека "право на постојано користење на патничко возило имаат Претседателот на Републиката, Претседателот на Собранието на Република Македонија и Претседателот на Владата на Република Македонија.

Во став 2 на член 25 од Уредбата било предвидено дека Владата на Република Македонија може да донесе одлука, право на постојано користење на патничко возило да имаат и други функционери избрани, именувани или назначени од Собранието на Република Македонија, Претседателот на Републиката и Владата на Република Македонија.

На 14 март 2000 год. Владата на Република Македонија донела Уредба за изменување и дополнување на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 22/2000).

Во членот 2 од наведената Уредба било предвидено дека по членот 25 по став 1 се додава нов став 2 кој гласи: "право на постојано користење на патничко моторно возило со возач и придружно возило има и поранешниот претседател на Владата на Република Македонија во траење од една година по престанок на функцијата.

На 24 септември 2002 година Владата на Република Македонија донела Уредба за изменување и дополнување на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 75/2002).

Во член 1 од наведената уредба било предвидено дека: во Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/1998 и 22/2000)" членот 25 ставот 2 се менува и гласи: "право на постојано користење на службено патничко моторно возило со возач и придружно службено патничко моторно возило со возач поединечно

имаат поранешниот претседател на Владата на Република Македонија и поранешниот претседател на Собранието на Република Македонија во време-траење од 4 години по престанок на функцијата.

Во членот 2 од Уредбата било предвидено дека во членот 25 по став 2 се додава нов став 3 кој гласи: "право на постојано користење на службено патничко моторно возило со возач, поединечно имаат поранешниот министер за одбрана и поранешниот министер за внатрешни работи во времетраење од 4 години по престанок на функцијата.

На 18 ноември 2002 година Владата на Република Македонија донела Уредба за изменување и дополнување на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 86/2002).

Во член 1 од наведената уредба е предвидено дека: "во Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/1998, 22/2000 и 75/2002) членот 25 став 2 се менува и гласи: "право на постојано користење на патничко моторно возило со возач и придружно возило има и поранешниот претседател на Владата на Република Македонија во траење од една година по престанок на функцијата.

5. Според член 88 од Уставот, Владата на Република Македонија е носител на извршната власт, која своите права и должности ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Според член 91 од Уставот, Владата на Република Македонија, покрај другото, ја утврдува политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието и е одговорна за нивното извршување, донесува уредби и други прописи за извршување на законите, утврдува начела за внатрешната организација и за работата на министерствата и другите органи на управата, ја насочува и врши надзор над нивната работа и врши и други работи утврдени со Уставот и со закон.

Според член 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" 59/2000), Владата на Република Македонија како носител на извршната власт е орган на Република Македонија кој работите од својата надлежност ги

врши самостојно, во рамките на Уставот, законите и ратификуваните меѓународни договори, а врз основа на принципите на транспарентност, ефикасност и заштита на човековите слободи и права.

Во член 8 од наведениот закон се утврдени надлежностите на Владата, а во член 35, пак, е утврдено дека за извршување на законите Владата донесува уредби со законска сила, уредби, одлуки, упатства, програми, решенија и заклучоци.

Во член 36 точка 2 од Законот за Владата е предвидено дека со уредба Владата го уредува извршувањето на законите: утврдува начела на внатрешна организација на министерствата и другите органи на државната управа и уредува други односи во согласност со Уставот и со законите.

Од наведените уставни и законски одредби произлегува дека Владата на Република Македонија, во системот на организацијата на државната власт, заснована врз принципот на поделбата на власта, е дефинирана како носител на извршната власт, и како таа е самостојна и независна во утврдувањето на политиката на извршувањето на законите и другите прописи на Собранието, во донесувањето на прописи за извршување на законите и во вршење на другите работи, што ги врши врз основа и во рамките на Уставот и законите.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот смета дека Владата има уставно и законско овластување, покрај другото, да донесува уредба со која ќе ги утврди условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија која е основана како заедничка служба за вршење на општите и заедничките услуги за потребите на Собранието на Република Македонија, Владата на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија, Републичкиот судски совет и органите на управата.

6. Според член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба и се еднакви пред Уставот и законите.

Имајќи ја предвид содржината на Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен

весник на Република Македонија" бр.8/1998) произлегува дека со неа се уредуваат условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за потребите на државните органи за извршување на службените работи кои произлегуваат од надлежностите на соодветниот орган.

При тоа, Судот смета дека со Уредбата за условите и начинот на користење на услугите што ги врши Службата за општи и заеднички работи во Владата на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.86/2002) со која е предвидено право на користење на патничко возило на поранешниот претседател на Владата по престанок на функцијата, Владата ги пречекорила овластувањата и несомнено за претседателот на Владата по престанок на функцијата утврдила права кои не се во функција на извршување на службените работи.

Според тоа Судот оцени дека со предвидување на одредени права по престанок на функцијата на поранешниот претседател на Влада овие права стануваат привилегии само поради фактот што одредено лице во определен временски период бил носител на јавна функција, односно со тоа се доведува во прашање начелото на еднаквост и начелото на владеење на правото утврдени во Уставот, поради што одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.167/2002)

122.

- Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата

- Law on Traffic Security on the Roads

- Пропишувањето обврска да мора да се вратат регистарските таблички на моторните возила доколку помине повеќе од 30 дена од нивната важност, како и пропишувањето казна за невраќање на регистарските таблички во

наведената ситуација, не може да се смета за повреда на сопственоста, ниту на правото на жалба кое е обезбедно во прекршочната постапка.

- When defining the obligation to return registry plates issued for motor vehicles after more than 30 days of their date of validity, as well when defining a sanction if the register plates are not being returned in such situations, it can not be considered as a violation of the property right or of the right to an appeal provided within the offense procedure.

- When defining the obligation to return registry plates issued for motor vehicles after more than 30 days of their date of validity, as well when defining a sanction if the register plates are not being returned in such situations, it can not be considered as a violation of the property right or of the right to an appeal provided within the offense procedure.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 14 мај 2002 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување уставноста на член 329 став 2, член 399 став 1 точка 34 во делот: "не му ги врати регистарските таблички на возилото на кое не му е продолжена регистрацијата ни по 30 дена од истекот на важењето на регистрацијата или", и во делот "(член 329 став 2 и)", член 401 став 1 точка 25 во делот: "не му ги врати регистарските таблички на возилото на кое не му е продолжена регистрацијата ни по 30 дена по истекот на регистрацијата или", и во делот: ("член 329 став 2 и)" и член 403 став 1 точка 53 во делот: "кој на надлежниот орган нема да му ги врати

регистарските таблици на возилото на кое не му е продолжена регистрацијата ни по 30 дена од истекот на важењето на регистрацијата, или" ;, и во делот: "(член 329 став 2 и)" од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Службен весник на Република Македонија" бр.14/98, 18/99, 1/2002 и 38/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение затоа што обврската (од член 329 став 2) сопственикот или корисникот на возилото да мора да ги врати регистарските таблички на надлежниот орган во ситуација кога нема да ја продолжи регистрацијата на возилото во рок од 30 дена, како и казнувањето на тие лица ако не постапат така (член 399 став 1 точка 34 во делот ....., член 401 став 1 точка 25 во делот ....., и член 403 став 1 точка 53 во делот ...), значеле (1) повреда на правото на сопственост со оглед дека граѓанинот ги купил регистарските таблички за кои не му се плаќал надоместок при враќање, (2) повреда на правото на жалба со оглед дека не било предвидено донесување поединечен правен акт за одземање на регистарските таблички и оспорување на истото, (3) излегување на Законот надвор од уставните рамки со оглед дека предвидувал ограничување на определени слободи и права за кои Уставот не давал таква можност и (4) значеле повреда на темелната вредност – владеење на правото со оглед на неусогласеноста на Законот со Уставот. Поради тоа со оспорените одредби се повредувале членот 8 став 1 алинеите 3 и 6, членот 15, членот 30 ставовите 1, 3 и 4 и членот 54 ставот 1 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека со член 329 став 2 од Законот се определува "сопственикот, односно носителот на правото на располагање со возилото е должен ако не ја продолжи регистрацијата на возилото во рок од 30 дена од денот на истекот на важењето на сообраќајната дозвола, да му ги врати регистарските таблички на надлежниот орган". Според член 399 став 1 точка 34 од Законот со парична казна од 25.000 до 80.000 денари ќе се казни за прекршок претпријатие или друго правно лице, ако на надлежниот орган не му ги врати регистарските таблички на возилото на кое не му е продолжена регистрацијата ни по 30 дена од истекот на важењето на регистрацијата или ако во пропишаниот рок не го одјави возилото, односно не ја пријави промената на податоците запишани во сообраќајната дозвола (член 329 став 2 и член 342 став 1). Во член 401 став 1 точка 25 од Законот се предвидува со парична казна од

7.000 до 20.000 денари ќе се казни за прекршок автопревозник кога лично управува со свое возило, како и кога ќе го довери своето возило на друго лице на управување, ако на надлежниот орган не му ги врати регистарските таблички на возилото на кое не му е продолжена регистрацијата ни по 30 дена по истекот на регистрацијата, или ако во пропишаниот рок не го одјави возилото, односно не ја пријави промената на податоците запишани во сообраќајната дозвола (член 329 став 2 и член 342 став 1). Според член 403 став 1 точка 53 од Законот со парична казна од 4.000 до 12.000 денари или со казна затвор до 30 дена ќе се казни за прекршок сопственик на возило кој на надлежниот орган нема да му ги врати регистарските таблички на возилото на кое не му е продолжена регистрацијата ни по 30 дена од истекот на важењето на регистрацијата, или кој нема да го одјави возилото или нема да ја пријави промената на податоците запишани во сообраќајната дозвола во рок од 15 дена (член 329 став 2 и член 342 став 1).

4. Покрај тоа, а со цел да се оцени дали има повреда на наведените уставни одредби, Судот ги утврди и следните факти: Според член 325 став 1 од Законот "моторните возила ... што учествуваат во сообраќајот на пат мораат да бидат регистрирани". Според член 325 став 4 од Законот "За регистрираните возила се води евиденција". Во член 326 од Законот се утврдува дека "можат да се регистрираат само оние моторни возила ... за кои на задолжителниот технички преглед ќе се утврди дека се исправни". Според член 328 став 1 од Законот "за регистрирани моторни возила ... се издава сообраќајна дозвола и регистарски таблички", со тоа што според член 329 став 1 од Законот "сообраќајна дозвола за моторни возила се издава со рок на важење од една година". Во член 332 став 1 од Законот се определува дека "регистрација на моторни возила .... врши МВР според живеалиштето, односно седиштето на сопственикот, односно носителот на правото на користење на возилото". Според член 335 став 2 од Законот " ;регистарските таблички мораат да бидат поставени на возилото така што да можат добро да се гледаат од задната, односно предната страна и да бидат читливи". Според член 336 став 1 од Законот "во сообраќај на пат смее да учествува моторно ... возило само за време на важењето на сообраќајната дозвола издадена за тоа возило", а според став 2 "регистрирано возило во сообраќајот на пат ги носи оние регистарски таблички што за тоа возило се издадени и чиј број е запишан во важечката сообраќајна дозвола".

Од изнесените законски одредби, во врска со иницираните прашања произлегува дека регистарските таблички се во функција на идентификација на моторните возила и утврдување на нивната техничка исправност со важност од една година и можност за нејзино продолжување или враќање доколку не се врши нејзино продолжување. Надвор од таквата функција, регистарските таблички немаат никаква улога.

5. Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека пропишувањето обврска (во оспорениот член 329 став 2 од Законот) да мора да се вратат регистарските таблички на моторните возила доколку помине повеќе од 30 дена од нивната важност, како и пропишувањето (во другите три оспорени члена од Законот) казна за невраќање на регистарските таблички во наведената ситуација, не може да се смета за повреда на сопственоста, ниту пак на правото на жалба (тоа му е обезбедено во прекршочна постапка), а нема ниту неусогласеност на Законот со Уставот (со закон се пропишуваат делата кои се казниви и се определуваат казните за нив – член 14), ниту повреда на темелната вредност – владеење на правото (напротив, оспорените законски одредби се во функција на остварувањето на таа вредност).

Поради тоа, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски и д-р Милан Недков. (У.бр.95/2002)

123.

- Докажување на промената на сопственоста на возило (Правилник за регистрација на моторни и приклучни возила и за водењето на евиденцијата за регистрираните моторни и приклучни возила)

- Proving property transfers over vehicles (Regulations for the registration of motor vehicles and trailers as well on the registration of data in relation to registered motor vehicles and their trailers)

- Посебната форма на договорот (писмена форма во вид на јавно заверена исправа) за продажба на моторно возило која ја предвидува оспорениот Правилник претставува само доказ дека е склучен договорот, врз основа на кој се вршат промени во податоците за сопственоста на возилото во евиденциите на моторни возила, односно во јавните исправи (сообраќајната дозвола), согласно Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

- The special contract form (written, in the form of a certified public document) for the sale of motor vehicles provided by the Regulations subject to this case represents only a proof, that the contract has been concluded, as a result to which changes are being registered in the Motor Vehicles Registry or in the public documents (ID Card for the vehicle) in relation to the data regarding the owner of the vehicle, in accordance with the provisions of the Law on Traffic Safety on the Roads.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 25 јуни 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. НЕ СЕ ПОВЕДУВА постапка за оценување законитоста на член 12 став 2 во делот "Промената на сопственоста на возилото се докажува со писмен договор заверен кај нотар" – од Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила и за водењето на евиденцијата за регистрираните моторни и приклучни возила ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2000).

2. Митре Лазов, адвокат од Неготино, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување законитоста на членот 12 став 2 во делот "Промената на сопственоста на возилото се докажува со писмен договор заверен кај нотар" од Правилникот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорената одредба од Правилникот била пропишана задолжителна форма на склучување на одреден вид договор што било спротивно на членот 59 став 1 од Законот за облигациони односи кој дозволувал договорите да се склучуваат во било која форма, освен ако со закон не е поинаку определено.

Исто така во иницијативата се наведува дека со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата или друг закон не се предвидувало задолжително склучување на писмен договор заверен кај нотар за промена на сопственикот на возилото, туку таква обврска за граѓаните спротивно на закон била пропишана со оспорената одредба од Правилникот кој претставувал подзаконски акт донесен од министерот за внатрешни работи.

3. Судот на седницата утврди дека Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила и за водењето на евиденцијата за регистрираните моторни и приклучни возила, во членот 12 став 1 предвидел: "Ако се промени сопственикот односно носителот на правото на располагање со возилото или некој податок од сообраќајната дозвола, се издава нова сообраќајна дозвола".

Во ставот 2 од овој член од Правилникот, е предвидено дека: "Кон пријавата за промена на податоците во сообраќајната дозвола, сопственикот, односно носителот на правото на располагање со возилото приложува документ со кој се докажува промената. Промената на сопственоста на возилото се докажува со писмен договор заверен кај нотар".

4. Според член 8 став 1 алинеја 3 и 4 од Уставот, владеењето на правото и поделбата на државната власт на законодавна, извршна и судска, се едни од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија.

Согласно членот 91 алинеја 1 и 5 од Уставот, Владата на Република Македонија ја утврдува политиката на извршувањето на законите и донесува уредби и други прописи за извршување на законите, а со членот 96 од Уставот е утврдено дека органите на државната управа работите од својата надлежност ги вршат самостојно врз основа и во рамките на Уставот и законите и за својата работа се одговорни на Владата.

Според членот 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000), министерот, меѓу другото, донесува правилници за извршување на законите кога за тоа е овластен со закон. Со членот 56 став 1 од овој закон, е утврдено дека со правилник се утврдуваат и разработуваат одделни одредби на законите и другите прописи заради нивно извршување, а според член 61 став 1 од овој закон, со актите кои ги донесува министерот не може за граѓаните и другите правни лица да се утврдуваат права и обврски, ниту да се пропишува надлежност на други органи.

Понатаму, Судот утврди дека врз основа на членот 338 и членот 397 став 2 од Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата ("Службен весник на РМ" бр.14/98), министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за транспорт и врски, го донесол Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила и за водењето на евиденцијата за регистрираните моторни и приклучни возила ("Службен весник на РМ" бр. 97/2000).

Со наведените одредби од Законот кои претставуваат правен основ за донесување на Правилникот, е всушност дадено овластување министерот со свои прописи да уреди прашања во врска со регистрацијата и евиденцијата на возилата заради извршување на правата и обврските утврдени со Законот.

Во членот 325 од Законот, е утврдено дека моторните возила и возилата на моторен погон, приклучните и запрежните возила што учествуваат во сообраќајот на пат мораат да бидат регистрирани, дадени се исклучоците кога регистрирањето не е потребно и дека за регистрираните возила се води евиденција.

Исто така, во понатамошното нормативно уредување на прашањата кои се однесуваат за регистрација на возилата, Законот со членовите од 325 до 347 пропишал под кои услови можат да се регистрираат возилата, издавањето на сообраќајните дозволи и регистарски таблички, правата и обврските на сопственикот односно носителот на правото на располагање со возилото и други прашања што како основа со законот се утврдени и уредени но упатува на нивна понатамошна разработка со акт на министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за сообраќај и врски.

Имено, согласно членот 328 став 1 и членот 329 од Законот, е предвидено дека сообраќајна дозвола се издава за регистрирани возила која има рок на важење од една година за моторните возила и приклучните возила што ги влече моторно возило, а сопственикот односно носителот на правото на располагање со возилото е должен ако не ја продолжи регистрацијата на возилото во рок од 30 дена од денот на истекот на важењето на сообраќајната дозвола, да му ги врати регистарските таблички на надлежниот орган.

Регистрација на возилата врши Министерството за внатрешни работи според живеалиштето, односно седиштето на сопственикот, односно носителот на правото на користење на возилото, ова согласно членот 332 од Законот.

Според членот 336 од Законот, во сообраќај на пат смее да учествува моторно или приклучно возило само за време на важењето на сообраќајната дозвола издадена за тоа возило и регистрираното возило ги носи оние регистарски таблици што за тоа возило се издадени и чиј број е запишан во важечката сообраќајна дозвола.

Со одредбите од членот 342 од Законот, е пропишано дека сопственикот, односно носителот на правото на располагање со возилото е должен, во рок од 15 дена да го одјави возилото ако е отуѓено, исчезнато, уништено или е отпишано, или ако сопственикот го променил постојаното живеалиште, односно седиште. Во истиот рок сопственикот, односно носителот на правото на располагање со возилото е должен да ја пријави промената на кој и да било податок што е запишан во сообраќајната дозвола, односно потврда за регистрација. Пријавувањето од ставот 1 на овој член се врши во Министерството за внатрешни работи, според местото на регистрација на возилото, а кога се врши промена на живеалиштето, односно седиштето, според новото живеалиште, односно седиште.

Според концептот на Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата а во тие рамки и од анализата на изнесените законски одредби Судот оцени дека интенцијата на законодавецот е со закон да ги пропише правата и обврските на сопственикот односно носителот на правото на располагање со возилото, во однос на прашањата кои се предмет на уредување, меѓутоа неспорен е фактот дека со законот не е определена формата за склучување на договор за промена на сопственоста на возилото.

Наспроти ова, со Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила и за водењето на евиденција за регистрираните моторни и приклучни возила, во членот 12 е предвидено дека ако се промени сопственикот односно носителот на правото на располагање со возилото или некој податок од сообраќајната дозвола, се издава нова сообраќајна дозвола, кон пријавата за промена на податоците во сообраќајната дозвола, сопственикот односно носителот на правото на располагање со возилото приложува документ со кој се докажува промената и промената на сопственоста на возилото се докажува со писмен договор заверен кај нотар.

5. Согласно членот 59 став 1 од Законот за облигациони односи, договорот може да биде склучен во било која форма, освен ако со закон поинаку не е определено. Според ставот 2 од овој член од Законот, барањето на законот договорот да биде склучен во определена форма важи и за сите подоцнежни измени или дополнувања на договорот.

Поаѓајќи од одредбите на членовите 25 и 26 од овој Закон, предлогот за склучување договор направен за неопределен број лица што ги содржи суштествените состојки на договорот за чие склучување е наменет, важи како понуда, а за понуда се смета и излагањето на стоки со означување на цената. Од членот 90 од овој Закон произлегува дека работниците во трговските друштва и другите правни лица што работат на такви работи чие вршење е сврзано за склучување и исполнување на определени договори, како што се продавачите во продавници и други работници кои се наброени, се овластени со самото тоа за склучување и исполнување на тие договори. Па оттука, кога за склучувањето на договорот е потребно да се состави исправа, договорот е склучен кога исправата ќе ја потпишат лицата кои се обврзуваат со не го, а за склучување на двостран договор е доволно двете страни да потпишат една исправа или секоја од страните да го потпише примерокот на исправата што е

наменет за другата страна, ова согласно член 64 став 1 и 3 од Законот.

Според членот 531 од Законот, договорот за продажба со отплата на цената во рати мора да биде составен во писмена форма без оглед на предметот на продажбата.

Од анализата на изнесените законски одредби, посебно имајќи во предвид дека моторните и приклучните возила кои учествуваат во сообраќајот на патиштата, се одреден вид на стока која од страна на трговските друштва и другите правни лица се изнесува и понудува на пазарот со продажба која се остварува во писмена форма со потпис на договорните страни на исправата која ги содржи суштествените состојки на договорот, произлегува и дека подоцнежните промени на сопственоста на возилото не можат да ја исклучат писмената форма на договорите со кои се врши промената на сопственоста на возилото.

Покрај наведеното, Судот оцени дека основот за оспорената одредба од Правилникот во делот кој предвидува промената на сопственоста на возилото да се докажува со писмен договор заверен кај нотар, произлегува и од членот 61 став 3 од Законот за облигациони односи, кој ја регулирал доказната форма на договорот. Имено, според оваа одредба од Законот е предвидено дека ако договорните страни предвиделе посебна форма само да осигураат доказ за својот договор, или да постигнат нешто друго, договорот е склучен кога е постигната согласност за неговата содржина, а за договорачите во исто време настанува обврска да му ја дадат на договорот предвидената форма.

Поради тоа, посебната форма на договорот (писмена форма во вид на јавно заверена исправа) за продажба на моторно возило како што е предвидено со оспорената одредба од Правилникот претставува само доказ дека е склучен договорот, со цел подоцна врз основа на таквиот доказ да се извршат промени во податоците за сопственоста на возилото во евиденциите на моторни возила односно во јавните исправи (сообраќајната дозвола), а на кои промени обврзува Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата.

Со оглед на тоа, според Судот оспорената одредба од Правилникот неможе независно да се гледа надвор од правата и обврските на сопствениците на возилата кои се утврдени со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата и важноста на

веродостојноста на податоците за сопственоста на возилата особено од аспект на надлежностите на Министерството за внатрешни работи за водење на евиденциите и за безбедноста која во сообраќајот на патиштата задира во правата и на други субјекти. Независно што со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата не се предвидува определена форма при склучување на договор за промена на сопственоста на возилото, со оспорената одредба од Правилникот се имплицира доказното својство на договорот за настанатата промена само преку писмена форма во вид на јавно заверена исправа, што е во согласност со изнесените одредби од Законот за облигациони односи. Исто така, оспорената одредба од Правилникот исклучиво има својство и се однесува на спроведување односно операционализација на правата и обврските утврдени со Законот за безбедност на сообраќајот на патиштата и е усмерена кон нивно практикување.

Поради тоа, Судот утврди дека оспорената одредба од Правилникот не е во несогласност со закон.

6. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.13/2003)

124.

- Закон за решавање на судирот на надлежности, за изземањето на службените лица и органите надлежни за решавање по жалба во управната постапка

Law on disputes regarding the tasks, as well on the Exclusion of Officials and Authorities that are in Charge in Cases of Appeals Submitted within the Framework of the Administrative Procedure

- Судот ќе укине, односно отстрани од правниот поредок закон кој ни суштински ни термилошки не соодветствува на правниот поредок на Републиката.

The Court shall terminate laws that do not meet the material, nor the terminological requirements of the legal system of the Republic.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 и член 112 од Уставот на Република Македонија и член 70 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" ; бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ УКИНУВА Законот за решавање на судирот на надлежности, за изземањето на службените лица и органите надлежни за решавање по жалба во управната постапка ("Службен весник на СРМ" бр.22/1978).

2. Оваа одлука произведува правно дејство од денот на објавувањето во " Службен весник на Република Македонија".

3. Уставниот суд на Република Македонија, со Решение У.бр.179/2002 од 12 и 13 ноември 2003 година, поведе постапка за оценување уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека со членовите 1, 2, 3 и 4 од оспорениот закон се определува кој треба да одлучува кога постои судир на надлежности: меѓу органите на управата на иста општина или на иста градска заедница (извршниот совет на собранието на општината, односно на собранието на градската заедница); меѓу самоуправните организации и заедници основани на подрачје на иста

општина, односно на подрачје на иста градска заедница кога во вршење на доверените овластувања решаваат во поединечни управни работи за права и обврски како и за судирите меѓу тие организации и заедници и органите на управата на и ста општина, односно на иста градска заедница (извршниот совет на собранието на општината, односно извршниот совет на собранието на градската заедница); меѓу републичките органи на управата и републичките организации, како и меѓу републичките организации (Извршниот совет на Собранието на СРМ); меѓу организациите што вршат работи од општ интерес за Републиката, самоуправните организации и заедници основани на територијата на Републиката (Извршниот совет на Собранието на СРМ); меѓу собранијата на општините (Извршниот совет на Собранието на СРМ).

Согласно членот 5 на овој закон, судирите на надлежности кои, како такви, не се предвидени со овој закон и за кои не е определена надлежност на друг орган, ги решава Врховниот суд на Република Македонија.

Согласно членот 6 од Законот, за управна работа е надлежен да решава орган на управа, а решението во управна постапка го донесува функционерот што раководи со органот на управата, ако со прописите за организација на тој орган или со други прописи не е определено поинаку.

Ставот 2 на овој член од Законот предвидува функционерот што раководи со органот на управата да може да овласти друго службено лице на истиот орган за решавање во управните работи од определен вид на работи, а според ставот 3 на истиот член од Законот, овластувањето го опфаќа и водењето на постапката што му претходи на решавањето.

Членот 7 од Законот го регулира прашањето за тоа кој одлучува за изземање на функционерите на одделни управни органи. Така, за изземање на службено лице на републички орган на управата одлучува функционерот што раководи со тој орган на управа; за изземање на функционер што раководи со орган на управата, во состав на републички орган на управата, одлучува функционерот што раководи со републичкиот орган на управата; за изземање на функционер што раководи со републички орган на управата одлучува Извршниот совет на Собранието на СРМ; за изземање на службено лице на колегијален републички орган на управа одлучува претседателот на тој орган, а за изземање на член на републички

колегијален орган на управа одлучува Извршниот совет на Собранието на СРМ и за изземање на службено лице, односно функционер што раководи со општински орган на управа или со орган на управа на градската заедница, одлучува органот определен со пропис на соодветната општина, односно градска заедница.

Членот 8 од Законот го уредуваат прашањето за надлежноста на органите за одлучување во втор степен кога во прв степен решавал извршниот совет на собранието на општината, по жалба против решението на тој орган решава Извршниот совет на Собранието на СРМ, или органот што тој ќе го определи.

Согласно членот 9 од Законот кога во прв степен решава општински орган на управата, односно орган на управата на градска заедница, по жалба против решението на тој орган решава соодветниот републички орган на управата, доколку со посебен закон поинаку не е определено.

Ставот 2 на овој член од Законот предвидува дека по жалба против првостепеното решение на републички орган на управа, кој е во состав на друг орган на управата, решава органот во чиј состав е органот што го донел решението, освен ако со посебен пропис не е определено по жалба да решава друг орган.

Членот 10 од Законот го регулира прашањето во врска со давање помош на органите што работат на решавањето на управните работи во смисла што го овластуваат републичкиот секретар за законодавство и организација да пропише обрасци за покани, доставници, наредби за доведување, записници и сл.

Последниот член 11 од Законот содржи одредба за негово влегување во сила (осмиот ден од денот на објавувањето во Службен весник на СРМ).

5. Судот утврди дека овој закон влегол во сила на 24 јуни 1978 година. Од тогаш не е менуван, не е дополнуван и не е оспорувана неговата уставност.

Законот ни суштински ни термилошки не соодветствува на правниот поредок на Република Македонија, во кој не постојат градски заедници, извршни совети на собранија на општините, ниту собранија на градските заедници, самоуправни организации и заедници и сл.

Исто така, Законот содржи решенија за судир на надлежност меѓу одделните органи во органот на управата кои веќе не егзистираат во правниот поредок на Република Македонија.

Последното прашање што овој закон го уредува е прашањето за одлучување по жалба против решението на првостепениот орган на управа во смисла што надлежноста во такви случаи ја префрлува на Извршниот совет на Собранието на СРМ и сл.

6. Согласно член 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, една од темелните вредности на уставниот поредок е владеењето на правото.

Во тој контекст со Уставот на Република Македонија организацијата на државната власт, односно на органите на управата е поставена на поинаков начин. Така, еден од органите на државната власт е Собранието на Република Македонија кое е претставнички орган на граѓаните и носител на законодавната власт на Република Македонија (член 61 од Уставот).

Потоа, претседателот на Република Македонија, како орган на државната власт, ја претставува Републиката и воедно е врховен командант на вооружените сили на Република Македонија.

Владата на Република Македонија како орган на државната власт, е носител на извршната власт (член 88 од Уставот).

Согласно член 95 од Уставот, државната управа ја сочинуваат министерства и други органи на управата и организации утврдени со закон.

Судската власт, согласно член 98 од Уставот, ја вршат судовите кои, како независни и самостојни органи на државната власт, судат врз основа на Уставот, законите и меѓународните договори ратификувани со закон.

Јавното обвинителство, како орган на државната власт, е единствен и самостоен државен орган кој ги врши своите функции врз основа и во рамките на Уставот и закон.

Согласно член 114 од Уставот, единици на локалната самоуправа се општините.

Од наведените уставни одредби произлегува дека концептот на Уставот е суштински поинаков од оној на Уставот на СРМ од 1974 година, за време на чие важење е донесен оспорениот закон.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди овој закон, всушност, е неприменлив во правниот поредок на Република Македонија, поради што одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.179/2002)

**II. БАРАЊА ЗА ЗАШТИТА НА СЛОБОДИ И ПРАВА
НА ЧОВЕКОТ И ГРАЃАНИНОТ**

*II. REQUESTS FOR THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS AND
FREEDOM OF THE CITIZEN*

125.

- Барање за заштита на слободи и права на човекот и граѓанинот (Пеце Ристевски, Стефан Ристевски, Зоран Ристевски, сите од Битола и ПП "Ротекс"-Битола)

- Request for the protection of human rights and freedoms of the citizen - (Submitted by Mr. Pece Ristevski, Stefan Ristevski, Zoran Ristevski, all of them from Bitola and the private company Rotex from Bitola)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Пеце Ристевски, Стефан Ристевски, Зоран Ристевски, сите од Битола и ПП "Ротекс"-Битола, за заштита на слободите и правата утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

2. Пеце Ристевски, Стефан Ристевски, Зоран Ристевски, сите од Битола и ПП " ;Ротекс"-Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на социјалната припадност утврдени во

членот 110 алинеја 3 од Уставот и заштита на правата утврдени во членот 3 и членот 6 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата, кои биле повредени со неправилно и незаконито постапување и одлучување од страна на редовните судови и Јавното обвинителство. Според подносителите на барањето, со решението на Основниот суд во Битола КС.бр.330/02 од 17.06.2002 година и решението на Апелациониот суд во Битола КСЖ.бр.56/2002 од 22.10.2002 година, неправилно бил применет законот на нивна штета, а како причини поради кои се бара заштитата пред овој Суд, се наведени незаконитото и неправилно работење и одлучување на надлежните органи и злоупотреба на службената должност на лицата кои одлучувале во судските постапки во кои биле донесувани одлуките, па оттука тоа претставувало директна повреда на слободите и правата со дискриминација по основ на социјална припадност на подносителите на иницијативата, поради што се бара поништување на наведените судски решенија.

3. Судот врз основа на наводите во барањето и приложените докази ја утврди следнава фактичка состојба:

Со решение КС.бр.330/02 од 17.06.2002 година на Основниот суд во Битола, отфрлен е обвинителниот акт поднесен од тужителите Пеце Ристевски, Стефан Ристевски и Зоран Ристевски, сите од Битола и ПП "Ротекс"-Битола, против Бранко Џонкински, Симеон Шопов, Сотир Прчковски и Кирил Тасевски, сите од Битола и Балканска банка-Скопје, а за наведени кривични дела предвидени со одредби од Кривичниот законик.

Судот го донесол наведеното решение за отфрлање на обвинителниот акт од причини што согласно одредбите од Законот за кривична постапка, подносителите во барањето и во дополнување на барањето, не извршиле прецизирање на обвинителниот акт, ниту предложиле докази, поради што не можело да се утврди кои дејствија обвинетите ги презеле и за кои кривични дела станува збор, времето и местото на извршување и други обележја за кривичните дела. Кривичниот совет на судот по увидот во супсидијарниот обвинителен акт во овој предмет и увидот во списите по истиот, одлучил дека тој треба да се отфрли како нејасен и непрецизен и по него не може да се постапува.

Со решение КСЖ.бр.56/2002 од 22.10.2002 година, Апелациониот суд во Битола, ја одбил како неоснована жалбата на Пеце, Зоран и Стефан Ристевски и ПП "Ротекс" - Битола, против

решението КС.бр.330/02 од 17.06.2002 година донесено од Основниот суд Битола.

Кривичниот совет на овој суд, постапувајќи по жалбата, утврдил дека првостепеното решение е донесено во совет составен од тројца судии на тој суд согласно членот 22 став 6 од Законот за кривичната постапка, па неосновани се наводите дека судот бил непрописно составен. Тоа што оштетените како тужители, од Врховниот суд на Република Македонија побарале комплетно изземање на битолското Апелационо подрачје од понатамошното постапување по предметот, не значи дека судот бил непрописно составен кога го донесол решението, од причини што странката може да бара изземање само на поименично определен судија кој постапува по предметот односно на судија на повисокиот суд и за таквото барање одлучува Претседателот на Судот. Такво барање не е поднесено поименично, па затоа неоснован бил наводот за сторена суштествена повреда на Законот за кривична постапка. Исто така, оценето е дека првостепениот суд правилно го отфрлил обвинителниот акт како нејасен и непрецизен и по истиот не можело да се постапува. Воедно Апелациониот суд во Битола, во образложението на решението дал одговор и во врска со наводот за повредата на членот 6 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи, дека таа одредба кога е во прашање кривична постапка се однесува на правата, обврските или основаноста на било какви обвиненија против обвинето лице, но во случајов оштетените како тужители не се обвинет и, затоа и не е сторена повреда на таа одредба од Европската конвенција а следствено на тоа и од одредбата од член 1 од Протоколот на Конвенцијата.

Основното јавно обвинителство – Битола, со решение КО.бр.653/2000 од 20.03.2001 година, ја отфрлил кривичната пријава поднесена од Стефан, Пеце и Зоран Ристевски, сите од Битола, против Кирил Тасевски, Симеон Шопов, Сотир Прчковски и Бранко Џонкински, сите од Битола, за кривично дело "злоупотреба на службената положба и овластување", бидејќи не постоеле основи на сомнение дека пријавените Симеон Шопов и Кирил Тасевски, како судии на Основниот суд Битола и Сотир Прчковски и Бранко Џонкински како судии на Апелациониот суд Битола, сториле кривично дело.

Основното јавно обвинителство во решението утврдило дека Кирил Тасевски постапувајќи како извршен судија на Основниот

суд Битола, по предлог за извршување од доверителот Балканска банка-Скопје, во кој како хипотекарни должници се јавуваат Стефан, Пеце и Зоран Ристевски, донел решение И.бр.247/99 од 21.01.1999 година за извршување со продажба на хипотекарниот недвижен имот на Ул. "Маршал Тито" бр.86 во Битола, врз основа на судска спогодба ВПП.бр.70/98 од 30.03.1998 година. Со решение И.бр.247/99 од 1.03.1999 година приговорот е одбиен на должниците и извршното решение останува во сила. Со решение ССЖ.бр.252/99 од 14.04.1999 година на Апелациониот суд Битола, е одбиена и жалбата против извршното решение на првостепениот суд.

Исто така наведените лица со тужба до Основниот суд Битола ПС.бр.193/99 против Балканска банка – Скопје, барале банката да го исполни договорот и на ПП " Ротекс" на име кредит му исплати 10.000 германски марки, како и да им биде исплатен одреден паричен износ на име претрпена штета и изгубена корист, но првостепениот суд донесол пресуда на 16.06.2000 година со која го одбил барањето, а Апелациониот суд Битола, донесол пресуда на 2.10.2000 година со која ја одбил жалбата и ја потврдил пресудата на Основниот суд. Водените постапки на судовите и судиите биле законски и во согласност со нивните законски овластувања.

Врховниот суд на Република Македонија, со свој акт под бр.273/02 од 20.05.2002 година го известил барателот Пеце Ристевски од Битола, дека согласно Законот за кривична постапка, решение за определување друг стварно надлежен суд може да се донесе по предлог на истражниот судија, судија поединец или од претседателот на советот или по предлог на Јавниот обвинител, кога кривичната постапка се води по барање на Јавниот обвинител. Другите странки учесници во постапката не се овластени да предлагаат пренесување на надлежноста.

4. Според член 9 од Уставот, граѓаните се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското убедување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, според членот 8 став 1 алинеја 11 од Уставот, е и почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Од суштината на наведените уставни одредби произлегува дека уставното начело на еднаквост на граѓаните значи забрана на дискриминација на граѓаните по било кој основ утврден во членот 9 од Уставот. Оваа уставна забрана подеднакво ги обврзува сите органи, организации и други субјекти, а вотије рамки и судовите, кога тие решаваат за остварувањето односно заштитата на одделни права подеднакво да го применуваат законот спрема сите граѓани, што значи во исти случаи да донесуваат исти одлуки независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, како и имотната, општествената и политичката припадност на граѓанинот, како и тоа дека заштитата на уставната забрана на дискриминација на граѓаните по наведените основи е утврдена во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија.

Имајќи ја во предвид фактичката и правната состојба по предметот, Судот утврди дека во конкретниот случај не постојат елементи врз основа на кои може да се утврди повреда на забраната на дискриминација по основ на социјална припадност, затоа што и самите подносителите на барањето не наведуваат односно не се повикуваат на ниту еден елемент и податок од кои може да се утврди нивната социјална припадност, а кои евентуално би биле причина за нивна дискриминација по наведените основи од страна на судовите и другите органи кои постапувале по нивните барања.

Со оглед на тоа Судот оцени дека во конкретниот случај барањето на подносителите во суштина не се однесува за заштита од дискриминација по основ на нивната социјална припадност, туку барањето се однесува за испитување на законитостана актите (решенија и одлуки) на судовите и другите правосудни органи кои што постапувале по нивните барања, а за кое Уставниот суд на Република Македонија не е надлежен да одлучува.

Исто така, и во однос на одредбите од членот 3 и членот 6 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи, кои се однесуваат дека никој не смее да биде подложен на мачење, нечовечко или понижувачко постапување или казнување и дека секој има право на правилна судска постапка на какви и да било кривични обвиненија против него, и членот 1 од

Протоколот кон Конвенцијата со кој е обезбедена заштитата на сопственоста, на кои норми се повикуваат подносителите на иницијативата, Судот оцени дека намерата е со начелното повикување на овие норми всушност Уставниот суд да врши контрола на законитоста на поединечните акти на судовите, по кое овој Суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 на ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.197/2002)

126.

- Барање за заштита на слободи и права што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the prohibition of discriminations of the freedom of conviction, thought, conscience, and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Мусовски Шемо од Прилеп, поднесено преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста.

2. Мусовски Шемо од Прилеп, преку полномошникот Шпенд Деваја – адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за поведување постапка за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слободата на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста, а кои му биле повредени со Решението на Министерството за одбрана бр.14-11244/2 од 2.07.2001 година со кое барањето за цивилно служење на воениот рок му било одбиено како неосновано и со Решение на Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната при Владата на Република Македонија бр.28/И-223/3 од 19 декември 2001 година со кое жалбата изјавена против решението на Министерството за одбрана, била одбиена како неоснована.

Во текот на постапката пред Уставниот суд, Мусовски Шемо бил повикан и го отслужил воениот рок со оружје, со што се исцрпело дејствието на решението, односно поединечниот акт со кој бил упатен на отслужување на воениот рок.

Исто така, адвокатот Шпенд Деваја ја повлече иницијативата за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста.

3. Согласно член 3 од Законот за изменување и дополнување на Законот за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2003) членот 10 став 1 се менува во смисла што регрутот кој сака да служи воен рок согласно со членот 8 од овој закон, поднесува писмено барање до Министерството за одбрана, до денот на приемот на поканата за упатување на отслужување на воениот рок, во кое ги наведува причините и начинот на кој сака да го служи воениот рок.

Во конкретниов случај, според Судот, тоа значи дека Мусовски Шемо ова право ќе може да го користи во случај да биде повикан на служење на воениот рок во резервен состав.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по истата.

Со оглед на тоа дека дејствието на поединечниот акт со кој Мусовски Шемо бил упатен на служење на воениот рок, се исцрпело со отслужувањето на истиот, а неговата иницијатива е повлечена, Судот оцени дека постојат процесни пречки за одлучување.

4. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.52/2002)

127.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на јавното изразување на мислата

Request for the protection of freedoms and rights regarding the freedom of conviction

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28, 56 и 70 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

ОДЛУКА

1. СЕ ОДБИВА барањето на Благоја Макариовски, Соња Талевска, Игор Каревски, Билјана Гаревска, Горданчо Мирчевски и Бошко Костовски, членови на Советот на Општина Демир Хисар за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на јавното изразување на мислата, повредени со 22 решенија за именување на претседатели и членови на работните тела на Советот на Општина Демир Хисар и на претставници во органите и телата на јавни претпријатија и установи од локално значење, донесени од Советот на Општина Демир Хисар на 3 декември 2002 година.

2. СЕ ОТФРЛА барањето за заштита на слободите и правата што се однесуваат на избирачкото право, повредени со решенијата означени во точката 1 од оваа одлука

3. Членовите на Советот на Општина Демир Хисар наведени во точката 1 од оваа одлука, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на избирачкото право и јавното изразување на мислата, повредени со решенијата означени во точката 1 од оваа одлука, затоа што во составите на работните тела на Советот, како и во другите органи и тела во кои свои претставници именува Советот, не била применета пропорционалната застапеност на политичките партии, на советниците на Советот избрани на листата на ВМРО-ДПМНЕ, ВМРО ВМРО и Социјалистичката партија, им се ускратувало избирачкото право и јавното изразување на мислата.

4. Судот на седницата утврди дека оспорените решенија се донесени од Советот на општина Демир Хисар, на 3 декември 2002 година, а се евидентирани под бр. 07-178/4 до 25, и со истите се именуваат претседатели и членови на работните тела на Советот, како и претставници на Општината во органите и телата на одделни комунални и други организации од локално значење.

5. Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и

дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, односно ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргнувајќи од содржината на наведените одредби, а имајќи предвид дека подносителите на барањето на обопштен начин се повикуваат на заштита на слободите и правата, барајќи заштита на нивното избирачко право, кое не е во надлежност на Уставниот суд, како и од барањето за заштита на јавното изразување на мислата, што според мислењето на Судот, со ништо не е ускратено, односно преку пропорционалната застапеност или отсуството на примената на таквиот принцип при конституирањето и именувањето на работните тела на органите на локалната самоуправа, не се однесува на принципот на јавното изразување на мислата, поради што Судот одлучи како во точките 1 и 2 од оваа одлука.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојм ен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.36 -б /2003)

128.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.

Request for the protection of freedoms and rights regarding the freedom of conviction, as well the right to public expression and the prohibition to discrimination on a social basis

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Кирил Бошковски од Скопје за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на слободата на уверувањето, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.

2. Кирил Бошковски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата означени во точката 1 од ова решение, за кои што смета дека му биле повредени со Решението бр.14/4-372/2 од 3.08.2001 година од Министерството за одбрана, како и Решението бр.28/ ИИ -183/3 од 17.10.2001 година од Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната на Владата на Република Македонија.

Во барањето се наведува дека именованиот во 1998 година завршил Школа за резервни офицери во Билеќа, со што се стекнал со вишо воено образование и за тоа има приложено диплома.

По распаѓањето на СФРЈ и осамостојувањето на Република Македонија, како независна и самостојна држава тој до Министерството за одбрана поднел барање стекнатиот степен на образование, односно стручна подготовка, да му се верифицира, односно признае и во Република Македонија.

Меѓутоа, со напред наведеното решение Министерството за одбрана го одбило неговото барање, а жалбата изјавена против тоа решение му е одбиена како неоснована.

Подносителот смета дека и со првостепеното и со второстепеното решение тој е дискриминиран во однос на другите граѓани на Република Македонија, кои исто како и него завршиле ист

степен на образование согласно истите прописи, а тоа нивно стекнато право никој не им го оспорувал, што не е случај со неговото право.

Со непризнавање на завршеното вишо воено образование, освен што е ставен во позиција да го третираат како работник, односно граѓанин со пониско образование од фактичкото, истовремено му се ограничувала и слободата на јавно изразување на неговата мисла и убедување во врска со прашањата, односно материјата за која ја стекнал дипломата.

3. Судот на седницата ја утврди следната фактичка состојба: Лицето Кирил Бошковски на 18.04.2000 година до Министерството за одбрана-Одделението за одбрана Кисела Вода, поднел барање за верификација на завршеното вишо воено образование – Школа за резервни офицери во Билеќа, во времето од 21.09.1988 година до 13.04.1989 година, во смисла на признавање на завршеното вишо образование во високообразовните установи на Републиката, повикувајќи се на член 20 од Законот за воените школи и научно-истражувачките установи на Југословенската Народна Армија ("Службен лист на СФРЈ" бр.12/78 и 43/86).

Одделението за одбрана Кисела Вода со Решение бр.14/4-372/2 од 3.08.2001 година го одбило барањето на именувањето со образложение дека според член 20 став 4 од споменатиот Закон, лицето кое завршило школа за резервни офицери стекнува виша воена стручна спрема во смисла на распоредување на должности во вооружените сили и можности за унапредување во чинови, според кој со завршувањето на школата за резервни офицери лицето не се стекнало со вишо образование кое се добива во високообразовните установи на Републиката, но се стекнува со виша стручна подготовка во смисла на распоредување на должности во вооружените сили и можност за унапредување во чинови. Понатаму првостепениот орган образложува дека лицето кое ја има завршено Школата за резервни офицери станува резервен офицер и се распоредува во резервниот состав на Армијата.

Незадоволен од решението на Одделението за одбрана, именувањето изјавил жалба до Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбрната на Владата на Република Македонија, по што Комисијата разгледувајќи го решението по повод изјавената жалба истата ја одбила како неоснована со Решение бр. 28/И -183/3 од 17.10.2001 година, констатирајќи притоа дека првостепениот орган правилно постапил кога врз основа на расположивите докази го одбил барањето на

именуваниот, притоа во целост потврдувајќи ги наводите во првостепеното решение.

Именованиот, во рок од 30 дена од денот на приемот на решението на Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната на Владата на Република Македонија, поднел тужба за поведување на управен спор пред Врховниот суд на Република Македонија.

4. Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на

Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување, политичкото здружување и дејствување и забрана од дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од денот на неговото преземање.

Согласно член 68 од Деловникот, а во врска со примената на член 28, исто така, од Деловникот, Уставниот суд ќе го одбие барањето за заштита на слободите и правата ако не е надлежен да одлучува или ако постојат други процесни пречки за одлучување по барањето.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, а со оглед на фактот што од денот на приемот на решението на Комисијата за решавање во втор степен на Владата на Република Македонија, со кое е одбиена жалбата изјавена против решението на Министерството за одбрана, до поднесувањето на барањето за заштита поминале повеќе од 2 месеци, Судот утврди дека ова барање не е поднесено благовремено, односно во рокот предвиден во членот 51 од Деловникот, поради што постојат и процесни пречки за одлучување по истото.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.200/2002)

129.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on the basis of the freedom of conviction, consciousness, thought and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 став 1 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Андрија Јузбашиќ од Скопје, поднесено преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста.

2. Андрија Јузбашиќ од Скопје, преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република

Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеоста, а кои му биле повредени со Решението на Министерството за одбрана бр.14-1098/3 од 25 декември 2001 година со кое барањето за цивилно служење на воениот рок поднесено од Андрија Јузбашиќ е одбиено како неосновано и со Решение на Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната на Владата на Република Македонија бр.14/6-25/3 од 13 февруари 2002 година со кое жалбата изјавена од регрутот Андрија Јузбашиќ против наведеното решение на Министерството за одбрана, се одбива како неоснована.

3. Во текот на постапката по предметот, Уставниот суд на Република Македонија постапувајќи по предметот У.бр.37/2002, со Одлука од 12 септември 2002 година го укина член 10 став 1 од Законот за одбрана (Одлуката е објавена во " Службен весник на Република Македонија" бр.73/02), кој претставуваше основ за донесување на оспореното решение и е во директна зависност со предметното барање.

Судот на седницата утврди дека во одговорот на Министерството за одбрана бр.03-940/3 од 19 февруари 2003 година, е наведено дека ова министерство постапува согласно наведената одлука на Уставниот суд, со што се обезбедува остварување на правото на приговор на совеста согласно одредбите на Законот за одбрана. Во однос на барателот Андрија Јузбашиќ од Скопје, Комисијата за решавање по барањата на регрутите за служење на воен рок во Армијата без оружје, односно во цивилна служба на Министерството за одбрана, донела решение со кое се усвојува барањето за служење на воениот рок во цивилна служба и регрутот Андрија Јузбашиќ од декември 2002 година се наоѓа на служење на воениот рок во цивилна служба.

Од наведеното, јасно произлегува дека поединечниот акт кој бил повод за поднесување на барањето за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот веќе не постои и е заменет со нов поединечен акт со кој се усвојува барањето на Андрија Јузбашиќ од Скопје, со што настанале процесни пречки за одлучување на Судот по барањето.

4. Според член 28 став 1 алинеја 3 а во врска со член 68 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот

суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување на Судот.

Врз основа на наведената одредба од Деловникот на Уставниот суд, а имајќи предвид дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по барањето, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.55/2002)

130.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on the basis of the freedom of conviction, consciousness, thought and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 став 1 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Михарем Салијев од с. Сарај, поднесено преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од

Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста.

2. Михарем Салијев од с. Сарај, преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста, а кои му биле повредени со Решението на Министерството за одбрана во Општина Карпош-Скопје бр.14-1099/2 од 25 декември 2001 година со кое барањето за цивилно служење на воениот рок поднесено од Михарем Салијев е одбиено како неосновано и со Решение на Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната на Владата на Република Македонија бр.28/ И -21/2 од 13 февруари 2002 година со кое жалбата изјавена од регрутот Мухарем Салијев против решението на Министерството за одбрана, Одделение за одбрана Карпош-Скопје бр.14-1099/2 од 25.12.2001 година, се одбива како неоснована.

3. Во текот на постапката по предметот, Уставниот суд на Република Македонија постапувајќи по предметот У.бр.37/2002, со Одлука од 12 септември 2002 година го укина член 10 став 1 од Законот за одбрана (Одлуката е објавена во " Службен весник на Република Македонија" бр.73/02), кој претставуваше основ за донесување на оспореното решение и е во директна зависност со предметното барање.

Судот на седницата утврди дека во одговорот на Министерството за одбра на бр.03-940/3 од 19 февруари 2003 година, е наведено дека ова министерство постапува согласно наведената одлука на Уставниот суд, со што се обезбедува остварување на правото на приговор на совеста согласно одредбите на Законот за одбрана. Во однос на барателот Мухарем Салијев од с. Сарај, Комисијата за решавање по барањата на регрутите за служење на воен рок во Армијата без оружје, односно во цивилна служба на Министерството за одбрана, донела решение со кое се усвојува барањето за служење на воениот рок во цивилна служба и регрутот Салијев ќе биде упатен на служење на воениот рок во цивилна служба во априлскиот упатен рок во 2003 година.

Според тоа, јасно произлегува дека поединечниот акт кој бил повод за поднесување на барањето за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот веќе не постои и е заменет

со нов поединечен акт со кој се усвојува барањето на Михарем Салијев од с. Сарај, со што настанале процесни пречки за одлучување на Судот по барањето.

4. Според член 28 став 1 алинеја 3 а во врска со член 68 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување на Судот.

Врз основа на наведената одредба од Деловникот на Уставниот суд, а имајќи предвид дека постојат процесни пречки за одлучување по барањето, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.57/2002)

131.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста (приговор на совеста)

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on the basis of the freedom of conviction, consciousness, thought and religious confession (Appeal in relation to the freedom of conscience)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 став 1 алинеја 3 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Сашо Незировски од Крива Паланка, поднесено преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеста.

2. Сашо Незировски од Крива Паланка, преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за поведување постапка за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на слобода на уверувањето, совеста, мислата и вероисповеоста, а кои му биле повредени со Решението на Министерството за одбрана бр.14-786/2 од 21 декември 2001 година со кое барањето за цивилно служење на воениот рок поднесено од Сашо Незировски е одбиено како неосновано и со Решение на Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната на Владата на Република Македонија бр.28/ I -8/2 од 13 февруари 2002 година со кое жалбата изјавена од регрутот Сашо Незировски против решението на Министерството за одбрана, Подрачна единица за одбрана Крива Паланка бр.14-786/2 од 2 1.12.2001 година, се одбива како неоснована.

3. Во текот на постапката по предметот, Уставниот суд на Република Македонија постапувајќи по предметот У.бр.37/2002, со Одлука од 12 септември 2002 година го укина член 10 став 1 од Законот за одбрана (Одлуката е објавена во " Службен весник на Република Македонија" бр.73/02), кој претставуваше основ за донесување на оспореното решение и е во директна зависност со предметното барање.

Судот на седницата утврди дека во одговорот на Министерството за одбрана бр.0 3-940/3 од 19 февруари 2003 година, е наведено дека ова министерство постапува согласно наведената одлука на Уставниот суд, со што се обезбедува остварување на правото на приговор на совеста согласно одредбите на Законот за одбрана. Во однос на барателот Сашо Незировски од Крива Паланка, Комисијата за решавање по барањата на регрутите за служење на воен рок во Армијата без оружје, односно во цивилна служба на Министерството за одбрана, донела решение со кое се усвојува барањето за служење на воениот рок во цивилна служба и регрутот

Сашо Незировски е упатен на служење на воениот рок во цивилна служба во декември односно јануари 2003 година.

Според тоа, јасно произлегува дека поединечниот акт кој бил повод за поднесување на барањето за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот веќе не постои и е заменет со нов поединечен акт со кој се усвојува барањето на Сашо Незировски од Крива Паланка, со што настанале процесни пречки за одлучување на Судот по барањето.

4. Според член 28 став 1 алинеја 3 а во врска со член 68 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување на Судот.

Врз основа на наведената одредба од Деловникот на Уставниот суд, а имајќи предвид дека постојат процесни пречки за одлучување по барањето, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.56/2002)

132.

- Барање за заштита на слободи и права (наводно повредени со преземање на дејствие на службеното и одговорно лице за обезбедување на Уставниот суд на Република Македонија)

Request for the protection of rights and freedoms (Allegedly violated when performing public actions by a person in charge for the security in the Constitutional Court of the Republic of Macedonia)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 став 1 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Драган Петрушевски од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот.

2. Драган Петрушевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата утврдени во член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, а кои права му биле повредени со преземање на дејствие на службеното и одговорно лице за обезбедување на Уставниот суд на Република Македонија.

Имено, подносителот на барањето наведува дека со оглед на тоа што Министерството за внатрешни работи или друг орган нема донесено поединечен акт со кој е сторена повреда на слободите и правата утврдени во Уставот, туку таа повреда е сторена со нечовечко дејство на службеното лице, Судот согласно член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија треба да го заштити подносителот на барањето и да му забрани на службеното лице понатамошно нечовечко и понижувачко однесување односно дејствување а на подносителот на барањето да му дозволи во иднина слободно да може да влегува во просториите на Уставниот суд на Република Македонија.

3. Според член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Поаѓајќи од наведената уставна одредба како и содржината на барањето Судот утврди дека во случајов со барањето

подносителот само начелно се повикува на заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот кој ги штити Уставниот суд, односно се утврди дека преземените дејствија од страна на службеното лице од обезбедувањето не се дејствија со кои се повредуваат слободите и правата утврдени во член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот, туку тоа се дејствија кои се превземаат за обезбедување на редот и дисциплината во Судот кој ред се должни да го почитуваат сите граѓани односно подносители на иницијативи.

4. Со оглед на тоа Судот смета дека барањето во иницијативата во суштина не претставува барање за уставна заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот утврдени во член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот за кој е надлежен Уставниот суд, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.33/2003)

133.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста и мислата и забрана на дискриминација по основ на верска припадност

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the freedom of conviction, consciousness and thought and the discrimination prohibition on the basis of religious confession

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28, 68 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Неџат Муртезовски од Куманово поднесено на 29 март 2002 година преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста и мислата и забрана на дискриминација по основ на верска припадност.

2. Неџат Муртезовски од Куманово, преку полномошникот Шпенд Деваја адвокат од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му по днесе барање за поведување постапка за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот, што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста и мислата и забрана на дискриминација по основ на верска припадност, а кои му биле повредени со Решение на Министерството за одбрана на Република Македонија – Подрачна единица за одбрана – Куманово, под бр.14-461/2 од 28.12.2001 година, со кое е одбиено како неосновано барањето на Неџат Муртезовски за одлагање на служењето на воениот рок и за служењето на воениот рок без оружје во цивилна служба и Решението на Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на одбраната, внатрешните работи, правосудството, управата и работите од верски карактер при Владата на Република Македонија, под бр.28/1-18/2 од 30.01.2002 година, со кое е одбиена жалбата на барателот за алтернативно (цивилно) служење на воениот рок, как о неоснована и е потврдено решението на првостепениот орган.

3. Во текот на постапката по предметот, Уставниот суд на Република Македонија постапувајќи по предметот У.бр.37/2002, со Одлука од 12 септември 2002 година го укина член 10 став 1 од Законот за одбрана (Одлуката е објавена во " Службен весник на Република Македонија" бр.73/02 од 20 септември 2002 година), кој претставува ше основ за донесување на оспореното решение и е во директна зависност со предметното барање.

Судот на седницата утврди дека во одговорот на Министерството за одбрана бр.03-940/3 од 19 февруари 2003 година, е наведено дека ова министерство постапува согласно наведената одлука на Уставниот суд, со што се обезбедува остварување на правото на приговор на совеста согласно одредбите на Законот за одбрана. Во однос на барателот Неџат Муртезовски од Куманово,

Комисијата за решавање по барањата на регрутите за служење на воен рок во Армијата без оружје, односно во цивилна служба на Министерството за одбрана, донела решение со кое се усвојува барањето за служење на воениот рок во цивилна служба и регрутот Незировски ќе биде упатен на служење на воениот рок во цивилна служба во априлскиот упатен рок во 2003 година.

Според тоа, јасно произлегува дека поединечниот акт кој бил повод за поднесување на барањето за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот веќе не постои и е заменет со нов поединечен акт со кој се усвојува барањето на Неџат Муртезовски од Куманово, за служење на воениот рок во цивилна служба, со што настанале процесни пречки за одлучување по барањето.

4. Според член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Врз основа на горенаведената одредба од Деловникот на Уставниот суд, а имајќи предвид дека постојат процесни пречки за одлучување по барањето, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Се лими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.51/2002)

134.

- Именување на заменик на основен јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Гостивар (дискриминација по национална основа)

*Designation of Deputy Public Prosecutor in Gostivar
(Discrimination on the grounds of nationality)*

- Судот ќе го одбие барањето за заштита на слободи и права на човекот и граѓанинот кога нема да најде основи за нивна повреда и кога истото не е поткрепено со веродостојни докази, туку со претпоставки за постоење на докази.

The Court shall not grant any request for the protection of freedoms and rights, when no grounds exist for such violations and if such requests are not supported by objective evidence, but on the basis of speculations for the existence of such evidence.

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 56 и 70 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Тони Петровски, од Гостивар, за заштита на слободите и правата утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

2. Оваа одлука ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

3. Тони Петровски од Гостивар, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, кои биле повредени со дискриминација на подносителот на барањето по национална основа. Според наводите во барањето подносителот бил дискриминиран на тој начин што Собранието на Република Македонија на седницата од 10.04.2003 година не го изгласал предлогот за негово именување за заменик на основниот јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Гостивар и покрај тоа што не била водена расправа по предлогот и не биле изнесени аргументи од кои би можеле да се согледаат причините за неизгласување на предлогот, па поради тоа произлегувало дека барателот како предложен кандидат за наведената функција не бил избран само поради неговата национална припадност. Воедно,

барателот во прилог на ова тврдење наведува дека од записникот од одржаната седница на Собранието на Република Македонија на 10.04.2003 година мо жело да се согледа дека пратениците од политичката партија на ДПА го прекинале текот на гласањето во Собранието уште пред почетокот на изборот на предлогот за именување на барателот, со забелешка дека застапеноста на предложени кандидати од албанска националност не била во доволен број како било договорено во Рамковниот договор и како резултат на тоа партиите се договориле предлогот за именување на барателот да не го изберат. Од овие причини подносителот бара Уставниот суд во заштита на неговите слободи и права утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот, да го задолжи Собранието да ја повтори постапката по однос на изборот за негово именување на предложената функција.

4. Судот врз основа на наводите во барањето, увидот во стенограмот од Седумнаесеттата седница на Собранието на Република Македонија на која било извршено именувањето на јавни обвинители и заменици јавни обвинители во јавните обвинителства на Република Македонија и увидот во Записникот од наведената седница на Собранието која била одржана на 10.04.2003 година, ја утврду следнава фактичка состојба:

Според содржината на стенограмот од Седумнаесеттата седница на Собранието на Република Македонија одржана на 10.04.2003 година во текот на работењето на седницата претседателот на Собранието отворил претрес за секој поединечен предлог за именување заменици на јавниот обвинител на Основното јавно обвинителство во Гостивар, предлозите ги ставал на гласање и го констатирал нивниот избор, а во продолжение и без прекин на седницата исто така бил отворен претрес по предлогот на Тони Петровски да биде именуван за заменик на јавниот обвинител на Основното јавно обвинителство во Гостивар. По однос на овој предлог, бидејќи никој не барал збор, претседателот на Собранието го заклучил претресот и предлогот го ставил на гласање, за кој од присутните 61 пратеник, гласале 56 пратеници, никој не гласал "за", "против" гласале 51, а од гласањето се воздржале 5 пратеници, па врз основа на тоа е констатирано дека Тони Петровски не е именуван за наведената функција.

Од Записникот од Седумнаесеттата седница на Собранието на Република Македонија, одржана на 10.04.2003 година произлегува дека под точка 8 од дневниот ред во работата на Собранието меѓу другото биле и предлозите за именување заменици

на јавниот обвинител во Основното јавно обвинителство во Гостивар, при што во записникот е констатирано именувањето на четири предложени кандидати и тоа Горица Милошевска, Зоран Димоски, Боривоје Гиновски и Душица Димитриеска, додека за предлогот за избор на Тони Петровски е констатирано дека не е именуван за вршење на наведената функција.

5. Според членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Согласно членот 68 став 1 од Уставот, Собранието на Република Македонија, меѓу другите надлежности, врши избори, именувања и разрешувања и на други носители на јавни и други функции утврдени со Уставот и со закон.

Врз основа на точката 1 од Амандманот X на Уставот на Република Македонија кој е прогласен со Одлука на Собранието на Република Македонија за прогласување на Амандманите IV – XVIII на Уставот ("Службен весник на Република Македонија" бр.91/2001), Собранието може да одлучува ако на седницата присуствува мнозинство од вкупниот број пратеници, а најмалку со една третина од вкупниот број пратеници ако со Уставот не е предвидено посебно мнозинство.

Со членот 106 од Уставот е утврдено дека Јавното обвинителство е единствен и самостоен државен орган кој ги гони сторителите на кривични дела и на други со закон утврдени казниви дела и врши и други работи утврдени со закон.

Јавното обвинителство ги врши своите функции врз основа и во рамките на Уставот и закон.

Јавниот обвинител го именува и разрешува Собранието за време од шест години.

Исто така, со членот 107 од Уставот е определено дека Јавниот обвинител ужива имунитет и за неговиот имунитет одлучува Собранието а функцијата јавен обвинител е неспојива со вршење на друга јавна функција и професија или со членување во политичка партија.

Законот за јавно обвинителство ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/92, 19/93 и 9/94) во членот 1 определил дека со овој закон се основа јавно обвинителство, се уредува неговата организација и надлежност, се определуваат подрачјата и седиштата на јавното обвинителство и се утврдуваат условите и постапката за именување и разрешување на јавните обвинители и замениците јавни обвинители.

Според членот 25 од овој Закон, Собранието на Република Македонија врши именување на јавен обвинител, односно заменик јавен обвинител на предлог на Владата на Република Македонија по прибавено мислење од јавниот обвинител на Република Македонија.

Поаѓајќи од определбата во членот 61 став 2 од Уставот, дека организацијата и функционирањето на Собранието се уредуваат со Уставот и со Деловникот, донесен е Деловникот на Собранието на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.60/2000).

Со одредбите од членовите 70 до 80 од Деловникот, се уредени прашањата за текот на седницата на Собранието со кои меѓу другото е определено дека претседателот на Собранието утврдува дали на седницата присуствува мнозинство пратеници потребно за полноважно одлучување на Собранието, пред утврдување на дневниот ред се усвојува записникот од претходната седница кој го потпишуваат претседателот или претседавачот на Собранието и генералниот секретар на Собранието, се води претрес по прашањата од дневниот ред а Собранието претресот по секое прашање од дневниот ред, може да го заврши со донесување акт или донесување заклучок.

Во делот на одредбите од Деловникот со членовите од 93 до 103 кои се однесуваат на гласањето во Собранието и водењето на записник и стенографски белешки меѓу другото е определено дека претседателот на Собранието по завршувањето на гласањето ги соопштува резултатите од гласањето и врз основа на резултатот објавува дали предлогот за кој се гласало е усвоен или одбиен, потоа за работата на седницата на Собранието се води записник кој ги содржи основните податоци од работата на седницата, предлозите што се поднесени и заклучоците што се усвоени во врска со прашањата од дневниот ред, а во записникот се внесуваат и резултатите од гласањето по прашањата од дневниот ред, и за работата на седницата на Собранието се водат стенографски белешки кои се чуваат во документацијата на Собранието.

6. Имајќи ја во предвид погоре изнесената фактичка и правна состојба и по оценка на наводите изнесени во иницијативата со која подносителот бара заштита на слободи и права утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот, Судот утврди дека не постојат елементи на дискриминација спрема барателот по основ на национална припадност, како во текот на водењето на самата седница од 10.04.2003 година на Собранието на Република Македонија, така и во текот на гласањето на пратениците по предлогот за именување на барателот за заменик јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Гостивар.

Од документацијата – стенограмот и записникот, кои се однесуваат за работата на Собранието на седницата одржана на наведениот датум, произлегува дека на неа присуствувале 61 пратеник од вкупно 120 пратеници односно присуствувало мнозинство пратеници потребно за полноважно одлучување, потоа уредно бил отворен претрес по предлогот на барателот за негово именување за заменик јавен обвинител во Основното јавно обвинителство во Гостивар, предлогот бил ставен на гласање но никој не гласал "за" предлогот поради што барателот не бил именуван од Собранието за наведената функција, и врз основа на овие факти Судот оцени дека барателот всушност незадоволен од резултатот на гласањето се повикува на постоење на дискриминација спрема него по основ на национална припадност сторена со дејствие односно акт на Собранието, кое не го поткрепува со веродостојни докази туку со претпоставки за постоење на докази. Во тие рамки неоснован е и наводот во иницијативата дека неименувањето на барателот за наведената функција било резултат на претходен меѓупартиски договор на пратениците во Собранието, со оглед на тоа што Собранието како орган на државната власт кој одлучува за именување на носителите на јавните функции меѓу кои и во јавните обвинителства во Републиката, изборот го врши во постапка утврдена со Деловник која во целост е запазена во конкретниот случај по предлогот на барателот. Имајќи го тоа во предвид, Судот оцени дека не се повредени уставно загарантираните слободи и права на барателот и нема елементи на дискриминација спрема него по основ на национална припадност, ниту во делувањето на Собранието, ниту со конкретниот заклучок кој Собранието го констатирал на Записникот од седницата од 10.04.2003 година дека барателот не е именуван за вршење на предложената функција.

Според членот 56 од Деловникот на Уставниот суд, со одлуката за заштита на слободите и правата Уставниот суд ќе утврди

дали постои нивна повреда и во зависност од тоа ќе го поништи поединечниот акт, ќе го забрани дејството со кое е сторена повредата или ќе го одбие барањето.

Врз основа на погоре утврдената фактичка и правна состојба Судот одлучи како во точката 1 од оваа Одлука, согласно членот 56 од Деловникот на Уставниот суд.

6. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.77/2003)

135.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверување, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the freedom of conviction, public expression of thought and the discrimination prohibition on a social basis

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија и членовите 56 и 70 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Кирил Бошковски од Скопје за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверување, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.

2. Оваа одлука ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

3. Кирил Бошковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверување, јавно изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност.

Во барањето е наведено дека барателот во 1989 година во поранешна СФРЈ завршил Школа за резервни офицери во Билеќа, каде се стекнал со више воено образование (според дипломата која му била издадена од школата по завршувањето), во согласност со тогаш важечкиот закон-поточно со член 20 од истиот (Закон за воени школи и научно истражувачки центри на ЈНА-Службен лист на СФРЈ бр.12/78 и 43/86). Истото образование со измените на законот во 1986 година станува више стручно образование (член 7 од измените). На 18.04.2000 година поднесол барање, неговото стекнато право на степен на образование (VI /1 степен на стручна подготовка) да биде верифицирано од страна на Министерството за одбрана.

Првостепениот орган со Решение бр.14/4-372 од 3.08.2001 година го одбил неговото барање за признавање на школата за резервни офицери на поранешна ЈНА како више образование кое се добива во високообразовните установи, како неосновано.

Жалбата на барателот против решението бр.14/4-372/2, Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната со решение бр.28/И -183/3 од 17.10.2001 година, ја одбила како неоснована.

Врховниот суд на Република Македонија со пресуда У.бр.1879/2001 од 15.01.2003 година, ја одбил тужбата на барателот против Решението на второстепениот орган бр.28/И -183/3 како неоснована.

Барателот смета дека со овие акти на државните органи на Републиката, е дискриминиран во однос на другите граѓани на Република Македонија, т.е. со граѓаните на Република Македонија кои завршиле одреден степен на образование согласно наведениот закон. Имено 90% од офицерите на АРМ својот степен на образование го стекнале според Законот за воени школи од 1978 година, тоа стекнато право никој не им го оспорувал, што од друга страна нему му се

оспорувало ставајќи го во нееднаква положба во споредба со другите, со што се прекршувал Уставот на Република Македонија.

Од друга страна, пак, за него и другите кои завршиле Више воено образование и школите за резервни офицери останувале обврските, што директно се апсолвирало во воениот конфликт во Република Македонија во 2001 година, кога овие воени старешини најдиректно ги извршувале с воите работни обврски како командири на водови, чети и баталјон во склоп на безбедносните сили на Република Македонија, исто како и воените старешни од АРМ во активниот состав.

Со завршеното образование и стекнатото познавање на одредена материја, како што е воената наука, неговите права биле прекршени согласно алинејата 3 од членот 110 со тоа што тој не можел да ја изрази јавно својата мисла како релевантна во ова општество бидејќи со одредени поединечни акти тоа му било ускратено – со непризнавање на одредено знаење кое го поседувал и за кое му бил даден сертификат – диплома по завршеното школување, неговата јавно изнесена мисла ќе се сметала како нерелевантна.

Исто така барателот смета дека бил доведен во нерамноправна состојба во однос на другите граѓани на Република Македонија во однос на социјалната положба од причина што со непризнавање на завршеното више стручно образование бил дискриминиран и ставен во позиција да го третираат како работник и воопшто граѓанин со пониско образование IV степен на стручна подготовка, за разлика од вистинската – како граѓанин со VI степен на стручна подготовка.

Барателот укажува и на толкувањето од предлагачот на тогашниот закон (дописот од Генералштаб на ЈНА-Наставната управа бр.03/239-123 од 6.09.1978 година) на член 20 од Законот за воени школи од 10.03.1978 година, кој член од страна на органите на Република Македонија бил поинаку толкуван. Така, Врховниот суд сметал дека не е повреден законот од причина што не бил вработен во служба во АРМ, ниту бил распореден во активниот состав на АРМ – а тој не барал да биде вработен, туку сакал неговото образование да се вреднува како треба. Понатаму, барателот смета дека со укинување на Законот за воени школи и научноистражувачки центри на ЈНА – Службен лист на СФРЈ бр.12/78 и 43/86, и со донесување на новиот закон за воена академија во 1995 година од една страна не можеле да се укинат неговите стекнати права, а од друга страна со

новиот закон не станувало збор за статусот на кадрите кои ја завршиле Школата за резервни офицери што укажувало дека за нив требало да важат одредбите од стариот закон се до прецизирање што со таквите кадри.

4. Судот на седницата утврди дека со пресудата на Врховниот суд на Република Македонија У.бр.1879/2001, тужбата на Кирил Бошковски од Скопје, против решението на Владата на Република Македонија, Комисија за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната бр.28/И- 183/3 од 17.10.2001 година, се одбива како неоснована.

Во образложението на пресудата на Врховниот суд се наведува дека согласно член 20 од Законот за воените школи и за научно истражувачките установи на ЈНА ("Службен лист на СФРЈ" бр.12/79 и 43/86), лицето што ја завршило школата за резервни офицери стекнува виша стручна подготовка во смисла на распоредување на должности во вооружените сили и можност за напредување во чинови. Со денот на влегувањето во сила на Законот за воена академија (" Службен весник на Република Македонија" бр.30/95 и 54/97), престанал да важи Законот за воените школи и за научно истражувачките установи на ЈНА.

Во конкретниот случај тужителот своето барање до Министерството за одбрана, Сектор за правни работи го поднел на 18.04.2000 година, што значи во време кога престанал да важи Законот за воени школи и за научно истражувачките установи на ЈНА, така што не можел да се примени член 20 од Законот за воените школи и за научно истражувачките установи на ЈНА иако смислата на овој член била дека тужителот фактички можел да ја верифицира стекнатата виша стручна подготовка само доколку бил распореден на должност во вооружените сили (активен состав) и тоа во времето кога споменатиот Закон за воени школи и за научно истражувачките установи важел и се применувал.

Имајќи ја предвид цитираната законска одредба, како и фактот дека тужителот своето барање за верификација на стекнатата виша стручна подготовка го поднел во време кога престанал да важи Законот за воени школи и за научно истражувачките установи на ЈНА, Судот нашол дека не е повреден законот на негова штета кога му е одбиено барањето за верифицирање на диплома за стекнато вишо стручно образование. Бидејќи тужителот и не бил распореден во активниот состав на тогашната ЈНА, ниту, пак, стапил во служба во Армијата на Република Македонија, односно нема статус на воено

лице за да стане збор за признавање на школата за резервни офицери како вишо воено образование. Со завршувањето на школата за резервни офицери тужителот не се стекнал со вишо образование кое се добива во високо образовните установи во Републиката, лицето што ја има завршено школата за резервни офицери, станува резервен офицер и се распоредува во резервниот состав на Армијата.

Судот ги ценел наводите во тужбата на тужителот со кои укажува дека фактичката состојба не е правилно утврдена, бидејќи органите на управата го ценеле само едниот доказ кој е приложен кон предметот, а тоа е дипломата за завршено вишо воено образование, а не сите кои се поднесени од негова страна, посебно клучниот по него доказ освен дипломата е дописот на Наставната управа на Генералштабот на ЈНА каде се дава упатство како да се третираат лицата кои ја завршиле школата за резервни офицери, поточно каде се укажува дека нема никакви правни пречки лицата кои го имаат стекнато овој степен на образование во секој поглед и во секоја организација да се третираат како лица со вишо стручно образование, а посебно се однесува на обавување на работи од областа на одбраната како што е неговата како вработен во Министерството за внатрешни работи. Потоа наведува дека тој има завршено Филозофски факултет, одсек – одбрана, на кој му е признат како положен еден испит од завршената школа за резервни офицери, каде исто така е потврдено дека станува збор за сродни и соодветни школи, каде наставниот план и програма во истите многу малку се разликуваат, односно се преплетуваат и се иднетични што е верифицирано и од нашите највисоки образовни институции, а тоа е решението кое го дава во прилог. Меѓутоа, ваквите наводи Судот не ги уважил од напред наведените причини, цитираните законски одредби, како и фактот дека во моментот кога тужителот го поднел барањето повеќе не важел Законот за воените школи и за научно истражувачките установи на ЈНА, а решението за признавање испити и семестри од страна на Филозофскиот факултет во Скопје е донесено во време на важење на ов ој закон, а тоа е 1.03.1995 година.

Со оглед на сето изложено, следувало Судот да одлучи како во изреката на оваа пресуда согласно член 42 став 2 од Законот за управните спорови.

5. Согласно член 16 став 1 од Уставот, се гарантира слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата.

Во делот на Уставот што ги уредува социјалните права, според членот 34, граѓаните имаат право на социјална сигурност и социјално осигурување утврдени со закон и со колективен договор. Согласно членот 35 став 1 Републиката се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните согласно со начелото на социјална праведност.

Разгледувајќи ја пресудата на Врховниот суд очигледно е дека тужбата на Кирил Бошковски е одбиена како наоснована, не поради неговото уверување дека завршената школа за резервни воени старешини може да се смета како завршено више образование во високообразовните установи во Републиката, ниту, пак, за донесената пресуда била пресудна социјалната припадност на тужителот која во конкретната пресуда воопшто не се третира.

Всушност со пресудата на Врховниот суд се утврдува дека 1) лицето што ја завршило школата за резервни офицери стекнува виша стручна подготовка во смисла на распоредување на должност во вооружените сили и можност за напредување во чинови и 2) со денот на влегувањето во сила на Законот за воена академија ("Службен весник на Република Македонија" бр.30/95 и 54/97) престанал да важи Законот за воените школи и за научно истражувачките установи на ЈНА ("Службен лист на СФРЈ" бр.12/79 и 43/86).

Во конкретниот случај Кирил Бошковски своето барање до Министерството за одбрана, Сектор за правни работи го поднел на 18.04.2000 година, односно во време кога престанал да важи Законот за воени школи и за научно истражувачките установи на ЈНА, што значи дека не можел да се примени член 20 од Законот за воените школи и за научно истражувачките установи на ЈНА иако смислата на овој член е дека барателот фактички можел да ја верифицира стекнатата виша стручна подготовка само доколку бил распореден на должност во вооружените сили (активен состав) и тоа во времето кога споменатиот Закон за воени школи и за научно истражувачките установи важел и се применувал.

Врз основа на изнесеното Судот утврди дека во конкретниот случај не станува збор за кршење на слободата на уверувањето, јавното изразување на мислата како ни за дискриминација по основ на социјална припадност.

6. Поради наведените причини, Судот одлучи како во точката 1 од оваа одлука.

7 . Со оглед на тоа што Уставниот суд с о решение У.бр. 200/2003 го отфрли барањето на Кирил Бошковски за заштита на слободите и правата што се однесуваат на слободата на уверувањето, јавното изразување на мислата и забраната на дискриминација по основ на социјална припадност повредени со Решението на Министерството за одбрана бр.14/4-372/2 и Решението на Комисијата за решавање во управна постапка во втор степен од областа на одбраната бр.28/ИИ -183/3, од причина што барањето не е благовремено поднесено односно во рокот предвиден во членот 51 од Деловникот, Судот не расправаше во делот од барањето што се однесува на овие решенија.

8. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.74/2003)

136.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social basis

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 56 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија") на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

О Д Л У К А

1. СЕ ОДБИВА барањето на Натка Димитриева од Штип, за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност, повредени со пресудата П.бр.409/97 на Основниот суд во Штип, пресудата ГЖ.бр.1097/99 на Апелациониот суд во Штип и на пресудата Рев.бр.289/2000 на Врховниот суд на Република Македонија.

2. СЕ ОТФРЛА барањето на Натка Димитриева од Штип за заштита на слободите и правата повредени со решението бр.02-340 од 10 март 1997 година, донесено од директорот на Стопанска банка АД – Скопје, Филијала во Штип.

3. Оваа одлука ќе се објави во "Службен весник на Република Македонија".

4. Натка Димитриева од Штип, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална и друга припадност.

Ова од причина што и било врачено решение за престанок на работниот однос со отказ без, притоа, да бидат почитувани роковите за жалба предвидени во членовите 127 став 1 и 129 од Законот за работните односи.

Со други зборови, подносителката на иницијативата смета дека за престанокот на работниот однос со отказ требало да биде известена шест месеци порано како што предвидувал членот 127 став 1 од Законот за работните односи.

5. Судот на седницата утврди дека подносителката на иницијативата била во работен однос во Стопанска банка АД Скопје – Филијала Штип на работно место благајник во Службата за денарско штедење и има непрекинат работен стаж од 14 години, 5 месеци и 9 дена.

Со Решение бр.02-40 од 30 јануари 1997 година, таа била упатена на принуден одмор, сметано од 15 јануари 1997 година до 14 април 1997 година.

Против ова решение, поднела приговор до второстепената комисија при Банката, која со одлука од 4 февруари 1997 година го одбила приговорот како неоснован.

Во меѓувреме, на 6 март 1997 година, Управниот одбор на Банката донел Одлука за бројот и структурата на работниците на Стопанска банка АД Скопје на кои им престанува работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени настанати во процесот на санација и реконструирање на банката и за обезбедување на нивните права.

Со оваа одлука е утврден бројот и структурата на работниците во банката за чија работа престанала потребата, а предвиден е и начинот и видот на обезбедување на нивните права. Во Одлуката е утврдена и квалификационата структура на работниците – технолошки вишок и бројот на организационите единици посебно за Централата, а посебно за филијалите.

Одлуката содржи овластување (член 5) за генералниот директор во Банката да донесува поединечни решенија за престанок на работниот однос на работниците технолошки вишок во Централата на Банката и на работниците со посебни овластувања и одговорности, а директорите на филијалите за работниците – технолошки вишок по филијалите.

Во Одлуката (член 6) се утврдуваат правата што им се обезбедуваат на работниците прогласени за технолошки вишок. Имено, на едната група работници во зависност од работниот стаж е предвидено вработување кај друг работодавец, а за другата група еднократен надомест во вид на отпремнина, во висина најмногу до 12 месечни плати.

Согласно членот 5 на оваа одлука, на 10 март 1997 година директорот на филијалата од Штип донел решение со кое на подносителката на иницијативата со отказ и престанал работниот однос на работно место благајник во службата за денарско штедење. Како причина за донесувањето на отказното решение се наведени економските, технолошките и другите структурални промени настанати во процесот на санација и реконструкција на банката.

Во решението, на подносителката на иницијативата и било утврдено и право на еднократен надоместок во вид на испратнина од седум месечни плати соодветно на нејзиниот работен стаж до денот

на донесувањето на решението. Тоа право, подносителката на иницијативата го остварила.

Независно од тоа што го примила овој надоместок, подносителката на иницијативата поднела приговор до втор остепената комисија која со одлука го одбила приговорот, а решението за престанок на работниот однос го потврдила.

Воедно и Синдикалниот одбор при Стопанската банка АД Скопје Филијала Штип, дал и писмено мислење според кое решението за престанок на работниот однос на подносителката на иницијативата е законски основано.

Основниот и Апелациониот суд во Штип го одбиле тужбеното односно жалбеното барање на подносителката на иницијативата како неосновано со став дека решението на директорот на Стопанската банка – Филијала Штип, како и одлуката на второстепената комисија се донесени во согласност со член 19-а од Законот за измени и дополнувања на Законот за санација и реконструирање на дел од банките во Република Македонија.

Понатаму, подносителката на иницијативата побарала ревизија од Врховниот суд на Република Македонија.

На 19 февруари 2002 година, Врховниот суд со Пресуда Рев.бр.289/2000 ја одбил ревизијата како неоснована.

6. Согласно член 32 став 5 од Уставот на Република Македонија остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Како што се гледа од содржината на оваа одредба, Уставот упатува со закон и со колективен договор да се уредуваат правата на работниците од работниот однос.

Согласно член 127 став 1 од Законот за работните односи работодавецот е должен, работниците на кои ќе им престане работниот однос поради економски, технолошки и структурални и слични промени да ги извести најмалку шест месеци пред престанокот на работниот однос.

Согласно член 129 став 1 од истиот закон бројот и структурата на работниците на кои ќе им престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални и слични промени се утврдува врз основа на критериуми утврдени со колективен

договор при што се поаѓа од потребите за функционирање на работата на работодавецот, стручната подготовка и квалификација, работното искуство и други критериуми утврдени со колективниот договор.

Од наведените законски одредби произлегува дека законодавецот со императивна норма ("е должен") го задолжува работодавецот да го извести работникот, најмалку шест месеци пред престанокот на работниот однос, поради технолошки, структурални и слични промени, при што упатува на употреба критериумите предвидени во колективниот договор.

Во конкретниот случај не е постапено според овие одредби од Законот за работните односи од причина што во меѓувреме е донесен Законот за изменување и дополнување на Законот за санација и реконструирање на дел од банките во Република Македонија.

Според членот 19-а од овој закон на работниците на Банката на кои ќе им престане работниот однос со отказ заради економски, технолошки, структурални и слични промени настанати во процесот на реконструирањето на Банката, како и на остварувањето на нивните права не се применуваат одредбите од член 127 став 1 и член 129 од Законот за работните односи, што значи дека за нив не важат роковите на кои се повикува подносителката на иницијативата.

Како што се гледа од изнесеното, Законот за санација и реконструирање на дел од банките во Република Македонија, како специјален закон, ја исклучува примената на Законот за работни односи во овој дел.

Во однос на член 19-а, пред овој Суд се водела постапка за оценување на неговата уставност, при што Судот со решение У.бр.102/96 од 23 октомври 1996 година при што оценил дека истиот е во согласност со Уставот.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот смета дека наводите на подносителката на барањето за примена на одредбите од членовите 127 став 1 и 129 од Законот за работни односи се неосновани.

Со други зборови, Стопанска банка АД– Скопје – филијала Штип не била должна работниците на кои ќе им престане работниот однос поради економски, технолошки, структурални и слични

промени, да ги извести во роковите предвидени во членот 127 од Законот за работни односи.

Врз основа на изнесеното, Судот смета дека барањето на подносителката на иницијативата за запазување на рокот од шест месеци пред да и биде врачено отказното решение и применување на критериумите од колективниот договор како што предвидува член 129 од Законот за работните односи, е неосновано.

Бидејќи во иницијативата се оспоруваат одлуките на Основниот и Апелациониот суд во Штип, како и Одлуката на Врховниот суд на Република Македонија, кои содржат негативни решенија за подносителката на иницијативата, согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија не е овластен да врши инстанционен надзор врз одлуките на овие судови.

Ова дотолку повеќе што барањето на подносителката се однесува на остварување на судска заштита на право од работен однос, а не на правата на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност, чија заштита согласно член 110 алинеја 3 спаѓа во надлежноста на овој Суд.

Во конкретниов случај, Судот оцени дека наведените пресуди на судовите не содржат елементи на дискриминација по основ на социјална припадност, како што наведува подносителката на барањето, поради што Судот го одби нејзиното барање за заштита на слободите и правата.

7. Исто така, Судот на седницата утврди дека согласно одредбата од член 51 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето на преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Во конкретниов случај, подносителката на иницијативата, добила отказно решение на 10 март 1997 година.

Против ова решение, таа на 24 март 1997 година вложила приговор до Комисијата за заштита на правата на работникот од работниот однос на Банката во второстепен при Стопанската банка АД – Скопје.

Со Решение бр.5-2-1053 од 4 април 1997 година, Второстепената комисија го одбила приговорот на подносителката на иницијативата, а го потврдила отказното решение донесено од директорот на Стопанската банка АД – Скопје – Филијала Штип.

Со тоа отказното решение станало правосилно и извршно.

Имајќи го предвид фактот дека отказното решение станало правосилно и извршно на 4 април 1997 година наспроти посочената одредба од членот 51 од Деловникот на Судот која крајниот рок за поведување постапка за заштита на слободите и правата го лимитира да не е повеќе од пет години, Судот оцени дека по овој основ не може да се впушти во постапка за заштита на слободите и правата од членот 110 алинеја 3 од Уставот, поради што барањето во овој дел го отфрли.

8. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точките 1 и 2 на оваа одлука.

9. Оваа одлука Судот ја донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.22/2003)

137.

- Барање за заштита на слободи и права-забрана на дискриминација по основ на социјална и друга припадност и поништување на конечни поединечни акти на работодавец

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social or other basis and for the proclamation of null and void of final acts issued by the employer

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 15 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Петре Стоилев од Свети Николе за заштита на слободите и правата, утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

2. Петре Стоилев од Свети Николе на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за непосредна конкретна и индивидуална уставно судска заштита на слободи и права - забрана на дискриминација по основ на социјална и друга припадност и поништување на конечни поединечни акти на работодавец.

Во барањето, подносителот наведува дека бара заштита врз основа на членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, членот 51 од Деловникот на Уставниот суд и членот 18 од Европската конвенција за заштита на човековите права и основни слободи. Како причини за поднесување на барањето се наведуваат: одземање и ограничување на слободите и правата, право на еднаквост пред законот и право на забрана на дискриминација гарантирани во членот 9 од Уставот и правата од работен однос, слобода на работа и право на работа, како и слободен избор на вработувањето гарантирани во членот 32 од Уставот.

Според наводите од барањето, неговите права и слободи биле повредени со актите на АД за осигурување и реосигурување "Кјуби Македонија" - Скопје, и тоа:

- Решението бр.0402-2320/323 од 26.05.2003 година за прераспоредување на работникот Петре Стоилев од работно место Тим менаџер за продажба во филијалата Свети Николе на работно место Агент во Секторот за продажба;

- Одлуката број 0302-2680/99 од 1.07.2003 година, со која Второстепената комисија за заштита на правата на работниците при

Акционерското друштво го одбила приговорот на Петре Стоилев како неоснован, и

- Решението број 0402-2911 од 08.07.2003 година, со кое на Петре Стоилев му престанува работниот однос.

Понатаму во барањето се дава осврт на движењето во службата на подносителот на барањето во периодот од 1.08.1977 година до престанокот на работниот однос кај работодавецот.

Повредата на слободите и правата била направена на начин што не му било удоволено на барањето да биде прераспореден на соодветно работно место во моментот кога настанале структуралните промени кај работодавецот и не му била одобрена исплата на соодветна испратнина при престанокот на работниот однос како технолошки вишок.

По однос на второ и трето донесениот акт се нагласува дека подносителот на барањето не користел судска заштита, пред да побара заштита на слободите и правата пред Уставниот суд.

3. Судот на седницата утврди дека со решение од 11.09.2001 година на Акционерското Друштво, Петре Стоилев е распореден на работно место "Тим менаџер во филијалата".

Барање за прераспоредување на работно место правен застапник, од страна на Петре Стоилев е поднесено до работодавецот на 11.05.2003 година, а откако барателот дознал дека работното место "Тим менаџер" се укинува.

Иако било поднесено ваквото барање, работодавецот, со Решение бр.0402-2320/323 од 26.05.2003 година, Петре Стоилев го распоредува на ново работно место "Аген" во Секторот за продажба, сметано од 1.06.2003 година.

Во приговорот против донесеното решение е наведено дека истото е донесено спротивно на позитивната правна регулатива, а најповеќе од причина што решението за распоредување е донесено без слободно изразување на волјата на работникот. Во истиот приговор се наведува дека постои подготвеност за спогодбен престанок на работниот однос поради прогласување на технолошки вишок, заради идно вработување како адвокат, но се бара исплата на испратнина во висина на 8 месечни плати.

Со Одлука број 0302-2680/99 од 1.07.2003 година, приговорот на Петре Ст оилев е одбиен како неоснован, а решението за прераспоредување на новото работно место е потврдено.

Работодавецот донел решение број 0402-2911 од 8.07.2003 година за престанок на работниот однос на Петре Стоилев сметано од 10.07.2003 година, поради структурални и реорганизациски промени, во кое решение воедно е определено дека му се обезбедува исплата на еднократен надомест во вид на испратнина во висина на 0 нето плати.

Против вака донесеното решение, Петре Стоилев не поднел приговор, но на 7.08. 2003 година поднел барање за исплата на испратнина и неисплатена плата од дополнителна работа. Во ова барање покрај укажувањето на спротивност на решението за престанок со позитивната правна регулатива се наведува и тоа дека решението во делот на испратнината е апсолутно ништавно и покрај неговата согласност да не му биде исплатена испратнина. Понатаму се наведува дека решението е дискриминаторско бидејќи на поедини вработени лица им била исплатена испратнина.

Инаку, против решението за прераспоредување и решението за престанок на работниот однос, Петре Стоилев не побарал судска заштита, а како што се наведува во барањето, бидејќи според времето на донесување на решенијата судот активно не работел, заради користење на годишните одмори.

4. Според член 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Согласно член 51 од Деловникот на Уставниот суд ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредено право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеци од денот на доставувањето на конечниот или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за превземеното дејствие со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Во конкретниот случај барањето за заштита на слободите и правата се базира на дискриминација по основ на социјална припадност, направена на начин што при донесувањето на решението за прераспоредување не била почитувана слободно изразената волјата на подносителот на барањето да работи на ново определено работно место, а при донесувањето на решението за престанок на работниот однос не му била одобрена исплата на испратнина, како на други вработени лица. Како акти со кои е направена дискриминацијата се наведуваат: решението за прераспоредување на ново работно место, одлуката со која се одбива како неоснован приговорот против ова решение и решението за престанок на работниот однос.

По однос на наводите за направена дискриминација по основ на социјална припадност со означените конкретни акти, Судот оцени дека поднесеното барање по својата суштина не е барање за заштита на слободите и правата, туку конкретно барање Уставниот суд да направи контрола на законитоста на поединечните акти на Акционерското Друштво, а заради неспорно пропуштената судска заштита.

Од друга страна, од сета приложена документација и наводите од барањето не може да се согледа во што се состои и на кој начин е направена дискриминацијата по основ на социјална припадност, па Судот оцени дека во случајов се работи само за начелно повикување на сторена повреда на слободите и правата по овој основ. Впрочем и барањето е насловено како барање за непосредна конкретна и индивидуална уставно судска заштита на слободи и права -забрана на дискриминација по основ на социјална и друга припадност и поништување на конечни поединечни акти на работодавец.

Уставниот суд на Република Македонија е надлежен да ги заштити слободите и правата во случај кога истите се повредени со поединечни акти или дејство, по основ дискриминација според личните карактеристики и особини на граѓаните, согласно член 110 алинеја 3 од Уставот и член 51 од Деловникот на Судот. Според содржината на наведените одредби, Уставниот суд не е надлежен да прави контрола на законитоста на поединечните акти, како и да ги штити повредените права од работен однос, што претставува цел на подносителот на барањето, заради пропуштената судска заштита.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 153/2003)

138.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забраната од дискриминација по основ на социјална припадност

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social basis

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 15 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Ристевски Стефан од Битола за заштита на слободите и правата, а во врска со забраната од дискриминација по основ на социјална припадност, утврдена во член 110 алинеја 3 од Уставот.

2. Ристевски Стефан од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата во врска со забраната од дискриминација по основ на социјална припадност.

Како акти со кои подносителот смета дека е дискриминиран по основ на социјалната сигурност ги наведува:

1. Решението на Основниот суд Битола К.бр.80/03 од 24.02.2003 и
2. Решението на Апелациониот суд Битола КЖ.бр.295/2003 од 26.06.2003 година.

Со горенаведените акти биле повредни член 9 и член 11 од Уставот, како и член 6 од Европската конвенција за заштита начоковите права и основни слободи.

Од наводите од барањето произлегува дека поради тоа што во сметката за електрична енергија биле внесени невестинити податоци (содржина) подносителот на ова барање до Основниот суд Битола на 13.02.2003 година поднел приватна кривична тужба против правното лице и одговорното лице во правното лице – Електростопанство на Македонија – Подружна единица Битола, за кривично дело "клевета" по член 172 од Кривичниот законик.

Во тужбата не бил наведен идентитетот на извршителите, но согласно член 122 од Казнениот законик точно се знаело за кои лица се работело во тој момент.

Но и покрај тоа, подносителот во тужбата барал Основниот суд да спроведе истрага за откривање на сторителите, односно за утврдување на нивниот идентитет. Основниот суд, игнорирајќи го ова посебно негово барање, со поднесок му побарал да ја прецизира тужбата со наведување на имињата на сторителите на ова кривично дело.

Одговарајќи на ова барање подносителот во поднесокот што го упатил до Основниот суд Битола на 22.02.2003 година му предложил на Судот по службена должност од Електро стопанство на Република Македонија да ги побара имињата на сторителите на кривичното дело, а доколку одбие да го стори тоа повторно го истакнал барањето за спроведување на истрага во однос на откривањето на сторителите.

Основниот суд Битола, постапувајќи по тужбеното барање донел Решение К.бр.80/03, со кое ја отфрлил приватната тужба на подносителот, при тоа повикувајќи се на член 72 став 3 од Законот за кривичната постапка.

Против ова решение, подносителот изјавил жалба, по која Апелациониот суд во Битола донел Решение КЖ.бр.295/2003 со кое жалбата ја одбил, како неоснована, а првостепеното решение го потврдил. При тоа, тој суд во образложението на Решението несоодветно го цитирал член 421 став 1 од Законот за кривичната постапка, со тоа што во дел од овој член самоволно ставил запирка, која во текстот на Законот ја немало.

Исто така, Апелациониот суд, како и Основниот суд, намерно испуштил да се произнесе по неговото барање за спроведување истрага.

Изнесувајќи ја наведената фактичка состојба, подносителот понатаму наведува во што се состојат повредите на член 9 и 11 од Уставот и член 6 од Конвенцијата. Она што е посебно за одбележување е дека според него и двата суда го повредиле член 152 од Законот за кривичната постапка, бидејќи не спровеле истрага во однос на откривање на идентитетот на сторителите на кривичното дело, како и член 424 став 1 и член 262 од истиот закон, бидејќи спротивно на условите предвидени во наведените членови кои се однесуваат на водење на скратена постапка, ја отфрлиле неговата тужба.

Со ваквото постапување од страна на двата суда во Битола, според подносителот истовремено била направена повреда и на Европската конвенција во смисла на "ограничен пристап до судот", која што повреда се третираше како една од поголемите повреди на оваа Конвенција.

Поради повредите на член 9 од Уставот и членот 6 од Европската конвенција бара идентично оштетување како во случајот 58185/00 по предметот Јанева против Македонија на Европскиот суд за човекови права.

На крајот подносителот, меѓу другото, укажува дека овој судски предмет е само дел од "Административниот притисок" кој што Република Македонија го спроведувала спрема него и неговото семејство и тоа со единствена цел – да се откаже од неговите жалби до Европскиот суд за човекови права во Стразбург. Во прилог на тоа наведува дека истиот судски совет на Апелациониот суд во Битола ја донел и одлуката КЖ.бр.56/2002, која се наоѓала во предметот на Уставниот суд У.бр.197/02.

3. Постапувајќи по барањето, Судот ја утврди следната фактичка состојба:

Со Решение К.бр.80/03 од 24.02.2003 година Основниот суд Битола ја отфрлил приватната кривична тужба на приватниот тужител Ристевски Стефан од Битола, против одговорно лице во правен субјект – Електростопанство на Македонија – Подрачна единица Битола, за кривично дело "клевета" по член 172 од Казнениот законик, согласно член 72 став 3 од Законот за кривичната постапка.

Од образложението на Решението произлегува дека во конкретниот случај, иако приватниот тужител во определен рок одговорил на писменото барање на судот да го отклони формалниот недостаток на тужбата (да посочи лице обвинето со точно име и презиме по можност и точна адреса) тој не постапил по ова барање, односно не ги отклонил формалните недостатоци на кои му било укажано од судот, поради што Основниот суд и ја отфрлил неговата приватна кривична тужба.

Апелациониот суд Битола одлучувајќи по жалбата со Решение КЖ.бр.295/2003 од 12.06.2003 жалбата ја одбил, а првостепеното решение го потврдил.

При тоа, во образложението на Решението Судот се произнел по жалбените наводи на тужителот дека тој во целост одговорил на известieto на првостепениот суд и јасно му предочил дека како на приватен тужител не му се познати имињата и истите не може да ги дознае, па затоа требало Судот да побара од Електро стопанство на Македонија – Подрачна единица Битола да му посочи кои се тие одговорни лица, со наведување на нивните имиња и презимиња или евентуално да се спроведе истрага.

Ваквите жалбени наводи Апелациониот суд нашол дека се неосновани бидејќи согласно член 421 став 1 од Законот за кривичната постапка приватната тужба треба да ги содржи името и презимето на обвинетиот, со лични податоци доколку се познати што значи дека евентуално судот би можел да ги прибави само личните податоци на обвинетиот доколку тие не му се познати на приватниот тужител. Од тие причини Апелациониот суд утврдил дека првостепеното суд правилно ја отфрлил приватната тужба бидејќи приватниот тужител во определениот рок не ја дополнил тужбата со бараните податоци.

4. Според член 9 од Уставот на Република Македонија, на кој подносителот на барањето се повикува, граѓаните се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското убедување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според член 11 од Уставот, на кој што подносителот на барањето, исто така, се повикува, физичкиот и моралниот интегритет на човекот се неприкосновени (став 1), дека се забранува секој облик на мачење, нечовечно или понижувачко однесување и казнување (став 2) и дека се забранува присилна работа (став 3).

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забраната на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Според член 51 од Деловникот на Уставниот суд, секој граѓанин што смета дека со поединечен акт или дејство му е повредно право или слобода утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот, може да бара заштита од Уставниот суд во рок од 2 месеца од денот на доставувањето на конечен или правосилен поединечен акт, односно од денот на дознавањето за преземање дејство со кое е сторена повредата, но не подоцна од 5 години од денот на неговото преземање.

Според член 52, исто така, од Деловникот, во барањето за заштита потребно е да се наведат причините поради кои се бара заштита, актите или дејствата со кои тие се повредени, фактите и доказите на кои се заснова барањето, како и други податоци потребни за одлучувањето на Уставниот суд.

Имајќи ги предвид наведените уставни и деловнички одредби, од една страна, и наводите содржани во барањето, од друга страна, Судот утврди дека барањето не е поткрепено со ниеден податок, односно елемент кој би упатил на повреда на уставниот принцип на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност, поради што е поднесено и барањето за заштита. Освен тоа такви податоци, односно елементи Судот не можеше да утврди ниту од актите (решенијата) на судовите кои постапувале по приватната кривична тужба на подносителот на барањето.

Според тоа, единствено што може да се заклучи е дека преку користењето на правото за заштита на слободите и правата од член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, подносителот на барањето всушност бара Уставниот суд на Република Македонија да се впушти во оценување на тоа дали првостепениот и второстепениот суд во неговиот конкретен предмет правилно постапиле, односно ги примениле соодветните одредби од Законот за кривичната постапка, а за што тој е убеден во спротивното. Тоа, во крајна линија, пак, би значело дека Уставниот суд во конкретниот случај треба да одлучува за работи кои не се во негова надлежност, но се во надлежност на другите судови.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.146/2003)

139.

- Барање за заштита на слободи и права утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот (Пеце Ристевски од Битола и ПП "Ротекс" од Битола)

Request for the protection of freedoms and rights defined in article 110 subparagraph 3 of the Constitution (Submitted by Mr. Petre Ristevski from Bitola, private company Rotex-Bitola)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 1 и 2 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на Пеце Ристевски од Битола за заштита на слободите и правата утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија.

2. Пеце Ристевски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на социјалната припадност утврдени во членот 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија и заштита на правата утврдени во членот 6 и членот 13 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи и членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата, кои биле повредени во конкретниов случај со неправилно и незаконито постапување и одлучување од страна на судовите, посебно посочувајќи го решението на Апелациониот суд во Битола ССЖ.бр.768/2002 од 13.05.2003 година. Исто така подносителот на барањето истакнува дека требало да му биде определено и соодветно обесштетување поради повредата на неговите права и слободи.

3. Судот врз основа на наводите во барањето и приложените докази ја утврди следнава фактична состојба:

Со пресуда на Основниот суд во Битола П.бр.617/2001 од 29.05.2001 година било одбиено тужбеното барање на тужителите Пеце Ристевски од Битола и ПП "Ротекс" од Битола против тужениот Република Македонија, за делумно укинување на пресудите на Основниот суд Битола П.бр. 2589/98 од 17.02.1999 година и пресудата на Апелациониот суд Битола ССЖ.бр.635/99 од 13.09.1999 година, и тоа во делот кој треба да ги плати трошоците односно сега тужителите, а посебно дека неможел да биде тужен во предметот лицето Пеце Ристевски, како и да се задолжи тужениот Република Македонија да ги надомести на тужителите направените процесни трошоци во износ од 4500,00 денари.

Во истата одлука на судот е содржано и решение (под ист број и датум) со кое посебното барање на тужителите Пеце Ристевски од Битола и ПП "Ротекс" од Битола за издавање од страна на судот на привремена мерка со која ќе се запре извршувањето по предметот на судот И.бр.3231/00 се до завршување на постапката по тужбата по овој судски предмет, било одбиено како неосновано. Воедно, се задолжуваат тужителите Пеце Ристевски и ПП " Ротекс" од Битола солидарно на тужениот Република Македонија да му ги надоместат

трошоците во износ од 2000,00 денари во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Апелациониот суд во Битола со решение ССЖ.бр.768/2002 од 13.05.2003 година, по повод жалбата на тужителите Пеце Ристевски и ПП "Ротекс" од Битола, а по службена должност ја укинал пресудата на Основниот суд Битола, П.бр.617/2001 од 29.05.2001 година, а тужбата ја отфрлил. Во однос на решението на Основниот суд П.бр.617/2001 од 29.05.2001 година жалбата била одбиена како неоснована и решението било потврдено, меѓутоа во однос на решението на истиот суд П.бр.617/2001 од 29.04.2002 година жалбата на Пеце Ристевски од Битола била уважена а тоа решение било укинато и предметот во тој дел бил вратен на првостепениот суд на повторно одлучување.

Апелациониот суд во Битола во образложението на наведеното решение ССЖ.бр.768/2002 ги изнел причините поради кои одлучил по конкретната судска работа како што е погоре изнесено. Имено, Апелациониот суд по повод жалбата на Пеце Ристевски и ПП "Ротекс" од Битола а по службена должност одлучил дека пресудата на првостепениот суд П.бр.617/2001 од 29.05.2001 треба да се укине а тужбата отфрли, поради тоа што првостепениот суд одлучувал за барање кое се однесувало за менување или укинување на правосилна судска одлука, а тужителите доколку сметале дека имаат законски основ за тоа можеле да поднесат вонредни правни средства, само пред надлежен суд и во постапка пропишана со закон.

Исто така, поради тоа што парничниот суд не можел да носи времени мерки со кои ќе го одложи извршувањето во постапка пред извршен судија туку тоа право согласно Законот за извршна постапка го има само извршниот судија во постапка и на начин како е предвидено со законот, Апелациониот суд го потврдил решението на првостепениот суд П.бр.617/2001 од 29.05.2001 година со кое било одбиено предметното барање на тужителите Пеце Ристевски и ПП "Ротекс" од Битола.

По однос на прашањето за плаќање на трошоците во постапката со оглед на материјалната положба на тужителот Пеце Ристевски како и износот на трошоците што требал тој да ги плати, Апелациониот суд утврдил дека има пропусти во постапката и решението на првостепениот суд П.бр.617/2001 од 29.04.2001 година го укинал а предметот во тој дел го вратил на повторно одлучување.

4. Според член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското убедување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Согласно членот 110 алинеја 3 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, според членот 8 став 1 алинеја 11 од Уставот е почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Поаѓајќи од наводите содржани во барањето на подносителот на иницијативата пред овој Суд и имајќи ја во предвид изнесената фактичка состојба, се утврди дека во случајов со барањето е изразено само начелно повикување на заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот со намера Уставниот суд да се впушти во одлучување во конкретна работа од надлежност на судовите и во тие рамки наспроти одлуките кои се веќе донесени од надлежните судови, директно Уставниот суд со своја одлука да определи обесштетување на барателот пор ади, како што се наведува дискриминаторско однесување на судовите спрема барателот.

Меѓутоа, Уставниот суд не е во позиција на инстационо повисок суд да одлучува во конкретна работа која е во надлежност на судовите. Ова особено и поради тоа што подносителот на иницијативата постоење на елементи на социјална дискриминација во одлуките на надлежните судови, по конкретно изложениот предмет, главно ги изразува со посочување само на сопствени констатации дека судовите погрешно го применувале законот на негова штета и неправилно ги воделе постапките па како последица на тоа на барателот му била предизвикана имотна штета и повреда на сопственичките права, што воопшто не може да се смета само по себе за вистинито и релевантно при ценењето за постоење на повреда на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Имајќи ги во предвид наведените уставни одредби како и одредбите од членот 6 и членот 13 од Европската Конвенција за

заштита на човековите права и основните слободи, дека секој има право на правилна судска постапка на какви и да било кривични обвиненија и дека секој на кого му се повредени правата и слободите предвидени во оваа Конвенција треба да располага со ефикасен правен лек пред националните власти без оглед што повредите ги извршиле лица кои постапувале во службено својство, и членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата со кој е обезбедена заштитата на имотот (сопственоста), на кои норми се повикува подносителот на иницијативата, Судот утврди дека барањето во иницијативата по својата суштина не претставува барање за уставна заштита на слободите и правата на граѓанинот, туку тоа е конкретно барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите, за кое овој Суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.161/2003)

140.

- Барање за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност на (ПП Ротекс од Битола)

Request for the protection of freedoms and rights in relation to the discrimination prohibition on a social basis (Private company Rotex-Bitola)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА барањето на:

а) Ристевски Пеце, Ристевски Стефан и Ристевски Зоран од Битола за заштита на слободите и правата што се однесуваат на забрана на дискриминација по основ на социјална припадност на човекот и граѓанинот и

б) ПП Ротекс од Битола кое не претставува правен субјект во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија.

2. Ристевски Пеце, Ристевски Стефан и Ристевски Зоран од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа барање за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот, загарантирани со Уставот на Република Македонија.

Според наводите во барањето нивните слободи и права биле повредени по основ на социјална припадност утврдени во член 110 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија, член 1 од глава II од Протоколот кон Европската Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи како и членовите 3 и 6 од оваа Конвенција.

Како материјални основи за поднесување на иницијативата, ги наведуваат еднаквоста на граѓаните пред Уставот и законите, забраната на нечовечкото и понижувачкото постапување, еднаквата положба на сите субјекти на пазарот, заштитата на сопственоста во рамките на законски утврдените норми и правото на правично судење.

3. Судот на седницата утврди дека во повеќе наврати, расправал по барања поднесени од Пеце, Стефан и Зоран Ристевски од Битола, но дека истите ги отфрлил од причини што не утврдил постоење на никакво привилегирање, односно дискриминација по основ на социјална припадност.

4. Според член 9 од Уставот на Република Македонија, граѓаните се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското убедување, имотната и општествената положба.

Согласно ставот 2 на овој член од Уставот граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Во членот 110 алинеја 3 од Уставот, е предвидено дека Уставниот суд на Република Македонија ги штити слободите и правата на човекот и граѓанинот што се однесуваат на слободата на уверувањето, совеста, мислата и јавното изразување на мислата, политичкото здружување и дејствување и забрана на дискриминација на граѓаните по основ на пол, раса, верска, национална, социјална и политичка припадност.

Една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија, според членот 8 став 1 алинеја 11 од Уставот е почитувањето на општо прифатените норми на меѓународното право.

Поаѓајќи од наводите содржани во барањето на подносителите на иницијативата, а имајќи ја предвид изнесената фактичка состојба, Судот оцени дека во случајов со барањето е изразено само начелно повикување за заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот со намера Уставниот суд да се впушти во одлучување во конкретна работа од надлежност на судовите и во тие рамки наспроти одлуките кои се веќе донесени од надлежните судови, директно со своја одлука да определи обесштетување на барателите поради, како што се наведува дискриминаторско однесување на судовите кон нив.

Меѓутоа, согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд не е во позиција на инстационо повисок суд да одлучува во конкретна работа која е во надлежност на судовите. Ова особено и поради тоа што подносителите на иницијативата постоењето на елементи на социјална дискриминација во одлуките на надлежните судови по конкретно изложениот предмет, главно ги изразуваат со посочување само на сопствени констатации дека судовите погрешно го применувале законот на нивна штета и неправилно ги воделе постапките и како последица на тоа на барателите им била предизвикана имотна штета и повреда на сопственичките права, што воопшто не може да се смета, само по себе, за вистинито и релевантно при ценењето за постоење на повреда на слободите и правата на човекот и граѓанинот.

Имајќи ги предвид наведените уставни одредби како и одредбите од членот 6 и членот 13 од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи дека секој има

право на правилна судска постапка на какви и да било кривични обвиненија и дека секој кому му се повредени правата и слободите предвидени во оваа Конвенција треба да располага со ефикасен правен лек пред националните власти, без оглед што повредите ги извршиле лица кои постапувале во службено својство и членот 1 од Протоколот кон Конвенцијата со кој е обезбедена заштитата на имотот (сопственоста), на кои норми се повикуваат подносителите на иницијативата, Судот оцени дека барањето во предлогот по својата суштина не претставува барање за уставна заштита на слободите и правата на човекот и граѓанинот, туку тоа е конкретно барање Уставниот суд да одлучува за права и интереси на странки по конкретен предмет од надлежност на судовите, за кое овој Суд не е надлежен да одлучува.

5. Што се однесува до барањето за заштита на правата и слободите на човекот и граѓанинот на Република Македонија, загарантирани со Уставот, поднесено од ПП Ротекс – Битола, Судот оцени дека претпријатие како правен субјект не може да бара заштита на човековите права и слободи, поради што оцени дека постојат процесни пречки за одлучување по истото. Од тие причини, согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, ова барање го отфрли.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 под а) и б) од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.188/2003)

III. РЕШЕНИЈА ЗА ЗАПИРАЊЕ НА ПОСТАПКАТА

III. DECISIONS STOPPING PROCEDURES

141.

- Тарифа на телефонските услуги која е составен дел од Одлуката за одобрување на промена на тарифите на ТФ услуги донесена од Менанџмент колегиумот на АД "Македонски телекомуникации"

Pricing Tariff for telephone services, as a part of the Decision for the approval of tariff changes for telephone services brought by the Management Board of 'Macedonian Telecom'

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, членот 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување уставноста и законитоста на точка 2 од Тарифата на телефонските услуги која е составен дел од Одлуката за одобрување на промена на тарифите на ТФ услуги донесена од Менанџмент колегиумот на АД "Македонски телекомуникации" на 26 април 2002 година.

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА Решението за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на актот означен во точката 1 од ова решение.

3. Уставниот суд на Република Македонија по сопствена иницијатива со решение У.бр.217/2001 од 13 февруари 2002 година, поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката за определување на висината на надоместокот за добивање на телефонски приклучок, донесена од Извршниот директор на АД "Македонски телекомуникации" од 13 јули 2001 година. По поведување на постапката, Судот утврди дека оспорената одлука престанала да важи и дека на 26 април 2002 година е донесена Тарифа на телефонски услуги која е составен дел на Одлуката за одобрување на промена на тарифите на телефонските услуги во која, покрај другото, во точка 2 е утврден надоместок за засновање на претплатнички однос.

4. Судот на седницата утврди дека по поведување на постапката за оценување уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение донесено на 17 јули 2002 година, Менаџмент колегиумот на АД "Македонски телекомуникации" на 25 јули 2002 година донесол Одлука за измени и дополненија на Ценовникот за телефонските услуги на АД "Македонски телекомуникации".

Во член 1 од одлуката е предвидено дека со оваа Одлука се вршат следните измени и дополненија:

- Во дел I точка 1.1. - "Засновање на претплатнички однос" се брише.

Точката 1.2 се менува и гласи:

1.2. НАДОМЕСТ НА ИНСТАЛАЦИОНИ ТРОШОЦИ ЗА ПСТН ТЕЛЕФОНСКИ ПРИКЛУЧОК

1. за растојание до 250 м од извод - микролокација 50 евра*
2. за растојание над 250 м од извод - микролокација 50 евра*
+ стварни трошоци за растојанието над 250 м

- Во дел II точка 2.1. - "Засновање на претплатнички однос" се брише

Точката 2.2 се менува и гласи:

2. НАДОМЕСТ НА ИНСТАЛАЦИОНИ ТРОШОЦИ ЗА ИСДН2
ТЕЛЕФОНСКИ ПРИКЛУЧОК

1. за растојание до 250 м од извод - микролокација 82 евра*
2. за растојание над 250 м од извод - микролокација 82 евра*
- стварни трошоци за растојанието над 250 м

2.3 ДИГИТАЛЕН МРЕЖЕН УРЕД (НТ)

1. НТ дигитален 3.000,00 денари
2. НТ нет 5.000,00 денари

5. Со оглед на тоа што точка 2 од Тарифата на телефонски услуги која е составен дел од Одлуката за одобрување на промена на тарифите на ТФ услугите престанала да важи, согласно член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот оцени дека не постојат процесни претпоставки за натамошно водење на постапката и одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр. 124/2002)

142.

- Закон за ревизија (стекнување звање овластен ревизор)

Auditing Law (Entitlement to the profession of an authorized auditor)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 47 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување уставноста на членот 38-а од Законот за ревизија ("Службен весник на Република Македонија" бр.65/97, 27/2000, 31/2001 и 61/2002).

2. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Душан Димитров од Скопје и други и по иницијатива на група граѓани вработени во Државениот завод за ревизија, со решение У.бр.152/2002 од 5 март 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на членот од законот, означени во точката 1 од ова решение, затоа што се постави прашањето за неговата согласност со Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 38-а од Законот за ревизија ("Службен весник на РМ" бр.65/97, 27/2000, 31/2001 и 61/2002) е предвидено по исклучок на одредбите на член 30 од овој закон министерот за финансии може звањето овластен ревизор, врз основа на писмено барање и приложена документација во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, да го признае на лицето кое ги исполнува следниве услови:

- да поседува привремено уверение за овластен ревизор, согласно со Законот за ревизијата;

- со денот на влегувањето во сила на овој закон да има засновано работен однос на неопределено време во регистрирано друштво за ревизија;

- да има најмалку осум години работно искуство на работно место ревизор, виш ревизор, советник, самостоен советник или директор во Дирекцијата за економско финансиска ревизија или менаџер, директор, менаџер-партнер или партнер сопственик во друштвата за ревизија и

- да даде изјава дека во работењето ќе ги применува правилата утврдени со Кодексот на етика на професионалните сметководители на Меѓународната федерација на сметководителите.

На лицата кои ги исполнуваат условите од став 1 на овој член министерот за финансии им издава уверение за овластен ревизор.

4. Според членот 32 став 1 од Уставот на Република Македонија, секој има право на работа, слободен избор на вработување, заштита при работењето и материјална обезбеденост

за време на привремена невработеност. Во ставот 2 од овој член на Уставот е предвидено дека секому, под еднакви услови, му е достапно секое работно место.

Во делот на уставните норми кои се однесуваат на граѓанските и политички слободи и права, со членот 9 од Уставот, е утврдено дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија е владеењето на правото.

Законот за ревизија во членот 1 утврдил дека предмет на уредување на овој закон се условите и начинот за вршење на ревизија на правните лица и физичките лица кои вршат дејност, со седиште во Република Македонија (субјект на ревизија), кои се должни согласно со закон или по свое барање да ги подложат своите финансиски и сметководствени искази на ревизија и други прашања во врска со ревизијата. Под ревизија во смисла на овој закон се подразбира испитување и оценка на финансиските извештаи и сметководствени искази (извештаи), како и податоците и методите применети во нивното составување и на таа основа давање независно професионално мислење за тоа дали тие извештаи вистинито и објективно ја прикажуваат состојбата на средствата, капиталот, побарувањата и обврските и резултатите од работењето на субјектот на ревизијата. Ревизијата опфаќа и испитување и оценка на работењето, организирањето на деловните функции, начинот на донесувањето на деловните одлуки, функционирањето на информативниот систем кај субјектите на ревизија, како и други прашања значајни за работењето на истите.

Со членот 3 од Законот е предвидено дека ревизија врши друштво за ревизија, како домашно и странско правно лице за ревизија под услов да е регистрирано за вршење на таква дејност во Република Македонија, согласно со овој закон и Законот за трговски друштва.

Според членот 4 од Законот, друштво за ревизија може да основа само овластен ревизор, а по исклучок основач може да биде и

правно лице без статус на друштво за ревизија доколку влогот на правното лице во капиталот на друштвото за ревизија изнесува најмногу во висина од 25% од вкупниот капитал.

Основачот на друштвото за ревизија може да основа едно друштво за ревизија во кое мора да има вработено најмалку двајца овластени ревизори.

Согласно одредбите од членот 5, членот 6 и членот 7 од Законот, основачот на друштвото за ревизија до Министерството за финансии поднесува барање за издавање на дозвола за работа, по кое министерот за финансии одлучува, и врз основа на решението за дозвола за работа друштвото за ревизија се запишува во регистарот кој се води во Министерството за финансии и врши упис во трговскиот регистар.

Работите на ревизијата, според членот 17 од Законот се вршат согласно со овој закон, прописите за начинот на вршење ревизија и Меѓународните стандарди за ревизија, како и правилата за професионалното однесување на ревизорот.

Според членот 28 став 1 од Законот, ревизија може да врши само овластен ревизор, кој е вработен во друштвото за ревизија.

Законот во членот 29 ги утврдил условите кои овластениот ревизор мора да ги исполнува, и тоа: 1) да има високо образование-дипломиран економист; 2) да положил испит за овластен ревизор и да има стекнато уверение на овластен ревизор; 4) да даде изјава дека во работењето ќе ги применува правилата утврдени со Кодексот на етика за професионалните сметководители на Меѓународната федерација на сметководители.

Кандидатот за полагање на испитот за звањето овластен ревизор, мора да има најмалку пет години работно искуство на сметководствени или финансиски работи, односно три години работно искуство на работи на ревизија или контрола.

Според членот 30 од Законот, испитот за стекнување на звање овластен ревизор се полага пред комисија формирана од страна на министерот за финансии, според програма што тој ја донесува, и на лицето кое ќе го положи испитот министерот му издава уверение на овластен ревизор.

Во делот на преодните и завршни одредби со членот 38 од Законот е пропишано дека по исклучок на одредбите на член 30 од овој закон, министерот за финансии може звањето овластен ревизор, врз основа на писмено барање, да го признае на лицето кое ги исполнува следниве услови: 1) како дипломиран економист да има најмалку 15 години работно искуство на раководни сметководствени, финансиски работи или работи на процена; 2) како дипломиран економист да има најмалку пет години работно искуство на работи на ревизија или контрола.

Лицето од ставот 1 на овој член мора да ги исполнува условите од член 29 став 1, точка 4 на овој закон. На лицата кои ги исполнуваат условите од став 1 и 2 од овој член, министерот за финансии им издава привремено уверение на овластен ревизор.

Врз основа на привременото уверение од ставот 3 на овој член, овластениот ревизор може да врши ревизија најдоцна до 30 септември 2001 година.

Според членот 41-а од Законот, постојните друштва за ревизија на кои им е издадена дозвола за работа врз основа на привремени уверенија за овластен ревизор на вработените заклучно со 30 септември 2001 година, можат да вршат ревизија најдоцна до 31 декември 2002 година.

Од изнесените законски одредби произлегува дека дејноста на ревизија во периодот до 31 декември 2002 година, можеле да ја вршат друштвата за ревизија во кои се вработени лица со стекнати привремени уверенија за овластен ревизор согласно членот 38 од Законот, а по 31 декември 2002 година ревизорските друштва оваа дејност можат да ја вршат само преку вработени лица кои се стекнале со звање "овластен ревизор" признато со уверение издадено од министерот за финансии според условите и начинот предвидени во членовите 29 и 30 од Законот.

Меѓутоа, со оспорениот член 38-а од Законот, кој како нов член е предвиден со Законот за дополнување на Законот за ревизија ("Службен весник на РМ" бр.61/2002) - влезен во сила на 4 август 2002 година, предвиден е исклучок по однос на признавањето на звање овластен ревизор врз основа на одредбите на член 30 од Законот и министерот за финансии може да го признае звањето овластен ревизор и да издаде уверение за тоа, и на лица кои ќе поднесат барање во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон, доколку тие лица исполнуваат сега новопредвидени

услови кои се разликуваат од условите утврдени во членовите 29 и 30 од Законот. Условот за полагање испит за овластен ревизор е елиминиран односно не е предвиден за оваа категорија на баратели.

Оттука произлегува дека со одредбите од Законот за ревизија, се поларизираат различни пристапи во регулирањето на условите кои треба да ги исполнуваат лицата за стекнување на звање овластен ревизор.

5. Судот со решение У.бр.152/2002 од 5 март 2003 година поведе постапка за оценување уставноста на членот 38-а од Законот за ревизија, од причини што според концептот на Законот, се нормира системот на професионалното вршење на ревизија и контрола на финансиското и сметководствено работење на субјектите на ревизијата и во основата на овој систем на ревизија е предвидено ревизорскат а дејност да ја вршат друштва за ревизија кои се основаат како домашни и странски правни лица регистрирани за таква дејност во Република Македонија и во кои се вработени лица со стекнати квалификации на овластени ревизори. Поради тоа, правата и обврските кои се про пишани со Законот, во кои е и определбата да се бара посебна стручност за стекнување звање овластен ревизор и за полагање на испит за докажување на стручноста на лицата кои ќе ја вршат оваа дејност во друштвата за ревизија, подеднакво треба да се однесува за сите лица со стекнати привремени уверенија за овластени ревизори, меѓутоа со оспорниот член од законот, се создаваат нееднакви услови а со тоа и нееднаква положба на граѓаните за професионално вршење на ревизорската дејност, спротивно на определбите во членот 9 и членот 32 став 2 од Уставот, според кои граѓаните пред Уставот и законите се еднакви и секому под еднакви услови му е достапно секое работно место, и се повредува уставното начело на владеење на правото утврдено во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот.

Меѓутоа, доносителот на оспорениот акт во одговорот на причините поради кои Судот поведе постапка за оценување уставноста на членот 38-а од Законот за ревизија изнесе спротивни аргументи според кои со Законот за ревизија е направена поделба на лица кои звање овластен ревизор го стекнуваат со полагање на испит и на лица на кои им се признава вакво звање без полагање на испит, со оглед на тоа што нивната положба не била еднаква па соодветно на тоа се содржани различни критериуми и услови во членот 29 и членот 38-а од Законот, а со ваквата законска определба не се повредуваат уставните одредби.

6. Врз основа на погоре изнесеното, Судот во оценка на правната состојба поаѓајќи првенствено од наведените уставни норми и од содржината на оспорениот член од Законот, утврди дека со Законот се предвидени различни услови за стекнување звање овластен ревизор поради различната положба на лицата кои се третираат со одредбите од членовите 29 и 38-а од Законот. Оттука, нееднаквоста на условите предвидени со одредбите од Законот се детерминирани од различната положба на лицата кои претендираат да се стекнат со звање овластен ревизор, бидејќи согласно членот 29 од Законот, овие лица ќе треба преку испит да го докажат професионалното знаење и искуство а согласно членот 38-а лицата кои биле вработени и стекнале најмалку осум годишно соодветно работно искуство веќе се сметаат дека го обезбедиле потребното ниво на стручно и професионално знаење за вршење на ревизорската дејност и без полагање испит им се признава звањето овластен ревизор. Имено, со одредбите од Законот се воспоставува селективен пристап во третирањето на стручните критериуми во зависност од положбата на лицата за стекнување звање овластен ревизор, па оттука и произлегува определбата да се регулира исклучокот со оспорениот член од Законот, за воведување на други услови за одредена категорија на лица од веќе нормативно регулираните услови со Законот.

Со оглед на тоа, законската определба за елиминирање на условот за полагање испит за лицата предвидени со оспорениот член 38-а од Законот за ревизија, која содржински го поврзува само во контекст и на други посебни услови како што е утврдено во овој член од Законот специфични за одредена категорија на лица кои ги издвојува од останатите за стекнување звање овластен ревизор, секако е материја на права и обврски кои со закон се уредуваат и според Судот со оспорениот член не се создава нееднаква положба на граѓаните за професионално вршење на ревизорската дејност и не се повредува уставното начело на владеење на правото.

7. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.152/2002)

143.

- Одлука за усвојување на измени и дополнувања на ДУП за дел од III станбена заедница на град Тетово, Совет на Општина Тетово

Decision for the adoption of amendments to the Detailed City Plan, Part III, Housing Block of the city of Tetovo, issued by the City Council of Tetovo

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 47 алинеја 3 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување уставноста и законитоста на Одлуката на Советот на Општина Тетово бр. 07-527/16 од 23.05.2001 година за усвојување на измени и дополнувања на ДУП за дел од III станбена заедница на град Тетово.

2. Уставниот суд на Република Македонија, по сопствена иницијатива, со Решение У.бр.137/2002 од 11 декември 2002 година, поведе постапка за оценување законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение, бидејќи основано се постави прашањето за нејзината согласност со членовите 11 став 2 и 21-б став 2 од Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/1996, 28/1997 и 18/1999) и членот 15 од Законот за изградба на инвестициони објекти ("Службен весник на Република Македонија" бр.15/1990, 11/1991, 11/1994 и 88/1999).

Имено, Судот оцени дека во постапката за донесување на оспорената Одлука не било водено сметка за законските одредби за внесување на плански мерки за заштита на градителското наследство, со почитување на стандардите и нормативите за заштита на спомениците на културата, бидејќи при донесувањето на оспорената Одлука не се почитувале забелешките на Републичкиот

завод за заштита на спомениците на културата, дадени во мислењето бр. 08-735/2 од 23.05.2001 година.

3. Врз основа на документацијата приложена од доносителот на актот, појаснувањата содржани во одговорот на наводите содржани во решението за поведување на постапка за оценување на законитоста на оспорената Одлука и писмениот допис бр.07-172/2 од 17.02.2003 година на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, Судот на седницата утврди дека поведувањето на постапката било засновано врз погрешно утврдена фактичка состојба.

Ова од причина што при повторното разгледување на документацијата се утврди дека од страна на Советот на Општината Тетово биле превземени потребните мерки за заштита на градителското наследство со внесување на забелешките од Заводот при изготвувањето на Предлог-Планот. Тоа посебно се согледува од текстуалниот дел од Предлог - планот "Документациона основа на планот" став 2.5., "Културно историско наследство" став 12, "Режим на градба, урбанистичко архитектонски интервенции и мерки на заштита на објектите на комплексот", дел Мерки и заштита на постоечкиот комплекс, како и од разликите во графичкиот приказ на Нацрт-Планот и графичкиот приказ на Предлог-Планот, кои укажуваат на прифаќање на забелешките од Заводот со намалување на висината на индивидуалните објекти од 10,00 на 7,00 метри висина.

4. Согласно член 47 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.137/2002)

144.

- Уредба за организирање, подготвување и извршување на активностите и задачите на цивилната заштита во воена состојба и за формирање и подготвување на единиците и штабовите на цивилната заштита

Secondary Regulation on the organization, preparation and implementation of activities and tasks of civil protection in a situation of war and establishment and preparation of civil protection units and chief of staffs

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 47 став 1 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување уставноста и законитоста на Уредбата за организирање, подготвување и извршување на активностите и задачите на цивилната заштита во воена состојба и за формирање и подготвување на единиците и штабовите на цивилната заштита ("Службен весник на РМ" бр. 51/92).

2. Уставниот суд на Република Македонија по иницијатива на Стамен Филипов од Скопје со решение У. бр. 13/2001 од 26 февруари 2003 година поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Уредбата означена во точката 1 од ова решение, бидејќи пред Судот основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и со закон.

3. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија на 31 март 2003 година донела Уредба за организирање, подготвување и употреба на силите на цивилната заштита. Во членот

58 од оваа Уредба е уредено дека со денот на влегувањето во сила на оваа Уредба престанала да важи Уредбата за организирање, подготвување и извршување на активностите и задачите на цивилната заштита во воена состојба и за формирање и подготвување на единиците и штабовите на цивилната заштита.

4. Со оглед на тоа што Уредбата означена во точката 1 од ова решение престанала да важи, Судот оцени дека не постојат процесни претпоставки за натамошно водење на постапката и одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 13/2001-а)

145.

- Закон за стопанските комори

Law and Trade Chambers

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување уставноста на членот 36 од Законот за стопанските комори ("Службен весник на Република Македонија" бр.54/2002).

2. СЕ УКИНУВА времената мерка за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорениот закон.

3. Уставниот суд на Република Македонија, по иницијатива на Стопанската комора на Македонија, поведе постапка за оценување уставноста на членот 36 од Законот означен во точката 1 од ова решение, затоа што основано се постави прашањето за неговата согласност со Уставот на Република Македонија.

4. Судот на седницата утврди дека согласно членот 36 од Законот, постапките кои се започнати, а до влегувањето во сила на овој закон не се завршени, ќе ги заврши постојниот избран суд (арбитража) при Стопанската комора на Македонија ("Службен весник на СРМ" бр.38/90 и 10/91).

Имено, имајќи го предвид текстот на оваа одредба од Законот Судот оцени дека ваквата законска формулација се однесува на веќе постоечката Арбиража при Стопанската комора на Македонија и дека на тој начин се обезбедува континуитет на работата на овој орган на Комората.

5. Во текот на постапката Судот ја доутврди фактичката и правната состојба на работите по предметот, поради што оцени дека отпаднале основите за сомневање во уставноста на оваа одредба од Законот.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.131/2002)

146.

- Програма за дополнување на Програмата за изградба, продажба и одржување на становите во сопственост на Република Македонија за 2002 година, донесена од Владата на Република Македонија

Program amending the Program for building, selling and maintenance of housing premises belonging to the Republic of Macedonia for 2002, issued by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 14 мај 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ЗАПИРА постапката за оценување уставноста и законитоста на Програмата за дополнување на Програмата за изградба, продажба и одржување на становите во сопственост на Република Македонија за 2002 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.73/2002).

2. СЕ СТАВА ВОН СИЛА времената мерка за запирање од извршување поединечните акти и дејствија донесени, односно преземени врз основа на оспорената одлука.

3. Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на иницијативата од Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија, со Решение У.бр. 47/2003 поведе постапка за оценување уставноста и законитоста на Програмата означена во точката 1 од ова решение, затоа што основано се постави прашањето за нејзината согласност со Уставот и закон.

4. Во текот на постапката Судот утврди дека оспорената програма престанала да важи, односно дека важела само во 2002 година, поради што истата повеќе не се применува.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по неа.

Со оглед на тоа дека програмата имала темпорален карактер чие дејствие е исцрпено со протекот на 2002 година, Судот одлучи дека се исполнети условите од погоре наведениот член од Деловникот, па одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.47/2003)

IV. РЕШЕНИЈА ЗА ОТФРЛАЊЕ НА ИНИЦИЈАТИВИТЕ

IV. DECISIONS DENYING THE RIGHT TO AN INITIATIVE

1. Акти кои немаат карактер на пропис или општ акт во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија

1. Acts that do not have the character of a legal act or general regulation in the sense of article 110 of the Constitution of the Republic of Macedonia

147.

- Одлука за основање Јавно претпријатие за комунален развој и патишта и за именување в.д. директор на јавното претпријатие, донесени од Советот на Општина Делчево

Decision for the establishment of a Public Enterprise for Communal Development and Roads and designating the temporary manager of the public enterprise, issued by the Council of Delcevo

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 3 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на:

а. Одлуката за основање на Јавно претпријатие за комунален развој и патишта КРИП Инженеринг Делчево, бр.07-645 од 10 мај 2001 година, и

б. Одлуката за именување вршител на должноста директор на јавното претпријатие КРИП Инженеринг Делчево, бр. 07-1360 од 09 ноември 2001 година, двете донесени од Советот на Општина Делчево.

2. Илчо Илиев, градоначалник на Општина Делчево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на одлуките означени во точката 1 од ова решение, затоа што истите не биле во согласност со Законот за јавните претпријатија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1996, 40/2003), Законот за локалната самоуправа (" Службен весник на Република Македонија" бр.52/1995) и Законот за буџетите ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/1993; 46/2000; 11/2001; 93/2001; 46/2002; 24/2003).

Според подносителот на иницијативата, Одлуката за основање на јавното претпријатие не била во согласност со членот 10 од Законот за јавните претпријатија поради тоа што истата не ги содржела сите елементи предвидени со оваа одредба, меѓу кои: дејноста; фирмата и седиштето, износот на средства за основање и начинот на нивното обезбедување, организацијата на јавното претпријатие, начинот на спроведување на одлуките на органите на јавното претпријатие, одговорноста на јавното претпријатие за обврските во јавниот промет со трети лица и рокот за донесување на статутот и именувањето на органите на јавното претпријатие. Освен тоа, именувањето вршител на должноста директор на јавното претпријатие и неговото овластување како потписник и застапник на ЈП не било во согласност со членот 43 алинеја 8 од Законот за локалната самоуправа. Според оваа одредба, градоначалникот управува со имотот на општината во согласност со статутот на единицата на локалната самоуправа. Во конкретниот случај, со именувањето на в.д. директорот на јавното претпријатие и неговото овластување за потписник и застапник на ЈП се ограничувало ова законско овластување на градоначалникот. Ова оттаму што приходите остварени од уредувањето на градежното земјиште, изградбата, реконструкција и одржувањето на локалните патишта и улици се приходи на општината, а градоначалникот немал можност да управува со приходите остварени на овој начин. Ваквото уредување било исто така и во несогласност со членовите 17, 18 и 19 од Законот за буџетите.

Одлуката за именување в.д. директор на Јавното претпријатие КРИП Инженеринг не била во согласност со членот 29 точка 7 од Законот за локалната самоуправа. Имено, Советот на општина Делчево го именувал в.д. директорот на предлог на Комисијата за мандатни прашања, избори и именувања, а согласно оваа одредба правото на предлог го уживал само градоначалникот. Оваа одлука, исто така, иако била со временски ограничено важење, односно го овластувала именуваното лице да ја врши должноста директор на ЈП само шест месеци, сепак таа се уште произведувала правно дејство.

3. Судот на седницата утврди дека Одлуката означена во точката 1.а. од ова решение, содржи 7 члена во кои се утврдува седиштето на јавното претпријатие, целта поради која се основа (со цел да извршува работи од инфраструктурен и комунален карактер, кои се однесуваат на уредувањето и искористувањето на градежното земјиште во општина Делчево, јавното градско осветлување, изградбата, одржувањето и реконструкцијата на локалните патишта и улици во општина Делчево) и се именува лицето кое се овластува како вршител на должноста директор на претпријатието. Покрај тоа, се определува дека тој ќе треба да ги преземе сите неопходни дејствија за правилно основање и упис на јавното претпријатие во трговскиот регистар на Судот во Штип. Со членот 6 се предвидува дека со уписот на јавното претпријатие во трговскиот регистар, престанува да важи Одлуката за основање Фонд за комунален развој и патишта. Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службен гласник на општина Делчево".

Со Одлуката за именување на вршител на должноста директор во ЈП Крип Инженеринг, означена во точката 1.б. од ова решение, се именува лицето Миле Сугарев за вршител на должноста директор на ова јавно претпријатие за период од 6 месеци. Исто како и претходната одлука, и за оваа е предвидено да влезе во сила со денот на донесувањето, а да се објави во "Службен гласник на општина Делчево".

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Од содржината на оспорените одлуки, Судот оцени дека се исполнети процесните претпоставки да ја отфрли иницијативата и во однос на двете оспорени одлуки. Имено, во однос на првооспорената Одлука, според мислењето на Судот се работи за акт на основање на јавното претпријатие КРИП Инженеринг. Како конститутивен акт на овој правен субјект, истиот не ги поседува елементите на општ акт, односно пропис кој би уредувал односи помеѓу неопределен број субјекти на општ начин.

Во вториот случај, Судот исто така оцени дека се работи за конкретен, поединечен акт со кој се врши именување на едно индивидуално лице за вршител на должноста директор на јавното претпријатие. Мислење на Судот е дека и во овој случај нема уставноправна основа да се впушти во мериторна оценка на законитоста на оспорениот акт на Советот на општина Делчево од причина што се работи за поединечен акт за кој Судот не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.64/2003)

148.

- Упатство за обрасците во управната постапка

Regulations regarding the forms used in the administrative procedure

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 29 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Упатство за обрасците во управната постапка ("Службен лист на СФРЈ" бр.32/78).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со решение У.бр.18/98 од 03.07.2002 година Уставниот суд на Република Македонија повел постапка за оценување уставноста на Законот за општата управна постапка ("Службен лист на СФРЈ" бр.32/78). членот 297 став 3 од овој закон претставувал основ за донесување на оспореното Упатство. Со оглед дека Судот го донел наведеното решение, иницијаторот смета дека оспорениот акт повеќе не може да егзистира во правниот поредок бидејќи не бил во согласност со член 8 став 1 алинеја 3, член 51, член 95 став 3 и 96 од Уставот на Република Македонија и Законот за организација и работа на органите на државната управа ("Службен весник на Република Македонија" бр.58/2000).

3. Судот на седницата утврди дека Упатството за обрасците во управната постапка ("Службен лист на СФРЈ" бр.14/81) е донесено од страна на тогашниот републички секретар за законодавство и организација врз основа на членот 297 став 3 од Законот за општата управна постапка ("Службен лист на СФРЈ" бр.32/78) и членот 10 од Законот за решавање на судирот на надлежности, за изземањето на службените лица и органите надлежни за решавање по жалба во управаната постапка ("Службен весник на СРМ" бр.22/78).

Упатството е составено од еден член со седум става. Во првиот став е наведено дека, за одделни дејства во управната постапка, согласно со Законот за општата управна постапка (ЗОУП) се пропишуваат обрасците подетално наведени во 34 точки во продолжението на одредбата. Така на пример :

- точката 1), се однесува на овластувањето на службеното лице за решавање на одделни управни работи, со означување на членот 35 став 3 од ЗОУП, како правен основ за овој образец и ознаката на овој образец како ОУП-1;

- точката 4), се однесува на објава за прием на поднесоци, со означување на членот 65 од ЗОУП, како правен основ за овој образец и ознаката на овој образец како ОУП - 4;

- точката 9), се однесува на покана за странка, со означување на членот 71 од ЗОУП, како правен основ за овој образец и ознаката на овој образец како ОУП-9;

- точката 20), се однесува на доставницата, со означување на членот 97 до ЗОУП, како правен основ и ознаката на овој образец како ОУП - 20 и така натаму.

Во ставот 2 е опеределено дека обрасците од точките 1 до 34 и објаснувањата што се отпечатени кон ова упатство се негов составен дел. Понатамошните ставови се однесуваат на начинот на пополнување на обрасците и кој се ги користи овие обрасци. Потоа е содржана одредба за користење на претходно отпечатените обрасци најдоцна до 31.12. 1981 година и во последниот став е определено дека Упатството влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот весник на Социјалистичка Република Македонија".

Во натамошниот текст на Упатството следуваат обрасците според точките од ставот 1.

4. Во член 110 од Уставот на Република Македонија е определена надлежноста на Уставниот суд. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Тргувајќи од анализата на одредбите на оспореното Упатство, Судот заклучи дека истото содржи исклучиво технички норми за формата на обрасците во управната постапка, начинот на нивното пополнување и набројување на органите што ги користат овие обрасци и по својата функција упатството служи за извршување на одредбите од Законот за општата управна постапка, преку унифицирањето на обрасците што се користат во оваа постапка. За ваков вид на акти што по својата правна природа не регулираат односи помеѓу субјектите, согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

5. Од изнесените причини Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од Претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.178/2002)

149.

- Решенија за именување на претседатели и членови на работните тела на Советот на Општина Демир Хисар

Notices for the designation of presidents and members of working groups of the Municipal Council of Demir Hisar

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на 22 решенија за именување на претседатели и членови на работните тела на Советот на Општина Демир Хисар и на претставници во органите и телата на јавни претпријатија и установи од локално значење, донесени од Советот на Општина Демир Хисар на 3 декември 2002 година.

2. Благоја Макариовски, Соња Талевска, Игор Каревски, Билјана Гаревска, Горданчо Мирчевски и Бошко Костовски, членови на Советот на Општина Демир Хисар, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на решенијата означени во точката 1 од ова решение, затоа што со оспорените акти не се водело сметка составот на постојаните и повремените комисии и тела да соодејствува на пропорционалната застапеност на политичките партии во Советот, што не било во согласност со член 32 став 2 и 4 од Законот за локалната самоуправа.

3. Судот на седницата утврди дека оспорените решенија се донесени од Советот на општина Демир Хисар, на 3 декември 2002 година, а се евидентирани под бр. 07-178/4 до 25, и со истите се именуваат претседатели и членови на работните тела на Советот, како и претставници на Општината во органите и телата на одделни комунални и други организации од локално значење. Исто така, и покрај тоа што е ирелевантно за постапување во конкретниот предмет, од увидот во решенијата се констатира дека во составите се именувани претставници од повеќе политички партии односно нивни коалиции ("За Македонија заедно", ДА, ВМРО ДПМНЕ и во еден случај СП), а дали притоа, таа застапеност е пропорционална или не, е фактичко прашање, во кое Судот не се упушта.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со

Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи од содржината на наведените одредби, а имајќи ја предвид содржината на оспорените решенија, според мислењето на Судот, тие не претставуваат прописи во смисла на членовите 51 и 110 од Уставот и не се подобни за уставно-судска оценка, поради што Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазов а, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.36 -а /2003)

150.

- Одлука за исплата на паричен надомест по основ на структурни реформи, донесена од Владата на Република Македонија

Decision on the remuneration for structural reforms, brought by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на Одлуката за исплата на паричен надомест по основ на структурни реформи, бр.23-1453/1, донесена од Владата на Република Македонија на 19 март 2002 година.

2. Стечајни работници од ФАС "11 Октомври" АД во стечај-Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение, затоа што со неа се определувал еднаков износ на надоместокот-испратнината за секои две години работа кај работодавецот (и најмногу 12 надоместоци), а не според висината на платата на работникот за секои две години работа кај работодавецот (до 12 надоместоци), и се определувала континуирана месечна исплата на испратнината до целосно плаќање на надоместокот, а не одеднаш целосна исплата на испратнината на денот на престанокот на работниот однос, поради што Одлуката не била во согласност со член 130 од Законот за работните односи.

3. Судот на седницата утврди дека со Одлуката се определува "Од средствата на Буџетот на Република Македонија за 2002 година, раздел 09002 Министерство за финансии – функции на државата, ставка 443, потставка 443312 "Надомест по основ на структурни реформи", на работниците од ФАС "11 Октомври" АД-Скопје да им се исплати паричен надомест линеарно за секој работник во висина од 8.986,00 денари за секои 2 години работен стаж, но најмногу до 12 надоместоци" (точка 1). "Министерството за економија до 20.03.2002 година до Министерството за финансии да достави списоци на работниците изготвени согласно утврдените постапки" (точка 2). "Се задолжува Министерството за финансии да ја спроведе оваа одлука со континуирана месечна исплата до конечната исплата на сите работници поединечно" (точка 3). "Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето" (точка 4).

4. Имајќи ја предвид изнесената содржина на Одлуката, Судот утврди дека тој акт го нема елементот – општост за да се смета за пропис во смисла на член 110 од Уставот, туку дека Одлуката е поединечен акт со оглед дека се однесува на поединечен правен субјект – ФАС "11 Октомври" АД-Скопје и за конкретно дејствие – исплата на испратнина на работниците од Претпријатието од страна на Министерството за финансии и според список на Министерството за економија.

Поради таквиот карактер на Одлуката, Уставниот суд не е надлежен да ја оценува нејзината уставност и законитост, па согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Судот, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Милан Недков, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.205/2002)

151.

- Одлука за усвојување на проектот на Т.П. "Сицилија" од с.Мокрино, Совет на Општина Ново Село

Decision for the Adoption of the Project of the private company 'Sicilija' from the Village of Mokрино, issued by the Municipal Council of Novo Selo

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на Одлуката бр.07-1215/1 од 08.12.2001 год. на Советот на Општина Ново Село за усвојување на проектот на Т.П. "Сицилија" од с.Мокрино.

2. Папуљев Васил од с. Ново Село на Уставниот суд му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, со оспорената Одлука всушност се прифатил урбанистичкиот проект на Т.П. "Сицилија" за определување на услови за градба на градежна парцела формирана од КП.бр.1959 и дел од КП.бр.1967/2 во К.О. Борисиво, со цел изградба на три нови објекти: магазин, котлара со сушара и универзален магазин.

Со вака определените услови се извршило нарушување на урбанистичкиот план за с.Борисово, кој бил усвоен со Одлуката бр.07-84 од 02.03.1999 година, бидејќи покрај објектите на споменатото претпријатие на овој простор било предвиден и проект за поставување на колска вага, што се наоѓала во фаза пред пуштање во употреба, а за потребите на ЈТП "Папуљ - Пром" од с.Ново Село, сопственост на иницијаторот.

Бидејќи со оспорената Одлука се предвидува изместување на колската вага на несоодветно место, според иницијаторот, измената на урбанистичкиот план била направена незаконито, а како измената е пред истекот на пет години и ваквата одлука не била ставена на јавен увид заради произнесување на други заинтересирани субјекти. На крај се предлага поведување на постапка за оценување законитоста на оспорената одлука заради повреда на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 1 од оспорената Одлука бр.07-1215/1 од 08.12.2001 година на Советот на Општина Ново Село, се усвојува проектот на Т.П. "Сицилија" од с.Мокрино и се потврдува техничкиот број на истиот, со тоа што дислокацијата на вагата ќе се изврши во што е можно најкраток рок. Во член 2 е определено дека Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службениот гласник на Општината Ново Село".

4. Од приложената и прибавената документација, Судот исто така утврди дека со решение бр. 04 -2045/1 од 03.02.2000 година, Министерството за урбанизам и градежништво на Општината Ново Село и доделува градежно земјиште со непосредна спогодба со вкупна површина од 36.982 м² во кое земјиште не спаѓаат КП.1959 и

КП.бр.1967/2, ш то се предмет на покасно усвоениот урбанистички проект.

Општината Ново Село, како инвеститор и ЈТП "Папуљ-Пром" во својство на соинвеститор, а застапувано од иницијаторот како директор, склучиле договор бр.03-391/1 од 05.09.2000 година за изградба со соинвеститорство и давање на користење на објект. Предмет на договорот е изградба на вага за товарни возила на пазарот на големо, а на земјиште на кое Општината има право на користење. Помеѓу другото во договорот е определено дека по изградбата на објектите од страна на соинвеститорот, истите се даваат на користење за време од 30 години.

Советот на Општината донел заклучок бр.07-479/1 од 6.04.2001 година за покренување на постапка за раскинување на договорот за размена на земјиште склучен помеѓу поранешниот Градоначалник Ѓорги Пециров и лицето Киро Велков од Ново Село и други такви договори. Градоначалникот на Општината Ново Село, со заклучок бр.08-479/2 од 06.04.2001 година го прогласил Заклучокот за покренување на постапка.

Од страна на Градоначалникот донесено е решение бр.08-882/1 од 7.09.2001 година за раскинување на договорот за изградба со соинвеститорство и давање на користење на објект - вага, склучен под број 03-39171 од 5.09.2000 година.

Од страна на Претпријатието "ПРЕС-ИНГ" од Струмица изготвен е урбанистички проект за определување услови за градба на градежната парцела формирана од КП бр.1959 и дел од КП бр.1967/2 за КО Борисово, во кој проект помеѓу другото се сугерира дислокација на веќе изградената колска нефункционална вага со нејзино поместување за 35 метри на северозапад.

Советот на Општината донел Одлука бр.1215/1 од 8.10.2001 година, па во членот 1 го усвоил урбанистичкиот проект со технички број 15-1206/4 поднесен од ТП "Сицилија" за повеќе катастарски парцели, со кој проект се врши дооформување на градежна парцела од наброените во индустриска зона предвидена со УДНМ за населеното место Борисово. Во членот 2 е определено дека КП бр.1933/3 сопственост на Општината му се доделува на користење на сопственикот на ТП "Сицилија" на долготраен закуп.

На истата седница Советот на Општината ја донел оспорената Одлука бр.07-1215/1 со која се усвојува проектот на ТП "Сицилија" од с.Мокрино и се потврдува техничкиот број на проектот и воедно се налага дислокација на вагата во што е можно пократок рок. Определено е оваа одлука да влезе во сила со денот на донесувањето и да се објави во "Службениот гласник на Општината Ново Село". Градоначалникот донел Заклучок бр.07-1215/2 од 08.12.2001 година за прогласување на оспорената Одлука.

Пред донесувањето на оспорената одлука, Советот на Општината Ново Село донел и Одлука бр. 1214/1 од 8.12.2001 година за усвојување на урбанистичките документации на населените места Старо Коњарево, Мокриево и Борисово. Урбанистичкиот проект е донесен како акт за реализација на усвоената урбанистичка документација.

5. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлукува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на дрзгите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992).

Со оглед на фактот што иницијаторот бара поведување на постапка за оценка на законитоста на Одлуката со која се усвојува урбанистички проект, Судот се задржа на анализата на одредбите од Законот што се однесуваат на доделувањето на градежното земјиште и условите за градба од Законот за просторно и урбанистичко планирање.

Законот за просторно и урбанистичко планирање ("Службен весник на Република Македонија" бр.4/96) влезе во сила на 3 февруари 1996 година, после што се направени повеќе измени и дополнувања и тоа со донесување на:

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.28/97), што влезе во сила на 28 јуни 1997 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.18/99), што влезе во сила на 8 април 1999 година;

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" ; бр.53/01), што влезе во сила на 20 јули 2001 година и

- Закон за изменување и дополнување на Законот ("Службен весник на РМ" бр.45/02), што влезе во сила на 6 јули 2002 година.

Во конкретниот случај во време на донесување на оспорената Одлука во сила била предпоследната измена на Законот, што стапила во сила на 20.07.2001 година, а оспорената Одлуката е донесена на 8.10.2001 година.

Согласно член 25 од Законот, изградбата на населено место, кое нема урбанистичка документација за населено место во општината, може да се врши, до нејзиното донесување, под услови и на начин што со општ акт ќе ги утврди општината. Општиот акт се донесува по предходна согласност на Министерството надлежно за работите на уредување на просторот.

Во смисла на член 28 од Законот, земјиштето предвидено за градба со кое управува Републиката, се доделува на користење на физички и правни лица заради изградба на објекти. Со решението за доделување на земјиштето се утврдува инвеститор - корисник на земјиштето, а доделувањето го врши Министерството надлежно за работите на уредување на просторот.

Согласно член 29 став 3 од Законот, градежното земјиште се доделува на користење со непосредна спогодба и со јавно наддавање.

Согласно член 31 од Законот министерството надлежно за работите на урбанизмот најдоцна во рок од пет дена од поднесувањето на барањето ги соопштува условите за градба на објектот. Условите за градба содржат општи и урбанистичко - архитектонски услови утврдени со плановите од член 7 и општиот акт од член 25 на овој закон и графички прилог кој претставува извод од планот. Условите за градба се основа за изработка на проектна документација за градба на објектот. Ако условите не содржат доволно податоци, истите се основа за изработка на урбанистички проект.

Во смисла на член 32 од Законот, урбанистичките проекти се изработуваат за стопански, деловни, станбени и други урбани модули со примена на стандарди и нормативи за уредување на просторот, со што се разработува организацијата на конкретниот локалитет, со идејни проекти на објектите. Урбанистичкиот проект го заверува органот кој ги соопштува условите за градба, а заверениот урбанистички проект претставува основа за оформување подетални услови за градба на објект и за изработка на проектна документација за градба на објектот.

Според содржината на оспорената Одлука, а врз основа на анализата на споменатите одредби од Законот, Судот оцени дека оспорената Одлука е поединечен акт донесен од страна на Советот на Општината Ново Село, како основа за оформување на подетални услови за градба на објектот и за изработка на проектната документација или поинаку кажано оспорената Одлука е еден од документите што треба да се прибават пред да се започне со градба на претходно планиран објект.

Тоа значи дека донесувањето на ваков вид одлуки веќе навлегува во реализацијата на урбанистичкиот план во која фаза на просторно и урбанистичко планирање Уставниот суд не ја цени уставноста и законитоста на актите на доносителот. Урбанистичкиот проект представува основа за издавање на услови за градба, во смисла на член 32 од Законот.

Од тука, според Судот, не треба да се навлегува во оценка на наводите на иницијаторот по однос на околноста дека оспорената Одлука не била ставена на јавен увид за да по неа се произнесат и други за интересирани субјекти, дека доделувањето на градежното земјиште не било направено со јавно наддавање, односно не изминал рокот од пет години за донесување на ваков акт, а не треба да се навлегува и во испитување на околноста дали Општината има законско овластување за донесување на ваков вид акти.

6. Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр. 105/2002)

152.

- Акти кои се однесуваат на Фондот за локални патишта на општина Гази Баба – Скопје

Acts in relation to the Local Roads Fund of the Municipality of Gazi Baba – Skopje

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на:

а) Член 4 од Одлуката за основање на Фондот за локални патишта на општина Гази Баба – Скопје, бр.09-638/3, донесена од Советот на општина Гази Баба – Скопје на 24 октомври 1996 година, вклучително и изменувањата и дополнувањата на Одлуката од 1997, 1998, 1999 и 2000 година;

б) Член 3 став 1 од Статутот на наведениот фонд, донесен од Управниот одбор на Фондот на 24 септември 2001 година; и

в) Одлуката за давање согласност на означениот статут, бр.07-93/6, донесена од Советот на општина Гази Баба – Скопје на 14 февруари 2002 година.

2. Градоначалникот на општина Гази Баба – Скопје, Борче Стефановски, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на актите и одредбите означени во точката 1 од ова решение, затоа што со нив инаугурирал правен субјект кој нема законски основ за постоење како посебно правно лице односно Фондот за локални патишта не можел да биде ништо друго освен дел од општинската

администрација и можел да претставува само сектор или одделение, за чие раководење е надлежен Градоначалникот на општината, поради што оспорените акти и одредби не биле во согласност со закон.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 4 од Одлуката за основање на Фондот се определува дека фондот е правно лице.

Со другите одредби од Одлуката се определува дека се основа Фондот (член 1), кој ќе работи под фирма "Фонд за локални патишта на општина Гази Баба" и со седиште во Општината (член 2), при што дејностите на фондот ќе бидат .... (член 3), а органите на фондот се ... (член 5) чии надлежности се уредуваат со Статутот на Фондот (член 6).

Понатаму, Судот утврди дека со оспорениот член 3 став 1 од Статутот на Фондот се определува дека "Фондот има својство на правно лице", а со третооспорениот акт – Одлуката, Советот на Општината дава согласност на Статутот на Фондот таков каков што е.

4. Имајќи ја предвид содржината на оспорените акти и одредби, Судот утврди дека тие норми не се општи правила на постапување неопределено време и во определена ситуација, туку се конкретни одредби со кои се основа поединечен правен субјект – донд за локални патишта на општина Гази Баба-Скопје, поради што тие акти и одредби не се пропис во смисла на член 110 од Уставот. Поради тоа, Судот не е надлежен да одлучува за нивната законитост, па согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Судот се одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.31/2002)

153.

- Правилник за систематизација на работни места на Управата за јавни приходи, донесен од Министерот за финансии

Regulations on Job Descriptions of the Public Revenue Office, brought by the Minister of Finance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 15 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на членот 8 од Правилникот за систематизација на работни места на Управата за јавни приходи бр.03–3249 од 08.05.200 2 година, донесен од министерот за финансии.

2. Вработените во Управата за јавни приходи (УЈП) – Генерална дирекција во Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитост а на членот 8 од актот означен во точката 1.

Подносителите на иницијативата наведуваат дека воопшто не биле запознати со содржината на Правилникот ниту пак дека бил објавен на огласната табла во УЈП, туку дознале истиот ден кога бил донесен и влегол во сила на денот на доставување на решенијата со кои се стекнале со звање државен советник. Со содржината на Правилникот биле запознати по истекот на рокот за жалби.

Подносителите на иницијативата, исто така, сметаат дека Правилникот наместо да се донесе врз основа на Законот за државните службеници и Уредбата на Владата за описот на звањата и соодветноста на работните места во групите и звањата утврдени со Законот за државни службеници, бил донесен врз основа на член 58 од Законот за организација и работа на органите на државната управа и тоа покасно од предвидениот рок со Законот за државни службеници.

Исто така, подносителите сметаат дека одредбите од член 8 од Правилникот се нејасни и недоволно прецизно наведени, со што е оставена можност и е доведено во прашање правилното применување на Законот за државни службеници и Уредбата при распоредувањето на службениците.

3. Судот на седницата утврди дека во Правилникот за систематизација на работните места на Управата за јавни приходи се утврдени работните места и наведен е описот на работни задачи за секое место поодделно.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992).

Имајќи ја во предвид содржината на оспорениот правилник, Судот оцени дека истиот не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку е интересен акт со кој се уредува внатрешната организација и систематизација на работните места во Управата за јавни приходи - Регионална дирекција – Скопје, а е во функција на извршување на работите од надлежноста на Управата за јавни приходи за која што е и основана, како и за остварување на правата, обврските и одговорностите на вработените во Управата за јавни приходи утврдени со закон и колективен договор.

Судот, исто така, оцени дека согласно цитираната одредба на Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, постои основ за отфрлање на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.184/2002)

154.

- Правилник за организација и систематизација на работите и задачите на управните и административните органи на општина Кавадарци, донесен од градоначалникот на општина Кавадарци

Regulations on the organization and the description of tasks and duties of administrative bodies of the Municipality of Kavadarci, brought by the Mayor of the City of Kavadarci

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 71 и член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 15 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување законитоста на член 5 од Правилникот за организација и систематизација на работите и задачите на управните и административните органи на општина

Кавадарци, донесен од градоначалникот на општина Кавадарци на 22.12.2000 година (пречистен текст).

2. Илија Чилиманов – адвокат од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување законитоста на член 5 од правилникот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите од иницијативата со оспорениот член 5 од правилникот во кој е опишана систематизација на бројот на работите и задачите во управните и административни органи на општината, соодветната стручна подготовка и работно искуство како и потребниот број на извршители, градоначалникот фактички ја променил одлуката на Советот на општина Кавадарци за бројот на извршителите во управните и административни органи што е во спротивност со член 43 точка 6 од Законот за локална самоуправа кој важел во време на донесување на оспорениот правилник односно со член 50 став 1 точка 4 од постојниот Закон за локална самоуправа и член 67 точка 2 од Статутот на општина Кавадарци.

3. Судот на седницата утврди дека на 29 декември 1997 година Советот на општина Кавадарци донесол Одлука за определување на вкупниот број на вработени во управните и административни органи во општина Кавадарци.

Во член 2 од одлуката е предвидено дека бројот на вработените во управните и административни органи во општина Кавадарци изнесува 24 извршители.

Работното ангажирање на нови вработени ќе се изврши по донесување на актот за систематизација на работите и задачите од страна на градоначалникот согласно потребите и создадените услови за тоа.

Врз основа на член 3 точка 3 од Законот за државните службеници, член 43 став 1 точка 6 од Законот за локална самоуправа, а согласно член 15 од Одлуката за основање, организација и работа на управните и административни органи на општина Кавадарци, градоначалникот на општина Кавадарци на 20.12.2000 година, донесол Правилник за организација и систематизација на работите и задачите на управните и административните органи на општината.

Со овој правилник се уредува внатрешната организација и систематизација на работите и задачите на управните и административни органи на општината, начин на работа, назив и распоред на

работни места и задачи, број на извршители, како и права и должности и одговорности на извршителите во управните и административни органи на општината.

Во член 4 од Правилникот е предвидено дека бројот на извршители во управните и административни органи изнесува 24 извршители.

Во оспорениот член 5 е предвидено дека систематизацијата на бројот на работите и задачите во управните и административни органи на општината, соодветната стручна подготовка и работното искуство, како и потребниот број на извршители се утврдени поименично (раководител на управен орган, инспектор за локални патишта и сообраќај, комунален инспектор, референт за надзор и комуникација со изградба, референт за урбанизам и друго) при што од утврдениот број на извршители произлегува дека се предвидени 31 извршител.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

Според член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето во неа.

Имајќи ја предвид содржината на оспорениот правилник, Судот оцени дека истиот не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот, но е интерен акт со кој се овозможува остварување на работата во единицата на локалната самоуправа, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.18/2003)

155.

- Одлука за поништување на објавените огласи за распределување на станови изградени по "Проектот за изградба на станови кои се издаваат на лицата со ниски приходи", донесена од Владата на Република Македонија

Decision declaring for null and void any published public notices for the distribution of housing units build within the framework of the 'Project for building housing units subject to leasing to persons with low incomes' brought by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 8 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлука на Владата на Република Македонија бр.23-6473/1 од 16.12.2002 година за поништување на објавените огласи за распределување на станови изградени по "Проектот за изградба на станови кои се издаваат на лицата со ниски приходи" ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2002).

2. Лидија Попзлатанова од Скопје, како претставник на група граѓани од Скопје, Цветковска Елица од Битола, како претставник на група граѓани од Битола, Димоски Мире од Гостивар, како претставник на група граѓани од Гостивар, Стефаноски Зоран од Кичево, како претставник на група граѓани од Кичево и Арсовски Дејан од Велес, како претставник група граѓани од Велес, поднесоа

иницијативи за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Заедничко за сите иницијативи се наводите на иницијаторите дека оспорената Одлука не била во согласност со членот 30 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2000), а од причина што Владата можела, врз основа на оваа одредба, да поништи пропис или друг акт што не е во согласност со Уставот, закон или друг пропис, но огласот немал својство ниту на пропис ниту на акт. Од друга страна во иницијативите на граѓаните од Битола, Велес и Кичево се наведува дека во оспорената Одлука не било наведено со кои одредби од Уставот, закон или друг пропис огласите не се во согласност.

Според наводите на иницијаторите од Гостивар и Кичево со оспорената Одлука се повредувал членот 2 став 2 од Законот за задолжување на Република Македонија кај Банката за развој при Советот на Европа по Договорот за заем по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи" ("Службен весник на Република Македонија" бр.41/2000). При тоа како причина поради кои сметаат дека се повредува оваа одредба од Законот се наведува дека Владата донела Одлука за поблиските критериуми за начинот и постапката за распределба на становите изградени со овој проект под број 23-5772/1 од 05.12.2000 година ("Службен весник на Република Македонија" бр. 104/2000). Од страна на иницијаторите од Скопје се наведува дека во оваа Одлука никаде не е употребен терминот "поблиски критериуми за рангирање", а од иницијаторите од Кичево се наведува дека во Одлуката не е наведено во кои позитивни прописи се утврдени таквите поблиски критериуми.

Во иницијативата на граѓаните од Гостивар се наведува дека оспорената Одлука не била во согласност и со член 1 од Одлуката на Владата бр.23-7009/1 од 04.12.2001 година за изменување на Одлуката за начинот и постапката за распределба на становите изградени по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи" ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2001). Исто така оспорената Одлука не била во согласност и со член 1 од Одлуката на Владата бр.23-240/1 од 29.01.2002 година за изменување на Одлуката за начинот и постапката за распределба на становите изградени по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи" ("Службен весник на Република Македонија" бр. 8/2002).

Според наводите од иницијативата на граѓаните од Скопје, во конкурсот биле наведени критериумите што треба да се исполнат, а само 10% од становите, според изјава на владини функционери и Народниот правобранител, биле незаконито распределени, па најприфатливо за нив и Владата би било преиспитување на секој поединечен договор.

Според иницијаторите од Скопје, Битола, Велес и Кичево со оспорената Одредба се повредувале одредбите од Законот за домување ("Службен весник на Република Македонија" бр. 21/1998) во делот на закупот. Сите иницијативи ја оспоруваат Одлуката и од аспект на нејзината согласност со одредбите од Законот за облигационите односи ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2001), а посебно со членовите: 1, 3, 6, 10, 40 и 66 и Глава XII (Договор за закуп).

Како причини за несогласност на Одлуката со споменатите одреби од Законот за домување и Законот за облигационите односи, помеѓу другото се наведува дека договорите можат да се раскинат под услови предвидени во самиот договор, дека поништување на договорите е единствено можно во судски спроведена постапка, де ка договорите се склучени и произведуваат правно дејство, дека договор за закуп не мора неминовно да се склучи за веќе изграден објект, но и во спротивен случај тоа не било правна пречка за склучување на договорите, како и тоа дека во Договорот со Советот на Европа не било предвидено распределбата да се врши по изградбата на становите. Од иницијаторите од Гостивар се посочува дека становите веќе биле изградени во моментот на склучување на договорите, а од иницијаторите од Битола дека во време на поднесување на иницијативата становите веќе биле изградени.

Бидејќи оспорената Одлука, според иницијаторите од Кичево ги поништува известувањата на МТВ, кои известувања имаат статус на управен акт, оваа Одлука не била во согласност и со членовите: 12, 263, 264 и 265 од Законот за општата управна постапка.

По однос на повредата на уставните одредби се наведува дека поништувањето на огласите 3 месеци по нивното објавување претставува грубо кршење на позитивните законски прописи, се доведувале во прашање: правната сигурност на граѓаните, единствената примена на законите, стекнатите права по основ на склучените договори за закуп, се повредувале слободите и правата на

граѓаните и уставната забрана за дискриминација по основ на полот, расата и социјалната припадност, не се овозможувало загарантираното право на жалба, а исто така се повредувал и принципот за забрана на повратното дејство на законите. На овој начин се повредувале член 15, член 52 став 4, член 98 и член 99 од Уставот и други одредби што не се децидно означени, а повредата произлегува од содржината на наводите.

Инаку, кон секоја од иницијативите се приложуваат голем број на докази во поткрепа на дадените наводи, а дел од приложената документација се однесува на веќе склучени договори за закуп, исполнување на паричната обврска од договорите, писмената и усна комуникација со надлежни тела и органи на Владата на Република Македонија и произнесување на Хелсиншкиот комитет за човекови права по повод донесувањето на оспорената Одлука. Исто така доставен е и актот на Министерството за транспорт и врски, насловен како "Критериуми и методологија за додела на станови на граѓани со ниски приходи" од 5.03.2002 година, како и соопштението на ова Министерство сочинето и упатено по факс на 5.12.2002 година, за кое иницијаторите наведуваат дека е донесено 11 дена пред да биде донесена оспорената Одлука, а истото се заснова токму на таа Одлука.

Во иницијативите од Уставниот суд се бара поведување на постапка за оценување уставноста и законитоста на оспорената Одлука и нејзино поништување или укинување, а во иницијативата на граѓаните од Битола и Кичево се предлага и донесување на решение за привремена мерка за запирање на извршувањето на оспорената Одлука.

3. Судот на седницата утврди дека Според содржината на точката 1 од оспорената Одлука се поништуваат огласите за распределување на становите изградени по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи", од причина што огласите се објавени без претходно да бидат утврдени поблиски критериуми за рангирање на лицата со ниски приходи, како и поради тоа што е извршена распределба на станови за објекти кои не се изградени.

Според содржината на точката 2 од Одлуката, поништувањето од точката 1 на оваа одлука се однесува на објавените огласи на ден 02, 03 и 06 септември 2002 година во јавните гласила: "Вечер", "Нова Македонија", "Дневник" и "Утрински весник", за извршена

распределба на станови во Скопје - 144, Велес - 144, Гостивар - 42, Кичево - 24, Делчево - 38 и Битола - 43.

Според содржината на точката 3 од Одлуката, по влегувањето во сила на оваа одлука, Министерството за транспорт и врски има обврска да ги извести лицата кои се јавиле на огласите дека истите се поништени.

Во точката 4 од Одлуката е определено дека истата влегува во сила со денот на објавувањето во "Службениот весник на Република Македонија". Одлуката е донесена согласно член 30 став 2 од Законот за Владата на Република Македонија, а во врска со заклучокот усвоен на шестата седница на Владата одржана на 02.12.2002 година и е објавена во "Службениот весник на Република Македонија" под број 97/2002 од 23 декември 2002 година.

4. Согласно член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992).

Според Судот, а тргнувајќи од содржината на оспорената Одлука истата не може по својот карактер да претставува пропис, во смисла на членот 110 алинеја 2 од Уставот. Имено, со оваа Одлука се поништуваат огласите објавени во точно дефинираните печатени медиуми на точно определени датуми за распределување на становите изградени по "Проектот за изградба на станови кои ќе се издаваат на лица со ниски приходи", а воедно се налага на надлежното министерство да ги извести лицата кои се јавиле на огласите дека истите се поништени. Од тука, Одлука та има правно дејство само по однос на лицата што склучиле договор за закуп врз основа на сега поништените огласи, што значи истата произведува правно дејство по однос на конкретни лица: закуподавачот - Република Македонија и закупопримачите - конкретно определени физички лица.

До ист заклучок се доаѓа ако се разгледува оспорената Одлука и од аспект на целта што сакала да се постигне со нејзиното донесување. Имено, со оспорената Одлука постапката за распоре-

дување на становите се враќа во фазата на повторно огласување, што повторно на оваа Одлука не и дава карактер на пропис, подобен за уставно-судска оценка. Во овој случај Огласот, претставува општ повик за неограничен број на заинтересирани лица да склучат договор и истиот по својот карактер не е пропис туку превземено дејствие за реализација на претходно регулирана конкретна постапката за давање на точно дефинирани станови под закуп. Огласот е само еден од стадиумите во постапката за распределба на становите.

Исто така, за да одреден акт има својство на нормативен акт, според Судот не е доволно само да го носи називот вообичаен за нормативните акти, како еден од елементите, туку треба да содржи и други елементи како што е содржината на актот од која произлегува регулирање на права и обврски за неопределен број на субјекти во правото, што не е случај со оспорената Одлука.

Бидејќи оспорената Одлука создава права и обврски за одреден број лица за точно дефиниран број на случаи, Судот оцени дека истата нема карактер на пропис и не може да биде предмет на уставно-судска оценка.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Со оглед на фактот што Судот одлучи да ја отфрли иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на оспорената Одлука, оцени дека барањето за издавање на решение за привремена мерка е безпредметно.

7. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.19/2003)

156.

- Акти за исплата на паричен надоместок, донесени од Владата на Република Македонија

Remuneration Acts brought by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 7 мај 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на:

(1) Одлуката за исплата на паричен надоместок по основ на структурни реформи, бр.23-1453/1, донесена од Владата на Република Македонија на 19 март 2002 година;

(2) Одлуката за исплата на паричен надоместок по основ на структурни реформи за работниците од ХЕК "Југохром"-Јегуновце, бр.23-2951/1, донесена од Владата на Република Македонија на 4 јуни 2002 година;

(3) Одлуката за исплата на паричен надоместок по основ на структурни реформи за работниците до Кожарскиот комбинат "Гоце Делчев" АД – Скопје, бр.23-4139/1, донесена од Владата на Република Македонија на 13 август 2002 година;

(4) Одлуката за исплата на еднократен паричен надомест по основ на структурни реформи за работниците од МК "Астибо" АД Штип, бр.23-4844/1, донесена од Владата на Република Македонија на 24 септември 2002 година;

(5) Одлуката за изменување и дополнување на Одлуката за исплата на еднократен паричен надомест по основ на структурни реформи за работниците од МК "Астибо" АД Штип, бр.23-5206/1, донесена од Владата на Република Македонија на 8 октомври 2002 година;

(6) Одлуката за изменување на Одлуката за исплата на паричен надомест по основ на структурни реформи за работниците од Модна конфекција "Астибо" АД – Скопје, бр.23-5206/1, донесена од Владата на Република Македонија на 16 декември 2002 година.

2. Група граѓани од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на одлуките означени во точката 1 од ова решение, затоа што не биле во согласност со член 130 став 3 од Законот за работните односи со оглед дека определувале линеарна (фиксен износ на надоместокот) и континуирана (на повеќе пати) исплата на надоместокот, а не едномесечна плата на работникот за секои две години работен стаж кај работодавецот (најмногу до 12 плати) и еднократно односно одеднаш исплатување на таа испратнина како што определува наведената законска одредба.

3. Судот на седницата утврди дека првата одлука определува од буџетските средства за 2002 година да им се исплати на работниците во ФАС "11 Октомври" АД – Скопје паричен надоместок линеарно за секој работник во висина од 8.986,00 денари за секои 2 години работен стаж, но најмногу до 12 надоместоци (точка 1) и тоа да биде континуирано (точка 2).

Втората одлука определува од буџетските средства за 2002 година да им се исплати паричен надоместок на работниците од ХЕК "Југохром" – Јегуновце на кои им престанал работниот однос поради ликвидација на претпријатието, за што се издвојуваат 135.051.866,00 денари.

Третата одлука определува од буџетските средства за 2002 година да им се исплати паричен надоместок на работниците од Кожарски комбинат "Гоце Делчев" АД - Скопје на кои им престанал работниот однос поради ликвидација на друштвото, за што се издвојуваат 88.684.680,00 денари.

Четвртата одлука определува од буџетските средства за 2002 година да им се исплати еднократен паричен надоместок на работниците од МК "Астибо" АД – Штип на кои им престанал работниот однос поради ликвидација на друштвото, за што се издвојуваат 95.797.000,00 денари.

Петтата одлука врши измена на четвртата одлука, така што определува бришење на зборот "еднократен" односно определува исплата на испратнината на повеќе пати.

Шестата одлука врши измена на износот на средствата определени со четвртата одлука така што на работниците од МК "Астибо" се определува да им се исплатат 95.972.500,00 денари (претходниот износ беше помал – 95.797.000,00 денари).

Покрај тоа, Судот утврди дека првата одлука веќе беше предмет на оцена, при што иницијативата беше отфрлена со оглед дека Одлуката не е општ акт, односно се однесува на конкретно претпријатие и на конкретно дејство – исплата на испратнина (У.бр. 205/2002 од 19 март 2003 година).

4. Со оглед на тоа што првооспорената одлука веќе беше предмет на оцена, а сега нема основи за поинакво одлучување, Судот, согласно член 28 став 1 алинеја 2 од Деловникот, одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Во однос на останатите пет одлуки, Судот исто така оцени дека се однесуваат на конкретни претпријатија и за конкретни дејства – исплата на испратнина, поради што и тие не се општи акти, односно прописи, па не влегуваат во делокругот на Уставниот суд според член 110 од Уставот.

Со оглед на тоа, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.66/2003)

157.

- Одлука за помилување-ослободување од гонење, донесена од претседателот на Република Македонија

Decision pardoning or releasing from further prosecution, brought by the President of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 71 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на Одлуката за помилување-ослободување од гонење, без спроведување на постапка бр.07-396 од 7 април 2003 година донесена од претседателот на Република Македонија (" Службен весник на Република Македонија" бр.15/2003).

2. Димитар Митрушевски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одлука не била во согласност со членовите 8 и 9 од Уставот на Република Македонија, а кои членови се однесуваат на владеењето на правото, еднаквост на сите граѓани во нивните слободи и права и нивната еднаквост пред Уставот и законите, затоа што во одлуката не е наведено кривичното дело за кое се дава помилување и ослободување од гонење без спроведување на постапката на именуваните лица со што тие се здобиваат со бланко доживотен имунитет за сите идни дела што евентуално би ги направиле, на кој

начин тие се во привилегирана положба во однос на другите граѓани кога за нив ќе се покрене постапка за сторено дело. Понатаму во иницијативата се наведува дека одлуката содржи воопштена формулација што ја прави нејасна, непотполна и неприменлива. Во неа недостасува диспозитив односно нема јасна и директна изречна определба за која вина претпоставена или претходно утврдено дело се дава помилувањето и ослободувањето од гонење.

Имено во одлуката требало да се наведе дека именуваните "се помилуваат и ослободуваат од гонење, без спроведување на постапка за кривично дело " Прислушување".

Оспорената одлука не била во согласност и со член 114 од Кривичниот закон и член 1 од Законот за помилување, затоа што во неа не е наведено делото за кое се дава помилување и зашто именуваните се ослободуваат од гонење.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 84 став 1 алинеја 9 од Уставот на Република Македонија, и членовите 1 и 11 од Законот за помилување ("Службен весник на Република Македонија" бр.20/93) а во врска со член 114 став 1 од Кривичниот законик, Претседателот на Република Македонија донесе "Одлука за помилување – Ослободување од гонење, без спроведување на постапка.

I.

1. Доста Димовска од Скопје.
2. Александар Цветков од Скопје.

II.

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во " Службен весник на Република Македонија".

4. Според член 84 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Републиката, покрај другото дава помилување во согласност со закон.

Во член 114 од Кривичниот законик е предвидено дека "со помилувањето на поименично определено лице му се дава ослободување од гонење или потполно или делумно ослободување од извршување на казната, му се заменува изречна казна со поблага казна или со условна осуда или му се определува бришење на осудата или му се укинува, односно му се определува пократко

траење на определена правна последица од осудата или на мерката на безбедност".

Според член 1 од Законот за помилување претседателот на Републиката дава помилување на поименично определени лица за кривични дела предвидени со закон на Република Македонија согласно со одредбите на Кривичниот законик и одредбите на овој закон.

Во член 3 од наведениот закон е предвидено дека постапката за помилување за ослободување од кривично гонење се поведува само по службена должност и може да се поведе во секој стадиум на кривичната постапка.

Според член 11 од Законот за помилување претседателот на Републиката, по исклучок може да дава помилување и без спроведување на постапка за помилување пропишана со овој закон кога е тоа од интерес за Републиката или кога посебни околности што се однесуваат на личноста на кривичното дело укажуваат дека е тоа оправдано.

5. Од анализата на уставната одредба и наведените законски одредби произлегува дека претседателот на Републиката има право да дава помилување на поименично определени лица за кривични дела предвидени со закон, а кое помилување може да се однесува и на ослободување од гонење или т.н. аболиција.

При тоа аболицијата може да се даде без оглед на фазата во која се наоѓа кривичната постапка.

Што ќе биде содржина на актот за помилување (аболиција) односно ослободување од кривично гонење не е строго формално определено со закон освен што треба да се однесува на поименично определено лице, а за кривични дела определени со законите на Република Македонија.

6. Со оглед на тоа што во конкретниов случај во одлуката се определени лицата на кои се однесува ослободувањето од гонење, Судот смета дека станува збор за поединечен акт, а не пропис или друг вид на општ акт со кој на општ нормативен начин би се утврдувале правото на однесување или определени односи.

Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд е надлежен да одлучува за согласноста на законите со

Уставот и за согласноста на колективните договори и другите прописи со Уставот и законите, како и да врши други работи утврдени во тој член од Уставот, но не и да ја оценува уставноста и законитоста на поединечните акти, независно од тоа кој ги донесува.

7. Со оглед на изнесеното, Судот оцени дека не е надлежен да ја оценува уставноста и законитоста на оспорената одлука, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.81/2003)

158.

- Одлука за давање на концесија за вршење на комунална дејност, стопанисување и тековно одржување со стара водоводна и канализациона мрежа во Кратово, Совет на општина Кратово

Decision granting a concession for the performance of communal businesses and for operating and maintenance of amortized water-supply and waste-water pipeline networks in Kratovo, City Council of Kratovo

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 24 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување законитоста на Одлуката за давање на концесија за вршење на комунална дејност, стопанисување и тековно одржување со стара водоводна и

канализациона мрежа во Кратово, донесена од Советот на општина Кратово на 20 јули 2000 година бр.10-294.

2. Душко Павловски и Стоилко Мишевски од Кратово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за оценување законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение затоа што таа не била во согласност со Законот за концесија кој бил во сила во време на нејзиното донесување.

Според наводите од иницијативата Советот на општината воопшто немал надлежност да донесува одлуки за давање концесија за вршење на комунална дејност. Имено давател на концесија била Република Македонија и во име на Република Македонија а во согласност со концесискиот акт концесија дава Владата на Република Македонија.

Понатаму подносителите наведуваат дека во точка 4 од одлуката е предвидено дека договорот во име на општината ќе го потпише градоначалникот што е во спротивност со член 15 од Законот за концесии каде е предвидено дека договорот за концесија го склучува Владата на Република Македонија.

Исто така подносителите сметаат дека одлуката не е во согласност со член 10, 11 и 12 од Законот за концесија бидејќи воопшто не бил распишан јавен конкурс.

Врз основа на оспорената Одлука бил склучен незаконит и штетен договор за концесија за стопанисување со водоводната мрежа во Кратово.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 14 од Законот за комунална дејност Советот на општина Кратово на 20 јули 2000 година донесол Одлука за давање на концесија за вршење на комунална дејност.

Во оспорената одлука е предвидено дека на АД РИК "Силекс" ПЦ Комуналец се дава концесија за вршење на комунална дејност стопанисување и тековно одржување со стара водоводна и канализациона мрежа во град Кратово за период од 8 години.

Висината, условите и начинот на наплата на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа Одлука ќе се определи во договорот за концесијата. Преку комисијата која што ќе ја утврди цената во договорот. Се овластува одборот за урбанизам и заштита

на животната средина во својство на комисија да ја утврдат цената на договорот.

Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишувањето на договорот за концесија.

Во името на општина Кратово договорот ќе го потпише градоначалникот на општина Кратово.

Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во " Службен гласник на општина Кратово".

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија Уставниот суд на Република Македонија покрај другото одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Разгледувајќи ја иницијативата, содржината на оспорената одлука како и одредбите од Законот за концесии кој е во сила, Судот смета дека оспорената одлука не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку претставува поединечен акт со кој на одреден субјект за определен временски период се дава концесија т.н. дозвола за вршење на комунална дејност, стопанисување и тековно одржување на водоводната и канализациона мрежа, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.90/2003)

159.

- Одлука за давање на концесија за вршење на комунална дејност, стопанисување со градскиот пазар во Кратово, Совет на општина Кратово

Decision granting a concession for the performance of communal businesses and for operating the city market of Kratovo, issued by the City Council of Kratovo

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 24 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување законитоста на Одлуката за давање на концесија за вршење на комунална дејност, стопанисување со градскиот пазар во Кратово, донесена од Советот на општина Кратово на 20 јули 2000 година бр.10-293.

2. Душко Павловски и Стоилко Мишевски од Кратово на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за оценување законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение затоа што таа не била во согласност со Законот за концесии кој бил во сила во време на донесување на одлуката.

Според наводите во иницијативата Советот на општината воопшто немал надлежност да донесува одлуки за давање концесија за вршење на комунална дејност. Имено давател на концесија била Република Македонија и во име на Република Македонија а во согласност со концесискиот акт концесија дава Владата на Република Македонија.

Понатаму подносителите наведуваат дека во точка 4 од одлуката е предвидено дека договорот во име на општината ќе го потпише градоначалникот што е во спротивност со член 15 од Законот за концесии каде е предвидено дека договорот за концесија го склучува Владата на Република Македонија.

Исто така подносителите сметаат дека одлуката не е во согласност со член 10, 11 и 12 од Законот за концесија бидејќи воопшто не бил распишан јавен конкурс.

Врз основа на оспорената Одлука е склучен незаконит и штетен договор за концесија за стопанисување со Градскиот пазар во Кратово.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 14 од Законот за комунална дејност Советот на општина Кратово на 20 јули 2000 година донесол Одлука за давање на концесија за вршење на комунална дејност.

Во оспорената одлука е предвидено дека на АД РИК "Силекс" ПЦ Комуналец се дава концесија за вршење на комунална дејност стопанисување со Градскиот пазар во Кратово за период од 8 години.

Висината, условите и начинот на наплата на надоместокот за дадената концесија од точка 1 на оваа Одлука ќе се определи во договорот за концесијата, преку комисијата која што ќе ја утврди цената во договорот. Се овластува одборот за урбанизам и заштита на животната средина да во својство на комисија ја утврдат цената на договорот.

Како почеток на концесијата ќе се смета денот на потпишувањето на договорот за концесија.

Во името на општина Кратово договорот ќе го потпише градоначалникот на општина Кратово.

Одлуката влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во " Службен гласник на општина Кратово".

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија Уставниот суд на Република Македонија покрај другото одлучува за согласноста на другите пропис и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Разгледувајќи ја иницијативата, содржината на оспорената одлука како и одредбите од Законот за концесии кој е во сила, Судот смета дека оспорената одлука не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку претставува поединечен акт со кој на одредени субјекти за определен временски период се дава концесија т.н. дозвола за вршење на комунална дејност, стопанисување со Градскиот пазар, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.89/2003)

160.

- Заклучок на Владата на Република Македонија со кој се задолжува Министерството за образование и наука да ги преземе сите активности во насока на престанување со финансирање на центрите за детско творештво

Decision of the Government of the Republic of Macedonia demanding from the Ministry of Education and Sciences to undertake all necessary actions to stop further financing of Children's Creations Centers

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 17 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Заклучокот на Владата на Република Македонија од 23 октомври 2001 година, со кој се задолжува Министерството за образование и наука да ги преземе сите активности во насока на престанување со финансирање на центрите за детско творештво заклучно со 31.06.2002 година.

2. Центарот за детско творештво "Јонче Цветковски" од Ресен, Пионерскиот дом "Трајче Магловски" од Битола и Пионерскиот дом " Мирче Ацев" од Прилеп, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со оспорениот заклучок престанувало финансирањето на центрите за детско творештво со што вработените во тие институции како образовни организации кои порано имале статус на организации од посебен општествен интерес, се ставале во нерамноправна положба со вработените во јавниот сектор, а нивниот статус се менувал со заклучок а не со закон, што не било во согласност со член 32 став 3 и 5, член 34 и член 35 став 1 од Уставот и член 104 од Законот за основното образование.

3. Судот на седницата утврди дека според извадокот од Нацрт-записникот од Дваесеттата седница на Владата на Република Македонија одржана на 23 октомври 2001 година, пред преминување на дневниот ред, министерот за правда ги информирал членовите на Владата за текот на преговорите што Министерството за правда ги остварило со Светската банка а се поврзани со реформите во јавната администрација како еден од клучните услови за повлекување финансиски аранжман од Светската банка. Од страна на Мисијата на Светската банка било укажано дека реформата во јавната администрација во однос на исполнувањето на условите за добивање финансиски аранжман доцни подолг период, а посебно во однос на одвојувањето на сектори на одделни министерства како несуштински за државата и тоа во Министерството за одбрана – Секторот за производство, во Министерството за образование и наука – центрите за детско творештво, основно музичко-балетски училишта и др., во Министерството за правда – Бирото за судски вештачења, Службата за општи и заеднички работи и одделни функции на Државниот завод

за геодетски работи (оперативно технички и помошни). Исто така од страна на Мисијата за Светската банка било укажано дека во иднина треба да се одвојат уште 5 до 10 несуштински делови за државата, кои може да функционираат самостојно.

Притоа министерот за правда истакнал дека Министерството за правда, во рамките на своите надлежности и во соработка со надлежните министерства, а согласно роковите договорени со Светската банка, презема мерки за спроведување на реформата на јавна администрација, а посебно за надминување на тековните прашања кои влијаат на забавување на процесите што се започнати и течат.

Тргувајќи од тоа, Владата меѓу другото заклучила министерството за образование и наука да ги преземе сите активности во насока на престанување со финансирање на центрите за детско творештво заклучно со 31.12.2001 година и основните музичко балетски училишта заклучно со 31.06.2002 година, по што да се извршат измени во поднесената предлог пресметка за наредната буџетска 2002 година.

4. Според член 110 став 1 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законот со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по неа.

Тргувајќи од содржината на оспорениот заклучок на Владата, Судот оцени дека тој не претставува пропис во смисла на членовите 51, 52 и 110 од Уставот поради што не подлежи на уставно судска оценка.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.83/2002)

161.

- Решение за старателство, донесено од Центарот за социјални работи на Собрание на град Скопје

Custody Notice, issued by the Social Works Center of the City Council of Skopje

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 70 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на Решението за старателство бр.053-127 донесено од Центарот за социјални работи на Собрание на град Скопје на 24 јануари 1979 година.

2. Јанина Филиповска од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе барање за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на решението за старателство означено во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата со оспореното решение се повредувало домашното материјално право како и правата на човекот и граѓанинот утврдени со Уставот на Република Македонија затоа што решението било донесено врз основа на решение на Војводскиот суд во Вроцлав на НР Полска за одземање на деловната способност на Ришард (Ристо) Филиповски роден 8 август 1930 година. Имено, подносителот на иницијативата смета дека таа како незаконски старател нема поднесено барање до Центарот за социјални работи на град Скопје ниту, пак, го доставиле решението од НР Полска кое во Република Македонија нема никаква

судска правна сила за одземање на деловната способност на нејзиниот сопруг. Понатаму, во иницијативата се наведува дека за признавање на странски судски одлуки, како и за одземање на деловна способност одлучува и носи правосилна одлука Основниот суд со присуство на јавниот обвинител но се разбира доколку такво барање претходно би поднела до овој суд.

3. Судот на седницата утврди дека на 13 декември 1969 година Војводскиот суд во Вроцлав II граѓанско одделение според акт II 63/69 по извршениот претрес со учество на Војводскиот јавен обвинител на судењето по тужбата на Сабина Филиповска за одземање на деловна способност на Ришард Филиповски решава да му се одземе сосема деловната способност на Ришард Филиповски поради психичка болест карактеропатопокогија.

Во образложението на решението се наведува дека по барање на тужителката за одземање на деловна способност на нејзиниот сопруг поради болест Судот врз основа на судско психијатриски наод со кој е констатирано дека Ришард Филиповски нема способност правно да дејствува и не може да раководи со своите постапки решил како во диспозитивот.

Ова решение е преведено од полски на македонски од овластен постојан судски преведувач Петре Наковски од 7.10.1978 година.

На 17.10.1978 година Општинскиот суд Скопје I потврдува дека судскиот преведувач лично го ставил потписот на преводот, а на 15.12.1978 година Републичкиот секретар за правосудство го потврдува печатот на Општинскиот суд Скопје I и потписот на претседателот на Судот.

На 24 јануари 1979 година Центарот за социјални работи Собрание на град Скопје решавајќи по предметот за ставање под старателство на лицето Ристо Филиповски, а врз основа на член 6 и 14 од Законот за старателство и член 202 од Законот за општа управна постапка го донесол оспореното решение во кое е предвидено дека се става под старателство лицето Филиповски Ристо од Скопје старо 48 години бидејќи наполно е лишен од деловна способност со решение на надлежниот Општински суд во Скопје.

За старател на именованото лице се поставува Јанина Филиповска.

Во образложението на решението на Центарот се наведува дека Воеводск иот суд во Вроцлав – Полска – заверено во Општинскиот суд Скопје I бр.43/78 доставил до овој орган правосилно решение бр. II 40 63/69 за лишување на деловната способност на лицето Ристо Филиповски.

Од извршениот увид и поднесената документација Центарот за социјална работа констатирал дека постои законски основ именуваното лице да биде ставено под старателство, а за старател било поставено лицето Јанина Филиповска.

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија Уставниот суд на Република Македонија, покрај другото, одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Разгледувајќи ја иницијативата, како и содржината на оспореното решение, Судот оцени дека оспореното решение не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку претставува поединечен акт со кој одредено лице е ставено под старателство.

При тоа дали е спроведена постапка за признавање на странска судска пресуда пред донесување на решението за ставање под старателство не е прашање во кое навлегува Судот.

Исто така Судот смета дека подносителот на иницијативата во друга постапка, а не пред Уставниот суд на Република Македонија може да бара промена на одлуката за одземање на деловната способност во секое време кога ќе се променат околностите.

5. Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.156/2003)

162.

- Одлука за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија

Decision defining the Membership entry Fee for the Bar Association of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седни- цата одржана на 22 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за оценување уставноста и законитоста на Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокат- ската комора на Република Македонија на седницата одржана на 30 мај 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/2003).

2. Томе Тодоровски од Свети Николе на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата најнапред се наведува дека Уставниот суд со своја Одлука ја укинал Одлуката на Адвокатската комора на Република Македонија со која коморскиот уписен влог беше утврден на износ од 1000 евра, но Управниот одбор експресно ја донел, новата, сега оспорена Одлука со која коморскиот уписен влог сега го утврдува на износ од 61.500 денари на кој начин не се почитувала донесената Одлука на Уставниот суд.

Понатаму се истакнува дека сега оспорената Одлука не била во согласност со членот 32 од Уставот, бидејќи со неа се

повредувало уставно гарантираното право на работа на начин што обврската за плаќање на коморскиот уписен влог била поставена како услов за "самовработување". Исто така, коморскиот уписен влог претставувал бариера за вработување на нови млади правници и заштита од конкуренцијата.

Воедно, според подносителот на иницијативата со Одлуката се повредувал и принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, гарантиран во членот 9 од Уставот, бидејќи пред десетина години не се плаќал коморски уписен влог во оваа висина, во 2001 год. коморскиот уписен влог изнесувал 11.300 денари, а со оспорената Одлука повеќе пати е зголемен.

Исто така се истакнува дека при донесувањето на Одлуката не се имале во предвид сите параметри од влијание за утврдување на висината на коморскиот уписен влог како што се: зголемување на цените, зголемен стандард на населението или пак немањето на инфлација од 1993 година, па наваму.

Од изнесените причини се предлага поведување на постапка за оценување уставноста на оспорената Одлука и нејзино поништување.

Иницијатива за оценување уставноста и законитоста на истата Одлука поднесе и Јанкова Тодорка од Скопје.

Во иницијативата најнапред се потсетува дека Уставниот суд со Одлуката У.бр.51/2003 од 22 мај 2003 година ги укина членот 69 став 1 во делот: "плаќа коморски уписен влог" и членот 84 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.97/2002), како и Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог, донесена од Адвокатската комора на Република Македонија на седницата одржана на ден 29 јануари 2003 година ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/2003).

Потоа подносителот на иницијативата наведува дека Адвокатската комора на РМ и покрај вака донесената интервентна Одлука на Судот, на 29.05.2003 година донела нова Одлука со која повторно коморскиот уписен влог се поставува како услов за добивање на лиценца за отпочнување со работа на идните адвокати. Вака донесената Одлука го ограничувала правото на слободен избор при вработувањето гарантирано во членот 32 став 1 од Уставот на

Република Македонија, а исто така била спротивна на Законот за адвокатирата и Статутот на Адвокатската комора, при што не се означуваат конкретни одредби од Законот и Статутот.

3. Судот на седницата утврди дека во член 1 од Одлуката за утврдување на висината на коморскиот уписен влог ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/2003), е предвидено: "Висината на коморскиот уписен влог изнесува 61.500,00 денари". Во членот 2 од Одлуката е определено дека истата влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија". Одлуката е донесена на одржаната седница на Управниот одбор на Адвокатската комора на Република Македонија на 30 мај 2003 година, врз основа на член 34 став 1, 35 став 1 точка 2 и член 36 од Законот за адвокатурата и член 23 став 1 алинеја 14 и член 82 став 1 алинеја 2 од Статутот на Адвокатската комора на Република Македонија.

4. Во член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија е определено дека Уставниот суд на Република Македонија помеѓу другото одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и законите.

За еден акт да има карактер на пропис, во смисла на изнесената уставна одредба, потребно е да содржи определени правни елементи. Помеѓу другото, актот, предмет на уставно-судска оценка, треба да содржи општи норми на однесување, да ги уредува односите на субјектите во правото на општ начин и со тоа да утврдува права и обврски за неопределен круг на субјекти во правото.

Според Судот, оспорениот акт не содржи општи норми, не утврдува права и обврски, туку напротив претставува акт за реализација, операционализација на членот 36 од Законот за адвокатурата и членот 23 алинеја 14 од Статутот на АКРМ, во кои одредби во надлежност на Управниот одбор е предвидено и определување на висината на коморскиот уписен влог.

Исто така, Судот смета дека е потребно да се нагласи фактот што донесената Одлука на Комората од 29 јануари 2003 година, укината со Одлука на Судот У.бр.51/2003 од 22.05.2003 год., содржеше правило по уписот во Именикот на адвокатите да се плати определениот коморски уписен влог, со што се воведуваше услов за добивање лиценца што не е предвиден со закон. За разлика од таа Одлука сега оспорената Одлука не содржи услови за стекнување на

својството адвокат, туку само ја определува висината на коморскиот уписен влог, што по својата правна суштина е извршен акт на Управниот одбор на Комората кој не третира нови односи и затоа нема нормативен карактер.

Наводот од иницијативите дека Адвокатската комора на Република Македонија не ја почитува донесената Одлука У.бр.51/2003 од 22 мај 2003 година на Уставниот суд на Република Македонија, како конечен и извршен акт, не е релевантен за определување на природата на сега оспорениот акт. Извршување на одлуките на Судот е друго прашање.

5. Со оглед на тоа што оспорениот акт нема карактер на пропис, Судот утврди дека не е надлежен да ја оценува неговата уставност и законитост, поради што согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.109/2003)

163.

- Поединечни акти на Советот на Општина Блатец

Various Acts issued by the Municipality Council of Blatec

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седница- та одржана на 1 и 2 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување законитоста на:

а) Одлуката бр.07-121/1 од 13.04.2002 година на Советот на Општина Блатец за основање Фонд за локални патишта и улици и уредување на градежно земјиште на Општината Блатец,

б) Решението бр.07-122/1 од 13.04.2002 година на Советот на Општина Блатец за именување на лице кое ќе ги води работите на Фондот за локални патишта и улици и уредување на градежно земјиште на Општина Блатец до неговото конституирање,

в) Статутот на Фондот за локални патишта и улици на Општината Блатец донесен на 13.04.2002 година,

г) Одлуката бр.07-123/1 од 13.04.2002 година на Советот на Општина Блатец за давање согласност на Статутот на Фондот за локални патишта и улици и УГЗ на Општина Блатец,

д) Одлуката бр.07-124/1 од 13.04.2002 година на Советот на Општина Блатец за изработка на печат и штембил на Фондот за локални патишта и улици и УГЗ на Општина Блатец,

ѓ) Одлуката бр.07-239/1 од 6.12.2002 година на Советот на Општина Блатец за определување на втор потписник на жиро-сметката на Фондот за локални патишта и улици на Општина Блатец и

е) Одлуката бр.07-245/1 од 06.12.2002 година на Советот на Општина Блатец за разрешување на Градоначалникот за овластен потписник на жиро-сметката на Фондот за локални патишта и улици и УГЗ на Општина Блатец.

2. Бранко Јанкулов, Градоначалник на Општина Блатец, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата и појаснувањето на иницијативата, членот 50 став 1 точки 1, 4 и 8, членот 52 став 5 и

членот 57 став 1, 2 и 4 од Законот за локалната самоуправа, што сега е во примена и одредбите од поранешниот Закон за локална самоуправа не давале можност за основање на фонд како форма за вршење на надлежностите на единиците на локалната самоуправа.

Од друга страна, членот 20 став 4 од Законот за јавни патишта ("Службен весник на Република Македонија" бр.26/96), предвидувал општината да може да основа фонд за локални патишта, но ниту една одредба од овој Закон не предвидувала Фондот да има својство на правно лице. Исто така, одредбите од Законот за градежно земјиште ("Службен весник на Република Македонија"; бр.53/2001) не предвидувале можност за основање на фонд за уредување на градежно земјиште.

Донесувањето на Одлука за основање на Фондот за локални патишта и улици и уредување на градежно земјиште, како правно лице од страна на Советот на Општината Блатец, според подносителот на иницијативата претставува повреда на наведените одредби.

Според подносителот на иницијативата, Советот на Општината можел врз основа на законските одредби да основа само Фонд за локални патишта, но не како посебно правно лице, туку истиот можел да функционира единствено во општинската администрација, со која раководи Градоначалникот на општината, преку застапување и потпишување на жиро-сметките или членот на Советот кој ќе биде определен од страна на Градоначалникот за негов заменик.

Бидејќи оспорените акти биле донесени без предлог на Градоначалникот, смета дека со донесувањето на одлуките му била ускратена извршната власт, со оглед на фактот што единствено Градоначалникот имал одговорност за наменско користење на средствата, односно извршувањето на Буџетот на единицата на локална самоуправа, според смислата на членот 18 од Законот за буџетите ("Службен весник на Република Македонија" бр.35/2001).

Донесувањето на оспорените акти, според подносителот на иницијативата, значи повреда на наведените одредби и тоа по однос на извршната власт на Градоначалникот и претставувало кршење на неговите права, од кои причини предлага Судот да поведе постапка за оценување законитоста на оспорените акти и истите да ги укине.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на член 1 од прво оспорената Одлука Советот на Општината Блатец основа Фонд за локални патишта и улици и уредување на градежно земјиште на Општината Блатец. Во членот 2 од Одлуката е предвидено Фондот да има својство на правно лице. Во членот 3 од Одлуката се наведени надлежностите на Фондот, а во членот 4 е определено како ќе се финансира Фондот. Во членовите 5, 6, 7, 8 и 9 се определени органите на Фондот и нивните надлежности, како и органот што ќе го врши надзорот над материјално - финансиското работење на Фондот. Следната одредба определува дека новооснованиот Фонд ги превзема правата, обврските и документацијата на поранешниот Фонд за локални патишта и улици и УГЗ на Општината Блатец како управен орган. Во последниот член 11 од Одлуката е определено дека истата влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службениот гласник на Општина Блатец".

Според содржината на второ оспорениот акт, за лице кое ќе ги води работите на Фондот за локални патишта и улици и уредување на градежно земјиште на Општината Блатец до неговото конституирање, односно до запишувањето во трговскиот регистар се именува Стојан Димитровски. Определено е решението да влезе во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службениот гласник на Општина Блатец".

Во членот 1 од Статутот на Фондот за локални патишта и улици на Општината Блатец (трето оспорен акт), се содржани општите одредби на овој акт. Во членот 2 од Статутот помеѓу другото е определено дека Фондот има својство на правно лице. Понатамошните одредби од Статутот ја разработуваат проблематиката за фирмата и седиштето на Фондот, дејноста на Фондот, внатрешната организација, финансирањето на Фондот, органите на управување и раководење и нивните надлежности и актите на Фондот. Понатаму се регулираат прашањата за стручната служба, чувањето на деловната тајна, јавноста во работењето, заштитата и унапредувањето на животната средина и правата на вработените на синдикално организирање. Во членот 40 е предвидено Статутот да влезе во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службениот гласник на Општина Блатец", а по претходно добиена согласност од Советот на Општината. Од содржината на оспорениот Статут се согледува прецртување на делови од текстот што се однесуваат на областа на уредување на градежното земјиште, кое нешто според подносителот на иницијативата и доносителот на актите е направено од причина што Основниот суд Штип како регистарски суд не

прифатил регистрирање и на Фонд за уредување на градежно земјиште.

Според содржината членот 1 од четврто оспорениот акт, се дава согласност на Статутот на Фондот, а во членот 2 е определено оваа одлука да влезе во сила со денот на објавувањето во "Службениот гласник на Општина Блатец".

Советот на Општината Блатец донел и Одлука за изработка на печат и штембил на Фондот (петто оспорен акт) и во членот 2 констатирал дека формата и текстот за изработка на печатот и штембилот се пропишани во Статутот. Во членот 3 е определено дека оваа Одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службениот гласник на Општина Блатец".

Горе наведените оспорени акти се донесени од страна на Советот на Општината Блатец на иста седница одржана на ден 13.04.2002 година.

На седницата одржана на 6.12.2002 година Советот на Општината донел Одлука за определување на втор потписник на жиро-сметка на Фондот (шесто оспорен акт), во која лицето Киро Христов се овластува како втор потписник на жиро-сметката. Во членот 2 од оваа Одлука е определено дека потписот на Стојан Димитровски и Киро Христов ќе важат колективно со едновремено потпишување. Во членот 3 е определено дека оваа Одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службениот гласник на Општина Блатец".

На истата седница е донесен и последно оспорен акт, со кој Советот на Општината го разрешил Градоначалникот од овластен потписник на жиро-сметката на Фондот и е определено дека оваа Одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во "Службениот гласник на Општина Блатец".

Од приложените заклучоци за прогласување на оспорените акти, како и од примероците на "Службениот гласник на Општина Блатец", Судот ја констатира следната фактичка состојба:

Заклучоци за прогласување на прво, второ, четврто и петто оспорениот акт, се донесени на 13.04.2002 година, а вака донесените заклучоци се објавени во "Службениот гласник на Општина Блатец" број 3 од 16.04.2002 година. Заклучок за

прогласување на Статутот на Фондот не е донесен, а Статутот е објавен во истиот број на службеното гласило.

За шесто оспорениот акт заклучок за прогласување е донесен на 6.12.2002 година и истиот е објавен во службеното гласило број 6 од 9.12.2002 година.

За последно оспорениот акт, (одлуката за разрешување на градоначалникот од овластен потписник на сметката) постојат два заклучока за прогласување од 6.12.2002 година и 30.12.2002 год. Заклучокот за прогласување на последно оспорениот акт е објавен во службеното гласило број 7 од 31.12.2002 година.

Законот за локалната самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002) стапи во сила на 6 февруари 2002 година, а оспорените акти се донесени на 13.04.2002 и 6.12.2002 година.

4. Според содржината на членот 110 алинеја 2 од Уставот, во надлежност на Уставниот суд на Република Македонија помеѓу другото спаѓа одлучувањето за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Имено, според Судот, прво оспорениот акт по својот карактер и содржина претставува поединечен основачки акт на Општината Блатец со кој се основа конкретен правен субјект, Фонд за локални патишта на Општина Блатец.

Според Судот, од содржината и карактерот на останатите оспорени акти произлегува дека истите се конкретни поединечни акти преку кои се овозможува функционирање на Фондот во правниот промет.

Бидејќи оспорените акти не уредуваат односи помеѓу неопределен број на субјекти на општ начин, односно истите не се пропис, нема основа за мериторна оценка на оспорените акти, од кои причини Судот не се впушти во анализа на основаноста на наводите на подносителот на иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр. 202/2002)

164.

- Правилник за дополнување на Правилникот за организација на работата и систематизацијата на работните места во Фондот за здравствено осигурување на Македонија

Regulations amending the Regulations on the Work Flow and Job Descriptions in the Health Insurance Fund of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 71 и 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 1 и 2 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување законитоста на Правилникот за дополнување на Правилникот за организација на работата и систематизацијата на работните места во Фондот за здравствено осигурување на Македонија, донесен од Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Македонија на 27 март 2003 година.

2. Кире Сотировски од Крушево на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување законитоста на правилн икот означен во точката 1 од ова решение затоа што тој не бил во согласност со Законот за општата управна постапка и Законот за здравствено осигурување затоа што со него парцијално се дополнувал претходно донесениот правилник за само три подрачни служби каде за раководител на подрачните служби покрај VII степен се предвидува и VI степен на стручна подготовка.

Ова било спротивно на Законот за општата управна постапка затоа што работниците кои непосредно ги извршуваат законите и другите прописи мораат да имаат висока стручна подготовка.

Исто така, оспорениот акт не бил во согласност со Законот за здравствено осигурување затоа што во него било предвидено тој да влезе во сила наредниот ден од денот на донесување, а тоа значи на 28 март 2003 година, а согласноста е дадена на 10 април 2003 година. Според тоа овој акт не може да стапи на сила пред добивање на согласност од министерот.

На 24 септември 2003 година подносителот на иницијативата поднесе барање за запирање од извршување на поединечните акти и дејствија донесени врз основа на оспорниот правилник.

3. Судот на седницата утврди дека врз основа на член 56 став 1 точка 5 од Законот за здравствено осигурување Управниот одбор на Фондот за здравствено осигурување на Македонија, на седницата одржана на 27 март 2003 година, донесол Правилник за дополнување на Правилникот за организација на работата и систематизација на работните места во Фондот за здравствено осигурување.

Во член 1 од оспорениот правилник е предвидено дека "во Правилникот за организација на работата и систематизација на работните места во Фондот за здравствено осигурување на Македонија бр.02-2236/5 од 22 април 2002 година во член 37, Преглед на работните места во подрачни служби во делот на Подрачната служба – Демир Хисар Подрачна служба – Крушево и Подрачна служба – Македонски Брод во точка 1 под број VII се додава зборовите "или VI".

Во член 2, пак, е предвидено дека овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на донесувањето.

Исто така Судот утврди дека на 10 април 2003 година Министерот за здравство донесол решение за давање согласност на оспорениот акт.

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ко не е надлежен да одлучува за барањето, согласно член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд.

Имајќи ја предвид содржината на оспорениот правилник, Судот смета дека истиот не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот на Република Македонија, туку е интерен акт со кој се уредува внатрешната организација и систематизација на работните места во Фондот за здравствено осигурување, а е во функција на извршување на работите од надлежноста на Фондот за која што е и основан, како и за остварување на правата, обврските и одговорностите на вработените во Фондот утврдени со закон и колективен договор.

5. Во однос на барањето за донесување на решение за запирање од извршување на поединечни акти и дејствија, Судот оцени дека со оглед на тоа што не е надлежен да ја оценува законитоста на оспорениот акт, не се исполнети условите за донесување на такво решение.

Со оглед на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.101/2003)

165.

- Телекс – укажување на Министерството за образование и наука

Telex-information of the Ministry of Education and Sciences

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на Телекс – укажување на Министерството за образование и наука бр.03/121 од 28 август 2003 година.

2. Јован Наумовски од Битола, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на укажувањето на Министерството за образование и наука. Во иницијативата се наведува дека Основното училиште "Стив Наумов" од Битола како и други училишта од Републиката, на лицата кои стекнале право на старосна пензија по еден основ - жени над 35-39 години работен стаж - им доделува принудни отказни решенија за старосна пензија, спротивно на Законот за работни односи глава 7 член 105 точка 5 и Колективниот договор глава 8 член 51. Имено, останатите лица кои се со завршена учителска школа и се во редовен работен однос под 35 години (жени) како и претежно учители од албанската структура остануваат во настава и им се доделени часови и во учебната 2003/2004 година. Со членот 33 од Законот за основното образование нееднакво се штитат одредени слободи и права на човекот и граѓанинот одредени во член 110 став 1 алинеја 3 од Уставот на Република Македонија – дискриминација на граѓаните по основ на пол, верска, национална и друга припадност.

3. Судот на седницата утврди дека Министерството за образование и наука испратило телекс – укажување до директорите на основните училишта со следната содржина: "Согласно член 33 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2002), наставниците во одделенска настава со завршена учителска школа кои стекнале право на старосна пензија по еден основ не треба да се вклучуваат во настава почнувајќи од 1 септември 2003 година, односно при распределбата на часовите истите да не им бидат доделувани. Ова укажување треба веднаш да се достави до директорите на основните училишта".

4. Судот на седницата, исто така утврди дека со членот 33 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.29/2002), во членот 119 од Законот ставовите 1 и 2 се бришат. Со бришењето на овие ставови, всушност, со Законот не е предвидена можност учители со завршена учителска школа и наставници во училиштата за основно и музичко образование со работен стаж над 15 години да можат и понатаму да вршат работи и задачи на работните места за кои засновале работен однос.

Бришењето на членот 119 став 1 и 2 од Законот за основното образование е последица на изменувањето на членот 66 став 2 од истиот Закон, според кој учител односно наставник во одделенска настава може да биде лице со завршено соодветно високо односно више образование.

Во однос на членот 66 став 2 и членот 119 став 1 и 2 од Законот за основното образование, пред Уставниот суд на Република Македонија имаше иницијативи за поведување постапка за оценување на нивната уставност.

Уставниот суд со решение У.бр.155/2002 од 18 декември 2002 година не поведе постапка за оценување на уставноста на член 66 став 2 од Законот за основното образование. Според Судот, оспорената одредба сама за себе не создава нееднаквост меѓу наставниот кадар бидејќи со неа се регулира степенот на потребното образование што треба да го имаат учителите односно наставниците во одделенската настава и се однесува на сите нив подеднакво, од што произлегува дека оваа одредба не создава нееднаквост во смисла на член 9 став 1 од Уставот.

Уставниот суд со решение У.бр.154/2002 од 26 март 2003 година, ја отфрли иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 33 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование според кој во членот 119 ставовите 1 и 2 се бришат.

Со оглед на тоа што во конкретниов случај членот 33 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование се оспорува од причини што со бришењето на ставовите 1 и 2 од член 119 од Законот за основното образование, законот не содржи одредба која го регулира преодниот режим за наставниците (учители) кои немаат соодветно образование односно се бара укинување на одредба која фактички не постои, Судот утврди дека согласно член 110 од Уставот не е надлежен да одлучува за уставноста на Законот од аспект на одредби што не се содржани во него.

5. Министерството за образование и наука, имајќи ги предвид законските одредби според кои учител односно наставник во одделенска настава може да биде само лице со завршено соодветно високо односно више образование со телекс се обратило до сите директори на основните училишта со укажување дека наставниците во одделенска настава со завршена учителска школа кои стекнале право на старосна пензија по еден основ не треба да се вклучуваат во настава почнувајќи од 1 септември 2003 година, односно при распределбата на часовите истите да не им бидат доделувани.

Од содржината на ова укажување е очигледно дека со него не се регулираат никакви нови односи туку Министерството за образование и наука само укажува како треба да постапуваат директорите на основните училишта во кои се уште има наставници односно учители со завршена учителска школа.

Според член 110 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по иницијативата.

Со оглед на тоа што оспорениот Телекс – укажување не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот, Уставниот суд одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.157/2003)

166.

- Процедури за организирање на јавна берзанска аукција на акции и удели, донесени од Одборот на директори на Македонската берза АД-Скопје

Procedures Manual on the Organization of Stock Exchange Transactions, issued by the Board of directors of the Macedonian Stock Exchange in Skopje

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на точките 5.3. од Процедурите за организирање јавна берзанска аукција на акции, од 20 мај 2003 година и Процедурите за организирање јавна берзанска аукција на удели, од 11 јуни 2003 година донесени од Одборот на директори на Македонската берза АД-Скопје.

2. Јанко Бачев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на точките 5.3. од Процедурите донесени од Одборот на директори на Македонската берза АД-Скопје означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените точки од Процедурите било предвидено секоја аукција да трае по 40 минути и да се врши во две сесии: 20 минути за плаќање во готово и 20 минути за плаќање со хартии од вредност издадени од Република Македонија. Доколку не се извршела трансакција во првата сесија, акциите и уделите се нуделе на продажба во втората сесија, доколку ваквиот начин на продажба претходно го објавиле учесниците од продажната страна. Со оглед на тоа што потенцијалните купувачи биле рангирани во последователните сесии со можност за меѓусебно исклучување во зависност од начинот на плаќањето (плаќање во готово или со хартии од вредност), се вршело рангирање на привилегирана група на купувачи и приоритет имале тие кои плаќале во готово наспроти другите купувачи кои плаќале со хартии од вредност.

Поради тоа, во иницијативата се наведува дека оспорените точки 5.3. од наведените Процедури биле спротивни на членот 22 од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал и на одредби од други закони, и биле спротивни на определбите во Уставот во членот 9 став 2 според кој граѓаните се еднакви пред Уставот и законите и членот 52 кој се однесува на тоа дека законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила. Исто така, со иницијативата се бара согласно членот 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот да донесе решение за запирање од извршување на оспорените Инструкции.

3. Судот на седницата утврди дека Одборот на директори на Македонската берза АД-Скопје на 20 мај 2003 година донел Процедури за организирање јавна берзанска аукција на акции, а на 11 јуни 2003 година донел Процедури за организирање јавна берзанска аукција на удели. Овие Процедури, како точка 5 содржат идентични одредби за одржување и времетраење на аукцијата, освен што првиот акт се однесува на акции, а вториот акт се однесува на удели. Во точката 5 од Процедурите е предвидено:

"5.1. Аукцијата преку електронски систем на Берзата се одржува секој работен петок од 9:30 до 13:30 часот.

5.2. Во текот на денот се организираат 6 аукции, на кои по правило се нудат најмногу по 10 акции-удели, по аукција. По потреба, бројот на акции-удели кои се нудат на продажба по аукција, може да биде поголем, односно помал од 10 акции-удели.

5.3. Секоја аукција трае по 40 минути и се одвива во две сесии: 20 минути за плаќање во готово и 20 минути за плаќање со хартии од вредност издадени од Република Македонија. Доколку не се изврши трансакција во првата сесија, акциите-уделите се нудат на продажба во втората сесија, доколку учесниците од точката 3.1. во аукцијата претходно го објавиле ваквиот начин на продажба".

Процедурите во точката 3.1. предвиделе дека учесници во аукцијата од продажната страна се Агенцијата за приватизација и други државни институции кои поседуваат акции – удели во трговските друштва, односно застапуваат државна институција која ги поседува истите.

4. Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал ("Службен весник на Република Македонија" бр. 38/1993, 48/1993, 21/1998, 25/1999, 39/1999, 81/1999, 49/2000, 6/2002 и 31/2003) во членот 1 став 1 определил дека предмет на уредување со овој закон се условите, начинот и постапката за трансформација на претпријатијата со општествен капитал во претпријатија во кои е определен сопственикот, како и начинот и постапката за продажба на акциите и уделите кои во постапката за трансформација и се издадени на Агенцијата.

Во главата VII -а од овој Закон – Продажба на акциите и уделите издадени на Агенцијата, се содржани одредби кои ја регулираат продажбата на акциите и уделите издадени на Агенцијата, а во тие рамки и правата и обврските кои произлегуваат од продажбата на акциите и уделите.

Имено, според членот 95 став 1 и став 3 од Законот, акциите и уделите издадени на Агенцијата согласно одредбите на овој закон, Агенцијата ги става на продажба, а начинот и постапката за нивна продажба поблиску ги пропишува Владата на Република Македонија.

Со членот 95 – а став 1 од овој Закон е пропишано дека акциите и уделите од член 95 став 1 на овој закон, се продаваат по

пат на јавна берзанска аукција, согласно со процедурите за тргување на акциите и уделите донесени од страна на берзата врз основа на претходно добиено мислење на Агенцијата.

Со одредбите на став 2, став 3 и став 4 од овој член од Законот, предвидени се исклучоците од продажбата на акциите и уделите и дека за нив соодветно се применуваат одредбите на член 48 став 3, член 50, член 50-а и член 62 став 2 и 3 од овој закон, кои се однесуваат на трансформацијата на малите и средни претпријатија.

Според ставот 5, одлуката за продажба на акциите и уделите освен за исклучоците од ставот 2 на овој член од Законот ја донесува Управниот одбор на Агенцијата, а според ставот 6, продажбата на акциите и уделите се врши во пакет, а налогот за продажба го издава директорот на Агенцијата.

Понатаму, во Законот со членот 95-б е уредено дека плаќањето на акциите и уделите може да се врши во готово или со хартии од вредност издадени од Република Македонија, а според членот 95 –в, почетната продажна цена на акциите и уделите, предмет на продажба, ја утврдува Управниот одбор на Агенцијата.

Според Судот од изнесените одредби од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, произлегува дека во уредувањето на прашањето за продажба на акциите и уделите кои во постапката на трансформација и се издадени на Агенцијата на Република Македонија за приватизација, законот ги пропишал правата и обврските на субјектите во односите на продажбата на акциите и уделите што се врши по пат на јавна берзанска аукција, препуштајќи го само нејзиното реализирање да се разработи со техничко нормирање преку процедури за тргување на акциите и уделите, кои се донесуваат од страна на берзата врз основа на претходно добиено мислење на Агенцијата која е продавач во тргувањето.

Законското овластување за донесување на Процедурите за организирање јавна берзанска аукција на акции и Процедурите за организирање јавна берзанска аукција на удели, од страна на Одборот на директори на Македонската берза АД – Скопје со претходно добиено мислење од Агенцијата, произлегува од одредбата на членот 95-а став 1 од Законот за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, и според Судот овие процедури по својата суштина само ја операционализираат работната

постапка на тргувањето на берзата за акциите и уделите кои и се издадени на Агенцијата и таа ги продава. Имено, процедурите содржат технички норми во кои се и оспорените точки 5.3 од Процедурите, па оттука за ваков вид на акти со норми за реализација на права и обврски на субјектите во правото кои се утврдени со закон, Судот утврди дека не претставуваат пропис подобен за уставно-судска оценка во смисла на членот 110 од Уставот на Република Македонија, и Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

Неподобноста на оспорениот акт за уставно-судска оценка претставува процесна пречка за одлучување по иницијативата, па според изнесеното становиште, Уставниот суд одлучи да ја отфрли иницијативата согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70/92).

Соодветно на изнесеното правно мислење Судот оцени дека и по однос на барањето во иницијативата за запирање на извршување на поединечните акти и дејствија донесени односно преземени врз основа на оспорените акти, не се исполнети условите од член 27 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.130/2003)

167.

- Програма за утврдување на потребата од воведување на економски, структурални и слични промени, АД. "Електростопанство на Македонија"

Program assessing the need of economic, structural and other similar changes, issued by the Public Company 'Elektrostopanstvo na Makedonija'

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Програмата за утврдување на потребата од воведување на економски, структурални и слични промени со предлог за решавање на правата на работниците за чија работа престанала потребата во АД "Електростопанство на Македонија" УО.бр.02-3587/5/3 донесена од Управниот одбор на АД "Електростопанство на Македонија" во државна сопственост - Скопје на 25 мај 2003 година.

2. Димитар Радински и Дејан Бошковски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведуваат членовите 125 и 126 од Законот за работните односи според кои на работникот може да му престане работниот однос со отказ поради економски, технолошки, структурални или слични промени во случај кога работодавецот има намера да воведо поголеми промени во производството, реорганизацијата, структурата и технологијата, а кои ќе предизвикаат потреба од намалување на бројот на работниците. Пред да ги воведо промените работодавецот е должен претходно да ги информира работниците и Синдикатот за видот на промените и нивните последици од престанокот на работниот однос на работниците, бројот и структурата на работниците на кои ќе им престане работниот однос, мерките што ќе ги преземе за спречување и ублажување на последиците од таквите промени и правата на работниците што ќе ги обезбеди.

Според подносителите на иницијативата со наведената Програма во АД "Електростопанство на Македонија" не се воведуваат никакви промени во производството, програмата, реорганизацијата, структурата или технологијата на

"Електростопанство на Македонија", а се искажува бројка од 1100 работници за чија работа престанала потребата поради економски, технолошки, структурални или слични промени. Во програмата само таксативно се наведуваат мерки за ублажување на последиците, односно работодавецот само се декларира дека такви мерки ќе преземе, а во суштина тоа не го прави.

Со оглед на тоа што според цитираните законски одредби на работникот може да му престане работниот однос поради економски, технолошки, структурални или слични промени само во случај ако работодавецот воведува поголеми промени во производството, реорганизацијата, структурата и технологијата, со наведената Програма се повредуваат правата на работниците бидејќи со Програмата такви промени не се воведуваат од страна на АД "Електростопанство на Македонија" како работодавец, поради што истата е во спротивност со цитираните законски одредби и како таква не може да послужи како основа за престанок на работниот однос на работниците.

На крајот подносителите на иницијативата бараат Судот до конечното одлучување да донесе решение за запирање на извршувањето на поединечните акти – решенија за престанок на работниот однос издадени од генералниот директор на АД "Електростопанство на Македонија" – Скопје.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорената Програма се утврдува потребата од воведување на економски, структурални и слични промени со предлог за решавање на правата на работниците за чија работа престанала потребата во АД "Електростопанство на Македонија", во државна сопственост, Скопје.

Програмата содржи анализа на постојната состојба на друштвото (основање, фирма и седиште, предмет на работење на друштвото и организациона поставеност на друштвото); анализа на промените кои ќе бидат воведени со посебен осврт на причините за потребата од воведување на промените во друштвото; број и квалификациона структура на работници за чија работа престанува потребата во друштвото; мерки кои ќе се преземат за ублажување на негативните последици; начин на решавање на правата на работниците за чија работа престанала потребата; обезбедување на финансиски средства, како и носители и рокови на активностите за реализација на програмата.

4. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргнувајќи од содржината на оспорената Програма, Судот оцени дека таа е акт на работење на АД "Електростопанство на Македонија" во државна сопственост Скопје, поради што не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот и не подлежи на уставносудска оценка.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.128/2003)

168.

- Решение за престанок на финансирањето на центрите за детско творештво (пионерски домови) во Република Македонија, донесено од Министерството за образование и наука.

Notice on the Termination of Children's Creations Centers (Pioneer Clubs) in the Republic of Macedonia, issued by the Ministry of Education and Science

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 10 и 11 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Решението за престанок на финансирањето на центрите за детско творештво (пионерски домови) во Република Македонија број 10-3876/1 од 6 ноември 2001 година на Министерството за образование и наука.

2. Центарот за детско творештво "Ѓоре Органџиев" ц.о.од Велес, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата со оспорениот акт се повредувале преодните и завршни одредби од Законот за основното образование во кои било предвидено континуитет на постоењето и функционирањето на центрите за детско творештво, како составен дел на концептот на основното образование во Република Македонија. Одредбите од Законот предвидувале средствата за финансирање на дејноста на основното образование да се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија, а воедно вработените во министерствата имале статус на државни службеници според одредбите на Законот за државните службеници. Оттука, донесеното Решение не било во согласност со споменатите закони.

Несогласноста на оспореното Решение по однос на членот 44 од Уставот и Конвенциите за заштита на децата, подносителот на иницијативата ја согледува во предвиденото самофинансирање на центрите за детско творештво што директно паѓало на товар на буџетот на децата и нивните родители. Со вака предвидениот начин за финансирање се запоставувал училишниот процес по однос на талентираниите ученици, кои афинитетите за одделни области ги развивале токму во центрите за детско творештво.

3. Судот на седницата утврди дека со оспореното решение се определува дека Министерството за образование и наука од 1 јануари 2002 година, престанува со финансирање на центрите за детско творештво (пионерски домови) и тоа плати и други надоместоци, како и материјални трошоци за работа на истите и дека

Министерството ќе обезбеди средства за таа намена заклучно со 31 декември 2001 година.

4. Според член 110 алинеја 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по неа и ако за истата работа веќе одлучувал, а не постојат основи за поинакво одлучување.

Со Решението У.бр. 249/2001 од 23 јануари 2002 година, Уставниот суд на Република Македонија ја отфрлил иницијативата на Центарот за детско творештво "Вита Поп-Јорданова" од Штип, бидејќи нашол дека оспореното Решение за престанок на финансирањето на центрите за детско творештво (пионерски домови) во Република Македонија број 10-3876/1 од 6 ноември 2001 година на Министерството за образование и наука не претставува пропис во смисла на членовите 51, 52 и 110 од Уставот и затоа не подлежи на уставносудско оценување.

Уставниот суд по повод сега поднесената иницијатива на Центарот за детско творештво "Ѓоре Органџиев" ц.о. од Велес, оцени дека не постојат поинакви основи за одлучување од утврдените при донесувањето на Решението У.бр.249/2001 од 23 јануари 2002 година.

5. Врз основа на изнесеното, а имајќи предвид дека Уставниот суд веќе го оценил оспорениот акт во постапката по предметот У.бр.249/2001 и ја отфрлил поднесената иницијатива наоѓајќи дека актот нема карактер на пропис, како и тоа дека не постојат поинакви основи за одлучување, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.191/2003)

**2. Акти кои еднаш биле предмет на оценка на Судот
(res judicata)**

2. Acts that have already been subject to assessment by the Court (Res Judicata)

169.

- Закон за трансформација на Заводот за платен промет

Law on the Transformation of the Public Payments Office

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на член 17-а став 4 од Законот за трансформација на Заводот за платен промет ("Службен весник на РМ" бр.32/01, 50/01, 103/01 и 37/02).

2. Пешевски Витомир од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, ставот 4 на член 17 од Законот бил несогласен со член 30 став 3, член 58 став 1 и член 55 став 1 и став 3 од Уставот на Република Македонија.

Исто така, оспорената законска одредба била несогласна и со член 46 став 2 од Законот за стечај, затоа што покрај доверителите кои биле единствено овластени да поднесуваат предлог за отварање на стечајна постапка, предвидувала ваков предлог да поднесува и Агенцијата за работа со блокирани жиро сметки.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената одредба од Законот била предмет на оценка пред Судот и дека со Решение У.бр. 140/2002 од 29 јануари 2003 година, не повел постапка за оценување на нејзината уставност.

4. Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа што Судот се произнел дека оспорената одредба е согласна со Уставот, а нема основи за поинакво одлучување, одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседа телот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.104/2002)

170.

- Закон за пензиското и инвалидското осигурување (запирање на исплатата на пензија)

Law on Pension and Invalidity Insurance (Withdrawal of pensions)

Уставниот суд на Република Македонија врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр. 70 /92), на седницата одржана на 15 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за постапка за оценување уставноста на член 154 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија". бр. 80/93, 3/94, 14/95, 71/96, 32/97, 24/2000, 96/2000, 50/2001).

2. Ѓорѓи Лазаров, од Струмица, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 154 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со членот 154 од Законот се повредувале приватните права на граѓаните кои им биле гарантирани со членот 20 и 25 од Уставот во смисла на слободата на трудот и правата кои произлегувале од трудот, како и создавање средства за егзистенција.

Со оваа одредба особено се ограничувала приватната дејност и истата не соодветствувала со денешните производствени односи бидејќи се јавувала како кочница на слободната волја за работа и слободата на трудот. Поради тоа, членот 154 од Законот бил во спротивност и со членот 32 од Уставот.

Исто така, оспорената одредба имала и дискриминаторски карактер со оглед дека голем број пензионери, како занаетчи, земјоделци, сточари и сл. и по пензионирањето продолжувале да работат, а Фондот за пензиско и инвалидско осигурување не бил во состојба да ги ограничи, за разлика од другите професии како лекари, инженери, адвокати и сл.

3. Судот на седницата утврди дека според член 154 од Законот " на корисникот на пензија, додека е во работен однос или додека врши дејност во Републиката или во странство му се запира исплатата на пензијата."

Судот, исто така утврди дека со Решение У. бр. 10/97 од 26 февруари 1997 година не повел постапка за оценување уставноста на член 154 од Законот, со образложение дека заради обезбедување на начелото на социјална праведност од член 35 став 1 од Уставот не постои уставна пречка со закон да се предвиди на лицата кои на друг начин ја обезбедуваат својата социјална сигурност по стекнувањето право на лична пензија, а не со користење на пензијата, привремено

да им мирува користењето на пензијата. При тоа, со мирувањето, односно привременото запирање на исплатата на пензијата, не се задира во веќе стекнатите права, што значи дека тие ниту се отуѓуваат, ниту се одземаат, туку како што предвидел и самиот закон во член 6 став 3 привремено се ограничува нивното користење во случаи предвидени со закон, како што впрочем е предвиден и спорниот случај.

4. Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата, меѓудругото и ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имајќи ја предвид наведената деловничка одредба, како и фактот дека Судот веќе ја оценувал оспорената одредба, а во врска со наводите од оваа иницијатива нема основ за поинакво одлучување, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 1 /2003)

171.

- Одлука за поделба на Претпријатието на повеќе посебни јавни претпријатија, донесена од Работничкиот совет на поранешното ЈКП "Комуналец" Скопје

Decision for the division of the former Public Communal Services Company 'Komunalec' into several independent public companies, issued by the Employee Board of that enterprise

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од

Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 8 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на член 7 од Одлуката за поделба на Претпријатието на повеќе посебни јавни претпријатија, донесена од Работничкиот совет на поранешното ЈКП "Комуналец" Скопје, под бр.02-8800/7 од 8 октомври 1992 година.

2. Александар Младеновски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на член 7 од Одлуката означена во точката 1 од ова решение, затоа што оспорената одредба која се уште се применувала, утврдувала ЈП "Водовод и канализација" од цената на 1 м³ вода да издвојува средства во износ од 22% на ЈП "Паркови и зеленило" заради одржување на јавното зеленило во Градот, се додека Собранието на град Скопје не изнајде посоодветен начин за финансирање на таа дејност, што не било во согласност со Законот за комуналните дејности.

3. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Тргувајќи од содржината на наведените одредби, а имајќи предвид дека Уставниот суд со Решение У.бр.264/94 од 13 јули 1994 година, ја отфрлил иницијативата за оценување уставноста на оспорената одлука, бидејќи оценил дека таа не претставува пропис во смисла на член 110 од Уставот и не подлежи на уставно-судска оценка, што значи за истата работа веќе одлучувал, а не наоѓа основи за поинакво одлучување, поради што Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

4. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.59/2003)

172.

- Закон за денационализација (странки во постапката за денационализација)

De-nationalization Law (Parties in the de-nationalization procedure)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 16 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 51 став 2 и 3 од Законот за денационализација ("Службен весник на Република Македонија" бр.20/98, 31/2000 и 42/2003).

2. Акционерското друштво Треска – Мебел од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на член 53 од Законот за денационализација – пречистен текст ("Службен весник на Република Македонија" бр.43/2000). Меѓутоа, причините поради кои се оспорува уставноста на наведениот член од Законот упатуваат дека всушност станува збор за член 51 став 2 и 3 од интегралниот текст на овој закон ("Службен весник на Република Македонија" бр.20/98, 31/2000 и 42/2003).

Според наводите во иницијативата оспорениот член од Законот не бил во согласност со член 50 од Уставот на Република Македонија бидејќи со него се ускратувало правото на судска заштита на слободите и правата на граѓаните, како и правото на судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа и на другите институции што вршат јавни овластувања, загарантирани во став 1 и 2 од наведениот член од Уставот.

Како непосреден повод за оспорување на овој член од Законот во иницијативата се наведува дека токму поради одредбите на член 51 од Законот, чија содржина инаку одговара на член 53 од Законот за денационализација – пречистен текст ("Службен весник на Република Македонија" бр.31/2000), на АД " Мебел-Треска" му било оневозможено во постапката за денационализација да ги заштити сопствените права и интереси како заинтересирана странка, поради што со Решението бр.17-08-06/1/4/2000, со кое било уважено барањето на барателот за денационализација на дел од неговиот имот, ова друштво било оштетено.

Поради напред наведените причини се предлага Судот да ја оцени уставноста на оспорената одредба и да ја поништи.

3. Судот на седницата утврди дека уставноста на оспорените законски одредби веќе ја оценувал и тоа по повод иницијатива поднесена од истиот подносител, а кои биле оспорени од истите причини и од аспект на истите одредби од Уставот како и со оваа иницијатива.

Постапувајќи по претходно поднесената иницијатива Уставниот суд со Решение У.бр.166/2002 од 13 март 2002 година не повел постапка за оценување уставноста на член 51 став 2 и 3 од Законот за денационализација.

Уставниот суд вака одлучил, со оглед дека според негово мислење со оспорените одредби од Законот, со кои како странки во постапката за денационализација на кои им се доставува решението за денационализација ги утврдил само поранешниот сопственик и јавниот правобранител, а не и корисникот на имотот, не се навлегува во правото на корисникот како вмешувач согласно член 13 од Законот и во постапката за денационализација да ги заштити своите права и интереси, како и во правото во рок од пет години од правосилноста на решението за денационализација своите права и интереси спрема лицата на кои им е вратен имотот или платен надомест да ги остварува со тужба пред надлежен суд согласно член 61 од Законот.

Поради тоа, пред Судот не било поставено прашањето за согласноста на оспорените одредби од Законот со Уставот.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Меѓутоа, според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата, освен во други случаи, и во случај ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед дека Судот веќе ја оценувал уставноста на членот 51 став 2 и 3 од Законот за денационализација, а нема основи за поинакво одлучување по оваа иницијатива, согласно член 28 од Деловникот, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.88/2003)

173.

- Одлука за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населба "Бала Маало", совет на општина Кичево

Decision amending the Detailed City Plan of Kicevo in the city district of 'Bela Maalo', brought by the city Council of Kicevo

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 12 и 13 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населба "Бала Маало" општина Кичево, бр.07-1794/17 од 27 декември 2001 година ("Службен гласник на општина Кичево" бр.9/2001), донесена од Советот на општината Кичево.

2. Стојан Калчиноски од Кичево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, Советот на општината Кичево спровел постапка и ја донел оспорената Одлука за измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево, за населба " Бала Маало", спротивно на интересите на граѓаните. Имено, во иницијативата се наведува дека со планот била предвидена изградба на станбена зграда и улица која зафаќала дел од дворното место на станбениот објект на подносителот на иницијативата и доколку се реализирале новопредвидените објекти би се нарушила функционалноста и користењето на постојниот објект.

Поради тоа што оспорената одлука не била во согласност со одредби од Законот за просторно и урбанистичко планирање и со членот 8 став 1 алинеја 10 од Уставот на Република Македонија, во иницијативата се предлага Уставниот суд да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорената одлука и истата да биде поништена.

3. Судот на седницата утврди дека со решение У.бр.48/2003 од 22 октомври 2003 година, постапувајќи по поднесена иницијатива од друго лице, Уставниот суд одлучи да не се поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на Одлуката за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево бр.07-1794/17, за населба "Бала Маало" општина Кичево, донесена на седница на Советот на општината Кичево одржана на 27 декември 2001 година и објавена во "Службен гласник на општина Кичево" бр.9/2001. При одлучувањето по тој предмет Судот ја оценувал уставноста и законитоста на оспорената Одлука и од аспект на постапката за нејзино донесување согласно одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и утврдил дека истата била спроведена согласно со закон.

4. Врз основа на наводите изнесени во иницијативата на Стојан Калчиноски од Кичево, Судот утврди дека наведената Одлука за донесување на измени и дополнувања на Деталниот урбанистички план на град Кичево за населба "Бала Маало", која веќе била предмет на уставносудска оценка, во случајов се оспорува не поради конкретни повреди во постапката за донесување на планот, туку поради незадоволството на подносителот на иницијативата што воопшто се пристапило кон измени и дополнувања на планот за конкретното подрачје спротивно на интересите на граѓаните и тоа не било во согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање и со Уставот. Меѓутоа, во однос на овие наводи во иницијативата, Судот утврди дека не е надлежен да ја оценува целисходноста на донесувањето на измените и дополнувањата на планот, ниту да оценува дали конкретни решенија во планот ги изразуваат интересите на граѓаните, а во тие рамки и имотните интереси на подносителот на иницијативата кои, како што се наведува во иницијативата, не биле исполнети со предвидените содржини во планот.

Согласно членот 28 алинеја 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, како и во случај ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

5. Со оглед на тоа што оспорената Одлука била предмет на одлучување пред овој Суд, а Судот оцени дека не е надлежен да ја испитува уставноста и законитоста на оспорената Одлука од аспект на изнесените наводи во оваа иницијатива, согласно членот 28 алинеја 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.76/2003)

174.

- Утврдување на висината на коморскиот уписен влог и на коморската членарина (Закон за адвокатурата)

Definition of the Membership Entrance Fee of the Bar Association

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 2 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 36 од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр. 59/2002).

2. Томе Тодоровски од Свети Николе на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на одредбата од Законот за адвокатурата означена во точката 1 од ова решение. Според подносителот на иницијативата, оспорената одредба не била во согласност со членовите 9 и 32 од Уставот на Република Македонија. Така, со овластувањето дадено на Управниот одбор на Адвокатската комора да ја утврди висината на коморскиот уписен влог, се создавала можност од злоупотреба и нарушување на еднаквата правна положба на граѓаните. Со различно утврдената висина на овој влог во различен временски период, се создавала нееднаквост меѓу адвокатите кои се запишале порано (кои плаќале симболична сума на име коморски уписен влог) и оние кои се запишуваат според постојната висина на коморскиот уписен влог.

Исто така, според подносителот на иницијативата со несразмерно и непримерно утврдената висина на коморскиот влог (премногу висока) се создавала можност, адвокатската професија да добие елемент на затворена, ексклузивна професија која може да ја

вршат само побогатите дипломирани правници (кои може да ги платат сегашните 1.000,00 евра во денарска противвредност). Оттука, подносителот смета дека со непредвидувањето некакви мерила или вредносни критериуми врз основа на кои треба да се утврди висината на влогот, се нарушувал принципот на достапност на секое работно место секому под еднакви услови, утврден во членот 32 став 2 од Уставот на Република Македонија. Како илустрација, во иницијативата се наведени следните критериуми кои одредбата би требало да ги содржи, а со цел да се избегнат можностите од злоупотреба: движењето на стандардот на населението, платите, цените, просечно остварената плата итн.

Од тие причини, подносителот смета дека оспорената одредба треба да се укине и отстрани од правниот поредок.

3. Судот на седницата утврди дека согласно членот 36 од Законот, висината на коморскиот уписан влог и на коморската членарина, ги утврдува со одлука Управниот одбор на Адвокатската Комора на Република Македонија и ги објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Исто така, Судот утврди дека со решение У.бр.51/2003 од 15 април 2003 година, Уставниот суд на Република Македонија не повел постапка, меѓу другото, за оценување на уставноста на членот 36 во делот "на коморскиот уписан влог" од Законот за адвокатурата. Како причина за оспорување било истакнато дека таквото законско решение оставало можност за злоупотреби и нарушување на уставното начело на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите (член 9 став 2) и за повреда на принципот на достапност на секое работно место секому под еднакви услови (член 32 став 2). На овој начин се создавала можност Адвокатската комора да ја искористи (злоупотреби) монополската положба која по сила на нештата ја уживала. Разгледувајќи ја уставната оправданост на оваа одредба, Судот утврдил дека коморскиот уписан влог е еден од начините на финансирање на Комората, а законското овластување дадено на Управниот одбор на Комората да одлучува за неговата висина е во согласност со принципот на самостојност и независност на адвокатурата како јавна служба, утврден во член 53 од Уставот на Република Македонија. Фактот што Законот ја обврзува Комората да ја објави висината на коморскиот уписан влог во "Службен весник на Република Македонија", Судот го оценил како елемент на транспарентност што Законот сака да ја постигне во работата на Комората. Исто така, Судот не повел постапка за оценување на

уставноста на оваа одредба и во однос на принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, затоа што според неговото мислење овој принцип подразбира еднаква положба на граѓаните според закон што е во сила, а не според закон што престанал да важи и поинаку ги регулирал конкретните состојби. Овој аргумент Судот го изнел во однос на наводите на иницијативата според кои ново воведениот коморски уписен влог кој е со поголема висина од оној што постоел во минатото ги дискриминира и ги доведува во неповолна положба оние кои бараат упис во Именикот на адвокати според постојниот закон во однос на порано запишаните адвокати кои плаќале помал влог или воопшто не плаќале никаков влог.

Од тие причини Судот оценил дека нема основ за поведување постапка за оценување на уставноста, меѓу другото, на членот 36 од Законот за адвокатурата.

Покрај тоа, со одлука У.бр.51/2003 од 22 мај 2003 година, Судот ги укина членовите 69 став 1, во делот "плаќа коморски уписен влог" и членот 84 од Статутот на Адвокатската Комора на Република Македонија, кои според мислењето на Судот го утврдиле плаќањето на коморскиот уписен влог како дополнителен услов за издавање на лиценцата за работа, односно услов за вршење на адвокатската професија. Со оваа одлука Судот утврдил дека плаќањето на коморскиот уписен влог не може да претставува посебен услов за добивање лиценца за работа, од причина што тоа не произлегува од Законот за адвокатурата.

4. Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во конкретниот случај, Судот оцени дека се работи за иницијатива со која се оспорува ист член од Законот и се покренуваат исти прашања кои веќе биле предмет на оценка на Судот кој со решението У.бр.51/2003 година, не повел постапка за оценување на уставноста на оспорениот член. При тоа, во ова решение, Судот постапувал по иницијатива која ја оспорувала одредбата од членот 36 од Законот за адвокатурата од истите причини кои се наведени и во конкретниот случај.

Оттука, со оглед на тоа што Судот веќе еднаш одлучувал за истата работа и утврдил отсуство на елементи за неуставност на предметната одредба, а во конкретниот случај не постојат основи за

поинакво одлучување, Судот оцени дека се исполнети процесните претпоставки да се отфрли иницијативата согласно членот 28 став 2 од Деловникот на Судот.

Во однос на наводите во иницијативата дека оспорената одредба не содржела мерила, критериуми и вредности врз основа на кои Комората ќе можела да ја утврди висината на коморскиот уписан влог, според мислењето на Судот се работи за барање за оценка на уставност на прашања кои не се содржани во оспорената одредба. Оценувањето на прашања кои не се содржани во одредбата, односно оценување дали одредбата треба да содржи нешто што според подносителот требало да содржи излегува надвор од надлежностите на Судот. Оттука, Судот оцени дека и од овој аспект иницијативата треба да се отфрли.

5. Со оглед на наведеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова - Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова - Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.121/2003)

175.

- Одлука за утврдување на критериуми за стопанисување со шумите на кои постои право на сопственост, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство и Ценовник за ознака и други услуги за шумите, меѓите и осамени дрва во приватна сопственост, Јавно претпријатие "Македонски шуми" Скопје

Decision defining the criteria for the management of forests providing property rights, issued by the Ministry of Agriculture, Forestry

and

Water-Management and Price-List for marking and other services in relation to private forests and trees, issued by the Public Company 'Macedonian Forests'-Skopje

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на:

а) Одлуката бр.09-2764/1-26 за утврдување на критериуми за стопанисување со шумите на кои постои право на сопственост, донесена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на 12 септември 1991 година и

б) Ценовникот за ознака и други услуги за шумите, меѓите и осамени дрва во приватна сопственост, донесен од Јавното претпријатие "Македонски шуми" Скопје.

2. Илија Димитриевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на законитоста на постапката и овластувањето на правните лица – Јавното претпријатие за стопанисување со шумите и неговата подрачна единица Велес и испоставата во с. Богомила за сеча на градежни и огревни дрва од шуми и земјоделско земјиште надвор од шума во приватна сопственост. Притоа подносителот на иницијативата поставува прашања дали е исправна и на закон заснована наплатата на шумски такси за одбележување, одобрување на сеча и пренос на дрва од шума во приватна сопственост.

На барање на Судот за прецизирање на актот што се оспорува, подносителот на иницијативата достави до Судот појаснување. Во него се вели дека тој се обратил до ЈП "Македонски шуми" со барање за објаснување врз основа на кои акти се врши наплата за ознака и одобрение како и за ограничување на сеча на дрва од шуми и од површини кои не се сметаат за шуми. Јавното претпријатие усно му одговорило дека стопанисувањето со шумите се врши во рамките на Законот за шумите и други акти и поради тоа

подносителот на иницијативата не е во можност да ги идентификува овие акти.

Јавното претпријатие "Македонски шуми" достави Одлука за утврдување на критериуми за стопанисување со шумите на кои постои право на сопственост бр.09-2764/1-26 од 12 септември 1991 година, донесена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Ценовник за ознака и други услуги за шумите, меѓите и осамени дрва во приватна сопственост, донесен од ЈП "Македонски шуми".

3. Судот на седницата утврди дека со оспорената одлука на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Република Македонија од 1991 година е утврдено дека стопанисувањето со шумите на кои постои право на сопственост се врши врз основа на критериумите за извршување на сечите и работите на одржување и унапредување на шумите, утврдени со оваа одлука.

Со одлуката се дава опис и се утврдуваат мерки кои треба да се преземат кај соодветниот вид насади (високостеблести зрели склопени и разредени насади, високостеблести незрели насади, обновени насади, едновозрасни и вештачки подигнати насади, нискостеблести лоши шуми итн.).

Со одлуката се утврдува период од 10 години во кој се определува обемот на сеча во катастарска парцела под шума.

Според одлуката, ознака, жигосување и издавање на испратница за исеченото дрво врши стручно лице од овластеното претпријатие, при што приемот на исеченото дрво, жигосувањето и издавањето на испратница се врши по претходно воведен шумски ред.

Со оспорениот Ценовник за ознака и други услуги за шумите, меѓите и осамени дрва во приватна сопственост, донесен од ЈП "Македонски шуми" – Скопје, се утврдува висината на цените за извршени услуги по одделни стапки и тоа: за дневници и за материјални трошоци, при што е утврдена висината на цената на услугата за 1м² (во оваа цена е вкалкулиран и законски утврдениот износ за проста репродукција на шумите).

4. Судот на седницата исто така утврди дека Уставниот суд на Република Македонија со решение У.бр.169/99 од 28 јуни 2000

година, ја отфрли иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Одлуката за утврдување на критериуми за стопанисување со шумите на кои постои право на сопственост, бр.09-2764/1, донесена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство на Република Македонија на 12 септември 1991 година.

Во образложението на ова решение, Судот утврди:

"Согласно член 56 став 1 од Уставот на Република Македонија, сите природни богатства на Републиката, растителниот и животинскиот свет, добрата во општа употреба, како и предметите и објектите од особено културно и историско значење определени со закон се добра од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.

Во членот 2 од Законот за шумите ("Службен весник на Република Македонија" бр.47/97), е утврдено дека шумите како природно богатство се добро од општ интерес за Републиката и уживаат посебна заштита.

Согласно членот 33 од Законот, ознака за сеча во државна и приватна шума врши јавното претпријатие, односно правното лице кое врши одгледување и заштита на шумата за посебна намена. Според ставот 2 од истиот член, за вршење ознака за сеча во приватна шума, средства обезбедува сопственикот на шумата.

Со членот 38 од Законот е утврдено дека одобрение за сеча во шума во приватна сопственост издава јавното претпријатие. Со ставот 5 од истиот член е утврдено дека со одобрението за сеча се утврдуваат дрвната маса за сеча и мерките за обновување, одгледување и заштита на шумите, како и рокот за нивно извршување, при што средствата за овие мерки ги обезбедува сопственикот на шумата (став 6).

Согласно член 11 став 1 точка 6 од Законот за јавните претпријатија (" Службен весник на Република Македонија" бр.38/96), основачот на јавното претпријатие дава согласност на актот со кој се утврдуваат цените на производите и услугите што јавното претпријатие ги продава и врши за корисниците.

Во конкретниот случај, Владата на Република Македонија со Одлука бр.23-1755/4 од 06 јули 1998 година дала согласност на оспорениот Ценовник.

Со оглед на фактот што со оспорениот Ценовник не се уредуваат односи на општ начин, туку се утврдуваат цени за одделни услуги што ги врши ЈП " Македонски шуми" - Скопје, според мислењето на Судот истиот не претставува пропис за кој Судот е надлежен да одлучува.

Што се однесува до оспорената одлука за утврдување на критериумите за стопанисување со шумите на кои постои право на сопственост, од анализата на нејзината содржина може да се заклучи дека истата ги утврдува критериумите за стопанисување со шумите во приватна сопственост.

Согласно член 5 од Законот за шумите, одгледувањето, користењето и заштитата на шумите (стопанисување со шумите) е дејност од јавен интерес.

Според членот 6 од Законот за шумите, со шумите се стопанисува со цел трајно да се сочува нивната површина и да се зголеми нивната вредност, да се обезбеди најголем прираст според природните услови и да се сочуваат и подобруваат нивните производни и општокорисни функции.

Согласно член 17 став 2 од Законот, со шумите во приватна сопственост стопанисуваат сопствениците.

Според член 20, за стопанисување со шумите во државна и приватна сопственост, без оглед на намената, Собранието на Република Македонија донесува општ план за стопанисување врз основа на кој се носат посебни планови со кои се опфаќаат и шумите во приватна сопственост (член 22 став 1, 2 и 5).

Оттука, произлегува дека согласно законските одредби, стопанисувањето со шумите, без оглед на намената и сопственичкиот режим, како добро од општ интерес, се врши врз основа на општиот, односно посебните планови.

Сепак, правниот основ за постоењето на оспорената одлука претставува членот 85 од Законот (поместен во главата преодни и завршни одредби) според кој до донесувањето на посебните планови за стопанисување со шуми, со приватните шуми ќе се стопанисува според постојните критериуми.

И покрај горенаведеното, од содржината на оспорената одлука произлегува дека не постојат процесни претпоставки Судот да

ја оценува нејзината законитост, како акт кој не уредува права и обврски на субјектите во правниот промет, туку утврдува технички стандарди и критериуми при стопанисувањето со шумите во приватна сопственост".

5. Според член 110 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Со оглед на тоа што Судот еднаш веќе одлучувал и ја отфрлил иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на оспорените акти, од причините содржани во точката 4 од ова решение, а предметната иницијатива не содржи елементи кои би биле основа за поинакво одлучување, Судот одлучи да ја отфрли иницијативата.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.41/2003)

176.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување

Law amending the Law on Pension and Health Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 24 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување постапка за оценување на уставноста на член 28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2000).

2. СЕ ОТФРЛА иницијативата на Стојан Маџовски од Скопје, во делот за поведување постапка за оценување на согласноста на членот 28 од Законот означен во точката 1 од ова решение со членовите 19, 21, 22, 24 и 180 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1993, 14/1995, 71/1996, 32/1997, 24/2000, 96/2000 и 50/2001).

3. Стојан Маџовски и Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 28 од законот означен во точката 1 од ова решение, како и за оценување на согласноста на овој член со членовите од законот означени во точката 2 од ова решение.

Според иницијативата поднесена од Стојан Маџовски оспорениот член бил во спротивност со член 9 став 1 и 2, член 35 став 1 и член 51 став 1 од Уставот на Република Македонија, како и со членовите 19, 21, 22, 24 и 180 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување.

Аргументите за несогласноста на оспорениот член од Законот со наведените уставни и законски одредби овој подносител ги заснова на сопственото толкување на членовите 19, 21 и 180 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување. Имено, толкувајќи ги овие членови од Законот, подносителот изведува заклучок дека според нив утврдувањето на старосната пензија, односно на пензиската основа, бил во апсолутна зависност од

висината на месечниот просек на платите за време на целокупниот стаж на осигурување. Оттука, а со оглед на тоа што со оспорениот член највисоката пензија до 2015 и по 2015 година била лимитирана со определените проценти од просечната плата остварена во нестопанството на Република Македонија зголемена за 2,7 пати, подносителот на оваа иницијатива смета дека со овој член се нарушувало начелото на социјалната праведност утврдено во членот 35 став 1 од Уставот затоа што на една група на граѓани не им се овозможувало старосната пензија да ја остварат во износ кој им припаѓал според месечниот просек на платите што ги оствариле за време на вкупното траење на осигурувањето. Поради тоа, овие граѓани со оспорената одредба истовремено се ставале и во нерамноправна положба во однос на другите граѓани, што не било во согласност со членот 9 од Уставот.

Освен со членовите 9 и 31 став 1 од Уставот, оспорениот член не бил во согласност и со член 51 од Уставот. Како аргумент за несогласноста со овој член од Уставот се наведува и тоа дека оспорениот член не бил во согласност и со членовите 19, 21, 22 и 180 од Законот, поради што се предлага Судот да ја оцени неговата уставност и законитост, а потоа да го укине или поништи оспорениот член.

Подносителот на оваа иницијатива, дополнително поднесе барање до Судот за издавање на времена мерка во смисла да се забрани примената на оспорениот член заради спречување на последиците кои можеле да настанат со неговата примена. Причината за поднесување на ова барање била донесувањето на Законот за изменување и дополнување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, со кој се предвидувало предвременно пензионирање на воените и цивилните лица на служба во Армијата.

Со иницијативата поднесена од Стамен Филипov, членот 28 од Законот се оспорува скоро од истите причини како и во прво поднесената иницијатива. Имено, и според овој подносител со оспорениот член се нарушувало начелото на социјална праведност, бидејќи една група на граѓани не можеле да остварат старосна пензија во оној износ што им припаѓал според начинот, должината и обемот на вложувањето на средствата за пензиско и инвалидско осигурување за целиот овој работен век, а врз основа на остварените плати и платените придонеси поради што тие граѓани се ставале во нееднаква правна положба во однос на другите граѓани на Република Македонија. Понатаму, овој подносител наведува дека со

оспорениот член не се уредувале прашања кои биле во функција на остварување на уставното право на социјално осигурување, туку се вршело негово ограничување, па затоа смета дека овој член не е во согласност со член 8 став 1 алинеите 1, 3 и 8, член 9, член 34, член 35 став 1, член 51 и член 54 став 1 од Уставот.

При одлучувањето по оваа иницијатива укажува да се има предвид Одлуката на Судот У.бр.128/95 и У.бр.245/95 од 5 јули 1995 година.

4. Судот на седницата утврди дека во оспорениот член 28 од Законот е утврдено дека за осигурениците кои не пристапиле во задолжително капитално финансирано пензиско осигурување, највисоката пензија не може да изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не повеќе од процентите утврдени во член 65 став 1 на овој закон од просечната плата остварена во нестопанството во Републиката во претходната година, зголемена за 2,7 пати.

По престанување на важењето на Законот за исплата на платите во Република Македонија највисоката пензија од став 1 на овој член не може да изнесува повеќе од 80% до 2015 година, а по 2015 година не повеќе од процентите утврдени во член 65 став 1 на овој закон од просечната плата остварена во Република Македонија во претходната година, зголемена за 2,7 пати.

На осигурениците од член 11, 12 и 13 на овој закон, кои право на пензија ќе остварат до 1 септември 2001 година, највисоката пензија се определува според ставовите 1 и 2 на овој член.

Определената највисока пензија од став 1 и 2 на овој член повторно не се определува и понатаму се усогласува со процентот со кој се усогласуваат и другите пензии.

5. Судот на седницата, исто така, утврди дека со Решение У.бр.46/2002 од 15 април 2002 година, меѓу другото, одлучил да не поведе постапка за оценување на уставноста на сега оспорениот член 28 од Законот. Овој член според тогаш поднесената иницијатива се оспорувал во однос на членовите 9, 34, 35 и 54 од Уставот, затоа што со него се повредувал принципот за недискриминација на граѓаните пред Уставот и законите и уставно загарантираното право на социјална сигурност.

Од образложението на ова решение е видно дека Судот, имајќи ја предвид содржината на членот 34 од Уставот, утврдил дека "законодавецот има уставен основ да го определува нивото на социјалната сигурност на граѓаните, па законското спуштање на основицата на најниската и највисоката старосна пензија е движење на законодавецот во рамките на неговите уставни овластувања во оваа сфера. Притоа, со таквите норми е обезбедена еднаквост меѓу граѓаните за иднина, а нееднаквоста која настанува како последица на различни правни решенија донесени во различен временски период е делокруг на Собранието на Република Македонија, а не на Уставниот суд (во прашање е однос закон – закон) и е прашање на извршување на закон, што исто така не е делокруг на Уставниот суд".

6. Согласно член 28 став 2 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата, меѓу другото, и во случај ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основ за поинакво одлучување.

Имајќи ја предвид наведената деловничка одредба, како и фактот дека Уставниот суд веќе еднаш ја оценувал уставноста на членот 28 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиското и инвалидското осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.24/2000) и со Решение У.бр.46/2002 година од 15 април 2002 година, одлучил да не поведе постапка, а со сега поднесените иницијативи оваа законска одредба се оспорува во однос скоро на истите одреби од Уставот и од исти причини поради кои веќе била оспорувана и оценувана нејзината уставност, Судот утврди дека во конкретниот случај не постојат основи за поинакво одлучување.

Иако во овие иницијативи посебно се акцентира дека со оспорената законска одредба се нарушувало уставното начело на социјална праведност, согласно кое според членот 35 став 1 од Уставот Републиката е обврзана да се грижи за социјалната заштита и социјалната сигурност на граѓаните, Судот оцени дека и овие наводи не претставуваат основ за поинакво одлучување, затоа што смета дека оспорената законска одредба е одраз токму на ова начело, а истовремено и на социјалниот карактер на Република Македонија утврден во член 1 од Уставот, како и на темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија – хуманизмот, социјалната правда и солидарноста утврдени во членот 8 од Уставот. Имено, утврдувајќи ја највисоката пензија, а и најнискиот износ на пензија од просечната плата остварена во нестопанството во

Републиката, законодавецот се раководел токму од начелото на социјалната праведност со цел во случај на настапување на некој од осигурените случаи (старост, инвалидност и смрт на осигуреникот) пензијата на одделни работници, односно осигуреници да се определува зависно од реалните финансиски можности на Републиката, а не од нивната пензиска основа, а притоа и со вака определената пензија на оваа категорија граѓани да не им се наруши материјалната и социјалната сигурност. Според тоа, не е случајна и определбата на законодавецот во овој закон да го вгради начелото на социјалната праведност како основно начело врз кое се заснова и целиот систем на задолжителното пензиско и инвалидско осигурување (член 3).

Освен тоа, ако оспорениот член од Законот интегрално се интерпретира со членот 32, според кој на корисниците кои правата од пензиското и инвалидското осигурување ги оствариле пред денот на почетокот на примената на овој закон, тие права се обезбедуваат и по денот на примената на овој закон во ист обем и висина и се усогласуваат според одредбите на овој закон, сосема е јасно дека со оспорениот член не се врши намалување, односно ограничување на највисоката пензија на корисниците кои ова право го оствариле пред нејзиното влегување во сила, односно примена, туку напротив, со него се утврдува нов режим за определување на највисоката пензија кој ќе важи во иднина, за идните пензионери. Затоа и наводите во второ поднесената иницијатива дека со оспорениот член се уредувале прашања кои не биле во функција на остварување на уставно утврденото право на социјално осигурување, туку со него се вршело ограничување на овие права спротивно на член 54 став 1 од Уставот, се неприфатливи и не претставуваат основа за поинакво одлучување по оваа иницијатива.

Оттука, споредбата што подносителот на оваа иницијатива ја прави со предметот У.бр.128/1995 и 245/1995, во кој што Судот со Одлука од 5 јули 1995 година го поништил членот 27 од Законот за изменување и дополнување на Законот за пензиско и инвалидско осигурување ("Службен весник на Република Македонија" бр.45/1995) е несоодветна, бидејќи во тој предмет било утврдено дека се работи за ограничување на веќе стекнато право, што не е случај во овој предмет.

Конечно, во однос на наводите во првата иницијатива според кои оспорениот член од Законот бил во спротивност и со членовите 19, 21, 22 и 180 од Законот за пензиското и инвалидското

осигурување, а поврзано со тоа и со членот 51 од Уставот, Судот утврди дека согласно член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд не е надлежен да ја оценува меѓусебната согласност на одделни членови од ист закон и дека нивната евентуална неусогласеност не може да претставува основ за несогласност со Уставот, како што смета подносителот на оваа иницијатива.

7. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точките 1 и 2 од ова решение.

8. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.190/2003 и У.бр.194/2003)

177.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија

Law amending the Law on Salary Payments in the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.46/2002).

2. Здружението на финансиски работници на локалната самоуправа и јавните претпријатија на Република Македонија од Велес, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, корисниците на буџетите на локалната самоуправа со оспорениот Закон немале и не им било признато право да го утврдат правото на нето платите за месец јуни 2002 година, до висина на правото утврдено за последниот месец за кој извршиле исплата на платите.

На тој начин корисниците на буџетите на локалната самоуправа биле ставени во нееднаква положба во однос на корисниците на Буџетот на Република Македонија, односно Фондот за здравствено осигурување на Македонија, иако за сите вработени таксативно наведени во членот 3 став 2 од Законот за исплата на платите во Република Македонија, важеле одредбите од Законот за организација и работа на органите на државната управа и Законот за државните службеници.

Со оспорениот Закон не се опфаќале буџетите на локалната самоуправа, со што се повредувал принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, поради што Законот не бил во согласност со Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 став 1 од Законот за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија во членот 3 став 2 од законот зборовите: "2001 година за корисниците на Буџетот на Република Македонија" се заменуваат со зборовите: "2002 година и натаму за корисниците на".

По ставот 2 се додаваат два нови става 3 и 4 кои гласат:

"По исклучок од ставот 1 на овој член, корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установ и правото на нето платите за месец јуни 2002 година, го утврдуваат до висината на правото утврдено за последниот месец за кој извршиле исплата согласно со овој закон и зголемено до нивото на обезбедените средства од Буџетот на Република Македонија, односно од Фондот за здравствено осигурување.

Правото за исплата на нето платите од став 3 на овој член кај корисниците на Буџетот на Република Македонија и јавните здравствени установи за месец јули 2002 година и натаму не може да биде повисоко од правото утврдено за месец јуни 2002 година".

4. Согласно член 28 став 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Во постапката по предметот У.бр.158/2002, предмет на уставносудска оценка беше уставноста на истиот Закон за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија, при што Судот со решение од 19 ноември 2003 година не поведе постапка.

Притоа, врз основа на член 9 став 2 од Уставот и одредбите од Законот за локалната самоуправа и Буџетот на Република Македонија за 2002 година, Судот утврди дека општината нема статус на корисник на Буџетот на Република Македонија, поради што со оспорените законски одредби не може да биде ставена во нерамноправна положба во однос на другите корисници на Буџетот на Република Македонија, а во смисла што таа не може да изврши зголемување на платите за месец јуни 2002 година, каква што можност на буџетските корисници им дава Законот за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите.

Судот, исто така, застапа на становиште дека оспорениот Закон го уредува прашањето на нивото и динамиката на исплатата на платите во Република Македонија на корисниците на Буџетот на Република Македонија а и јавните здравствени установи, предвидувајќи одделни корекции за 2002 во однос на 2001 година, не навлегувајќи во финансирањето на јавните потреби на другите субјекти, помеѓу кои и на единиците на локалната самоуправа, кои не се корисници на Буџетот на Република Македонија. Според тоа, во рамки на расположливите билансни можности законодавецот користејќи го своето право, извршил одделни корекции во исплатата на платите кај буџетските корисници, со што не се повредува принципот на еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, поради што пред Судот не се постави прашањето за согласноста на оспорениот закон со член 9 став 2 од Уставот на Република Македонија.

Во однос на другите причини изнесени во иницијативата, Судот утврди дека правото на соодветна заработувачка за вработените во локалната самоуправа не е предмет на уредување на оспорениот Закон, што значи се бара оценка на уставноста за прашање кое не е содржина на оспорениот Закон, за што Уставниот суд не е надлежен да одлучува.

5. Врз основа на изнесеното, а имајќи предвид дека Судот веќе ја оценувал согласноста на истиот Закон за изменување и дополнување на Законот за исплата на платите во Република Македонија со Уставот, не повел постапка за оценување на уставноста и не постојат основи за поинакво одлучување, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.193/2003)

178.

- Закон за детективска дејност

Law on Detective Activities

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 17 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 4 став 2 точка 6 од Законот за детективска дејност ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1999).

2. Александар Диневски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на членот од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според подносителот на иницијативата, со оспорената законска одредба се повредувале основните слободи и права на човекот и граѓанинот содржани во член 9 став 1 од Уставот на Република Македонија. Ова од причина што истата продуцирала нееднаквост на граѓаните, односно на припадниците на органите на безбедност во Министерството за внатрешни работи и Армијата на Република Македонија кои биле ставени во подредена позиција во однос на останатите граѓани на Република Македонија. Во таква положба горенаведените лица се наоѓале поради тоа што со оспорената законска одредба се определувало ограничување на можностите за добивање на лиценца за вршење на детективска дејност.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 4 став 2 точка 6 од Законот за детективската дејност ("Службен весник на Република Македонија" бр.80/1999), лиценцата за вршење на детективска дејност ја издава Министерството за внатрешни работи на лице кое покрај општите услови за засновање на работен однос определени со закон го исполнува и условот во последните две години пред да добие лиценца за работа да не извршувал работи и задачи во областа на безбедноста и одбраната во органите на државната управа како: овластено службено лице или на посебни работни места согласно со прописите од областа на внатрешните работи, работни места на определени должности согласно со прописите од областа на разузнавањето или работните места од член 123 од Законот за одбрана.

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото, одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеја 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако за истата работа веќе одлучувал, а не постојат основи за поинакво одлучување.

Уставниот суд на Република Македонија со Решение У.бр.33/2000 од 27 септември 2000 година, не поведе постапка за оценување на уставноста на член 4 став 2 точка 6 од Законот за

детективска дејност, од што произлегува дека оспорената одредба од Законот била предмет на оценување по однос на нејзината согласност со Уставот. При тоа Судот оценил дека "... доколку ваквото законско ограничување не би постоело, граѓаните би можеле да бидат доведени во состојба некој кој има неограничен број податоци за нив, а поседува лиценца приватно да врши детективска дејност, да може наместо да ги брани нивниот имот, живот, слобода и другите со Устав загарантирани права, да брани друг интерес злоупотребувајќи ги тие податоци"..., поради што и не поведе постапка.

Уставниот суд со решение У.бр.177/2001 од 10 октомври 2001 и У.бр.203/2001 од 14 ноември 2001 година иницијативите поднесени од други лица, по однос на истата одредба и нејзината согласност со член 8 став 1 алинеи 1 и 3, член 9, член 32 став 1 и 2, член 51 и член 54 од Уставот, ги отфрлил, наоѓајќи дека нема услови за поинакво одлучување.

Уставниот суд по повод сега поднесената иницијатива на Александар Диневски од Скопје, оцени дека не постојат поинакви основи за одлучување од утврдените при донесувањето на погорецитираните решенија.

5. Врз основа на изнесеното, а имајќи предвид дека Уставниот суд веќе го оценувал оспорениот акт, односно за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.192/2003)

3. Ненадлежност

3. *Lack of Jurisdiction*

179.

- Одлука за верификација на мандатите на членовите на Советот на Општина Желино, Совет на Општина Желино

Decision verifying the mandates of the members of the Municipal Council of Zelino, issued by the Municipal Council of Zelino

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија, член 28 став 1 алинеја 1 и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување законитоста на Одлуката за верификација на мандатите на членовите на Советот на Општина Желино бр.0701-378/3 од 7 октомври 2000 година, донесена од Советот на Општина Желино.

2. Советничката група на Партијата за Демократски Просперитет при Советот на Општина Желино, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение, бидејќи оспорената одлука не била во согласност со член 5 став 1 од Законот за локалните избори. Имено, членот на Советот на Општина Желино Ајдин Нуредини на денот на верификацијата на мандатот бил вработен во Одделението за премер и катастар – Тетово, а од декември 2000 година бил именуван за директор на Одделението за премер и катастар – Тетово. Ајдин

Нуредини иако бил вработен и бил директор на Одделението за премер и катастар – Тетово истовремено ја обавувал и функцијата член на Советот на Општина Желино што било спротивно на законската одредба според која вработените на стручни и управни работи во органите на државната управа и во управните органи на општината односно градот Скопје не можат да ја вршат функцијат а член на совет.

3. Судот на седницата утврди дека Советот на Општина Желино на седницата одржана на 7 октомври 2000 година донесол Одлука за верификација на мандатите на членовите на Советот на Општина Желино, со која меѓу другите е верификуван и мандатот на Ајдин Нуредини.

4. Според член 110 став 1 алинеи 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Од содржината на оспорената одлука произлегува дека со неа не се регулираат никакви односи туку поименично се наведуваат членовите на Советот на Општина Желино на кои им се верификуваат мандатите.

Согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Со оглед на тоа што оспорената одлука е поединечен акт за кој Уставниот суд согласно член 110 од Уставот не е надлежен, Судот оцени дека иницијативата треба да се отфрли поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.198/2001)

180.

- Закон за изменување и дополнување на Законот за основното образование и Закон за основното образование

Basic Education Law and Law amending the Law on Basic Education

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на член 33 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование односно член 119 став 1 и 2 од Законот за основното образование ("Службен весник на РМ" ; бр.44/95, 24/96, 34/96, 35/97, 82/99 и 29/2002).

2. Трајче Карев, Ристо Ванчов и Даница Митрева од Неготино, Слаѓана Јанчева, Љубица Јовановска, Цибрева Лилјана и други 19 подносителите од Скопје и Иванка Наумовска од Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за оценување уставноста на член 33 од Законот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативите со измените на Законот за основно образование односно со член 33 со кој се бришани ставовите 1 и 2 од член 119 од Законот, наставниците кои имаат завршено учителска школа се доведени во незавидна положба бидејќи им се укинуваат со закон стекнатите права. Со извршените измени се повредени основните права на работа, слободен избор на вработување како и правото дека секому под еднакви услови му е

достапно секое работно место, утврдени во член 32 став 1 и 2 од Уставот.

Понатаму во иницијативите се наведува дека со оспорената одредба на наставниците им е одземено правото да се дообразуваат во определен рок за да може и понатаму да ги извршуваат работните задачи како наставници, а таква можност им е дадена на наставниците кои изведуваат настава во посебните паралелки.

Исто така во иницијативата се наведува дека оспорениот член 33 е спротивен на член 27 став 1 од Законот за работни односи бидејќи работодавецот треба да ги прераспореде овие наставници на други работни места за кои не засновале работен однос затоа што со овој член од Законот за работни односи работникот работи на работно место за кое засновал работен однос.

3. Судот на седницата утврди дека според член 66 став 1 од Законот за основно образование ("Службен весник на РМ" бр.44/95) воспитно образовната дејност во основното образование ја остваруваат наставници стручни соработници (педагог, дефектолог, социјален работник, библиотекар и воспитувач).

Во став 2 на член 66 од Законот е предвидено дека наставник во одделенска настава (учител) може да биде лице со завршен Педагошки факултет, Филозофски факултет – Институт за педагогија и Педагошка академија – одделенска настава.

Во ставовите 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на член 66 е утврден степенот на образование на наставниот кадар за тоа кој може да биде наставник по предметна настава, учител за ученици со пречки во физичкиот и психичкиот развој, воспитувачи и стручни соработници.

Во член 119 од наведниот закон е предвидено дека постојниот кадар во одделенска настава со завршена учителска школа и Виша дефектолошка школа и натаму ги врши работите на работните места на кои се затекнати при влегување во сила на овој закон.

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование ("Службен весник на РМ" бр.24/96) во член 5 е предвидено дека во член 119 по став 1 се додава нов став 2 кој гласи: "Вработените наставници во училиштата за основно музичко образование со работно искуство над 15 години настава и натаму ги

вршат работите на работните места на кои се затекнати при влегување во сила на овој закон.

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за основно образование ("Службен весник на РМ" бр.35/97) во член 10 е предвидено дека: "Во член 119 по став 2 се додаваат нови ставови 3 и 4 кои гласат: " Наставниците кои изведуваат настава во посебни училишта и паралелки во основните училишта со работно искуство над десет години во настава и натаму ги вршат работите и на работните места на кои се затекнати со влегувањето во сила на овој закон. Наставниците кои не ги исполнуваат условите од ставовите 2 и 3 на овој член се должни да се стекнат со соодветно образование најдоцна за 2 години повеќе од времето што е предвидено за редовно завршување на тој вид образование (2+2 или 4+2).

Во член 17 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основно образование ("Службен весник на РМ" бр.29/2002) е предвидено член 66 се менува и гласи: "Воспитно образовната дејност во основното образование ја остваруваат учители, наставници, стручни работници (педагози, психолози, дефектолози, библиотекарите и воспитувачи).

Учител односно наставник во одделенска настава може да биде лице со завршено соодветно високо односно више образование.

Во ставовите 3, 4 и 5 на член 66 е утврден степенот на образование за наставник по предмет, наставник, стручен работник и воспитувач.

Во оспорениот член 33 од наведениот закон е предвидено дека во член 119 ставовите 1 и 2 се бришат.

Од наведените законски одредби произлегува дека со Законот за изменување и дополнување на Законот за основно образование ("Службен весник на РМ" бр.29/2002) ставовите 1 и 2 на член 119 се бришат односно не е предвидена можност учители со завршена учителска школа и наставници во училиштата за основно и музичко образование со работен стаж над 15 години да можат и понатаму да вршат работи и задачи на работните места за кои засновале работен однос.

4. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија покрај другото одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што во конкретниов случај член 33 од Законот за изменување и дополнување на Законот за основното образование се оспорува од причини што со него се бришат ставовите 1 и 2 од член 119 од Законот за основното образование, односно законот не содржел одредба која го регулира преодниот режим за настанвиците (учители) кои немаат соодветно образование односно се бара укинување на одредба која фактички не постои, Судот утврди дека согласно член 110 од Уставот не е надлежен да одлучува за уставноста на Законот од аспект на одредби што не се содржани во него, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласови во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.154/2002)

181.

- Закон за премерот и катастарот на земјиштето

Law on Stereometry and Land Registry

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на член 42 од Законот за премерот и катастарот на земјиштето ("Службен весник на СРМ" бр.34/72 и 13/78) и законитоста на постапките на Геодетската управа – одделение за премер и катастар во Битола.

2. Д-р Велиан Јагев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение, затоа што со неа се предвидувало да може да се експроприира имот во корист на државата доколку не се пријави сопственоста над тој имот од некој субјект, а тоа не било во согласност со член 30 став 3 од Уставот. Во однос на постапките на Геодетската управа – одделението во Битола, се смета дека тие биле незаконити (1. не го известиле иницијаторот за тоа зошто не донеле решение по неговото барање за исправка на катастарот околу неговата куќа, што произлегувало од член 296 став 3 од Законот за општата управна постапка; 2. не му издале уверение на иницијаторот во врска со куќата, а што требало да се направи согласно член 171 од Законот за општата управна постапка; 3. не му издале на иницијаторот список на промени во катастарот, што произлегувало од член 171 на ЗОУП; 4. не ги почитувале законските одредби сврзани со роковите, како што се членовите 218, 247, 296 и други од ЗОУП); Со тоа се повредувале основните одредби од Уставот – член 8 став 3 (владеење на правото), член 9 став 2 (еднаквоста), член 50 став 3 (се попречувала судска заштита на законитоста на поединечните акти на државната управа).

3. Судот на седницата утврди дека со оспорениот член 42 од Законот се предвидува "Податоците од премерот за површините, културите, корисниците на земјиштето, како и податоците за катастарското класирање на земјиштето се излагаат на јавен увид на подрачјето на катастарската општина. Времетраењето на јавниот увид го определува Геодетската организација што ги врши работите на премерот и катастарот на земјиштето.

Времето и местото на излагањето на податоците го објавува Геодетската организација што ги врши работите на премерот и катастарот на земјиштето на вообичаен начин.

Општината на чие подрачје се наоѓа катастарската општина, обезбедува погодни простории за излагање на податоците од премерот и катастарското класирање на земјиштето".

Очигледно дека нормата не предвидува експропријација на приватен имот доколку сопственикот не го пријави како свој туку уредува нешто друго.

Освен тоа, ваквата одредба престанала да важи, заедно со другите одредби од тој закон, на 9 јули 1986 година кога влезе во сила Законот за премер, катастар и запишување на правата на недвижностите – член 132 ("Службен весник на СРМ" бр.27/86 и 17/91).

Имајќи ја предвид изнесената фактичка состојба, Судот утврди дека овој дел од иницијативата треба да се отфрли поради немање процесни претпоставки за постапување по неа согласно член 28 став 1 алинеја 3 од Деловникот (ниту нормата важи, ниту нејзината содржина е таква каква што се оспорува).

4. Што се однесува до оспорувањето на постапките на Геодетската управа – одделението за премер и катастар во Битола, Судот утврди дека иницијаторот всушност иницира оценување дејства (активности – чинење или нечинење) или, од друга страна, примена на правни правила за постапување, а не идејна " исправност" на општи правни правила за однесување.

Со оглед на тоа што тие прашања излегуваат вон делокругот на Уставниот суд, Судот утврди дека и тој дел од иницијативата треба да се отфрли, поради ненадлежност, согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судии те Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.107/2002)

182.

- Закон за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија (плата и надоместоци за воените и цивилните лица кои засновале работен однос со Министерството за одбрана)

Law amending the Law on Army Service (Salary and remuneration for military and civil personnel employed in the Ministry of Defense)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 25 јуни 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на член 9 од Законот за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2002).

2. Самостојниот синдикат на вработените во одбраната, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на член 9 од Законот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата со оспорениот член од Законот се брише членот 254 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.62/2002), а со тоа се предизвикала правна празнина која ја загрозувала правната и социјалната сигурност на вработените во Армијата на Република Македонија бидејќи тие биле доведени во ситуација да немаат право на плата и надоместоци во периодот до 1 март 2003 година кога требало да започне примената на системот на плати и надоместоци на плати, согласно со членот 12 од Законот за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија. Од овие причини се

предлага Судот да го укине оспорениот член од Законот со што ќе го врати во важност членот 254 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија. Имено, оспорената одредба од Законот би ла во несогласност со повеќе одредби од Уставот, и тоа со членот 8 став 1 алинеја 3, членот 9, членот 32 став 2 и 5, членот 34, членот 51 и членот 54 став 1 и 3.

3. Судот на седницата утврди дека Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002), во делот на преодните и завршни одредби со членот 254, предвидел дека воените и цивилните лица кои засновале работен однос со Министерството за одбрана до денот на влегувањето во сила на овој закон согласно со прописите кои биле во сила продолжуваат да ја примаат платата која ја примале пред влегувањето во сила на овој закон, се до отпочнување на примената на системот на плати утврден согласно со овој закон.

Системот на плати и надометоци на плати на воените лица е уреден во главата XI од Законот, со членовите од 144 до 163.

Согласно членот 263 од овој Закон, примената на овие одредби од глава XI било предвидено да започне од 1 јануари 2003 година, меѓутоа со членот 12 од Законот за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија, нивната примена е одложена да започне од 1 март 2003 година.

Со Законот за изменување на Законот за служба во Армијата на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.98/2002) во членот 9 е утврдено дека се брише член 254 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија.

4. Разгледувајќи ја иницијативата Судот оцени дека не е надлежен да одлучува по неа затоа што согласно членот 110 став 1 алинеја 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите. Според оваа уставна одредба, Уставниот суд не е надлежен да врши изменување и дополнување на законите и другите прописи ниту, пак, е во негова надлежност да ја оценува уставноста на одредби што не се во правниот поредок.

Од друга страна, согласно членот 68 став 1 алинеја 2 од Уставот, Собранието на Република Македонија донесува закони и

дава автентично толкување на законите, па според тоа исклучиво право е на Собранието да врши нивно изменување и дополнување.

Со оглед на тоа што во иницијативата се бара Уставниот суд со укинување на оспорениот член од Законот да го врати во важење членот 254 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, за што не е надлежен, согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.44/2003)

183.

- Статут на Сојузот на филателистите на Македонија

Statute of the Philatelists' Association of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 24 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување законитоста на член 20 став 1 од Статутот на Сојузот на филателистите на Македонија, донесен од Собранието на Сојузот на филателистите на Македонија на седницата одржана на 17 ноември 2002 година.

2. Зоран Ангелов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одредба од Статутот го овластувала претседателот на сојузот сам да ги именува членовите на Извршниот одбор на Сојузот, што било спротивно на член 25 став 1 алинеја 8 од Законот за здруженијата на граѓани и фондациите, според кој само собранието на здружението на граѓаните можело да избира органи на здружението и спротивно на член 51 од Уставот на Република Македонија.

3. Согласно член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, овој суд не е надлежен да ја оценува законитоста на оспорениот Статутот на Сојузот на филателистите на Македонија.

4. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.139/2002)

184.

- Закон за служба во Армијата на Република Македонија (воено лице

Law on Army Service (Military person)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 10 и 11 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 16 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија во делот "воено лице" ("Службен весник на Република Македонија" бр.62/2002, 98/2002 и 25/2003).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на дел од одредбата од законот означен во точката 1 од ова решение. Во иницијативата се поставува прашање дали сите воени лица имаат право на штрајк, а особено војниците на служење на воен рок, питомците на Воената академија, како и воените обврзници во резервниот состав на Армијата, бидејќи овие воени лица не остваруваат економски и социјални права додека се во Армијата и поради тоа не се вклучени – зачленети во синдикат. Според подносителот на иницијативата, право на штрајк во вооружените сили имаат само вработените, а не и воените обврзници кои ја извршуваат воената обврска на служење воен рок и служење во резервниот состав. Според тоа, со оспорениот дел од членот 16 од Законот, се повредуваат членовите 8 став 1 алинеја 3, 28, 32 став 5, 37, 38 и 51 од Уставот.

3. Судот на седницата утврди дека според член 16 од Законот, право на штрајк во согласност со закон воено лице може да оствари најмногу еднаш во текот на годината.

4. Од содржината на поднесената иницијатива произлегува дека подносителот на иницијативата поставува прашање дали сите воени лица имаат право на штрајк, а особено војниците на служење воен рок, питомците на Воената академија и воените обврзници во резервниот состав на Армијата.

Истовремено, подносителот на иницијативата одговара дека војниците на служење воен рок, питомците на Воената академија и воените обврзници во резервниот состав на Армијата, не остваруваат економски и социјални права додека се во Армијата и не се членови на синдикат па поради тоа овие лица не можат да го остваруваат правото на штрајк во вооружените сили. Ова право можат да го остваруваат само воените лица вработени во вооружените сили.

Врз основа на наведеното, според мислењето на Судот, подносителот на иницијативата бара Уставниот суд да даде толкување дали право на штрајк имаат сите воени лица или само оние кои имаат засновано работен однос.

5. Согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Оттука произлегува дека Уставниот суд не е надлежен да толкува одредби од закони, поради што, согласно член 28 став 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот одлучи иницијативата да ја отфрли.

6. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.114/2003)

185.

- Закон за даноците на имот (даночни ослободувања од данокот на промет на недвижности и права)

Law on Property Taxes (Exemptions from the tax on transfer of immovables and rights in relations to immovables)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 10 и 11 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 26 од Законот за даноците на имот ("Службен весник на Република Македонија" бр. 80/1993, 71/1996, 54/2000 и 24/2003).

2. Кире Мојсоски, градоначалник на општина Другово, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на одредбата од Законот означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата и појаснувањето на иницијативата се наведува дека оспорената одредба од Законот и посебно оспорената точка 5 доведувале до неединствено постапување по однос на оданочувањето на прометот на недвижен имот во случаите кога како продавач се јавувала Република Македонија.

Потоа подносителот на иницијативата дава осврт на направениот поголем број на купопродажби на недвижен имот, сопственост на Република Македонија, по пат на јавно наддавање, во 1994 година и 2002 година, кога како купувачи се јавиле граѓаните. Во 1994 година не се пресметувал и наплаќал данокот врз основа на Заклучокот на Владата на Република Македонија од 22 февруари 1995 година, но во 2002 година, кога се продавал имот лоциран во општината Другово, граѓаните купувачи на имотот биле обврзани да платат данок. Бидејќи станувало збор за еквивалентни состојби, подносителот на иницијативата смета дека граѓаните што купиле имот во 2002 година, исто така, требало да бидат ослободени од плаќање на данокот.

Оспорениот член 26 и посебно оспорената точка 5 од Законот доведувале до нееднаква примена и создавале забуна кај граѓаните и надлежните органи, а воедно се создавала привилегирана состојба за граѓаните кои немале обврска да го платат данокот во однос на граѓаните кои таква обврска имале.

Поради забуната и нееднаквата примената што во практиката ја создавала оспорената одредба заедно со посебно оспорената точка 5, еден дел од граѓаните кои ја платиле пазарната вредност на недвижниот имот не можеле да располагаат со истиот, бидејќи не биле ослободени од плаќањето на данокот.

Со оспорената одредба се повредувале владеењето на правото, правната заштита на сопственоста и слободата на претприемништвото гарантирани во член 8 алинија 3, 6 и 7 и член 55 од Уставот.

Од тие причини се предлага поведување на постапка за оценување на уставноста, а потоа и укинување на одредбата со цел да се донесе нова одредба што попрецизно и поправедно ќе ги регулира таквите состојби.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 точка 3 од Законот за даноците на имот, данокот на промет на недвижности и права е еден од видовите на данок. Воведувањето и уредувањето на овој вид данок се разработени во третиот дел од Законот, со наслов "Данок на промет на недвижности и права" во членовите 18 до 26.

Согласно член 18 од Законот, на остварениот промет на недвижности и права се плаќа данок на промет на недвижности и права.

Обврзник на данокот на недвижности и права е правно и физичко лице - продавач на недвижноста односно правото, согласно член 20 став 1 од Законот.

Со Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот (" Службен весник на Република Македонија" бр.24 /2003) во членот 20 по ставот 1 се додава нов став 2, кој гласи:

"По исклучок од ставот 1 на овој член, обврзник на данокот на промет на недвижности и права може да биде правно и физичко лице-купувач на недвижноста, односно правото, доколку во договорот за купопродажба на недвижноста, односно правото е договорено данокот да го плати купувачот".

Во оспорениот член 26 од Законот се определуваат случаите на даночни ослободувања или случаите кога данокот на промет на недвижности и права не се плаќа и тоа:

1) на прометот на недвижности во постапката на комасација и експропријација;

2) кога странското дипломатско, односно конзуларно претставништво го пренесува правото на сопственост на недвижности, под услови на реципроцитет;

3) при вложување на недвижности во капитал на акционерски друштва, односно друштва со ограничена одговорност;

4) кога правото на сопственост или друго право се пренесува заради подмирување на обврските по основа на јавни приходи во постапката за присилна наплата;

5) на промет на недвижности меѓу државни органи (посебно оспорена точка);

6) кога правото на сопственост на недвижности се пренесува на давателот на доживотното издржување кој во однос на примателот на издржувањето се наоѓа во прв наследен ред и тоа само за делот на недвижноста кој би го наследил според законот за наследување и без давање на издршката;

7) на првиот промет на станбени згради и станови кој ќе се изврши во период до пет години по изградбата на кој е пресметан данок на додадена вредност (точката 7 е додадена со Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот, објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.54/2000) ;

8) на тргување на хартии од вредност во смисла на Законот за хартии од вредност и

9) кога правото на сопственост на недвижноста се пренесува на банките како доверители, заради наплата на парично побарување, доколку во рок од 3 години го продадат стекнатиот имот. (точките 8 и 9 се додадени со Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот, објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.24/2003).

4. Согласно член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 алинеа 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992) Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето.

Тргувајќи најнапред од содржината на членот 110 од Уставот, во која одредба е определена надлежноста на Уставниот суд на Република Македонија, произлегува дека во надлежност на Судот

не е предвидена оценка на правилната примена на законите и другите прописи, какво што барање е содржано во поднесената иницијатива.

Инаку, несогласноста на оспорената одредба со уставните одредби, подносителот на иницијативата, ја согледува во различната примена на оспорената одредба по однос на извршените купопродажби на недвижниот имот во 1994 и 2002 година, кога како продавач се јавила Републиката, а како купувачи на имотот граѓаните.

Предмет на уредување во оспорениот член 26 од Законот и посебно оспорената точка 5 се ситуациите за кои е предвидено ослободување од плаќање на данокот. Сметано од стапувањето во сила на Законот, па се до последната измена и дополнување, оспорената одредба секогаш регулирала материја по однос на даночни ослободувања, но не регулирала обврска за плаќање на данокот на промет. Посебно оспорената точка 5 воопшто не ги засега правата и обврските на граѓаните по однос на овој вид на данок, бидејќи регулира ослободување од плаќање на данок во ситуација кога се прави промет на недвижности меѓу државни органи, но не и кога се прави промет помеѓу државен орган како продавач и граѓанинот како купувач на недвижниот имот.

Обврската за плаќање на данокот на промет на недвижности од страна на продавачот на имотот се определува во членот 20 став 1 од Законот, која одредба определува општо правило продавачот на имотот да го плати данокот на промет на недвижности било да станува збор за правно или за физичко лице.

Таквото законско решение се задржува до 12 април 2003 година кога влегува во сила Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот (" Службен весник на Република Македонија" бр.24/2003). Со дополнувањето на Законот, според член 20 став 2 како обврзник на данокот на промет на недвижности може да се појави и правното и физичко лице-купувач на имотот доколку е договорено тој да го плати данокот. Овој Закон не можел да најде примена на купопродажбата од 2002 година направена во општината Д ругово, а според времето кога истиот влегол во сила.

Според изнесените наводи од иницијативата и анализата на законските одредби, Судот, исто така утврди дека подносителот на иницијативата бара оценување на законска одредба што не постоела во правниот поредок со содржина каква што се презентира. Бидејќи од Судот се бара оценување на согласноста на непостоечка содржина

на законска одредба и од овој аспект на иницијативата Судот нема надлежност да оцени согласноста со уставните одредби на она што законите и другите прописи, според подносителот на иницијативата би требало да го содржат.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.91/2003)

186.

- Закон за трансформација на Заводот за платен промет и Тарифата за надоместоците за вршење на услугите на Агенцијата за работа со блокирани сметки

Law on the transformation of the Payment Agency and Tariff on the fees for the delivery of services by the Blocked Accounts Agency

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 10 и 11 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на членот 11 од Законот за трансформација на Заводот за платен промет (" Службен весник на Република

Македонија" бр. бр.32/2001, 50/2001, 103/2001 и 37/2002) и Тарифата за надоместоците за вршење на услугите на Агенцијата за работа со блокирани сметки.

2. Илко Петров од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на уставноста на членот 11 од Законот и Тарифата означени во точката 1 од ова решение.

Членот 11 од Законот се оспорува затоа што во него не било предвидено Агенцијата за работа со блокирани сметки во случај на прилив на средства на жиро сметка да ги плаќа придонесите за пензиското, инвалидското и здравственото осигурување. Поради тоа, Агенцијата прво барала да се плати голема казна (тарифа), па потоа, откако сметката ќе мигрирала во некоја од банките, таа банка ќе можела да ги плати овие придонеси. Сето ова било регулирано со членот 11 од Законот, член 5 од Одлуката и Тарифникот.

Со оглед на тоа што Република Македонија според Уставот била социјална држава, според подносителот логично било најпрво да се подмират придонесите, а потоа, ако имало пари да се наплатуваат казни, како што впрочем работел поранешниот Завод за платен промет.

3. Судот на седницата утврди дека според член 11 од Законот, наплатата на придонесите од плати за сметка на Фондот за пензиско и инвалидско осигурување, Министерството за здравство - Фондот за здравствено осигурување на Македонија и Заводот за вработување на Република Македонија, од Заводот се пренесуваат на Министерството за финансии – Управа за јавни приходи, со пренесување на жиро-сметките во банките.

Во однос на Тарифникот, кој исто така се оспорува во иницијативата, Судот го утврди следното:

Во членот 5 од Одлуката за основање на Агенција за работа со блокирани сметки на учесниците во платниот промет на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2001), меѓу другото, е утврдено дека Агенцијата наплатува надоместок за услугите според Тарифа на која согласност дава Владата на Република Македонија, а во случај на недостиг на сопствени приходи, средства се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија.

Во Тарифата која е донесена согласно наведениот член од Одлуката, се утврдени износите на надоместоците што Агенцијата ги наплаќа одделно за секој вид на услуги што таа ги врши на корисниците од доменот на нејзината надлежност и тоа: за водење на немигрирани и блокирани сметки по 1000,00 денари месечно за една сметка, за миграција на сметки во банка по 7000,00 денари; за работење со средствата на сметките (прилив и одлив на средствата) по 1%, плус 100 денари по трансакција и провизија која ја наплаќа банката; за и звршување на судски одлуки, решенија и други налози за извршување на побарувања по 300 денари од одлука, решение или налог и др.

Во врска со надоместокот утврден за мигрирање на сметките во тарифната ставка 2 од Тарифата, Владата на Република Македонија има донесено Одлука за ослободување од плаќање на овој надоместок ("Службен весник на Република Македонија" бр.77/2002).

4. Согласно член 110 алинеа 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето, ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што со иницијативата членот 11 од Законот се оспорува затоа што не содржел одредби за кои подносителот смета дека треба да бидат содржани, а не се оспорува неговата содржина, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по барањето во иницијативата за оценување на уставноста на овој член од Законот.

Ова особено и од причини што предмет на уредување на членот 11 од Законот е наплатата на придонесите од плата само по пренесување на жиро-сметките во банките, а не и од сметките на учесниците во платниот промет кои поради нивно блокирање до определениот рок во Законот не биле пренесени во банките, но се преземани од Агенцијата за работа со блокирани сметки. Затоа, според мислењето на Судот сосема логично е што во овој член од Законот не е предвидена, ниту можело да се предвиди надлежност,

односно обврска на Агенцијата да врши наплата на придонесите за пензиско, инвалидско и здравствено осигурување, за што се залага подносителот на иницијативата.

Што се однесува до наводите во иницијативата со кои се бара Уставниот суд да ја укине Тарифата за надоместоците за вршење на услугите на Агенцијата за работа со блокирани сметки, Судот оцени дека и ова барање излегува надвор од неговата надлежност, бидејќи Тарифата ниту по форма, ни по содржина, не претставува друг пропис во смисла на член 110 алинеја 2 од Уставот на Република Македонија за чија уставност и законитост одлучува Уставниот суд.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.72/2003)

187.

- Дејствија на Педагошкиот факултет во Битола при одлучувањето, распишувањето и спроведувањето на Конкурсот за избор на наставници на Педагошкиот факултет во Битола

Actions of the Pedagogical Faculty in Bitola when bringing and implementing the decision to public notification of vacant jobs at this faculty

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 3 декември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на дејствијата на Педагошкиот факултет во Битола при одлучувањето, распишувањето и спроведувањето на Конкурсот за избор на наставници на Педагошкиот факултет во Битола, објавен од деканот на Факултетот, во весникот "Дневник" на 7 јули 2003 година.

2. М-р Ице Котески од Прилеп, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на дејствијата на Педагошкиот факултет во Битола во текот на одлучувањето, распишувањето и спроведувањето на Конкурсот означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата, дејствијата и активностите на Педагошкиот факултет во Битола за спроведување на Конкурсот биле во спротивност со повеќе одредби од Законот за високото образование и со Правилникот за единствените критериуми и постапката за избор во наставно-научни, наставни, наставно-стручни и соработнички звања, донесен од Универзитетот "Св. Климент Охридски" – Битола, па со оглед на тоа што прописите неправилно се применувале и извршувале, произлегувало дека Факултетот постапувал спротивно и на Уставот на Република Македонија.

Посебно со иницијативата се наведува дека Факултетот постапил незаконито кога избрал рецензиона комисија за оценка на пријавените кандидати за давање предлог за избор во звање на еден од кандидатите на Конкурсот, бидејќи ова тело не било формирано во соодветен стручен состав согласно членот 140 став 3 од Законот за високото образование, и поради тоа комисијата не можела стручно и компетентно да работи. Исто така, Конкурсот не бил навремено распишан во смисла на членот 77 став 1 точка 5 и членот 143 став 1 од Законот, односно тој требало да се распише на 1 април 2003 година. Ова поради тоа што со навременото распишување на Конкурсот во случајов ќе се обезбедело, пред истекот на рокот од 6 месеци (предвиден со Законот) од исполнувањето на условите за пензија на дотогашниот професор по предметите "основи на музичка култура со методика и основи на музичко воспитание со методика" да се избере нов наставен кадар на факултетот, кој навремено би

започнал со предавањата, а кои се уште не се реализирале бидејќи немало избран наставник по овие предмети.

3. Според член 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд, меѓу другото одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и колективните договори со Уставот и со законите. Според наведената уставна норма, Уставниот суд не е надлежен да одлучува за примената на законите и другите прописи и да ги оценува активностите и дејствијата на субјектите во правото за начинот на извршувањето и примената на законите и другите прописи.

Согласно членот 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата, меѓу другото, и ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Од иницијативата јасно произлегува дека подносителот бара Уставниот суд да ја преиспита примената на прописите со кои се уредува изборот на наставници во високообразовните установи конкретно во случајов преку оценка на активностите и дејствијата на Педагошкиот факултет во Битола во спроведувањето на постапката за избор на наставници по објавениот Конкурс од 7 јули 2003 година, за што Судот утврди дека не е надлежен да одлучува.

Врз основа на наведеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

4. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.178/2003)

4. Меѓусебна согласност на општи акти

4. *Mutual approval of general legal acts*

188.

- Одлука за донесување на Детален урбанистички план за градската четврт " Буњаковец" II Скопје донесена од Советот на Општина Центар Скопје

Decision for the Detailed Urban Plan for the City district 'Bunjakovec II' in Skopje, issued by the District Council of Skopje-Center

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛААТ иницијативите за поведување постапка за оценување законитоста на Одлуката за донесување на Детален урбанистички план за градската четврт " Буњаковец" II Скопје донесена од Советот на Општина Центар Скопје ("Службен гласник на град Скопје" бр.13/2002).

2. Иванка Георгиева Каруловска и Драгиша Георгиев од Скопје и Никола Цубалевски од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијативи за поведување постапка за оценување законитоста на актот означен во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата на Иванка Георгиева Каруловска и Драгиша Георгиев се наведува дека со ДУП "Буњаковец" II се доделени две урбанистички парцели од кои едната е доделена на подносителот на иницијативата. Според нив со доделената парцела им е одземена сопственоста на земјиштето кое им се доделувало на други лица. Поради тоа бараат Судот да го измени и дополни ДУП "Буњаковец" II и да им помогне да добијат урбанистичка парцела на "нивно" место од 13 м2 должина и 24 м2 ширина.

Во иницијативата на Никола Цубалески се наведува дека оспорената Одлука не е во согласност со Законот за просторно и урбанистичко планирање и со Правилникот за стандарди и нормативи за уредување на просторот. Според него не била запазена законската постапка за јавно излагање на планот бидејќи истиот бил изложен за време на годишни одмори, како и во сабота и недела кога скопјани оделе на излет. Понатаму иницијаторот наведува дека примената на планот ќе направи непредвидени штети и дека неговото донесување е нецелисходно. Како пример за штетноста на планот врз граѓаните, иницијаторот наведува дека канализационата мрежа била димензионирана само за приземни куќи така што доколку се изградат објекти со висина од 16 – 18 метри канализационата мрежа нема да можела да ја прифати целата отпадна и атмосферска вода поради што ќе се создавале езера.

3. Според член 110 став 1 алинеи 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Со оглед на тоа што во првата иницијатива се бара изменување и дополнување на деталниот урбанистички план "Буњаковец" II, за што Уставниот суд не е надлежен, Судот оцени дека треба да ја отфрли иницијативата согласно член 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија.

Во втората иницијатива, иницијаторот не спори дека оспорениот урбанистички план бил јавно изложен, туку спори дека бил изложен во незгодно време за граѓаните.

Согласно член 17 став 3 од Законот за просторно и урбанистичко планирање, по нацртот на деталниот урбанистички план се спроведува јавна анкета, а според членот 18 од овој закон, јавната анкета се спроведува со излагање на планот на јавно место најмалку 10 дена во кој рок заинтересираните граѓани и правни лица од

конкретното подрачје опфатено со планот доставуваат писмени забелешки на анкетни листови до организаторот на анкетата.

Имајќи го предвид изнесеното, Судот оцени дека спорниот факт за инцијаторот дека планот бил изложен во летен период како и за време на викенд е ирелевантен и не го прави планот несогласен со Законот за просторно и урбанистичко планирање бидејќи според овој закон нема ограничување за одржување на јавната анкета во било кој период во годината. При тоа, јавното изложување на планот и спроведувањето јавна анкета е дел од постапката за донесување на планот е предвидена со закон.

Што се однесува до барањето на инцијаторот Судот да ја оценува согласноста на ДУП "Буњаковец II " со Правилникот за стандарди и нормативи за планирање на просторот, Судот оцени дека станува збор за прописи од ист правен ранг. Согласно член 110 од Уставот Уставниот суд не е надлежен да одлучува за меѓусебната согласност на деталните урбанистички планови со друг пропис поради што оцени дека иницијативата треба да се отфрли.

4. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе со мнозинство гласо ви во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.3/2003)

189.

- Колективен договор за изменување и дополнување на Колективниот договор на МВР

Collective Agreement amending the Collective Agreement for the Ministry of Interior

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 17 септември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на членот 2 од Колективниот договор за изменување и дополнување на Колективниот договор на Министерството за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.12/2000).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на членот 2 од актот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата, оспорената одредба од Колективниот договор не била во согласност со членот 72 од Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и другите правни лица кои вршат нестопанска дејност ("Службен весник на Република Македонија" бр.39/94, 47/00, и 73/01) и не била во согласност со членовите 98 и 99 од гранскиот Колективен договор за државните, правосудните и органите на локалната самоуправа на Република Македонија (" Службен весник на Република Македонија" бр. 53/95 и 11/98).

Со иницијативата се наведува дека неусогласноста на оспорената одредба од Колективниот договор, кој е на ниво на работодавец, со Општиот Колективен договор и гранскиот Колективен договор, претставува основна причина поради која оспорената

одредба е во спротивност со повеќе норми од Уставот на Република Македонија (член 8 став 1 алинеја 3, член 9, член 32 став 5 и член 51) и од Законот за работни односи (член 84, член 86 став 2, член 88 став 3 и член 89 став 2), па поради тоа се предлага за оспорената одредба Судот да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста.

3. Судот на седницата утврди дека Колективниот договор на Министерството за внатрешни работи, бил склучен помеѓу Министерот за внатрешни работи и Македонскиот Полициски Синдикат и објавен во "Службен весник на Република Македонија" бр.8/98.

Со членот 139 од овој Колективен договор, било предвидено: "Решение за престанок на работниот однос со отказ од страна на Министерот во случаите од член 129 и 130 од овој договор, донесува Министерот по предлог на Комисијата од член 144 на овој договор.

Решението за престанок на работниот однос е во писмена форма со образложение за причините за давање отказ.

Решение за престанок на работниот однос на работникот, Министерот е должен да донесе за 1 месец од денот на пријавувањето на повредата на работната дисциплина, работниот ред, неисполнување на обврските и поради неспособност на извршување на работните задачи и за сторителот, а најкасно во рок од 3 месеци од денот кога е сторена повредата".

Со Колективниот договор за изменување и дополнување на Колективниот договор на Министерството за внатрешни работи ("Службен весник на Република Македонија" бр.12/2000), во членот 2 е предвидено: "Во членот 139 став 3 зборовите: "1 месец" се заменуваат со зборовите: "3 месеци", зборовите: "3 месеци" се заменуваат со зборовите: "6 месеци" и се додава нов став 4 кој гласи: "Како ден на пријавување се смета денот на поднесувањето на предлогот за кршење на работната дисциплина од овластен подносител".

Исто така Судот утврди дека прашањето за роковите во кој работодавецот донесува одлуки за престанок на работниот однос на работникот е предмет на уредување и со одредби од Општиот Колективен договор за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност и гранскиот Колективен договор

за државните, правосудните и органите на локалната самоуправа на Република Македонија.

4. Имајќи ги во предвид наводите во иницијативата Судот утврди дека со неа се бара Судот да ја оценува меѓусебната согласност на оспорената одредба од Колективниот договор за изменување и дополнување на Колективниот договор на Министерството за внатрешни работи со одредби од Општиот Колективен договор и Гранскиот колективен договор, со цел Судот да ја земе нивната меѓусебна неусогласеност како причина за поведување на постапка за оценка на уставноста и законитоста на оспорената одредба од договорот.

Меѓутоа, според членот 110 од Уставот на Република Македонија, Уставниот суд одлучува за согласноста на законите со Уставот и одлучува за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите, а не и за меѓусебната согласност на колективните договори.

Согласно членот 28 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето.

Со оглед на наведеното произлегува дека поради ненадлежност на Уставниот суд да ја цени меѓусебната усогласеност на колективните договори, во случајов отпаѓаат и причините на кои се повикува подносителот на иницијативата за испитување на уставноста и законитоста на оспорената одредба од Колективниот договор, поради што Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спи ровски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.85/2003)

190.

- Закон за сопственост и други стварни права (доградба и надградба на зграда)

Law on Property and other rights from the area of the Law of Things

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 1 и 2 октомври 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на членот 122 од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр. 18/2001).

2. Владимир Денковски од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на одредбата од Законот, означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите на подносителот на иницијативата оспорената одредба од Законот била извор на неброени спорови помеѓу станарите во зградите. Со законската формулација се навлегувало во граѓанските права: еднаквост на граѓаните пред Уставот и законите, загрозување на приватната сопственост во корист на задоволување на приватниот интерес, одземање на правото на одлучување на сопствениците, со што всушност се елиминирале останатите одредби на овој Закон.

Оспорената одредба оставала можност за слободно толкување и селективно спроведување, а на начин што комплетни

надградби добивале третман на адаптација, а судовите секогаш пресудувале во корист на тужената страна.

Инаку, подносителот на иницијативата смета дека оспорената одредба е во спротивност со членовите: 9, 30, 51 и 58 од Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека според содржината на членот 122 од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001), доградба и надградба на зграда се врши врз основа на детален урбанистички план и урбанистички проект.

Според ставот 2 од овој член, доградба, односно надградба има право да бара сопственик, односно сопственици на постојна зграда. Со доградбата, односно надградбата сопственикот, односно сопствениците стекнуваат право на сопственост и врз доградбата, односно надградбата.

Согласно ставот 3 од овој член од Законот, право на доградба, односно надградба на зграда во етажна сопственост (зграда со два или повеќе станови што им припаѓаат на две или повеќе лица) имаат сопствениците на посебните делови од зградата. За доградбата, односно надградбата одлучува мнозинството сопственици на посебните делови од зградата кои претставуваат повеќе од половината на вредноста на зградата. Ако за доградбата, односно надградбата има повеќе интересенти отколку што е предвидено да се изградат нови делови од зградата и ако за тоа не се постигне согласност меѓу нив, по барање на секој од заинтересираните одлучува судот, водејќи сметка за принципот на правичност.

Според ставот 4 од овој член од Законот, ако за доградбата, односно надградбата не се заинтересирани сопствениците на посебните делови од зградата, правото на градење можат да им го отстапат на трети лица со мнозинство гласови на посебните делови од зградата кои вредносно претставуваат повеќе од половина од вредноста на зградата, со тоа што градителот, односно градителите се должни да платат соодветен надоместок за правото на градење врз туѓо земјиште, како и за штетите што можат да бидат предизвикани како резултат на градењето.

4. Во членот 110 алинеја 1од Уставот на Република Македонија е определено дека, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот.

Согласно член 28 алинеја 1 и 2 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако за истата работа веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување.

Имено, во постапката по предметот У. бр.203/2002 година, Судот ја ценеше согласноста на сега повторно оспорениот член 122 од Законот од аспект на неговата согласност со членовите 8 став 1 алинеја 6, 9, 26, 30, 33, 43, 54 и 55 од Уставот. При донесувањето на решението У.бр.203/2002 од 12 март 2003 година за неповедување на постапка за оценување уставноста на оспорената одредба, Судот тргна од анализата на уставните и законските одредби и утврди дека, правото на сопственост и другите стварни права се остваруваат врз основа на слободна диспозиција со нужни ограничувања предвидени со Уставот и законите.

Понатаму Судот заклучи дека уставната одредба по однос на еднаквоста на граѓаните, (член 9) не би можела да се доведе во корелација со одредбите за сопственоста и правата кои произлегуваат од неа. Во оваа постапка Судот застана на становиште дека, член 122 од Законот за сопственост и други стварни права не овозможува ограничување на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа, поради што не го постави прашањето за неговата согласност со член 8 став 1 алинеја 6 (правна заштита на сопственоста) и член 30 (гарантирањето на правото на сопственост) од Уставот.

По повод наводите од оваа иницијатива, Судот оцени дека не може да се постави ниту прашањето за согласноста на оспорената одредба со членот 51 од Уставот, кој предвидува законите да мораат да бидат во согласност со Уставот, а повторно врз основа на аргументите од кои се раководеше Судот во постапката по предметот У.бр.203/2002.

Исто така, оспорената законска одредба според Судот не би можела да се оценува од аспект на нејзината согласност со членот 58 од Уставот. Имено, оваа уставна одредба по својата правна

природа утврдува дека сопственоста и трудот се основа за управување и учество во одлучувањето, а како основа во економските односи, што настануваат помеѓу субјектите во правниот промет. Правото на сопственост, како економско и социјално право, според акцент на иницијативата е гарантираното во членот 30 од Уставот.

Од друга страна, согласно член 110 од Уставот, Уставниот суд не е надлежен да ја цени меѓусебната согласност на одредбите од еден ист акт, па Судот не се впушти во оценка на наводот од иницијативата за елиминација на останатите одредби од Законот со оспоре-ната законска одредба. Од истите причини, Судот не се впушти и во оценка на наводите од иницијативата за различна и неправилна примена на законските одредби од страна на административните органи и судовите, а како Уставниот суд не ја цени примената на законите и другите акти, туку нивната согласност со Уставот, односно со Уставот и законите.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р Зоран Сулејманов. (У. бр. 99/2003)

5. Оспорениот акт (одредба) престанал да важи

5. Termination of Validity of acts (or provisions) subject to cases of the Constitutional Court

191.

- Правилник за определување работници во органите на управата надлежни за внатрешни работи што имаат својство на овластени службени лица, Републички секретар за внатрешни работи

Regulations for the stipulation of employees in administrative bodies in charge for internal affairs, having the status of authorized official; Republic Secretary for Internal Affairs

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 71 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 15 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на Правилникот за определување работници во органите на управата надлежни за внатрешни работи што имаат својство на овластени службени лица донесен од Републичкиот секретар за внатрешни работи ("Службен весник на СРМ" бр.25/82).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на правилникот

означен во точката 1 од ова решение. Според наводите од иницијативата оспорениот правилник не бил во согласност со членовите 8 став 1 алинеја 3 и 4, член 51, член 68 став 1 алинеја 2, член 95 став 3 и член 96 од Уставот и членовите 24, 74 и 76 став 2 од Законот за внатрешни работи, затоа што од членот 24 од Законот за внатрешни работи не произлегувала можноста со правилник да се определува кои службени лица се сметаат за овластени службени лица во Министерството за внатрешни работи. Од друга страна, пак, според член 76 став 1 од Законот за внатрешни работи, подзаконски акти предвидени со Законот за внатрешни работи се донесени поради што оспорениот правилник не може да се применува.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник е донесен врз основа на член 48 став 3 од Законот за внатрешни работи од Републичкиот секретар за внатрешни работи.

Со овој правилник се определуваат работниците во органите на управата надлежни за внатрешни работи што имаат својство на овластени службени лица.

Во Законот за внатрешни работи ("Службен весник на РМ" бр.19/95) во Глава III се уредени прашања кои се однесуваат на посебните должности и овластувања на министерството и права и должности на овластените службени лица .

Во членот 24 став 1 од наведениот закон е определено дека работниците во Министерството кои имаат посебни должности и овластувања определени со закон и овластени службени лица.

Во став 2 на овој член е определено кои лица се сметаат за овластени службени лица 1) работниците на полицијата и оперативни работници; 2) работниците кои извршуваат работи кои се во непосредна врска со полициските и оперативните работи и 3) министерот, неговите заменици, раководните работници и работници кои раководат со одредени организациони единици.

Во актот за систематизација на работните места на Министерството се утврдуваат работните места со посебни должности и овластувања во смисла на став 2 од овој член.

4. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што оспорениот акт фактички престанал да важи, Судот смета дека не постои акт подобен за уставно судска оценка.

Имено, Судот смета дека и ако не постои изречна правна дерогација на оспорениот правилник со донесување на законот со кој е уредено прашањето, оспорениот правилник е без правна сила и тој престанал да важи.

Со оглед на наведеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.176/2002)

192.

- Одлука за пренесување на акциите во сопственост на државните институции на сметка на Агенцијата на Република Македонија за приватизација, донесена од Владата на Република Македонија

Decision for the transfer of shares belonging to state institutions to the Privatization Agency of the Republic of Macedonia, brought by the Government of the Republic of Macedonia

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 22 јануари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката за пренесување на акциите во сопственост на државните институции на сметка на Агенцијата на Република Македонија за приватизација бр.23-3086/1 донесена од Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 11.06.2002 година.

2. Стопанска банка, АД Битола на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорената одлука пред да влезе во сила не била објавена во "Службен весник на Република Македонија", што не било во согласност со член 52 став 1 и 2 од Уставот.

Освен тоа, прашањата што се уредувале со оваа одлука по својата суштина и значење биле во надлежност на законодавната, а не на извршната власт, така што за донесување на оспорената одлука од страна на Владата на Република Македонија не постоел ниту уставен ниту законски основ.

3. Судот на седницата утврди дека Владата на Република Македонија на 30 декември 2002 година донела Одлука за укинување на Одлуката за пренесување на акциите во сопственост на државните институции на сметка на Агенцијата на Република Македонија за приватизација, која е објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.100/02).

4. Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако не е надлежен да одлучува по барањето, ако за истата работа, веќе одлучувал, а нема основи за поинакво одлучување и ако постојат други процесни пречки за одлучување по барањето во иницијативата.

Со оглед дека оспорената одлука е укината и престанала да важи Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по барањето во иницијативата во смисла на член 28 од Деловникот, поради што и одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.160/2002)

193.

- Закон за домување (прекршок сторен од правно лице)

Housing Law (Offences made by legal entities)

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 19 февруари 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на членот 53 став 1 алинеја 9 во делот: "ови 48 и" и алинеја 10 од Законот за домување ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/1998 и 48/2000).

2. Решението да се објави во "Службен весник на Република Македонија".

3. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбите од Законот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите од иницијативата, оспорените одредби определувале дека со парична казна од 50.000 до 200.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице ако: не ги изврши неопходните поправки на зградата (членови 48 и 49) и изврши пренамена без одобрение за пренамена (член 50). Меѓутоа, според членот 257 од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001), со денот на отпочнувањето на примената на овој закон престанувале да важат членовите 48 и 50 од Законот за домување.

Од тука иницијаторот смета дека оспорените одредби не мораат да постојат во правниот поредок, бидејќи ги повредуваат членовите: 8 став 1 алинеја 3, 14 став 1 и 51 од Уставот, па предлага поведување на постапка за оценување на уставноста.

4. Судот на седницата утврди дека Според член 53 став 1 алинеја 9 и 10 од Законот за домување ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/998 и 48/2000), со парична казна од 50.000 до 100.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице ако:

- не ги изврши неопходните поправки на зградата (членови 48 и 49) и
- изврши пренамена без одобрение за пренамена (член 50).

5. Во член 257 од Законот за сопственост и други стварни права ("Службен весник на Република Македонија" бр.18/2001) помеѓу другото е предвидено со денот на отпочнувањето на примената на овој закон (5 септември 2001 година) да престанат да важат членовите 48 и 50 од Законот за домување ("Службен весник на Република Македонија" бр.21/1998).

Членот 48 од Законот за домување ги регулираше правата и должностите на сопствениците на посебни делови од зграда при потребата од поправки и преправки на делови од зграда што се во функција на зградата во целина, а оваа материја сега е регулирана со членот 110 од Законот за сопственост и други стварни права, кој по содржина е скоро идентичен со укинатата одредба.

Членот 50 од Законот за домување ги регулираше правата и обврските на сопственикот на посебен дел од зграда при потребата тој дел да го пренамени во простор за вршење на деловна дејност. Сега оваа материја е уредена со членот 101 од Законот за

сопственост и други стварни права, кој по содржина исто така е скоро идентичен со укинатата одредба.

Во казнените одредби на Законот за домување се сместени сега оспорените делови на членот 53 став 1 алинеја 9 и 10. Или поконкретно во овој член е предвидена парична казна за прекршок за правното лице ако:

- не ги изврши неопходните поправки на зградата (членови 48 и 49), - содржина на оспорениот дел од алинејата 9 и

- изврши пренамена без одобрение за пренамена (член 50), - содржина на оспорената алинеја 10.

Законот за сопственост и други стварни права не содржи казнени одредби.

Од анализата на уставните и законски одредби, произлезе дека во конкретниот случај оспорените одредби престанале да важат по пат на дрогација на начин што Законот што стапил на сила подоцна (Закон за сопственост и други стварни права) дерогирал дел од одредбите на Законот што бил претходно донесен (Закон за домување), без оглед на фактот што поновиот закон не содржи изрична законска одредба за престанок на оспорените одредби.

Исто така со самиот престанок на важење на членовите: 48 и 50 од Законот за домување и останатите одредби од овој Закон, што за правна основа ги имале изрично укинатите одредби престанале да важат, со влегувањето во сила на Законот за сопственост и други стварни права, а како поновиот Закон концепциски не предвидува казнување за таков вид на прекршоци.

Од друга страна изложената фактичка и правна состоја, по оценка на Судот, се сведува на неусогласеност на одредби од два различни по материја закони, а оценувањето на уставноста на неусогласени одредби на актите од ист правен ранг не претставува надлежност на Уставниот суд, согласно член 110 од Уставот на Република Македонија. Одстранување од правниот поредок на одредби кои не се меѓусебно усогласени, а припаѓаат во иста или различна законска материја е во надлежност на Собранието на Република Македонија.

6. Согласно член 28 алинеја 1 и 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли

иницијативата ако не е надлежен да одлучува за барањето и ако постојат други процесни пречки за одлушување по иницијативата, па врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точка 1 од ова решение.

7. Меѓутоа, при состојба кога не постои изречна дерогација на оспорените одредби, во текстот на Законот за домување се уште егзистира парична казна, законските битија на опишаните прекршоци повеќе не се составен дел на овој закон и системски оваа материја припаѓа на одредбите на Законот за сопственост и други стварни права, кој пак закон не содржи казнени одредби, можно е во примената на двата закона и да дојде до изрекување на парична казна.

Од тука Судот ја нагласува потребата од изречно одстранување на оспорените одредби од правниот поредок, а заради усогласеноста во примената.

8. Од изнесените причини, согласно член 78 став 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија Судот одлучи како во точка 2 од ова решение.

9. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 4/2003)

194.

- Закон за договорна хипотека

Mortgage Law

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 12 декември 2002 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на членовите 43, 44, 45, 46, 47, 48, 53, и 54 од Законот за договорна хипотека ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2000).

2. Анета Батева, адвокат од Скопје и Адвокатската комора на Република Македонија, застапувана од Анета Батева на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот, означен во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените одредби од Законот, се повредувало начелото за забрана на повратното дејство на законите; постоела меѓусебна согласност на овој закон со законот за извршната постапка и се оспорува облигациониот договор наспроти судската спогодба во смисла што договорот бил склучен меѓу две договорни странки додека судската спогодба немала таков карактер.

3. Судот на седницата утврди дека согласно член 85 од Законот за договорен залог ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/03) со денот на влегувањето во сила на овој закон, меѓу другите, престанал да важи Законот за договорна хипотека.

4. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување на истата.

Со оглед на тоа дека оспорениот Закон за договорна хипотека престанал да важи, Судот оцени дека не постојат процесни претпоставки за одлучување по предметот што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 250/2001)

195.

- Одлука од Националното биро за осигурување

Decision of the National Insurance Office

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 26 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на Одлуката донесена од Националното биро за осигурување под бр.0201-672/01 од 27.12.2001 година.

2. Милорад Кипроски, од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата се наведува дека со одлука на Националното биро донесена во почетокот на 2002 година бил укинат бонусот од 25% при регистрација на моторните возила и тоа важела се до 13.03.2002 година, кога ова биро донело друга одлука со која пак го воведува бонусот од 25%.

Според подносителот, со овие две одлуки сите правни и физички лица кои ги регистрирале возилата во периодот од 1.01.2002 до 13.03.2002 година биле ставени во нерамноправна положба во однос на оние кои своите возила ги регистрирале после 13.03.2002 година, со оглед дека првите без бонусот платиле поголема сума за регистрација, за разлика од вторите. Тоа било причина, подносителот да се обрати до АД за осигурување имоти и лица "Вардар" -Скопје да му се вратат повеќе уплатените средства, но до денесе немал никаков одговор.

Поради наведените причини подносителот бара оценување на уставноста на Одлуката донесена во почетокот на 2002 година, при

тоа не прецизирајќи го ниту точниот назив, ниту бројот и датумот, под кои таа е донесена.

Со дополнување на иницијативата од 12.11.2002 година, подносителот го извести Судот дека од медиумите дознал оти Националното биро при крајот на овој месец ќе донело нова одлука со која бонусот повторно ќе бил укинат.

Меѓутоа, со оглед дека со ваквите чести промени на одлуките на Националното биро за осигурување граѓаните и правните лица неоправдано се доведувале во нерамноправна положба во однос на давачките при регистрација на моторните возила, подносителот останува на своето барање и предлага Судот да ја продолжи постапката за оценување уставноста на одлуката што ја оспоруваше со првото негово обраќање до Судот.

3. Судот на седницата, разгледувајќи ја иницијативата, а врз основа на одговорот и документацијата прибавени од Националното биро за осигурување, ја утврди следната фактичка состојба:

Одлуката што се оспорува е насловена како "Одлука за усвојување и објавување на условите, тарифите на премии по осигурување од автомобилска одговорност и Тарифата за дополнителна премија за издавање на зелена карта. Таа има 5 члена, со тоа што во член 1, се утврдува дека се усвојуваат измените на Условите за осигурување од автомобилска одговорност, според членот 2, се усвојуваат измените на Тарифата на премија X-AO за осигурување од автомобилска одговорност, а според член 3, се усвојуваат измените на тарифата за дополнителна премија за издавање на зелена карта.

Според членот 4, сите измени од членот 1, 2 и 3 ќе се применуваат од 1.01.2002 година, а со членот 5 се задолжува националното биро да ги објави актите од член 1 и 2 од оваа одлука во денвниот печат.

Оспорената одлука се применувала само 75 дена, и тоа од периодот од 1.01. до 15.03.2002 година, кога поради еднострано непридржување на АД за осигурување "Табак", сметано од 15.03.2002 година, и другите три друштва за осигурување почнале повторно да одобруваат бонус од 25%.

Поради енормните загуби во овој вид на осигурување, во месец ноември 2002 година била иницирана постапка за укинување на бонусот и Управниот одбор на Националното биро, на седницата одржана на 6.11.2002 година донел Одлука под бр.0201-696/02, со која почнувајќи од 1.12.2002 година повторно е укинат бонусот. Меѓутоа, и оваа одлука не била респектирана од АД "Табак".

Во меѓувреме, друштвата за осигурување – членки на Бирото конечно се усогласиле од 20.01.2003 година да се укине бонусот од 25% при регистрација на возилата за што е донесена и Одлука под бр.0201-18/03 од 16.01.2003 година.

4. Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по истата.

Со оглед дека оспорената одлука е дерогирани со подоцна донесената Одлука бр.0201-696/02 од 6.11.2002 година (и истата престанала да важи) и дека во моментот е во важност и се применува Одлуката под бр.0201-18/03 од 16.01.2003 година, а подносителот, со дополнувањето на иницијативата своето барање за оценување на уставноста не го прошири и на наведените две одлуки, чие донесување уследило по донесувањето на оспорената одлука, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по барањето во смисла на член 28 од Деловникот, поради што одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.166/2002)

196.

- Закон за адвокатурата

Advocacy Law

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 19 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на член 38, член 42 и член 43 од Законот за адвокатурата ("Службен весник на РМ" бр.59/2002).

2. Драган Петрушевски од с. Драчево, Скопје до Уставниот суд на Република Македонија поднесе иницијатива за оценување уставноста на членовите од законот означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата со оспорените членови од Законот се вршело ограничување на правата и слободите на човекот и граѓанинот спротивно на Уставот и меѓународните договори.

3. Судот на седницата, разгледувајќи ја оваа иницијатива, утврди дека со својата Одлука У.бр.134/2002 година од 22 јануари 2003 година, по повод други иницијативи, а во некои делови и по сопствена иницијатива ги укина: член 2 став (1) во делот "единствено"; член 4 став (1) и (2); член 6 став (1) во делот "исклучиво"; член 16 став (1) во делот "и вршење јавни овластувања" и во делот "кое адвокатот сам го заверува со свој печат"; член 34 став (3); член 35 точката 5); член 38; член 42 и член 43 од Законот за адвокатурата ("Службен весник на Република Македонија" бр.59/2002), затоа што оцени дека не се во согласност со Уставот.

Оваа одлука на Судот е објавена во "Службен весник на Република Македонија" бр.10/2003, од кога таа и произведува правно дејство.

4. Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако утврди дека постојат процесни пречки за одлучување по барањето во иницијативата.

Со оглед дека Уставниот суд веќе ја оценувал уставноста на одредбите од Законот кои се оспоруваат со оваа иницијатива и при тоа истите со горечитираната одлука ги укинал, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата во смисла на членот 28 од Деловникот. Ова од причини што со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија" на Одлуката на Судот со која се укинати овие одредби од Законот тие повеќе не постојат, односно не се дел од правниот поредок на Република Македонија.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.16/2003)

197.

- Правилник за работите што се во спротивност со службената должност на работник на орган за внатрешни работи од 1975 година

Regulations from 1975 regarding issues that do not comply with the tasks of an employee of an authority in charge for internal affairs

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеја 1 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија

("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 12 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Правилникот за работите што се во спротивност со службената должност на работник на орган за внатрешни работи, донесен од републичкиот секретар за внатрешни работи на 5 март 1975 година ("Службен весник на СРМ" бр.10/75).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на правилникот означен во точката 1 од ова решение затоа што со него се предвидувале субјекти кои не постојат во позитивниот правен поредок, должности надвор од законските и без законско овластување за министерот за тоа, поради што со оспорениот Правилник се повредувале членот 8 став 1 алинеи 3 и 4, членот 51, членот 68 став 1 алинеја 2, членот 95 став 3 и членот 96 од Уставот на Република Македонија, членовите 74 и 76 од Законот за внатрешни работи и членот 55 став 1, членот 56 став 1 и членот 61 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа.

3. Судот на седницата утврди дека оспорениот правилник беше донесен врз основа на Законот за внатрешни работи од 1972 година ("Службен весник на СРМ" ; бр.45/72, 8/73, 31/74, 24/80, 37/80, 24/88, 36/91 и 19/92 – член 105 став 2) и дека наведениот закон престана да важи со Законот за внатрешни работи од 1995 година ("Службен весник на РМ" бр.19/95, 55/97 и 37/2002 – член 77).

4. Со оглед дека престанаа правните основи врз основа на кои и заради чие спроведување беше донесен оспорениот правилник, Судот утврди дека престана да важи и Правилникот, поради што нема процесни претпоставки за постапување по иницијативата. Поради тоа, согласно член 28 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Судот се одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исџами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.175/2002)

198.

- Уредби на Владата на Република Македонија во сферата на одбраната

Acts of the Government of the Republic of Macedonia in the defense area

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 5 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на:

- Уредбата за евиденција на жените - воените обврзници

распоредени во територијалната одбрана ("Службен весник на СРМ" бр.32/78);

- Уредбата за висината на еднократната парична помош во случај на повреда или смрт на лицата во резервен состав за време на служба во територијалната одбрана ("Службен весник на СРМ" бр.32/78);

- Уредбата за содржината и начинот на вршење на заеднички инспекциски надзор во областа на општонародната одбрана од делокругот на републичките органи на управата ("Службен весник на СРМ" бр.1/88);

- Уредбата за висината на надоместокот што им припаѓа на граѓаните, самоуправните организации и заедници за материјални средства земени за потребите на вежби на територијалната одбрана,

цивилната заштита, службата за набљудување и известување и врските за раководење ("Службен весник на СРМ" бр.33/85);

- Уредбата за висината и условите под кои ќе се исплатува еднократна парична помош на обврзниците на обучување за општонародната одбрана ("Службен весник на СРМ" бр.34/86) и

- Уредбата за постапката за утврдување на способноста на работните луѓе и граѓани за учество во општонародната одбрана ("Службен весник на СРМ" бр.40/88).

2. Стамен Филипov од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста и законитоста на актите означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата оспорените уредби се однесувале на територијална одбрана, општонародната одбрана и самоуправните организации и заедници, а такви институции и термини во Уставот на Република Македонија и во Законот за одбрана не постоеле.

3. Судот на седницата утврди дека првооспорената Уредба е донесена врз основа на член 69 точка 16 од Законот за народна одбрана кој го овластуваше Извршниот совет на Собранието на СР Македонија да го пропишува водењето на евиденција на жените – воени обврзници, распоредени во територијалната одбрана.

Со Уредбата се утврдуваат начинот и постапката за водење на евиденција на жените – воени обврзници кои, според Законот за воената обврска ("Службен лист на СФРЈ" бр.22/74) подлежат на обврска за служење во територијалната одбрана и се распоредени во територијалната одбрана.

Второоспорената Уредба е донесена врз основа на член 261 став 3 од Законот за народна одбрана според кој висината на еднократната парична помош (за обврзниците на обука за одбрана и заштита) и условите под кои таа се исплатува ги пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Со оваа Уредба се пропишува висината на еднократната парична помош што се исплаќа во случај на повреда или смрт на обврзниците на обука за одбрана и заштита настанати за време на оспособување, обука и вежби.

Третооспорената Уредба е донесена врз основа на член 87 точка 25 од Законот за општонародна одбрана според кој Извршниот совет на Собранието на СР Македонија врши работи во областа на општонародната одбрана што му се ставени во надлежност со закон.

Со оспорената Уредба се утврдува содржината и начинот на вршење на заеднички инспекциски надзор во областа на општонародна одбрана од делокругот на републичките органи на управата.

Четвртооспорената Уредба е донесена врз основа на членот 87 точка 15 од Законот за општонародна одбрана според кој Извршниот совет на СР Македонија ја пропишува висината на надоместокот што им припаѓа на граѓаните и самоуправните организации и заедници за материјалните средства земени за потребите на вежби на територијалната одбрана, цивилната заштита, службата за набљудување и известување и врските за раководење.

Со оспорената Уредба се уредуваат токму овие прашања кои со Законот за општонародна одбрана се ставени во надлежност на Извршниот совет на СРМ.

Петтооспорената Уредба е донесена врз основа на член 281 став 3 од Законот за општонародна одбрана според кој висината на еднократната парична помош (за обврзниците на обучување кои за време на обучувањето без своја вина се повредат и од тоа ќе настапи повредување на организмот) и условите под кои ќе се исплатува ги пропишува Извршниот совет на Собранието на СР Македонија.

Со оваа Уредба се пропишува висината и условите под кои ќе се исплатува еднократна парична помош.

Шестооспорената Уредба е донесена врз основа на членот 87 точка 24 од Законот за општонародна одбрана според кој Извршниот совет на Собранието на СР Македонија донесува прописи за потребните уреди што се должни да ги обезбедат електростопанските, водостопанските и другите организации на здружениот труд и другите организации и заедници кои користат хидросистеми заради навремено известување и тревожење на населението на загрозените правци на кои постои опасност од уривање високи брани и насипи.

Со неа се уредува постапката за утврдување на способноста на работните луѓе и граѓаните и за учество во општонародната одбрана.

4. Имајќи ја предвид содржината на оспорените уредби, Судот оцени дека сите шест уредби се донесени во времето на важењето на Уставот на СР Македонија од 1974 година, кој, како што е познато престана да важи со донесувањето на Уставот на Република Македонија од 1991 година.

Основ за донесувањето на оспорените уредби се Законот за народна одбрана (од март 1976 година) и Законот за општонародна одбрана (од јули 1984 година).

И обата закона престанале да важат и тоа Законот за народна одбрана со влегувањето во сила на Законот за општонародна одбрана (во 1984 година), а овој со влегувањето во сила на Законот за одбрана во 1992 година.

Значи, во конкретниов случај, предмет на оценка се акти донесени врз основа на Устав и закони кои престанале да важат.

Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по истата.

Со оглед на тоа што, во конкретниов случај, оспорените акти престанале да важат со престанувањето на важењето на законите што биле основ за нивно донесување, Судот оцени дека се исполнети условите од погоре посточената одредба од Деловникот, па одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.112/2002)

199.

- Исправка на Законот за изменување и дополнување на Законот за данок на финансиски трансакции

Corrections of the Law amending the Law on Financial Transactions

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 март 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на исправката на Законот за изменување и дополнување на Законот за данок на финансиски трансакции ("Службен весник на Република Македонија" бр.9/02).

2. Симеон Костов од Прилеп, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на законот означен во точката 1 од ова решение.

3. Судот на седницата утврди дека оспорената исправка гласи:"по зборот"јули" да стојат зборовите "2001, а", односно:"Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавување во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јули 2001 до 31 декември 2002 година".

4. Имајќи го предвид изнесеното, Судот утврди дека: првобитниот текст е прецизен со тоа што предвидува темпорално важење на Законот (од 1 јули до 31 декември 2001 година).

Со Законот за измени и дополнувања овој член од Законот е изменет и гласи (ќе се применува од 1 јули до 31 декември 2002 година).

Со овој закон е в'сушност направена грешка во смисла што, така како што гласи, ја исклучува 2001 –та година кога тој почнува да се применува.

Од тие причини е направена оспорената исправка со која се прецизира темпоралниот карактер на Законот.

Со исправката, оваа одредба од Законот гласи: “ќе се применува од 1 јули 2001 година до 31 декември 2002 година”.

Од текстот на оваа одредба Судот утврди гледа дека е направена техничка грешка со тоа што било пропуштено да се прецизира дека Законот ќе важи од 1 јули 2001 година, односно без исправката произлегува дека законот почнува и престанува да важи во 2002-та година.

Со исправката, ова прашање е уредено и, според Судот, Законодавно – правната комисија на Собранието на Република Македонија правилно постапила со тоа што не спровела нова собраниска процедура.

Во однос на наводите во иницијативата дека грешката е направена со умисла и истата придонела да се укине обврската за плаќање на воениот данок во првите шест месеци од 2002 –та година (“ќе се применува од 1 јули до 31 декември 2002” –Закон за измените...), Судот оцени дека истите не држат поради следното:

Законот за данок на финансиски трансакции влегол во сила на 30 јуни 2001 година со важење до 31 декември 2001.

Измената на Законот е направена во смисла на пролонгирање на рокот до 31 декември 2002 година, а е извршена на 28 декември 2001 година, што значи пред истекувањето на рокот за важење, истиот се продолжува до 31 декември 2002 година.

Исправката на овој непрецизен Закон за измени... е донесена на 4 февруари 2002 година.

Според тоа, Судот смета дека, не станува збор за умисла на законодавецот со цел да овозможи неплаќање на данокот на

финансиските трансакции за првите шест месеци во 2002 година затоа што исправката е направена на 4 –ти февруари 2002 година.

Дали, пак, во практиката се забележани појави на избегнување на плаќање на овој данок, е прашање од фактичка природа, за што, согласно член 110 од Уставот, овој Суд не е надлежен да одлучува.

Исто така при одлучувањето, Судот имаше предвид дека оспорениот закон е во крив правниот поредок на Република Македонија, односно престанал да важи.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Јован Проевски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У. бр. 23/2002)

200.

- Програма за продажба на деловните згради и деловните простории, донесена од Управниот одбор на ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор

Selling Program for Business Buildings and Premises, issued by the Management Board of the Public Company for Housing and Business Premises Management

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 71 и 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста на Програмата за продажба на деловните згради и деловните простории, донесена од Управниот одбор на ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор бр.02-526/8 од 20 март 1995 година.

2. Јанко Бачев од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување уставноста на актот означен во точката 1 од ова решение. Според наводите во иницијативата Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија врз основа на интересен акт при огласена лицитација на деловен простор помеѓу останатите услови (цена постигната на лицитација и пресметан данок) при склучување на договор за купорпдажба на излицитиран деловен простор наплатува од купувачот дополнителен износ од 3% од постигнатата цена на лицитација, што не е во согласност со член 68 став 1 алинеја 3 од Уставот, според кој собранието ги утврдува јавните давачки.

3. Судот на седницата утврди дека Управниот одбор на ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија на 20 март 1995 година, донело Програма за продажба на деловни згради и деловни простории на Република Македонија во II тромесечие за 1995 година. На оваа програма Владата на Република Македонија на 8 мај 1995 година дала согласност.

Во Програмата покрај другото е предвидено дека "со Законот за продажба на деловните згради и деловните простории на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.2/94) е создадена обврска и поблиску се определуваат условите, начинот и постапката за продажба на деловните згради и простории на кои права, должности и одговорности во поглед на користењето, управувањето и располагањето го има Република Македонија.

Имено, според член 15 од Законот за продажба на деловните згради и деловните простории на Република Македонија, продажбата на деловниот простор треба да се врши според годишна програма што ја донесува Владата на Република Македонија.

Во рамките на вака утврдените обврски со овој акт се исполнуваат дел од задачите во погоре цитираниот член од Законот.

Преку ваквото искажување и превземање на претходни припреми и мерки за реализација на задачата, се има намера да се постигне подобар финансиски ефект како приход од Буџетот на Републиката, како и отпочнување процесот на приватизацијата и во оваа област.

Поаѓајќи од фактот што се исполнети сите претходни дејствија околу принципиелните плански основи, во Програмата преку заклучните обврски, предвидена е меѓу другото, непосредната контрола на соодветните министерства за водење грижа околу продажбата на деловниот простор и уплатата на паричните средства во Буџетот на Република Македонија.

Вкупниот број на деловните единици што ќе бидат предмет за продажба во II -то тромесечие во 1995 година со податоци за локалитет, корисник, површина во м² и вкупна вредност на објектот во бодови се прикажуваат во преглед".

Понатаму во Програмата е даден преглед на деловните згради, деловните простории по подрачни единици, по површина и просечна цена.

Во Програмата исто така е предвидено дека цената на услугите за реализација на оваа програма ќе изнесува 3% од постигнатата пазарна цена на купениот деловен простор, што ќе се внесат на сметка на ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија ц.о. Скопје.

Исто така Судот утврди дека на 10 јули 1995 година согласно член 15 од Законот за продажба на деловните згради и деловните простории на Република Македонија ("Службен весник на РМ" бр.2/94) Владата донела Програма за продажба на деловните згради и деловните простории (која Уставниот суд на Република Македонија ја оценувал и утврдил дека истата не претставува пропис подобен за уставно судска оценка У.бр.69/96 од 10 јули 1996 година.

Воедно Судот утврди дека по 1995 година ЈП за стопанисување со станбен и деловен простор нема донесено други програми за продажба на деловни згради и простории.

Во 2001 година Владата на Република Македонија има донесено програма за продажба на деловни простории во сопственост на Република Македонија во која не е предвидено

обврска за купувачот на деловен простор да плаќа 3% од излицитираната цена.

Од изнесеното Судот утврди дека оспорената програма од 1995 година во која е утврдена обврска за купувачите да плаќаат 3% од излицитираната цена имала темпорален карактер и таа престанала да важи.

4. Според член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

5. Со оглед на тоа што оспорениот акт во кој била предвидена обврска за купувачите на деловен простор да платат 3% престанала да важи а во Програмата на Владата на Република Македонија за 2001 година таква обврска не е предвидена, согласно член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, поради што се одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судии те Бахри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.201/2002)

201.

- Конвенција помеѓу ФНР Југославија и Швајцарската конфедерација за социјално осигурување

Convention between the FNR Yugoslavia and the Swiss Confederation on Social Insurance

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 71 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 8 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување уставноста на член 10 од Конвенцијата помеѓу ФНР Југославија и Швајцарската конфедерација за социјално осигурување, составен дел на Законот за ратификација на таа конвенција ("Службен лист на СФРЈ" бр.8/62 и 12/84) преземен како републички пропис со член 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот на Република Македонија.

2. Живорад Аризанов од с. Смолари-Струмица, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста на одредбата од Конвенцијата означена во точката 1 од ова решение, затоа што сонца му се ограничувале правата од социјално осигурување, поради што одредбата не била во согласност со Уставот на Република Македонија.

3. Судот на седницата утврди дека со оспорената одредба се предвидува ако македонски државјанин – пензиски осигуреник нема услови да стекне пензија само според македонските прописи (на пр. нема 15 години пензиски стаж), може да стекне пензија така што ќе му се засмета во стаж и времето поминато на работа во Швајцарија под услов временски да не се поклопува работата во Македонија и Швајцарија и да плаќал придонес во Швајцарија.

Судот, исто така, утврди дека означената конвенција, па и оспорениот член 10, престанале да важат со влегувањето во сила на Конвенцијата за социјално осигурување меѓу Република Македонија и Швајцарската конфедерација – ратификувана со закон донесен од Собранието на Република Македонија на 23 мај 2000 година ("Службен весник на РМ – меѓународни договори" бр.44/2000); имено, оваа конвенција влезе во сила на 1 јуни 2000 година (член 43) и тогаш престана да важи нападнатата конвенција (член 41).

4. Со оглед на тоа што оспорениот член 10 од Конвенцијата, како составен дел на Законот за ратификација на Конвенцијата, а кој е преземен како републички пропис со член 5 од Уставниот закон за спроведување на Уставот, престанал да важи (на 1 јуни 2000 година) пред да се поднесе иницијативата (8 јули 2002 година), Судот утврди дека нема процесни претпоставки за постапување по иницијативата бидејќи одредбата тогаш не важела.

Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Бахри Исљами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, Бесим Селими и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.118/2002)

202.

- Постапка за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство

Procedures for the recognition of foreign academic qualifications

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 9 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста на член 178 од Законот за високото образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2000).

2. Стамен Филипов од Скопје, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста на член 178 од Законот за високото образование ("Службен весник на Република Македонија" бр.64/2000). Според подносителот на иницијативата, со оспорената одредба се вршела повреда на уставно загарантираното право на

жалба утврдено во членот 15 од Уставот на Република Македонија. Со оглед на тоа што со законската одредба се утврдувала стручната комисија на високообразовната установа како др`авен орган (орган на управа) кој има надлежност да одлучува во втор степен против актите на органите на управата, истото не било во согласност со општите принципи на организацијата на државната власт. Според наводите во иницијативата, оспорената одредба не предвидувала двостепеност во одлучувањето, како составен елемент на правото на жалба, поради тоа што оваа стручна комисија учествувала во одлучувањето во прв степен, а со оспорената одредба се определувала таа да одлучува и во втор степен.

Оттука, подносителот заклучува дека оспорената одредба не е во согласност со членот 8 став 1 алинеја 3, членовите 15, 46 и 50 став 2 од Уставот на Република Македонија, поради што смета дека Судот треба да поведе постапка за оценување на уставноста на наведената одредба.

3. Судот на седницата утврди дека со одлука У.бр.181/2002 од 26.02.2003 година, Уставниот суд ги укина членовите 165, 168 и 178 од Законот за високото образование. Причината за интервенцијата во наведените одредби (меѓу кои и на оспорениот член 178 од Законот) е ставот на Судот според кој со истите се врши "упад" во автономијата и самостојноста на универзитетот. Ваквиот став Судот го заснова на мислењето според кое во постапката за признавање на високообразовните квалификации стекнати во странство одлуката ја носи ресорното министерство кое е надле`но за работите поврзани со високото образование во Република Македонија, при што соодветната високообразовна установа во Република Македонија само учествува, односно партиципира во носењето на одлуката преку посебна стручна комисија која дава само предлог до ресорниот министер.

Врз основа на ваквата законска определба, Уставниот суд утврдил дека ваквите решенија се во контрадикторност на уставната определба за самостојност и автономија на универзитетот загарантирани со членот 46 од Уставот на Република Македонија, кои од своја страна претставуваат уставен основ и услов за остварување и уживање на правата и слободите на човекот и граѓанинот во сферата на високото образование. Според мислењето на Судот, универзитетската установа е носител на правото и одговорноста за професионално, стручно и компетентно вршење на високообразовните дејности, од каде произлегува и основот на високообразовната

установа за одлучување за прашања од овој домен, заснован врз принципите на стручност и компетентност кои Уставот ги детерминира.

4. Според член 110 алинеја 1 и 2 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Согласно член 28 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

Со оглед на тоа што со поднесената иницијатива се оспорува одредба која со одлука на Судот е веќе укината и со тоа отстранета од правниот поредок на Републиката, Судот оцени дека се исполнети условите утврдени во членот 28 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд, според кој Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за одлучување по иницијативата.

5. Врз основа на изнесеното, Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р.Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова-Трајковска, Иџет Мемети, д-р.Бајрам Положани, Игор Спиоровски и д-р.Зоран Сулејманов. (У.бр.84/2003)

203.

- Одлука за евидентирање на станови како државна сопственост

Decisions regarding the tracking of records in relation to housing units' property of the state

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 71 и 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 2 јули 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на Одлука за евидентирање на станови како државна сопственост ("Службен весник на Република Македонија" бр.94/01).

2. Тодор Плаков, адвокат од Велес на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на одлуката означена во точката 1 од ова решение, затоа што со неа се ограничувала сопственоста и правата кои произлегуваат од неа што не било во согласност со член 30 од Уставот и со членовите 6 и 8 од Законот за сопственост и други стварни права.

3. Судот на седницата утврди дека според член 1 од Одлуката, со оваа одлука се евидентираат како државна сопственост сите станови во Република Македонија изградени со здружени средства по било кој основ, а кои се заведени на претпријатијата или установите како и становите на претпријатијата кои се ликвидирани, приватизирани или кои се во стечај и деловите од заедничките простории кои се адаптирани во стамбен простор.

Согласно член 2 став 1 од Одлуката, со становите од претходниот член ќе стопанисува и управува Јавното претпријатие за стопанисување со стамбен и деловен простор на Република Македонија, а според ставот 2 од овој член од Одлуката, се задолжува Комисијата за стамбени и иселенички прашања на Владата на Република Македонија да донесува соодветни решенија на лицата кои ги користат становите и ќе служат како посебен доказ при евидентирање на становите.

Со членот 3 од Одлуката се уредува режимот за влегување во сила на Одлуката, која е донесена од Владата на Република Македонија на 20 ноември 2001 година, а влегла во сила на 1 декември 2001 година.

4. Потоа, Судот утврди дека со Законот за изменување и дополнување на Законот за продажба на станозите во општествена сопственост ("Службен весник на Република Македонија" бр. 24/2003) спорните прашања од Одлуката се уредени во член 3 од наведениот закон.

Во член 3 од Законот е предвидено дека по членот 7-а се додава нов член 7-б кој гласи: "Станозите изградени со здружени средства по било кој основ, а кои се заведени на поранешни претпријатија или установи како и станозите на претпријатијата кои се ликвидирани, приватизирани или се во стечај и делозите од заедничките простории адаптирани во станбен простор се државна сопственост.

Со станозите од став 1 на овој член, управува Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор на Република Македонија.

Владата на Република Македонија ги евидентира станозите и лицата што ги користат станозите од ставот 1 на овој член."

5. Исто така, Судот утврди дека на 9 јуни 2003 година Владата на Република Македонија, донела Одлука за престанување на важноста на одлуката за евидентирање на станови како државна сопственост.

6. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Уставниот суд ќе ја отфрли иницијативата ако постојат други процесни пречки за постапување по иницијативата.

Со оглед на наведената фактичка состојба на работите по предметот, според која оспорената одлука престанала да важи, Судот согласно член 28 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија одлучи како во точката 1 од ова решение.

7. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова – Ристова и судиите: д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, Иџет Мемети, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.5/2003)

204.

- Колективен договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана

Collective Agreement on the definition of rights, obligations and responsibilities for employees of the Ministry of Defense

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/1992), на седницата одржана на 26 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на членот 139 од Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите од работен однос во Министерството за одбрана ("Службен весник на Република Македонија" бр.78/2002).

2. Стамен Филипов од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 139 од Колективниот договор означен во точката 1 од ова решение.

Како причина за оспорување на наведената одредба од Колективниот договор подносителот го наведува членот 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/2003). Според овој член од Законот, работникот има право на надомест на плата за времето додека е отстранет од работното место или од кај работодавецот, во висина утврдена со колективен договор, но не помал од 75% од основната плата.

Со оглед на тоа дека според оспорената одредба овој надомест е помал дури за 15% во однос на законски утврдениот процент, подносителот на иницијативата смета дека се доведува во прашање темелната вредност на уставниот поредок на Република Македонија – владеењето на правото и еднаквоста на вработените во Министерството за одбрана, од една страна, и вработените во другите институции во земјата, од друга страна, и тоа на штета на првите. Понатаму, наведува и тоа дека колективниот договор не може да содржи одредби со кои на работниците им се утврдуваат помали права од правата утврдени со закон.

Според тоа, со оспорената одредба од Колективниот договор се повредувале членовите 8 став 1 алинеја 3, 9 и 51 од Уставот на Република Македонија, како и членовите 86 став 1 и член 90 став 2 од Законот за работните односи.

Затоа предлага Уставниот суд на Република Македонија да поведе постапка за оценување на уставноста и законитоста на член 139 од Колективниот договор за уредување, односно доуредување на правата, обврските и одговорностите во Министерството за одбрана.

3. Судот на седницата утврди дека според оспорениот член 139 од Колективниот договор, за време од отстранувањето од работното место или од Министерството во случаите од претходниот член, на работникот му се утврдува и исплатува плата во висина од 60% од износот на платата што работникот ја остварил пред отстранувањето од работното место.

4. Во членот 8 став 1 алинеја 3 од Уставот, како една од темелните вредности на уставниот поредок на Република Македонија утврдено е начелото – владеење на правото.

Во членот 9 на Уставот утврдено е дека граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

Според членот 32 став 5 од Уставот, остварувањето на правата на вработените и нивната положба се уредуваат со закон и со колективни договори.

Согласно наведениот член од Уставот, остварувањето на правата, обврските и одговорностите на работникот и работодавецот од работен однос на општ начин се уредени со Законот за работните односи и општите колективни договори склучени на ниво на Републиката, а кои се однесуваат на работниците и работодавците во стопанството и за јавните служби, јавните претпријатија, државните органи, органите на локалната самоуправа и други правни лица кои вршат нестопанска дејност.

Меѓутоа, определени права, обврски и одговорности од работниот однос на специфичен начин се уредени и со други закони, како и со колективни договори склучени на ниво на гранка и на работодавец.

Според член 96 став 1 од Законот за работните односи, колективниот договор не може да содржи одредби со кои на работниците им се утврдуваат помали права или понеповолни услови за работа од правата и условите утврдени со закон, а ако содржи такви одредби, се применуваат соодветните одредби од законот.

Со оглед на тоа што правото на надомест на плата за времето додека работникот е отстранет од работното место или од кај работодавецот е утврдено и уредено во Законот за работните односи, во Законот за државните службеници и во Законот за служба во Армијата на Република Македонија, при оценување на уставноста и законитоста на оспорената одредба од Колективниот договор, Судот ги имаше предвид и соодветните одредби од овие закони.

Имено, според членот 73-а од Законот за работните односи, кој како нов е додаден со член 6 од Законот за изменување и дополнување на Законот за работните односи ("Службен весник на Република Македонија" бр.25/2003), правото на надомест на плата за време додека е отстранет од работно место или од кај работодавецот работникот го остварува во висина утврдена со колективен договор, но не помал од 75% од основната плата.

Во членот 59 од Законот за државните службеници утврдено е дека додека трае суспендирањето државниот службеник има право на плата во висина од 60% од последната исплатена плата во месецот пред покренувањето на дисциплинската постапка што се утврдува со решението од член 73 на овој закон.

Во членот 178 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, за професионалните војници и воените

старешини е содржано скоро идентично решение, како и во членот 59 од Законот за државните службеници.

Според член 249 од истиот закон, цивилните лица на служба во Армијата (кои што според членот 5 од Законот засноваат работен однос со Министерството за одбрана, како и воените лица: офицер, подофицер и професионален војник), имаат право на надоместоци на плата утврдени со овој закон под исти услови како и воените лица. Тоа значи дека висината на платата додека трае суспендирањето на цивилното лице на служба во Армијата, исто така, изнесува 60% од последната исплатена плата пред поведувањето на дисциплинската постапка.

Со оглед на тоа што основа за оспорувањето на членот 139 од Колективниот договор е членот 73-а од Законот за работните односи, Судот е на мислење дека подносителот на иницијативата погрешно и неосновано се повикува на овој член од Законот. Ова од причини што во конкретниот случај правото на надомест на плата додека трае суспендирањето на работниците во Министерството за одбрана, посебно е утврдено и уредено во напред наведените членови од Законот за државните службеници и Законот за служба во Армијата на Република Македонија, кои како леџ специјалист ја исклучуваат примената на членот 73-а од Законот за работните односи во овие случаи.

Според тоа, релевантни членови за оценување на законитоста на оспорената одредба од Колективниот договор, според Судот, се соодветните членови од Законот за државните службеници и Законот за служба во Армијата на Република Македонија, а не членот 73-а и другите членови од Законот за работните односи во однос на кои се оспорува нејзината законитост.

Дополнителен аргумент за ваквото мислење е и фактот што правото на плата за време на отстранување, односно суспендирање на државните службеници и воените и цивилните лица на служба во Армијата на Република Македонија кои засноваат работен однос со Министерството за одбрана, целосно е уредено со член 59 од Законот за државните службеници и член 178 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, што значи, за разлика од членот 73-а од Законот за работните односи, дека во овие членови не се остава можност ова право да се регулира и со колективен договор. Тоа е уште една причина поради која оспорената одредба од Колективниот договор не може да се разгледува во корелација не само со член 73-а, туку и со членот 86 став 1 и член 90

став 2 од Законот за работните односи, во однос на кои, исто така, се оспорува нејзината законитост.

Освен тоа, Судот утврди дека според членот 96 од Законот за државните службеници и членот 262 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, со денот на влегувањето во сила на овие закони престанува примената на одредбите од колективните договори по прашањата кои се уредени со овие закони.

Според тоа, за Судот не е спорно дека оспорената одредба од Колективниот договор, најпрво согласно член 96 од Законот за државните службеници, а подоцна и согласно членот 262 од Законот за служба во Армијата на Република Македонија, повеќе не важи и не се применува, затоа што се однесува на прашање кое целосно е уредено во наведените закони.

Оттука, со оглед на тоа што оспорената одредба, по аналогна примена на правилото на дерогација, според кое актот (нормата) со повисока правна сила го укинува актот (нормата) со пониска правна сила, престанала да постои како дел од правниот поредок на Република Македонија, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата во смисла на членот 28 од Деловникот на Судот.

5. Врз основа на изнесеното Судот одлучи како во точката 1 од ова решение.

6. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.92/2003)

6. Отсуство на акт предмет на уставно-судска оценка
*6. Absence of legal acts subject to assessment of the
Constitutional Court*

205.

- Одлука на Собранието на Република Македонија за укинување на правото на признавање право на ревалоризиран допринос за станбена изградба

Decision of the Parliament of the Republic of Macedonia abolishing the entitlement to revalorized contributions for building housing units

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и член 28 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92) на седницата одржана на 23 април 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за оценување уставноста и законитоста на Одлуката на Собранието на Република Македонија за укинување на правото на признавање право на ревалоризиран допринос за станбена изградба од јуни 1996 година.

2. Матије Оташевиќ и Цвијан Даничиќ од Скопје на Уставниот суд на Република Македонија му поднесоа иницијатива за поведување постапка за оценување уставноста и законитоста на Одлуката означена во точката 1 од ова решение.

Во иницијативата, и во нејзиното дополнување и допрецизирање, се наведува дека со оспорената одлука било укинато

правото на признавање финансиски средства по основ на придонесот за станбена изградба за откуп на станови на носителите на станарско право од станбениот фонд на ЈНА. По Законот за продажба на станови во општествена сопственост од 1990 година ова право можеле да го користат лицата кои не поседувале стан или куќа на територијата на Република Македонија, а се применувало на цела територија на поранешна СФРЈ.

Понатаму, се наведува дека со оспорената одлука се укинувала институцијата самопридонес, што значи и правото на склучување договори за здружување на материјални средства заради станбена изградба и покрај тоа што Законот за самопридонес се уште бил во важност.

Со наведената одлука исто така се повредувале одредбите на Законот за продажба на становите во општествена сопственост, семејните, наследните и општествените права на граѓаните, а се повредувала и преамбулата на Уставот и правата од член 110 од Уставот.

Во допрецизирањето на иницијативата направено со дописот од 3.02.2003 година на подносителите, се наведува и тоа дека со "Одлуката за укинување права на користење парични средства остварени по пат со самопридонесот за станбена изградба (не се наведува бројот на службениот весник во кој е објавена, ниту датата на нејзиното донесување) се повредувале член 9, член 30 и член 51 од Уставот, а се повредувал и член 5 став 2 од Законот за продажба на становите во општествена сопственост.

3. Разгледувајќи ја иницијативата Судот на седницата утврди дека Собранието на Република Македонија нема донесено одлука со ист или сличен назив како таа што се оспорува со оваа иницијатива.

Меѓутоа, имајќи предвид дека наводите во иницијативата се однесуваат во врска со откуп на становите од станбениот фонд на поранешната ЈНА, Судот во однос на овие наводи утврди дека Законот за станбено обезбедување во Југословенската народна армија и членот 2 од Уредбата за начинот и условите за продажба на становите и деловниот фонд на ЈНА донесена од Владата на Република Македонија во 1992 година, а во кои се предвидуваа поповолни услови за продажба на становите од станбениот фонд на ЈНА во однос на становите во општествена сопственост, а според кои

услови откупната цена на овие станови меѓу другото, се намалуваше и за ревалоризираниот износ на средствата на придонесот за станбена изградба, уплатен во станбениот фонд на ЈНА, Судот со своја Одлука У.бр.329/95, 330/95 и 331/95 од 26 јуни 1996 година ги укина поради нивната несогласност со Уставот на Република Македонија.

4. Согласно член 28 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по истата.

Со оглед дека Собранието на Република Македонија нема донесено Одлука со која посебно се укинува правото за признавање право за ревалоризиран допринос за станбена изградба ниту Одлука за укинување права на користење парични средства остварени по пат на самопридонес за станбена изградба, како што наведуваат подносителите на иницијативата, Судот утврди дека во конкретниот случај постојат процесни пречки за одлучување по оваа иницијатива, поради што и одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот д-р Тодор Џунов и судиите Ба хри Исѓами, д-р Никола Крлески, Олга Лазова, д-р Стојмен Михајловски, д-р Милан Недков и д-р Јосиф Талевски. (У.бр.23/2003)

206.

- Буџет на општина Делчево за 2003 година Одлука за извршување на тој Буџет

Budget of the Municipality of Delcevo for 2003; Decision for the implementation of that budget

Уставниот суд на Република Македонија, врз основа на член 110 од Уставот на Република Македонија и членовите 28 и 71 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" бр.70/92), на седницата одржана на 5 ноември 2003 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. СЕ ОТФРЛА иницијативата за поведување постапка за оценување на законитоста на Буџетот на единицата на локалната самоуправа Делчево за 2003 година, усвоен со Одлука на Советот на општината Делчево, бр.07-245 од 31 март 2003 година и на Одлуката за извршување на Буџетот на единицата на локалната самоуправа Делчево за 2003 година бр. 07-246 од 31 март 2003 година, донесена од Советот на општина Делчево.

2. Илчо Илиев, градоначалник на општина Делчево, на Уставниот суд на Република Македонија му поднесе иницијатива за оценување на законитоста на актите донесени од Советот на општината Делчево кои се означени во точката 1 од ова решение.

Според наводите во иницијативата Буџетот на општината Делчево за 2003 година бил донесен од страна на Советот на општината Делчево спротивно на одредбите од членовите 4-ѓ и 4-е од Законот за буџетите, бидејќи не ги содржел износите на средства од Програмата за комунални работи и уредување на градежно земјиште и Програмата за изградба и одржување на локални патишта и улици, и на тој начин му било оневозможено на градоначалникот на општината како единствен потписник на жиро сметката на Буџетот на општината, да управува со вкупните приходи на општината.

Како последица на вака донесениот буџет исто така во Одлуката за извршување на Буџетот за 2003 година, не било определено кој ќе го извршува буџетот во однос на приходите од Програмата за комунални работи и уредување на градежно земјиште и Програмата за изградба и одржување на локални патишта и улици. Со оглед на тоа во иницијативата се наведува дека Градоначалникот на општината донел решение бр.08-294/1 од 10 април 2003 година за запирање на објавување на оспорените акти во "Службен гласник на општина Делчево" .

Поради изнесените причини со иницијативата се предлага Судот да поведе постапка за оценување на законитоста на оспорените акти донесени од Советот на општината.

3. Судот на седницата утврди дека Буџетот на општина Делчево за 2003 година е усвоен од Советот на општина Делчево на Дваесет и првата седница одржана на 31 март 2003 година со Одлука под бр.07-245 и на истата седница Советот на општината донел

Одлука под бр.07-246 за извршување на Буџетот на ЕЛС Делчево за 2003 година. Исто така, Судот утврди дека овие акти не биле објавени во "Службен гласник на општината Делчево".

4. Според членот 36 од Законот за локална самоуправа ("Службен весник на Република Македонија" бр.5/2002), во надлежност на советот на општината е донесувањето на буџет на општината и годишна сметка на општината, кои согласно членот 48 став 3 од овој Закон ги потпишува претседателот на советот и ги доставува на градоначалникот заради објавување.

Согласно членот 50 став 1 точка 3 од овој Закон, во надлежност на градоначалникот е да ги објавува прописите на советот во службеното гласило на општината. Исто така, согласно одредбите од точката 7 на членот 50 став 1 од овој Закон и членот 4-ж од Законот за буџетите ("Службен весник на Република Македонија" бр.79/93, 71/96, 46/2000, 11/2001, 93/2001, 46/2002 и 24/2003), градоначалникот го предлага годишниот буџет и годишната сметка на буџетот на општината и е одговорен за изготвување и доставување на буџетот до Советот на единицата на локалната самоуправа за донесување.

Во делот на одредбите од Законот за локална самоуправа кои се однесуваат на органите за вршење на надзор, во ставот 3 од членот 70 е пропишано дека контрола на материјалното и финансиското работење на општината врши Министерството за финансии.

Според членот 51 од овој Закон ако градоначалникот смета дека прописот не е во согласност со Уставот или законите, должен е во рок од 7 дена од денот на доставувањето, со решение да го запре неговото објавување, со кое ќе ги образложи причините за запирањето, а советот е должен во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението истото да го разгледа и да одлучи по него. Ако советот го потврди прописот, градоначалникот е должен да го објави и истовремено да поднесе иницијатива за поведување постапка за оценување на уставноста и законитоста на оспорениот пропис пред Уставниот суд на Република Македонија.

Од увидот во списите при утврдувањето на фактичката состојба Судот утврди дека градоначалникот на општината Делчево на 26 март 2003 година доставил до Советот на општината Делчево Предлог-буџет за 2003 година и Советот на општината на седница одржана на 31 март 2003 година ги донел оспорените акти односно

Одлуката за усвојување на буџетот на општината за 2003 година и Одлуката за извршување на буџетот за 2003 година, меѓутоа со решение бр.08-294/1 од 10 април 2003 година градоначалникот го запрел објавувањето на овие акти во службено гласило на општината. Потоа, Советот на општината Делчево постапувајќи согласно одредбите од членот 51 од Законот за локалната самоуправа, на седница одржана на 10 јули 2003 година, донесол Одлука бр.07-484 со која ја потврдил Одлуката за усвојување на буџетот на општината Делчево за 2003 година и Одлука бр.07-485 со која ја потврдил Одлуката за извршување на овој буџет.

Со оглед на ваквата фактичка состојба каде оспорените акти биле потврдени од Советот на општината, но тие и покрај тоа не биле објавени во "Службен гласник на општината", како што тоа е пропишано во членот 51 став 3 од Законот за локална самоуправа, Судот оцени дека во случајов оспорените акти не се влезени во сила и како такви не претставуваат прописи подобни за уставно-судска оценка.

Согласно членот 52 став 1 од Уставот на Република Македонија, законите и другите прописи се објавуваат пред да влезат во сила, а според членот 110 од Уставот, Уставниот суд на Република Македонија одлучува за согласноста на законите со Уставот и за согласноста на другите прописи и на колективните договори со Уставот и со законите.

Врз основа на изнесеното а согласно членот 28 став 1 алинеја 3 од Деловникот на Уставниот суд на Република Македонија, според кој Судот ќе ја отфрли иницијативата ако постојат процесни пречки за одлучување по иницијативата, се одлучи како во точката 1 од ова решение.

5. Ова решение Судот го донесе во состав од претседателот на Судот Лилјана Ингилизова-Ристова и судиите д-р Трендафил Ивановски, Мирјана Лазарова Трајковска, д-р Бајрам Положани, Игор Спировски и д-р Зоран Сулејманов. (У.бр.139/2003)

ПРЕДМЕТЕН РЕГИСТЕР*

A

- адвокатура 45; 47; 48; 49; 50; 75; 162; 174; 196;
- акциза 22;
- Армија на Република Македонија 1;2; 7; 10; 182; 184;
- Агенција 5; 14; 16; 17; 94; 101; 102; 169; 186; 192;
- акционерство 17; 18; 23; 192;
- амнестија 52;
- арбитража 145;

B

- банки 18; 23; 186;
- берза 166;
- буџет 28; 32; 33; 34; 70; 206;

B

- Влада на Република Македонија,
овластувања и акти..... 6; 14; 16; 24; 30; 33; 34; 38;
73; 82; 83; 84; 92; 105; 115;
121; 144; 146; 150; 155; 156;
160; 192; 198;
- Влада на Република Македонија, Претседател 121;
- владеење на правото 1; 7; 13; 15; 21; 23; 25; 26; 36;
38; 45; 49; 52; 53; 75; 85; 89;
98; 99; 103; 122; 123; 142;
- внатрешни работи 13; 111; 113; 189; 191; 197;
- вода 158; 159;
- воен рок, отслужување 8;
- воени лица 9; 182; 184;
- вооружени сили.....1; 2; 3; 4; 11;

Г

- градежно земјиште 72; 77; 79; 80; 81; 82; 83; 84;
- Градоначалник на општина 154;

---

* Изработен е според идентификацискиот број на одлуката/решението на Судот.

Д

- даночна обврска 15; 35; 186; 199;
- данок на имот 185;
- дејности од јавен интерес 39;
- денационализација 73; 77; 172;
- детективска дејност 178;
- дисциплинска мерка 11; 189;
- директор.....41; 101; 102; 147;
- дискриминација 126; 128; 129; 130; 131; 133; 134;
135; 136; 137; 138; 140; 165;
- добра од општ интерес 72; 79;
- дом, неповредливост 74;
- доверители 14; 169;
- додаток 7; 9;
- дозвола 22;
- државни службеници 32; 33; 34; 94; 98; 99;

Е

- единици на локална самоуправа, финансирање 28; 70; 206;
- единици на локална самоуправа, имот 78;
- единици на локална самоуправа,
надлежности 28; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63;
64; 65; 66; 67; 68; 69; 72; 143; 147;
149; 151; 152; 158; 159; 161; 163;
188;
- еднаквост, слободи и права¹ 40; 45; 74; 98; 99;101;
102; 113; 121; 142;
- еднаквост, устав и закони 7; 8; 9; 14; 17; 19; 25; 28; 32; 33;
36; 40; 43; 45; 50; 54; 73; 75; 77; 87;
88; 95; 98; 99; 113;
- експропријација 79;

Ж

- жалба, допуштеност 122; 124;
- жалба, одлучување во втор степен 50; 86; 89; 93; 107; 109; 202;

---

¹ Се однесува на еднаквоста на граѓаните без оглед на пол, раса, боја на ко̀а, национално и социјално потекло, политичко и верско уверување, имотна и општествена поло̀ба.

- жалба, процедурални аспекти 52;
- живот, неприкосновеност 52;

З

- закон, исправка 199;
- заштита на слободи и права
ненадлежност на Судот 125; 132; 137; 138; 139; 140;
- заштита на слободи и права, рокови 128;
- здравство 106;
- здруженија на граѓани 31;
- земјоделство 35; 77;

И

- изборни прашања 101; 102; 119;

Ј

- јавен обвинител 54; 55;
- јавна функција 51; 101; 102; 121;
- јавни давачки 15; 22; 35; 39; 74; 84;
- јавни претпријатија 41; 43; 44; 112; 114; 118; 147;
149; 171; 175; 200; 203;
- јавни услуги 20; 41; 42; 43; 44;

К

- колективен договор 108; 109; 110; 111; 112;
113; 114; 189; 204;
- комунални дејности 43; 44; 158; 159;
- комунални услуги, прекин .....
- комори 38; 45; 47; 48; 49; 50; 145; 162; 174;
- корупција 53;

Л

- лиценца 47; 48; 178;
- лични податоци, заштита 117;

М

- службени јазици 31; 120;
- мандат 51; 179;

- меѓународно право.....52; 115; 201;
- мерка на безбедност 5; 10; 18; 30;
- Министер, овластувања 1; 2; 6; 11; 15; 39; 42; 81; 83; 84;
85; 89; 90; 93; 106; 107; 108; 109;
116; 148; 153; 165; 168; 175; 178;
191; 197;
- моторни возила 20; 116; 122; 123; 195;

Н

- надоместоци 32; 33; 34; 39; 42; 43;47; 48;
49; 71; 73; 76; 77; 84; 97; 104;
110; 150; 156; 186; 198; 204;
- надоместоци, висина ...32; 33; 34; 42; 43; 48; 49; 71; 73; 84; 97; 104;
- Народна банка..... 25;
- наставници и професори 187;
- невладини организации 183;
- невработеност, осигурување 97;
- нострификација 85; 86; 89;
- нотари 46;

О

- објавување на прописите 43; 44; 81; 115; 118; 120;
- објекти од јавен интерес 79;
- облигационо односи..... 26; 75; 76; 78; 123;
- образование, високо 85; 91; 202;
- образование, степен 9; 10; 87; 88; 180;
- одбрана 12; 13; 93; 108; 109; 144; 198; 204;
- одлучување, кворум 68; 91;
- општина, функционери 70; 71; 179;
- органи на државна управа 35; 39; 42; 93;107; 153; 181; 197;
- осигурување 20; 195;
- основачки акти 147; 152; 163;
- основно образование 86; 87; 88; 90; 92; 180;

П

- пари, трансфер 25;
- пазар, еднаква правна положба 14; 25; 88; 116;
- пензија.....51; 100; 108; 165; 170; 176; 201;
- пензиско и инвалидско осигурување 100; 101; 102; 103;
170; 176; 186;

- персонален данок на доход 35;
- плата.....7; 28; 29; 110; 177; 182;
- платен промет 14; 16; 169; 186;
- поделба на државната власт 15; 30; 49; 53; 72; 94; 123;
- подзаконски акти, извршување
на законите 1; 2; 6; 10; 11; 30; 42; 81; 82;
83; 92; 94; 106; 117; 123;
- подзаконски акти, законски основ 15; 81; 82; 94; 111;
- помилување 157;
- повратно дејство на законите 8; 29; 44;
- преоден режим 29; 38;
- правен лек 54;
- правна несигурност 13; 21; 30; 36;
- правни последици од осудата 5; 10; 13; 18; 21; 23;
27; 36; 53; 101; 102;
- правна помош 45; 46; 50; 113;
- право на работа, уредување со закон.....5; 7; 21; 47; 48; 95;
96; 97; 112; 114;
- право на сопственост, ограничување 74; 78; 79; 190;
- право на сопственост, посебни 19; 74; 80; 190; 193;
- право на сопственост, заштита 38; 74; 77; 79; 80; 84; 118; 123;
- презумпција на невиност 5; 10; 13; 21; 23; 27; 36; 53; 54;
- Претседател на Републиката 1; 157;
- приватност, личен и семеен живот 13; 76;
- приговор на совеста 126; 129; 130; 131; 133;
- програма 68; 72; 119; 146; 200;

Р

- работа, заштита 96; 109;
- работен однос, права од 5; 32; 109; 110;
- работен однос, прекин 95; 108; 112; 114; 167;
- работен однос, засновање 10; 13; 21; 94; 98; 142; 187;
- работно место, достапност 33; 40; 45; 47; 48; 53;
98; 112; 114; 142;
- разузнавање 5;
- ревизија 27; 36; 142;
- регрутирање 12;
- Републички судски совет 51;
- родови во Армијата, намена и специјалност.....2;

С

- секретар 99;

- систематизација 153; 154; 164;
- сметководство 31; 36;
- слобода, неприкосновеност 54;
- слобода на пазарот и претприемништвото .. 39; 45; 72; 74; 75; 116;
- слобода на вероисповест 90;
- слобода на здружување 52; 93; 101; 102; 116; 119;
- слобода на совеста, мислата и јавното
изразување на мислата 127; 128; 135;
- слободи и права на човекот и
граѓанинот, ограничување 3; 8; 13; 22; 52; 53; 74; 78; 103;
- слободи и права, судска заштита 45; 172;
- службен стан 4; 34;
- сообраќај 20; 116; 122;
- сопственост, јавен интерес 38; 79;
- сопственост, општествена 37;
- сопственост, општествена, трансформација 37;
- сопственост, земјиште 181;
- социјална сигурност 100; 103; 104; 105; 107; 155; 201;
- средно образование 88; 89;
- станбени прашања 155; 193; 200; 203; 205;
- статут 47; 48; 91; 152; 163; 183;
- стечај 14; 18; 22; 40; 169;
- странци, права и обврски 80;
- стручен испит 40; 46;
- судска постапка 54; 55; 122; 124; 148;

Т

- тарифи 24; 141;
- телекомуникации 42; 141;
- термилошка неусогласеност 124;
- трговски друштва 35; 36; 116;

У

- улици 68; 69;
- универзитет 85; 91; 187; 202;
- управување и одлучување 46; 91;
- урбанистичко планирање 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63;
64; 65; 66; 67; 143; 173; 188;
- услуги, цена 24; 41; 42; 43; 44;
- увоз, извоз 39;

Ф

- финансиска полиција 21;

Х

- хендикепирани лица 104;

- хипотека 194;

- хуманизам, социјална правда и солидарност 4; 20;

Ц

- ценовник 41; 141; 175;

- централна и локална власт, односи 79;

Ш

- штрајк 3; 110; 184;

KEYWORDS OF THE ALPHABETICAL INDEX*

---

* Numbers of the alphabetical index refer to the identification numbers of Court's decisions/

A

- abolition 157;
- accountancy 31; 36;
- activities of public interest 39;
- Agency 5; 14; 16; 17; 94; 101; 102; 169; 186; 192;
- agriculture 35; 77;
- amnesty 52;
- appeal, admissibility 122; 124;
- appeal, procedural aspects 52;
- appeal, second instance decision making 50; 86; 89; 93; 107; 109; 202;
- arbitration 145;
- Army of the Republic of Macedonia 1; 2; 7; 10; 182; 184;
- Army squads, purpose and specialty 2;
- associations of citizens 31;
- audit 27; 36; 142;

B

- bankruptcy.....14; 18; 22; 40; 169;
- banks 18; 23; 186;
- bar 45; 47; 48; 49; 50; 75; 162; 174; 196;
- budget 28; 32; 33; 34; 70; 206;
- by-law 47; 48; 91; 152; 163; 183;
- central and local government, relations 79;

C

- chambers 38; 45; 47; 48; 49; 50; 145; 162; 174;
- civil servants 32; 33; 34; 94; 98; 99;
- *collective agreement*.....108; 109; 110; 111; 112; 113; 114; 189; 204;
- conscientious objection 126; 129; 130; 131; 133;
- construction land 72; 77; 79; 80; 81; 82; 83; 84;
- corruption 53;
- creditors 14; 169;

D

- decision making, quorum 68; 91;
- defense 12; 13; 93; 108; 109; 144; 198; 204;
- denationalization 73; 77; 172;
- detectives 178;
- diploma recognition 85; 86; 89;
- director 41; 101; 102; 147;
- disabled persons 104;

- disciplinary measure.....11; 189;
- discrimination 126; 128; 129; 130; 131; 133;
- dwelling issues 155; 193; 200; 203; 205;

E

- education, elementary.....86; 87; 88; 90; 92; 180;
- education, level 9; 10; 87; 88; 180;
- education, secondary 88; 89;
- education, university 85; 91; 202;
- electoral issues 101; 102; 119;
- employment, accessibility 33; 40; 45; 47; 48; 53; 98; 112; 114; 142;
- employment, rights deriving from 5; 32; 109; 110;
- employment, setting up 10; 13; 21; 94; 98; 142; 187;
- employment, termination.....95; 108; 112; 114; 167;
- equality, constitution and laws 7; 8; 9; 14; 17; 19; 25; 28; 32; 33;
36; 40; 43; 45; 50; 54; 73; 75; 77;
87; 88; 95; 98; 99; 113;
- equality, freedoms and rights².....40; 45; 74; 98; 99;101; 102; 113; 121; 142;
- exam 40; 46;
- excise tax 22;
- export, import 39;
- expropriation 79;

F

- financial police 21;
- foreigners, rights and duties 80;
- founding acts 147; 152; 163;
- freedom of association 52; 93; 101; 102; 116; 119;
- freedom of conscious, though and
public expression of thought 127; 128; 135;
- freedom of religion 90;
- freedom of market and entrepreneurship 39; 45; 72; 74; 75; 116;
- freedom, irrevocability 54;

G

- Government of the Republic of Macedonia,
competencies and acts..... 6; 14; 16; 24; 30; 33; 34; 38;
73; 82; 83; 84; 92; 105; 115;
121; 144; 146; 150; 155;
156; 160; 192; 198;
- Government of the Republic of Macedonia, President 121;

H

- health 106;

---

² Refers to citizens` equality irrespective of their sex, race, color of skin, national and social origin, political and religious beliefs, property and social status.

- home, inviolability 74;
- human rights and freedoms, judicial protection 45;
172;
- human rights and freedoms, limits.....3; 8; 13; 22; 52; 53; 74; 78; 103;
- humanism, social justice and solidarity 4; 20;

I

- insurance 20; 195;
- intelligence 5;
- internal affairs 13; 111; 113; 189; 191; 197;
- international law.....52; 115; 201;

J

- judicial proceedings 54; 55; 122; 124; 148;

L

- law on obligations..... 26; 75; 76; 78; 123;
- law, amendment 199;
- legal aid 45; 46; 50; 113;
- legal consequences of condemnation 10; 13; 18; 21; 23; 27;
36; 53; 101; 102;
- legal uncertainty 13; 21; 30; 36;
- levies 32; 33; 34; 39; 42; 43; 47; 48; 49; 71;
73; 76; 77; 84; 97; 104; 110; 150;
156; 186; 198; 204;
- levies, amount 32; 33; 34; 42; 43; 48; 49; 71; 73; 84; 97; 104;
- license 47; 48; 178;
- life, irrevocability 52;
- linguistic incompatibility 124;
- local self-government units, competencies 28; 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62;
63; 64; 65; 66; 67; 68; 69; 72;
143; 147; 149; 151; 152; 158;
159; 161; 163; 188;
- local self-government units, financing 28; 70; 206;
- local self-government units, property 78;

M

- management and decision making 46; 91;
- mandate 51; 179;
- market, equal legal position 14; 25; 88; 116;
- Mayor, municipality 154;
- military forces.....1; 2; 3; 4; 11;
- military officials 9; 182; 184;
- military service, recruitment 8;

- Minister, competencies 1; 2; 6; 11; 15; 39; 42; 81; 83; 84;

85; 89; 90; 93; 106; 107; 108;
109; 116; 148; 153; 165; 168; 1
75; 178; 191; 197;

- money transfer 25;
- mortgage 194;
- municipality, officials 70; 71; 179;

N

- National bank..... 25;
- NGOs 183;
- notary public 46;

O

- objects of public interest 79;
- official apartment 4; 34;
- official languages 31; 120;

P

- payment exchange 14; 16; 169; 186;
- pension and disability insurance 100; 101; 102; 103; 170; 176; 186;
- permit 22;
- personal data, protection 117;
- personal income tax..... 35;
- President of the Republic.....1; 157;
- presumption of innocence 5; 10; 13; 21; 23; 27; 36; 53; 54;
- price list 41; 141; 175;
- privacy, personal and family life 13; 76;
- program 68; 72; 119; 146; 200;
- property right, protection 38; 74; 77; 79; 80; 84; 118; 123;
- property right, restriction.....74; 78; 79; 190;
- property right, types 19; 74; 80; 190; 193;
- property tax 185;
- property, land 181;
- property, public interest 38;79;
- property, socially owned 37;
- property, socially owned, transformation 37;
- protection of human rights and freedoms, dead lines.....128;
- protection of human rights and freedoms,
lack of competence 125; 132; 137; 138; 139; 140;
- public administration bodies.....35; 39; 42; 93;107; 153; 181; 197;
- public amenities 72; 79;
- public official 51; 101; 102; 121;
- public prosecutor 54; 55;
- public taxes 15; 22; 35; 39; 74; 84;
- public undertakings 41; 43; 44; 112; 114; 118;
147;149; 171; 175; 200; 203;

- public utilities 20; 41; 42; 43; 44; 158; 159;
- publication of regulations 43; 44; 81; 115; 118; 120;

R

- recruitment 12;
- remedy 54;
- Republic Judicial council 51;
- retirement.....51; 100; 108; 165; 170; 176; 201;
- retroactive effect of laws 8; 29; 44;
- right to work, law regulation..... 5; 7; 21; 47; 48; 95; 96; 97; 112; 114;
- rule of law 1; 7; 13; 15; 21; 23; 25; 26; 36; 38; 45; 49; 52;
53; 75; 85; 89; 98; 99; 103; 122; 123; 142;

S

- salary.....7; 28; 29; 110; 177; 182;
- secretary 99;
- security measure 5; 10; 18; 30;
- separation of powers 15; 30; 49; 53; 72; 94; 123;
- services, price 24; 41; 42; 43; 44;
- shareholder 17; 18; 23; 192;
- social security 100; 103; 104; 105; 107; 155; 201;
- stock exchange 166;
- streets 68; 69;
- strike 3; 110; 184;
- subsidiary acts, law enforcement 1; 2; 6; 10; 11; 30; 42; 81; 82;
83; 92; 94; 106; 117; 123;
- subsidiary acts, statutory ground 15; 81; 82; 94; 111;
- supplementary income 7; 9;
- systematization 153; 154; 164;

T

- tariffs.....24; 141;
- tax duty 15; 35; 186; 199;
- teachers and professors 187;
- telecommunications.....42; 141;
- trade companies 35; 36; 116;
- traffic..... 20;116; 122;
- transitional period 29; 38;

U

- unemployment, security 97;
- university 85; 91; 187; 202;
- urban planning 56; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 64;
65; 66; 67; 143; 173; 188;

V

- vehicles.....20; 116; 122; 123; 195;

W

- water 158; 159;

- work, protection 96; 109; 134; 135; 136; 137; 138; 140; 165;